

SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

CEVĀHİRÜ'L-İSLĀM
(İnceleme-Metin-Dizinler)

Yüksek Lisans Tezi

Şeyma KUPLU

Sivas
Ocak 2020

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

CEVĀHİRÜ'L-İSLĀM
(İnceleme- Metin-Dizinler)

Yüksek Lisans Tezi

Şeyma KUPLU

Tez Danışmanı
Drt. Öğr. Üyesi Hatice EMİNOĞLU

Sivas
Ocak 2020

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Tezin Başlığı : Cevâhirü'l - İslâm (İnceleme-Metin-Dizinler)
Savunma Tarihi : 20.01.2020
Danışmanı : Dr.Öğr.Üyesi Hatice EMİNOĞLU

Unvanı - Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı : Prof.Dr.Recep TOPARLI

Üye : Dr.Öğr. Üyesi Fatih KAYA

Üye : Dr.Öğr. Üyesi Hatice EMİNOĞLU

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Şeyma KUPLU tarafından hazırlanan Cevâhirü'l - İslâm (İnceleme-Metin-Dizinler) başlıklı tez, kabul edilmiştir. ..../..../.....

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dâhil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

28.12.1/2020

Şeyma KUPLU

ÖN SÖZ

Türkler, İslamiyet'in benimsenmesiyle yeni dinin esaslarını öğrenmek için dinin ana kaynağı Kur'an-ı Kerim'i kendi dillerine çevirme ihtiyacı duymuşlardır. İlk Kur'an tercümelerini Karahanlılar döneminde kelime kelime (satır arası) şeklinde hazırlayan Türkler, zamanla bazı önemli ayetleri daha geniş açıklamak için çevirilere tefsir özelliği katmışlardır. Tefsirlerin önemli bir özelliği olarak surelerde yer alan ayetlerin çevirisi yapılırken bu ayetlerin Türkçe karşılıklarından ziyade hikmetlerinden söz edilmiştir.

Eserimiz, Cevāhirü'l-İslām'da Kur'an-ı Kerim'in kalbi olan Yasin Suresi'nin ayetleri ve bu ayetlerin hikmetleri üzerinde durulmuştur. Ayetlerin kelime kelime açıklanmasından ziyade hikmetlerinin açıklanmasıyla eserimiz tefsir özelliği göstermektedir.

Üzerinde çalışma yaptığımız eser Ankara Millî Kütüphane'nin 'Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 Mil Yz A 821/2 arşiv ve 27 DVD numarasıyla kayıtlıdır. 115 varaktan ibaret olan eserimizde her varakta 9 satır bulunur.

Çalışmamız İnceleme-Metin-Dizin olmak üzere 3 ana bölümden oluşmaktadır. Bunun yanı sıra çalıştığımız eserin tanıtıldığı, Türk edebiyatında tefsir türü ve tarihi hakkında bilgi verildiği giriş kısmı ve dil bilgisi incelemesinden çıkarılan bulgular da sonuç kısmında yer almaktadır. Ayrıca çalışmamızın sonuna eserin tıpkıbasımı da eklenmiştir.

Eserimizin inceleme bölümünde metnin yazım, ses ve biçim bilgisi betimlemeli dil bilgisi yöntemiyle incelenmiştir. Tefsiri yapılan ayetler tıpkıbasımdaki gibi gösterilmiştir. Metindeki varak ve satır numaraları belirtilmiştir. Satır sonuna sığmayan kelimeler veya kısaltmalar ayrılmamış, kelime hangi satırda başlıyorsa o satırda verilmiştir.

Dizin bölümünde ise kelimelerin metindeki anlamları açıklanmıştır. Ses ve yazım olarak birbirinden farklı olan aynı kelimeler farklı madde başlarında gösterilmiş ve birbirlerine gönderme yapılmıştır. Yine birleşik fiiller de dizinde gösterilmiştir ve tırnak içinde anlamları verilmiştir.

Hayatımın her anında arkamda olduklarını bildiğim ve güç kazandığım çok sevgili anneme, babama ve tezimi hazırladığım zaman dilimi içinde tecrübesini, değerli bilgilerini ve kıymetli zamanını benden esirgemeyen ve sabırla bana yardımcı olan çok değerli hocam Yrd. Doç.Dr. Hatice EMİNOĞLU'na sonsuz teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	ix
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	11
İNCELEME.....	11
1. YAZIM ÖZELLİKLERİ.....	11
1.1. Ünlülerin Yazımı.....	11
1.2. Ünsüzlerin Yazımı.....	12
1.3. Bitişik Yazımlar	13
1.4. Şeddeli Yazım	16
1.5. Tenvinli Yazım.....	16
2. SES BİLGİSİ	17
2.1. Ünlüler.....	17
2.1.1. Kök Hecede e / ê / i	17
2.1.1.1. Önlük- Artlık Uyumu	19
2.1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....	20
2.1.1.3 Kelimelerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	20
2.1.1.4. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	23
2.1.2. Ünlü Değişmeleri	33
2.1.2.1. Daralma	33
2.1.2.2. Yuvarlaklaşma.....	34
2.1.2.3. Düzleşme	34
2.1.2.4. Genişleme.....	34
2.1.2.5. Ön Damaksıllaşma	35

2.1.2.6. Art Damaksıllaşma	35
2.1.3. Ünlü Düşmesi	35
2.1.4. Ünlü Türemesi	36
2.2. Ünsüzler	36
2.2.1. b-/-b-/-b.....	36
2.2.2. -d-/-d.....	39
2.2.3. -ğ- / -ğ-	39
2.2.4. k- / -k- / -k.....	40
2.2.5. t.....	41
2.2.6. Ötümlüleşme.....	44
2.2.6.1. Birincil Uzun Ünlüler Sebebiyle Ötümlüleşme.....	44
2.2.6.2. Ünlüler Arasında Ötümlüleşme	44
2.2.7. Ünsüz Düşmesi	44
2.2.8. Ünsüz Türemesi.....	47
2.2.9. Ünsüz İkizleşmesi.....	48
2.2.10. Ünsüz Uyumu	48
2.3. Hece Yitimi	48
2.4. Hece Binişmesi	49
3. BİÇİM BİLGİSİ.....	51
3.1. Kelime Yapımı	51
3.1.1. Addan Ad Yapma Ekleri	51
3.1.2. Eylemden Ad Yapma Ekleri.....	52
3.1.3. Addan Eylem Yapma Ekleri.....	52
3.1.4. Eylemden Eylem Yapma Ekleri	53
3.2. Kelime Türleri	54
3.2.1. Adlar	54
3.2.1.1. Ad Çekimi	54

3.2.1.1.1. Çokluk Eki.....	54
3.2.1.1.2. İyelik Ekleri.....	54
3.2.1.1.3. Durum (Hâl) Ekleri	54
3.2.2. Sıfatlar	55
3.2.2.1. Niteleme Sıfatları	55
3.2.2.2. Belirtme Sıfatları	55
3.2.2.2.1. İşaret Sıfatları	55
3.2.2.2.3. Belirsizlik Sıfatları	55
3.2.2.2.4. Soru Sıfatları	56
3.2.2.3. Sıfatlarda Pekiştirme	56
3.2.3. Zamirler	56
3.2.3.1. Kişi Zamirleri	56
3.2.3.2. İşaret Zamirleri.....	56
3.2.3.2. Dönüşlülük Zamirleri	56
3.2.3.3. Soru Zamirleri	56
3.2.3.5. Belirsizlik Zamirleri	57
3.2.4. Zarflar	57
3.2.4.1. Yer-Yön Zarfları	57
3.2.4.2. Zaman Zarfları.....	57
3.2.4.3. Durum (Hâl) Zarfları.....	57
3.2.4.4. Miktar Zarfları.....	57
3.2.5. Edatlar	57
3.2.5.1. Çekim Edatları.....	57
3.2.5.2. Kuvvetlendirme Edatları	57
3.2.6. Bağlaçlar.....	58
3.2.7. Ünlemler.....	58
3.2.8. Eylemler	58

3.2.8.1. Eylem Çekimi.....	58
3.2.8.1.1. Kişi Ekleri.....	58
3.2.8.1.2. Basit Çekimler.....	59
3.2.8.1.2.1. Bildirme Kipleri.....	59
3.2.8.1.2.2. Tasarlama Kipleri.....	61
3.2.8.1.3. Birleşik Çekimler.....	62
3.2.8.1.3.1. Hikâye.....	62
3.2.8.1.3.2. Rivayet.....	62
3.2.8.1.3.3. Şart.....	62
3.2.8.2. Birleşik Eylemler.....	63
3.2.8.3. Çekimsiz Eylemler.....	64
3.2.8.3.1. Ad-Fiiller.....	64
3.2.8.3.2. Sıfat-Fiiller.....	64
3.2.8.3.3. Zarf-Fiiller.....	65
3.2.9. Ek-Eylem.....	65
SONUÇ.....	67
II.METİN.....	71
III. DİZİNLER.....	171
1.DİZİNLİ SÖZLÜK.....	171
2. ÖZEL ADLAR DİZİNİ.....	309
KAYNAKÇA.....	321
EKLER.....	323
EK. Tıpkı Basım.....	323
ÖZ GEÇMİŞ.....	439

KISALTMALAR

a.s.	:	‘Aleyhi’s-selām ‘Ona selam olsun! ‘anlamına gelir.
asv	:	‘Aleyhi’s-salatu ve’s-selām. “Allah’ın salat ve selamı üzerinize olsun.”
bk.	:	Bakınız.
c.c	:	Celle celâlühü ”Onun şanı, yüksekliği, büyüklüğü artsın.” anlamındaki Allah için kullanılan saygı sözü.
krş	:	Karşılaştırınız.
r.a	:	Radiyallahü anh. “Allah ondan razı olsun.”
s.	:	Sayfa.
s.a.v	:	Sallallahü aleyhi vesellem.

ÖZET

Üzerinde çalışma yaptığımız eser Cevāhirü'l-İslām Eski Anadolu Türkçesiyle yazılan Yasin Suresinin tefsirlerindedir. Eserin müellifi tam olarak bilinmese de eserin 6/a sayfasında Hacı Hızır Bey adı ve eseri neden tercüme ettiği geçmektedir: “çün bu fazā‘ili işitdi her gün oğumağa kendüye ‘ādet itdi dağı mağdūmı mu‘azşam şāhibü’s-sayf ve ‘l-ķalem Hācī Hızır Beg bu du‘ācı za‘īfdēn iltimās kıldı kim bunı Türkiye tercüme idem fā‘ide-i ‘ām ola işidenler bu süreyi oğumağa rağbet ideler bu za‘īf du‘ācı dağı ol mağdūmuñ emrine muvāfaķat kılup...”

Eser, Yasin ve Tāhā surelerinin ayetlerini açıklamakta ve bu ayetlerin okuyana ne gibi ihsanlar ve iyilikler getireceğini anlatmaktadır. Yasin suresinin Kur’an-ı Kerim’in kalbi olduğu üzerinde özellikle durulmaktadır.

Eser, dil özellikleri bakımından hem Eski Anadolu Türkçesi hem de Osmanlı Türkçesinin özelliklerini taşımaktadır. Ne zaman yazıldığı kesin olarak bilinmemekle birlikte eserdeki Arapça ve Farsça kelimelerin fazlalığından dolayı Eski Anadolu Türkçesinin son dönemlerinde yazıldığı söylenebilir.

Eserin yazılış amacı 5/a ve 5/b sayfalarında şu satırlarla açıklanmıştır: “*her kim bu süreyi oğusa Allahü Te‘ālā aña on nevbet Ķurānı ĥatim kılmışca sevāb virür... Yā ‘Alī çoķ oğı Yāsīni anı oğumağda ĥaşletler vardur aķ kiři oğusa Tañrı Te‘ālā anı doyura ķorķulu kiři oğusa ķorķudan emīn ola misāfir oğusa vaţanına irişe sefer mübārek ola faķīr oğusa ģanī ola borçlu oğusa borcı ödene mağbūs oğusa ĥalāş bula ĥācetlü oğusa ĥāceti revā ola şabāĥ oğuyan gecede yiken Ĥaķķın emānında ola meyyit üzerinde oğunsa ģazabı ĥatīf ola...*”

Bu çalışmamıza konu olan eserimizin tanıtımı Giriş bölümünde yapılmıştır. 1. Bölümde eserin dil özellikleri betimlemeli yöntemle incelenmiştir. Çıkan bulgular Sonuç kısmında belirtilmiştir. 2. Bölümde ise eserin yazı çevrimi yapılmıştır. 3. Bölümde de eserin dizin sözlüğü ve eserde geçen özel isimlerin dizini yer almıştır. Çalışmamızın sonunda da eserin tıpkıbasımı bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Tefsir Kitapları, Cevāhirü'l-İslām, Eski Anadolu Türkçesi.

ABSTRACT

Our work Cevāhirü'l-İslām is one of the exegesis of Surah Yasin written in Old Anatolian Turkish. Although but author of the work is not known clearly, the reason of Hacı Hızır Bey's translation of the name and the work is mentioned in 6 / a foil of the work: mu'azzam şāhibü's-page and 'l-ķalem Hācī Hızır Beg this du'ācī from za'īfden iltimās / 5 / ķıldı who translated it into Turkish idem fā'īde-i / 6 / 'ām ola is the work of this time / 7 / ' 8 / ol maḥdümüñ to order muvāfaķat ķılup...

The book explains the verses of the Surahs of Yasin and Tāhā and tells them what kind of bestowings these verses will bring to the reader. It is emphasized that surah Yasin is the heart of the Holy Quran.

The work has the characteristics of Old Anatolian Turkish and Ottoman Turkish in terms of language features. Although it is not known exactly when it was written, it can be said that it was written in the last periods of Old Anatolian Turkish due to the excess of Arabic and Persian words in the work.

The purpose of writing the work is explained in 5 / a and 5 / b foils with the following lines: whoever is in this process Allahur Allahu-Te'ālā aña on nevbet Ķurānı ḥatim ķilmisca şevāb virür... Or 'alī very ok Yasir memories are there traits in reading hungry people okis God of te'ālā memories saturates feared the people are guests to make sure the collapse fears collapse Vada field u t the time Mubarak was fakie the collapse Ganiu the debtor collapse of debt to pay to the maḥbūs collapse of the Redeemer found to ḥācetl the collapse of incontinence to be portico morning reading gecedeyik the right emāniñda ola on the meyyit o ğunsa ğazabı ḥafīf ola...

In this work, the verses of the suras of Yasin and Tāhā are given, especially the verses of Surah Yasin. The goodness of the readers of this surah will be found in this world and in the other world, and the virtues of Surah Yasin are mentioned.

The introduction of our work, which is the subject of this study, was rained in the Introduction. In the first part, the language features of the work have been examined with descriptive method. The findings are stated in the Conclusion. In the second part, the translation of the work was done. In the 3rd chapter, the index

dictionary of the work and the index of the special names mentioned in the work are included. At the end of our study, the publication of the work is given.

Key Words: Tafsir, Tafsir Books, Cevahiru'l-Islam, Old Anatolian Turkish.

GİRİŞ

Eski Anadolu Türkçesi 13. yy ile 15. yy arasında Anadolu, Azerbaycan, bugünkü Irak ve Suriye ve dönemin sonlarına doğru Balkanlarda da kullanılan ortak bir yazı dilidir. "Eski Anadolu Türkçesi dönemi, Oğuz –Türkmen lehçesinin ilk defa sistemli olarak bir yazı diline dönüştüğü bir devredir."(Korkmaz 2005:475). Bu dönemin başlarında dil sade iken daha sonra İslâmiyetin de etkisiyle dilde Arapça ve Farsça kelimeler artmıştır.

14. yüzyıldan itibaren edebî eserlerin yanı sıra konu bakımından çeşitlilik gösteren ve Türkçe olarak tıp, tarih, astronomi, İslam dini ve felsefeyle ilgili eserler, falameler, kıyafetnameler, tabirnameler yazılmaya veya tercüme edilmeye başlanmıştır (Özkan 1995 : 32).

Bizim incelediğimiz eser Eski Anadolu Türkçesi döneminde yazılmış tefsir türünde İslamî bir eserdir. Metnimizde eserin yazılış tarihiyle ilgili bir bilgi bulunmamakla birlikte dil özelliklerinden dolayı (Arapça ve Farsça kelimelerin çokluğu, kullanılan eklerin çeşitliliği vb.) Eski Anadolu Türkçesi döneminin son dönemlerinde yazıldığını söyleyebiliriz.

Sözlükte 'açıklamak, beyan etmek' anlamındaki **fesr** kökünden türeyen tefsir 'açıklamak, ortaya çıkarmak, kelime veya sözdeki kapalılığı gidermek' anlamlarına gelmektedir. Kur'an-ı Kerîm'in yorumu için fesr ve aynı anlamda tefsire kelimeleri kullanılsa da tefsir daha çok yaygınlık kazanmıştır. Tefsir kelimesinin maklub olduğu ve fesr ile benzer anlamlar taşıyan "sefir" kökünden geldiği de ileri sürülmüştür. Sefir kelimesinin kadının yüzünü açması, baştaki sarığın alınmasıyla başın ortaya çıkması ve sabahın aydınlıkla belirmesi gibi bir şeyin üzerindeki perdenin kalkması ve belli olması, kapalı bir şeyin aydınlanması anlamlarında kullanıldığı bilinmektedir. İnsanın iç yüzünü, tabiatını ortaya çıkararak 'sefer' de bu kökten gelmektedir.¹

"Tefsîr" yazımıyla bu sözcük Kâmus-ı Türkî'de ² "1.Şerh ve beyan, izah ve tafsil: Bir sözü tefsir etmek, 2. Kur'an-ı Kerîm'in ibaresini şerh ve izahla icap eden tafsilat ve mütâla'âtı beyan etme ve buna dair kitap yazma; 3. (Masdariyyet

¹ TDV İslâm Ansiklopedisi 'Tefsîr Mad.' C.40 s.281

² Şemseddin Sami,Kamus-ı Türkî,Çağrı Yayınları,İstanbul 2010

manasından mücerret olarak) Kur'an-ı Kerîm'in şerhi, bütün Mushaf-ı şerifin veya bir yahut birkaç sûre-i şerifenin şerhini havi kitap, 4. Kur'an-ı Kerîm'in ma'ânî-i şerîfesi ve irabı ve esbâb-ı tenzîl vesair müteferri'âtı ilm-i mahsûsu ; Mükemmel Osmanlı Lügati'nde³ ise manasını beyan, izah etmek; manası beyan, izah edilmek ve Kur'an-ı Kerîm'in ma'ânî-i münîfesini izah için telif olunan kitap'' olarak açıklanmıştır.

“Beyan et- “ anlamındaki tefsirin çoğulu tefsîrât, bu alanda yazılan eserlere verilen isim ise tefâsîrdir. Tefsiri çeşitli tanımları bir araya getirerek şöyle tarif etmek mümkündür: Sarf, nahiv ve belâgat gibi dil bilimlerinden esbâb-ı nüzûl, nâsih-mensûh, muhkem-müteşâbih gibi Kur'an ilimlerinden; hadis ve tarih gibi rivayet ilimlerinden; mantık ve fıkıh usulü gibi yöntem bilimlerinden yararlanılarak Kur'an'ın manalarının açıklanması ve ondan hüküm çıkarılmasını öğreten bilim.”⁴

Tefsiri “Allah'ın Kur'an-ı Kerîm'deki muradını beşerin gücü oranında bulmaya yardımcı olan bilim dalı“ şeklinde kısaca açıklamak da mümkündür. Ebu Hayyan el-Endelüsî'nin ‘‘ Tefsir Kur'an lafızlarının söyleniş keyfiyetinden, lafızların müfred ve terkip hâlindeki delaletlerinden ve hükümlerinden, terkip hâlinde iken ortaya çıkan manalarından bahseden ilim dalıdır.” biçimindeki tanımı ise tefsirin hem dil ilimleriyle ilişkisine dikkat çekmekte hem de maksadın lafız ve cümlelerdeki anlamını ortaya çıkarmak olduğunu belirtmektedir.

Cürcanî'ye göre ise tefsir “ayetin mânâsının, onunla ilgili kıssaların ve sebebi nüzûlünün anlama çok açık biçimde delalet eden kelimelerle açıklanması“dır.

Müfessir İbn Akile, İmam Mâturîdî'nin ‘‘Tefsir Kur'an lafzı ile kastedilenin ne olduğunu kesin olarak bildirmek ve Allah üzerine lafızdan kastettiği anlamın o olduğu hususunda şahitlikte bulunmaktır. Bu manayı kesinlikle bildiren bir delil ortaya konursa bu sahih bir tefsirdir, aksi takdirde yapılan iş re'y ile tefsir olur ki bu yasaklanmıştır.’’ şeklindeki sözlerini uygun bulur. Burada, tefsirle te'vilin ince bir ayrımına tâbî tutulduğu ve kendisinde ihtimalin söz konusu olduğu, te'vilin aksine tefsirde kesinlik bulunduğu düşüncesi kendini göstermektedir.⁵

³ Ali Nâzima, Faik Reşat, Mükemmel Osmanlı Lügati, (Hazırlayanlar: Necat Birinci ve diğerleri) TDK Yayınları, Ankara 2002

⁴ TDV İslâm Ansiklopedisi ‘Tefsîr Mad.’ C.40 s.281

⁵ TDV İslâm Ansiklopedisi ‘Tefsîr Mad.’ C.40 s.281

Tefsirin Tarihsel Gelişimi ve İlim Hâline Gelmesi

Kur'an-ı Kerim'i ilk defa açıklayan Hz. Muhammed'dir ve tefsirin ilk kaynakları onun sözlerini ve uygulamalarını tespit etmeyi amaçlayan ilk hadis derlemeleri içinde aranmıştır. Çünkü genel kabule göre tefsir ilmi hadis ilminin bir dalı olarak doğup daha sonra bağımsız hâle gelmiştir. Resul-i Ekrem ve sahabeden aktarılan tefsirle ilgili rivayetler 2.yy'da Şu'be b. Haccac, Abd b. Humeyd, Veki b. Cerrah, Süfyan es-Sülemî ve Abdürrezzak es-San'ânî gibi muhaddisler tarafından hadis kitaplarından derlenmiş, ardından müstakil eserler kaleme almışlardır. Bu bakış açısına göre ilk tefsir müellifleri İbn Mâce, İbn Cerîr et-Taberî, İbnü'l-Münzir en-Nîşaburî gibi âlimlerdir.⁶

Son dönemlerde Buhârî'nin kaynaklarını ve erken dönem tefsir literatürünü inceleyen Fuat Sezgin⁷ ve elli sahabinin hadisleri yazıyla tespit ettiğini ya da kendilerinden yazılı olarak nakledildiğini gösteren Muhammed Mustafa el-A'zamî gibi araştırmacıların çalışmaları İslam'da tefsirle ilgili rivayetlerin kayda geçirilmesinin söz konusu hadis derlemelerinden önce başladığını göstermektedir. Yeni bulgular tefsir ilmiyle ön plana çıkan sahabî Abdullah b. Abbas'ın ve onun Saîd b. Cubeyr, Mücâhid b. Cebr ve İkrime gibi öğrencilerinin tefsire dair bilgilerini ve ulaştıkları rivayetleri yazı ile tesbit ettiklerini göstermektedir.⁸

Tefsir Üzerine Yapılan Çalışmalar

Batı'da tefsir, tefsir tarihi, müfessirler ve metotları hakkında yapılan çok sayıda ilmî çalışma bulunmaktadır. Friedrich Schwally, Theodor Nöldeke'nin eserini yeniden yayıma hazırlarken sonuna koyduğu ekte tefsir literatürü ve bu literatür üzerine Batı'da yapılan incelemeler hakkında bilgi vermiştir. Bu alanda öncü isimlerden biri Ignaz Goldziher'dir. Onun 1913'te Upsala Üniversitesi'ndeki ders notlarından oluşan eseri tefsir tarihi ve ekolleri hakkında günümüze kadar yapılan çalışmaları büyük ölçüde etkilemiştir. Eser daha sonra iki çalışma ile ikmal edilmiştir. J.M.S Baljon "Modern Muslim Koran Interpretation" adlı eserinde hem Goldziher'de yer almayan modern Urduca literatürü hem de ondan sonraki Mısır tefsir literatürünü dikkate almıştır. J.J.G.Jansen'in "The Interpretation of the Qur'an

⁶ TDV İslâm Ansiklopedisi 'Tefsîr Mad.' C.40 s.290

⁷ Fuat Sezgin, Buhârî'nin Kaynakları, Ankara 1956; GAS, 1, 3-49

⁸ TDV İslâm Ansiklopedisi 'Tefsîr Mad.' C.40 s.290

in Modern Egypt“ adlı çalışması Goldziher’in kitabının son bölümü olan Kur’an’ın modernist görüşle yorumlanması ve bunun Mısır ayağı üzerinedir.⁹

İslâm dünyasında da tefsir üzerine pek çok çalışma yapılmıştır. Bu alanda etkili olmuş eserlerden biri Muhammed Hüseyin ez-Zehbî’nin et-Tefsîr ve’l-Müfessirûn’dur. İslâm ülkelerindeki üniversitelerde tefsire dair çalışmalar günümüzde hacimli bir literatür oluşturmaktadır. Sadece Türkiye’de 2007’ye kadar tefsir anabilim dalı mensuplarınca 560 telif-tercüme kitap, 1430 telif-tercüme makale yazılmış, 471 bildiri sunulmuş, 370 doktora ve 780 yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu alanda İslâm dünyasında kitap, tez ve makale şeklinde gerçekleştirilen çok sayıdaki çalışmalardan bir kısmı şunlardır: 1. Abdülazim Ahmed el-Gubâşî: Târîhu’t-tefsîr ve menâhicü’l-müfessirîn. 2. İffet Muhammed eş-Şerkâvî: İtticâhâtü’t-tefsîr fî Mısır fi’l-‘aşri’l-hadîs. 3. Ömer Nasuhi Bilmen: Büyük Tefsir Tarihi. 4. Süleyman Ateş: İşârî Tefsîr Okulu. 5. M. Mustafa el-Hadîdî et-Tayr: İtticâhatü’t-tefsîr fi’l-‘aşri’l-hadîs. 6. Menî’ Abdülhalîm Mahmûd: Menâhicü’l-müfessirîn. 7. Abdülmecîd Abdüsselâm el-Muhtesib: İtticâhâtü’t-tefsîr fi’l-‘aşri’r-râhin. 8. Muhammed İbrâhim eş-Şerîf: İtticâhâtü’t-tecdîd fî tefsîri’l-Kur’âni’l-Kerîm fî Mısır. vb.¹⁰

Türk Edebiyatında Tefsir

Kur’an-ı Kerîm’in bir bütün olarak veya yalnızca sureleri tek tek olmak üzere Arapça’dan başka dillere çevrilmesine İslâmiyet’in daha ilk senelerinde başlanmıştır. Bilhassa Hz. Muhammed zamanında bazı sureler Farsçaya çevrilmiştir. Kur’an’ın çevrilmesi faaliyeti sonraki asırlarda gelişmiş ve yüzyıllar boyu bütün Doğu ve Batı dillerine çevrilmiştir. Muhammed Hamidullah Kur’an-ı Kerîm’in 100’den fazla çevirisinin bulunduğunu söyler. Türklerin 10.yy ortalarında İslam dinini kabul etmelerinden sonra yeni dinin esaslarını öğrenmek ve dinin ana kaynağı Kur’anı anlamak için kendi dillerine çevirmek istedikleri şüphesizdir.¹¹

Kaynaklar bize Kur’an’ın ilk olarak Samanoğulları döneminde Emir Mansur b. Nuh zamanında Taberî Tefsiri’nden Farsçaya çevrildiğini söylemektedir. Zeki

⁹ TDV İslâm Ansiklopedisi ‘Tefsîr Mad.’ C.40 s.293

¹⁰ TDV İslâm Ansiklopedisi ‘Tefsîr Mad.’ C.40 s.293

¹¹ 3-4 Aralık 1999 tarihlerinde (İstanbul) Türk Dili Kurumu ile Fransız Araştırmaları Enstitüsünün birlikte düzenledikleri ‘‘Uluslar Arası Osmanlı Türkçesi Öncesi: Eski Türkiye Türkçesi Toplantısı’nda okunan bildirinin metnidir. Muhammed Yelten, Anadolu Sahasında yapılmış sure tefsirleri ve bu tefsirlerin türk dili açısından önemi,s.1

Velidi Togan'a göre bu çeviriyi yapan heyette Türk üyeler de bulunmaktaydı. Yine Togan'a göre Türkçeye ilk çeviri Farsçaya yapılan çeviri ile aynı zamanda yapılmıştır. Bu tercüme 'sadır-arası' bir çeviridir ve Taberî Tefsiri'nden kelime kelime yapılan çeviriye dayanmaktadır.

Kur'an-ı Kerîm'in Türkçe ilk çevirisi ise Mehmed Fuat Köprülü ve Abdülkadir İnan'a göre 11. yüzyılın ilk yarısında yani Farsça tercümeden tam bir yıl sonra yapılmıştır.

Cevâhirü'l İslâm Üzerine

Eser, Ankara Millî Kütüphanesinin Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda 06 Mil Yz A 821/2 arşiv ve 27 DVD numarasıyla kayıtlıdır. Metnimiz 115 varaktan ibarettir ve her varakta 9 satır bulunmaktadır.

Eserimizin dili Türkçe olup yazı türü harekeli nesihdir. Eserde geçen Arapça surelerin altları çizilmiştir. Bu eser Eski Anadolu Türkçesi dönemi içinde veya hemen sonrasında İslamî çerçeve içerisinde yazılan eserlerdendir. Kur'an-ı Kerîm'in Yasin suresinin Hz. Muhammed'in varlığına delil olarak indirildiğinin söylenmesiyle başlar. Daha sonra metin Yasin suresindeki ayetler ve onların açıklamalarıyla devam eder.

Metnimizde Yasin suresinin Kur'an'ın kalbi olduğu ve onu okumanın pek çok fazileti olacağından bahsedilir. Her nesnenin bir kalbi vardır. Hak kitabı olan Kur'an-ı Kerim'in ise kalbi Yasin Suresidir. Bu surenin Kur'an-ı Kerîm'in kalbi olarak seçilmesinin sebebi ise Hz. Muhammed'in varlığına delil olmasıdır. Ayrıca Yasin Suresinin dışında Tâhâ Suresinden de bahsedilmiştir.

Metnimize bu şekilde giriş yapıldıktan sonra sureyi okuyanlara verilecek ihsanlar sıralanır. İhsanlar sıralandıktan sonra Yasin Suresinin Mekke'de indiğinden 83 ayet ve 120 kelime 2796 harf olduğundan bahseder. Yasin suresinin özelliklerinden sonra Ebu Talib'in peygamberimizin risaletine inanmadığından ve peygamberimize yaptığı kötülüklerden bahseder.

Yasin suresinin faziletleri sıralandıktan sonra metnimizde Allah'ın dört bin adının olduğu, en önemli adının İsm-i Âzâm olduğu bütün adlarının zikredilmesinin zor olduğu için 'Allah' demeye kolaylaştırdığından bahsedilir. Allah'ın adlarının

bahsedilmesiyle Hz. Muhammed'in göğün yedi katındaki ve indirilen dört büyük kitaptaki isimleri anlatılır. Metnimize göre Hz. Muhammed Arap kavmini korkutup din yoluna sokmak için Hz. İsmail'den sonra gönderilen ilk ve son peygamberdir. Ancak Ebu Cehil ve Mügire gibileri peygambere iman etmezler ve Hz. Muhammed onlara ve onlar gibilere Yasin Suresinde adı geçen Habib-i Neccar'ı örnek verir.¹² Metin cehennem ehlinin çilesi ve cennet ehline verilen mükafatlar ile son bulur.

Eserin Müellifi

Eserimiz, Hacı Hızır Bey'in Yasin ve Tâhâ surelerini tefsir ettiği eserin nüshalarından biridir. Hacı Hızır Bey (1407 – 1459) Eskişehir'e bağlı Sivrihisar kazasında doğdu. Babası o dönemin kadısı Celaleddin Efendi'dir. Annesinin ise Nasreddin Hoca'nın soyundan olduğuna dair bazı rivayetler vardır. Hacı Hızır Bey ilköğrenimini babasından alır, ardından Molla Yegan diye de tanınan Mehmed b. Armağan 'ın yanında öğrenimine devam eder. Öğrenim hayatını tamamladıktan

---

¹² Antakyalı bir Allah dostu olan Habib-i Neccar, bir inanç abidesi ve Kur'an-ı Kerim'de Yasin Suresinde övülen şehittir. Marangozluk yaptığı için Neccar ismiyle anılmıştır. Şehrin yakınında bulunan dağdaki mağarada Allah'a ibadet ediyor ve puta tapanlardan ayrı yaşıyordu. Dağda koyunlarını otlatırken iki elçiyle karşılaştı. Onlara kim olduklarını sordu. *Elçiler*, "Biz Hz. İsa'nın elçileriyiz, insanların putları terk edip Allah'a ibadet etmelerini hatırlatmak ve gelecek olan son peygamber Hz. Muhammed'i müjdelemek üzere geldik. " dediler.

Habib-i Neccar : Elçi olduğunuzu ispat edecek bir deliliniz var mı ?

Elçiler, "Biz Allah'ın izniyle hastaları iyileştirir, körlerin gözünü açar ve ölüleri diriltebiliriz." dediler.

Habib-i Neccar iki yıldan beri hasta olan çocuğunu onlara gösterdi ve onu iyileştirmelerini istedi. Elçiler Allah'a dua ettiler ve çocuk iyileşti. Bunun üzerine Habib-i Neccar elçilerin davetini kabul etmiş ve müjdelenen son peygamber Hz. Muhammed'in geleceğini 600 sene önceden kabul ederek O'na iman etmiştir.

Elçilerin davetini kabul etmeyen halkın onları öldürmek istediğini duyan Habib-i Neccar şehrin uzağından koşarak gelmiş ve halka nasihat ederek elçilere inanmalarını istemiştir.

"Şehrin öbür ucundan koşarak bir adam geldi. Ey kavmim! Bu elçilere uyunuz! dedi. Sizden herhangi bir ücret istemeyen bu kimselere uyunuz. Çünkü onlar kurtuluşa ermiş kimselerdir." (Kur'an-ı Kerim 36/20-21)

Şehir halkı onun nasihatini dinlemedi, Habib-i Neccar'ı taşıyarak öldürdüler. Şehit olan Habib-i Neccar Allah tarafından cennetle müjdelendi.

" Gir Cennete denildi. Rabbimin beni başısladığını ve beni ödüllendirdiğini keşke kavmim bilseydi dedi." (Kur'an- Kerim 36/26)

"Şehrin öbür ucundan koşarak bir adam geldi. Ey kavmim! Bu elçilere uyunuz! dedi. Sizden herhangi bir ücret istemeyen bu kimselere uyunuz. Çünkü onlar kurtuluşa ermiş kimselerdir." (Kur'an-ı Kerim 36/20-21)

Şehir halkı onun nasihatini dinlemedi, Habib-i Neccar'ı taşıyarak öldürdüler. Şehit olan Habib-i Neccar Allah tarafından cennetle müjdelendi.

" Gir Cennete denildi. Rabbimin beni başısladığını ve beni ödüllendirdiğini keşke kavmim bilseydi dedi." (Kur'an- Kerim 36/26)

sonra Sivrihisar'daki bir medresede müderris olarak göreve başlar.Taşköprüzade onun 837'de (1433) burada kadı olarak bulunduğunu belirtir.(eş-Şekā' ik, s.91) ¹³

Hızır Bey'in asıl şöhreti II. Mehmed'le tanıştıktan sonra başlar. Eş-Şekā' iku'n-nu' maniyye'de geçen ve diğer kaynaklarda da tekrarlanan rivayete göre Hızır Bey, Edirne'de II.Mehmed huzurunda yapılan ilmî toplantılardan birinde Mısır veya Suriye'den gelen Arap âlimiyle giriştiği tartışmada üstünlük sağlayınca padişahın dikkatini çekmiş, bir Osmanlı âliminin bu başarısı karşısında memnun olan padişah sırtından kürkünü çıkarıp kendisine giydirmiş ve onu Bursa'daki Çelebi Mehmed (Sultâniye) Medresesi'ne 50 akçe ile müderris tayin etmiştir.Ancak bunun ne zaman olduğu bilinmemektedir.Taşköprüzâde'nin, bu tayinin ardından onun İnegöl kadılığına getirilme tarihini 848(1444) olarak vermesi söz konusu olayın II. Mehmed'in henüz on iki yaşında iken tahta çıktığı ilk saltanat sırasında (1444-1446) cereyan ettiğini düşündürmektedir.Mecdî ise bu hadisenin II.Mehmed'in saltanatının ilk yıllarında vuku bulunduğunu kaydetmekle yetinir.¹⁴

Hızır Bey, Bursa'da iken Hocasâde Muslihuddin ve Hayâlî Ahmed Efendi gibi iki talebesinin yardımıyla her biri ileride adını duyuracak olan birçok öğrenci yetiştirtirdi. Muslihuddin Kastalânî, Alâeddin Arabî, Hocasâde, Hatipzâde ve Muarrihzâde bunlardan bazılarıdır.Daha sonra Edirne'deki Üç Şerefeli Cami Medresesi'nde ders veren Hızır Bey (1451) Yanbolu kadılığı da yaptı. Fatih Sultan Mehmed, İstanbul'un fethinden hemen sonra Hızır Bey'i yeni başşehre kadı olarak tayin etti. Böylece Hızır Bey şehrin çeşitli meseleleriyle ilgilenmeye başladı; adliye, belediye, emniyet ve imar hizmetlerinde önemli düzenlemelerde bulundu. Ancak görevde iken genç sayılabilecek bir yaşta vefat etti.(Rabûevvel 863/Ocak1459). Mezarının Zeyrek'te olduğu belirtilir.¹⁵

Hızır Bey, Arap ülkelerine gitmeden Arapçayı öğrenen Osmanlı âlimlerinden ve aynı zamanda Fahreddin er-Râzî'nin kelâm ekolünü devam ettirenlerden biridir.Kaynaklarda onun ilmî şahsiyeti 'ikinci İbn Sînâ', 'ilim dağarcığı' ve 'ilmin âlemi'(başlı başına bir ilim dünyası' lakapları ile ifade edilmiştir.(Taşköprüzâde, s.92; Kınalızâde, I,341). Taassuptan uzak, açık fikirli, ince ruhlu olduğu ve latifeden

¹³ TDV,İslam Ansiklopedisi, 17.c, 413

¹⁴ TDV, İslam Ansiklopedisi, 17.c. 413

¹⁵ TDV, İslam Ansiklopedisi 17. c. 414

hoşlandığı belirtilen Hızır Bey yüksek bir şiir kabiliyetine sahipti. Az fakat öz eserler vermiştir. Eserlerinin azlığında, idarecilik görevleri yanında genç sayılabilecek bir yaşta ölmesinin de etkisi vardır.

Eserleri : I. *el-Kasîdetü'n-nûniyye* : Hızır Bey'in eserleri içinde en meşhur olanıdır.105 beyitten meydana gelen kasidedir, kelâm meseleleri önemine göre ele alınmıştır.

II. *Ucâletü leyle ev leyleteyn* : el-Kasîdetü'n- nûniyye adlı eserin ithafnamesi olarak değerlendirildiği gibi eseri müstakil bir kaside olarak kabul edenler de vardır.

III. *Terceme-i Külliyyât-ı Hoca Ubeydullah* : Nakşî şeyhlerinden Hoca Ubeydullah'ın vaazları ve tasavvufî nasihatlerini ihtiva eden risâlelerin Türkçe tercümesidir.

IV. *Terceme-i Metâli'u'l-envâr* : Kadı Sirâceddin'in el-Urmevî'ye ait Metâli'u'l-envâr adlı mantık kitabının bazı ilavelerle birlikte Farsçaya yapılan tercümesidir.

V. *Tuhfê-i Sultan Murad Han* : Fatih Sultan Mehmed'in babası II. Murad'a ithaf edilen Farsça risaledir.

VI. *Tefsîr-i Yasin-i Şerîf* : Yasin suresinin Türkçe tefsirinden ibaret olan eserde ayet ve hadis metinleri yazıldıktan sonra gerekli açıklamalar Türkçe yapılmıştır. Eserde rivayet ve dirayet metotları birleştirilmekte, Mevlânâ'nın Mesnevî'siyle benzeri tasavvufî eserlerden de beyitler nakledilmektedir. Süleymaniye (İbrahim Efendi, nr. 140) ve Millet (Alî Emîrî Efendi, nr.58,59) kütüphanelerinde yazma nüshaları bulunan eserin İbrâhim Efendi nüshasını Ayşe Hümeyra Aslantürk neşretmiştir. Üzerinde çalıştığımız eser büyük ihtimalle bu eserin nüshalarından biridir ancak bu nüshanın kim tarafından istinsah edildiği belli değildir.

Çalışmada İzlenen Yol

Çalışmada ilk olarak metnin yazı çevrimi yapılmıştır. Yazı çevrimi yapılırken her sayfa başına varak numarası 1a, 1b, 2a, 2b... şeklinde gösterildi.

Metinde geçen Arapça ayetler orijinal hâleriyle yazıldı. Ayrı yazılması gerekirken kelimeye birleşik yazılan ekler kısa çizgi ile (-) kelime köküne birleşik gösterildi. Ayrıca Arapça ve hemzeli Arapça sözcükler Türkiye Türkçesi telaffuzuna uygun olarak yazıldı.

Metinde geçen kelimelerin tamamının alfabetik sıraya uygun olarak dizini hazırlandı. Ayrıca sözcüklerin hangi dile ait olduğu da ayraç içerisinde belirtildi. Her kelimenin metindeki anlamı açıklandı ve kelimelerin metinde hangi varak ve satırda kullanıldığı gösterildi. Metinde okunamayan birkaç kelime (...) şeklinde gösterildi.

Dizin kısmı tamamlandıktan sonra betimlemeli inceleme yöntemi ile metnin ses ve şekil incelemesi yapıldı.

Eserin Söz Varlığı

Eserimiz söz varlığı bakımından zengin bir eserdir. Eski Anadolu Türkçesinin son döneminde veya hemen sonrasında yazılmıştır. Hem bu nedenle hem de metnin türü ve konusu da dikkate alınırca Arapça ve Farsça kelimeler eserde çok sık geçmektedir. Yasin Suresinin ayetleri eserdeki şekliyle alınmıştır ve bunlar dizin kısmına eklenmemiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

1. YAZIM ÖZELLİKLERİ

1.1. Ünlülerin Yazımı

Yazılış tarihi belirlenemeyen Eski Anadolu Türkçesi dönemi içinde veya sonrasında Arap alfabesiyle yazılan eserlerde ünlü seslerin yazımında bir tutarsızlık görülmektedir. Bu tutarsızlık sadece yabancı kelimelerde değil Türkçe kökenli kelimelerde de kendini gösterir. Metnimizde Türkçe kelimeler ünlü seslerinin gösterilmesi açısından incelendiğinde kelimeler arasında ünlü seslerin yazımında farklılık vardır. Bu dönemde yazılan diğer metinlerle karşılaştırıldığında bazı kelimeler metinde tutarlı bir şekilde yazılırken bazı kelimeler ise aynı sayfada bile farklı şekilde yazılmış olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu dönemde yazılan farklı metinlere bakıldığında genel olarak dağı, çık-, inan-, işit- vb. kelimelerin ünlü seslerinin yazımında tutarsızlık görülür. Metnimizde ise bu kelimelerin yazımı tutarlıdır. Metnin tümünde aynı şekilde ünlüleri gösterilmeyerek sadece harekelendirilerek yazılmıştır:

dağı 100a/2 (دخى) ; çık- 88b/8 (چقى)

işit-82a/8 (اشت)

Metindeki bazı Türkçe kelimelerin yazımında ise tutarsızlıklar görülmektedir. Bu kelimelerin aynı sayfada bile ünlü seslerinin yazımında farklılıklar bulundurulur.

(soru zamiri) kim 40b/6 (كيم) ~ kim (كم) 31b/4

(bağlaç olan) kim 103a/1 (كيم) ~ kim (كم) 101a/3

degül 62a/3 (دكل) ~ degil 107a/9 (دكل)

anıñ (آنك) 112b/8 ~ anuñ (آنك) 46a/5

1.2. Ünsüzlerin Yazımı

Türkçe kelimelerdeki ünsüzlerin yazımında da farklılıklar bulunmaktadır.

- ب / پ , ج / چ

Türkçe kelimelerde belli bir kurala da b – p ve c- ç seslerinin birbirlerinin yerine kullanıldığı görülür. Bu kullanım belli bir kurala dayanmasa da b-p seslerinden söz sonunda be (ب) sesinin; c-ç seslerinden ise yine söz sonunda cim (ج) sesinin tercih edildiği açıktır. Ancak metnimizde bazı kelimelerde ikili kullanımlar da mevcuttur :

nice 94a/2 (نجه) ~ niçe 101a/9(نيچه)

toprak 67a/2 (تپراق) ~ toprak 107a/9 (طپراق)

tap- fiili hem ب (be) harfi ile hem de پ (pe) harfi ile yazılmıştır:

tap- 66a/8 (طب) ~ -tap- 92b/2 (طپ)

- نك / ك

Eski Anadolu Türkçesinde ön ve art damak n'si (ñ) genellikle kef (ك) ile yazılırken bazı kelimelerde ise nun-kef (نك) ile yazıldığı da görülür: (Tañrı (تكري) ; sonr (صكرآ) gibi) Ancak metnimizde ön ve art damak n'sinin (ñ) nun-kef (نك) yazıldığı kelimeler yoktur. Bu ses damak n'si (ñ) her zaman kef (ك) ile yazılmıştır.

Tañrı 107a/9, 108a/9, 99b/7, 71b/9, 74a/3, 78a/9, 82b/1 (تكري)

şoñra 110a/5, 17a/8, 24a/3, 31b/7, 34b/3, 38b/2, 45a/6 (صكرآ)

süñük 103a/4, 103a/6, 105b/3, 106b/5, 86a/7, 111a/1, 67a/7, 107b/1 (سكوك)

göñül 46b/5, 83b/6, 100a/1, 19b/9, 83b/9, 14b/6 (كوكل)

qıluñ 23a/2, 25a/4, 51b/7 (قلك)

Ayrıca bu metinde tek kelimedeki aynı ekin ünsüzünün iki farklı yazımı da görülmektedir:

anlarıñ 56a/2 (انلرك) anların 56a/3 (انلرن)

- ص / س

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde ön ünlülü Türkçe kelimelerde söz başı ve söz içi s sesi düzenli olarak sin (س) ile yazılır; art ünlülü (a, ı, o, u) kelimelerde ise çoğunlukla sad (ص) kullanılır.¹⁶ Metnimizdeki durum ise şöyledir:

söz (سوز) , şu (صو) , şaru (صارو) , şakla- (صاقلا)

Ancak bazı kelimelerde ikili kullanımlar da vardır:

şan- (25b/1) صن ~ san- (98b/8) سن

şaç (67a/8) صچ ~ saç (85b/2) سچ

şaç- (41a/3) صچ ~ saç- (81b/9) ساچ

• ط / ت

Eski Anadolu Türkçesi dönemi metinlerinde genellikle ön ünlülü (e, i, ö, ü) Türkçe kelimelerde t sesi söz başı, söz içi ve söz sonunda t (ت) ile; art ünlülü (a, ı, o, u) kelimelerde ise tı (ط) ile yazılır. Metnimizdeki kelimeler dönemin yazım geleneğiyle uygunluk gösterir:

Tañrı 4a/2 (تگری) bat- 71a/9 (بات)

toğhum 41a/3 (تخوم) altmış 52b/7 (آلتمش)

ata 84a/3 (آتا) biti 73a/3 (بتی)

taşu 36b/3 (طمو) taş 44a/9 (طاغ)

Bu dönem metinlerinde standart olarak te (ت) ile yazılan ‘tün’ (gece) kelimesinin metinde tı (ط) ile yazılması da dikkat çekicidir:

tün 51b/3 (طون)

1.3. Bitişik Yazımlar

Metnimizde bağlaçların, edatların ve ek-eylemin yazımında belirli bir kural yoktur. Bu kelimeler bazen ayrı bazen de birleşik yazılır:

• ki bağlacının yazımı

mümin-ki 4b/8 (مومنیکی)

budur ki 36a/7 (بودر کی)

¹⁶Eminoğlu 2008 :59

virdüm-ki 9a/5 (ویردمکی)   kıla ki 36b/5 (قلا کی)
evvelki 12a/5 (اولکی)   nesne ki 37a/3 (نسنه کی)
oldı-ki 20b/2 (اولدیکی)   tā ki 39a/2 (تا کی)

• kim bağlacının yazımı

agaç-kim 41b/8 (آغچکم)   budur kim 40b/6 (بودر کم)
bildi-kim48a/9 (بلد یکم)   bileler kim 55b/3 (بللر کم)
buyurdı-kim51a/1 (بیوردیکم)   dirler kim 57b/3 (دیر لر کم)
kaçan-kim54a/5 (قجآنکم)   terler kim71b/1 (لتر کم)

• ile bağlacının yazımı

Metnimizde ile bağlacı yanındaki kelimeye bazen ‘y’ ile bazen de ‘y’siz hareke ile bağlanır:

nesneyile 39a/8 (نسنه یله)   ad ile 10b/6 (آد ایله)
sınu ile 100b/7 (سندو ایله)   vech-ilen 40a/5 (وچملن)
elümile 70a/4 (الومله)   taḥfifile 35b/6 (تخفیفله)
tenile 43b/9 (تنله)   şuyıla 37a/5 (صویله)

• içün / ıçun

Son çekim edatı durumundaki ‘içün’ yanındaki kelimeye bitişik yazıldığında ünlü uyumuna uyar:

olmağıçun 53a/9 (اولماغیچون)   kılmagıçun 68a/8 (قلمغیچون)
inanmağıçun 13b/3 (انانمغیچون)   hücctetiçün 14a/3 (حجتیچون)
Tañrıyıçun 71b/7 (تانر یچون)   ḥaḳıçun 9b/6 (حقیچون)
siziñiçün 107b/4 (سزوکچیچون)

İki kelimedede ise ‘i’ ünlüsü olmadan yazılmıştır:

anıñçün 15b/5 (انکیچون) ~ anlaruñıçun 39a/7 (انلاروکچیچون)

• mı-mi / mıdur- midür

müslimān mısın 112a/5 (مسلمان مسن)   maḥlūḳ mıdur 115a/6 (مخلوق مدر)

var mı 7b/9 (وارمی)   kılmaduñ-mı 37a/5 (قلمد کمی)

‘uryān-mı 70b/4 (عریانمی)

• -dur / durur

Metnimizde 3. tekil şahıs bildirme durur ekinde geniş zaman –ur eki düşmüş, ek –dur/-dür şeklini almıştır:

bī-ḥaber dururlar 54b/8 (بیخبردرلر)   mālik dururlar 101a (مالیک درلر)

vardur 10a/3 (وارد)   maḥfūzdadur 10a/6 (محفوظداد)

ā‘ zamdur 10b/2 (اعظمدر)   budur 10b/8 (بودر)

yoḡdur 11a/4 (یوḡدر)   nāmdur 12b/2 (نامدر)

Ḳāsımdur 12b/3 (قاسمدر)   çoḡdur 12b/9 (چḡدر)

ḥaḡḡındadur 16b/9 (ḥaḡḡندهدر)   oldur 20a/6 (اولدر)

ma‘ lūmdur 21b/5 (معلومدر)   şarudur 47a/6 (سرودر)

• i- Ek-Fiilinin yazılışı:

Eski Anadolu Türkçesinde önlük-artlık uyumu korunmaktadır. Bu nedenle kelimeye gelen i- ek-fiili eklendiği kelimenin ünlüsüne göre art ünlülü veya ön ünlülü olur. Ek fiilin geleceği kelime ünsüzle bitiyorsa ek fiil değişiklik olmadan bitişik yazılır ancak ek fiilin geleceği kelime ünlü ile bitiyorsa ek fiil ile kelime arasına ya ‘y’ kaynaştırma harfi girer ya da ek fiilin ünlüsü düşer.¹⁷ Metnimizde ise ek fiil geldiği kelimeye göre önlük-artlık uyumuna uymuştur:

dirler idi 7a/2 (درلر ایدی)   müşkil idi 10b/9 (مشکل ایدی)

viribidi 22a/5 (وریبیدی)   ıraḡıdı 20a/8 (اراق ایدی)

armışıdı 109b/2 (ارمشیدی)   bir türlü idi 28a/2 (بر تورلو ایدی)

yatmışıdı 110b/1 (یتمشیدی)   ḥaste idi 32a/4 (هسته ایدی)

kimüñle idiñ 37b/5 (کیمکله ایدک)   varıdı 49b/2 (واردی)

ṭamlasayıdı 86b/1 (طملا سیدی)

¹⁷Eminoğlu 2008 :61

diyeydi 94b/2 (د بید ی) begiydi 105a/7 (بکید ی)

•ısa/ise

i- fiilinın şart ekiyle birleştiği ise kelimesinin yazılışında elif varsa ayrı elif yoksa kelimeye bitişik yazılmıştır.

gerçek iseñüz 62b/6 (كرچكيسكز) varısa 83a/2 (واریسه)

inanmağıçun ise 13b/7 (ایننمقیچون یسا)

1.4. şeddeli Yazım

Metnimizde Türkçe kelimelerde sadece iki kelimedede şeddeli yazıma rastlamaktayız.

ıssı 21a/3 (اسی) uşşı137b/6 (اوصی)

1.5. Tenvinli Yazım

Metnimizde sadece ‘řarābān’ kelimesinde tenvin kullanılmıştır.

řarābān 89a/2 (شراباً)

2. SES BİLGİSİ

2.1. Ünlüler

Eski Anadolu Türkçesi özellikleri taşıyan metnimizde a, e, ı, i, o, ö, u, ü ünlüleri mevcuttur. Metnimizde kapalı e (è) sesini ve uzun ünlüleri gösteren ayrı işaretler kullanılmamıştır

2.1.1. Kök Hecede e / è / i

Türkçenin ilk dönemlerinden bugüne kadar kök hecede e, è ve i seslerinin bazı kelimelerde sürekli değiştiği görülür. Eski Türkçeden itibaren bazı kelimelerde e'nin i'ye veya i'nin e'ye dönme eğilimi olsa da bu eğilim ağırlıklı olarak e sesinin i sesine dönmesiyle gerçekleşir. Yine de bu değişimin kesin olarak ayrımı yapılamaz.

Eski Anadolu Türkçesinde ise kök hecedeki e ve i seslerinin ikili kullanımı söz konusudur. Bu dönemde kullanılan Arap alfabesinin ünlü sesleri göstermesi bakımından yetersiz olduğu da göz önüne alınırsa bu dönemde kök hecede bulunan sesin e, è veya i olduğunun kesin olarak belirlenmesi mümkün değildir.

Çalıştığımız metin harekeli olduğu için bazı kelimelerin kök hecesinde ikili kullanımlar daha kolay anlaşılmaktadır : dedi ~didi ; di- ~ de- vs.

Eski Türkçedeki kök hecedeki kapalı e (è) ünlüsünü incelediğimiz metnimizde bazı sesler ya i ile ; ya e ile ya da hem e hem i ile gösterilmiştir.

Kapalı è sesini taşıyan kelimelerin metnimizde durumu şöyledir:

- Eski Türkçe'de kapalı ' è ' olan, metnimizde ' e ' ile okunan kelimeler:

ET	Cevāhirü'l İslām
bél	bel 71a/8
yèg	yeg 49a/8
yètti	yedi 27b/3
yètmiş	yetmiş 44a/9

Eski Türkçe kapalı è sesinin metnimizde e'li ve i'li kullanıldığı örnekler :

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü'1 İslām</u>
bër-	vir- 113a/4 ~ ver-61b/9
kêçe	gice 115b/3 ~ gece 44b/5
tè-	di- 62a/6~ de- 103a/7
yèt-	yit- 73a/7 yet-102a/2

Eski Türkçe kapalı è sesinin metnimizde i'ye döndüğü örnekler:

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü'1 İslām</u>
èriş-	iriş- 13a/3
kèrü	girü 66a/9

Yukarıdaki tabloya bakıldığında şartlı durumlar dikkate alınmadan şunun gibi bir tabakalanma görülür:

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü'1 İslām</u>
è	i
è	i ~ e
è	e

Metnimizde Eski Türkçedeki 'e' sesinin korunduğu örnekler:

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü'1 İslām</u>
elig	el 93a/1
eb	ev 20a/9
beg	beg 47a/5
eğgü	eyü 71a/3
keç-	gey- 42a/1

2.1.1.1. Önlük- Artlık Uyumu

Eski Anadolu Türkçesi ses yapısının temelini oluşturan önlük-artlık uyumu açısından oldukça ileri düzeydedir. Metnimiz de Türkçe kelimeler önlük-artlık uyumu konusunda incelendiğinde bu dönemle tam olarak uyuşmaktadır.

●-ki / kim ekleri

Bu ek günümüzde olduğu gibi bu dönemde de ön ünlülü kelimelerde uyuma tâbi iken, art ünlülü kelimelerde ise uyuma tâbi değildir:

buyurdı-ki	dirsin-ki 103a/5
eyle-ki94b/5	kılayım-ki 99a/3
gele-ki96a/5	utanuram-ki 99a/8
ilerü-ki 97b/2	görmediler-ki 101a/2
eyitdi-ki 105b/5	tavarlardan-ki 101a/4
ol-kim 37a/4	halıka-kim 3a/2
ağaç-kim 41b/8	ayıt-kim 112a/7
buyurdı-kim 51a/1	geldi-kim 17a/4
kaçan-kim 54a/5	nice-kim 17a/8
kı1-kim 97b/6	bildi-kim 48a/9

●-IİK / IUK isimden isim yapan ek:

Bu ek genellikle eklendiği kelimeye göre uyuma girer:

danıklık 7a/8 bilmezlik 99a/1

dostlık 71b/7 dirilik 85a/5

açlık 94b/9 gözcülük 52b/2

sağlık 85a/4 dirilük 98b/5

Metinde sadece tek bir Türkçe kelime bu ek ünlüleri ön ünlülü olan bir kelimeye art ünlülü olarak gelmiştir:

girmeklik ‘girmeklik ‘ 94a/1

Bu ek art ünlülü Arapça ve Farsça kelimelerde önlük-artlık uyumuna bağlı iken istisna örnekler de vardır:

cāzuluḡ 28b/6 fuḡūllıḡ99a/4

ṡūmluḡ 30a/7 hemīṡelük112b/7

ṡā‘irlik100b/4 taḡsırlıḡ 76a/6

peygamberluḡ 26a/2 ~ peygamberlık 25b/4

●-ken zarf-fiil eki

Bu ek günümüzde olduğu gibi ön ünlülü kelimelere eklendiğinde önlük-artlık uyumunu bozmazken art ünlülü kelimelere geldiğinde önlük-artlık uyumuna uymaz.

mevde iken 4b/8 gecedeiken 5b/7

derede iken28a/2 iderken63a/4

aḡarken 108a/1 dururken 106a/2

otururken 25b/8 šuvarırken 63a/9

ḡılurken 54b/3 dūnyāda iken 74b/8

tutarken 63b/1

2.1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

2.1.1.3 Kelimelerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Eski Anadolu Türkçesi önlük-artlık uyumunda gösterdiği güçlü uyumu düzlük-yuvarlaklık açısından gösteremez. Bu dönemdeki kelimelerde düzlük-yuvarlaklık uyumsuzluğu görülmektedir. Bu uyum zayıflığının nedenleri šunlardır:

1. Kelime sonundaki g ve ḡ’ların düşerek bir önceki sesliyi yuvarlaklaštırması,
2. Dudak sessizleri b, p, m, ve diš-dudak sessizleri v, f’nin yuvarlaklaštırıcı tesiri,
3. Yapım eklerindeki yuvarlak seslerin tesiri,

4. Bazı kelimelerin daima yuvarlak yazımı sebebiyledir:

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü'l İslām</u>
boğuz	boğaz
ağū	ağū 79a/2
ķulaķ	ķulaķ 65a/1
edgū	eyū 115a/9
kađġū	ķayġū 87a/8
ķamu	ķamu 12b/4
yinķū	incū 86a/1
kērū	girū 87b/8
ađriķ	ayriķ 53b/3
kendū	kendū 6a/2

Metnimizde uyuma girmeyen pek çok kelime Türkiye Türkçesinde uyuma girmiştir ancak bunun dışında metnimizde olduğu gibi günümüzde de düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmeyen kelimeler (oğlan, tamu, boğaz, kulak) de vardır.

Eski Türkçe de düzlük-yuvarlaklık uyumuna uyduğu hâlde metnimizde uyumdan çıkan kelimeler de vardır. Bu uyumsuzluğa neden olabilecek nedenleri yukarıda belirtmiştik. Örneğin:

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü'l İslām</u>
ķapıġ	ķapu 9b/4
sarıġ	ķaru 42b/5
ķamuġ 43b/6	ķamu 43b/6

Eski Türkçede düzlük-yuvarlaklık uyumuna girdiği hâlde içinde bulunan u-ü seslerinden birinin düzleşerek u>ı ü>i seslerine değişmesiyle düzlük-yuvarlaklık uyumu bozulur:

ET Cevāhirü'l-İslām

üçün için 30a/6

yultuz yılduz 55a/2

Eski Türkçede söz sonu –ğ/-g sesinin düşmesi sebebiyle kelime ünlüsünde yuvarlaklaşma meydana getirerek düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulduğu kelimeleri göstermiştik. Bazı örneklerde sonu –ğ/-g sesi düştüğü hâlde kelimedede bulunan ünlü seslerde yuvarlaklaşmanın olmadığı, buna bağlı olarak da düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulmadığı görülür:

ET Cevāhirü'l-İslām

açığ acı 86b/2

katığ katı 'çok şiddetli' 95a/1

tirig diri 68a/2

Ayrıca yine bazı kelimelerde herhangi bir ses olayı gerçekleşmediği hâlde uyumun bozulmadan devam ettiği görülür:

ET Cevāhirü'l-İslām

oğul oğul 90b/7

kılıç kılıç 75b/2

deñiz deñiz 45b/1

bile bile 16a/9

Eski Türkçede düzlük yuvarlaklık uyumuna uymadığı hâlde metnin yazıldığı döneme kadar ünlü değişimine uğrayarak uyuma giren kelimeler de vardır:

ET Cevāhirü'l-İslām

kırı kuru 43b/3

yorı- yürü- 53b/3

Ayrıca metnimizde yuvarlaklaşmanın dışında uyumu bozan kelimeler de vardır:

2.1.1.4. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Şekil bilgisi açısından sağlam bir dil olan Türkçe kelimelerde kök önemlidir. Kelimelere bir takım ekler getirilerek ya kelimenin anlamı değiştirilir ya da kelimenin cümle içerisinde kullanılması sağlanır.

Türkçenin farklı dönemlerinde düzlük-yuvarlaklık uyumu kelimelerde olduğu gibi eklerde de uyumlu değildir. Bu uyumsuzluk Eski Türkçeden itibaren görülür. Bu dönemden itibaren kimi ekler sadece düz ünlüler ile kullanılırken kimi ekler de sadece yuvarlak ünlü ile yazılır. Bu da kelimenin uyuma girmemesine sebep olur. Metnimizde eklerin düzlük-yuvarlaklık uyumu bakımından durumu şöyledir:

- [+CI] (جي) İsimden İsim Yapan Ek (ET+çI)

Bu ek Eski Türkçede sürekli düz ünlülü şekli ile kullanılmıştır ayrıca ekin yuvarlak ünlülüsü olmadığı gibi bu dönemde ç' li de kullanımı yoktur. Eski Anadolu Türkçesinde ise ek düz ünlüsünü korumuştur. Metinde ek düz ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde düzlük-yuvarlaklık kuralına uyarken yuvarlak ünlülerden sonra bu kurala uymaz:

zindāncı 24b/1, du' ācı 6a/4

- [+I / +sI] (سي, ي) 3. Tekil Şahıs İyelik Eki (ET+I/+ sI)

Bu ek Eski Türkçede sürekli düz ünlü ile kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinde ise ek düz ünlüsünü korumuştur. Metinde ek düz ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde düzlük-yuvarlaklık kuralına uyarken yuvarlak ünlülerden sonra bu kurala uymaz:

atası 27b/3, kaması 34a/8, arkası 23a/3, çoğı 35a/8, cezāsı 69a/7, tolusu 41b/7, korkusu 52b/7, odı 8b/3, adı 10a/3

- [-dI] (تي) (Bilinen geçmiş zaman 3. tekil şahıs eki)

Bu ek Eski Türkçede' -tı,-ti,-dı,-di 'şeklinde karşımıza çıkar. Ekin bu dönemde sadece düz ünlülü biçimi vardır. Eski Anadolu Türkçesinde de düz ünlüler korunur , ek genellikle '-dı,-di 'şeklinde yazılır, '-tı,-ti' biçimi az da olsa görülür:

oldı 110a/3, urdı 103a/8, tırurdı 104b/6, kındı109a/8, buyurđı 3a/9, ışıladı 101a/3, yağdı 103a/8, kıldı 104b/7, şımarladı 106a/4

Eserde üç örnekte bu ekin ‘t’li biçimleri görölür:

duttılar 32b/1, dağtılar 32b/2, kayıttı 94a/2

• [-IcI] (جي) Fiilden İsim Yapan Ek (ET –GuçI)

Bu ek Eski Türkçede –guçı, -güçi şeklindedir. Daha sonra ekin başındaki g- ve ortasındaki –ğ- sesleri düşmüş Eski Anadolu Türkçesi –uçı, -üçi şekllinden geçerek ç’nin sedalılaşması ve yuvarlak ünlüsünün düzleşmesiyle –ici-, -ıcı- hâlini almıştır. ¹⁸

yırtıcı 50a/2, kılıcı 51b/5, şorıcı 73a/7, yazıcı 74a/8

• [-mIş] (مش) Duyulan Geçmiş Zaman Eki (ET –mIş)

Bu ek Eski Türkçede sadece düz ünlülü kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinde de düz ünlüsünü korumuş ve yuvarlak ünlülü kullanılmamıştır. Bizim metnimizde de durum bu şekildedir:

demış 11b/8, dilemiş 25a/1, örtmiş 16a/8, gitmiş 56b/1, durmuş 73b/4, oturmuş 86a/5, olmuş 88a/1, doğurmuş 24b/9, tutmuş 73b/5, götürölmüş 48b/4

• [-sIn] (سن) 2. Tekil Şahıs eki (ET-sen)

Eski Türkçe zamir kökenli olan bu şahıs eki metnimizde düz şekillidir bu nedenle düz ünlülü kelimelere geldiğinde uyum sağlarken yuvarlak ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde uyum dışında kalır:

kimsin 98b/6, (bilmez) imişsin 98b/9, çekersin 52a/3 dirsın 74a/9, nidersin 104a/9, olasın 7a/9, kórşudasın 14b/9, görmişsin 48b/5, buyurursın 65a/3

• [-m] (م) 1. Tekil Şahıs Kişi Eki

Bu ek her zaman –m olarak kullanılmıştır. Ünlüsü ise düz ünlülerden sonra uyuma girerken yuvarlak ünlülerden sonra geldiğinde uyum dışındadır:

kılmazam 30b/9, alam 69b/6, varam 104a/3, idem 6a/5, eydem 38a/8, eylemezem 74b/4

¹⁸Ergin 2013: 191

kırtaram 23a/6, oluram 31b/7, yanduram 98a/8, bilürem 27a/5, ölmüşem 27b/9

•[+(y)I] , [(n)I] (ني, ي) Belirtme Hâli Eki (ET +XG, +nI)

Eski Türkçede bu ek isimlerden sonra –g,-ğ ; iyelik eklerinden sonra –n ; zamirlerden sonra ise –nı,-ni şeklinde kullanılmıştır. İsimlerden sonra gelen –g, -ğ eklerinin ünlüleri geldiği ekin ünlüsüne uyarak –ıg,-uğ,-ig,-uğ şeklinde kullanılmıştır. Aynı ek Batı Türkçesinde G sesini düşürmüş ve ek –ı,-i şeklini almış ve kullanım alanını genişleterek iyelik ekini alan isimlerden sonra ve zamirlerden sonra da kullanılmaya başlanmıştır. Aynı zamanda –n belirtme eki de Eski Anadolu Türkçesinde ve Osmanlı Türkçesinde sıklıkla kullanılmıştır.¹⁹

Belirtme hâl eki Eski Anadolu Türkçesinde ve Osmanlı Türkçesinde uzun zaman düz ünlülü kullanılmıştır. Bu dönemde ek düz ünlülü kelimelerden sonra uyuma girerken yuvarlak ünlülü kelimelerden sonra uyuma girmez. Metnimizde de ek bu şekildedir:

dādumı 79a/3, odını 96b/5, ādemoğlanlarını 97b/9

fır'avnı 80b/2, cānını 110a/1, başlarını 16a/7, hayırlarını 20a/3, adımlarını 20a/4, şağallarını 23b/8, taşını 63b/1

•[+dUr, (durur)] (دور, در, درور, دورر) 3. tekil şahıs bildirme eki

Eski Türkçede tur-ur eki Eski Anadolu Türkçesinde ekleşmiş –durur > - dur olmuştur. Bu ek metnimizde düz ünlülü kelimelerden sonra uyuma girmezken yuvarlak ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna girer:

kılmışlardur 63b/9, almışdur 64b/9, bağmağdadur 82a/9, (mālik) dururlar 101a/4, (nā'ra urup) dururken 106a/2, (bī-ḥaber) dururlar 54b/8, vardur 68b/6, mezkūrdur 64a/9, munṭazırdur 65a/2

budur 64b/7, yokdur 69a/3, mevḫufdur 72a/7, destūrdur 91a/1, otdur 95a/3, oduñuzdur 96b/4

•[-dUK] (دك, دوك, دوق, دوك) (ET-dUK)

Eski Türkçede yuvarlak ünlülü olan ek bu dönemde de sadece yuvarlak ünlülü kullanılmıştır. Düz ünlülü kelimelerden sonra kullanıldığında uyum dışı

¹⁹Ergin 2013: 232

kalırken yuvarlak ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna girer:itdükleri 92b/9, diledükleri 42b/1, emzirdüklerin 65b/1, diledüğünüzi 84a/1, bildüğümüz 102b/7, itdüğü 13b/3, virdüğü 20a/2, gitdüğü 20a/3, bildüğüne 28a/9, beñzetdüğümüzde 34b/4, didüğü 43a/2, getürdüğü 50a/9, kıldukların 102b/5, yatduğumuz 67b/9, çıkduğım 100b/6, kılduğu 40a/1, yaradılduğın 106b/5, oldukça 47a/1, olduğı 97b/7, çoğraduğı 110b/4, korkutduğunu 18b/7

Eski Anadolu Türkçesinde çoğunlukla ‘d’ ünsüzü ile yazılan ekin metinde sadece tek bir örnekte ‘t’ ünsüzü ile yazıldığı görülür:

korqtukları 55b/3

•[-dUr-] (دور, در) fiilden fiil yapma eki (ET-DUr-)

Eski Türkçede ek yalnızca yuvarlak ünlülü kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinde ekin sadece ‘d’ sesi ile ve yuvarlak ünlülü kullanımı vardır.²⁰ Ek metnimizde düz ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde uyum dışıyken yuvarlak ünlülü kelimelerden sonra uyuma girer:

azdur- 92a/5, yandur- 98a/8, kıandur- 37a/5, yağdur- 67a/2, kıaldur- 67b/3, bildür- 69a/7, geydür- 80b/3, bindür-80b/4, irişdür- 85a/2, indür- 3a/1, yetişdür- 7b/2, köyündür- 70a/6, döndür- 93a/5, öldür- 103b/8

•[-Ur-] (ور) fiilden fiil yapan ek (ET –Ur-, -Ir-)

Eski Türkçede ekin düz ve yuvarlak ünlülü kullanımları mevcutken Eski Anadolu Türkçesinde sadece yuvarlak ünlülü kullanılmıştır. Bu nedenle metnimizde yuvarlak ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde uyuma girerken düz ünlülü kelimelerden sonra uyum dışındadır:

doğur- 24b/8, bitür- 38b/7, düşür- 93a/9, doyur- 5b/1

•[-Uz] [-vUz] (وز) (وز) 1. çoğul kişi eki (ET biz)

Ek yuvarlak ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde uyuma girerken düz ünlülü kelimelerden sonra uyuma girmez:

kıluruz 19b/7, kılavuz 19b/8, yazaruz 19b/9, açaruz 22b/8, varuruz 47a/1, emreylerüz 20a/1, idevüz 23b/5, depelerüz 29b/9, eylerüz 30a/7

²⁰Ergin 2013 : 213

döndürevüz 97b/7, bildürevüz 22b/4, yetişdürevüz 29b/2, görürüz 29b/9, tutavuz 46b/3

•[-dXm] (دم , دوم) bilinen geçmiş zaman 1. Şahıs eki (ET –DXm)

Bu ek Eski Türkçede geldiği kelimenin ünlüsüne göre uyuma girmiştir. Eski Anadolu Türkçesi döneminde ise yuvarlak ünlülü kullanıldığı için düz ünlülü kelimelere geldiğinde düzlük-yuvarlaklık uyumunun dışında kalır, yuvarlak ünlülü kelimelerden sonra uyuma girer. Metnimizde ekin ağırlıklı olarak yuvarlak ünlülü hâli kullanılsa da az da olsa düz ünlülü biçimine rastlanmaktadır:

bulamadum 69b/7, almadum 79b/5, yatdum 110b/1, añladum 112b/4, virdüm 62b/2, eyledüm 79b/5, dimedüm 91b/9, bildüm 111a/9, irişdüm 13a/3, getürdüm 32a/1, oldum 84b/9, buyurdum 26a/2, köyündürdüm 70a/6, gördüm 100b/6, baqđım 28a/4, eyitdim 47a/2, oturmışdım 54a/1, vardım 69b/6, aldım 70a/4, virdim 84a/2, görmedim 93b/9, sanırdım 98b/8, kıldım 99b/1

• [-dUK] (دوق , دوق , دوك , دك) bilinen geçmiş zaman 1. çoğul şahıs eki

Ekin ünlüsü bu dönemde yuvarlak ünlülüdür. Metnimizde ek yuvarlak ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna girerken düz ünlülü kelimelerden sonra uyuma girmez:

kıldıuğ 34b/8, çıkardıuğ 38b/7, kıldıuğ 45b/4, uyandıuğ 55a/8, yaratdıuğ 60a/6, şakladıuğ 59b/5, kandurmadıuğ 37a/5, bildük 96a/3, eyledük 97b/2, görmedük 18b/4, işitmedük 18b/5, geldük 22b/

oğıduğ 55a/7, kuvvetlendürdük 24a/7, indürmedük 34b/2, bitürdük 38b/7

•[-dXñ] (دوك , دك) bilinen geçmiş zaman 2. Tekil kişi eki (ET –DXñ)

Eski Türkçede ekin hem düz hem yuvarlak ünlülü şekli varken Eski Anadolu Türkçesinde ekin sadece yuvarlak ünlülü şekli kullanılır fakat metnimizde ek ağırlıklı olarak yuvarlak ünlülü şekliyle kullanılırken az da olsa düz ünlülü şekli de kullanılmıştır:

kıldıuñ 36b/6, kılmađuñ 37a/5, yaratđuñ 60a/8 dileseyđuñ 97a/5, viribđuñ 21b/9, itđuñ 36b/9 ideyđuñ 97a/8, görđuñ 93b/8, çürütdüñ 36b/7, öleyđuñ 92b/5, söyledüñ 69b/7, virmediñ 84a/4, kıldıñ 101a/7, itdiñ 36b/8, virdiñ 84a/3

- [-dUñUz] (دوكن , دكز) bilinen geçmiş zaman 2. Çoğul kişi eki (ET –DXñXz)

Eski Türkçede düz ünlülü olan ek Eski Anadolu Türkçesinde ‘ñ’ nin etkisiyle yuvarlak ünlülü olmuştur. Metnimizde de ek yuvarlak ünlülü kullanılmıştır. Bu nedenle yuvarlak ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde uyuma girerken düz ünlülü kelimelerden sonra uyum dışında kalır:

uyayduñuz 92a/7, olduñuz 84a/2, geldiñüz 23b/1

- [-sAñUz] (ساكنز , سكنز) şart 2. Çoğul kişi eki

Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülü kullanılan ek düz ünlülü kelimelerden sonra uyuma girmez:

olursañuz 21b/1, durmazsañuz 29b/9, iderseñüz 27b/1, dilerseñüz 60b/4

Metnimizde tek bir kelimedeki ekin düz ünlülü hâli kullanılmıştır:

açarsañız 26b/8

- [-AlXm] (الوم , الم) emir 1. Çoğul kişi eki (ET –AlIm)

Eski Türkçede düz ünlülü olan ek Eski Anadolu Türkçesinde ‘m’ nin etkisiyle yuvarlak ünlülü olmuştur. Metnimizde ekin yuvarlak ünlülü şekli dışında düz ünlülü şekli de kullanılmıştır:

ğoyalum 17b/9, yalvaralum 95b/8, öldürelüm 17b/7, görelüm 26a/4, getürelüm 27b/4, geledüm 34a/4, virelüm 61b/8, virmeyelüm 62a/6, idelüm 91a/1, söylemeyelüm 96a/7, varalım 17b/6, tatalım 17b/6, kılalım 79a/9, kırtaralım 79b/1, olmayalım 84a/4

- [-(U)ñ] [-(U)ñUz] (وك , ك) emir 2. Çoğul kişi eki (ET –(X)ñ)

Ekin ünlüsü Eski Türkçe döneminde eklendiği kelimeye göre uyuma girer. Eski Anadolu Türkçesinde ise ekin ünlüsü sadece yuvarlak biçimde kullanıldığı için düz ünlülü kelimelere geldiğinde ek uyum dışı kalır. Metnimizde de durum aynıdır:

kıluñ 23a/2, ayrılıñ 91a/5, tapuñ 92a/2, girüñ 92b/1, idüñ 73b/9, virüñ 61b/6, gelüñ 23a/1

oluñ 32a/2, toğuñ 55b/9, oluñuz 20b/9, kırkuñuz 61a/2

- [-sUn) (سون) emir 3. Tekil kişi eki (ET –sun / -sün)

Bu ek Eski Türkçe döneminde de Eski Anadolu Türkçesi döneminde de yuvarlak ünlülü olarak kullanılmıştır. Ek sadece yuvarlak ünlülü biçimde kullanıldığı için düz ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde uyum dışında kalır. Metnimizde de ek yuvarlak ünlülü kelimelere geldiğinde uyum sağlarken düz ünlülü kelimelere geldiğinde uyum dışı kalır:

olmasun 104b/3, dirsün 99b/1, viremesünler 17b/9, virsün 62a/2, girsünler 93a/7, kılsunlar 28b/1, olsun 23a/2, uymasun 24a/1, kurutmasun 57b/5, getürsünler 26a/3, ölsünler 65b/8

•[-Ur] (و ر , ر) geniş zaman eki (ET –Ur, -Ir)

Eski Türkçede ekin düz ünlülü ve yuvarlak ünlülü biçimleri varken Eski Anadolu Türkçesinde ekin sadece yuvarlak ünlülü biçimi kullanılır:

kıılır 99a/7, yaraşur 112b/8, gelür 40a/9, irişür 41a/4, bitirür 43a/6, bilür 44b/3, eydür 47b/1, olur 97b/8, buyurur 102a/8, yoğurur 107a/5, olunur 113a/3, getürür 42b/2, yürür 47a/7, ölür 47a/8

•[-(U)K] (ق , ق) fiilden fiil yapan ek (ET –(U)K)

Bu ek çok işlek olmayan eklerdendir. Eski Türkçede olduğu gibi daha sonraki dönemde de yuvarlaklığını devam ettirmiştir:

ayruķ 87a/8, artuķ 10a/4

•[+IU] (ل) sıfat yapma eki (ET +IXG)

Eski Türkçe de ek düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlıydı. Eski Anadolu Türkçesinde ise yalnız yuvarlak ünlülüdür. Metnimizde de ekin sadece yuvarlak ünlülü şekli vardır:

yazılı 76b/7, kanlı 79a/1, agulu 79a/2, bağlu 81a/1, avazlu 85b/6, řaķallu 111b/1, bağtlu 4a/5, řaņırlu 91a/6, yigitlü 36b/7, gizlü 10b/1, boylu 85b/4, şutlu 101a/7, řorķulu 5b/1, borçlu 5b/4, dürlü 10b/3, sevgülü 13a/1, örtülü 16b/2, yüzlü 28a/6

•[+(X)m] (م , م) iyelik teklik 1. Kişi eki (ET +(X)m)

Eski Türkçede ek geldiği kelimeye yardımcı ünlü açısından düzlük-yuvarlaklık uyumuna uygun olarak gelir. Eski Anadolu Türkçesi döneminde ise ekin

yuvarlak ünlülü hâli daha sık kullanılır ancak metnimizde ekin düz ünlülü kullanıldığı kelimeler de vardır:

cigerüm70a/4, kıavmüm 33a/3, rızgum 66a/7, vaşanum 79b/4, hâlüm 8b/1, kıulum 74a/7, oğlum 22b/9, başımı 79b/2, gūnahlarım 99a/5, kıarındaşım 100b/8, elimden 105b/5, milletiyim 111a/6, ūmmetindenim 113a/9, adlarım 12b/9, adım 21a/4

•[+(X)mXz] (مز , ومز , موز) iyelik çokluk 1. kişi eki (ET +XmXz)

Eski Türkçede ekin ünlüsü düzlük-yuvarlaklık uyumuna göre gelirken Eski Anadolu Türkçesinde ekin yuvarlık ünlülü şekli kullanılır; ancak metnimizde ekin yuvarlak ünlülü şekli dışında düz ünlülü şekli de kullanılmıştır:

şakladuğumuz 59b/3, bilduğümüz 102b/7, bildürduğümüz 30a/6, indürduğümüzde 34b/4, kıudretümüz 101a/3, vilāyetümüze 23b/7, ni‘metümüze 39a/7, hācetümüz 45b/2, ziyānımız 46a/6, kıatımızda 68b/4, hālimiz 52a/6

• [+(U)ñ] (ك , وك) iyelik teklik 2. kişi eki (ET +Xñ)

Eski Türkçede ekin ünlüsü düzlük-yuvarlaklık uyumuna göre gelirken Eski Anadolu Türkçesinde ekin sadece yuvarlık ünlülü şekli kullanılır. Yuvarlak ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlı iken düz ünlülü kelimelerden sonra uyum dışıdır:

řunlaruñ 42a/2, anlaruñ 45a/9, ayuñ 57a/8, inzāruñ 19a/5, keremuñ 90a/1, pādiřahuñ 111b/6, nefsuñ 73a/6, luřfuñ 57a/8, ruđuñ 8a/2, ođuluñ 9a/1, kıorkıutduđuñ 18b/7, ‘özüñ 74b/1

•[+(X)ñXz] (كز , وكز) iyelik 2. Çoğul kişi (ET +XñXz)

Eski Türkçede ekin ünlüsü düzlük-yuvarlaklık uyumuna göre gelirken Eski Anadolu Türkçesinde ekin genellikle yuvarlık ünlülü şekli kullanılır. Bizim metnimizde ise ek genel olarak yuvarlak ünlülü kullanılmışsa da ekin düz ünlülü şekli de kullanılmıştır:

gūnāhuñuz 21a/1, maķāmuñuz 21a/2, maluñuz 62b/3 aķluñuz 92a/6 kıademüñüz 21b/1 ‘amelüñüz 69a/5, řonuñuz 48a/7, oduñuzdur 96b/4, hūsnüñüz

88a/1, küfrüñüz 92b/1, ittifakıñız 28b/9, tavarıñız 47a/2, begiñizin 47a/5, üzeriñize 51b/2

•[+(n)Uñ] (ك , نك) ilgi eki (ET +(n)Xñ)

Eski Türkçede ek düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlıdır. Eski Anadolu Türkçesinde ekin sadece yuvarlak ünlülü şekilleri vardır. Metnimizde ise ekin düz ve yuvarlak ünlülü şekli kullanılmıştır:

anuñ 8b/8, ‘İsānuñ 22b/3, Ḥasanuñ 79a/2, nesnenüñ 3b/2, sürenüñ 4b/9, senüñ 19b/2, kişinüñ 30b/3, kabirlerinüñ 70a/8

gecenüñ 54b/5, kapunüñ 56b/9, şalkūminüñ 57b/2, Tañrınüñ 59b/2, halkınüñ 60a/2, kimseniñ 70b/7, güniniñ 76a/6, ehliniñ 82b/9, seniñ 89a/8, ḥazretleriniñ 104b/6

•[+sUz, +sIz] (سز , سيز , سوز) sıfat yapma eki (ET +sXz)

Eski Türkçede ek bugünkü gibi geldiği kelimeye göre düzlük-yuvarlaklık uyumuna tâbi olacak şekilde kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinde de ek Eski Türkçede olduğu gibi düz ve yuvarlak ünlülü kullanılır. Metnimizde de durum böyledir:

añsuzda 63a/6, şeksüz 112b/3, şüphesüz 112b/3, kasesüz 13b/6, gözsüz 26b/7, elsiz 60a/3, ayaqsız 60a/3, şusuz 70a/9

•[-(U)p, -(I)p] (وب , پ) zarf-fiil eki (ET -Xp, -p)

Bu ek eski Türkçede -p eki düz ve yuvarlak ünlülü kullanıldığı için düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlıdır. Eski Anadolu Türkçesine gelindiğinde ise -p sesinetsiyle ekin ünlüsünün sürekli yuvarlak ünlülü olduğunu görürüz. Ekin düz ünlülü-ip,-ip hâli ancak bu dönemin birinci evresinin sonlarına doğru ortaya çıkmıştır.²¹

Ek düz ünlülü kelimelerden sonra uyum dışı kalmış, yuvarlak ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde ise uyuma bağlanmıştır:

kılıp 6a/8, bağlayup 5a/2, baqup 56a/7, idüp 81a/8, besleyüp 104a/2, diyüp 106a/2, binüp 109a/4, dileyüp 6b/7, iletüp 17b/7, virüp 17b/8, girüp 40b/4, koyup 7b/3,

²¹Ergin 2013 : 340, 341

bulup 33a/6, uyup 40b/9, olup 42a/5, urup 106a/2, getirüp 5a/2, irişdürüp 40a/1, dönüp 63b/8, görüp 46b/2

•[+IİK, +IUK] (لوق , لك , ليك , لاق) isimden isim yapma eki (ET +IXK)

Bu ek Türkçenin en eski dönemlerinden itibaren en önemli isimden isim yapma eklerinden biridir. Ek Eski Türkçe de düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymuştur. Daha sonra Eski Anadolu Türkçesi döneminde çoğunlukla düz ünlülü hâli kullanılmakla birlikte yuvarlak ünlülü biçimlerine de rastlanır:

danıklık 7a/8, tanıklık 9a/4, hastalık 29b/6, taqsırlık 76a/4 yıllık 76b/3, řāzılıkda 83a/5, şağlık 85a/4, dirilik 85a/5, p̄irlik 98a/7, bilmezlik 99a/1, dostlık 71b/7, şayruluk 85a/4, ĥorluk 41a/2, cāzūluk 28b/6, tekebbūrlük 16a/9

Metinde ekin ünlüleri harekelendirilerek gösterilmiştir. Ekin ünlüsü genellikle geldiği kelimenin ünlüsüne göre uyuma girerken bunun dışında kalan örnekler de vardır:

dostlık 71b/7, girmeklik 94a/1

Aynı zamanda metinde aynı kelimeye ekin iki farklı ünlülü hâli de gelmiştir :

peygamberlik 25b/4, peygamberluk 26a/2

•[+(I)ncI] , [+(U)ncI] (نجى) sıra sayı eki (ET +xnç)

Ekin ünlüsü Eski Türkçe döneminde uyuma girer. Eski Anadolu Türkçesinde diş ünsüzünün etkisiyle ekin yardımcı ünlüsü düzleşmiştir. Ayrıca iki, altı, yedi gibi sayıların son ünlüsünün düz olması diğer sayıların eklenmesindeki fonolojiyi de etkilemiş olabilir.²²

altıncı 71b/8, onuncı 72b/6, yedinci 71b/9, ikinci 72b/1, beşinci 72b/3, sekizinci 72b/5, üçüncü 75b/9

•[-(I)n-, -(U)n-] (ن , ون) fiilden fiil yapan ek (ET.-(X)n-)

Eski Türkçe döneminden itibaren ekin ünlüsü geldiği kelimenin ünlüsü ile uyum içindedir, metnimizdeki durum da böyledir:

²²Eminođlu 2008: 97

bağlan- 18b/1, depelen- 78b/6, görün- 89a/3, kıln- 53b/6, oğun- 14a/7, urun- 42a/2, dinlen- 109b/3, sürün- 71a/4

•[-(I)ş- , -(U)ş-] (ش , وش , یش) fiilden fiil yapan ek (ET-(X)ş-)

Eski Türkçede bu ekin ünlüsü ses uyumuna bağlıken Eski Anadolu Türkçesi döneminde bir ara uyum dışına çıkmış ve sadece düz ünlülü hâli kullanılmıştır:

ağlaş- 56b/3, iriş- 105a/5, sağış- 5a/1

•[-(I)l-] (ل , ول) fiilden fiil yapan ek (ET-(X)l-)

-l- ekinin önündeki yardımcı ünlü Eski Türkçede ünlü uyumuna bağlanmıştır. Eski Anadolu Türkçesi dönemindeyse ek bir süre uyum dışında kalmış sadece düz ünlülü kullanılmıştır. Ancak dönemin sonlarına doğru ekin ünlüsü geldiği kelimeye göre uyuma girmiştir.²³

Metinde -l- ekinin ünlüsünün eklendiği kelimenin ünlüsüne göre düzlük-yuvarlaklık uyumuna uyduğu görülür. Ekin ünlüsü de metinde hareke ile gösterilmiştir:

açıl- 89b/3, ay(ı)rıl- 90a/9, diril- 27b/7, getirül- 89b/3, dökül- 65a/8, qarıl- 109a/7

2.1.2. Ünlü Değişmeleri

2.1.2.1. Daralma

Daralma genellikle kelimedeki geniş ünlülerin yine kelimedeki ünsüz seslerin etkisiyle dar ünlüye dönüşmesidir. Bugün de olduğu gibi Eski Anadolu Türkçesinde de ‘y’ sesinin bulunduğu kelimelerde ünlü daralması görülebilir. Aynı zamanda dudak ünsüzü ‘m’ sesinin de darlaştırıcı etkisi vardır.

ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
amti ~ emti	imdi 75a/1, 91a/5	şimdi
yana ~ yene	yine 110a/6 ~ gine 93b/8	yine

²³Ergin 2013: 207

Kapalı e sesinin daralarak i'ye döndüğü kelimeler yukarıda 2.1.1Kök Hecede e / ê / i başlığında verildi.

2.1.2.2. Yuvarlaklaşma

Kelimelerde bulunan dar ünlü sesler bazı dudak ve diş ünsüzlerinin etkisiyle yuvarlaklaşır. Bu konu 2.1.3.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu başlığında kelimeler ve eklerde ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

2.1.2.3. Düzleşme

Yuvarlak ünlülü seslerin kelimedeki bulunan ünlü veya ünsüz seslerin etkisiyle ya da böyle bir etki dahi olmadan dar ünlüye dönmesine düzleşme denir. Düzleşme sonucu düzlük yuvarlaklık uyumuna uymayan ekler yukarıda 2.1.3.3 Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu başlığında anlatılmıştır.

Metinde kelimelerde düzleşme ise aşağıdaki gibi gösterilebilir:

ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
buñar	bıñar 87a/3	pınar
büt-	bit- 43a/6	bitmek
uçun	için 9b/8~ uçun 14a/3	için
tüp	dip 57b/2	dip
püre	pire 22a/7	pire

2.1.2.4. Genişleme

Genişleme ikinci ve genellikle son hecedeki ı, i, u, ü seslerinin a, e'ye dönmesidir. Bu değişiklik Batı Türkçesi ile Eski Türkçe arasında olmuştur.²⁴ Eski Türkçede ıgaç kelimesinde gerileyici ünlü benzeşmesi sonucu ı-a ünlü dizisi, a-a biçimine değişmiştir.²⁵

²⁴Ergin 2013: 82

²⁵Eminoğlu 2008 : 101

ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
ıġaç	aġaç 83a/7, 41b/8	aġaç

2.1.2.5. Ön Damaksıllaşma

İncelme de denilebilecek olan bu ses olayı kelime de bulunan art ünlülü kelimelerin ön ünlülü seslere dönmesidir. Çoğunlukla c-ç-j-ş-y gibi seslerin etkisiyle zayıf olan ı sesinin i' ye dönmesiyle kendini gösterir.

ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
ayıt-	ey(i)t- 7b/8, 8a/2	---
biñ ~ biñ	biñ 4a/3, 8a/4	bin
yana>yene	yine 110a/6	yine
amtı>emti	imdi 75a/1, 91a/5	şimdi
yorı-	yürü-52b/6, 47a/3	yürü-

2.1.2.6. Art Damaksıllaşma

Bu dönem metinlerinde kelimelerin art ünlülü , ön ünlülü olduğu kelimenin tı (ط), te (ت); ha (ح), hı (خ) he (ه); sin (س), şad (ص); kaf (ق), kef (ك) işaretlerinden hangisinin kullanıldığına bakılır.²⁶ Ancak bu sesler kelimenin her zaman art ünlülü veya ön ünlülü olduğu hakkında kesinlik taşımayabilir. Özellikle bu dönemde t (ت) ve sin (س) harfleri hem art ünlülü hem de ön ünlülü kelimelerde kullanılmışlardır.

Bu dönemde 'Tanrı', 'tohum', 'ata' art ünlülü olduğu hâlde te (ت) ile, 'tün'(gece) kelimesi ise ön ünlülü olduğu hâlde tı (ط) ile yazılmıştır.

Yine Eski Türkçede art ünlülü olduğu hâlde 'issi'(sıcak) kelimesi sin(س) ile yazılmıştır.

2.1.3. Ünlü Düşmesi

Ünlü düşmeleri ya iki kelimenin birleşmesiyle ya da bir kelimeye getirilen ekler sonucunda ortaya çıkar:

²⁶Eminoğlu 2008: 102

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü'l-İslām</u>
oş/ uş	şol 112a/8 (uş + ol > şol)
nē et-	ni't – 104a/2

Kelimenin yapım eki veya çekim eki alması da yine ünlü düşmesine neden olabilir:

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü'l-İslām</u>
ayır- 'ayırmaq' (ayır-uq)	ayırık 'diğer, başka' 35b/3
ayır-'ayırmaq' (ayır-ıl)	ayrıl- 'ayrılmak' 74a/6
beñiz 'yüz, çehre ' (beñiz)	beñzer 'benzer' 24b/8
besi 'yaşatmaq' (besi-le-)	besle- 'beslemek' 104a/1
çevir- 'çevirmek' (çevir-e)	çevre 'çevre, etraf' 86a/4
biribiri	birbiri 58a/2
oğul	oğlı 32a/3
alın	alının 65a/1
boyun	boyını 91a/6
ağız	ağızına 81a/7
qarın	qarını 100a/8

2.1.4. Ünlü Türemesi

Metinde Arapça köklü kelimelerde ünlü türemesi görülür:

‘ aqılları 89b/8 < ‘ aql, emir 54b/2 < emr, hayırdan 21b/3 < hayr, qavilde 9a/8 < qavl, küfirle 18b/9 < küfr, mekirden 72b/6 < mekr, mühür 92b/4 < mühr, satır 76b/7 < satr, şehir 22b/2 < şehir, vaqıt 41b/9 < vaqt, zikire 19a/4 < zikr

2.2.Ünsüzler

2.2.1. b-/-b-/-b

●b-/p-

Bu değişim sadece söz başında bulunmaktadır. Kelime başındaki b-p bakımından Eski Anadolu Türkçesi b tarafındadır. Bu b'lerin p olması ise dönemin sonlarında ortaya çıkar. Daha sonraki devrelerde bu iş ilerlemiş ve Eski Anadolu Türkçesinde b ile başlayan bazı kelimeler b yerine onun sedasız olan p'yi geçirmişlerdir.²⁷

Metinde sadece tek kelimedeki Eski Türkçede söz başı b ile yazılan kelime metinde p'li yazılmıştır:

ET Cevāhirü'l İslām

barmak parmak 74b/4

• b-n, b-ñ ~m-n, m-ñ /b-n, b-ñ

Eski Türkçede söz başındaki b- ünsüzü, kendisini izleyen genizsil bir ünsüzün etkisiyle genizsileşerek m'ye değişir (men 'ben' ~ben; maña 'bana'~baña). Söz başındaki bu m- ikincil olup b-'den dönmedir.²⁸

Metinde kelimeler bu değişim açısından b-den yanadır:

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü'l-İslām</u>	<u>TT</u>
ben ~men	ben 9a/4, 28b/7	ben
baña~maña	baña 34a/2, 13a/1	bana
biñ~miñ	biñ 70b/2, 10a/3	bin (sayısı)
beñiz ~ meñiz	beñiz 47a/5	beniz
buña~muña	buna 64a/8	buna
bunda~munda	bunda 26a/6, 27b/2	bunda
buñca~muñca	bunca 10b/6	bunca

•b-/v-

Kelime başındaki b-v değişikliği Eski Türkçe ile Batı Türkçesi arasında olmuştur. Eski Türkçede kelime başında v sesi yoktur. Batı Türkçesinde ise bazı

²⁷Ergin 2013 : 83

²⁸Tekin 2000 : 66,71

kelimelerde başta v sesi bulunduğunu görmekteyiz. Eski Türkçede kelime başındaki b'ler Batı Türkçesinde v olmuştur.²⁹

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü'l-İslām</u>	<u>TT</u>
bar	var 22b/6, 3b/3	var
bar-	var- 54b/4, 5a/6	varmak
bër-	vir- 34a/1, 33b/1	vermek

●-b-/-v-

Eski Türkçedeki söz içi –b- ünsüzünün bir iki örnekte –v- ‘ye döndüğü görülür. Ayrıca çekimli eylemlerde 1. kişi ben ve biz zamirlerindeki b- ünsüzü sızıcılılaşmış ve 1. kişi eki, -vuz/-vüz biçimini almıştır.³⁰

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü'l-İslām</u>	<u>TT</u>
yalbar-	yalvar- 55b/6	yalvarmak
tabar	tavar 60b/2	davar
	döndürevüz 97b/7	döndürelim
	kılavuz 23b/3	kılarız
	tutavuz 46b/3	tutarız

●-b/-v

Eski Türkçede söz sonu b sesi bu dönemde v'ye dönmüştür. Metnimizde Eski Türkçe döneminde –b olan söz sonu sesi –v'ye döner.

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü'l-İslām</u>	<u>TT</u>
eb	ev 20a/9	ev
sab	savım 46a/2	sav
seb-	sev- 13a/1	sevmek

²⁹Ergin 2013: 84

³⁰Eminoğlu 2008: 106

2.2.2. -d/-d

●-d/-y-

Türkçe de söz içi d'nin y'ye değişimi Eski Türkçe ile Eski Anadolu Türkçesi arasında gerçekleşmiştir.

ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
ağak	ayağ 106a/8, 32b/3	ayak
adruğ	ayru 74b/9	ayrı
ağır-	ayır- 90b/6, 74b/9	ayırmaq
ağrıl-	ayrıl- 74a/6, 90a/7	ayrılmak
edgü	eyü 71a/3, 115a/9	iyi
kađđu	đayđu 85a/6, 87a/8	kaygı
uçı-	uyu- 96b/9	uyumak

● -d / -y

Bu dönemde Eski Türkçe söz sonu d sesi y'ye döner.

ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
koğ-	koy- 75a/3, 94b/2	koymak
keç-	gey- 50a/7~gey- 42a/1	giymek

2.2.3. -đ/-đ-

● -đ- / -đ-

Metinde sadece iki kelimedede -đ- >-đ- ses değişimi vardır.

ET	Cevāhirü'l-islām	TT
yoksa	yohsa 64a/1, 74a/8	yoksa
takı	dağı 19a/7, 20a/4	dahi

●-đ / -đ

Kelimenin sonu ötümsüz ünsüzle bitiyorsa ve bu kelimeye ünlü ile başlan bir ek aldığında veya kelime ile birleştiğinde kelimenin sonunda ötümlüleşme görülecektir:

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü’l İslām</u>	<u>TT</u>
adruk	ayrığa 8b/2	ayrı
kök	göge 50a/9	gök
yok	yoğumış 24b/9	yok
uçmak	uçmağa 32b/9	uçmak, cennet

2.2.4. k- / -k- / -k

●k- / g-

k-g değişikliği kelime başında Eski Türkçe ile Batı Türkçesi arasında görülen bir değişiklikdir.³¹

<u>ET</u>	<u>Cevāhirü’l-İslām</u>	<u>TT</u>
kel-	gel- 75a/1	gelmek
kice	gice 41a/8 ~ gece 44b/5	gece
keç-	geç- 45b/3	geçmek
kir-	gir-31b/4	girmek
kergek	gerek 28b/6	gerek
keltür-	getür- 52a/7	getirmek
kérü	girü 66a/9	geri
köñül	göñül 46b/5	gönül
kör-	gör- 25a/7	görmek
kök	gök 7b/4	gök
kün	gün 6a/1	gün
küç	güç 102a/2	güç

³¹Ergin 2013 :88

kibi   gibi 29a/2   gibi

Söz başı k- ler bazı kelimelerde ise korunmuştur.

ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
kakı-	kakı- 23b/6	azarlamak
kanda	ķanda 54a73	nereye
kañı	ķanı 66a/6	hani
kadġu	ķayġu85a/6	kaygı
kentü	kendü 111a/9	kendi
kişi	ķiři 22a/5	kişi

2.2.5. t-

● t- (Art ünlülü kelimelerde)

Eski Türkçede ince veya kalın ünlü ile birleşme durumuna göre kelime başında hep tonsuz olarak bulunan t- ünsüzü, Eski Anadolu Türkçesinde t-‘yi korumak veya d-‘ye dönüştürmek bakımından ikili bir yol izlemiştir. ³²). Art ünlülü kelimelerde ise Eski Türkçe söz başı t- ünsüzü Eski Anadolu Türkçesinde t-yi korumuş veya d-ye dönüşmüştür. ³³

●t- / ʈ- / d- ; ●t- / d- / d- ; ● t- / d- ~ ʈ- / d-

Eski Türkçede art ünlülü kelimelerde söz başı ʈ- sesi Eski Anadolu Türkçesi dönemine gelindiğinde t-‘yi korumuş, t-‘yi d-‘ye çevirmiş veya hem t-‘li hem de d-li şekilde yazılmış olarak metinlerde görülebilir.

	ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
t- / ʈ- / d-	tayan-	ṭayan- 104b/5	dayanmak
	togra-	ṭogra- 109b/1	doğramak
	tak-	ṭak- 80b/8	takmak
	tap-	ṭap- 66a/8	tapmak

³²Korkmaz 2005 : 501

³³Eminođlu 2008: 111

	tokuz	toğuz 10b/1	dokuz
	ton	ton 85a/8	don, elbise
	togrı	toğrı 92a/3	doğru
	toksan	toğsan 10a/9	doksan
	tavar	tavar 60b/2	davar
t- / d- / d-	takı	dağı 13b/6	dahi
t- / d- ~ t-	tag	tağ 50b/2 ~ dağ 44a/9	dağ
	tamla-	tağla- 86b/1 ~ damla- 94b/3	damlamak
	tur-	tır- 48a/5 ~ dur- 76a/9	durmak
	tagıl-	tağıl- 109b/4 ~ dağıl- 67a/8	dağılmak
	tak-	tağ- 80b/8 ~ dağ 32b/2	takmak

Bu dönemde t sesi art ünlülü kelimelerde tı (ط), ön ünlülü kelimelerde ise te (ت) harfi ile gösterilmiştir. Art ünlülü kelimelerden sonra kullanılan tı sesi zamanla d'ye dönmüş eski yazı terk edilinceye kadar kullanılmıştır. Yani tı sesi hem t hem d sesi yerine kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinde karışık olarak bazen d ile bazen t ile görülen örnekler bu tı (ط) ile yazılan kalın kelimelerdir.³⁴

• t- / t- / t-

Türkiye Türkçesinde art ünlülü kelimelerin başındaki t- sesi metinde de t ile yazılır bu dönemde, d'li kullanımı görülmez.

	ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
t- / t- / t-	tap-	tağ- 66a/8	tapmak
	ıtut-	ıtut- 93b/1	tutmak
	taşra	tağra 32b/4	dışarı
	tanuk	tağuk 32a/2	tanık
	tohum	toğum 41a/3	tohum

³⁴Ergin 2013: 91-92

- Ön ünlülü kelimelerde t-
- t- / d- / d- ; • t- / t- / d-

Eski Türkçe döneminde ince ünlülü kelimelerde söz başı t- sesi bu dönemde d- olmuştur.

	ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
t- / d- / d-	tè-	de- 27a/1~ di- 38a/4	demek
	tile-	dile- 8a/2	dilemek
	teñiz	deñiz 45b/1	deniz
	tiri	diri 68b/3	diri
	tüz-	düz- 107a/2	düzmek
	tegin	degin 15a/3	değın
	tök-	dök- 52b/1	dökmek
	tün	dün 54b/7	gece

- t- / d- / t- ; •t- / d- ~ t- / t- ; • t- / t- / t-

Eski Türkçede ön ünlülü kelimelerde t-li olan kelimeler bu dönemde t-li veya d-li yazılmış olabilecekleri gibi ses değişimine uğramamış olarak da kullanılabilirler. Ayrıca Eski Türkçede t-'li olan bu kelimeler Türkiye Türkçesi yazı dilinde de t-'li kullanılmışlardır.

	ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
t- / d- / t-	tep-	dep- 32b/4	tepmek
	tepe	depe 88b/8	tepe
	törlüg	dürlü 71b/4	türlü

2.2.6. Ötümlüleşme

2.2.6.1. Birincil Uzun Ünlüler Sebebiyle Ötümlüleşme

Sonunda ç ve t sesleri bulunan uzun ünlülü kelimelere ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde veya kelime yalın durumdayken söz sonunda bulunan ç ve t seslerinin c ve d seslerine dönüştüğünü görürüz.

ET	Cevāhirü'l-İslām
* āç	ac 'tok olmayan, aç' 5a/9
* āç-	ac- 'açmak' 22b/5 ~ aç-'açmak' 22b/8
* yēti	yedi 'yedi sayısı' 27b/3
* sūt	südünden 'sütünden' 101b/4
* ōt	od 'ateş' 69b/6
* tōtak	dudakların 100b/7
* āt	adıyla 'isim, ad' 75a/5

2.2.6.2. Ünlüler Arasında Ötümlüleşme

ç, k, p, t gibi ötümsüz ünsüzle biten kelimeler, ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında ya da bu kelimelerden sonra ünlüyle başlayan bir kelime geldiğinde kelimelerin sonundaki bu ünsüzler ötümlüleşerek sırasıyla c, ğ, b, d olmuştur.³⁵

ağduğ-ı 50a/9, ağırlığ-ı 71a/6, ağac-ı 42a/3, balçığ-ı 27a/1, bayrağ-ı 76b/6, borc-ı 5b/4, birliğ-ine 38b/5, dib-inde 81b/4, dirild-e 106b/6, eyid-e 66a/5, gid-e 53b/3, güd-erdi 22a/8

2.2.7. Ünsüz Düşmesi

●b- / ø

bol- 'olmak' fiili Eski Türkçe döneminde söz başı b- sesini korumuş bu ses Eski Anadolu Türkçesi döneminde düşmüş bol->ol- şeklini almıştır. Bu özellik Batı Oğuz Türkçesine aittir.

³⁵Eminoğlu: 2008 : 115

ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
bol-	ol- 75b/8, 76a/8, 76a/8	olmak
●-b / ø		

‘su’ kelimesi Eski Türkçe döneminde ‘sub’ şeklinde iken söz sonu –b sesi zamanla v’ye dönmüş Eski Anadolu Türkçesi döneminde ise düşmüştür.

ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
sub	su 95a/5, 95a/7	su
●-ğ-, -g- / ø		

Eski Türkçe döneminde korunan söz içi ve hece başındaki –ğ- ve –g- sesi bu dönemde düşmüştür.

ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
kurtğar-	ķurtar- 96a/3	kurtarmak
kergek	gerek 47a/1	gerek
kulğak	ķulaķ 28b/3	kulak
+GA	ağız-a 91a/8	ağıza
	eylemeg-e 22a/3	eylemeye
+GAn	depser-en 89a/5	kuruyan
	ķıl-an 19b/2	kılan,yapan
	gel-en 105a/7	gelen
	ol-an 7b/5	olan
+GArU	il-erü 20a/2	ileri
	iç-erü 24b/3	içeri
+GUçI	yırt-ıcı 50a/2	yırtıcı
	ķıl-ıcı 51b/5	kılıcı, yapıcı
	şor-ıcı 73a/7	sorucu

• –ğ, -g / ø

Eski Türkçede kelime sonunda ve ek sonunda bulunan –ğ ve –g sesi Eski Anadolu Türkçesinde düşer.

ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
açığ	acı 86b/2	acı
elig	el 93a/1	el
ellig	elli'elli sayısı'	elli
ıssığ	issi 37a/5	isilik
kamuğ	ķamu 44a/4	kamu
kapığ	ķapı 56b/8	kapı
katığ	ķatı 30a/1	katı'çok sert'
sarığ	şaru 42b/5	sarı
tirig	diri 68b/3	diri
+IXG	bağlu 16b/1	bağlı
	boylu 85b/4	boylu
	gizlü 21b/5	gizlü
	ķorkulu 5b/1	korkulu
	ķanlı 79a/1	kanlı
+XG/+nI	el-i 81a/1	eli
ebig	ev-i 83a/4	evi
kökig	gög-i 4a/3	gögü

• –l-, -l / ø

Eski Türkçe söz içi –l- sesi metinde iki kelimedede düşmüştür:

ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
oltur-	otur-83a/9, 17b/5	oturmak

keltür- getir- 52a/7, 106b/5 getirmek

Eski Türkçe ‘ol’ kişi zamiri metinde sadece iki yerde ekli şekilde –l- yi düşürmüştür:

ET	Cevāhirü’l-İslām	TT
olar	onlardan 19b/1	onlardan
	onları 96a/8	onları

●-r- / ø

Eski Türkçe ‘birle’ kelimesinde söz içi –r- metinde düşer:

ET	Cevāhirü’l-İslām	TT
birle	bile 5a/6, 97a/2	bile, birlikte

● y- / ø

Dar ünlüler önünde söz başı y- sesi iki kelimedede düşmüştür:

ET	Cevāhirü’l-İslām	TT
yinçü	incü 86a/1	inci
yinçge	ince 75b/2	ince

2.2.8. Ünsüz Türemesi

●-n- türemesi

Bu dönemde kelimeye iyelik ekinden sonra hâl eki geldiğinde arada zamir n’si türer. Bu durum zamirlerin çekiminde de geçerlidir:

a-n-ları 31b/7, bu-n-da 45b/5, o-n-ları 96a/8, süd-i-n-den 101b/4, el-i-n-de 103a/4, kendü-n-den 106b/5, bu-n-lar 27a/8, yir-i-n-de 111a/1, baş-ları-n-ı 16a/7, a-n-ı 17b/1, iç-i-n-de 110a/2

● y- ; -y- türemesi

Metinde iki kelimedede söz başı y- türemesi görülür:

ET	Cevāhirü’l-İslām	TT
Irak	yırak 44b/1	ırak, uzak
ūça	yüce 21a/2	yüce

Metinde söz içi -y- türemesi ise yardımcı ünsüz olarak ortaya çıkar. Ünlü ile biten bir kelimeye ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde ya da ek-fiilin çekimlenmesinde ve edatların birleşik yazımlarında -y- yardımcı sesi araya girmektedir:

eyle-me-y-em 84a/7, Tañrı-y-ıçun 71b/7, haqq-y-ıçun 90a/1, şu-y-ıla 37a/5, nesne-y-ile 39a/8, besle-y-üp 104a/2, di-y-üp 106a/2, büyü-y-e 25a/1, dile-y-üp 6b/1

2.2.9. Ünsüz İkizleşmesi

Metinde iki kelimedede ünsüz ikizleşmesi görülür:

ET	Cevāhirü'l-İslām	TT
us	uşşı 37b/6	'aklı'
isig	issi 37a/5	'isilik'

2.2.10. Ünsüz Uyumu

Ötümsüz ünsüzle biten kelimelere ünsüzle başlayan ek geldiğinde ekin ünsüzü sürekli ötümlüdür:

yaratduķ 60a/6, geçdüķ 45b/3, irişdüķden 46b/9, itdükleri 92b/9, halkdan 19a/8, şovuşda 21a/3, yaradılmışdan 44a/5, hazretten 8a/7, dilemekde 11b/2, gökde 12a/5, itdiñ 36b/8, kurmuşdur 42a/3, yaratmışdur 43a/8, yoķdur 46a/6

DUK sıfat-fiil eki ve -DI görülen geçmiş zaman ekinde ikili durumlar görülebilir:

korķtuķları 55b/3, duttılar 32b/1, daķtılar 32b/2, kayıttı 94a/2

2.3. Hece Yitimi

Hece kaybı durur ek-fiilinin -dur olarak ekleşmesiyle görülür. Metinde ek-fiil hem durur hem de -dur şeklinde kullanılmıştır:

günāhlardur 61a/4, 'azābdur 61a/7, hitābdur 62a/7, almışdur 64b/9, tutmuşdur 65a/1, yoķdur 69a/3, vardur 74b/3, yazılmışdur 76b/8, baldur 86b/8, ırmaķdandur 87a/2, mālīk durur 101a/4, urup dururken 106a/2, bī-ħaber dururlar 54b/8

2.4. Hece Binişmesi

Sonu ünlü ile biten bir kelimeye u- yeterlilik (iktidar) getirildiğinde hece binişmesi meydana gelir:

viresünler 17b/9 < vir-e u-masunlar, bilemez 47b/1 < bil- e u-maz, bulamadum 69b/7 < bul-a u-madum

3. BİÇİM BİLGİSİ

3.1. Kelime Yapımı

3.1.1. Addan Ad Yapma Ekleri

+An : Eski Türkçede bağıllık, güçlendirme ve çokluk bildiren bu ek günümüzde kökle kaynaşmış ve işlevini yitirmiştir : oğlan 24b/8

+CAK : Küçültme ve sevgi anlamı katarak isim yapan bir ektir : gökçek 28a/5, tizcek, 25a/1

+CI : Türkçede en işlek eklerden biridir. Metnimizde ismin bildirdiği işle ilgileneni gösterir : du'acı 6a/4, zindancı 24b/1, bardağcı 107a/5

+CIK : Küçültme ismi yapan ektir : oğlancık 97b/8

+dAş : Beraberlik ve ortaklık bildiren isim yapan bir ektir : kardeş 90b/7

+dIn : öndin 35b/3

+IU (< +IIG) : İsimlere gelen en işlek eklerden biridir. Sahip olma, geldiği ismin özelliğini bulundurma, ilgili olma gibi anlamlar katar : şakallu 111a/9, yazılı 76b/7, adlu 24a/4, ağulu 79a/2, bağılu 16b/1, bahtlu 4a/7, borçlu 5b/4, emzirüklü 65b/1, hâcetlü 5b/5, kıtlu 101a/7

+IIK / +IUK : En işlek eklerdendir ve geldiği isme çeşitli anlamlar katar : açlık 95a/1, ağırlık 71a/6, birlik 38b/5, cāzūluk 28b/6, danıklık 7a/8, dirilik 85a/5, gözcülük 52b/3, günlük 60a/4, dostluk 71b/7, hoşluk 94a/1

+(I)ncI / +(U)ncI : Geldiği isme sıra sayı anlamı katar : altıncı 71b/8, yedinci 71b/9, ikinci 72b/1, beşinci 12a/8, onuncu 72b/6, üçüncü 24a/8

+(U)n : Bu ek Eski Anadolu Türkçesi döneminden bu güne kadar geldiği kelimeyle kaynaşmış olduğundan ekin işlevi kesin olarak bilinemez : uzun 97b/6

+sUz / sIz : İsmeye gelerek olumsuz anlamda sıfat üreten ektir : aınsuz 63a/6, ayaksız 60a/3, gözsüz 26b/7, kasemsüz 13b/6, şusuz 70a/9, şeksüz 112b/3, şübhesüz 112b/3

3.1.2. Eylemden Ad Yapma Ekleri

-A : Eski Türkçeden itibaren seyrek kullanılan bir ektir : yara 105b/1

-I/-U : Bu ek genellikle tek heceli bir ektir. Son ses durumundaki fiilden isim yapma eki –g Eski Anadolu Türkçesi döneminde düşer yanındaki yardımcı ses ek hâline dönüşür : (öl-i-g) öli 27a/8, (yaz-ı-g) yazı 81b/2, ay(ı)ru 74b/9, korku 14b/6, ölü 27b/7, saçu 81b/9, tolu 41a/5

-IcI / -UcI : Fiillere gelerek isim ve sıfat yapan çok işlek bir ektir : örtücü 50a/1, şorıcı 73a/7, yazıcı 74a/8

-k : Fiillere gelerek isim yapan çok işlek bir ektir : açık 70a/9, artuğ 10a/5, ay(ı)rık 35b/3, bölük 91a/9, budak 88a/6, büyük 17a/3, çürük 103a/4, ırak 20b/2, tanık 7a/5, sınık 107a/7

-mAK : Bu ek fiildeki soyut hareketleri adlandırarak bu fiilleri isim biçimine sokar : uçmak 32b/9

-mUr : İşlek değildir. Metinde sadece şu örnekte görülür: yağmur 48a/8

-r : Geniş zaman sıfat-fiilleri türeten çok işlek bir ektir: beñzer 24b/8

-ş : Bu ek geldiği fiilin tarzını bildiren isimler türetir : iniş 75b/7

-Un / - In : Fiill köklerinden isimler veya sıfatlar türetebilir : ekin 41a/3

3.1.3. Addan Eylem Yapma Ekleri

+A- : Tek heceli isim köklerine gelip geçişli ve geçişsiz fiil türetir :

beñze- 43b/4

+Ar- : Ek +A- ve –r eklerinin birleşmesiyle oluşmuş ‘yapma’ bildiren ektir: ağar- 109b/7

+IA- : Her türlü isme gelerek geçişli ve geçişsiz fiiller türetir : bağışla- 110a/6, avla- 32b/3, bağla- 16a/5, besle- 104a/1, işle- 73a/8, başla-22a/3, yalanla- 35a/6

+IA-n- < +IA-n- : +IA ve –n eklerinin birleşmesiyle olmuş ektir: gölgelen- 71b/4

3.1.4. Eylemden Eylem Yapma Ekleri

-n-/(I)n- / -(U)n- : Türkçenin en eski dönemlerinden itibaren en işlek kullanılan çatı ekidir : bağlan- 18b/1, depelen- 78b/6, diñlen- 109b/3, görün- 89a/3, ıñlan- 109b/2, kılm- 53b/6, sürün- 71a/4

-(I)l- / -(U)l- : Çatı eki olarak kullanılan bu ek Türkçenin en işlek fiilden fiil yapan eklerindedir: açıl- 89b/3, ayrıl- 74a/6, dökül- 65a/8, getirül- 89b/3, götürül- 54b/2, karıl- 109a/7, kırıldul- 14b/9, virül- 19b/1, yarıl- 45b/3

-(I)ş- / -(U)ş- : Fiilin özneye olan bağlantısı açısından işteşlik temelinde ortaklaşa bir işi gösteren bu ek Türkçenin işlek çatı eklerindedir : ağlaş- 56b/3, iriş- 105b/5

-dIr- / dUr- : Türkçenin işlek eklerindedir, ettirgenlik anlamı katar : azdır- 29a/1, bildür- 69a/7, bindür- 80b/4, egdür- 83a/2, geydür- 80b/3, gezdür- 23b/9, indür- 3a/1, irışdür- 85a/2, kaygılandır- 102b/3, öldür- 34a/5

-dAr- : Çok işlek olmayan birkaç örneği bulunan ettirgenlik ekidir : dönder- 98a/2

-(X)t- : Ettirgenlik anlamı katan işlek çatı eklerindedir : korkut- 15a/5, çürüt- 36b/7, dirilt- 106b/6, beñzet- 40a/5

-mA- : Fiil kök ve gövdelerine gelerek olumsuzluk bildiren fiilden fiil yapım ekidir : bilme- 38a/5

-Ur- : Ettirgenlik bildiren çatı eklerindedir : doğur- 24b/8, düşür- 93a/9, bitür- 38b/7, doyur 5b/1

-y- : Bu ek işlevini yitirmiş olan-d- ekinin -y- ye dönmüş hâlidir.

ko-y- 75a/3

-AlA- : Fiile gelerek fiilin kısa aralıklarla yapıldığı anlamını katar :

depele- 32b/6

-I- / -U- : Tek heceli kelimelere gelip pekiştirme anlamı katan ölü bir ektir :

ka-ı- 23b/6

3.2. Kelime Türleri

3.2.1. Adlar

3.2.1.1. Ad Çekimi

3.2.1.1.1. Çokluk Eki

+lAr : bitiler 73a/1, putlar 28b/1, tağlar 47b/2, zincirler 73b/5, hâleler 73b/3, denizler 47b/2, başlar 53a/6, yıldızlar 55b/2, ağaçlar 41b/9, cefâlar 33b/8, saçlar 67a/8, begler 77b/8

3.2.1.1.2. İyelik Ekleri

- +(U)m : kulum 37b/4, oğlum 22b/9, kavmüm 33a/3, elüm 70a/4, hâlüm 8b/1
- +(U)ñ : luṭfuñ 89b/9, rûḥuñ 8a/2, inzâruñ 19a/5, keremuñ 38a/8, nefsuñ 73a/6, ‘özüñ
- +I / +sI : oğlı 32a/3, ‘azâbı 95a/1, başı 115a/9, gözi 27a/7; atası 27b/3, a‘zâsı 92b/4, kabzası 76b/5, kâmusı 85b/5, ḥaymesi 86b/3, gicesi 89b/5
- +(U)muz : şakladuğumuz 59b/3, katumuza 67b/6, şekâvetümüz 96a/2, kudretümüz 101a/3, hâcetümüz 45b/2, âdemümüz 47a/8
- +(U)ñuz : aḳluñuz 92a/6, günâhuñuz 21a/1, maḳâmuñuz 21a/2, tonuñuz 48a/7, mâluñuz 62b/3, hüsnüñüz 88a/1, küfrüñüz 92b/1, ḳademüñüz 21b/1
- +lArI : doştları 78a/9, bâḫınları 81b/7, binarları 87a/3, zevḳleri 89b/8, eḫlleri 88a/1

3.2.1.1.3. Durum (Hâl) Ekleri

- +(n)Uñ ilgi eki : Yunusuñ 50a/8, ayuñ 57a/8, anuñ 8b/8, ‘İsanuñ 22b/3, nesnenüñ 3b/2
- + A yönelme eki : risâletine 3a/6, kendüye 6a/2, buña 7b/1, oda 7b/3, emrine 6a/8, boynına 16a/5
- + dA bulunma eki : Zebürda 10a/8, Aḫbârda 10b/2, ‘arşda 12b/2, şovuḳda 21a/3, şehirde 25b/6

+ (n) I belirtme eki : urān+ı 55a/7, kendözi+ni 69b/9, nūrı+nı 59a/1, ben+i 87b/3, bu+nı 103a/9, cānı+nı 110a/1, kelāmu+nı 13b/9, gözleri+ni 17a/7

+n belirtme eki: bāzār+ın 87b/6, bağırsaqlar+ın 95a/9, dudaklar+ın 100b/7

+cA eşitlik eki : ılmışca 3b/5, bunca 10b/6

+IIA vasıta eki : şuyıla 37a/5, ittifāıla 47a/1, afletıla 52a/7, mancılııla 7b/3

+ArU yön gösterme eki : yukaru 16a/7, ierü 84b/8

+rA yön gösterme eki: taşra 32b/4, soñra 45b/6

3.2.2. Sıfatlar

3.2.2.1. Niteleme Sıfatları

mübārek (türvendesinde) 8b/5, cemi[̄] (hācetlere) 11a/7, ırā (yerden) 20b/2, atı (‘azāb) 30a/1, issi (günde) 37a/5, mezkūr (bostānlardan) 39a/3, urumuş (yeri) 39b/1, urunduı (vatı) 42a/2, ara (gövde) 49a/5, ilerü gelen (şālihler) 51b/4, gemiş (günāhlardur) 61a/5

3.2.2.2. Belirtme Sıfatları

3.2.2.2.1. İşaret Sıfatları

• Asıl Sayı Sıfatları

bir (günde) 60a/4, iki (apusu) 85b/9, üç (bölük) 91a/9, dört (ırma) 86b/7, beş (kavl) 9a/8

on (mevufdur) 72a/7

• Sıra Sayı Sıfatları

ikinci (terāzū) 75a/9, üçüncü (gökde) 12a/7, dördüncü (gökde) 59a/5, altıncı (gökde) 12a/9, yedinci (derede) 28a/2

3.2.2.2.3. Belirsizlik Sıfatları

bir (biti) 74b/5, birkaç (gün) 25a/4, dürlü (su‘āl) 37a/8, her (gicede) 51a/6

3.2.2.2.4. Soru Sıfatları

ne (vaçitden) 114a/6, nice (kavmleri) 35b/2, kaçğı (ağaç-kim) 41b/8

3.2.2.3. Sıfatlarda Pekiştirme

dürlü dürlü (çiftleri) 43a/5

3.2.3. Zamirler

3.2.3.1. Kişi Zamirleri

Metinde ben, sen, ol (o); biz, siz, anlar (onlar) olmak üzere altı kişi zamiri bulunur:

ben 44b/9, sen 65a/3, ol 103b/1 ; biz 34b/4, siz 95b/1, anlar 20a/2

'ben, sen, ol' tekil kişi zamirleri ile 'anlar' 3. çoğul kişi zamirlerine çekim ekleri getirildiğinde zamirin kökünde ses değişikliği olmaktadır:

baña 44b/8, saña 73a/6, aña 108a/2 ; onları 96a/8

Ayrıca metinde kişi zamirlerine gelen ilgi hâl ekleri –um, –üm; -ım, -im şeklinde ikilik göstermektedir:

benim 105b/5, seniñ 38a/8, seniñ 19b/2, bizim 52a/6, bizüm 36a/1, siziñ 51b/2

3.2.3.2. İşaret Zamirleri

bunu 103a/9, bunlar 23b/9, şunlar 4a/6, budur 10b/8, şol 112a/8

3.2.3.2. Dönüştürme Zamirleri

kendü 31a/3, kendüyi 104b/8, kendözini 69b/9, kendüler 30b/6, kendünden 106b/5, kendüye 108a/4

3.2.3.3. Soru Zamirleri

kim 94b/9, kimi 41b/6, nedür 69a/8, ne 83b/9, kime 107b/8, kimdür 113b/9, kaçğı 41b/8

3.2.3.5. Belirsizlik Zamirleri

çamusınıñ 18a/9, çamu 25b/6, her biri 86a/1, her birisi 58b/3, her birinde 72a/8, her kime 107b/8, her kim 3b/4, kimi 71a/3, kimini 12a/2

3.2.4. Zarflar

3.2.4.1. Yer-Yön Zarfları

aşağa 33a/9, yuğaru 16a/7, ilerü 20a/2, gerü 66a/9, taşra 32b/4, berü 114a/7, karşı 109a/7

3.2.4.2. Zaman Zarfları

gice 115b/3, gündüz 115b/3, yazda 52b/9, girü 'sonra' 66a/9, imdi 75a/1, şimdi 105b/6, ikindü 110a/8, irteye 41a/8, evvel 11a/1, dün 'gece' 54b/7

3.2.4.3. Durum (Hâl) Zarfları

böyle (olan) 103a/6, çatı (ola) 95a/1, böyle (diyüp) 106a/2

3.2.4.4. Miktar Zarfları

çok (okı) 5a/8, biraz (fâ'ide göreler) 60b/8, ol kadar (depdiler) 32b/4, niçe (bilürsin) 112b/2, hiç (kalmaya) 67a/4

3.2.5. Edatlar

3.2.5.1. Çekim Edatları

elleri bile 16a/6, adım birle 21a/4, külile 27a/2, anuñıla 36a/9, anlaruñıçun 39a/7, güneşe karşı 109a/7, andan yaña 112a/3, çarargähına degin 52b/6, yüzer gibi 58b/5, dünyada iken 74b/8

3.2.5.2. Kuvvetlendirme Edatları

anlar hüd inanmazlar 13b/7, gönülleri dağı yazaruz 19b/9, 'amellerini dağı anlar koyup 20a/2

3.2.6. Bağlaçlar

Metinde ‘çün, çünkü, dağı, z̄irā, ve, eger, ger, hele, hem...hem, ki, kim, meger, ne...ne’ bağlaçları kullanılmıştır. Bağlaçların kullanıldığı bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

budur çün Hâk Te‘ālā diledi 13b/9, ilerü oğudı çünkü ferîşteler işitdiler 4a/4, mülâzemet kılasız dağı bir namâzda kılduğunuzdan 21a/5, gündüz fer‘îdür su‘âl eger şorsalar 49a/7, ve ger dileseydiñ şüretlerini meşğ ideydiñ 97a/8, degildür hele ben tanıklık virdüm ki 28b/7, uçmağda hem zulmet varıdı 49b/2, bir delîl dağı budur ki istiğfâr mahallîdür 49b/9, hâl bu kim emreyledi 10b/7, kâfirler meger İsrâ‘îl şayhasından ol 63a/1, harâb kıala ne cin ne ins ve ne hayvân kıala 66b/3, maşrıkdadır her gün birinden toğar ve birinden 53a/4, bitiden ağır gele z̄irā anda Allah adı vardur 75a/4

3.2.7. Ünlemler

ey : Ey maşşer kıavmi 74a/1, ey kıulum 74a/7

yā : Yā resûlullâh , yā Rabbî

ğay : eyitdi anı bende ğay iderüm eyitdiler 26b/4

3.2.8. Eylemler

3.2.8.1. Eylem Çekimi

3.2.8.1.1. Kişi Ekleri

•Zamir Kökenli Kişi Ekleri

Zamir kökenli kişi ekleri miş’li (belirsiz) geçmiş zaman, gelecek zaman, geniş zaman, gereklilik, istek ve şart kiplerinde kullanılır:

+Am utanuram 99a/8, ölmüşem 27b/9,

+sIn bilürsin 112b/2, görmüşsin 48b/5, kıorkıudasın 14b/9

ø

+Uz emreyleyürüz 20a/1, yazaruz 19b/9, açaruz 26b/5

+vUz kılavuz 27b/2, tutavuz 46b/3, döndürevüz 97b/7

+sIz yandurursız 107b/5, gidersiz 22b/1, bırağasız 23b/7

+lAr döndürmişler 31b/3, dirler 56b/9, göreler 60b/8

•İyelik Kökenli Kişi Ekleri

İyelik kökenli şahıs ekleri ise bilinen geçmiş zaman, şart ve istek kiplerinde kullanılır:

+m vardım 69b/6, gördüm 100b/6, yatdım 110b/1

+ñ bulursañ 104b/3, gördüñ 93b/8, çürüdüñ 36b/7

ø

+K tapmaduğ 92b/2, bağladuğ 16a/5, görmedük 18b/4

+ñuz korkuñuz 61a/2, varıñuz 62a/1, olursañuz 21b/1

3.2.8.1.2. Basit Çekimler

3.2.8.1.2.1. Bildirme Kipleri

•Belirli(bilinen) Geçmiş Zaman (-dI, -DU)

Bu kipi alan fiilin yapıldığı ya da olduğu kesin olarak bilinir.

+m yatdım 110b/1, añladım 112b/4, vardım 69b/6, eyitdim 47a/7

+ñ gördüñ 27b/8, çürüdüñ 36b/7, kılayduñ 97a/5, yaratduñ 107a/2

ø ışıladı 101a/3, yağıdı 103a/8, sımarladı 106a/4, kıondı 109a/8

+k bağladuğ 16a/5, yazduğ 21b/4, geldük 22b/2, indirmedük 34b/2

+ñUz uyayduñuz 92a/7, geldüñüz 23b/1, olduñuz 84a/2

+lAr yudılar 96b/6, atdılar 7b/3, dilediler 7b/5, gelmediler 15b/5

• Belirsiz (duyulan) Geçmiş Zaman (-mİş)

Bu zaman fiile getirilen –mİş ekiyle karşılanır. Bu zamanı alan fiilin yapıldığı veya olduğu kesin olarak görülmemiş sadece duyulmuştur.

+Am ölmüşem 27b/9

- +sIn görmüşsin 48b/5
ø ölmüş 19b/9, doğmuş 26b/7, götürülmüş 48b/4
+Iz uyanmışsınız 55a/3
+sIz gelmişsiz 29a/1, kılmışsınız 24b/6
+lAr azdırmışlar 31b/2, takmışlar 80b/8, örmüşler 80b/3

● Geniş Zaman (-Ar; -Ur; -r)

Geniş zaman eki sadece geniş zaman anlamı değil şimdiki zaman hatta gelecek zaman anlamı da verir.

- Am utanuram 99a/8, bilürem 27a/5, dilerem 87b/3
-sIn bilürsin 112b/2, dirsın 99a/2, buyurursun 65a/3
ø olur 76a/7, kıılır 99a/7, dirilür 103a/7
-Uz yazaruz 19b/9, açaruz 22b/8, depelerüz 29b/9
-sIz ayrılırsınız 90b/2, yandurursuz 107b/5, görürsüz 59a/5
-lAr otururlar 83b/2, alurlar 9b/1, bilürler 15a/6

● Şimdiki Zaman

Bu dönemde şimdiki zaman için ayrı bir ek bulunmaz. Şimdiki zaman anlamı geniş zaman eki ile karşılanır.

● Gelecek Zaman (-IsAr)

Metinde gelecek zaman eki -IsAr olarak görülür sadece bir yerde AcAK eki kullanılır. Metinde gelecek zaman eki sadece 3. tekil şahıs ve 2. çoğul şahıs ekleriyle kullanılmıştır.

bulısar 69b/1, kılmayısar 37b/3, söyleyiser 37b/3, eydiser 37b/4, gidiser 102a/8
görmeyisersiz 90b/3

Tek bir kelimedede 'ecek' eki kullanılmıştır.

kesecek 57b/3

3.2.8.1.2.2. Tasarlama Kipleri

- İstek Kipi (-y)A)

kırtaram 25a/6, kırkudasın 14b/9, kıla 14a/1, tutavuz 46b/3, irişesiz 45b/9, uğrayalar 88a/4

- Şart Kipi (-sA)

-sA ekini alan kelime cümleyi sonlandırıp bir yargıyı tamamlıyorsa ek tasarlama kipi olarak kullanılmıştır:

dilerseñüz 60b/5, eyitseler 61a/2, girürsem 31b/6, şorsalar 112a/6, dersen 8b/6, dileseydüñ 97a/5

Bu ek yargıyı tamamlamayıp cümlede şart-sonuç ilişkisi oluşturuyorsa şart eki olarak kullanılmıştır:

(kısmet) olunsa 106a/1, (aç kişi) oķısa 5a/9, (ıraq) olursañuz 21b/1, (baña) şorarsa 38a/7, (inkār) kıılurlarsa 9a/3

- Gereklilik Kipi

Metinde gereklilik anlamı fiil +mAK gerek ve fiil +sA gerek biçimleriyle karşılanır.

olmaķ gerek 28b/6, eylemek gerek 97a/1, dolsa gerekdür 100a/8

- Emir Kipi

Emir kipinin kendine ait bir eki yoktur. Her şahıs ayrı bir ek alır ve bu ekler hem kişi eki hem emir kipi görevini taşır.

-(y)AyIm / -(y)AyUm kılayım 31a/7, tutayım 52a/4, dileyeyim 8a/2, vireyim 21a/1

-GIl şaķlağıl 97a/3, oķuğıl 14a/6

ø baķ 28a/4, oķı 73a/6, eyle 79b/6

-sUn uymasun 24a/1, kılsun 28b/4, kıurutmasun 57b/5, dirsün 99b/1

-(y)AlUm öldürelüm 17b/7, görelüm 26b/6, getürelüm 27b/4, yalvaralum 95b/8

-(U)ñ / -(U)ñUz oluñ 96a/6, geluñ 23a/1, viruñ 61b/6, iduñ 73b/9, giruñ 92b/1;
biluñüz 52a/8, oluñuz 20b/9, duruñuz 21a/9, qorquñuz 61a/2

+sUnlAr kılsunlar 28b/1, işitsünler 14b/5, viremesünler 17b/9,
getürsünler 26a/3, girsünler 93a/7

3.2.8.1.3. Birleşik Çekimler

Basit çekimli fiillerin üzerine ek fiil getirilerek birleşik çekimli fiiller oluşturulur.

3.2.8.1.3.1. Hikâye

●Belirsiz Geçmiş Zaman Kipinin Hikâyesi

kılmışdı 68a/6, kılmışdıñ 89a/8, gelmişdi 25b/9, yatmışdı 110b/1, olmuşdı 48a/7,
oturmuşdım 54a/1, armışdı 109b/2

●Geniş Zaman Kipinin şartı

dirlerdi 62a/6, geçerdı 103b/9, beslerdi 104a/1, binerdi 104b/1, kılurdı 17a/3, oqurdı
38a/3

●Şart Kipinin Hikâyesi

dileseydüñ 97a/5, tamlasaydı 86b/1

●İstek Kipinin Hikâyesi

uyayduñuz 92a/7, kılayduñ 97a/5, öleydüñ 62b/5, ideydüñ 97a/8, bileydi 33a/3,
kılaydı 86a/8, olaydı 86a/9, damlayaydı 94b/3

3.2.8.1.3.2. Rivayet

●Geniş Zaman Kipinin Rivayeti

yandururmuş 70a/1

3.2.8.1.3.3. Şart

●Geniş Zaman Kipinin Rivayeti

bulursañ 104b/3, olursañuz 21b/1, girürsem 31b/6, durmazsañuz 29b/9, gelmezse 52b/3, dersen 8b/6, iderseñüz 27b/1, dilerse 39b/5, kıılurlarsa 9a/3, açarsañız 26b/8, şorarsa 38a/7

3.2.8.2. Birleşik Eylemler

• Adlarla Birleşik Eylem Yapan Yardımcı Eylemler

it- yardımcı fiili

ħarc it- 36b/9, secde it- 93a/3, sū'āl it- 76a/2, rağbet it- 6a/7, kesb it- 36b/8, tercüme it- 6a/5, şefā'at it- 26b/9

eyle- yardımcı fiili

‘afv eyle- 79b/5, ğusl eyle- 81b/5, şükr eyle- 82a/4, kıyās eyle- 94b/5, emr eyle- 114b/1, ikrār eyle- 115a/3, istiğfār eyle- 5a/3, meded eyle- 7b/6, şabr eyle- 8b/8, mesh eyle- 97b/2, şehīd eyle- 104b/9, hüccet eyle- 106b/2, cem' eyle- 107a/7, ma'nā eyle- 114b/7, raħmet eyle- 6b/3, red eyle- 7a/3, ‘arz eyle- 10a/7

ol- yardımcı fiili

tamām ol- 11b/1, revā ol- 11b/3, fā'īde ol- 13b/8, lāyık ol- 15a/8, va'īd ol- 15b/3, münkad ol- 16a/9, fāş ol- 23a/7, meşhūr ol-25b/6, mu'arreb ol- 25b/8, ħatm ol- 19a/1, tābī' ol- 19a/6, ğā'ib ol- 19a/9, āġāh ol- 20b/9, ‘afv ol- 21a/2, ıraķ ol- 21b/1, cem' ol- 25a/8

ķıl- yardımcı fiili

da'vāsı ķıl- 26a/2, risālet ķıl- 26b/2, ‘ilac ķıl- 26b/3, naşīħat ķıl- 30a/5, da'vet ķıl- 30b/7, fā'īde ķıl- 31a/9, ħitāb ķıl-, du'ā ķıl- 27a/3, diri ķıl- 27b/4, taşdıķ ķıl- 29b/3, ‘ibādet ķıl- 30b/9, cefā ķıl- 33b/5, helāk ķıl- 34b/7

Yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiillerin dışında yardımcı fiil gibi kullanılan fiillerin isimlerle birleşerek oluşturduğu birleşik fiiller de vardır.

řadaķa vir- 61b/6, ta'ām vir- 61b/9, nafaķa vir- 62a/6, cevāb vir- 66a/9, ħaber vir- 95b/3, zaħmet vir- 105b/1, boyun vir- 114b/6, řanuķlık vir- 28b/7, raħmet bul- 61a/3, řifā bul- 23a/3, nā'ra ur- 106a/2

• Eylemlerle Birleşik Eylem Yapan Yardımcı Eylemler

Metinde iki yerde fiilden sonra zarf fiil eki getirilmiş ve vir- ve  ur- fiilleriyle birleşik fiil yapılmıştır:

alıvir- 79a/3,  r   ur- 48a/5

3.2.8.3.  ekimsiz Eylemler

3.2.8.3.1. Ad-Fiiller

Ad-fiiller eylemlerde geici hareket isimleri yapar. Ad-fiiller -mA, mAIIK, -Iç eklerinden oluşur.

-mAK : demek 9b/7, eylemek 11a/2, irişd rmek 31a/8, eylemekd r 115a/8, işitmekde 82a/8, itmekde 82a/9, virmek 61b/9,  opmak 68b/1,  ılmak 51b/4, toğrulanmak 114a/9

-mAIIK : varmağluğa 63b/8, olmağlığın 108b/8, gelmekl ği 15b/8, girmeklik 94a/1, bilmezlik 99a/1

-Iç : iniş 75b/7

3.2.8.3.2. Sıfat-Fiiller

Sıfat-fiil ekleri hem yapım eki hem çekim eki  zelliği taşır. Bu ekler isim yapar ve sıfat-fiil  beği oluşturur (Eminoğlu 2008: 138)

-(y)An  ılanlar 78a/6, oturan (zincir) 80b/8, başanlar 77b/1, inanmayanlar 81a/3, (kadeh) şunan 89a/3, yazanlara 90a/1, oğuyanlara 90a/1, olan (s n k) 103a/6, oğuyan (yire) 73a/1,  rtenleri 81a/2, g renleri 81a/5,  lenler 81a/5, gelen (şalihler) 51b/4, işidenlere 6b/2, vir len (  az bdan) 19b/1, (mağr r) eyleyen 38a/5

-AsI : yalvarası 95b/9

-AcAK : gelecek (g n hiņ) 52a/2

-DUK : ayrıldığı (gice) 90a/7, olduğı (vağt) 97b/7, ığdığım (zam n) 100b/6, yaradıldığın 106b/5, olduğı (sebebden) 3a/7,  orđutmadıđın 18b/8, yarlığadığını 33a/4, didığı (bu s ze) 43a/2, getirdığı (gice) 50a/9, diledığ nizi 84a/1, bildığım 8b/1

-mİş : gemiş (kavmsiz) 30a/8, urumış (yeri) 39b/1, urümüř (süñükler) 67a/7, yırtılmış (deriler) 67a/8, dağılmış (şalar) 67a/8, tağılmış (olları) 109b/4

-UcI : (‘ ayblar) örtüci 50a/1, (hiřāb) şoricı 73a/7, yazıcı (ferişteler) 74a/8

3.2.8.3.3. Zarf-Fiiller

Metinde geen zarf-fiil örnekleri aşağıda verilmiştir.

-A : diye 65b/9

-dUKCA : olduğa 47a/1

-IcAK : urıcağ 67b/5

-I : alı vir- 79a/9

-I(ken) : oğunurken 75a/9, dururken 106a/2, ağarken 108a/1, gecedeiyken 5b/7, otururken 25b/8, ılurken 54b/3, şuvarırken 63a/9, utarken 63b/1

-IncA : olınca 72a/4, görmeyince 89b/1, şağışınca 5a/1, ığınca 33b/2, idince 5a/4, irişince 46b/9

-U : örü tur- 48a/5, deyi 83a/3

-Up : olup 77b/4, ayanup 104b/5, urup 106a/2, bağlayup 5a/2, ılıp 6a/8, olmayup 16a/9, bulup 33a/6, bağuşlayup 39b/1, irişdürüp 40a/1, girüp 40b/4, görüp 46b/2, dönüp 63b/8

3.2.9. Ek-Eylem

Ek-fiil aşağıdaki zaman ve kişilerde görölür.

• Bildirme Geniş Zaman ekimi

müslümānsın 114a/7, mürsellerdensin 9b/6, Tañrıdur 107b/3, düřmanuñuzdur 92a/2, ařhābıñdañuz 22b/1, alāletdesiz 62a/9, cāzūlarsız 23b/6, ādemođlanısız 29a/2

• Geniş Zaman şartı

şorarsa 38a/7, olursa 76a/5, ılırsavuz 96a/4, bulursañ 104b/3, açarsañız 26b/8

• Belirli Geçmiş Zaman ekimi

ırağıdı 20a/8, var idi 103a/2

- Belirsiz Geçmiş Zaman ekimi

yoğumuş 24b/9

SONUÇ

Üzerinde çalıştığımız eser Hacı Hızır Bey'in " Tefsîr-i Yasin-i Şerîf" adlı eserinin nüshalarındandır. Eserdeki eklerde standartlık olmamasına dayanarak eserin Eski Anadolu Türkçesinin sonunda istinsah edildiğini söyleyebiliriz.

Üzerinde çalıştığımız eserin söz varlığı oldukça zengindir. Dizindeki madde başlarını esas alarak yaptığımız sayıma göre eserimizdeki kelime sayısı 1714'tür.

Metnimizdeki alıntı kelimelerin çoğu Arapça olmakla birlikte " vilâyet, virân, zemherî, du'â " örneklerinde olduğu gibi günümüzde de kullanılan sözcüklerdir. Bunun dışında Farsçadan alınan alıntı kelimeler de " dost, dîvâr, ferîşte, fermân " gibi yine günümüzde de kullanılan kelimelerdir. Bunun dışında metnimizde bir tane Soğdca (tamu) kelime de bulunmaktadır.

Metnimizde ölçünlü bir yazım bulunmamaktadır. " Tap- , san-, saç- toprak, nice, kim, saç" gibi sözcüklerin metin içerisinde iki farklı şekilde yazıldığı görülmektedir. (1.1.Ünlülerin Yazımı, 1.2. Ünsüzlerin Yazımı)

Metnimizde ki ve kim bağlacının kendinden önceki sözcüğe ayrı ve bitişik yazıldığını görüyoruz. Ki ve kim bağlacının geldiği kelimenin son harfi birleşiyorsa bağlaçlar geldi-kim, ağaç-kim, nesnelere-den-ki örneklerinde olduğu gibi kelimeye birleşik yazılmıştır. Bu bağlaçların geldiği kelime kendisinden sonra gelen kelimeye birleşmiyorsa bağlaçlar "Tañrıya kim, bileler kim, gelmişdür ki, var ki " örneklerinde olduğu gibi ayrı yazılmıştır. Ancak metinde birleşik yazılabilecekken ayrı yazılan ki bağlacına da rastlarız(anlardan ki 43a/7). (1.3. Bitişik Yazımlar)

Metnimizde dahı bağlacı ise her zaman kendinden önceki sözcükten ayrı yazılmıştır. İle bağacı ise kendinden önceki kelimeye bazen 'y' ile bazen 'y'siz bağlanır.

Metnimizde dikkat çeken ses bilgisi özellikleri şunlardır:

Metnimizde é ünlüsü için ayrı bir işaret kullanılmamıştır. Söz başında ve kök hecede hem e'li hem i'li yazımlara rastlanmaktadır: gece ~ gice, di- ~ de-, yit- ~ yet , vir- ~ ver- vb. (Kök Hecede e/é/i)

Kelime tabanında ve eklerde önlük-artlık uyumuna bakıldığında Türkçe kelimelerde genel bir uyum söz konusudur; ancak +ken zarf-fiil eki ve ki bağlacı art ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde uyum bozulur. Son çekim edatı ‘içün’ kendinden önceki kelimeye bitişik yazıldığında ünlü uyumuna girer ve uyum bozulmaz. +Ilk, +IUk isimden isim yapım eki önlük-artlık uyumunu sağlamakla birlikte metinde sadece ‘görmeklik’ kelimesinde kelime Türkçe olduğu hâlde uyumu bozmuştur. Ayrıca +Ilk, +IUk eki peygamberlik, taşsırlık gibi alıntı kelimeye geldiğinde de uyum bozulmuştur. (2.1.1.1. Önlük Artlık Uyumu)

Metnimiz önlük-artlık uyumunda gösterdiği güçlü uyumu düzlük-yuvarlaklık uyumunda göstermez. Çapu, şaru, kendü,boğaz, eyü, kayğu gibi kelimelerin bu uyuma uymadığını görürüz. (2.1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu, 2.1.1.3. Kelimelerde Düzlük Yuvarlaklık Uyumu)

Eklerde düzlük-yuvarlaklık uyumuna bakıldığında genel bir uyumun olmadığını görürüz. İsimden İsim yapım eki +cI, duyulan geçmiş zaman eki +mIş, belirtme hâl eki +I gibi ekler sadece düz ünlüyle yazıldığı için , +IU sıfat yapım eki, -sUn emir 3. tekil kişi eki , +dur(durur) 3. tekil şahıs bildirme eki, -Up zarf-fiil ekleri ise yuvarlak ünlülü oldukları için düzlük-yuvarlaklık uyumunu sağlayamazlar. (2.1.1.4. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu)

Metnimizde ünlü düşmesi ya iki kelimenin birleşmesi ile ya da kelimeye yapım eki veya çekim ekinin gelmesiyle oluşur. (2.1.3. Ünlü Düşmesi)

İki kelimenin birleşmesiyle oluşan ünlü düşmesi:

uş+ol > şol , né et > ni’t

İkinci hecesinde dar ünlü bulunan ve ünlü ile başlayan ek alan kelimelerde ikinci hecede bulunan dar ünlü düşer:

oğul > oğlı, ağız > ağızına, alın > alının, qarın > qarını

Metnimizde yapım eki alan kelimelerde ünlü düşmesi :

besi+le > besle-, çevir-e > çevre, ayır-ıç > ayırık vb.

Metnimizde Arapça köklü kelimelerde ünlü türemesi görülür: (2.1.4. Ünlü Türemesi)

‘ akl > akıl, emr > emir, kavl > kavil, mühr > mühür, şatr > şatır , vaqt > vakit

Metnimizde ötümsüz ünsüzlerin ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında ötümlüleştirikleri görülür. (2.2.6.2. Ünlüler Arasında Ötümlüleşme)

Metnimizde iki kelime de söz başı y- türemesi görülür (2.2.8. Ünsüz Türemesi):

Irak > yırak, ūçā > yüce

Metnimizde iki yerde ünsüz ikizleşmesi görülür (2.2.9. Ünsüz İkizleşmesi)

uş > uşşı, isig > issi

Metnimizde hece yitimi ‘durur’ ek-fiilinin ‘dur’ olarak ekleşmesiyle görülür. (2.3. Hece Yitimi): günāhlardur, yazılmışdur, baldur vb.

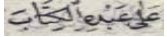

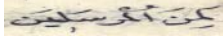
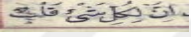
Yasin ve Tāhā surelerindeki ayetleri açıklayarak bu ayetlerdeki faziletlerden insanların yararlanmasını amaçlayan eserimiz aynı zamanda Türkçenin, Arapça ayetleri açıklayacak kadar güçlü bir dil olduğunu bize göstermektedir. Çalıştığımız metinde Arapça ve Farsça sözcükler bulunsa da eserin dili ağır sayılmaz. Eski Anadolu Türkçesinin sonlarında yazılmış olmasına rağmen günümüzde okuyanın az çok anlayabileceği bir eserdir.

Biz bu çalışmamızda eserin yazım ve dil özelliklerini inceleyerek bizden sonraki çalışmalara biraz olsun katkı sağlamayı amaçladık.

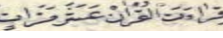
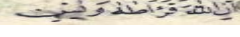
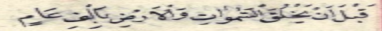

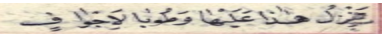

II.METİN

[3/a]

- /1/ kitāb indürdi
- /2/ ya' nî ḥamd ol ḥālīḳa-kim
- /3/ biz ḳuluna kitāb indürdi ve ol kitābda
- /4/ anıñ risāletüni işbāt ḳıldı
- /5/ didi pes bu sūre ḥāzret-i
- /6/ Muşafānıñ risāletine delīl
- /7/ olduğı sebebden ḳalb-i Ḳur'ān oldı
- /8/ nitekim peygamber ḥāzret-i resūl (s.a.v)
- /9/ buyurdu

[3/b]

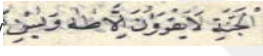

- /1/
- /2/ ya' nî her nesnenüñ
- /3/ ḳalbi var ya' nî güzidesi var Ḳur'ānıñ ḳalbi
- /4/ Yāsindür her kim bu sūre oḳusa Allāhu Te' ālā
- /5/ aña on nevbet Ḳur'ānı ḥatim ḳılımışça
- /6/ şevāb virür
- /7/
- /8/
- /9/

[4/a]

- /1/

- /2/ ya' nî Tañrı Te'ālā Ṭāhā ve Yasīn sūresini
- /3/ yeri ve gögi yaratmazdan öñdin biñ yıl
- /4/ ilerü okudı çünki feriştelere işitdiler
- /5/ eyitdiler ne bahtlı ol ümmet kim bu sūre
- /6/ anlara inzāl ola ve ne bahtlı şunlar kim
- /7/ bu sūreyi içlerinde götüreler ve ne bahtlı
- /8/ şol diller kim bu sūreyi okuyalar dañı peygamber
- /9/ hāzret-i (a.s.) buyurdı-kim

[4/b]

- /1/ ya' nî cennet
- /2/ ehli Ṭāhā ve Yasīn okıyalar dañı buyurdı-kim
- /3/
- /4/
- /5/
- /6/
- /7/ ya' nî
- /8/ kañğı mü'min-ki sekerāt-ı mevte iken
- /9/ yanında bu sūreyi okusalar bu sūrenüñ

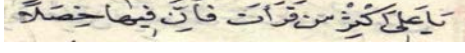
[5/a]

- /1/ harfî şağışınca on ferişte karşına
- /2/ şaf bağlayup duralar şalavāt getürüp
- /3/ tesbîh okuyalar istiğfār eyleyeler tā cān
- /4/ teslīm idince çün cān teslīm ide

/5/ guslına hāzır olalar cenāzesi

/6/ ardınca bile varalar dağı buyurdu-kim

/7/

/8/ ya‘ nī Yā ‘ Alī çok okı Yāsini anı oğumağda

/9/ haşletler vardur aç kişi oğusa Tañrı

[5/b]

/1/ Te‘ ālā anı doyura qorqulu kişi oğusa qorqudan

/2/ emīn ola misāfir oğusa vaţanına irişe

/3/ sefer mübārek ola faķir oğusa ğanī ola

/4/ borçlu ođusa borcu ödene maĥbūs

/5/ oğusa ĥalāş bula ĥācetlü oğusa

/6/ ĥāceti revā ola şabāĥ oğuyan

/7/ gecede-yken Ĥaķķın emānında ola meyyit

/8/ üzerinde oğunsa ğazabı ĥafif ola

/9/ emirü‘ l-mü‘ minin ‘ alī keremullahü veche

[6/a]

/1/ çün bu fażā’ili işitdi her gün ođumađa

/2/ kendüye ‘ ādet itdi dağı maĥdümü

/3/ mu‘ azzam şāĥibü’s-sayf ve‘ l-ķalem Ĥācı

/4/ Ĥızır Beg bu du‘ ācı za‘ ifden iltimās

/5/ kıldı kim bunı Türkiye tercüme idem fā’ide-i

/6/ ‘ ām ola işidenler bu süreyi oğumağa

/7/ raĥbet ideler bu za’if du‘ ācı dağı

/8/ ol maĥdümüñ emrine muvāfaķat kılup

/9/ Hāḡ sūbhānehū ve te‘ālādan isti‘ānet

[6/b]

/1/ dileyüp bu kitābıñ taḡrīrine sebep olana

/2/ ve te‘līf kılanana ve oḡyuanlara ve işidenlere

/3/ raḡmet eyleye

/4/ bu sūre Mekke’de inzāl olan sūrelerdendir

/5/ seksen üç ayetdür yüz yigirmi kelimedür

/6/ iki biñ yedi yüz toḡsan altı ḡarfdür

/7/ ammā sebep-i nüzūlı oldur ki kāfirler

/8/ eydürlerdi Muḡammed peyḡamber degildür Ebū Ṭālib

/9/ yetimdür mektebe varmadı mu‘allimden nesne

[7/a]

/1/ oḡumadı edeb öḡrenmedi ol ḡanda peyḡamber

/2/ dirler idi Hāḡ sūbhānehū Te‘ālā anlarıñ

/3/ sözlerin red eyledi bu sūreyi virdi

/4/ peyḡamberiñ risāletüni bu sūrede işbāt

/5/ kıldı zehī zāt-ı şerīf ki ṡanıḡdur

/6/ anıñ risāletine ḡabīr-i laṡīf keennehu eydür

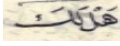

/7/ yā Muḡammed eger ḡamu ‘ālem seniñ risāletiñe

/8/ münkir olsa çün danıḡlıḡ virdim

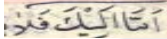

/9/ pesdür çün benimle olasın ben seniñle

[7/b]

/1/ olam ḡalk-ı ‘ālem düşmen olursa zerre ḡadar

- /2/ saña zarar yetişdürmeyeler nitekim ceddiñ
/3/ İbrāhîmi mancılığıla koyup oda atdılar
/4/ yer gök anıñ içün inledi yire yağmura
/5/ müvekkel olan feriştelere dilediler aña
/6/ meded eyleyeler İbrāhîm anlara iltifāt
/7/ kılmadı ol hāletde Cebrā'il (a.s.)
/8/ irişdi eyitdi Yā İbrāhîm
/9/ ya' nî baña hācetüñ var mı

[8/a]

- /1/ ya' nî saña hācetim yoğdur
/2/ eyitdi ne dileyeyim eyitdi rūhuñ dile
/3/ eyitdi rūh etüñ 'āriyetidür benim nemdir
/4/ eyitdi qalbiñ dile eyitdi qalb anıñ
/5/ hāzinesidür ol bilür ol bilür
/6/ eyitdi nefsiñ dile eyitdi nefsi
/7/ ma' yūbdur yā 'aybı hāzretten nice
/8/ dileyeyim eyitdi beş nesne dilemez misin
/9/ eyitdi

[8/b]

- /1/ ya' nî hālüm bildüğüm baña yeter çün aradan
/2/ kamu vesāiți getürdi bizden ayrığa
/3/ iltifāt kılmadı biz dağı aña odı
/4/ aña gülistān kıldıq Yāsīn

/5/ yā Muḥammed ol şecere-i mübārek türvendesinden

/6/ ol şerīf-i cān dersen

/7/ ceddūñ sünneti teslīm ü rızādur

/8/ anuñ sünnetini ihyā kı lup şabr eyle ki

/9/ ya' nī

[9/a]

/1/ oğuluñ ḥayurlusu atasınıñ sünnetin ihyā

/2/ idendür ey ḥabībim münkirler seniñ risāletüñe

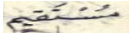
/3/ inkār kı lurlarsa mübārek ḥātırıñ

/4/ melül olmasın uş ben tanıklık

/5/ virdüm-ki sen ḥaḳ peygāmbersin

/6/ dedi

/7/

/8/ bunda müfessirler beş ḳavl

/9/ vardır ysn yā insān dimekdür

[9/b]

/1/ 'Arabıñ 'ādetidür her kelimedede bir ḥarf alurlar

/2/ anuñla telaffuz kı lurlar ysn yādan

/3/ yā aldı insāndan sīn aldı ysn

/4/ oldu murād Muḥammed (a.s.s.)

/5/ keennehu eydür Yā Muḥammed

/6/ Ḳur'ān-ı ḥakīm ḥaḳkıyıçun sen mürsellerdensin

/7/ demek olur bir ḳavlde ysn

/8/ Ḳur'ān adıdur peygāmberiñ nübüvvetine Ḳur'ān

/9/ birle asem yād ıldı bir avilde ysn

[10/a]

/1/ Allāh-ü Te   l n n adlarından birid r

/2/ tefs r-i Ser bad de eyd r Ta n  Te   l n n

/3/ d rt bi n adı vardur bi n

/4/ ad n kend den artu kimse bilmez

/5/ bi n adın feris telerden artu kimse

/6/ bilmez bi n adı lev -i ma f zdadur

/7/  c y z adı Tivr tdadur  c y z

/8/ adı Zeb rda  c y z adı  ncilde

/9/  c y z adı Fur ndadur  osan

[10/b]

/1/ touz adı aik red r bir adı gizl d r

/2/ ol ism-i  c amdur Ab rda gelmid r

/3/ H a Te   l  bi n d rl  luat yaratdı her luatda

/4/ bi n d rl  ad vardur All h-  Te   l n n

/5/ bi n adı ola s c  l ılsalar kim

/6/ pes bunca ad ile anı zikir idebil r

/7/ h l bu kim emreyledi

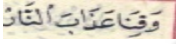
/8/ cev b budur kim

/9/  c nesne ullarına m kil idi

[11/a]

- /1/ Allāhu Te'ālā āsān kıldı evvel oldur ki
- /2/ Allāh-ü Te'ālānıñ ni' metleri için şükür eylemek
- /3/ düşvār idi zīrā kim ni' metleriniñ
- /4/ nihāyeti yoqdur bende-i 'āciz kağı birisiyiçün
- /5/ şükür kılaydı Allāhu Te'ālā āsān kıldı
- /6/ el-ḥamdüli'llāh dimek birle olur ikinci
- /7/ cemī' ḥācetleri 'arż eylemek düşvār
- /8/ idi Allāhu Te'ālā āsān kıldı
- /9/

[11/b]

- /1/ āyeti birle tamām olur
- /2/ her ki ḥācet dilemekde bu āyeti oqusa
- /3/ kamu ḥāceti revā ola üçünci Allāhu Te'ālā
- /4/ cemī' adların yād kıлмаға ire kıldı
- /5/ bende-i 'āciz anı yād kıлмаға müşkil
- /6/ idi Allāh-ü Te'ālā āsān kıldı Allāh
- /7/ dimek birle tamām olur her kim Allāh diye
- /8/ Allāh-ü Te'ālānıñ cemī' adların demiş olur
- /9/ bir ḳavilde ysn peygamberiñ adlarından bir addur

[12/a]

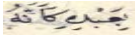
- /1/ Allāhu Te'ālā biñ yirde peygamberi yād kıldı
- /2/ kimini taşriḥ birle kimini kināyet birle daḥı

- /3/ peygamber (a.s.s.) hazretiniñ
/4/ her mevzi' de bir dürlü adı vardır
/5/ meşelâ bir yerde Muhammedür evvelki gökde
/6/ Aḥmeddür ikinci gökde Ḥāmiddür
/7/ üçünci gökde Maḥmūddur dördünci
/8/ gökde Muşafādur beşinci
/9/ gökde Şāfādur altıncı gökde Faḥrdur

[12/b]

- /1/ yedinci gökde Şafī' idür sidretü'l müntehāda
/2/ ḥabībdür 'arşda seyyidü'l-nāmdur
/3/ kürsīde ḥayru'l-beriyedür cennetde Kāsımdur
/4/ ṭamuda Şafī'ül- ...dür Tevrātda
/5/ mevmevdür Zebūrda Karḳalṭādur
/6/ İncilde ṭābe ṭābedür Qur'ānda
/7/ müzemmil ü müdeşşir şāhid-i dā'ī-yi sirāc
/8/ münīr-i Ṭāhā ve yasındur peygamber (a.s.s.)
/9/ eydür benim adlarım çoḳdur

[13/a]

- /1/ ammā ḳamusından biri baña sevgülüdür
/2/ ol ad berekātıla ā' lā-yı ' aliyyesine
/3/ irişdüm ol ad oldur kim Ḥaḳ sübhānehu
/4/ ve Te' ālā buyurdu
/5/ demek olur kim Allāh
/6/ adı Ḥaḳ için Yā ḥūd demek olur

/7/ Muḥammed ḥaḳḳıyıçun yāḥūd Ḳurān ḥaḳḳıyıçun kim

/8/ erkānın muḥkem ḳalbidür sen şırāt-ı

/9/ müstaḳīm üzere viribilmiş mürsel

[13/b]

/1/ peygāmbersin şırāt-ı müstaḳīm üzere dīn-i

/2/ İslāmdur eger sorsalar ki Allāhu Te‘ālā

/3/ ḳasem yād itdügi kāfirler inanmağıçun mıdur

/4/ yāḥūd mü‘minler inanmağıçun mıdur

/5/ eger mü‘minler inanmağıçun ise mü‘minler

/6/ ḳasemsüz daḥı inanurlar eger kāfirler

/7/ inanmağıçun ise anlar ḥöd inanmazlar

/8/ pes ḳasemden ne fā‘ide ola cevāb

/9/ budur çün Ḥaḳ Te‘ālā diledi kelāmını

[14/a]

/1/ te‘kīd ḳıla ḳasem daḥı te‘kīdden bir nev‘dür

/2/ lā- cerem ḳasem yād ḳıldı te‘kīd

/3/ ḥüccetiyiçün tenzīlū‘l- ‘azīzü‘ rraḥīm

/4/ tenzīl menşüb oḳusa bu taḳdīrde

/5/ olur ki iḳrā‘ - yı tenzīlū‘l-münezzil ya‘nī

/6/ okuḡıl yā Muḥammed ol ‘azīz-i raḥīmden

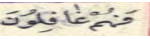
/7/ aynen Ḳur‘ānı eger merfū‘ oḳunsa

/8/ bu taḳdīrde olur ki

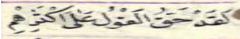

/9/ ya‘nī bu Ḳur‘ān münezzeldür ol Tañrıdan ki

[14/b]

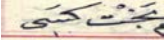
- /1/ ‘ azīzdür raḥīmdür ġālibdür yāḥūd
 /2/ mūntakīmdür ‘ āşīlerden intikām alur
 /3/ raḥīmdür muṭī‘ lere raḥmet kıtur
 /4/ pes okı yā Muḥammed bu ġālib kelāmı
 /5/ ol münkirler işitsünler ola ki
 /6/ göñüllerine kórku düşe inşāfa
 /7/ geleler
 /8/ yā Muḥammed virübidük seni
 /9/ tā kórqudasın ol kavmi kim kórqudulmadı

[15/a]

- /1/ anlarıñ ataları ya‘ nī ‘ Arab kavmine İsmā‘ ĩl
 /2/ peygamber (a.s.) vaqtından
 /3/ tā Muḥammede deġin (a.s.v.)
 /4/ hiç bir peygamber gelmedi kimsene anları
 /5/ kórkutmadı sen kórkut anları ki
 /6/ ġāfillerdendürler ne dīn bilürler
 /7/ ve ne şerī‘ at
 /8/ be-dürüstī lāyık oldı
 /9/ kelime-yi ‘ azāb anlarıñ ekşerine

[15/b]

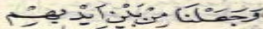

- /1/ pes olar imāna gelmezler ol kavm kim
 /2/ Tañrı Te‘ ālānıñ ‘ ilminden sābık ehl-i
 /3/ va‘ ĩd olmışlardı meşelā Ebū Cehl
 /4/ ve ‘ Utbe ve Şeybe ve Muġire ve ġayrı anlarıñ

- /5/ emsāli anıñçün imāna gelmediler pes hıṭāb
- /6/ anlarıñ ḥaqqında te'kīd-i ḥücce içindür
- /7/ ṭaleb-i imān içün degildür zīrā ezelde
- /8/ anlarıñ imāna gelmeklügi mümkin
- /9/ degildür şı' r-i kelīm

[16/a]

- /1/
- /2/
- /3/
- /4/ be-dürüstī ol kāfirlerüñ
- /5/ boynına bağladuğ bendi tā eñeklerine
- /6/ degin elleri bile bağludur pes ol kāfirler
- /7/ bağlarını yuğaru getürüp gözlerin
- /8/ örtmişlerdür bu āyet bir vech-i temşīldür
- /9/ Ḥaqqā münqad olmayup tekebbürlük eyledükleri

[16/b]

- /1/ keennehu boyunları bağlu elleri bağları
- /2/ yuđaru gözleri örtülü gibidür yāḥūd
- /3/ kāfirlerüñ ṭamudađı ḥālleridür
- /4/ elleri boyunları bağlu gözleri yumulu
- /5/ yüzleri qara bu şıfāt birle ṭamuya
- /6/ giderler
- /7/

/8/ dağı kıldık öñleriñde

/9/ sedd bu āyet Ebū Cehl haqqındadır

[17/a]

/1/ bir gün Ebū Cehl (‘ a.l.) peygamber (a.s.s.)

/2/ şelatü vesselāmı gördi bir halvet

/3/ yirde namāz kııurdu bir büyük taşı

/4/ getirü geldi-kim peygamberiñ mübārek başına

/5/ bırağ ıdı peygamber (a.s.) secdede

/6/ idi Haq Te‘ ālā (c.‘ a) Ebū Cehliñ

/7/ gözlerini örtdi peygamberi görmedi

/8/ andan soñra nice-kim peygamber hażret-i

/9/ (a.s.v.) Ka‘ bede namāz

[17/b]

/1/ kııurdu Ebū Cehl anı görmezdi ba‘ zılar

/2/ eydür bu ayet Qureyş kavmi haqqındadır

/3/ bir gün peygamber hażret-i (a.s.)

/4/ Ka‘ bede namāz kııurdu Qureyş kavmi

/5/ Ka‘ be kapusunda oturmuşlardı

/6/ eyitdiler varalım Muḥammedüñ aşḥābunı tūtalım

/7/ Ebū Qubeys tağına iletüp öldürelüm

/8/ aşḥābından kimiñ ki kavmi diyet virüp

/9/ alsa kıoyalum viremesünler öldürelüm

[18/a]

/1/ ittifākı böyle kıldılar Hāḳ Te'ālā öñleriñden

/2/sed ardlarından sed kıldı peygamberi

/3/görmediler ba'zılar eydür bu āyet müşrikler

/4/haḳkındadır ki bir gün oturmışlar ıdı

/5/ her biri peygamber ḫāzret-i (asv)

/6/ geldi ḳatlarına durdı

/7/

/8/ didi andan bir avuç toprağı aldı

/9/ yüzlerine ṣaḳdı ḳamusınıñ dili

[18/b]

/1/ bağlandı gözleri görmez oldu peygamber (asv)

/2/ geçdi gitdi anlar

/3/ başlarından ṣaḳallarından toprağı

/4/ silkerlerdi vāllahi görmedük vāllahi

/5/işitmedük dirlerdi

/6/

/7/ ya'ni berāberdür anları ḳorḳutduğıñ

/8/ ḳorḳutmaduğıñ anlar imāna gelmezler

/9/ zīrā kim 'İlmü'l Hamda ṣābitdür anlar küfrle

[19/a]

/1/ ḫatm oldukları pes inzār anlara te'kid

/2/ ḫüccet-i içündür

- /3/
- /4/ be-dürüstî seniñ
- /5/ inzāruñ ol kişiye fā'ide irer ki
- /6/ zikre ittibā' kıla ya' nî Qur'āna tābi' ola
- /7/ naşihat kabul kıla dağı raḥmāndan
- /8/ qorqa göñli birle yāḥūd ḥalkdan
- /9/ gā' ib olduğı ḥalde yāḥūd aña

[19/b]

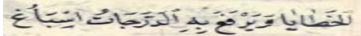

- /1/ ḥaber virülen 'azābdan qorqa anlardur
- /2/ senüñ ögüdünü kabül kılan pes beşāret
- /3/ kılanlara mağfiretile dağı şevāb-ı 'azīmle
- /4/ mağfired günāh yarlığanmağdur ecr-i kerīm
- /5/ cennete girmekdür
- /6/
- /7/ biz diri kıluruz ölüleri kıyāmetde
- /8/ yāḥūd diri kılavuz seniñ inzāriñ
- /9/ birle ölmüş göñülleri dağı yazaruz ya' nî

[20/a]

- /1/ emreylerüz kirāmen-ķātibin yazarlar anlaruñ
- /2/ ilerü virdügi 'amellerini dağı anlar
- /3/ kıoyar gitdügi ḥayırlarını ve şerlerini
- /4/ dimekdür ya' nî adumlarını dağı
- /5/ yazaruz İbn-i 'Abbas (r. 'a)

- /6/ eydür bu āyetiñ sebab-i nüzülü oldur kim
- /7/ kabīle-i enşārīñ menzili mescidlerinden
- /8/ ırakıdı dilediler ki mescid yanında
- /9/ ev yapalar bu āyetiñ nāzil olmasına sebep

[20/b]

- /1/ bu oldı ya‘ nī yazaruz adumlarını ki mescide
- /2/ varurlar pes ma‘ lūm oldı-ki ırak yerden
- /3/ mescide varmada şevāb-ı ‘ azīm vardur
- /4/ peygamber hāzret-i (s.a.v)
- /5/ buyurur
- /6/
- /7/
- /8/
- /9/ ya‘ nī āgāh oluñuz kim size haber

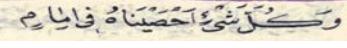
[21/a]

- /1/ vireyim ol nesneden ki anuñla günāhuñuz
- /2/ ‘ afv ola maḳāmuñuz yüce ola oldur ki
- /3/ şovuḳda ıssıda ābdesti tamām alasız
- /4/ daḫı ırakdan çok adım birle mescide
- /5/ mülāzemet kılasız daḫı bir namāzda kılduḡuñuzdan
- /6/ şoñra bir namāza daḫı muntazır olasız
- /7/ andan peygamber (a.s.v.)
- /8/ hāzretleri buyurdı

/9/ ya' nī yeriñüzde duruñuz kim

[21/b]

/1/ ne kadar ırak olursañuz kademüñüz yazılır

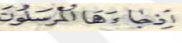
/2/

/3/ dağı her nesne hayırdan ve şerden

/4/ beyān eyledük ve yazduğ levh-i maḥfūzda

/5/ bizden gizlü degildür ma' lūmdur

/6/

/7/ beyān kıl yā Muḥammed

/8/ Mekkede ḥalkına Antakiyye ḥalkınıñ mişlini

/9/ ol vaqt kim anlara mürsel viribidün

[22/a]

/1/ ol ḳavm anları tekzīb kıldı ḥikāyet

/2/ çün ' İsa peygamber ' aleyhi ve ' ālī seyyidīnā es-selām

/3/ esselām ḥalkı dīne da' vet eylemege başladı

/4/ aşḥābunı şehirlere perākende kıldı

/5/ iki kişi dağı Antakiyyeye viribdi

/6/ biri Yaḥyā biri Şevbān ol iki resūl

/7/ çün şehre yaḳın geldiler bir pīre

/8/ uğradılar ḳoyun güderdi selām

/9/ virdiler pīr eyitdi ne kişilersiz ne

[22/b]

/1/ maşlahata gidersiz eyitdiler ‘ İsa peygamber aşhâbındañuz

/2/ geldük ki şehir halkunı dîne da‘ vet

/3/ kılavuz Tañrı Te‘ âlânıñ birliğüni ve ‘ İsanuñ

/4/ peygamberlügünü bulara bildürevüz

/5/ ol pîr eyitdi hiç bu söze ‘ alâmet

/6/ var mıdur eyitdiler vardur hastalara

/7/ du‘ â kılaruz şifâ bulalar gözsüzleriñ

/8/ gözüñ açaruz ebrâşları ten-dürüst

/9/ kıluruz pîr eyitdi benim bir oğlum

[23/a]

/1/ vardur çok zamândur ki hastadur gelüñ

/2/ aña bir du‘ â kıluñ sağ olsun didi

/3/ vardılar arqasını şıgadılar şifâ buldı

/4/ ba‘ zılar eydür ol pîr gözinde ħallî varıdı

/5/ du‘ â kıldılar eyü oldı ol pîrüñ

/6/ adı Ĥabîb-î Neccâr idi andan bunlaruñ

/7/ ħaberi fâş oldı ħâcetlüler gelürdi

/8/ ħâcetleri revâ olurdı bir gün sultân

/9/ ħatında söylediler bunları ħatına oqudı

[23/b]

/1/ eyitdi ne kişilersiz ne işe geldüñüz

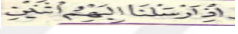
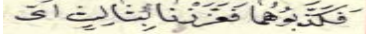
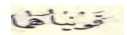
/2/ eyitdiler ‘ İsa peygamber aşhâbındanuz

/3/ geldük-ki sizi dîne da‘ vet kılavuz

- /4/ şol görmez ve işitmez putlara tapmağdan
/5/ men^c idevüz sulţān çün bu sözi
/6/ işitdi kaçıdı eyitdi cāzūlarsız
/7/ geldüñüz vilāyātümüze fitne bırağasız
/8/ buyurdi-ki dögdiler şağallarını yoldılar
/9/ şehri gezdürdiler bunlar cāzūlardur

[24/a]

- /1/ zinhār bunların sözlerine kimse uymasun
/2/ didiler iletdiler zindāna şaldılar andan
/3/ şoñra ^c İsā (a.s.) bir kişi
/4/ dahı gönderdi Şem^c ün adlu nitekim
/5/ Qurānda buyurur
/6/
/7/ ya^c nī kuvvetlendürdük
/8/ ol iki kişi üçünci birle çün
/9/ Şem^c ün geldi evvel zindān қаpusına

[24/b]

- /1/ vardı zindāncıya eyitdi baña destūr
/2/ vir gireyim maħbūslara şadaқа vireyim didi
/3/ destūr virdi içerü girdi maħbūslara
/4/ ekmek ulaşdırdı ol iki yārānın
/5/ қatına vardı ҳāllerini şordı eyitdi
/6/ sehv itmişsiz ta^c cīl қılmışsız rıfқ-ı
/7/ müdārā gerekdi siziñ meşeleñüz aña

/8/ beñzer kim bir ʿ avrat oğlan doğurduğı

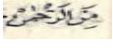
/9/ yoğumuş āñir ʿ ömrinde bir oğlan doğurmuş

[25/a]

/1/ dilemiş ki tızcek büyüye etmek yedürmiş

/2/ boğazına durmuş siziñ meşeleñüz aña

/3/ beñzer

/4/ ħāliyā birkaç gün şabr kıluñ

/5/ İnşāllahü Teʿ ālā sulţān katına

/6/ varam sizi kırtaram andan Şemʿün

/7/ büthāneye vardı görđi ħalk büthāneye

/8/ cemʿ olmuş kendü dağı ħalk arasında

/9/ Tañrıya tazarruʿ kıldı sücüd kıldı ħalāʿik

[25/b]

/1/ anı şandular ki kendülerdendür çünki

/2/ büthāneden çığdı şehre vardı

/3/ muʿ cizeler gösterdi ħastalara ʿ ilāc

/4/ kıldı ammā peygamberlık daʿ vāsını kılmazdı

/5/ ħalka müdārā ve ħüsn-i muʿ āşeret kılırdı

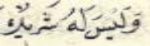

/6/ şehirde maʿ ruf ve meşhür oldu kamu

/7/ ħalāʿik ʿ izzet kılırdı sulţān katında

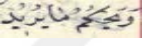
/8/ muʿ arreb oldu bir gün sulţān otururken

/9/ eyitdi senden öñdin iki kişi gelmişidi

[26/a]

- /1/ bu kerāmetleri anlar dağı gösterdiler ammā
- /2/ peygamberluğ da‘ vāsı kıllurlardı buyurdum
- /3/ zindāna Şaldılar Şem‘ün eyitdi getürsünler
- /4/ görelüm ne hüccet birle peygamberlik da‘ vāsın
- /5/ kıllurlar vardılar anları getürdiler
- /6/ Şem‘ ün eyitdi sizi bunda kim veribdi
- /7/ eyitdiler
- /8/ Şem‘ ün eyitdi Tañrıñuz
- /9/ ne Őıfātdadur eyitdiler

[26/b]

- /1/ Şem‘ün eyitdi ne hüccet birle
- /2/ da‘ vā-yı risālet kıllursız eyitdiler ebraŐlara
- /3/ ‘ ilac kılluruz ten-dürüst olur Şem‘ün
- /4/ eyitdi anı ben de ĥay iderüm eyitdiler
- /5/ biz gözsüzleri açaruz Şem‘ün eyitdi
- /6/ görelüm vardılar bir oğlan getürdiler
- /7/ anadan gözsüz dođmıŐ Şem‘ ün eyitdi
- /8/ siz bunıñ gözleriñ açarsanız size
- /9/ Őefā‘ at idem sulťān sizi āzād eyleye

[27/a]

- /1/ dedi pes ol iki resül birer pāre balçığı
- /2/ küllile dürdiler iki gözin yerine şodılar

- /3/ du‘ā kıldılar Hāk te‘ālā ol oğlana iki
/4/ göz virdi kamu halk gözinden yegrek
/5/ gördiler Şem‘ün anı ben dağı bilürem didi
/6/ vardılar bir ancılayın dağı getürdiler
/7/ Şem‘ün du‘ā kıldı anıñ dağı gözi açıldı
/8/ bunlar didiler biz ölüyi diri kıılırız
/9/ Şem‘ün eyitdi ol benim elimden gelmez

[27/b]

- /1/ eger siz bu işi iderseñüz sizi taşdıq
/2/ kılavuz eyitdiler uş bunda bir meyyit vardur
/3/ yedi gündür ölmüş atası gā‘ ibdür defn
/4/ itmediler getürelüm diri kıılñ vardılar
/5/ getürdiler bir tahta üzerine kodılar
/6/ bunlar du‘ā kıldılar Şem‘ün dağı ihfāyla
/7/ du‘ā kıılurdu ol ölü dirildi
/8/ şordılar ki ne gördüñ eyitdi yedi
/9/ gündür ölmüşem yedi dere gördüm her birinde

[28/a]

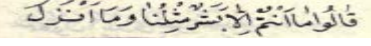
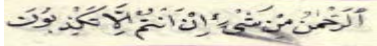

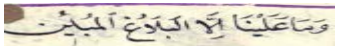
- /1/ birgün baña ‘azāb itdiler ‘azāb
/2/ bir türlü idi yedinci derede iken
/3/ cānımı gevdeme getürdiler eyitdiler ki
/4/ yukarı bak yukarı bakdım gördüm gökler
/5/ kapusu açılmış bir yigit gördüm gökçek
/6/ yüzlü bu üç kişiye şefā‘ at eyler

- /7/ sulṭān eyitdi kimdür bunlar eyitdi
 /8/ biri Şem‘ ün ikisi yārānlarıdur sulṭān
 /9/ anları bildüğine ta‘accüb eyledi Şem‘ ün eyitdi

[28/b]

- /1/ ey sulṭānım putlar daḥı ölüyi diri kılsunlar
 /2/ tā kīm bunlar daḥı mülzem olalar sulṭān
 /3/ eyitdi bunların gözi yoḡ kulaḡı yoḡ
 /4/ dili yoḡ ölüyi nice diri kılsun
 /5/ Şem‘ ün eyitdi pes taşdıḡ kılp
 /6/ müslimān olmaḡ gerek bunlaruñ işi cāzūluḡ
 /7/ degildür hele ben ṭanuḡlık virdüm ki
 /8/ bunların tañrısı ḥaḡdır birdür ol ḡavm
 /9/ eyitdiler siziñ ḥōd ittifāḡıñız bir imiş

[29/a]

- /1/ ittifāḡıla gelmişsiz bizi azdurasız peygamber
 /2/ degilsiz illā bizim gibi ādemoḡlanısız
 /3/ Tañrı gökden vaḡy indürmedi siz yalan
 /4/ söylersiz
 /5/
 /6/
 /7/
 /8/
 /9/ resüller eyitdiler Tañrı bilürki biz size

[29/b]

/1/ resülluğa geldik bize vâcîbdür ki

/2/ âşikâre fermânın yetişdürevüz size

/3/ vâcîbdür eyitdiler ki bizi tařdîķ kılasız

/4/ eyitdiler sizi şüm

/5/ görürüz şol kavmlersiz tâ ki siz bu şehre

/6/ geldüñüz kaķt ve belâ siziñle ĥastalık

/7/ bile geldi

/8/

/9/ eger tek durmazsañuz sizi taşla depelerüz

[30/a]

/1/ daķı size ķatı ‘ azâb iderüz

/2/ eyitdiler řümluķ sizüñledür siziñ

/3/ yüzüñüz ķaradur pes size lâzımdur

/4/

/5/ ya‘ nî size nařîĥat ķılıp Tañrının birlüĝünü

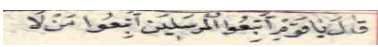
/6/ bildürdüĝümüz için mi bizi şüm görürsiz

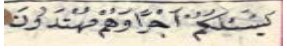
/7/ daķı raĥm eylerüz dirsiz bizde řümluķ

/8/ yoķdur belki ĥadden geķmiř ķavmsiz

/9/

[30/b]

/1/

/2/ geldi

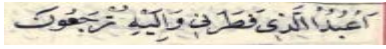
/3/ şehir kenārından bir kişi ol kiřinüñ

/4/ adı Ḥabīb-i Neccārdı ey avm mütāba‘at

/5/ ılıñ resüllere ki sizden ecr dilemezler

/6/ zīrā ki kendüler hidāyet bulmuşlardur sizi

/7/ dağı oğru yola da‘vet ılurlar

/8/

/9/ ne oldu baña kim ‘ibādet ılmazam ol Ḥālīa ki

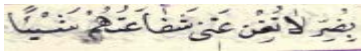
[31/a]

/1/ beni yaratdı dađı siziñ rücū‘ñuz andan

/2/ yañadur bu sözi anlara ta‘rizen söyledi

/3/ ve kendü hōd ‘ābid ü mü‘min idi

/4/

/5/

/6/ ya‘nī Tañrıdan ayrı

/7/ ma‘būdlara mı ‘ibādet ılayım eger baña

/8/ bir belā ve bir miñnet irişdürmek dilese

/9/ anlarıñ řefā‘ati baña fā‘ide ılmaya

[31/b]

/1/ dağı anlar beni ol belādan urtarmayalar

/2/ andan anlar eyitdi bunlar seni azdırmışlar

/3/ kendü dīnlerine döndürmişler gel

/4/ girü dīnüne gir yoksa seni depelerüz

/5/ didiler eyitdi

/6/ ben siziñ dīnūñize girürsem āşikāre

/7/ dālāletde oluram andan şoñra anları

/8/ kodı daħı resüllere ħiṭāb kıldı kim

/9/ ya^ç nī ey

[32/a]

/1/ resüller ben siziñ rabbūñüze imān getürdüm

/2/ ṭanuḳ oluñ ki ben Tañrıyı bir bilürem

/3/ bu Ḥabīb-i Neccār ol kişidür ki oğlı

/4/ ħastaydı du^ç ā kıldılar şifā buldı

/5/ ol vaḳt imān getürüp bir mağāraya

/6/ girdi ^ç ibādete meşğül oldı

/7/ çün resülleri öldürmege kaçd eylediler

/8/ geldi ki ħalkı men^ç eyleye resüllere yardum

/9/ kıla bu sözleri söyledi ol ḳavm

[32/b]

/1/ Ḥabīb-i Neccārı duttılar boynına zincir

/2/ daḳtılar iletdiler şehir ḳapusına aşdılar

/3/ ba^ç zılar eydür ayak altına avladılar

/4/ ol ḳadar depdiler ki bağırsaḳları taşra

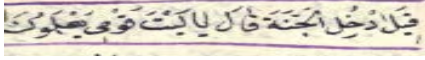
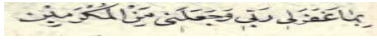
/5/ çıḳdı ba^ç zılar eydür bacaḳlara divārā

/6/ kaçdılar resülleri taşıla depelediler

- /7/ Hâk Te'ālā ol hâlde Habīb-Neccāra cenneti
/8/ gösterdi hiṭāb kıldı ki ey nefsi
/9/ muṭma' in gir uçmağa kırtul dünya belālarından

[33/a]

- /1/
- /2/
- /3/ ya' nī eyitdi ne olaydı benim ḳavmüm bileydi
/4/ beni pādişāhım yarlıgaduğunu daḫı beni
/5/ ikrām olanlardan kılduğunu tā anlar daḫı
/6/ imān getürelərđi raḫmet bulup uçmağa
/7/ girelerdi çün bu sözi işitdiler bir
/8/ uğurdan taş üşürdiler dīvārdan
/9/ aşağa atdılar öldürdiler ol eydürdi

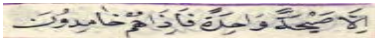
[33/b]

- /1/ ilahī ḳavmüme daḫı hidāyet vir imān rūzī
/2/ kıldı dirdi tā cānı çıkınca bu sözi
/3/ söylərđi ḫāl-i ḫayātında daḫı ḫāl-i
/4/ memātında da' vet-i naşīḫat terk itmedi
/5/ ol ḳavm aña cefā kılırdı zirā ki evliyā-yı
/6/ Allāha degin ölmez nitekim peygamber (a.s.)
/7/ Uḫud ğazasında mübārek başını yardılar
/8/ ve mübārek dişini çıkardılar cefālar kıldılar
/9/ ol eydürdi

[34/a]

- /1/ ya' nī hidāyet vir avmüme kim
/2/ bu cefāları kim baña ılurlar bilmedükleri
/3/ içündür eger bilseler bu cefāları ılmazlardı
/4/ girü söz başına geledüm
/5/ çün Hābīb-i Neccārı öldireler Hā Te' ālā
/6/ (c.c.) Cebrā' ile emreyledi ol
/7/ şehriñ iki kenārında ıtdı
/8/ çalkadı bir saya ıldı amusı helāk
/9/ oldu nitekim ur' ānda haber virdi

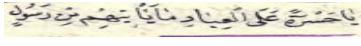
[34/b]

- /1/
/2/ ya' nī indürmedük
/3/ Hābīb-i Neccār avmine kendüden şöñra
/4/ bir leker zirā biz gökden leker indürdügümüzde
/5/ kellā yodur lekere ihtiyācımız yodur
/6/ bir sivrisiñek birle ol düşmenümüzi
/7/ helāk ılmaa adırüz Antāiyye avmüni
/8/ bir saya birle helāk ıldu-ki
/9/

[35/a]

- /1/ degildi ol ' uübet-kim ol avme iridi
/2/ illā bir saya idi kim Cebrā'il ıldı nā-gāh

/3/ ol kavm işitdiler helāk oldılar

/4/

/5/ ey hasret ʿ āṣī

/6/ kullara kıyāmetde resūleri yalanladuqlarıyıçun

/7/ ki hīç resūl gelmedi illā anları istihzā

/8/ kıldılar kıyāmetde çoğı peşimān olalar

/9/ fāʿide kılmaya

[35/b]

/1/

/2/ görmediler mi nice kavmleri helāk kılduq

/3/ bunlardan öñdin kamusı gitdiler ayrıq bunlar

/4/ baña dönmezler

/5/ yaʿ nī degıldür illā cemīʿ bizüm

/6/ qatumuzda cemʿ ola ammā taḥfīfile oqunsa

/7/ qadd maʿ nisine olur māzāid olur

/8/ yaʿ nī

/9/ taḥkik kül maḥlūqāt cemʿ olup

[36/a]

/1/ bizüm qatumuza ḥāzır olalar ḥayırdan şerden

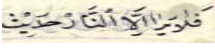
/2/ nekim kıldılar cezāsın bulalar nitekim peygamber

/3/ ḥazret-i (ş.a.v.) buyurdı

/4/

/5/

/6/

/7/ ma' nası budur ki

/8/ sizlerden hiç kimsene qalmaya illā Tañrı

/9/ Te' ālā aña söyleye ol hālde anuñıla Tañrı

[36/b]

/1/ Te' ālā arasında ne tercümān ola ne hiçāb

/2/ ola sağ yanına baqa kendü ' amelin göre

/3/ qarşusına baqa şamu odın göre ol

/4/ vaqıtta Tañrı Te' ālā qullarına beş nesne

/5/ su' āl kıla evvel bunı su' āl kıla ki

/6/ ' ömrüñi ne yerde qanı kılduñ ikinci

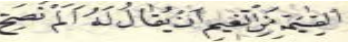
/7/ yigitlügüñi ne yerde çürüdüñ üçünci

/8/ mālūñi neden kesb itdiñ dördünci neye

/9/ harc itdiñ beşinci bildüğüñle ne ' amel itdüñ

[37/a]

/1/ bir yerde dağı evvel

/2/

/3/ ya' nī nesne ki

/4/ şorılır kıyāmetde bu ol-kim tenüñi ten-dürüst

/5/ kılmaduñ-mı issi günde şovuq şuyıla qandurmaduq-mı

/6/ Şeyh Ebül-Hasan Nürī bir gün

/7/ va' z ederdi Haq Te' ālā qullarından kıyāmetde

/8/ nice dürlü su' āl kılısar beyān iderdi

/9/ Şeyh Şebelî (r. a.) mescid önünden

[37/b]

/1/ geçirdi durdu diñledi eyitdi ey şeyh

/2/ ħalā'ıķı igeñde ķorķutma ki Ħaķ Te'ālā

/3/ çok su'āl kılmayısar hemān iki söz söyleyiser

/4/ eydiser ey ķulum ben seniñle idim sen

/5/ kimüñle idiñ Şeyh Ebū'l Ħasan- Nūrī

/6/ bu sözi işitdi düşdi uşşı gitdi

/7/ çün girü 'aķlı başına geldi eyitdi bundan

/8/ daķı muĥtaşar su'āl olısar ki

/9/ ya' nī ne nesne seni mağrūr eyledi

[38/a]

/1/ ol kerim pādişahuña tã'at kılmaduñ

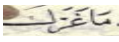
/2/ ħazret-i emirü'l-mü'minīn 'Alī (r.a)

/3/ çün bu āyeti oķurdu

/4/ ya' nī saña

/5/ mağrūr eyleyen ma'şiyet yaramazlığın bilmedigümdür

/6/ Ebū Ke'ab Varrāķ eytdi eger Allāh-ü Te'ālā

/7/ kıyāmetde baña şorarsa

/8/ ben eydem ya' nī seniñ keremüñ

/9/ mağrūr etdi girü söz başuna geledüm

[38/b]

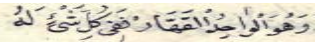
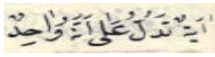
- /1/ çün Haḫ Te' ālā aṣṣāb kıṣṣasını beyān
- /2/ kıldı tā kī ṣoñra gelenler 'ibret alalar Tañrınıñ
- /3/ vaḥdāniyetine ikrār eyleyeler bu āyeti virdi
- /4/
- /5/ Tañrınıñ birliğine
- /6/ delīldür anlara ölüyi diri kılduḫ daḫı
- /7/ andan dāneler çıḫarduḫ ya' nī bitürdük ki
- /8/ ol dāneler yiyeler
- /9/

[39/a]

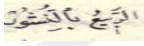

- /1/
- /2/ daḫı çıḫarduḫ yirde çeşmeler tā ki
- /3/ içeler ve ol mezkūr bostānlardan yiyeler daḫı
- /4/ ol ta' āmlardan-ki elleriyle düzerler
- /5/ pekmez gibi cā'iz ki menāfi' ye ola ya' nī
- /6/ bu mezkūr ni' metleri kendüler düzmedi
- /7/ anlaruñıçun pes şükr eylemezlerdi ni' metümüze
- /8/ bu āyet delīldür iki nesneyile Tañrınıñ
- /9/ birliğine daḫı kıyāmet günine zirā ki

[39/b]

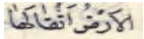
- /1/ ḫurumuş yeri bahār yağmuruyıla ḫayāt baḡuşlayup
- /2/ ter u tāze olur güz faşlında ḫuruyup

- /3/ ölü mesāmesinde olur degildür ki
- /4/ aña kimse māni^ç ve mu^ç āriż olmaz
- /5/ ne dilerse işler
- /6/ ve ne dilerse hūkm eyler vezīr yok şerīk
- /7/ yok
- /8/ dağı yiri zemherī
- /9/ zaḥmetinden bahār faşlında cānına tiryāk

[40/a]

- /1/ irişdürüp diri kılduğı delīldür kıyāmetde
- /2/ ölüleri diri kılduğına nitekim peygamber ḥazret-i
- /3/ (ş.a.v.)buyurur
- /4/ ya^ç nī bahār faşlını kıyāmet
- /5/ günine beñzetedügi birkaç vechilendür
- /6/ bir vechi budur ki yir altındağı nebātlar
- /7/ bahār faşlında zuhūra gelür kıyāmet güninde
- /8/ dağı yer altındaki ölüler ḥazīneler yeryüzüne
- /9/ gelür nitekim Haḫ Te^ç ālā buyurur

[40/b]

- /1/ bir vech dağı budur kim bahār
- /2/ faşlında ba^ç zılar zaḥmetde olur ba^ç zılar
- /3/ rāḥatda olur kıyāmetde dağı ba^ç zılar
- /4/ cennete girüp rāḥat olur ba^ç zılar ŧamuya
- /5/ girüp zaḥmet ve ^ç azābda olurlar

- /6/ bir vech daḥı budur kim her kim kış güninde
/7/ yābis ta'ām ise bahār faşlında elinde
/8/ cereb gökçek ta'āmlar olur her kim
/9/ dünyāda şehvete uyup ve şübhelü ta'ām

[41/a]

- /1/ yise kıyāmet güninde 'azāb ü ḥisāb
/2/ ḥorluḡ ḥāşıl olur bir vech daḥı budur kim
/3/ niceler toḡum şaçarlar ekin ekerler zaḡmet
/4/ meşakḡat çekeler bahār faşlında āfet irişür
/5/ ḥarāb olur yā çekirgi yir yā tolu urur
/6/ dünyāda daḥı niçe kişiler tā'at toḡumın
/7/ eker zaḡmet çeker gündüz oruç tutar
/8/ gice irteye degin namāz kıılır ḡati' yet
/9/ yeli eser tā'at ekini ma'şiyet çekirgesi

[41/b]

- /1/ yā küfr tolusı hebā' menşür ider
/2/ bir vechi daḥı budur ki bahārda
/3/ şimāl yelleri eser ve şabā yelleri eser
/4/ kime fā'ide ve kime zarar ider kıyāmet
/5/ güninde daḥı sa'ādet yelleri eser ve şekāvet
/6/ yelleri eser kimi sa'ādete ulaşur ve kimi
/7/ şekāvete ulaşur bir vechi daḥı budur kim
/8/ ḡanḡı ağaç-kim kış güninde ḡurusa bahārda
/9/ ağaçlar yeşerdüḡi vakıt ol 'uryān ḡalur

[42/a]

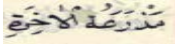
- /1/ kıyāmetde ‘ābid ‘ibādet ḥil‘ atın geyüp
/2/ ‘ibādet tācın urıduğı vaqt şunlaruñ ki
/3/ t̄ā‘ at ağacı ma‘ şiyet katında kurumışdur
/4/ ‘ibādet yemişinden maḥrūm ƣalup yaprađından
/5/ ‘uryān olup rüsvāy olur beyt

/6/ خوش بود که حرکت کرد به آید بستان

/7/ تاسیه روی شوده حرکت دروغش باشد

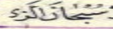
- /8/ bir vech dağı budur kim bahārda ekinler ḥāşıl
/9/ olduğı vaqt ekin ekmeyenler peşimān

[42/b]

- /1/ olur bir vech dağı budur kim her kim ne ekdi
/2/ anı getürür kıyāmetde dağı ḥayr eken
/3/ ḥayr getürür şer eken şer getürür
/4/ bir veche dağı budur kim
/5/ bahārda yiryüzünde kızıl yeşil şaru aƣ
/6/ gök çiçekler zāhir olur kıyāmetde iḥlāş
/7/ ve yaƣın ve rızā ve tevekkül ve ḥavf ve recā ve şevƣ
/8/ ve küfür ve nifāƣ zāhir olur pes vechler
/9/ birle bahār kıyāmet güninde benzetti ki

[43/a]

- /1/ Ḥaƣ Te‘ ālā

/2/ didügi bu söze işāretdür

/3/

/4/

/5/ Tañrı-ki yaratdı dürlü dürlü çiftleri

/6/ ol nesnelerden-ki yer bitirür dağı anlardan ki

/7/ etüñ nefslerindendür dağı añlardan ki

/8/ hiç bilmez ki neler yaratmışdur yirde ve gökde

/9/ ve tağlarda ve deñizlerde İmām Vāhidi

[43/b]

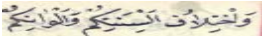
/1/ tefsīrinde eydür Tañrı Te‘ālā biñ dürlü

/2/ canāvār yaratmışdur altı yüzi deñizde dört

/3/ yüzi qarada her biriniñ şuratu birbirine

/4/ beñzemez ölüleri dağı beñzemez luğatları

/5/ luğatlarına beñzemez nitekim buyurur Hağ celle ve ‘alā

/6/ dağı qamusını

/7/ birbirine çift yaratdı güneşi ayıla çift

/8/ yaratdı dünyāyı āhiretile çift yaratdı

/9/ şamuyı uçmağıla çift yaratdı cānı tenile

[44/a]

/1/ çift yaratdı küfri imānıla çift yaratdı

/2/ şıḥḥatı marazıla çift yaratdı ‘ilmi cehlle

/3/ çift yaratdı giceyi gündüzle çift

/4/ yaratdı qamu çiftleri yaradan ferddür

/5/ zevcden ve vālideden ve yaradılmışdan

/6/ ve şerīkden berīdür daḥı

/7/ nesnelere yarattı-ki kendüden ğayrı kimsene

/8/ bilmez Aḥbārda gelmişdür ki Ḳaf tağından

/9/ başka yetmiş Ḳaf dağı gibi tağ vardır

[44/b]

/1/ ol tağlardan añaru bir aḳ yir vardır

/2/ ol yirde bir dürlü maḥlūk var ki ne anlar ādemi

/3/ bilür ne ādem anları bilür ḥikāyet peygamber

/4/ Ḥazret-i (s.a.v.) eydür mi' rāca

/5/ çıḳduğum gece Ḳaf dağı ardında bir şehir

/6/ gördüm içi dolu ādemī çün beni gördiler

/7/ eyitdiler şükr ol Tañrıya kim seni bize

/8/ gösterdi didiler andan baña imān

/9/ getürdiler ben anlara şerī' at öğretüm

[45/a]

/1/ andan eyitdüm ki ne ḳavmsiz eyitdiler Benī İsrā' il

/2/ ḳavmindenüz çün Mūsa (a.s.)

/3/ vefāt itdi Benī İsrā' il arasında iḥtilāf

/4/ vāḳi' oldu fişḳ u fesād zāhir oldu

/5/ peygamberleri öldürdiler bir sâ' atde

/6/ kırḳ üç peygamber şehīd itdiler andan soñra

/7/ yüz on iki 'ābid ḫurdılar emr-i ma' ruf

/8/ ḳıldılar ol gün içinde anları daḥı

/9/ kırdılar çün fesād artdı biz anlaruñ

[45/b]

/1/ arasından çıkdık deñiz kenārına geldik

/2/ hācet diledik hācetümüz kabūl oldu

/3/ yir yarıldı aşağı geçdük bir buçuk yıl yir altında

/4/ kalduğ Allāhu Te'ālā rızkumızı eksik itmedi

/5/ andan sonra uş bunda çıkdık Mūsā

/6/ (a.s.) bize eyle vaşiyet kılmışdı ki

/7/ sizlerden her kañıñuz kim ahır zamān peygamberi

/8/ Muḥammedü'l-Muṣtafāya (s.a.v.)

/9/ irişesiz benim selāmım irişdiresiz didi

[46/a]

/1/ şükür Tañrıya kim seni bize gösterdi didiler

/2/ andan sonra anlara şavm şalāt-ı hacc zekāt

/3/ ve cum'a namāzın kılmak ta'lim eyledi gördüm-ki

/4/ evleriniñ kapusu yok eyitdim bu niçün böyledür

/5/ eyitdiler anuñçünkim bizim dükelimiziñ gönli birdür

/6/ birbirimize ziyānımız yokdur gördüm-ki evleri

/7/ mescidlerinden ırağ eyitdim bu niçün

/8/ böyledür eyitdiler ırağdan mescide varmağda

/9/ şevāb-ı 'azīm vardır didiler gördüm ki

[46/b]

/1/ ğüristānları kapuları öninde eyitdüm bu niçün

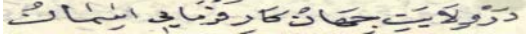
- /2/ böyledür eyitdiler anuñçünki görüp ʿ ibret
/3/ tutavuz ölüm turavuz gördüm-ki
/4/ hergiz gülmezler eyitdüm hiç gülmezsiz eyitdiler
/5/ anuñçünkim gülmek gönül qarārdur eyitdüm
/6/ hiç ḥasta olur mısız eyitdiler ḥastalık
/7/ günāh kefareti içündür bizde günāh az
/8/ olur eyitdüm ekin ekermisiz eyitdiler ekerüz
/9/ Tañrıya ışmarlarız tā irişince irişdükden řoñra

[47/a]

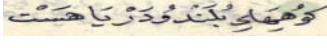
- /1/ ittifākıla varuruz devşürürüz gerek olduqça
/2/ getirürüz eyitdim siziñ țavariñiz olur mı
/3/ eyitdiler olur yabānda yürür gerek olduqça
/4/ getirürüz yabāna şalarız gördüm begleriniñ
/5/ beñzi şaru eyitdim begiñizin beñzi niçün
/6/ şarudur eyitdiler ölüm kırķusından
/7/ eyitdim sizde ölüm çok olur mı eyitdiler
/8/ biñ yılda bir ādemümüz ölüñr yā ölmez Allāh-ü Teʿ ālāniñ
/9/ ğayb ʿ āleminde dürlü dürlü kulları vardur

[47/b]

- /1/ Tañrıdan ğayrı kimse bilemez Tefsir-i Kebirde eydür
/2/ ʿ ālem-i ğaybda daḥı yirler ve gökler ve tağlar ve deñizler
/3/ ve ʿ arşlar ve kürsiler ve aylar ve güneşler vardur ki
/4/ bu ʿ ālem anuñ katında deñiz katında bir katre
/5/ miķdārı gibidür beyt

/6/

/7/

/8/ hikāyet

/9/ peygamberiñ aşhābından birisi vefāt eyledi

[48/a]

/1/ peygamber Ḥazret-i (a.s.) anıñ namāzın

/2/ kıldı cenāzesiyle qabrine bile vardı

/3/ defn eylediler peygamber Ḥazret-i (a.s.)

/4/ evine geldi Ḥazret-i ʿĀiše (r.a)

/5/ örü tırdı elin peygamberiñ mübārek

/6/ ʿimāmesine ve libāsına sürdi eyitdi

/7/ ʿaceb ki yağmurdan tıonuñuz nem olmışıdı

/8/ ol gün hūd yağmur yokıdı peygamber

/9/ (a.s.) derhāl bildi-kim ʿĀiše

[48/b]

/1/ ğayb yağmurın görmış eyitdi ey ʿĀiše

/2/ başına ne urdınıdı eyitdi ya resūlullāh

/3/ siziñ mübārek ʿimāmeñüzi eyitdi ol

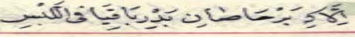
/4/ sebebden gözüñden perde götürülmüş

/5/ ğayb yağmurın görmışsin ğayb ʿāleminde

/6/ dağı yağmurlar ve bulutlar vardur ki hāşlar

/7/ bilürler beyt

/8/

/9/

[49/a]

/1/

/2/

/3/ dağı delıldür Tañrınıñ birligüne

/4/ bu nesne anlara ki geceden gündüzi çıkarurız

/5/ nā-gāh qara gövde qalurlar ya' nī nūrı zā' il

/6/ qılırız pes ma' lüm oldı-ki gice aşıldur

/7/ gündüz fer' idür su' āl eger şorsalar

/8/ gece mi yegdür gündüz mi yegdür cevāb

/9/ gece yegdür zīrā-ki gice uçmağdandır

[49/b]

/1/ gündüz şamudandır haberde gelmişdür ki

/2/ uçmağda hem zülmet varıdı hem nūr varıdı

/3/ zülmeti cem' eyledi giceyi andan yaratdı uçmağda

/4/ zülmet qalmadı şamuda dağı hem zülmet varıdı

/5/ hem nūr varıdı nūrı cem' eyledi gündüzi

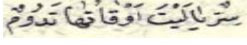
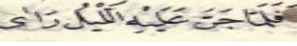

/6/ andan yaratdı şamuda nūr qalmadı pes gice

/7/ uçmağdandır uçmağdan çıqdı gündüz

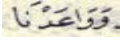
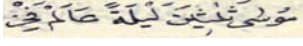

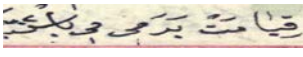
/8/ şamudandır şamudan çıqdı gice yeglüğine

/9/ bir delil dağı budur ki istiğfār mağallidür

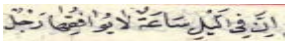
[50/a]

- /1/ ' ayblar örtücidür ammā gündüz ma' şiyet
- /2/ maḥallidür perde yırtıcıdır
- /3/ daḥı bir delīldür ki
- /4/ gice ' arifler bāzārgāhidur bir delīl
- /5/ daḥı budur kim İbrāhim peygamber (a.s.)
- /6/ ḥil' at sarāyında nübüvvet ḥil' atını gicede
- /7/ giydi-ki
- /8/ Yūnusuñ tesbīḥ ü zemzemesi
- /9/ göge ağduğı feriştelere hareket getürdüğü

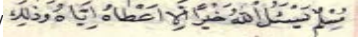
[50/b]

- /1/ gice idi fenādā fī' l-zūlmāt Musā (a.s.)
- /2/ Tūr tağında mest olup tağı
- /3/ rakşa getürdüğü gice idi
- /4/ Muḥammed Muştafā
- /5/ (ş.a.v.) Ḳāb-ı Ḳavseyñ
- /6/ maḳāmına irişdüğü gice idi
- /7/
- /8/
- /9/ peygamber (a.s.)

[51/a]

- /1/ buyurdu-kim

/2/

/3/ ya' nī be-dürüstī gicede bir sâ' at

/4/ vardur ƙanġı mü' min-ki ol sâ' ate muvâfıƙ

/5/ gelse Tañrıdan ne ĥâcet dilerse maƙbûl

/6/ olur ol sâ' at her gicede vardur

/7/ daĥı peygamber Ĥazret-i (a.s.) buyurdı

/8/ giceniñ iki baĥşı geçse bir baĥşı ƙalsa

/9/ bir ferişte dünyâ gögine iner nidâ olur ki

[51/b]

/1/ hiç ĥâcet diler kişi var mıdur ki ĥâcetler revâ

/2/ olduġı vaƙıtdur daĥı buyurdı siziñ üzeriñize

/3/ olsun gice durmaƙ ya' nī tün namâzıñ

/4/ ƙılmaƙ ki ol sizden ilerü gelen şâlihler ' âdetidür

/5/ daĥı sizi Tañrıya yaƙın ƙılıcıdur günâhlarıñuza

/6/ kefaretdür daĥı buyurdı-ki gecelerde tã' at

/7/ ƙıluñ daĥı peygamber (a.s.) gicede ol

/8/ ƙadar tã' at ƙılurdı-ki namâzda tırmaƙdan

/9/ mübârek ayakları şişerdi şaĥâbeleri eydürlerdi

[52/a]

/1/ yâ Resûlullâh seniñ geçmiş günâhıñ

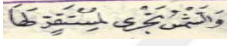
/2/ gelecek günâhıñ yarlıġanmışdur niçün bu ƙadar

/3/ zaĥmet çekersin dirlerdi peygamber (a.s.)

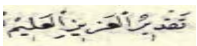
/4/ eydürdi ki tıtayım günâhım yarlıġandı

- /5/ āhir şükrim şanı didi ol-ki peygamberdür eyle
/6/ deyicek bizim hālimiz nice olur giceyi
/7/ ğafletıla geçürenler vāy getürdi ma' şiyetile
/8/ zāyi' kılanlar bilünüz ki iki dürlü tã'ife
/9/ oda yanmaz biri gecelerde Tañrı Te' ālā

[52/b]

- /1/ kórķusından gözyaşın dökenler biri
/2/ ğazāda gözcülük idenler eger ğazā yolında
/3/ gözcülük elünden gelmezse bārī
/4/ gicelerde nefsiñle ğazā eyle-ki ğaza-yı
/5/ ekberdür
/6/ güneş yürür tã qarargāhına degin bil-ki
/7/ güneşiñ üç yüz altmış menzili vardır
/8/ yüz seksen menzili kışda yüz seksen
/9/ menzili yazda güneş her gün yerinden

[53/a]

- /1/ toĝar tã kıyāmete degin ki menāzil tamām olur
/2/ nitekim buyurdu rabbü' l-meşārık-ı ve' l meĝārib
/3/ üç yüz altmış maĝribdedür üç yüz altmışı
/4/ maşrıkdadır her gün birinden toĝar ve birinden
/5/ dolunur ve bir yılda tamām olur girü
/6/ evvelinden başlar tã kıyāmete degin
/7/ böyle olduĝı

/8/ ol gālib-i dānā dōne Tañrının taqđiridür

/9/ kılları maşlahatı tamām olmağıçun

[53/b]

/1/ ba‘ zılar eydür müsteķar-ı şems kıyāmetdedür

/2/ çün kıyāmet kopa güneş bir arada qarār

/3/ kıla ayrıķ yürümeye nūrı gide kapķara ola

/4/ Tañrı Te‘ ālā buyurđı

/5/ ba‘ zılar eydür müsteķar-ı şems ‘ arş altındadır

/6/ nitekim rivāyet kılındı Ebüzerr Ğaffārīden

/7/ (r.‘ a) eyitdi bir gün resūl

/8/ (a.s.) kıatında oturmışıdum

/9/ güneş tölundı peyğamber (a.s.)

[54/a]

/1/ kıatında oturmışıdum güneş tölundı

/2/ peyğamber (a.s.) eyitdi yā Ebāzer

/3/ bilür misün-ki güneş kıanda gider eyitdim

/4/ Tañrı bilür daķı anıñ resūlı bilür

/5/ resūl (‘ as) eyitdi kaçan-kim güneş

/6/ tölunur ‘ arş altına varur anda secde ider

/7/ tā düstūr olınca müsteķar-ı şems ol

/8/ mevzi‘ dür çün destūr olur girü

/9/ varur maşrıķdan tōğar çün yeryüzinde

[54/b]

- /1/ ma' şiyet çok ola ve fesād zāhir çok
/2/ ola emr-i ma' ruf nehy münker götürüle güneş
/3/ altında secde kılrken bir gece miqdārı
/4/ destūr gelmeye ay dađı anda vara ikisi
/5/ secde kıllalar destūr gelmeye ol geceniñ
/6/ üç gün miqdārı uzunluğı ola müteheccidler
/7/ ya' nī dün namāzın kılanlar bilürler ğāfiller
/8/ andan bī-ħaber dururlar ol müteheccidler
/9/ uyanalar ābdest alalar hemīşe vazīfelerin

[55/a]

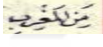
- /1/ edā' kıllalar şabāħ olmaya çıķalar göge
/2/ baķalar yılduzları yerlü yerinde göreler eyideler
/3/ ir uyanmışız girü ħalvetlerine gireler namāza
/4/ ve telāvete meşğül olalar şabāħ olmaya
/5/ girü taşra çıķalar göge baķalar göreler
/6/ yılduzlar yerlü yerinde eydeler namāz eksik mi
/7/ kılduķ yā Ķur' ānı tez mi kıldıķ oķuduķ yā ir mi
/8/ uyanduķ diyeler dürlü dürlü gümānlar
/9/ ideler girü ħalvete gireler bir zamān

[55/b]

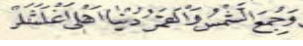
- /1/ dağı vazīfelerine meşğül olalar girü çıķalar
/2/ göge baķalar göreler yılduzlar yerlü yerinde
/3/ ol vaķtın bileler kim ķorktuķları gün
/4/ gelmiş andan birbirlerine ħaber eyleyeler mescidlere

- /5/ cem' olalar zārī kılıp ağlaşalar Tañrıya
- /6/ yalvaralar üç gice miqdārı ola
- /7/ Hāḡ Te' ālā (c.c.) güneşe ve aya
- /8/ emreyleye girü mağribe variñ mağribden
- /9/ çoğuş deyü emr ola güneş ve ay

[56/a]

- /1/ ağlaşalar bileler ki kıyāmet yaqın gelmişdür
- /2/ anlarıñ zārī kılıp ağlaşalar Tañrıya
- /3/ yalvaralar anların zārīlığından semāvāt
- /4/ ehli ve ' arşı getüren feriştelere ağlaşalar
- /5/ ay ve güneş mağribden çoğalar dağı münādīler
- /6/ nidā kılılar ki
- /7/ andan ḡalā' iğ göge baqıp göreler
- /8/ ki ay ve güneş mağribden çoğalar dağı münādīler
- /9/ nidā kılılar ki ay ve güneş қапқара olalar

[56/b]

- /1/ nūrı gitmiş ikisi bir araya gelmiş nitekim Hāḡ Te' ālā
- /2/ buyurdu dünyā ehli ağlaşalar
- /3/ zārī kılılar şālihler ağlaşduğı fā'ide
- /4/ kıla ammā ' āsīler ağlaşduğı fā'ide kılmaya
- /5/ belki ḡasretleri ziyāde ola çün ayla
- /6/ güneş gök ortasında irişeler Cebrā' il (a.s.)
- /7/ gele қanadıyla girü döndüre
- /8/ mağribe ilete mağribde bir қаpu vardır tevbe

/9/ apusu dirler ol apunuñ ini yetmiş

[57/a]

/1/ yoldur ayla güneş ol apudan olunur

/2/ andan ol apuyı baqlayalar ayrı tevbe abul

/3/ olmaya andan ay ve güneş hemişeki gibi

/4/ maşrıdan oqlar maqrıbden oqlar

/5/ andan Őoñra az zamān gee ıyāmet opa

/6/

/7/ aya menziller tadīr

/8/ eyledük ayuñ yigirmi sekiz menzili vardur

/9/ ol menzilleri gese muā dūřer

[57/b]

/1/ hilāl olur Őol eski urcūn gibi olur

/2/ urcūn Őol urmā salumınıñ dibine

/3/ dirler kim urma salumını ki kesecek tamām

/4/ kesmezler bir pāre orlar yel girup aacı

/5/ urutmasun deyü ol bāī alana urcūn

/6/ dirler ruzıarıla ol urcūn urur ekilir

/7/ yay gibi olur Hā Teālā hilāl aña teřbīh

/8/ eyledi

/9/ ne aya vardur ki

[58/a]

/1/ güneşe irişe ne giceye vardur ki gündüzden

/2/ o gürda birbiri ardınca toğarlar tulunurlar

/3/ tā kıyāmete degin çün kıyāmet yakın gele

/4/ ikisi bir araya cem^ç ola niteki Qurānda beyān

/5/ kıldı eyledi ma^ç nā-yı āyet bu ol-ki güneşe

/6/ yoğdur ki nūrı ay üzre gālīb ola

/7/ gice gide cem^ç -i evkāt gündüz ola

/8/ hīç gice bulunmaya belki ay gice āyetidür

/9/ güneş gündüz āyetidür dağı gündüz bulunmaya

[58/b]

/1/ belki ay ve güneş gice gündüz yirlü yeründe

/2/ dururlar tā kıyāmete degin

/3/ her birisi aydan ve güneşden

/4/ ve yılduzlardan feleklerde yüzerler balık

/5/ şuda yüzer gibi güneşin cirmi yüz altmış

/6/ dünyā miqdārıdur ayın cirmi altmış

/7/ dünyā miqdārıdur eger güneşin nūrı

/8/ berāber olaydı gice gündüzden fark olmazdı

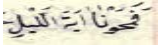
/9/ Tañrı Te^ç ālā Cebrā^ç il (a.s.) a

[59/a]

/1/ emr eyledi ayuñ nūrını kanadıyla sildi

/2/ nūrı eksildi ol^ç alāmet ki ayın nūrında

/3/ vardur nitekim kelām-ı mecīdinde buyurdı

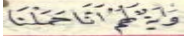
/4/ Hāḡ Te‘ ālā ayı dünyā göginde

/5/ yaratdı güneşi dördünci gökde yaratdı

/6/ her biri maḡāmlu seyr iderler

/7/ ne bu aniñ felegine varur ne ol buniñ

/8/ felegine varur çün kıyāmet ḡopa andan

/9/ bir araya cem‘ olalar

[59/b]

/1/ daḡı delīldür

/2/ Tañrınıñ kemāl-i ḡudretine anlarıñ zürriyyetüni

/3/ gemide şaḡladuḡumuz yā‘ nī

/4/ ādeme ma‘ nā budur kim ādemiñ zürriyyetini

/5/ Nūḡ gemisinde altı ay şaḡladuḡ andan

/6/ şaḡ ve selāmet çıḡarduḡ bu āyet delīldür

/7/ bizim kemāl-i ḡudretümüze yaḡūd zürriyyet bunda

/8/ eslāf ma‘ nīsine daḡı berāber ma‘ nīsine

/9/ ba‘ zılar eydür murād Nūḡ gemisi degildür belki bu zamān

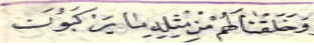
[60/a]

/1/ gemileridür Hāḡ Te‘ ālā eydür bizim ḡudretümüze

/2/ delīldür ki bu zamān ḡalkınıñ zürriyyetüni gemide

/3/ şaḡlarız ol gemi elsiz ayaḡsız şu

/4/ iḡinde yürür on günlük yolu bir günde

/5/ alur

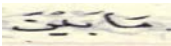

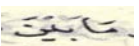

- /6/ dađı yaratduđ anlaruñıçun Nūh gemisini gibi
 /7/ gemiler her zamānda binerler ında dilerlerse
 /8/ giderler yāhūd ma‘nī böyle ola ki yaratduñ
 /9/ anlaruñıçun gemi gibi merkebler ya‘nī at

[60/b]

- /1/ ve deve ve fīl deñizde gemiye binerler ıruda
 /2/ ıavara binerler
 /3/
 /4/ eger dilerseñüz ki anları ğark
 /5/ eyleyeyüz ki kimse mededlerine irişmeye
 /6/ meger girü bizden rağmet ola-ki añlaruñ
 /7/ ‘azābunu tāhir kılavuz tā bu vağıtta
 /8/ biraz fā‘ide göreler ecel vağtına degin nitekim
 /9/ buyurdu

[61/a]

- /1/ kaçan ol kāfirlere
 /2/ eyitseler ırıkuñuz önñüzden ve řoñuñuzdan
 /3/ ola ki rağmet bulasız diyeler ıabül kılmazlar
 /4/ demişlerdür eydügüm gelecek günāhlardur
 /5/ geçmiş günāhlardur ba‘zılar
 /6/ eydür eydigim ‘azāb-ı kıyāmetdür
 /7/ yirden ııkar ‘azābdur

/8/ كَتَابَهُمْ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ لِيُحْكُمُوا

/9/ عَنَّا مَعْرُوفِينَ hiç bir âyet gelmeye

[61/b]

/1/ Tañrınıñ âyetlerinden illâ andan yüz döndürdiler

/2/ إِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنْفِضُوا آيَاتِنَا فَكَمْ آتَاهُمْ

/3/ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْطَعِمُ مِنْ كُوفَرِكُمْ

/4/ كَيْشَاءَ اللَّهُ أَنْطَعِمُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ

/5/ مُبِينٍ وَيَقُولُونَ سَنُحْيِي هَذَا الْوَعْدَ إِنْ كُنْتُمْ

/6/ صَادِقِينَ- صَادِقِينَ kaçan kâfirler eyitdiler şadağa virüñ

/7/ size Allāh rūzī kılmaduğundan eyitdiler ta' āmı

/8/ virelüm ol kimseye-ki Allāhu Te' ālā virmedi

/9/ dileseydi aña ta' ām virmek verirdi

[62/a]

/1/ ya' nī bilesiz ki bize Tañrı Te' ālā virür varıñuz size

/2/ dağı virsün çün Tañrı size virmedi

/3/ biz neye virelüm degül siz meger āşikāre

/4/ dālāletde ki hālıqdan dilemezsiz maḥlūqdan

/5/ dilersiz bu sözi telbīs vech birle

/6/ dirlerdi nafağa virmeyelüm deyü ammā eşaḥ

/7/ budur ki إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ hitābdur

/8/ Allāhdan kâfirlere eydür ey kâfirler siz āşikāre

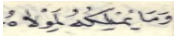
/9/ dālāletdesiz azğun söylersiz şadağa

[62/b]

/1/ virmeyelüm deyü hüccet eylersiz sizden diledükleri

/2/ benden dilemekdür zîrâ size daḥı ben virdüm

/3/ siziñ maluñuz ḥaḳîḳatde benimdür

/4/ çün mü' minlere kāfirler

/5/ eyitdiler va' de ki kılursız kaçan öleydüñ

/6/ eger gerçek iseñüz didiler andan Ḥaḳ Te'ālā (cc)

/7/ mü' minler tarafından cevāb virdigi

/8/

/9/ muntazır degil

[63/a]

/1/ kāfirler meger İsrā' fıl şayḥasından ol

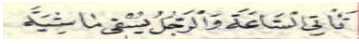
/2/ şayḥayı işideler andan inanalar ol şayḥa

/3/ nā-gāh irişe anlara anlar ḥuşūmetde

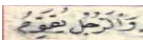
/4/ iken ya' nī bāzār ederken bir āyetde daḥı

/5/ buyurdı-ki gelmeye illā

/6/ añsuzda gele peygamber (a.s.) buyurdı

/7/

/8/ ya' nī kıyāmet añsuzda gele bir kişi ṭavarın

/9/ şuvarırken kıyāmet qopa

[63/b]

/1/ bir kişi ṭaşını kıymete tutarken

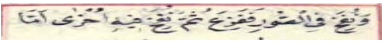

/2/ kıyāmet qopa bir kişi

- /3/ terāzu ile elinde nesne tartar kıyāmet
- /4/ kopa bir kişi elinden loğmayı ağzına almadın
- /5/ kıyāmet kopa
- /6/ ne güçleri
- /7/ vaşiyet eylemege ki ne hōd mecālleri ola
- /8/ evlerine varmağluğa dönüp ehliyle
- /9/ vedā' eylemege ' ulemā ihtilāf kalmışlardur ki

[64/a]

- /1/ şūr üç kez mi urıla yoğsa iki kez mi
- /2/ urıla ba' zılar eyitdi iki kez urıla
- /3/ bu hadīs delīldür Ebū Hüreyre (r.a)
- /4/ rivāyet eyledi peygamber (a.s.) buyurdi
- /5/ iki nefha arasında
- /6/ kırk ola kırk gün mi kırk yıl-mı ma' lüm
- /7/ olmadı ba' zılar eyitdi şūr üç kez urıla
- /8/ nefha-yı feza' delīl bu buña Qurānda üç dağı
- /9/ mezkūrdur

[64/b]

- /1/ ammā
- /2/ evvelki kavldür nefh-i şa'ik ve nefh-i feza' ikisi
- /3/ birdür Ebū Sa'īd Hudrī (r. a)
- /4/ bu hadīs rivāyet kıldı peygamberden (a.s.)
- /5/

/6/

/7/ ma' nīsi budur kim

/8/ nice tena' um kılayım nice hayātdan lezzet

/9/ alayım-ki şūrāşī şūrın ağzına almışdur

[65/a]

/1/ kulağını dūñüye tutmuşdur alnın aşağı egmişdür

/2/ muntaızırdur ki kaçan emr ola şūr urmağa

/3/ eyitdiler yā Resūlullāh sen ne buyurursın

/4/ eyitdi eydiñüz ḥasbūnallāh ve ni' mel vekīl

/5/ ol vaqıt-ki İsrāfīl şūrın ura ol

/6/ heybetden yirler yarıla ḥarekete gele tağlar

/7/ yūñ gibi atıla hevāya berrān ola gökler yarıla

/8/ yıldızlar döküle ay ve güneş tutıla deñizler

/9/ kaynaya قاموسى bir deñiz ola andan yir yüzinde

[65/b]

/1/ bir kaçre şu bulunmaya emzirükliler emzürdüklerin

/2/ ellerinden bırağalar ḥāmīleler ḥamlin düşüreler

/3/ ḥalā'ik eserik gibi olalar oğlancıklar pīr

/4/ olalar pīrler helāk olalar cemī' maḥlūqāt

/5/ helāk olalar meger 'arşı getüren feriştelere

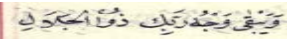
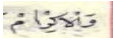

/6/ qala dağı Cebrā'il ve Mikā'il ve İsrāfīl ve 'Azrā'il

/7/ qalalar (a.s.) andan ḥiṭāb gele-ki

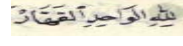

/8/ ... 'arşı getüren feriştelere dağı ölsünler

/9/ diye anlar dağı öleler andan ḥiṭāb gele-ki

[66/a]

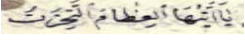
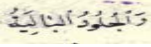
- /1/ Cebrā'il Mikā'il İsrāfīl ' Azrā'il anlar
- /2/ dağı öleler
- /3/ andan Allāhu Te'ālā (c.c.)
- /4/ yeri ve gögi tomar gibi düre kudret
- /5/ kabzasına ala eyide ki pādişāh
- /6/ benim kanı ol
- /7/ cabbārlar mütekebbir ki benim rızgımı yirlerdi
- /8/ ayrıklara taparlardı melik
- /9/ kimdür diye girü kendüye cevāb vire

[66/b]

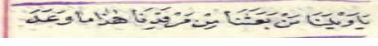
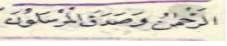
- /1/ andan bu fāni ve bī-vefā
- /2/ gaddāre ve mekkāre dünyā kırık yıl miqdārı
- /3/ ḥarāb qala ne cin ne ins ve ne ḥayvān qala ne
- /4/ gülistānda bülbül tebessüm eyleye ne budaqlarda kuşlar
- /5/ terennüm eyleye beyt
- /6/
- /7/ pes bu cemī' 'ālem fānī ola ve ol bī-zevāl
- /8/ bāqī qala
- /9/ andan soñra

[67/a]

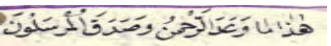
- /1/ Ḥaḡ (c. a.) kırık gün miqdārı yağmur

- /2/ yağdura ol toprak olup ölenler bahārda
 /3/ biter ot gibi biteler peyğamber (a.s.) buyurdu ki
 /4/ ḥalā' iḳın a' zāsından hiç ḳalmaya çürüye
 /5/ İsrāfīle emr ola-ki şūri ura şūrdan
 /6/ āvāz gele ki
 /7/ ya' nī ey çürümiş süñükler
 /8/ ve ey yırtılmış deriler ey dağılmış saçlar
 /9/ saçallar ve ey deñiz dibinde ğarḳ olanlar

[67/b]

- /1/ ve ey ḥayvān ḳursağında eriyenler ṭurun-ki
 /2/ ḥesāb vaḳti geldi andan cümlesi uyḳudan
 /3/ uyanır gibi baş ḳalduralar nitekim Ḥaḳ
 /4/ Te' ālā buyurdu
 /5/ şūr uricaḳ
 /6/ ṭuralar ' Araşāt meydānına segirdeler
 /7/
 /8/ eydeler ay vay
 /9/ bize kim ḳopardı yatduğumuz yirden zīrā ḳırḳ

[68/a]

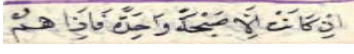
- /1/ yıl içinde gūrisitānlardan ' azāb götürüle
 /2/ çün diriler uyḳudan uyanmış gibi olalar
 /3/ çün bileler ki ḳıyāmet ḳopmış eydeler
 /4/

/5/ bu ol va' dedür ki Tañrı Te' ālā (c.c)

/6/ va' de kılmışIdı dañı rāst söyledi

/7/ peygamberler ba' zılar eydür bu sözi mü' minler diyeler

/8/ kıyāmete münkir olanlar ser-zeniş kılmagıçun

/9/

[68/b]

/1/ degildür ol kıopmak

/2/ illā İsrāfīlūñ bir şayhasından bir şayha

/3/ birle helāk olalar bir şayha birle girü diri

/4/ olalar dañı cem' isi bizim kıatımızda hazır

/5/ olalar sū' āl eger şorsalar seni kāfirlere

/6/ Allāhu Te' ālā kıatında ne kıurb vardur ki kıatumuza

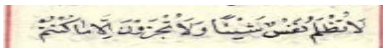
/7/ hazır olalar dir cevāb murād kıurbdan

/8/ kıurb-ı hisābdur kıurb-ı kerāmet degildür ya' nī arada

/9/ hiç vāsıta kıalmaya Hāķ Te' ālā (c.c)

[69/a]

/1/ kendü ' azameti birle sū' āl kııla

/2/

/3/ bugün kıyāmet gūnidür zulm yokđur

/4/ hiç kimse dañı cezā görmez illā kendü

/5/ ' amelūñüz birle görürsüz Hāķ Te' ālā ādemoğlanlarını

/6/ ki yaratdı ' aķl verdi ĥayrı

/7/ ve şerri bildürdi dañı ĥayr ' ameliñ cezāsı

/8/ nedür ve şer ' amelüñ cezāsı nedür bildürdi

/9/ andan ādemoğlanlarına ihtiyār virdi

[69/b]

/1/ ol-ki hayrı ihtiyār kıldı hayr-ı cezāsı(n) bulısar

/2/ ol ki şerri ihtiyār kıldı şerr-i cezāsın bulısar

/3/ her şahş kendü ' ameli birle cezāsın bulısar

/4/ Hıağ Te' ālā kimseye zılm kılmayısar hikāyet

/5/ Behlül-i Dānādan şordılar ki qanda idiñ

/6/ eyitdi tamuya vardım biriki od alam od

/7/ bulamadım eyitdiler ' aceb söyledüñ tamuda

/8/ od eksilür-mi Behlül eyitdi her kişi

/9/ odını dünyādan bile iletürmiş eliyle kendözini

[70/a]

/1/ yandururmuş nitekim şā' ir eydür beyt

/2/

/3/

/4/ ya' nī odı elümile aldım cigerümde qodum

/5/ kime şikāyet kılayım-ki elümile ben beni

/6/ köyündürdüm

/7/ girü söz başına gelemüm çün

/8/ qabirden turalar qabirlerinüñ üstinde

/9/ baş açık yalan ayak ' uryān aç şusız

[70/b]

- /1/ biñ yıl miqdārı anda alalar abirden‘ imānıla
- /2/ ıanlara ol biñ yıl bir sā‘ at miqdārı
- /3/ ola ‘ Āiše r.a eyitdi
- /4/ yā resūlullāh ‘ avratlar daı ‘ uryān-mı opalar
- /5/ eyitdi belī ‘ Āiše aqladı eyitdi
- /6/ dedi peygamber (a.s.) eyitdi yā ‘ Āiše
- /7/ aqlama-ki ol günde kimse kimseniñ hāline
- /8/ nazār itmege mecāli olmaya her kişi kendü
- /9/ hāline meşgöl ola andan ferişteler hālā’ iı

[71/a]

- /1/ sūreler mařsere iledele anlar ki ‘ ameli-i řāliħ
- /2/ ılmışlardır ‘ amelleri merkeb ola bineler anlaruñ-ki
- /3/ eyü ‘ amelleri olmaya kimi yaya kimi dizleri ũstine
- /4/ sūrünü gideler mařsere cem‘ olalar gūneř
- /5/ ĥarāreti başları ũstinden aşağadan
- /6/ od ĥarāreti aralarında gūnāh ađırlıđı
- /7/ bir yañadan ĥalın çoğı derleyeler kimi topuqlarına
- /8/ değin kimi beline değin kimi gōksine değin
- /9/ kimi boğazına değin tere batarlar kimi ter iinde

[71/b]

- /1/ ĥar olalar ammā ol terler kim vardur yetmiş
- /2/ arşun yirden aşağa gee ol hāilde

- /3/ hiç gölge bulunmaya illā ‘ arş gölgesi
- /4/ ola ammā yedi dürlü tã‘ife anda gölgelene
- /5/ evvel ‘ādil begler ikinci yigitlügde ‘ibādet
- /6/ idenler üçüncü mescide çok mülāzemet kılanlar
- /7/ dördüncü Tañrıyıçun birbiriyle dostlık idenler
- /8/ beşinci gizlü şadaқа virenler altıncı fitneye
- /9/ uymayanlar yedinci Tañrı қorқusından ?

[72/a]

- /1/ ağlayanlar ammā bāķī қalan ҳalā’iķ isside
- /2/ biñ yıl miқdārı қalalar andan soñra ҳalā’iķı
- /3/ süreler bir қара kuyıda iledeleler anlar-ki
- /4/ mü‘minlerdür bir sã‘at miқdārı olınca
- /5/ çıkaralar yüzleri aқ andan soñra çıkaralar anlar ki
- /6/ kāfirlerdür yüzleri қара andan ҳalā’iķı
- /7/ hisāb yerine süreler ol on mevқufdur
- /8/ her birinde biñ miқdārı қalalar hisāb
- /9/ şoralar evvel mevқufda ҳarāmdan şoralar

[72/b]

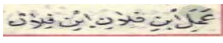
- /1/ ikincide hevādan şoralar üçüncide
- /2/ ata ana ҳaққından şoralar dördüncide
- /3/ ehl ü ‘ıyāl ҳaққından beşincide қul қaravaş
- /4/ ҳaққından şoralar yedincide şılā-yı raħimden
- /5/ şoralar sekizincide ҳasedden şoralar
- /6/ тоқuzıncıda mekirден şoralar onuncıda

- /7/ ğaybetten şoralar her ki bu nesneleri ri'āyet
- /8/ itmiş olsa bir sâ'atde geçe her ki bu ھاqlarda
- /9/ taqşirlik kılmış olsa her bir mevkıfda

[73/a]

- /1/ biñ yıl miqdârı tura qala andan bitiler oquyan
- /2/ yire varalar biñ yıl miqdârı daħı anda turalar
- /3/ ba' zıların şağ eline aq biti vireler ba' zıaruñ
- /4/ şol eline qara biti vireler ھیتاب gele-ki
- /5/
- /6/ ya' nî oqı bitini ki nefsün saña
- /7/ hisāb şoricı yiter qaçan ki bu hisāb
- /8/ gele bitileri açalar dünyāda her nekim işlemişlerdi
- /9/ bunda yazılmış bulalar andan şüreler mizāna

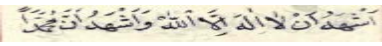

[73/b]

- /1/ ilemeler mizān 'arş öñinde qurılmış ola
- /2/ şağ keffesinde Rıdvān tırmış ola
- /3/ ferişterler haleler buraqlar hāzır eylemiş olalar
- /4/ şol keffesinde zebāniler durmuş olalar
- /5/ ellerinde oddan buqağular ve zincirler tutmuş
- /6/ olalar her kişi 'amelin arqasına almış ola
- /7/ terāzū qatında durmuş ola münādiler
- /8/ nidā kıllalar ki
- /9/ ya' nî nazar idün

[74/a]

- /1/ ey maḥşer kavmi terāzūya-ki filān oğlu filāniñ
- /2/ ʿ amelin tartarlar anda daḥı biñ yıl miḳdārı
- /3/ ḳalalar peygamber (a.s.) buyurdı ki Tañrı Teʿ ālā c.c
- /4/ benim ümmetimden birisiniñ
- /5/ üstine toḳsan toḳuz biti çıḳara
- /6/ her biriniñ uzununu göz eremince ayırıla
- /7/ eyde ki ey ḳulum bu bitilere inkār mı idersin
- /8/ yoḥsa yazıcı feriştelere mi yañılmıñ mı
- /9/ yazdı dırsin ol ḳul eyde yoḳ

[74/b]

- /1/ Allāhu Teʿ ālā eyde ey ḳulum hiç ʿ özrüñ ḳaldı mı
- /2/ ḳul eyde yoḳ yā Rabbī Allāhu Teʿ ālā eyde ey ḳulum
- /3/ benim ḳatımda seniñ ḥasenātın daḥı vardur
- /4/ ben saña ḳulm eylemezem diye andan bir parmaḳ miḳdārı
- /5/ bir biti çıḳara ol bitide yazılmıñ ola
- /6/
- /7/ andan eyde ey ḳulum
- /8/ dünyāda iken gūr ḳapusına deḡin bu kelimededen
- /9/ ayrı olmadıḳ bu gün daḥı bu kelimededen ayırmazım

[75/a]

- /1/ gel imdi miżāna ḥāzır ola bugün kimseye
- /2/ ḳulm yoḳdur diye andan ol nāmeyi bir kefesine

- /3/ koyalar ol bir biti ol toksan toksuz
/4/ bitiden ağır gele zīrā anda Allāh adı vardur
/5/ Allāh adıyla hīç nesne berāber olımaz ʿ Āiše r.a
/6/ eyitdi yā resūluʿ llāh
/7/ hīç kıyāmetde ehlüñüzi añar mısız eyitdi
/8/ üç yirde kimse kimseyi anmaya evvel bitiler
/9/ okunurken ikinci terāzū katında üçünci

[75/b]

- /1/ şırāṭ üstinde andan ḥalāʾıķı şırāṭa
/2/ süreler ammā ol kıldan ince kılıçdan tiz
/3/ ola cehennem yalıñı altında ola zebāniler
/4/ şırāṭ üzerinde durmuş olalar şırāṭ
/5/ yedi cısr ola her cısr üç biñ yılluğı
/6/ yoķuş ola biñ yıllığı düz ola biñ
/7/ yıllığı iniş ola her cısrde bir nesneden sūʿ āl
/8/ ola evvel cısrde ʿ imāndan sūʿ āl ideler
/9/ ikincide namāzdan sūʿ āl ideler üçüncide

[76/a]

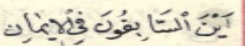
- /1/ zekātdan sūʿ āl ideler dördüncide orücdan
/2/ sūʿ āl ideler bişüncide ḥacdan sūʿ āl
/3/ ideler altıncıda ābdestden şoralar
/4/ yedüncide zulmdan şoralar eger taķsirlik
/5/ kılmış olursa her cısrde biñ yıl miķdārı
/6/ kıala kıyāmet güniniñ miķdārı elli biñ

- /7/ yıl olur ammā ba‘ zılar eydür bir sâ‘ at miqdârı
/8/ ola şırâtı evvel geçen Muḥammed Muştafâ ola (sav)
/9/ şırâţ kenârında dura

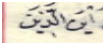
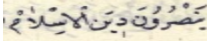
[76/b]

- /1/ sellim sellim diye çün şırâtı geçeler ferîşteler
/2/ ‘ alem getürelər evvel Muḥammed (a.s.) ‘ alemiñ
/3/ getürelər uzunluğı biñ yıllıķ yol ola
/4/ ‘ amüd yeşil zebercetden ola başı kıızıl
/5/ yaķutdan ola ķabzası aķ gümüşden ola
/6/ bir bayrağı maşrıķda bir bayrağı mağribde ola
/7/ ol ‘ alemde üç satır yazılı ola evvel
/8/ satırda bu yazılmışdur ki Bismillāhirrahmānirrahīm
/9/ ikinci satırda el-ḥamdülillāh ola üçinci

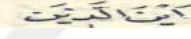

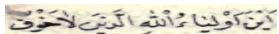
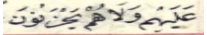
[77/a]

- /1/ satırda lā ilāhe illallāh Muḥammeden resūlu‘ llāh
/2/ ola Muḥammed (a.s.) ‘ alem dibinde
/3/ durmuş ola cemī‘ -i peygamberler ve şiddıķlar
/4/ ve şehidler anda olalar ki nitekim buyurdı
/5/ andan bir burāķ
/6/ ve bir ḥulle ve bir tāc getürelər ferîşteler ol
/7/ ‘ alemi getürelər cennet-i cāvidāna iledeleler andan
/8/ bir ‘ alem dağı getürelər münādīler nidā kıllalar ki
/9/ kıanı İslām

[77/b]

- /1/ yolına evvel qadem başanlar Ebū Bekir (r.a)
- /2/ cevāb virüp eyde ki lebbeyk pes
- /3/ sâbıqlar ve muhâcirler Ebū Bekir ʿalemi dibinde
- /4/ cemʿ olup uçmağa gideler andan bir ʿalem
- /5/ dağı getürelər münādiler nidā kıllalar ki
- /6/ kıanı İslām dīnine
- /7/ yardım idenler ʿÖmer (r.a) cevāb
- /8/ vire ki lebbeyk kıamu ʿādīl begler ʿÖmer ʿalemi
- /9/ dibinde cemʿ olup uçmağa gideler

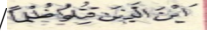
[78/a]

- /1/ andan bir ʿalem dağı getürelər nidā kıllalar
- /2/ kıanı anlar ki
- /3/ mälların dīn yolına harc itdiler ʿOsmān (r.a)
- /4/ cevāb virüp eyde ki
- /5/ lebbeyk pes dīn yolına mälların harc idüp
- /6/ nafaqa kıılanlar ʿOsmān ʿalemi dibinde cemʿ olup
- /7/ uçmağa gideler andan bir ʿalem dağı getürelər
- /8/ nidā kıllalar ki
- /9/ kıanı Tañrı dostları

[78/b]

- /1/ anlara ne ħavf vardır ne ğuşsa vardır
- /2/ ʿAli (r.a) cevāb vire ki lebbeyk andan

- /3/ evliyāullāh ‘Ali ‘alemi dibinde cem‘ olup uçmağa
/4/ gideler andan bir ‘alem dağı getüreler nidā kıllalar ki
/5/ kanı anlar ki zulmıla
/6/ depelendiler pes Ḥasan Ḥüseyn (r.a)
/7/ cevāb vireler ki lebbeyk mazlūmlar Ḥasan
/8/ ve Ḥüseyn ‘alemin dibinde cem‘ olup uçmağa
/9/ gideler Fāṭıma (r.a) önlerince

[79/a]

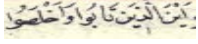

- /1/ bir elinde Ḥüseyniñ kanlu köñlegi ve bir elinde
/2/ Ḥasanuñ ağulu köñlegi eyde İlahī
/3/ benim dādımı zālimlerden alıvir yoḥsa
/4/ bir āh iderim cennet ve ‘arş ve kürsī
/5/ oda yana didi andan peygamber (a.s.)
/6/ karşı gele eyde ey ciger-güşem bizim ḥānedānda
/7/ intikām yoḥdur bizde degin olmaz bizde
/8/ şefā‘ at olur bugün şefā‘ at günidür
/9/ ben ve sen şefā‘ at kıllalım ‘āsīleri ‘azābdan

[79/b]

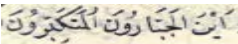
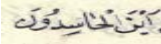

- /1/ kırtaralım ey ciger-güşem baña çok cefālar
/2/ kıldılar dişümi çıkardılar başımı yardılar
/3/ zehīr yedürdiler sāḥḥir ü kezzāb didiler
/4/ vaṭanumdan sürdiler hiç birinden intikām
/5/ almadum kamasından geçüp ‘afv eyledüm ey
/6/ Fāṭıma sen dağı ‘afv eyle-ki bugün ‘afv

- /7/ ve şefâ‘ at günüdür Fâtıma daḥı ‘ afv eyleye
- /8/ mazlūmları Ḥasana ve Ḥüseyyine baḡışlaya
- /9/ uçmaḡa gireler andan bir ‘ alem daḥı getüreler

[80/a]

- /1/ nidā kıllalar ki ḡanı ol
- /2/ tevbe kıllanlar Vaḡşī cevāb vire ki lebbeyk cemī‘
- /3/ tā’ibler anıñ ‘ alemi dibinde cem‘ olup uçmaḡa
- /4/ gideler bir ‘ alem daḥı getüreler bir ‘ alem daḥı getüreler
- /5/ nidā kıllalar ki ḡanı
- /6/ zākirler ve ḡā‘ifler üç yüz yigirmi ‘ alem getüreler
- /7/ zīrā ki İslām üç yüz yigirmi şerī‘ atdur
- /8/ nitekim Ḥaḡ Te‘ālā buyurdı
- /9/ andan nidā

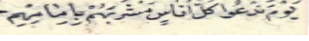
[80/b]

- /1/ gele ki ḡanı cabbārlar
- /2/ mütekebbirler fir‘avnı getüreler başına oddan
- /3/ bir tāc örmişler ḡaṡrāndan köñlek geydürmişler
- /4/ bir ḡinzīra bindürmişler cabbārlar ve mütekebbirler
- /5/ fir‘avn ḡatına cem‘ olup ṡamuya
- /6/ süreler andan nidā gele-ki
- /7/ ḡanı ḡasūdlar pes Ḳābili getüreler boynına
- /8/ oturan zincīr taḡmışlar cümle ḡasūdları
- /9/ ḡatına getüreler ṡamuya süreler andan

[81/a]

- /1/ eşref-i yahūdīyi getüreler yüzi kıara eli baęlu
- /2/ hağkı örtenleri kıatına getüreler tamuya süreler
- /3/ andan Ebū Cehli getüreler peyęambere inanmayanları
- /4/ kıatına getüreler tamuya süreler andan Velīd bīn
- /5/ Muğireyi getüreler fuęarāyı hōr görenleri kıatına
- /6/ getüreler tamuya süreler andan Emīrū'l- Kıaysı
- /7/ getüreler yüzi kıara dili ağzından taşra
- /8/ sürünür şā' irleri kıatına cem' idüp
- /9/ tamuya süreler nitekim Hağ Te' ālā buyurdı

[81/b]

- /1/ çün cennet
- /2/ ehli cennete yağın varalar bir düz yazı göreler
- /3/ ol yazıda ağaçlar bitmiş ola çiçekler
- /4/ açılmış ola çeşmeler ağar ola ağaçlar dibinde
- /5/ kıonalar ol şulardan içeler ğusl eyleyeler
- /6/ içlerinden ğıll ü ğış çıkarı olalar
- /7/ zāhirleri bātınları pāk ola burāqlara
- /8/ bineler cennet kıapusına varalar cennet hazīnedārları
- /9/ bunlara kıarşu geleler başlarına saçu sağalar

[82/a]

- /1/ eydeler

- /2/ çün uçmağa gireler menzillerinden nüzül
 /3/ kılalar hüriler lâ' l kadehlerle şerbet getüreler
 /4/ içeler Tañrıya şükr eyleyeler tena' uma meşgül
 /5/ olalar **لَا تَصْحَابُ الْمَتْنِ الْيَوْمَ فَيَنْغَلِ**
 /6/ **فَأَكْهَوَاتُ** be-dürüstî cennet ehli bu gün
 /7/ şugldadır ya' nî yimekte içmegüñdedür
 /8/ hoş āvāzlar işitmekde hüb şüretler
 /9/ bakmağdadur dostları ziyāret itmekde

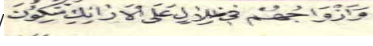
[82/b]

- /1/ şerābüť- tahūr içmekde Tañrı didārın
 /2/ görmekde ba' zılar eydür **فَيَسْجُدُونَ بَيْنَ يَدَيْهِ**
 /3/ **فَيَسْجُدُونَ بَيْنَ يَدَيْهِ** ya' nî biki kızların
 /4/ beķāretin almağda **فَيَسْجُدُونَ بَيْنَ يَدَيْهِ**
 /5/ **عَلَى سَطْحِ الْأَرْضِ رِقَابًا وَرِجَالًا**
 /6/ ya' nî ağaçlar gölgesinde ırmağlar kenārında
 /7/ çenār-ı ' alem koñşulığında şugulleri bu ola
 /8/ ba' zılar eyitdiler **فَيَسْجُدُونَ بَيْنَ يَدَيْهِ**
 /9/ ya' nî meşgül olalar tamu ehliniñ zikrinden

[83/a]

- /1/ eger tamuda oğlanları kavmleri ve qarābeti
 /2/ varısa Hāķ Te' āla anları egdürmeye tā ' ıyşleri
 /3/ münakkaş olmasun deyü zirā cennet guşşa
 /4/ evi degildür **فَأَكْهَوَاتُ نَاعُونَ جَبَلٍ فَرِحُونَ**

/5/ ya' nī ni' metlere ve şāzılıqda olalar

/6/

/7/ anlar ve ehilleri daḥı ağaç dibinde olalar

/8/ ya' nī gölgelerde olalar taḥtlar üstinde

/9/ tekyeler oturalar sū' āl cennette ay

[83/b]

/1/ ve güneş yokdur gölge ḳanda ola cevāb

/2/ budur ki sāyebānlar içinde oturlar

/3/ vardır

/4/ anlara cennette ne dileseler İbn-i ' Abbās (r.a)

/5/ eyitdi cennet ehliniñ

/6/ bir nesne göñlinden geçse henüz diline

/7/ gelmedin öñinde ḥazır ola Ḥak Teā' la (c.c)

/8/ eyide ey mü' minler dileñ benden

/9/ ne dilersiz mü' minler göñüllerinde ne var ise

[84/a]

/1/ dileyeler Allāh-ü Teā' la eyide ey mü' minler diledüğüñizi

/2/ virdim benden rāzī olduñuz-mı eydeler

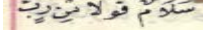
/3/ yā Rabbü'l-ālemin ol aḫalar ki bize virdiñ

/4/ ḥiç kimseye virmediñ niçün rāzī olmayalım

/5/ deyeler Allāh-ü Teā' la eyide bundan zīyāde

/6/ oldur ki sizden rāzī olam hergiz ḥışm

/7/ eylemeyem daḥı zīyāde gerekse uş benden

/8/ size selām olsun

/9/ size ol raḥīm Tañrıdan selām

[84/b]

- /1/ olsun ki sizi uçmağa gönderdi
- /2/ İbn-i ‘ Abbās (r.a) eyitdi uçmağın
- /3/ her kapusunda yetmiş hācib var daḥı feriştelər
- /4/ ziyāret itmege geeler ol hācibler eydeler
- /5/ mü‘ minler hūrilerle şöhetdedür bir zamāndan
- /6/ daḥı gelesiz diyeler feriştelər girü döneler
- /7/ bir zamāndan girü geeler destür ola
- /8/ içerü gireler eydeler Allāh-ü Te‘ āla eyitdi
- /9/ ey dostlarım sizden rāzī oldum siz daḥı benden

[85/a]

- /1/ rażī olduñuz-mı çün Tañrının hediyyesin
- /2/ dostlarına irişdüreler döneler girü gideler
- /3/ andan münādīler nidā kıllalar ki ey cennet ehli
- /4/ şimden girü size sağlık var şayruluk yok
- /5/ dirilik var ölüm yok şāzılık var
- /6/ kayğu yok sā‘ at sā‘ atden mübārek
- /7/ bevil yok gayıt yok sümük yok balgam yok
- /8/ bit pire yok kir yok ton eskimek yok
- /9/ nefes yerine tesbīḥ ola derleyecek müşk

[85/b]

- /1/ tereşşuḥ ide anîla ta'âm ḥazm ola cennet
- /2/ ehliniñ kılı olmaya saçı kaşı kirpügi ola
- /3/ gözleri sürmelü ola kamusı Ādem (a.s.)
- /4/ boylu ola otuz üç yaşında
- /5/ Yūsuf peygamber (a.s.) şüretlü Davūd
- /6/ peygamber (a.s.) āvāzlu Muḥammed (a.s.)
- /7/ ḥulḳlu Ebū Sa'īd Ḥudrī (r.a)
- /8/ peygamberden rivāyet eyide ki uçmaḳda
- /9/ en ednāsiniñ yetmiş iki kaşusu ola

[86/a]

- /1/ her biri bir dāne incüden her birinde bir kürsī ola
- /2/ kıızıl yāḳūtdan her kürsīde yetmiş kat
- /3/ döşek ola dībādan ve sündüsdan
- /4/ çevresinde yaşdıḳlar ola her birinde
- /5/ bir ḥūrī oturmuş ola her ḥūriniñ ekseninde
- /6/ yetmiş ḥulle ola o ḥulleler içinde teni görine
- /7/ teni içinde şüñügi görine eger ol
- /8/ ḥūrīlerin biri bu dünyāya naḳar kılaydı anıñ
- /9/ şevḳinden ay ve güneş nūrı maḥv olaydı

[86/b]

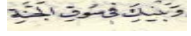
- /1/ eger ağızlarından bir kaṭre şü yir yüzine ṭamlasaydı
- /2/ kamu acı deñizler şirīn olaydı
- /3/ bir rivāyetde her mü'ciniñ bir ḥaymesi ola bir dāne

- /4/ incüden her birisiniñ içi yetmiş mîl ola
/5/ her köşesinde bir kürsî ola her kürside
/6/ bir hürî oturmuş ola biri birini görmeye
/7/ dağı cennet içinde dört ırmağ vardır dört
/8/ nesne tabî' atın tutar hayât virmekde baldur
/9/ ferağ virmekde hamîrdür bâkî ırmağlar ve şâdırvânlar ki

[87/a]

- /1/ bositânlarda ve serâylerde ağar ol dört
/2/ ırmağdandır ammâ zencebîl ve selsebîl ve raḥîk
/3/ bınârları adıdır çün mü' minler uçmağa
/4/ gideler evvel süd ırmağından içeler
/5/ zîrâ sebep-i şifâdur andan şu ırmağından
/6/ içeler zîrâ sebep-i hayâtdur andan hamr
/7/ ırmağından içeler zîrâ sebep-i ferağdur
/8/ ayrığ guşsa ve kayğü görmeyeler Sa'îd bin
/9/ Müseyyeb (r.a) eyitdi Ebū Hüreyre

[87/b]

- /1/ (r.a) dağı eyitdi
/2/ ya' nî ya' nî Tañrıdan
/3/ dilerem-ki seniñle beni cennet bāzārında cem'
/4/ eyleye eyitdi cennetde bāzār olur mı eyitdi
/5/ vardır her cum' a günü cennet bāzārında
/6/ cem' olalar ḥüsn bāzārın kıllalar ' arş altından
/7/ bir yel qopa mü' minler üstine misk ve ' anber

/8/ saçıla hulleler yağa burāklara bineler girü evlerine

/9/ gideler serā-perdelerine gideler

[88/a]

/1/ ehlleri vāllahi hüsñüñüz ziyāde olmuş diyeler

/2/ rivāyetdür ki kaçan cum' a günü ölse ferīşteler

/3/ burāklar getüeler ol burākların kanadı ola

/4/ yolda şeker tağlarına uğrayalar altlarından

/5/ ırmaqları aklar ola kenārında envā' ı dürlü

/6/ çiçekler açmış ola ağaçlar budagında

/7/ kuşlar terennüm kılurlar ola burāklardan ineler

/8/ ol şulardan içeler ol kuşlar biryān

/9/ olup önlerine geleler yeyeler girü

[88/b]

/1/ burāklara bineler uçalar karşılarından tağlar

/2/ görine miskden zencebīlden ve selsebīlden

/3/ ve rahīk çeşmeleri anda aklar ola misk

/4/ depelerinden kıvıl yāķūtdan kürsīler ola

/5/ peygamberler ve şehīdler oturmuş olalar

/6/ çün mü' minleri göreler ' izzet kılalalar la' l

/7/ kadehlerden şerbet şunalar mü' minler içeler

/8/ andan bir yel çıka ol misk depelerin

/9/ bunların üstlerine süre andan nūrlar

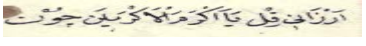
[89/a]

- /1/ yıldırım gibi berķ ura nūr içinden ķadeķler
/2/ gele içinde řarābān řahūr ola ammā
/3/ ķadeķ řunan görünmeye nidā gele ki ey dūnyā
/4/ lezzetlerinden perhīz ķılanlar orūc řutanlar
/5/ dili dudağı depserenler ciger biryān idenler
/6/ giriñ řimden girū řarābān řahūr içesiz
/7/ mü‘ minler eydeler İlahī bize dūnyāda va‘ de
/8/ ķılmıřdıñ ki cennetde dīdār gösterem seniñ
/9/ va‘ deñe hūd hīlāf yokdur biz řarāb

[89/b]

- /1/ içmeziz dīdār görmeyince nā-gāh bir bulut
/2/ gibi peydā ola řīb yağa nūrları pey-ā-pey
/3/ berķ ura buluş açıla hīcāb getirüle
/4/ Hāķ Te‘ ālā (c.c) nūrı tecellī ķıla
/5/ ayıñ on dördünci gicesi gibi zāhir ola
/6/ hālā’iķ [...] ķılalar nā‘ raları ‘ arşa çıķa
/7/ kendülerden bī-ķaber olalar řarābān řahūr içeler
/8/ ‘ aķılları başlarına gele ‘ ‘ ışleri ve zevķleri
/9/ ve řafāları ziyāde ola İlahī luřfuñ

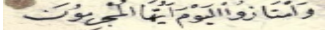
[90/a]

- /1/ keremüñ hāķķıyıçun bu sūreyi yazanlara ve oķuyanlara
/2/ ve işidenlere bī-çün ve bī-çe gūne cemālūñi
/3/
/4/ ķiyāmetde sū‘ al ve hīsāb ola uçmaķ

/5/ ehli uçmağa tamu ehli tamuya yazıla

/6/ feriştelər hālā'ıķı süreler iki yol

/7/ ayrıldığı yere getüreler andan hıtab

/8/ gele ki

/9/ ayrılıñ bugün ey bed-kārlar dünyāda

[90/b]

/1/ mü' minler idiñüz güristānda birlikte idiñüz

/2/ kıyāmetde bilesiz şimden girü ayrılırsız

/3/ ayrıķ biri biriñüzi görmeyisersiz çün

/4/ bundan geeler hālā'ıķ hayrān qalalar ' azāb

/5/ ferişteləri geeler tamuya süreler halkunı

/6/ uçmaķ ehlinden ayıralar dostı dostdan

/7/ atayı oğuldan qardaşı qardaşdan seçeler

/8/ bu hāli göreler feryād kılalar

/9/ bārī bir zamān mühlet viriñ birbirimizle

[91/a]

/1/ vedā' idelüm nidā geleki destürdur vidā'

/2/ kılıñ ki ebed birbiriñüz görmeyisersiz

/3/ pes kuçuşalar yüze yüz uralar kırķ yıl

/4/ miqđarı ağlaşalar andan nidā gele ki

/5/ ayrılıñ imdi ey mücrimler pes tamu ehliniñ

/6/ boynı qañırlu yolu şola gideler zebāniler

/7/ tamuya süreler uçmaķ ehli sağ yola

/8/ gideler rahmet feriştelere ağıza zü ikrām

/9/ ile uçmağa ilemeler tamu ehli üç bölük

[91/b]

/1/ ola pīrlere ve yigitler ve ‘avratlar ol pīrlere

/2/ şakalından yedeler ve yigitleri yüzi üstine

/3/ süreler ‘avratları saçından süriyeler

/4/ tamu kapısına ilemeler girü diyeler

/5/ destūr gele pes ol kadar ağlaşalar ki

/6/ gözyaşı revān ola hıṭāb gele ki

/7/

/8/

/9/ dimedüm mi

[92/a]

/1/ size ey ādemoğlanları -ki şeytāna tapmañ ki

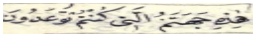
/2/ ol siziñ düşmanuñuzdur baña tapuñ ki

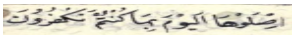
/3/ budur toğrı yol

/4/ be-dürüsti

/5/ azdurdı şeytān sizden çok halkı

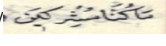
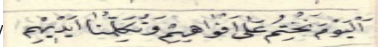
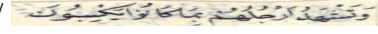
/6/ aklıñuz yok mıydı-ki düşmān sözine

/7/ uyayduñuz

/8/

/9/ budur ol tamu ki size va‘de kılınmışdı-ki

[92/b]

- /1/ girüñ imdi bugün küfrüñüz sebebi birle kâfirler
- /2/ eydeler biz şeytāna tapmaduķ vallāhī rabbenā
- /3/ vallāhī ki müşrik degildür
- /4/ ağızlarına mühür uralar a‘ zāsı söyleye
- /5/
- /6/
- /7/ ol gün ağızlarına mühür uralar söz
- /8/ söylemeyeler elleri söyleyeler ayakları tanıklık
- /9/ vireler kesb itdükleri günāhları ikrār

[93/a]

- /1/ eyleyeler el eyde benimle put öninde secde
- /2/ itdi ayak eyde benimle put öninde durdı
- /3/ baş eyde benimle put öninde secde itdi
- /4/ bîçāre ādem dünyāda kimüñle düşmān
- /5/ olalar ve yüz döndüreler çün hücjet
- /6/ tamām ola ayrıķ ‘özü kalmaya zebānīlere
- /7/ emr ola tamuya girsünler deyü her zebānī
- /8/ bir def‘ ada yetmiş biñ ‘āşīyi tamuya
- /9/ düşüre bir niceleri od topuğına degin

[93/b]

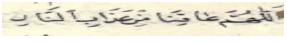
- /1/ degin tuta ve birincileri dizine degin tuta ve bir niceleri
- /2/ beline degin tuta ve bir niceleri boğazına degin

- /3/ duta ve bir niceleri od içinde ğark ola
/4/ od üstlerinden kaplaya çıķmağa yir kıalmaya
/5/ peyğamber (a.s.) buyurdu-ki eger getüriñ
/6/ dünyā ehlinden bir kişi ki tena' um kıılmış ola
/7/ hoşlık kıılmış ola bir kere cehenneme getüreler
/8/ gine çıkaralar eyide hiç hoşlık gördüñ mi
/9/ diyeler vallāhī hiç görmedim diye bir kişi bir kez

[94/a]

- /1/ şamuya girmeklik şamu hoşlığı unuda ' azizler
/2/ şamuyu şerh itmege kıayıttı görenler hāli nice
/3/ olaydı eger ol zebānilerden bu dünyāya
/4/ biri nazar kııladı dünyā halkı aniñ heybetinden
/5/ helāk olaydı eger şamu yılanlarından birisi
/6/ bir kez nefes uraydı yir yüzinde hergiz
/7/ ot bitmeyeydi eger şamu ehlinden birisinden
/8/ libās alalardı dünyāda aşalardı dünyā
/9/ ehli kıorķusından helāk olalardı

[94/b]

- /1/ eger şamu zincirlerinden birini şağlar üzere
/2/ kıoyalardı şu gibi eriyeydi ve eger ol
/3/ zaķķūmdan bir kıatre dünyāya damlayaydı
/4/ dünyā ehliniñ dirlügi acı olaydı anlaruñ
/5/ şa' āmı ol ola kıyās eyle-ki hālleri nice
/6/ ola

/7/ Ebū ed-Derdā (r.a)

/8/ rivāyet kılar peygamber hāzretinden (şav)

/9/ kim tamu ehline açlık gālib

[95/a]

/1/ ola kamu ' azāblardan açlık ' azābı kıtı ola

/2/ ağlaşalar ta' ām dileyeler zebānīler zārī' dirler

/3/ ta' ām var otdur beriyyede biter kaçan deve

/4/ anı yese boğazında tırur öldürür çün

/5/ ol zārīden yiyeler boğazlara tıra şu

/6/ dileyeler zebānīler oddan maşrabalarla

/7/ şu vireler kaçan maşrabayı ağızlarına

/8/ yakın ilemeler yüzleri maşrabaları içine

/9/ düşe içeler bağırsağların toğraya döküle

[95/b]

/1/ pes döneler zebānīlere yalvaralar zebānīler ey(i)deler

/2/ size peygamberler gelmedi-mi ey(i)deler

/3/ geldiler haber virdiler biz dutmaduk anları

/4/ tekzīb kıldık ey(i)deler imdi zārī kılmañuz

/5/ çāre yoğdur andan Mālīke yalvaralar Mālīk dağı

/6/ biñ yıl cevāb virmeye biñ yıldan şöıra

/7/ cevāb vire kim yā' nī siz

/8/ eglencilersiz andan eydeler Tañrıya yalvaralum

/9/ diyeler andan yegrek yalvarası yoğdur eydeler

[96/a]

- /1/ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنزَلْنَا وَمَا ضَالٌّ
- /2/ ilāhī bizim şekāvetümüz gālib oldı azgunlardan
- /3/ olmışuz bildük diyeler ilāhī bizi bundan kırtar
- /4/ eger ma‘ şiyet kılırsavuz zālimlerden olavuz
- /5/ diyeler cevāb gele-ki اَلْحُكْمَ فَاجْتَمِعُوا لَنَا
- /6/ hōr oluñ ıraķ oluñ ayrıķ baña
- /7/ söylemeñ ayruķ söylemeyelüm ünleri kelb
- /8/ ünleri gibi ola hıyırdan nevmīd olalar
- /9/ kıarındaşlar tımu ‘ azābunı şerh itmek

[96/b]

- /1/ maķdūr-ı beşer degildür velākin muhtaşar kelām budur
- /2/ peygamber (a.s.) buyurur اِنَّ نَارَكُمْ فِي جَنَّةٍ
- /3/ مِنْ سَبْعِينَ اَلْفًا وَاَرْبَعِينَ اَلْفًا نَارِ جَهَنَّمَ nār-ı cehennem be- dürüstī siziñ
- /4/ oduñuzdur dünyādudur cehennem odınıñ
- /5/ yetmiş cüz’inden bir cüz’idür bu dünyā odını
- /6/ yetmiş kez rahmet şuyıyla yudılar andan bu dünyāya
- /7/ viribdiler haberde gelmişdür kim bir kişiyi tımudan
- /8/ çıķaralardı bu dünyā odına bırağalardı
- /9/ yetmiş yıl uyuyaydı bir yanından bir yanına dönmeyiseridi

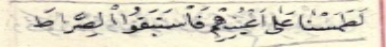
[97/a]

- /1/ bundan kıyās eylemek gerek tımu ‘ azābı nedür ilāhī

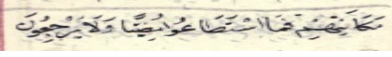
/2/ rahmetiñ bile biz za'ifleri ol 'azābdan

/3/ şaqlağıl

/4/

/5/ ve ger dileseydüñ maḥv kılayduñ

/6/ ol kāfirleri

/7/

/8/ ve ger dileseydiñ şüretlerini meşş ideydiñ

/9/ yā'nī tağayyür kılaydıñ durdukları yirde ḥimār

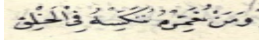
[97/b]

/1/ olalardı yā ḥayvān olalardı nitekim bulardan

/2/ ilerüki ḥalkı meşş eyledük buları kılayduñ

/3/ ne ilerü gitmege tākāt olaydı ve ne girü

/4/ dönmege çün bu işleri bunlara kılmaduk niçün

/5/ şükür eylemezler

/6/ kime-kim uzun 'ömr virdik

/7/ ol pīr olduğı vaqt döndürevüz 'aqlı

/8/ ve fehmi gider oğlancık gibi olur ol kāfirleriñ

/9/ 'aqlı yoq mıdur ki bileler ol kādirdür ādemoğlanlarını

[98/a]

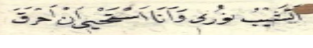
/1/ pīrlıkdēn şoñra tıfliyyet ḥāline

/2/ dönderür kādīr degil midür ki ölmeden şoñra

/3/ diri kıla ba'zılar eydür yā'nī çün mü' min

/4/ pīr olsa andan mürtefi' olur günāhları

/5/ yazılmış peygamber (a.s.) eyitdi Hâk Te' ālā

/6/ eydür

/7/ yā' nī pīrlık benim nūrumdur

/8/ utanurum-ki nūrumı nārımla yanduram

/9/ hikāyet birgün

[98/b]

/1/ bir pīr gördi kim bir köşede düşmiş

/2/ gözleri görmez olmuş el ayak işden

/3/ kalmış zār-ı zār ağlar ' Ali eyitdi ey pīr seniñ

/4/ vaqtıñ tamām olmuş şimden girü ölüm

/5/ ārzü kıl-kim saña ölüm yegdür dirilükden

/6/ ol pīr eyitdi ey yigit sen kimsin ' Ali eyitdi

/7/ ' Ali bin Ebī Ṭālibim pīr eyitdi yā ' Ali ben seni

/8/ nesne bilür sanırdım sen hōd nesne bilmez

/9/ imişsin ' Ali eyitdi ey pīr benden nice

[99/a]

/1/ bilmezlik gördüñ pīr eyitdi bilmezlik degül mi

/2/ baña ölüm ārzü kıl dirsın ben niçe

/3/ ölüm ārzü kıluyım-ki kamu ölenler benim hālim

/4/ üzre ārzü kılurlar zīrā ki kamu fużüllık

/5/ başımdan gitdi günāhlarım içün ağlarım

/6/ kalem benden mürtefi' oldı raḥmü'r-raḥimīn

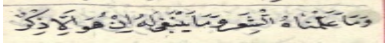
/7/ baña nazar kılur eydür ki seniñ şeybüñden

/8/ utanuram-ki oda yanduram bundan yegrek

/9/ ne ola ʿ Ali eyitdi ey p̄ir maʿ z̄ūr ʿut

[99/b]

/1/ ben ʿaṭa ʿıldım söz oldur ki sen dirsün

/2/

/3/ yāʿ nī peygambere kāfirler

/4/ şāʿ ir dirlerdi ʿaḫ Teʿ ālā eyitdi biz Muḫammedi

/5/ şiiir itmege virimedik daḫı aña şiiir gerekmez degildür

/6/ bu ʿurʿ ān illā zikirdür yāʿ nī ögüt ve naşihatdur

/7/ Tañrı vāhiddür

/8/

/9/ tā kim ʿorḫuda bu ʿurānıla anları kim

[100/a]

/1/ göñülleri diridir z̄irā ki ʿurāndan menfaʿ at anlar

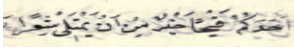
/2/ ʿutar daḫı kāfirler ʿ azāba yaḫın olalar

/3/ pes Muḫammed (s.a.v) bu nesne

/4/ iḫün viridük şiiir itmege virimedük

/5/ şiiir münekkī sözi gibi degildür nitekim peygamber

/6/ (a.s.) buyurdu

/7/ yāʿ nī sizden

/8/ biriñüzün ʿarnı irinle dolsa gerekdür

/9/ andan ki şiiirle dola daḫı buyurdu-ki

[100/b]

/1/

/2/

/3/ yā^c nī ḥayā ve sükūt imāndan iki budağdur

/4/ daḥı ḥayāsızlık ve şā^c irlik nifāğdan

/5/ iki budağdur peygamber (a.s.) eydür

/6/ mi^c rāca çıkuğım zamān gice bir kavm gördüm

/7/ ki dudağların sındı ile keserlerdi

/8/ eyitdim yā qarındaşım Cebrā'il bunlar kimlerdür

/9/ eyitdi şā^c irlerdür

[101/a]

/1/

/2/ ey^c aceb görmediler-ki yaratduñ anlaruñıçun

/3/ ol nesnelerden-kim kudretümüz ışıladı

/4/ yā^c nī ol tavarlardan-ki mālİK dururlar

/5/ deve gibi fīl gibi ve ğayrısı gibi

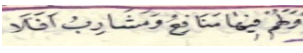
/6/

/7/ daḥı müsennā kıldıñ ol kıutlu cānavarları

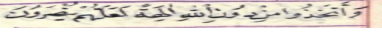

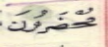
/8/ anlara ba^c zısına binerler ve yük ururlar

/9/ ve ba^c zısından yirler daḥı niçe dürlü menfa^c atler

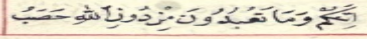
[101/b]

/1/ görürler

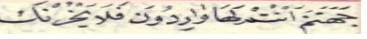
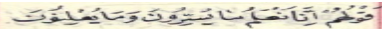
/2/ yā^c nī ḥāşıl olur ol tavarlardan

- /3/ anlara dürlü dürlü menfa‘ atler görürler
 /4/ yüninden ve südinden ve etinden pes şükr
 /5/ eylemezler mi Tañrıya ol ni‘ metler için,
 /6/
 /7/
 /8/ müşrikler Allāhdan ğayrı ma‘ bûdlar
 /9/ dutarlar şāyed ki ol putlar kendülere

[102/a]

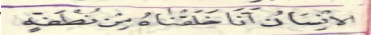
- /1/ yardım vire deyü ol putlar hūd anlara yardım
 /2/ itmege güci yetmez ol müşrikler putlarıñ
 /3/ leşkeridür hāzır olmuş yā‘ nī putlar
 /4/ öniñde secde kıllalar putlarıñ anlara
 /5/ fā‘idesi yok yāhūd ma‘ nāsı budur
 /6/ her qavm kıyāmetde ma‘ bûdlar ile qopar
 /7/ puta tapanlar putlar ıla qopar dağı tamuya
 /8/ gidiser nitekim Hāk Te‘ ālā buyurur
 /9/

[102/b]

- /1/
 /2/
 /3/ yā Muhammed qayğulandırmasın seni ol müşrikler
 /4/ yā‘ nī saña şā‘ ir didükleri seni tekzīb
 /5/ kılduqların biz bilüriz gizlü sözlerini

/6/ dağı āşikāre sözlerini sen melül

/7/ olma biz bildüğümüz yeter

/8/

/9/ bu āyetiñ sebab-i

[103/a]

/1/ nüzülü oldur kim Ebî bin Hıalf dirlerdi

/2/ bir kâfir var idi bir gün peygamber (s.a.v.)

/3/ hâzretleriniñ katına geldi

/4/ elinde bir çürük süñük varıdı

/5/ eyitdi yâ Muhammed sen dirsın-ki ölenler

/6/ girü dirilür böyle olan süñük

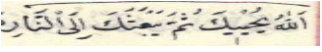
/7/ nice dirilür dedi andan ol süñügi

/8/ urdı ütdi oda yağdı külin yele

/9/ virdi eyitdi bunu kim diri kılar

[103/b]

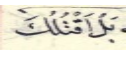
/1/ peygamber (s.a.v) dağı eyitdi

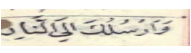
/2/ yâ' nî

/3/ Allāh seni diri kıılır dağı şamuya virir

/4/ ol me' lün kaçıdı Lāt hağkıyıçun seni

/5/ öldürürüm dedi peygamber (sav)

/6/ hâzretleri dağı eyitdi

/7/ yâ' nî belki ben seni

/8/ öldürürüm dağı şamuya virirüm andan

/9/ peygamber (a.s.) birgün geçerci ol

[104/a]

/1/ mel' ün bir at beslerdi peygamber (a.s.)

/2/ eyitdi besleyüp nidersin ol mel' ün

/3/ eyitdi beslerim varam seni öldürem peygamber (a.s.)

/4/ eyitdi belki ben seni öldürürüm

/5/ bu sözi dedi ve gitdi bir zamān

/6/ geçdi Uḥud ğazāsı oldu Ebī bin Ḥalf

/7/ Mekke leşkeriyle anda bile geldi çün ḥarb

/8/ vaḳtı oldu iki leşker ḳarışdı İslām

/9/ leşkerine her ni 'met vāki' oldu

[104/b]

/1/ Ebī bin Ḥalf bir ata binerdi yüzün peygamberden

/2/ yaña itdi ve eyitdi bu gün baña necāt

/3/ olmasun eger sen necāt bulursañ

/4/ peygamber (a.s.) Ḥāriş ile Sürmeyīl bin Ḥayf (r.a)

/5/ arasında ṭayanup

/6/ ṭururdu Ebū bin Ḥalf resūl ḥazretleriniñ

/7/ üzerine ḥamle ḳıldı Mış' āb bin 'Umeyr

/8/ (r.a) kendüyi resūl ḥazretine

/9/ perde eyledi Ebī bin Ḥalf anı şehid eyledi

[105/a]

/1/ Süheylīñ elinde bir ḥarbe varıdı resūlu' llāh

- /2/ (sav) Һazretleri aldı Ebī bin
/3/ Һalf Dizhiniñ koltuğı altında urdı
/4/ Ebī hemān atın sürdi kendü Һavmine
/5/ irişdi beni MuҺammed öldürdi deyü
/6/ feryād iderdi Ebī Süfyānıla Mekkenen
/7/ gelen kāfirler leşkeriniñ begiydi eyitdi
/8/ veyl saña yā Ebū bin Һalf Һamiyyetiñ yokdur
/9/ kim bu Һadar yaradan feryād idersin

[105/b]

- /1/ zaҺmet vire cılk yara degildür Һanı ʿārīñ
/2/ dedi Ebī bin Һalf eyitdi yā Ebā Süfyān
/3/ hiç bilür misin-ki baña süñügi kim urdı
/4/ MuҺammed urmışdur bir gün Mekkenen idik
/5/ baña eyitdi-ki yakın ola benim elimden
/6/ ölesin şimdi yakın bildüm ki ol yalan
/7/ söylemez benim Һatlüm oldur ve ben bu zaҺımdan
/8/ diri olmazım ҺaҺğa ki bu cerāҺatden bir elem
/9/ duyarım-ki eger götüre Һicāz ehline

[106/a]

- /1/ Һismet olunsa helāk olalardı pes
/2/ böyle diyüp nāʿra urup dururken feryād
/3/ iderdi tā şuña degin-ki cān cehenneme
/4/ sınırladı bu āyet aniñ cevābında nāzil oldı
/5/

/6/ yā' nī

/7/ bilmez mi bu kāfir-ki biz yaratdık bir atıre

/8/ nuufdan el ayak virdik syler dil

/9/ virdik ' al fehm virdik-ki Őukr eyleye

[106/b]

/1/ seyyidüne nā-gāh aŐm oldu aŐikāre cidāl

/2/ ılır hccet eyler ıyāmete inār ılır

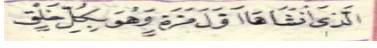
/3/

/4/ yā' nī yā Muammed bize meşel

/5/ getürdi sūnūgi kendünden yaradılduđın

/6/ unutdı eyitdi-kim dirilde bu sūnūkleri

/7/ kim remīm olmuŐdur

/8/

/9/ āyet yā Muammed diride ol sūnūkleri

[107/a]

/1/ ol ālı ki her nesneyi bilür ol ādirdür ki

/2/ bir atıre Őudan bir Őüret düzdi ādirdür-ki

/3/ topradan Őüret düze hi muşavver

/4/ Őüret düzmez topradan düzer meŐelā

/5/ bardacı toprağı Şuyıla yoğurur balı eyler

/6/ andan barda düzer bir zamān isti' māl

/7/ ılır Őınsa Őınıları cem' eyler dker girü

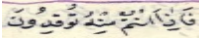
/8/ topra eyler girü bardak düzer pes

/9/ Tañrı Te‘ālā kâdir degil midür ki toprak olan

[107/b]

/1/ süñükleri cem‘ eyleye girü cān bağışlaya

/2/

/3/ ol Tañrıdur ki

/4/ sizüñiçün yaş ağaçdan od çıkardı-ki

/5/ siz ol ağaçdan yandurursız İbn-i ‘Abbās

/6/ (r.a) eyitdi ‘Arab vilāyātında

/7/ iki ağaç vardur birine misrec birine

/8/ ğaffār dirler her kime kim gerek od gerek

/9/ olsa her birine bir şikāl miqdārı

[108/a]

/1/ keserler şuları aqarken birbirine sürerler

/2/ od çıkar şecer-i aḥzar aña dirler ba‘zılar

/3/ eydür ağaçda od vardur eger od olmayaydı

/4/ şuyı kendüye çekmeyeydi odıla şu

/5/ zıddur ol kâdirdür-ki iki zıddı

/6/ bir maḥallde cem‘ eyledi kâdirdür-ki ölenleri

/7/ girü dirilde

/8/

/9/ ol Tañrı-ki yaratdı

[108/b]

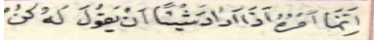
/1/ gökleri ve yirleri kâdir degil midür ki anlaruñ

/2/ gibi maḥlûkı yarada belî kâdirdür

/3/ ol ḥālîḳdur ki yaradı bilür ‘âlimdür

/4/ çün yir ve gök a‘ zām maḥlûḳâtur anı

/5/ yaradı öliyi diri kıılmağa kâdir degil midür

/6/

/7/ be-dürüstî Tañrı Te‘ âlāniñ emri

/8/ budur ki kaçan bir nesnenüñ olmaḳlıgın dilese

/9/ olur aña hiç nesne düşvâr olmaz

[109/a]

/1/ elbette ihtiyâcı yoḳdur bir kez emr idicek

/2/ ḳamu ma‘ dūmlar mevcūd olurlar ḥikāyet

/3/ ‘azîz peygamber (a.s.) birgün merkebine

/4/ binüp giderdi öyle vaḳtında bir ḥarābe

/5/ köye irişdi gördü-ki dīvārları yıḳılmış

/6/ virān olmuş içindeki âdemlar virānlara

/7/ ḳarılmış süñükleri güneşe ḳarşu ḳurumış

/8/ ‘azîz bir dīvār dibinde ḳondı bilesinde

/9/ biraz yaş üzümü varıdı etmegi varıdı

[109/b]

/1/ üzümü şîre eyledi etmegi toḅradı bir çanağa

/2/ ḳoydı ıslana hem kendü daḅı armışıdı

/3/ diñlene ol virān evleri ol süñükleri

/4/ ol taḅılmış ḳolları teferrüc kıldı ta‘ accüb

/5/ eyledi Tañrınıñ hikmetüni andan eyitdi

/6/ yâ' nî kaçan dirilde

/7/ Tañrı Te'âlâ bunları-ki süñükleri ağarmış

/8/ zehî kudret ki bunları diri kıldı didi

/9/ bu endişe hâtırından geçdi Tañrı Te'âlâ

[110/a]

/1/ 'aziziñ cānını kabz eyledi yüz yıl 'aziz anda

/2/ yatdı ol yüz yıl içinde Benî İsrā' il

/3/ arasında çok vākı' alar oldu çok tebdil

/4/ tağyir oldu hiç kimse 'aziziñ kandalığın

/5/ bilmediler yüz yıldan soñra Haq Te'âlâ

/6/ 'aziziñ cānını yine bağışladı nidā geldi ki

/7/ yā 'aziz ne kadar yatdın eyitdi bir gün çün

/8/ gölgeye bakdı gördü ki güneş ikindü

/9/ yerine gelmiş öyle şandı-ki henüz ol gündür ki

[110/b]

/1/ yatmışıdı eyitdi bir gün tamām yatdum yatmadum

/2/ nidā geldi-ki yüz yıldur yatarsın nazār kıl ta'āmuña

/3/ ve şarābuña henüz niçe terü tazedür gördü-ki

/4/ ol şire henüz tazedür ol toğraduğı

/5/ etmek ıslanmamış 'aziz ta' accüb kıldı

/6/ nidā geldi-ki eşegüñe nazār kıl nazār kıldı

/7/ gördü-ki eşegi ölmüş süñükleri çürümüş

/8/ kolları perākende olmuş nīdā geldi-ki ey

/9/ hayvān dur Allāh emriyle ol çürümiş

[111/a]

/1/ süñükler yirlü yirinde harekete geldü bir yere cem‘

/2/ oldı terkīb oldı yirlü yirinde bitdi

/3/ andan a‘ zā tamām oldı andan cān geldi

/4/ yerinde tırdı añırdı ‘ azīz bu kudreti

/5/ gördi eyitdi yaqīn bildüm ki Tañrı Te‘ ālā

/6/ her nesneye qādirdür ‘ilmü‘ l-yaqīn vardı

/7/ ‘ayne‘ l-yaqīn dağı hāşıl oldı ‘ azīz

/8/ merkebine bindi evine vardı gördü-ki

/9/ oğlanları ak şakallu olmuş kendü qara

[111/b]

/1/ şakallu idi bu hikāyetden ma‘ lūm oldu-ki

/2/ Tañrı Te‘ ālā kıyāmetde ölülere diri kıılmağa

/3/ qādirdür

/4/ sübhāneke kelime-i

/5/ tenzīhdür yā kelime-yi ta‘ acübdür yā‘ nī münezzeh

/6/ Tañrı ki kudreti nedendür her pādişahuñ

/7/ pādişāhluğu yāhūd ‘aceb pādişāhdur-ki

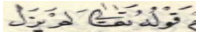
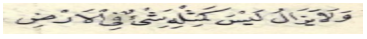
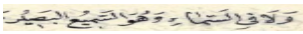
/8/ kudretindendür melekūt-i küll-i şey‘ in iki

/9/ ma‘ nīyedür bir ma‘ nī budur kim öñdür

[112/a]

- /1/ aña lāyıqdur her nesne ikinci ma' nī budur kim
- /2/ her pādişāhluğūñ pādişāhlığı girü
- /3/ andan yaña döner hisāb virüp cezā
- /4/ bulısar
- /5/ eger şorsalar müslimān mısın
- /6/ ayıt elhamdülillāh eger şorsalar el-ḥamdülillāh
- /7/ der ma' nā nedür ayıt-kim sipās ü aşināsudur
- /8/ yā' nī Allāhu Te' ālā şol kimsedür

[112/b]

- /1/ ki (c.c) eger şorsalar ilāhī
- /2/ bilür misin ayıt-kim bilürim yā niçe bilürsin
- /3/ ayıt-kim şeksüz şübhesüz anıñ şun'ı
- /4/ ve ḳudretiyle añladum
- /5/
- /6/ yā' nī
- /7/ Allāhu Te' ālā hemişedür ve hemişelük
- /8/ aña yaraşur ve oldur kim anıñ kimesneden
- /9/ ḥāceti yoqdur cemī' ḥācetler anıñ ḳatında

[113/a]

- /1/ revā olur öldürmege cümle maḥlūḳatı
- /2/ ḳādirdür ve ol kendü şifātıyla vaşf
- /3/ olunur eger şorsalar kimiñ zürriyetindensin
- /4/ cevāb vir-kim Ādem peygamber (a.s.)

- /5/ zürriyetindenim eger şorsalar kimiñ milletindensin
/6/ ayıt-kim İbrāhīm peygamber milletiyim
/7/ eger şorsalar kimiñ ümmetisin ayıt-kim
/8/ mu‘azzam ve mükerrem Muḥammed resūlu‘ llāh (a.s.)
/9/ ümmetindenim eger şorsalar

[113/b]

- /1/ kimiñ mezhebindensin ayıt-kim imām-ı a‘zām
/2/ Ebū Ḥanīfe mezhebindenim eger şorsalar
/3/ cemī‘ kaç mezhebdür evvel imām-ı a‘zām
/4/ Ebū Ḥanīfe ikinci imām-ı Şāfi‘î mezhebidür
/5/ eger şorsalar İmām-ı a‘zām Ebū Ḥanīfe mezhebi
/6/ kimdür ayıt-kim İmām-ı Taḥā
/7/ daḡı İmām-ı ‘Abdullāhdan imām-ı ‘Abdullah
/8/ Muḥammed resūlu‘ llāhdan eger şorsalar peygamberiñ
/9/ mezhebi kimdür İbrāhīm Ḥalīlu‘ llāhdur eger şorsalar

[114/a]

- /1/ Ādemiñ mezhebi kimdür İsrāfīldür
/2/ eger şorsalar İsrāfīliñ mezhebi kimdür
/3/ ayıt-kim ‘Azrā’īldür ‘Azrā’īliñ mezhebi
/4/ kimdür ayıt-kim Allāh-ü Te‘ālādur (c.c)
/5/ Cebrā‘ ile emr eyledi
/6/ eger şorsalar ne vaqıtdan
/7/ berü müslimānsın miāl güninden berü

/8/ eger şorsalar mişālîñ ma' nāsı nedür ayıt-kim

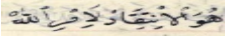
/9/ toğrulanmağ Allāhu Te' ālā cānlara emr

[114/b]

/1/ emr eyledi hażret-i ' izzetinden emir geldi

/2/ hałkın cānların elest-ü bi-rabbikun yā' nî seniñ

/3/ pervārkāruñdur didi eger şorsalar islām

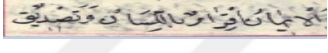
/4/nedür ayıt-kim

/5/ yā' nî bu kim

/6/ islām Allāh-ü Te' ālāya boyun virmekdür

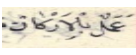
/7/ ve her ne kim ma' nā eylemişdür andan vazgelmekdür

/8/ eger şorsalar aħkām-ı imān nedür

/9/ ayıt-kim

[115/a]

/1/

/2/ ma' nāsı oldur-kim imān

/3/ ikrār eylemekdür diliyle doğrulanmağdur Allāh-ü

/4/ Te' ālā katında ve ma' rifetinde ve şāfî katında

/5/ her işi şer' iat hūkmiyle işlemekdür

/6/ eger şorsalar imān maħlūķ mıdır yā ğayrı

/7/ maħlūķ mıdır ayıt-kim Allāh-ü Te' ālānıñ ' aşāsıdur

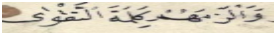
/8/ ol ğayr-ı maħlūķdur eger şorsalar imānıñ

/9/ başı nedür ayıt-kim eyü tevħıddür eyü kelicidür

[115/b]

/1/ şöyle kim Allāhu Te'ālā kelām-ı qadīminde

/2/ buyurur

/3/ yā' nī gice gündüz mülāzimet olıñ kelimetü' t-ıtaqvāya

/4/ dimişdür ki lā ilāhe illāllah

/5/ Muḥammedür resūlu' llāh

III. DİZİNLER

1.DİZİNLİ SÖZLÜK

(A)

ābdest : *Far.* Namaz vesaire için din icâbına göre el, ağız, burun, yüz; dirseklere kadar kolları ve aşikkemiği üstüne kadar kolları ve aşikkemiği üstüne kadar ayakları yıkama, kulaklara, boyuna ve başa meshetme.

ā. al-‘abdest almak’ 54b/9

ā.- den 76a/3

ā.-i 21a/3

‘**ābid** : *Ar.* İbadet eden, tapınan. 42a/1, 45a/7, 31a/3

abras : *Ar.* Miskin illeti hastalığına tutulan yani vücudunda yer yer beyaz lekeler bulunan adam, abras, sarı leke. (bk. **ebrās**)

a.-lara 26b/2

a.-ları 22b/8

‘**aceb** : *Ar.* Acaba, hayret, şaşma, şaşakalma, şaşılacak şey, acayip, tuhaf; nasıl. 101a/2, 111b/7, 48a/7, 69b/7

acı : Acı, ağrı, ızdırap. 86b/2

a. ol- 94b/4

‘**āciz** : *Ar.* Âciz, ne yapacağını bilmeyen; elinden bir şey gelmeyen. 11a/4, 11b/5

aç : Aç , tok olmayan. 5a/9, 70a/9

aç-: Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

a. -arsañız 26b/8

a. -aruz 26b/5

a. –alar 73a/8

açık : Açılmış, kapalı olmayan, kapalı karşıtı. 70a/9

açıl- : Açma işine konu olmak.

a.-a 89b/3

a.-dı 27a/7

a.-miş 28a/5

a. –miş ol- 81b/4

açlık : Aç olma durumu. 94b/9 , 95a/1

ad : Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya,

bildirmeye yarayan söz; isim;
nam. 10b/4, 10b/6, 13a/2, 13a/3

a.-ı 10a/3, 10a/6, 10a/7, 10a/8,
10a/8, 10a/9, 10b/1, 10b/1,
10b/5, 12a/4, 13a/6, 23a/6,
30b/4, 75a/4

a.-ıdır 87a/3, 9b/8

a.-iñ 10a/4

a.-ın 10a/5

a.-ıyla 75a/5

a.-larım 12b/9

a.-ların 11b/4, 11b/8

a.-larından 10a/1, 11b/9

a.-dur 11b/9

âdemoğlan(ı) : İnsanoğlu, insan

â.-ı: İnsan oğlu.

â. -sız 29a/2

â. -ları 92a/1

â.-larına 69a/9

â.-larımı 69a/5

â.-larımı 97b/9

‘**âdet** : *Ar.* Âdet, gelenek. 6a/2

‘â.-idür 51b/4, 9b/1

adım : Yürümek için yapılan ayak
atışlarının her biri. 21a/4

a.-larını 20a/4, 20b/1

‘**âdil** : *Ar.* Adaletli, doğru. 71b/5, 77b/8

adlu : Adını taşıyan, isimli. 24a/4

âfet : *Ar.* Bela, dahiye, musibet.

â. iriş- 41a/4

ağ-: Yükselmek.

a.-duğı 50a/9

‘**afv** : *Ar.* Af, bağışlama. 79b/6

‘a. eyle- ‘bağışlamak’ 79b/6,
79b/5, 79b/7

‘a. ol-‘bağışlanmak’ 21a/2

ağaç : Meyve verebilen gövdesi odun
veya kereste olmaya elverişli
bulunan ve uzun yıllar
yaşayabilen bitki. 107b/7,
41b/8, 83a/7

a.-da 108a/3

a.-dan 107b/4, 107b/5

a(c). -ı 42a/3, 57b/4

a.-lar 41b/9, 81b/3, 81b/4,
82b/6, 88a/6

âgâh : *Far.* Bilgili, haberli, uyanık.

a. ol-‘haberli olmak’ 20b/9

ağar- : Beyazlaşmak.

a.-mış 109b/7

ağır : Tartıda çok çeken, hafif karşıtı.
75a/4

ağırlıg(ğ) : Ağır olma durumu.

a(ğ).-ı 71a/6
ağız : Yüzde avutlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başladığı organ.

a.-a 91a/8

a.-a al- ‘anmak, sözünü etmek’ 64b/9, 63b/4

a.-dan 86b/1

a.-ından 81a/7

a.-larına 92b/4, 92b/7, 95a/7

ağla- : Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek.

a.-dı 70b/5

a.-ma 70b/7

a.-r 98b/3

a.-rım 99a/5

a.-salar 55b/5, 56a/1, 56a/4, 56b/2, 91a/4, 91b/5, 95a/2

a.-yanlar 72a/1

ağlaş- : Birlikte ağlamak.

a.-duğu 56b/3, 56b/4

a.-alar 56a/2

ağulu : Zehirli .79a/2

āh : *Far.* Maddî veya manevî bir acı hissolundukça kullanılır.

ā. it- ‘acı ile içini çekmek’
79a/4

aḥbār : *Ar.* Haberler, ortada dönen söylentiler.

a.-da 10b/2, 44a/8

āḥir : *Ar.* Sonraki, en sonraki olan, son. 24b/9, 45b/7, 52a/5

aḥiret : *Ar.* Öbür dünya, öteki dünya

a.-ile 43b/8

aḥkām : *Ar.* Emirler, hükümler. 114b/8

aḥzār : *Ar.* Yeşil. 108a/2

aḥ : Kar, süt vb. rengi, beyaz, kara veya siyah karşıtı. 111a/9, 42b/5, 72a/5, 73a/3, 76b/5

aḥ-: Sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler bir yerden başka bir yere doğru gitmek.

a.-ar 87a/1 , 88b/3

a.-arken 108a/1

a.-ar ol- 81b/4, 88a/5

‘**aḥ(ı)l** : *Ar.* Akıl, us. 106a/9

‘a.-ı 37a/7, 97b/7, 97b/9

‘a.-ları 47a/9, 89b/8

‘a.uñuz 92a/6

‘a. ver- ‘akıl öğretmek’ 69a/6

al-: Bir şeyi elle veya başka araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak.

a.-a 66a/5

a.-alar 38b/2, 54b/9

a.-alardı 94a/8

a.-am 69b/6

a.-asız 21a/3

a.-ayım 64b/9

a.-dı 105a/2, 18a/8, 9b/3,
9b/3

a.-dım 70a/4

a.-ı vir- 79a/3

a.-sa 17b/9

a.-ur 14b/2, 60a/5

a.-urlar 9b/1

ā' lā : *Ar.* Yüksek, yükseklik. 13a/2

alāmet : *Ar.* İşaret, iz, nişan, belge.
22b/5, 59a/2

ālem : *Ar.* Dünya, cihan. 47b/4,
66b/7, 7a/7, 7b/1,

ā.-in 84a/3

ā.-inde 47a/9, 48b/5

alem : *Ar.* Bayrak, sancak. 76b/2,
77a/2, 77b/4, 78a/1, 78a/7,
78b/4, 80a/4, 80a/6

a.-i 77a/7, 77a/8, 77b/3,
78a/6, 77b/8, 78b/3, 80a/3

a.-in 78b/8

a.iñ 76b/2

a.-de 76b/7

al(1)n : Yüzün kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

a.-ın 65a/1

ālim : *Ar.* Çok okumuş, bilgin.

ā.-dür 108b/3

aliyye : *Ar.* Bir şeyin en yukarısı, tepesi.

a.-esine 13a/2

Allāhu Te'ālā : *Ar.* Yüce olan Allah, ulu olan Allah anlamına gelir.
68b/6, 74b/1, 74b/2, 47a/8,
10a/1, 10b/4, 112b/7, 114a/4,
114a/9, 114b/6, 115a/3,3b/4
115a/7, 115b/1, 11a/1,11a/2,
11a/5, 11a/8, 11b/3, 11b/6,
11b/8, 12a/1, 13b/2, 38a/6,
45b/4, 61b/8, 66a/3, 84a/1,
84a/5, 84b/8

alma- : Almazlık, kabul etmeme durumu.

a.-dın 63b/4

a.-dum 79b/5

a.-mışdur 64b/9

a.-miş ol- 73b/6	‘a.-in 36b/2, 69a/7, 73b/6, 74a/2
almak :Almak; satın almak; beraberinde götürmek; gizlice almak, çalmak; erkek veya kadınla evlenmek.	‘a. it-‘niyet etmek’ 36b/9
a. -da 82b/4	‘a.-leri 71a/2, 71a/3
alt : Bir şeyin yere bakan tarafı.	‘a.-lerini 20a/2
a.-ına 32b/3, 54a/6	‘a.-üñ 69a/8
a.-ında 105a/3, 45b/3, 54b/3, 75b/3	‘a.-üñüz 69a/5
a.-ındadır 53b/5	ammā : <i>Ar.</i> Lakin, ama, fakat, ancak. 13a/1, 25b/4, 26a/1, 35b/6, 50a/1, 56b/4, 62a/6, 6b/7, 72a/1, 75b/2, 76a/7, 87a/2, 89a/2, 71b/1, 71b/4,
a.-ındağı 40a/6	
a.-ından 87b/6	‘amūd : <i>Ar.</i> Direk, sütun.
a.-larından 88a/4	‘a.-ı 76b/4
altı : Beşten sonra gelen sayı. 43b/2, 59b/5, 6b/6	añ- : Birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etmek veya onu düşünmek.
altıncı : Altı sayısının sıra sıfatı. 12a/9, 71b/8	a.-armısız 75a/7
a.-da 76a/3	aña : (bk.ol). Ona. 108a/2, 108b/9, 112a/1, 112b/8, 19a/9, 23a/2, 24b/7, 25a/2, 33b/5, 36a/9, 39b/4, 3b/5, 44b/1, 57b/7, 61b/9, 72b/2, 7b/5, 8b/3, 8b/4, 99b/5
altmış : Elli dokuzdan sonra gelen sayı. 52b/7, 53a/3, 58b/5, 58b/6	
a.-ı 53a/3	ana : Anne.
‘ām : <i>Ar.</i> Sene, yıl. 6a/6	a.-dan 26b/7
‘ā.-lardan 39a/4	
‘amel : <i>Ar.</i> İş, niyet. 71a/1	‘anber : <i>Ar.</i> Ada balığının bağırsaklarında toplanan
‘a.-i 69b/3	

yumuşak, yapışkan ve misk
gibi kokan, kül renginde bir
madde ; güzel koku.87b/7

ancılayın : Onun gibi, o kadar, öyle.
27a/6

anda : Orada. 104a/7, 110a/1, 54a/6,
54b/4, 70b/1, 71b/4, 73a/2,
74a/2, 75a/4, 77a/4, 88b/3

andan : Sonra. 18a/8, 24a/2, 25a/6,
55b/4, 75b/1, 77a/5, 77a/7,
77b/4, 78a/7, 96b/6

andan : Ondan. 100a/9, 103a/7,
103b/8, 107a/6, 109b/5,
111a/3, 111a/3, 17a/8,
112a/3, 114b/7, 21a/7, 23a/6,
31a/1, 31b/2, 31b/7, 38b/7,
44b/8, 45a/1, 45a/6, 45b/5,
46a/2, 49b/3, 49b/6, 54b/8,
56a/7, 57a/2, 57a/3, 57a/5,
59a/8, 59b/5, 61b/1, 62b/6,
63a/2, 65a/9, 65b/7, 65b/9,
66a/3, 66b/1, 66b/9, 67b/2,
69a/9, 70b/9, 72a/2, 72a/5,
72a/6, 73a/1, 73a/9, 74b/4,
74b/7, 75a/2, 78a/1, 78b/2,
78b/4, 79a/5, 79b/9, 80a/9,
80b/6, 80b/9, 81a/3, 81a/4,
81a/6, 85a/3, 87a/5, 87a/6,
88b/8, 88b/9, 90a/7, 91a/4,
95b/5, 95b/8, 95b/9, 98a/4

anı : Onu. 104b/9, 108b/4, 109b/5,
10b/6, 11b/5, 95a/4, 17b/1,
25b/1, 26b/4, 42b/2, 5a/8, 5b/1,
27a/5

anıñ (bk. anuñ) : Onun. 112b/8, 48a/1,
106a/4, 112b/3, 112b/9, 27a/7,
3a/4, 54a/4, 59a/7, 7a/6, 7b/4,
80a/3, 86a/8, 8a/4, 94a/4

a.-çün 15b/5

a.-la 85b/1

anıñ- : Anırmak. 111a/4

añla- : Bir şeyin ne demek olduğunu
neye işaret ettiğini kavramak.

a.-dum 112b/4

anlar : (bk. ol) Onlar.100a/1, 13b/7,
18b/2, 18b/8, 18b/9, 20a/2 ,
26a/1, 31b/1, 31b/2 , 33a/5,
44b/2, 63a/3, 65b/9, 66a/1,
71a/1 , 72a/3, 72a/5, 78a/2,
78b/5, 83a/7, 101a/8

a.-a 101b/3, 102a/1, 102a/4,
19a/1, 21b/9, 31a/2, 38b/6,
44b/9, 46a/2, 49a/4, 4a/6,
63a/3, 78b/1, 7b/6, 83b/4

a.-dan 43a/6, 43a/7

a.-dur 19b/1

a.-ı 15a/4, 15a/5, 18b/7, 22a/1,
26a/5, 28a/9, 31b/7, 35a/7,

- 44b/3, 45a/8, 60b/4, 83a/2,
95b/3, 99b/9
- a.-iñ 56a/2, 15a/9, 15b/4,
15b/6, 31a/9, 59b/2, 7a/2,
- a.-ın 56a/3
- a.-uñ 94b/4, 108b/1, 15a/1,
15b/8, 20a/1, 45a/9, 60b/6,
71a/2
- a.-uñıçun 39a/7, 101a/2, 60a/6,
60a/9
- añsuz** : Ansızın, birdenbire.
a.-da 63a/6 , 63a/8
- anuñ** (bk. **anıñ**) : Onun. 46a/5, 46b/2,
47b/4, 8b/8
- a.-çün 46b/5
- a.-la 21a/1, 9b/2, 36a/9.
- ‘**ār** : *Ar.* Utanma.
‘ā.-iñ 105b/1
- ar-**: Yorulmak, yorgun düşmek.
a.-mıñıdı 109b/2
- ara** : İki şeyi birbirinden ayıran
uzaklık; aralık, boşluk, mesafe.
58a/4
- a.-da 53b/2, 68b/8
- a.-dan 8b/1
- a.-sında 104b/5, 110a/3, 25a/8,
36b/1, 45a/3, 64a/5
- a.-sından 45b/1
- a.-ya 56b/1, 59a/9
- ‘**Araşāt** : *Ar.* Mahşer yeri, haşir ve
neşir meydanı. 67b/6
- ard** : Arka, geri.
a.-ında 44b/5
a.-larından 18a/2
- ardınca** : Hemen arkasından, ardından.
5a/6, 58a/2
- ‘**ārif** : *Ar.* Bilen, bilgili, irfan sahibi.
‘ā.-ler 50a/4
- ‘**āriyet** : *Ar.* Ödünç, iğreti.
‘ā.-idür 8a/3
- arqa** : Bir şeyin temel tutulan yüzünün
tam ters yanı.
a.-larında 71a/6
a.-sına 73b/6
a.-sını 23a/3
- ‘**arş** : *Ar.* Gök, dokuzuncu gök. 53b/5,
54a/6, 71b/3, 73b/1, 79a/4,
87b/6
‘a.-a çık-‘göğe yükselmek’
89b/6
‘a.-da 12b/2
‘a.-ı 56a/4, 65b/5, 65b/8
‘a.-lar 47b/3

arşun : Yaklaşık 68 santimetreye eşit olan uzunluk ölçüsü. 71b/2

artuk : Başka. 10a/4, 10a/5

‘**arz**’ : *Ar.* Bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma.

‘a. eyle-‘sunmak’ 11a/7

arzū : *Far.* İstek, heves.

a. kııl- ‘istemek’ 98b/5,
99a/2, 99a/3, 99a/4

aş-: Bir şeyi aşağıya sarkacak biçimde bir yere iliştip sarkıtmak.

a.-alardı 94a/8

a.-dılar 32b/2

‘**aşā**’ : *Ar.* Değnek, sopa ; dervişlerin taşıdıkları sopa.

‘a.-sıdur 115a/7

āsān : *Far.* Kolay.

a. kııl-‘kolaylaştırmak’ 11a/8,
11a/1, 11a/5, 11b/6

aş(ı)l : *Ar.* Bir şeyin kendisi.

a.-dur 49a/6

‘**āşī**’ : *Ar.* Çok isyancı. 35a/5

‘ā.-ler 56b/4

‘ā.-lerden 14b/2

‘ā.-leri 79a/9

‘ā.-yi 93a/8

aşhāb : *Ar.* Sahip. 38b/1

a.-ından 17b/8, 47b/9

a.-ındañuz 22b/1 , 23b/2

a.-unu 17b/6, 22a/4

aşağa : Bir şeyin alt bölümü.(bk. **aşağı**) 45b/3, 33a/9, 71b/2, 65a/1

a.-dan 71a/5

aşağı : Bir şeyin alt bölümü.(bk. **aşağa**)

āşikāre : *Far.* Belli, açık, meydanda. 102b/6, 106b/1, 29b/2, 62a/3, 62a/8, 31b/6

ā.-dür 10b/1

aşinā : *Far.* Bildik, tanıdık.

a.-sıdur 112a/7

at : At, beygir. 104a/1, 60a/9

a.-a 72b/2

a. -a bin- ‘ata binmek’ 104b/1

a.-ın sür-‘at sürmek’ 105a/4

at-: Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.

a.-dılar 33a/9, 7b/3

a.-ıla 65a/7

ata : Ata, baba, cet.

a.-lar 84a/3

a.-ları 15a/1

a.-sı 27b/3

- a.-sınıñ 9a/1
- a.-yı 90b/7
- āvāz** : *Far.* Ses, seda.
- ā. gel-‘ ses gelmesi, ses duyulması’ 67a/6
- ā.-lar 82a/8
- āvāzlu** : *Far. +T.* Sesli, sedalı. 85b/6
- avla-**: Bir avı diri ya da ölü olarak ele geçirmek.
- a.-dılar 32b/3
- ‘**avrat** : *Ar.* Kadın. 24b/8
- ‘a.-lar 70b/4, 91b/1
- ‘a.-ları 91b/3
- avuç** : Elin parmak uçlarıyla bilek arasındaki iç bölümü. 18a/8
- ay** : Dünyanın uydusu olan gök cismi, kamer. 54b/4, 55b/9, 56a/5, 56a/8, 56a/9, 57a/3, 58a/6, 58a/8, 58b/1, 59b/5, 65a/8, 67b/8, 83a/9
- a.-a 55b/7, 57a/7, 57b/9
- a.-dan 58b/3
- a.-ı 59a/4
- a.-ıla 43b/7
- a.-iñ 58b/6, 59a/2, 89b/5, 57a/8, 59a/1
- a.-la 56b/5, 57a/1
- a.-lar 47b/3
- ayağ** : Ayak. 106a/8, 32b/3, 70a/9, 93a/2, 98b/2
- a.-ları 51b/9, 92b/8
- ayağsız** : Ayağı olmayan. 60a/3
- ‘**ayb** : *Ar.* Utanılacak şey, ayıp, kusur, leke. 8a/7
- ‘a.-lar 50a/1
- āyet** : *Ar.* Kur‘ân‘ın herhangi bir cümlesi. 106a/4, 106b/9, 16a/8, 16b/9, 17b/2, 18a/3, 38a/3, 39a/8, 58a/5, 59b/6, 61a/9
- ā.-de 63a/4
- ā.-dür 6b/5, 58a/8, 58a/9
- ā.-i 11b/1, 11b/2, 38b/3
- ā.-iñ 102b/9, 20a/6, 20a/9
- ā.-lerinden 61b/1
- ayır-** : Bölmek.
- a.-alar 90b/6
- a.-ıla 74a/a6
- a.-mazım 74b/9
- ayıt-** : Söylemek, anlatmak. 112b/3, 113a/7, 114a/4
- ‘**ayne‘1-yağın** : Gözüyle görmüş gibi. 111a/7
- aynen** : Aynen, olduğu gibi. 14a/7

ayrık(ğ) : Ayrı, başka; artık,bundan sonra. 35b/3, 53b/3, 57a/2, 90b/3, 93a/6, 96a/6, 87a/8, 87a/8, 96a/7
a(ğ).-a 8b/2
a.lara tap-‘ Allahtan başka ilaha tapmak’ 66a/8

ayrıl-: Ayrırma işine konu olmak.

a.-a 74a/6

a.-duğı 90a/7

a.-iñ 90a/9, 91a/5

a.-ursız 90b/2

ayru : Başka, türlü. 74b/9

a. ol-‘farklı olmak’ 74b/9

az: Az, çok değil. 46b/7, 57a/5

a‘zā : *Ar.* Organlar, üyeler. 111a/3

a.-sı 92b/4

a.-sından 67a/4

‘azāb : *Ar.* İşkence, üzüntü. 15a/9, 28a/1, 90b/4, 68a/1, 61a/6, 41a/1

‘a.-a 100a/2

‘a.-dan 19b/1, 79a/9, 97a/2

‘a.- da ol-‘işkence görmek’ 40b/5

‘a.-dur 61a/7

‘a.-ı 95a/1, 97a/1

‘a. it- ‘işkence çektirmek’ 30a/1, 28a/1

‘a.-lardan 95a/1

‘a.-unı 60b/7, 96a/8

āzād : *Far.* Kurtulmuş, serbest olan, kimsenin kölesi olmayan.

a. eyle- ‘özgür bırakmak’ 26b/9

a‘zām : *Ar.* Daha, pek, çok, en büyük.113b/1, 113b/3, 113b/5, 108b/4
a.-dur 10b/2

‘azamet : *Ar.* Büyüklük, ululuk.

‘a.-i 69a/1

azdır-: Azmasına sebep olmak.

a.-asız 29a/1

a.-dı 92a/5

a.-mişlar 31b/2

azğun : Azgın, azmış olan. 62a/9

a.-lardan 96a/2

‘azīm : *Ar.* Büyük,ulu. 20b/3 , 46a/9

a.-le 19b/3

‘azīz : *Ar.* Muhterem, sayın ; sevgili.

14a/3, 109a/3, 109a/8,

110a/1, 110a/7, 110b/5,

111a/4, 111a/7, 14a/6

‘a.-dür 14b/1

‘ a.-iñ 110a/1, 110a/4, 110a/6	40a/7, 40b/1, 40b/7, 41a/4,
‘ a.-ler 94a/1	42b/9
	b.-da 41b/2, 41b/8, 42a/8,
	42b/5, 67a/2
(B)	
bacak : Bacak.	bağış : <i>Far.</i> İhsan, bağış.
b.-lara 32b/5	b.-ı 51a/8
bağırsak : Sindirim organı.	bahtlı : <i>Far.</i> T. Bahtlı, talihli. 4a/5,
b.-ları 32b/4	4a/6, 4a/7
b.-ların 95a/9	bak- : Bakmak, gözlemek. 28a/4
bağışla- : Bir mal veya hakkı karşılık	b.-a 36b/2, 36b/3
beklemeden birine vermek.	b.-alar 55a/2, 55a/5, 55b/2
b.-dı 110a/6	b.-dı 110a/8
b.-ya 107b/1, 79b/8	b.-dım 28a/4
b.-yup 39b/1	bākī : <i>Ar.</i> Daimī, kalıcı. 86b/9
bağla- : Bir şeyi bir yere veya bir şeye	b. kal-‘sürekli, kalımlı olmak’
tutturmak.	57b/5, 66b/8, 72a/1, 82a/9,
b.- duğ 16a/5	56a/7
b.-yalar 57a/2	bāl : <i>Ar.</i> Kalp, yürek, gönül.
b.-yup 5a/2	b.-dur 86b/8
bağlan- : Bağlama işine konu olmak.	balçığ(ğ) : İçinde çeşitli organik
b.-dı 18b/1	maddeler bulunan genellikle
bağlı : Bir bağ ile tutturulmuş olan.	killi, koyu, yapışkan çamur.
16b/1, 16b/4, 81a/1	b. eyle- ‘balçık durumuna
b.-dur 16a/6	getirmek’ 107a/5
bahār : <i>Far.</i> Kışla yaz arasındaki	b(ğ).-ı 27a/1
mevsim. 39b/1, 39b/9, 40a/4,	balgam : Balgam. 85a/7
	balık(ğ) : Balık. 58b/4

baña: (bk.ben) Bana. 34a/2, 104b/2, 105b/3, 105b/5 , 13a/1, 24b/1, 28a/1, 30b/9, 31a/7, 31a/9, 35b/4, 38a/7 , 44b/8, 79b/1, 7b/9, 8b/1, 92a/2, 96a/6, 99a/2, 99a/7

bardağ : Su vb. şeyleri içmek için kullanılan , genellikle camdan yapılan kap. 107a/6, 107a/8

bardağçı : Bardak, çömlek yapan vb. şeyleri yapan ve satan kimse. 107a/5

bārī : *Far.* Hiç olmazsa, bir kere; hasılı, hülasa. 52b/3, 90b/9

baş-: Basmak, vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak.

b.-anlar 77b/1

baş : Baş, kafa. 70a/9, 93a/3

b.-ı 115a/9, 76b/4

b.-ımdan 99a/5

b.-ımı 79b/2

b.-ına 38a/9, 17a/4, 34a/4, 37a/7, 48b/2, 70a/7, 80b/2

b.-ını 33b/7

b. kaldır- 'isyan etmek' 67b/3

b.-ları 16b/1, 71a/5

b.-larına 89b/8, 81b/9

b.-larından 18b/3

b.-larını 16a/7

başka : Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge. 44a/9

başla- : Bir işe girişmek hareketine geçmek.

b.-dı 22a/3

b.-r 53a/6

bat-: Bir sıvının üstündeyken içine gömülmek.

b.-alar 71a/9

bāṭın : İç, iç yüz; gizli, görünmeyen nesne.

b.-ları 81b/7

bayrak(ğ) : Bir milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan, renk ve biçimle özelleştirilmiş, genellikle dikdörtgen biçimde kumaş, sancak.

b(ğ).-ı 76b/6

bāzār: *Far.* Pazar, alışveriş ; aaticıların belirli yerlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli geçici yer.87b/4

b. et- ' alışveriş yapmak'

63a/4

b.-ında 87b/3, 87b/5

b.-ın 87b/6

bāzār-gāh : *Far.* Pazar yeri, çarşı.

b.-ıdır 50a/4

ba^c zı : *Ar.* Birazı, bir kısmı, kimi.

b.-lar 53b/1, 64a/2, 108a/2,
17b/1, 18a/3, 23a/4, 32b/3,
32b/5, 40b/2, 40b/2, 40b/3,
40b/4, 53b/5, 59b/9, 61a/5,
64a/7, 68a/7, 76a/7, 82b/2,
82b/8, 98a/3

b.-laruñ 73a/3

b.-sına 101a/8

b.-sından 101a/9

beg : Bey, yönetici; erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü.

b.-iñizin 47a/5

b.-iydi 105a/7

b.-ler 77b/8, 71b/5

b.-leriniñ 47a/4

bed-kār : *Far.* İş kötü, fenâlıkta bulunan. 90a/9

b.-lar

be- dürüstī : *Far.* Dürüstçe, açıkça.
96b/3, 108b/7, 15a/8, 16a/4,

19a/4, 19b/6, 50a/3, 82a/6,
92a/4

beķāret : *Ar.* Erkek görmemiş kızın hâli, kızlık, kızıoğlan kızlık.

b.-in 82b/4

b.-in al-‘ bekaretini almak,
bozmak’ 82b/4

bel : İnsan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm.

b.-ine 71a/8, 93b/2

belā : *Ar.* Gam, keder; bela, kötülük, felaket. 29b/6, 31a/8

b.-dan 31b/1

b.-larından 32b/9

belī : *Far.* Evet. 70b/5, 108b/2

belki : *Ar.+Far.* Olabilir ki, muhtemel olarak. 103b/7, 104a/4, 30a/8,
56b/5, 58a/8, 58b/1, 59b/9

ben : Ben, kişi zamiri. 103b/7, 104a/4,
105b/7, 27a/5, 28b/7, 31b/6,
32a/ 3, 2a/2, 37a/4, 38a/8, 44b/9,
62b/2, 70a/5, 74b/4, 79a/9, 7a/9,
98b/7, 99a/2, 99b/1, 9a/4

b.-a(baña) ‘bana’ 34a/2,
104b/2, 105b/3, 105b/5, 13a/1,
24b/1, 28a/1, 30b/9, 31a/7,
31a/9, 35b/4, 38a/7, 44b/8,

- 79b/1, 7b/9, 8b/1, 92a/2, 96a/6
99a/2, 99a/7
b.-de 26b/4
b.-den 62b/2, 83b/8, 84a/2,
84a/7, 84b/9, 98b/9, 99a/6
b.-i 105a/5, 31a/1, 31b/1, 33a/4,
33a/4, 44b/6, 70a/5, 87b/3
b.-im 105b/5, 105b/7, 12b/9,
22b/9, 27a/9, 33a/3, 45b/9,
66a/6, 66a/7, 74a/4, 74b/3,
79a/3, 8a/3, 98a/7, 99a/3
b.-imdür 62b/3
b.-imle 7a/9, 93a/1, 93a/2,
93a/3
bend : *Far.* Bağ, yular; bağlama.
b.-i 16a/5
bende : *Far.* Kul köle; bağlı 11a/4,
11b/5
Benī İsrāil : İsrail oğulları, Yahudiler.
45a/3, 110a/2, 45a/1
beñ(i)z : Beniz, yüz, çehre.
b.-i 47a/5
beñ(i)ze- : İki kişi veya nesne arasında
birbirini andıracak kadar ortak
nitelikler bulunmak, andırmak.
b.-mez 43b/4, 43b/5
beñzer : Benzer, benzeyen. 24b/8,
25a/3
beñzet- : Benzer duruma getirmek
b.-dügi 40a/5
b.-ti 42b/9
berāber : *Far.* Birlikte bulunan, bir
arada. 59b/8
b.-dür 18b/7
b. ol- 'birlikte olmak' 58b/8,
75a/5
berekāt : *Ar.* Bolluk, saadet,
meymenet.
b.-ıla 13a/2
berī : *Ar.* Salim, kurtulmuş, temiz.
b.-dür 44a/6
beriye : *Ar.* Halk, insanlar, yaratık.
b.-dür 12b/3
beriyye : *Ar.* Çöl.
b.-de 95a/3
berķ : *Ar.* Şimşek.
b. ur - 'şimşek çakması'
89a/1, 89b/3
berrān : *Far.* Kesen, kesici, keskin.
b. ol-'keskinleşmek' 65a/7
berü : Bu tarafa, bu yana, buraya,
beriye. 114a/7
besle- : Yiyecek ve içeceğini sağlamak.
b.-rdi 104a/1

- b.-rim 104a/3
- b.-yüp 104a/2
- beş** : Dörtten sonra gelen sayı. 36b/4, 8a/8, 9a/8
- beşâret** : *Ar* .Müjde, bir iyi haber. 19b/2
- beşer** : *Ar*. İnsan, adam 96b/1
- beşinci** : Beşinci. 12a/8, 36b/9, 71b/8
- b.-de 72b/3, 76a/2
- bevl** : *Ar*. İdrar, işeme, çiş.
- b. -i 85a/7
- beyân** : *Ar*. Anlatma, açık söyleme. 38b/1, 58a/4
- b. eyle-‘anlatmak, açıklamak’ 21b/4
- b. it- ‘anlatmak, açıklamak’ 37a/8
- b. kıl-‘anlatmak, açıklamak’ 21b/7
- beyt** : *Ar*. Mesken, hane, ev, oda. 88b/8, 42a/5, 47b/5, 48b/7, 66b/5, 70a/1
- bîñar** : Pınar, çeşme.
- b.-ları 87a/3
- bırak(ğ)-** : Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak.
- b(ğ).-alar 65b/2
- b(ğ).-alardı 96b/8
- b(ğ).-asız 23b/7
- b(ğ).-aydı 17a/5
- bî-çâre** : *Far*.Çaresiz, zavallı. 93a/4
- bî-çün** : *Far*. Emsalsiz, eşsiz. 90a/2
- bî-ñaber** : *Far*. Habersiz, bilgisiz; vurdumduymaz.
- b. dur- ‘habersiz olmak’ 54b/8
- b. ol- ‘habersiz olmak’ 89b/7
- bıkr** : *Ar*. Dokunulmamış, kızıoğlan kız. 82b/3
- bil-** Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak. 52b/6
- b.-di 48a/9
- b.-düğine 28a/9
- b.-düğüm 8b/1
- b.-düğümüz 102b/7
- b.-dügüñle 36b/9
- b.-dük 96a/3
- b.-düm 105b/6, 111a/5
- b.-eler 55b/3, 56a/1, 68a/3, 97b/9
- b.-emez 47b/1
- b.-esiz 90b/2, 62a/1
- b.-eydi 33a/3

b.-medigümdür 38a/5

b.-mediler 110a/5

b.-medükleri 34a/2

b.-mez 106a/7, 10a/4, 10a/6,
43a/8, 44a/8, 98b/8

b.-seler 34a/3

b.-ünüz 52a/8

b.-ür 105b/3, 107a/1, 112b/2,
44b/3, 44b/3, 54a/3, 54a/4,
54a/4, 8a/5, 8a/5, 98b/8,
29a/9

b.-ürem 27a/5, 32a/2

b.-ürim 112b/2

b.-üriz 102b/5

b.ürler 15a/6, 48b/7, 54b/7

b.-ürsin 112b/2

bildür- : Herhangi bir şeyi haber vermek.

b.-di 69a/7, 69a/8

b.-dügümüz 30a/6

b.-evüz 22b/4

bile : Birlikte, beraber, yan; dahi, da, de; ile. 104a/7, 16a/6 , 29b/7, 48a/2, 5a/6 69b/9, 97a/2

b.-sinde 109a/8

b.- siz 90b/2

bilme- : Bilmemek, anlamamış, öğrenmemiş bulunmak.

b.-digümdür 38a/5

b.-diler 110a/5

b.-dükleri 34a/2

bilmezlik : Bilmeme durumu, cehalet.
99a/1

biñ : Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı. 70b/2, 75b/6, 10a/3, 10a/3, 10a/5, 10a/6, 10b/3, 10b/4, 10b/5, 12a/1, 43b/1, 47a/8, 4a/3, 6b/6, 70b/1, 72a/2, 72a/8, 73a/1, 73a/2, 74a/2, 75b/5, 75b/6, 76a/5, 76a/6, 76b/3, 93a/8, 95b/6, 95b/6

bin- : Binmek, oturmak, çıkmak.

b.-di 111a/8

b. -erdi 104b/1

b.-erler 101a/8, 60a/7, 60b/1,
60b/2

bindür-: Bindirmek

b.-mişler 80b/4

b.-eler 71a/2, 81b/8,

87b/8, 88b/1

b.-erdi 104b/1

b.-üp 109a/4

bir : Bir, herhangi bir; aynı, yalnız.

58a/4 109b/1, 111a/1, 27b/2,
100b/6, 103a/2, 103a/2,
103a/4, 103b/9, 104a/1,
104a/5, 104b/1, 105a/1,
105b/4, 105b/8, 106a/7,
107a/2, 107a/2, 107a/6,
107b/7, 107b/9, 108a/6,
108b/7, 109a/1, 109a/3,
109a/4, 109a/8, 10b/1, 110a/7,
110b/1, 111b/9, 11a/4, 11b/9,
11b/9, 12a/4, 12a/5, 14a/1,
15a/4, 16a/8, 17a/1, 17a/2,
17a/3, 17b/3, 18a/4, 18a/8,
21a/5, 21a/6, 22a/7, 22b/9,
23a/2, 23a/8, 24a/3, 24b/8,
24b/9, 25b/8, 26b/6, 27a/6,
27b/5, 28a/1, 28a/2, 28a/5,
30b/3, 31a/8, 31a/8, 32a/2,
32a/5, 33a/7, 34a/8, 34b/4,
34b/6, 34b/8, 35a/2, 37a/1,
37a/6, 40a/6, 40b/1, 40b/6 ,
41a/2, 41b/2, 41b/7, 42a/8,
42b/1, 42b/4, 44b/2, 44b/5,
45a/5, 45b/3, 47a/8, 47b/4,
49b/9, 50a/3, 50a/4, 50a/8,
50a/9, 53a/5, 53b/2, 53b/7
,54b/3, 55a/9, 56b/1, 56b/8,
57b/4, 59a/9, 60a/4, 61a/9,
63a/4, 63a/8, 63b/1, 63b/2,
63b/4, 65a/9, 65b/1, 68b/2,
68b/3, 70b/2, 71a/7, 72a/3,

72a/4, 72b/8, 72b/9, 74b/4,
74b/5, 75a/2, 75a/3, 75b/7,
76a/7, 76b/6, 76b/6, 77a/5,
77a/6, 77a/6, 77a/8, 77b/4,
78a/1, 78a/7, 78b/4, 79a/1,
79a/1, 79a/4, 79b/9, 80a/4,
80a/4, 80b/3, 80b/4, 81b/2,
83b/6, 84b/5, 84b/7, 86a/1,
86a/1, 86a/5, 86b/1, 86b/3,
86b/3, 86b/3, 86b/5, 86b/6,
87b/7, 88b/8, 89b/1, 90b/9,
93a/8, 93a/9, 93b/1, 93b/2,
93b/3, 93b/6, 93b/7, 93b/9,
93b/9, 94a/6, 94b/3, 96b/5,
96b/7, 96b/9, 96b/9, 98b/1,
9b/1, 9b/7, 9b/9, 98a/9
b.-dür 28b/8, 46a/5, 64b/3,
10a/1
b.-i 13a/1, 18a/5, 22a/6, 22a/6,
28a/8, 52a/9, 52b/1, 59a/6,
86a/1, 86a/8, 90b/3, 94a/4
b.-imiş 28b/9
b.-inde 27b/9, 72a/8 ,86a/1,
86a/4
b.-inden 107b/9, 53a/4, 53a/4,
79b/4, 94a/7
b.-ine 107b/7
b.ini 94b/1
b.iniñ 43b/3, 74a/6
b.iñüzi 90b/3

b.iñüzün 100a/8

biraz : Bir parça, azıcık. 109a/9, 60b/8

birbiri : Karşılıklı olarak bir diğeri.
58a/2

b.-mize 46a/6

b.-müzle 90b/9

b.-ne 108a/1, 43b/7

b.-ñüz 91a/2

b.-yle 71b/7

b.-lerine 55b/4

b.-ni 86b/6

birer : Herkese bir. 27a/1

biriki : Çok az sayıda, birkaç. 69b/6

birinci : Birinci.
b.-leri 93b/1

biri : Biri, bir tanesi.
b. -ne 107b/7

birisi : Herhangi bir kimse, birisi.
47b/9, 58b/3, 94a/5
b.-niñ 74a/4, 86b/4

birkaç : Çok olmayan, az sayıda, az.
25a/4, 40a/5

birle : İle. 42b/9, 9b/9, 11a/6, 11b/1,
12a/2, 12a/2, 16b/5, 19a/8,
21a/4, 26a/4, 24a/8, 26b/1,
34b/6, 68b/3, 62a/5, 69a/1,
69a/5, 69b/3, 92b/1

birlik(g) : Bir olmak, vahdaniyet.
b(g).-ine 38b/5, 39a/9, 49a/3
b(g).-üni 22b/3, 30a/5
b.-te 90b/1

biryân : *Far.* Tava, tepsi gibi şeylerde
susuz veya az suda pişirildikten
sonra kızartılan et kebabı.
88a/8

bit : Yarım kanatlılar alt takımına
giren, insan ve memeli
hayvanların vücudunda asalak
olarak yaşayan böcek. 85a/8

bit-(1) : Bitmek, sona ermek.
b.-di 111a/2
b.-irür 43a/6

bit-(2) : Bitmek,(ot) büyüme,
yetişmek.
b.-eler 67a/3
b.-meyeydi 94a/7
b.-miş ol-‘çıkılmış, yetişmiş’
81b/3
b.-er 67a/3 ,95a/3

biti : Yazılmış şey, mektup, senet,
belge. 73a/3, 73a/4, 74a/5,
74b/5, 75a/3
b.-de 74b/5
b.-den 75a/4

- b.-ler 73a/1, 75a/8
- b.-lere 74a/7
- b.-leri 73a/8
- b.-ñi 73a/6
- bitür-** : Büyütmek, yetiştirmek.
- b.-dük 38b/7
- bī-vefā** : *Far.+Ar.* Vefasız, hayırsız;
dönek. 66b/1
- biz** : Biz. 102b/5, 102b/7, 106a/7,
19b/7, 26b/5, 27a/8, 29a/9,
34b/4, 3a/3 , 45a/9 , 62a/3,
89a/9, 8b/3, 92b/2, 95b/3,
97a/2, 99b/4
- b.-de 30a/7, 46b/7, 79a/7,
79a/7
- b.-den 21b/5, 60b/6, 8b/2
- b.-e 106b/4, 29b/1, 44b/7,
45b/6, 46a/1, 62a/1, 67b/9,
84a/3, 89a/7
- b.-i 29a/1, 29b/3, 30a/6, 96a/3
- b.-im 29a/2, 46a/5, 52a/6,
59b/7, 60a/1, 68b/4, 79a/6,
96a/2, 35b/5, 36a/1
- bī-zevāl** : *Far.*Zevalsiz, sonu olmayan.
66b/7
- boğaz** : Boynun ön bölümü ve bu
bölümü oluşturan organlar.
- b.-ına 71a/9, 93b/2
- b.-ına dur-‘yediği şeyi
yutamamak’ 25a/2
- b.ında tur-‘yediği şeyi
yutamamak’ 95a/4, 95a/5
- borç(c)** : Geri verilmek üzere alınan
veya ödenmesi gerekli para
veya başka bir şey.
- b(c). -ı 5b/4
- borçlu** : Borcu olan, borç almış olan,
verecekli. 5b/4
- bositān** : *Far.*Bostan, bahçe.
- b.-larda 87a/1
- b.-lardan 39a/3
- boş** : Boş. 67b/3
- boylu** : Boyu olan. 85b/4
- boy(u)n** : Gövdenin başla omuz
arasında kalan bölgesi.
- b.-ı 91a/6
- b.-ına 16a/5 , 32b/1 , 80b/7
- b.-ları 16b/1, 16b/4
- b. vir- ‘buyruk altına girmek’
114b/6
- bölük** : Bir bütünden ayrılmış olan,
parça, kısım. 91a/9
- böyle** : Böyle, bunun gibi. 103a/6,
106a/2, 18a/1, 53a/7, 60a/8
- b.-dür 46a/4, 46a/8, 46b/2

bu : Bu (sıfat). 3a/5, 100a/3, 102b/9,
104a/5, 104b/2, 105a/9,
105b/7, 105b/8, 106a/4,
106a/7, 106b/6, 109b/9, 99b/9,
10b/7, 111a/4, 111b/1, 14a/8,
114b/5, 11b/2, 14a/4, 14a/9,
14b/4, 16a/8, 16b/5, 16b/9,
17b/2, 18a/3, 20a/6, 20a/9,
20b/1, 22b/5, 23b/5, 26a/1,
27b/1, 28a/6 , 29b/5, 31a/2,
32a/3, 32a/9, 33a/7, 33b/2,
34a/2, 34a/3, 37a/4, 37a/6,
38a/3, 38b/3, 39a/6, 39a/8,
3b/4, 43a/2, 46a/4, 46a/7,
46b/1, 47b/4, 49a/4, 4a/5, 4a/7,
4a/8, 4b/9, 4b/9, 52a/2, 58a/5,
59a/7 , 59b/6, 59b/9, 60a/2,
60b/7, 64a/3, 64a/8, 64b/4,
66b/1, 66b/7, 68a/5, 68a/7,
6a/1, 6a/4, 6a/6, 6a/7, 6b/1,
6b/4, 72b/7, 72b/8, 73a/7,
74a/7, 74b/8, 74b/9, 76b/8,
7a/3, 7a/4, 82a/6, 82b/7, 86a/8,
90a/1, 90b/8, 94a/3, 96b/5,
96b/6, 96b/8, 97b/4, 99b/6 ,
b.-dur 102a/5, 108b/7, 10b/8,
111b/9, 112a/1, 13b/9, 36a/7,
40a/6, 40b/1, 40b/6, 41a/2,
41b/2, 41b/7 , 42a/8, 42b/1,
42b/4, 49b/9, 50a/5, 59b/4,
62a/7, 64b/7, 83b/2, 92a/3,
92a/9, 96b/1

b.-lara 22b/4
b.-lardan 97b/1
b.-ları 97b/2
b.-na 64a/8
b.-nda 26a/6, 27b/2 , 45b/5,
59b/7, 73a/9, 9a/8
b.-ndan 37a/7, 84a/5, 90b/4,
96a/3, 97a/1, 99a/8
b.-nı 103a/9, 36b/5, 6a/5
b.-niñ 26b/8, 59a/7
b.-nlar 100b/8, 23b/9 , 27a/8,
27b/6, 28a/7, 28b/2, 31b/2,
35b/3
b.-nlara 81b/9 , 97b/4
b.-nlardan 35b/3
b.-nları 109b/7, 109b/8, 23a/9
b.-nların 24a/1, 28b/3, 28b/8 ,
88b/9
b.-nlaruñ 23a/6, 28b/6

buçuk : Bir şeyin yarısı. 45b/3

budağ(ğ) : Ağacın dal olacak sürgünü,
dal.

b.-ında 88a/6

b.-dur 100b/3, 100b/5

b.-larda 66b/4

bugün : Bugün, içinde bulunulan gün.
69a/3, 74b/9, 75a/1, 79a/8,
79b/6, 90a/9, 92b/1

buğağ : Hayvanın ayağına vurulan
köstek.

b.-lar 73b/5

bul-: Arayarak veya aramadan bir
şeyle, bir kimseyle
karşılaşmak.

b.-a 5b/5

b.-alar 22b/7, 36a/2 , 73a/9

b.-amadum 69b/7

b.-asız 61a/3

b.-dı 23a/3, 32a/4

b.-ısar 112a/4, 69b/1, 69b/2,
69b/3

b.-mışlardır 30b/6

b.-unmaya 58a/8, 58a/9,
65b/1, 71b/3

b.-up 33a/6

b.-ursañ 104b/3

bulut : Bulut. 89b/1, 89b/3

b.-lar 48b/6

bunca : Bu denli, bu kadar. 10b/6

burāk : *Ar.* Hz.Muhammed'in Miraç'ta
bindiği binek. 77a/5

b.-lar 88a/3

b.-lara 81b/7, 87b/8, 88b/1

b.-lardan 88a/7

b.-ların 88a/3

buyur-: Bir şeyin yapılmasını veya
yapılmamasını kesin olarak
söylemek, emretmek.

b.-dı 100a/6, 100a/9, 13a/4,
21a/8, 23b/8, 36a/3, 3a/9,
4a/9, 4b/2, 50a/1, 50a/7,
51b/2, 51b/6, 53a/2, 53b/4,
56b/2, 59a/3, 5a/6, 60b/9,
63a/5, 63a/6, 64a/4, 67a/3,
67b/4, 74a/3, 77a/4, 80a/8,
81a/9, 93b/5

b.-dum 26a/2

b.-ur 40a/3, 102a/8, 115b/2,
20b/5, 24a/5, 40a/9, 43b/5,
96b/2

b.-ursın 65a/3

bülbül : *Far.* Nisan ve mayısta erkeği
güzel öten maruf kuş. 66b/4

büthāne : *Far.* Puthane, putların
bulunduğu yer

b.-den 25b/2

b.-ye 25a/7

büyü-: İrileşmek, eskisinden büyük
duruma gelmek.

b.-ye 25a/1

büyük : Boyutları benzerlerinden daha fazla olan. 17a/3

(C)

cabbār : *Ar.* Zorlayıcı, cebredici, zorba.
(bk. **cebbār**)

c.-lar 66a/7, 80b/1, 80b/4

cā'iz : *Ar.* İşlenilmesinde cevaz olan; olabilir, olur. 39a/5

cān : *Far.* Can, ruh; hayat, yaşayış; gönül; sevgili. 106a/3, 111a/3, 5a/3, 8b/6

c.bağışla- 'öldürmekten vazgeçmek' 107b/1

c.-1 43b/9

c.-1 çık-'ölmek' 33b/2

c.-ımı 28a/3

c.-ına 39b/9

c.-ını 110a/6, 110a/1

c.-lara 114a/9

c.-ların 114b/2

c. teslim it-'canını vermek, ölmek' 5a/4

canāvār : *Far.* Canlı, yaşayan; zararlı hayvan; domuz. 43b/2

c.-ları 101a/7

cāvidān : *Far.* Daimi, baki, sermedi, ebedi.

c.-a 77a/7

cāzū : *Far.* .Geceleri dolaşarak insanlara kötülük eden hortlak, kötülük ederek başkalarına zarar veren kadın.

c.-lardur 23b/9

c.-larsız 23b/6

cāzūluḡ : *Far.+T.* Cadıya yakışır şekilde davranış. 28b/6

cedd : *Ar.* Dede, büyük baba, ata.

c.-iñ 7b/2

c.-üñ 8b/7

cefā : *Ar.* Eziyet, incitme.

c. kıl- 'eziyet etmek' 33b/5, 33b/8

c.-lar 79b/1

c.-ları 34a/2 , 34a/3

cehennem : *Ar.* Ahiretde günahkâr kulların gideceği azap yeri, tamu. 75b/3, 96b/3, 96b/4

c.-e 106a/3, 93b/7

cehl : *Ar.* Bilmezlik, ilimsizlik.

c.-le 44a/2

cem' : *Ar.* Toplama, yığma 111a/1, 87b/3, 58a/7

c.- eyle-‘toplamak, bir araya getirmek’ 108a/6, 49b/3, 49b/5, 107a/7, 107b/1

c. it- ‘toplamak’ 81a/8

c. ol-‘bir araya gelmek’ 35b/6, 58a/4, 55b/5, 59a/9, 71a/4, 87b/6, 25a/8, 35b/9, 77b/4, 77b/9, 78a/6 , 78b/3, 78b/8 , 80a/3, 80b/5

cemāl : *Ar.* Yüz güzeliği.

c.-üñi 90a/2

cemī : *Ar.* Cümle, hep, bütün. 65b/4, 112b/9, 113b/3, 11a/7, 11b/4, 11b/8, 35b/5, 66b/7, 80a/2, 77a/3

c.-si 68b/4

cenāze : *Ar.* İnsan ölüsü

c.-si 5a/5

c.-siyle 48a/2

cennet : *Ar.* Cennet, uçmak. 4b/1, 79a/4, 81b/1, 81b/8, 82a/6, 83a/3, 83b/5, 85a/3, 85b/1, 86b/7, 87b/3, 87b/5, 77a/7

c.-de 12b/3, 83b/4, 87b/4, 89a/8

c.-e 19b/5, 40b/4, 81b/2

c.-i 32b/7

c.-te 83a/9

cerāhat : *Ar.* İrin, yara; cerrahlık.

c.-den 105b/8

cereb : *Ar.* Uyuz hastalığı, uyuzluk 40b/8

cevāb : *Ar.* Sorulan şeye verilen karşılık. 10b/8, 113a/4, 13b/8, 49a/8, 68b/7, 77b/7, 83b/1, 96a/5

c.-ında 106a/4

c. vir-‘cevaplamak’ 77b/2 , 78a/4, 62b/7, 66a/9, 78b/2, 80a/2, 95b/7, 78b/7 ,95b/6

cezā : *Ar.* Ceza 112a/3

c. gör- ‘kendisine ceza verilmek’ 69a/4

c.-sı 69a/7, 69a/8

c.-sı bul-‘cezalandırılmak’ 69b/1, 69b/2, 69b/3

c.-sın 36a/2

cılk : İrin toplamış yara; kokuşmuş. 105b/1

cidāl : *Ar.* Savaş. 106b/1

ciger : *Far.* Yürek, iç. 89a/5

c.-ümde 70a/4

ciger-güşe : *Far.* Evlat; sevgili.

c.-m 79a/6, 79b/1

cin : *Ar.* Gözle görünmez, latif
cisimlerden ibaret bir cisim.
66b/3

cirm : *Ar.* Cisim, hacim, oylum.
c.-i 58b/5, 58b/6 , 75b/5

cisr : *Ar.* Köprü. 75b/5
c.-de 75b/7, 75b/8, 76a/5

cum'a : *Ar.* Perşembeden sonra gelen
gün 46a/3, 87b/5, 88a/2

cümle : *Ar.* Bütün, hep, birikiş.
113a/1, 80b/8
c.-si 67b/2

cüz' : *Ar.* Kısım, parça, bölüm.
c.-idür 96b/5
c.-inden 96b/5

(Ç)

çalka-: Sarsmak.
ç.-dı 34a/8

çanak(ğ) : Toprak, metal vb. bir
maddeden yapılmış yayvan,
çukurca kap.
ç(ğ).-a 109b/1

çāre : *Far.* Çare, çözüm yolu, derman.
95b/5

çek-: Çekmek.
ç.-er 41a/7
ç.-erler 41a/4

ç.-ersin 52a/3
ç.-meyeydi 108a/4

çekirge : Düz kanatlılardan, uzun olan
art bacaklarına dayanarak
uzağa sıçrayabilen, birçok türü
olan bir böcek.(bk. **çekirgi**)
ç.-si 41a/9

çekirgi : Çekirge. (bk.**çekirge**). 41a/5

çenār : *Far.* Çınar . 82b/7

çeşme : *Far.* Çeşme.
ç.-ler 39a/2, 81b/4
ç.-leri 88b/3

çevre : Bir şeyin yakını, dolayı,etraf
ç.-sinde 86a/4

çık- : İçeriden dışarıya varmak,
gitmek.

ç.-a 88b/8 , 89b/6
ç.-alar 55a/1, 55a/5, 55b/1,
72a/5
ç.-anlara 70b/2
ç.-ar 108a/2, 61a/7
ç.-dı 25b/2, 32b/5, 49b/7, 49b/8
ç.-dık 45b/1, 45b/5
ç.-duğım 100b/6
ç.-duğum 44b/5
ç.-ınca 33b/2

çıkār-: Çıkarmak.

ç.-a 74a/5, 74b/5

ç.-alar 72a/5, 93b/8

ç.-alardı 96b/8

ç.-dı 107b/4

ç.-dılar 33b/8, 79b/2

ç.-duķ 38b/7, 39a/2, 59b/6

ç.-ı ol-81b/6

ç.-urız 49a/4

çıkmaķ(ğ) : Çıkmak.

ç(ğ).-a 93b/4

çiçek : Çiçek.

ç.-ler 42b/6, 81b/3, 88a/6

çift : *Far.* Çift, birbirini tamamlayan

iki tekten oluşan nesnelər.

44a/3, 43b/7, 43b/8, 43b/9,

44a/1, 44a/2, 44a/3

c.-leri 44a/4, 43a/5

çok(ğ) : Çok. 110a/3, 21a/4, 23a/1,

37a/3, 47a/7, 54b/1, 5a/8,

71b/6, 79b/1, 92a/5

ç.-dur 12b/9

ç(ğ).-ı 35a/8, 71a/7

çün : *Far.* Çünkü, madem ki, o hâlde,

eger, -dığı için, -dığı zaman, -

ınca. 54a/9, 104a/7, 108b/4,

110a/7, 13b/9, 22a/2, 22a/7,

23b/5, 24a/8, 32a/7, 33a/7,

34a/5, 37a/7, 38a/3, 38b/1,

44b/6, 45a/2, 45a/9, 46a/5,

53b/2, 54a/8, 55b/6, 56b/5,

58a/3, 59a/8, 5a/4, 62a/2,

62b/4, 68a/2, 68a/3, 6a/1,

70a/7, 76b/1, 7a/8, 7a/9, 81b/1,

82a/2, 85a/1, 87a/3, 88b/6,

8b/1, 90b/3, 93a/5, 95a/4,

97b/4, 98a/3

çünkü: *Far.* Şundan dolayı, bu sebeple,

zira. 25b/1, 46b/2, 4a/4

çürü- : Kimyasal değişikliğe uğrayarak

bozulup, dağılmak.

ç.-miş 110b/7, 110b/9, 67a/7

ç.-ye 67a/4

çürük : Çürümüş olan. 103a/4

çürüt-: Çürümesine sebep olmak.

ç.-dün 36b/7

(D)

dād : *Far.* Adalet, doğruluk.

d.-umı 79a/3

dağ : Dağ. 44a/9

d.-ı 44b/5

dağıl-: Toplu durumdayken ayrılıp

birbirinden uzaklaşmak.

d.-miş 67a/8

daḥı : Dahi, daha da, başka, ve, yine.
100a/2, 100a/9, 100b/4,
101a/7, 101a/9, 102a/7,
102b/6, 103b/1, 103b/3,
103b/6, 103b/8, 109b/2,
111a/7, 113b/7, 12a/2, 13b/6,
14a/1, 16b/8, 19a/7, 19b/3,
19b/9, 20a/2 , 20a/4, 21a/4,
21a/5, 21a/6, 21b/3, 22a/5,
24a/4 , 25a/8 26a/1, 27a/5,
27a/6, 27a/7, 27b/6, 28b/1,
28b/2, 30a/1, 30a/7, 30b/7,
31a/1, 31b/1, 31b/8, 33a/4,
33a/5, 33b/1, 33b/3, 37a/1,
37a/8, 38b/6, 39a/2, 39a/3,
39a/9, 39b/8, 40a/8, 40b/1,
40b/3, 40b/6, 41a/2, 41a/6,
41b/2, 41b/5, 41b/7, 42a/8,
42b/1, 42b/2, 42b/4, 43a/6,
43a/7, 43b/4, 43b/6, 44a/6,
45a/8, 47b/2, 48b/6, 49a/3,
49b/4, 49b/9, 4a/8, 4b/2, 50a/3,
50a/5, 51b/2, 51b/5, 51b/6,
51b/7 54a/4, 54b/4, 55b/1,
56a/5, 56a/8, 58a/9, 59b/1,
59b/8, 5a/6, 60a/6, 62a/2,
62b/2, 63a/4, 64a/8, 65b/6,
65b/8, 65b/9, 66a/2, 68a/6,
68b/4, 69a/4, 69a/7, 6a/2, 6a/7,
70b/4, 73a/2, 74a/2, 74b/3,
74b/9, 77a/8, 77b/5, 78a/1,
78a/7, 78b/4, 79b/6, 79b/7,

79b/9, 80a/4, 80a/4, 83a/7,
84a/7, 84b/3, 84b/6, 84b/9,
86b/7, 87b/1, 8b/3, 95b/5,
99b/5

dā'ī : *Ar.* Dua eden, duacı. 12b/7

daḳ-: Takmak.

d.-tılar 32b/2

ḍalālet : *Ar.* Doğru yoldan sapma,
sapınç.

ḍ.-de 62a/4

ḍ.-de ol-‘ doğru yoldan
ayrılma’ 31b/7

ḍ.-desiz 62a/9

damla-: Damla durumunda tane tane
düşmek.

d.-yaydı 94b/3

dānā : *Far.* Bilen, bilici. 53a/8

dāne : *Far.* Tane, tohum. 86a/1, 86b/3

d.-ler 38b/7

d.-leri 38b/8

danıklık : Tanıklık, tanık olma
durumu, şahitlik. 7a/8

da'vā : *Ar.* Şikâyetçi olarak
mahkemeye başvurma,
mesele. 26b/2

d.-sı kıl- 26a/2, 25b/4

d.-sın 26a/4

da'vet : *Ar.* Çağırma, çağrı. 22b/2,
33b/4

d. eyle- 'çağırma, davet
etmek' 22a/3

d. kıl- 'çağırma, davet etmek'
23b/3, 30b/7

de-: Demek, söylemek.(bk.di-)

d.-di 103a/7, 103b/5, 104a/5,
105b/2 , 27a/1, 70b/6, 9a/6

d.-mişlerdür 61a/4

d.-miş ol- 'söylemek' 11b/8

d.-r 112a/7

d.-rsen 8b/6

d.-yeler 84a/5

d.-yicek 52a/6

d.-yü 102a/1, 105a/5, 55b/9,
57b/5, 62a/6, 62b/1, 83a/3,
93a/7

def a : *Ar.* Kere, kez, yol.

d.-da 93a/8

defn : *Ar.* Gömme, gömülme. 27b/3

d. eyle-' gömmek' 48a/3

degil : Değil.(**bk.** degül) 107a/9,
108b/1, 108b/5 , 62b/9, 98a/2

d.-di 35a/1

d.-dür 100a/5, 105b/1, 15b/7,
15b/9, 21b/5, 28b/7, 35b/5,

39b/3, 59b/9, 68b/1, 68b/8,
6b/8, 83a/4, 92b/3, 96b/1,
99b/5

d.-siz 29a/2

degın : Kadar, dek. 106a/3, 15a/3,
16a/6, 33b/6, 41a/8, 52b/6,
53a/1, 53a/6 , 58a/3, 58b/2,
60b/8, 71a/8, 71a/8, 71a/8,
71a/9, 74b/8, 79a/7, 93a/9,
93b/1, 93b/1, 93b/2, 93b/2

degül : Değil. (**bk.** degil) 62a/3, 99a/1

delil : *Ar.* Tanık, belge. 3a/6, 49b/9,
50a/4, 64a/8

d.-dür 38b/6, 39a/8, 40a/1,
49a/3, 50a/3, 59b/1, 59b/6,
60a/2 , 64a/3

deniz : Deniz. 45b/1, 47b/4, 65a/9,
67a/9

d.-de 43b/2, 60b/1

d.-ler 47b/2, 65a/8, 86b/2

d.-lerde 43a/9

dep- : Hücüm etmek, saldırmak.

d.-diler 32b/4

depe : Tepe.

d.-lerin 88b/8

d.-lerinden 88b/4

depele-: Çiğnemek, ezmek, öldürmek.

d.-diler 32b/6

d.-rüz 29b/9, 31b/4	di- : Demek, söylemek. (bk. de-)
depelen- : Öldürülmek.	d.-di 109b/8, 114b/3, 18a/8,
d.-diler 78b/6	23a/2, 24b/2, 27a/5, 3a/5,
depser- : (Dudak, dil, yara, meyva hakkında) kuruyup buruşmak.	45b/9, 52a/5, 79a/5, 33b/2,
d.-enler 89a/5	38a/4
dere : Dere 27b/9	d.-diler 24a/2, 27a/8, 31b/5,
d.-de 28a/2	44b/8, 46a/1, 46a/9, 62b/6,
derhāl : <i>Far.+Ar.</i> Hemen, o anda, şimdi. 48a/9	79b/3
deri : İnsan ya da hayvan vücudunu kaplayan tüy.	d.-dügi 43a/2
d.-ler 67a/8	d.-dükleri 102b/4
derle- : Terlemek.	d.-medüm 91b/9
d.-yeler 71a/7	d.-mişdür 115b/4
d.-yicek 85a/9	d.-r 68b/7
destür : <i>Far.</i> İzin, mücade. 24b/1	d.-rlerdi 62a/6, 103a/1, 52a/3,
d.-dur 91a/1	99b/4, 7a/2
d. gel- 'izin vermek' 91b/5, 54b/4, 54b/5	d.-rsin 103a/5, 30a/7, 74a/9,
d. ol- 84b/7 54a/8	99a/2
d. vir- 24b/3	d.-rsün 99b/1
deve : Deve. 101a/5, 60b/1, 95a/3	d.-rler 108a/2, 56b/9, 57b/3,
devşür- : Toplamak, derlemek, bir araya getirmek.	57b/6, 95a/2, 107b/8
d.-ürüz 47a/1	d.-ye 11b/7, 65b/9, 66a/9,
	74b/4, 75a/2, 76b/1, 93b/9
	d.-yeler 55a/8, 61a/3, 68a/7,
	84b/6, 88a/1, 91b/4, 93b/9,
	95b/9, 96a/3, 96a/5
	d.-yüp 106a/2
	dībā : <i>Far.</i> Renkli dokuma motiflerle süslü lüks bir çeşit ipek kumaş.

d.-dan 86a/3	d.-se 108b/7, 31a/8
dīdār : <i>Far.</i> Yüz, çehre.	d.-seler 83b/4
d. göster- 'yüzünü göstermek'	d.-seydi 61b/9
89a/8	d.-seydiñ 97a/8
d.-ın 82b/1	d.-seydüñ 97a/5
dīde : <i>Far.</i> Göz. 10a/2	d.-yeler 84a/1, 95a/2, 95a/6
dīle- : Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, rica etmek, arzu etmek.	d.-yeyim 8a/2, 8a/8
d.!8a/2, 8a/4, 8a/6	d.-yüp 6b/1
d.-di 13b/9	dilemek : Dilemek, istemek.
d.-dik 45b/2	d.-de 11b/2
d.-diler 20a/8, 7b/5	d.-dür 62b/2
d.-dügüñizi 84a/1	dimek : Demek, söylemek. 11a/6, 11b/7, 13a/5, 13a/6, 9b/7, 13b/1
d.-dükleri 62b/1	d.-dür 20a/4, 9a/9
d.-mez 8a/8	dīn : <i>Ar.</i> Din. 15a/6, 78a/3, 78a/5
d.-mezler 30b/5	d.-e 22a/3, 22b/2, 23b/3
d.-mezsın 62a/4	d.-ine 77b/6
d.-miş 25a/1	d.-lerine 31b/3
d.-ñ 83b/8	d.-üne 31b/4
d.-r 51b/1	d.-üñize 31b/6
d.-rem 87b/3	dīñle- : Dinlemek.
d.-rlerse 60a/7	d.-di 37a/1
d.-rse 39b/5, 39b/6, 50a/5	dīñlen- : Dinlenmek, rahat etmek.
d.-rseñüz 60b/4	d.-e 109b/3
d.-rsız 83b/9, 62a/5	dip(b) : Dip, alt, alt kısım.

d.-inde 109a/8, 67a/9, 77a/2,
77b/3, 77b/9, 78a/6, 78b/3,
78b/8, 80a/3, 81b/4, 83a/7

d.-ine 57b/2

diri: Diri, canlı, sağ. 68b/3

d.-de 106b/9

d.-dir 100a/1

d.-ler 68a/2

d. kı1- ‘diriltmek’ 98a/3,
103a/9, 19b/8, 109b/8, 40a/2,
40a/1, 38b/6, 27b/4, 108b/5,
111b/2, 28b/4, 28b/1, 103b/3,
27a/8, 19b/7

diril- : Güçlenip, canlanmak.

d.-di 27b/7

d.-ür 103a/6, 103a/7

dirilik : Diri olma durumu. 85a/5

d.-den 98b/5

d. ol- ‘canlı olmak’ 105b/8

dirilt(d)- : Dirilmesini sağlamak.

d(d).-e 106b/6, 108a/7, 109b/6

dirlik(g) : Yaşayış, hayat, sağlık,
varlık, geçim.

d(g).-i 94b/4

diş : Diş.

d.-ini 33b/8

d.-ümi 79b/2

dīvār : *Far.* Duvar. 109a/8

d.-a 32b/5

d.-dan 33a/8

d.-ları 109a/5

diyet : *Ar.* Kan bahası. 17b/8

diz : Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin
birleştiği yer.

d.-ine 93b/1

d.-leri 71a/3

doğ-: Dünyaya gelmek.

d.-miş 26b/7

doğrulanmak : Doğrulama işine konu
olmak, doğrulanmak.

d.- dur 115a/3

doğur-: Dünyaya getirmek, doğum
yapmak.

d.-dığı 24b/8

d.-miş 24b/9

dol-: Dolu duruma gelmek.

d.-a 100a/9

d.-sa 100a/8

dolu : İçi boş olmayan, dolmuş, pür.
44b/6

dolun-: Bedir hâline gelmek

d.-ur 53a/5

dost : *Far.* Dost.

d.-dan 90b/6	döndür- : Döndürmek.
d.-ı 90b/6	d.- diler 61b/1
d.-ları 78a/9, 82a/9	d.- e 56b/7
d.-larım 84b/9	d.- eler 93a/5
d.-larına 85a/2	d.- evüz 97b/7
dostlık : Dost olma durumu.	d.- mişler 31b/3
d.it- ‘ dost olmak’ 71b/7	dönmek(g) : Dönmek.
doğur- : Açlığını gidermek.	d(g).-e 97b/4
d.-a 5b/1	dördüncü : Dördüncü. 12a/7, 36b/8, 59a/5, 71b/7, 89b/5
dög- : Ezmek, dövmek, vurmak.	d.-de 72b/2, 76a/1
d.-diler 23b/8	dört : Dört. 10a/3, 43b/2, 86b/7, 86b/7, 87a/1
dök- : Dökmek, akıtmak.	döşek : Döşek, yatak. 86a/3
d.-enler 52b/1	du’â : <i>Ar.</i> Allah’a yalvarma, niyaz.
d.-er 107a/7	d. kı- ‘Allah’a yalvarmak’ 23a/5, 22b/7, 27a/7, 27a/3, 27b/6, 32a/4, 23a/2, 27b/7
dökül- : Dökülmek.	du’âcı : <i>Ar.T.</i> Allah’a yalvaran kimse. 6a/4, 6a/7
d.-e 65a/8, 95a/9	dudak(ğ) : Dudak.
dön- : Dönmek.	d(ğ).-ı 89a/5
d.-eler 84b/6, 85a/2, 95b/1	d.-ların 100b/7
d.- er 112a/3	dur- : Durmak.110b/9
d.-meyiseridi 96b/9	d.-a 76a/9
d.-mezler 35b/4	d.-alar 5a/2
d.-üp	
dönder- : Döndürmek, yöneltmek, çevirmek.	
d.-ür 98a/2	

- d.-dı 18a/6, 37a/1, 93a/2
d.-dukları 97a/9
d.-mazsañuz 29b/9
d.-miş 25a/2, 75b/4, 77a/3
d.mış ol- 73b/7, 73b/4, 75b/4
d.-uñuz 21a/9
d.-ur 44a/4
d.-urken 106a/2
d.-urlar 101a/4, 54b/8 , 58b/2
- durmağ** : Durmak. 51b/3
- dut-**: Tutmak, sabit kılmak.
d.-a 93b/3
d.-arlar 101b/9
d.-maduğ 95b/3
d.-tılar 32b/1
- duy-**: İşitmek, duymak, sezmek.
d.-arım 105b/9
- dükeli** : Hep, cümle, hepsi, bütün, herkes.
d.-miziñ 46a/5
- dün** : Gece. 54b/7
- dünyā** : *Ar.* Dünya . 32b/9, 50a/9, 56b/2, 58b/6, 58b/7, 59a/4, 66b/2, 89a/3, 93b/6, 94a/4, 94a/8, 94b/4, 96b/5, 96b/8
- d.-da 40b/9, 41a/6, 73a/8, 74b/8, 89a/7, 90a/9, 93a/4, 94a/8
d.-dadur 96b/4
d.-dan 69b/9
d.-ya 86a/8, 94a/3, 94b/3, 96b/6
d.-yı 43b/8
- dür-**: Bükme, katlamak, tomar hâline getirmek.
d.-diler 27a/2
d.-e 66a/4
- dürlü** : Türlü, çeşitli; çeşit. 101a/9, 101b/3, 101b/3, 10b/3, 10b/4, 12a/4, 37a/8, 43a/5, 43a/5, 43b/1, 44b/2, 47a/9, 47a/9, 52a/8, 55a/8, 55a/8, 71b/4, 88a/5
- düstür** : *Ar.* Kanun, kaide, kural.
d. ol-‘ilke veya kural kabul etmek’ 54a/7
- düş-**: Düşmek, inmek, takip etmek, aciz kalmak.
d.-di 37a/6
d.-e 14b/6, 95a/9
d.-er 57a/9
d.-miş 98b/1
- düşmān** : *Far.* Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden,

ona zarar vermeye çalışan kimse; yağı, hasım. 92a/6, 93a/4

d. ol-‘kin beslemeye başlamak’ 7b/1

d.-uñuzdur 92a/2

d.-ümüzü 34b/6

düşür-: Düşmesine sebep olmak.

d.-e 93a/9

d.-eler 65b/2

düşvār : *Far.* Güç, zor. 11a/7

d.-ıdı 11a/3

d. ol- ‘zorlaşmak, güçleşmek’ 108b/9

düz : Kıvrımlı olmayan, doğru. 81b/2

d. ol- ‘yatay durumda olmak, eğik olmamak’ 75b/6

düz-: Tertiplemek, düzenlemek; yazmak, nazmetmek.

d.-di 107a/2

d.-e 107a/3

d.-er 107a/4, 107a/6 , 107a/8

d.-erler 39a/4

d.-medi 39a/6

d.-mez 107a/4

(E)

ebed : *Ar.* Sonsuz, sonu olmayan gelecek zaman. 91a/2

ecel : *Ar.* Ecel, ömrün sonu. 60b/8

ecr : *Ar.* Bir iş, bir hizmet karşılığında verilen şey; ahrete ait mükafat, sevap. 19b/4

e. dile-‘ mükafat, ödül istemek’ 30b/5

edā’ : *Ar.* Borç veya borç gibi olan herhangi bir şeyi ödeme, yerine getirme.

e. kıl- ‘yerine getirmek, ödemek’ 55a/1

edeb : *Ar.* İyi terbiye, naziklik, usluluk. 7a/1

ednā : *Ar.* Pek aşağı, en bayağı, çok alçak.

e.-sınıñ 85b/9

eg-: Eğmek.

e.-mişdür 65a/1

egdür- : Eğmek, eğik duruma getirmek.

e.-meye 83a/2

eger : *Far.* Eğer, şayet. 94a/5, 104b/3, 105b/9, 108a/3, 112a/5, 112a/6, 112b/1, 113a/3, 113a/5, 113a/7, 113a/9, 113b/2, 113b/5, 113b/8, 113b/9, 114a/2, 114a/6,

114a/8, 114b/3, 114b/8,
115a/6, 115a/8, 13b/2,
13b/5, 13b/6, 14a/7, 27b/1,
29b/9, 31a/7, 34a/3, 38a/6,
49a/7, 52b/2, 58b/7, 60b/4,
62b/6, 68b/5, 83a/1, 96a/4,
76a/4, 7a/7, 86a/7, 86b/1,
93b/5, 94a/3, 94a/7, 94b/1,
94b/2

eglenci : Eğlenici.

e.-lersiz 95b/8

eh(i)l : *Ar.* Sahip, malik, mutasarrıf olan. 15b/2, 4b/2, 72b/3

e.-i 56a/4, 56b/2, 81b/2,
82a/6, 85a/3, 90a/5, 90a/5,
91a/7, 91a/9, 94a/9

e.-inden 90b/6, 93b/6, 94a/7

e.-ine 105b/9, 94b/9

e.-iniñ 82b/9, 83b/5, 85b/2,
91a/5, 94b/4

e.-iyle 63b/8

e.-leri 88a/1, 83a/7

e.-üñüzi 75a/7

ek-:Ekmek, tohum atmak.

e.-di 42b/1

e.-en 42b/2, 42b/3

e.-er 41a/7

e.-erler 41a/3

e.-ermisiz 46b/8

e.-erüz 46b/8

e.-meyenler (ekin) 42a/9

ekber : *Ar.* En, daha büyük.

e.-dür 52b/5

e.-ilir 57b/6

ekil- : Ekilmek.

e.-ilir 57b/6

ekin : Ekin, buğday, ekilen şey.

e. ek- 'ekin ekmek' 41a/3,
46b/8, 42a/9

e.- i 41a/9

e.-ler 42a/8

ekmek (**bk.** etmek) : Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, tandırda veya sacda pişirilmesiyle yapılan yiyecek. 24b/4

eksen : Bir cisimi iki eşit parçaya bölen çizgi.

e.-inde 86a/5

ekşer : *Ar.* En çok, daha ziyade.

e.-ine 15a/9

eksik : Bir bölümü olmayan, noksan. 55a/6

e. it- 'her zaman bulundurmak' 45b/4

eksil-: Eksilmek, azalmak.

e.-di 59a/2

e.-ür 69b/8

el : El. 106a/8, 93a/1, 98b/2

e.-i 81a/1

e.-imden 105b/5, 27a/9

e.-in 48a/5

e.-inde 103a/4, 105a/1,
40b/7, 63b/3, 79a/1, 79a/1

e.-inden 63b/4

e.-ine 73a/3, 73a/4

e.-iyle 69b/9

e.-leri 16a/6, 16b/1, 16b/4,
92b/8

e.-lerinde 73b/5

e.-lerinden 65b/2

e.-leriyle 39a/4

e.-ümile 70a/4, 70a/5

e.-üñden 52b/3

elbette : *Ar.* Her hâlde, şüphesiz,
kuşkusuz, elbet. 109a/1

elem : *Ar.* Acı, üzüntü, dert, keder.
105b/8

el-ḥamdülillāh: *Ar.* Allah'a
hamdolsun, Allah'a şükür.
76b/9, 112a/6, 11a/6

elli : Elli sayısı.76a/6

elsiz : Eli olmayan. 60a/3

emān : *Ar.* Eminlik, korkusuzluk.

e.-iñda 5b/7

emīn : *Ar.* Emin, korkusuz,güvenen,
şüphe etmeyen.

e. ol-‘inanmak, güvenmek’ 5b 2

em(i)r : *Ar.* Emir, buyruk. 54b/2,
114b/1, 114a/9, 45a/7

e. eyle- ‘buyurmak, buyruk
vermek’ 10b/7, 114a/5, 114b/1,
34a/6, 59a/1, 20a/1, 55b/8

e.-i 108b/7

e.-ine 6a/8

e. it- ‘buyurmak, emretmek’
109a/1

e.-iyle 110b/9

e. ol- 55b/9, 65a/2, 67a/5,
93a/7

emşāl : *Ar.* Nümuneler, örnekler; eş,
benzer.

e.-i 15b/5

emzirükli : Emziren, çocuğu emziren
kadın.

e.-ler 65b/1

emzür-: Emzirmek.

e.-düklerin 65b/1

en: İki kenar arasındaki mesafe,
genişlik. 85b/9

endīše : *Far.* Endişe , düşünce. 109b/9

eñek : Çene, çene kemiği.

e.-lerine 16a/5

enşār : *Ar.* Yardımcılar, muavinler,
müdafilere, koruyucular.

e.-iñ 20a/7

envā‘ : *Ar.* Çeşitler, türler. 88a/5

eri-: Erimek.

e.-yenler 67b/1

e.-yeydi 94b/2

erkān : *Ar.* Esaslar, destekler.

e.-iñ 13a/8

eşah : *Ar.* Daha sahih, doğru. 62a/6

eser : *Ar.* Nişan, iz, alamet. 41a/9,
41b/3, 41b/5, 41b/6

eserik : Esrük, sarhoş. 65b/3

eski : Çoktan beri var olan, üzerinden
çok zaman geçmiş olan. 57b/1

eskimek : Eski duruma gelmek. 85a/8

eslāf : *Ar.* Yerlerine geçilmiş kimseler,
geçmişler. 59b/8

es-selām : *Ar.* Selamlar, hayırlı dualar
olsun. 22a/3

eşek(g) : Eşek, atgillerden uzun kulaklı
olan binek hayvanı.

e(g). -i 110b/7

e(g). -üñe 110b/6

eşref : *Ar.* Daha, pek şerefli, onurlu.

e.-i 81a/1

et : Et, vücut.

e.-inden 101b/4

e.-üñ 43a/7, 8a/3

et(d)- : Etmek, yapmak. (bk. it-)

e(d).-erken 63a/4

etmek(g) : (bk. ekmek) Ekmek.

110b/5, 25a/1

e.-i 109b/1, 109a/9

ev : Ev. 20a/9

e.-i 83a/4

e.-ine 111a/8, 48a/4

e.-leri 109b/3, 46a/6

e.-lerine 63b/8, 87b/8

e.-leriniñ 46a/4

evkāt : *Ar.* Zamanlar. 58a/7

evliyā : *Ar.* Keramet sahibi olanlar,
erenler. 78b/3

e.-yı (Allah) 33b/5

evvel : *Ar.* Evvel, önce, ilk, başlangıç.

11a/1, 113b/3, 24a/9, 36b/5,

37a/1, 71b/5, 72a/9, 75a/8,

75b/8, 76a/8, 76b/2, 76b/7,

77b/1, 87a/4

e.-inden 53a/6	84b/2, 87a/9, 8a/2, 8a/3, 8a/4,
e.-ki 12a/5, 64b/2	8a/6, 8a/8, 8a/9, 98a/5, 98b/3,
ey : Ey, hey! Ünlem sözü. 101a/2,	98b/9, 99a/9, 99b/4, 103b/1,
110b/8, 28b/1, 30b/4, 31b/9,	103b/6, 105a/7, 105b/5, 106b/6,
32b/8, 35a/5, 37a/1, 37a/4,	107b/6, 110a/7, 110b/1, 111a/5,
48b/1, 62a/8, 67a/7, 67a/8,	22b/5, 23b/6, 24b/1, 24b/5,
67a/9, 67b/1, 74a/1, 74a/7,	26a/3, 26a/6, 26a/8, 26b/1,
74b/1, 74b/2, 74b/7, 79a/6,	27a/9, 28b/3, 28b/5, 31b/2,
79b/1, 79b/5, 83b/8, 84a/1,	31b/5, 33a/3, 37a/1, 48b/1,
84b/9, 85a/3, 89a/3, 90a/9,	48b/2, 48b/3, 54a/5, 64a/7,
91a/5 92a/1, 98b/3, 98b/6,	69b/8, 70b/3, 70b/5, 70b/6,
99a/9, 9a/2	83b/5, 84b/8, 87b/1, 87b/4,
ey(i)(t)- : Demek, söylemek.	87b/4, 98b/6, 98b/6, 98b/7,
e.(ayıt).! 112a/7, 112b/2,	99a/1, 38a/6
112b/3, 113a/6, 113a/7,	e.-diler 23b/2, 26a/7, 26b/4,
113b/1, 113b/6, 114a/3,	44b/7, 46b/2, 46b/4, 47a/6,
114a/4, 114a/8, 114b/4,	47a/7, 4a/5 , 61b/7, 62b/5,
114b/9, 115a/7, 115a/9	65a/3, 69b/7, 17b/6, 22b/1,
e(d).-e 66a/5, 74a/7, 74a/9,	22b/6, 26a/9, 26b/2, 27b/2,
74b/1, 74b/2, 74b/2, 77b/2,	28a/3, 28b/9, 29a/9, 29b/3,
78a/4, 79a/2, 79a/6, 83b/8,	29b/4, 30a/2, 45a/1, 46a/5,
84a/1, 84a/5, 93a/1, 93a/2,	46a/8, 46b/6, 46b/8, 47a/3,
93a/3, 93b/8, 74b/7, 85b/8	61b/6, 82b/8
e.-di 100b/9, 103a/5, 103a/9,	e.-dim 100b/8, 46a/7, 47a/5 ,
104a/2, 104a/3, 104a/4,	47a/7, 54a/3, 46a/4, 47a/2,
104b/2, 105b/2, 109b/5, 22a/9,	45a/1
23b/1, 25b/9, 26b/4, 26b/5,	e.-düm 46b/1, 46b/4, 46b/5,
26b/7, 27b/8, 28a/7, 28a/7,	46b/8
28a/9, 37a/7, 48a/6, 53b/7,	e(d).-em 38a/8
54a/2, 64a/2, 65a/4, 69b/6,	e(d).-erdi 33b/9 , 52a/4
70b/5, 75a/6, 75a/7, 7b/8,	e(d).-erlerdi 51b/9

e(d).-iñüz 65a/4

e(d).-iser 37a/4

e.-seler 61a/2

e(d).-ür 100b/5, 108a/3, 10a/2,
12b/9, 17b/2, 18a/3, 20a/6,
23a/4, 32b/5, 43b/1, 44b/4,
47b/1, 53b/1, 53b/5, 60a/1,
61a/6, 62a/8, 68a/7, 70a/1,
76a/7, 7a/6, 82b/2, 98a/3,
98a/6, 99a/7, 9b/5 32b/3,
59b/9,

e(d).-ürdi 33a/9

e(d).-ürlerdi 6b/8

eyle : Öyle 94b/5

eyle-: Eylemek, etmek, yapmak.

e.! 45b/6, 52a/5, 52b/4,
79b/6, 8b/8

e.-di 104b/9, 109b/1, 109b/5,
110a/1, 14b/1, 28a/9, 37a/9,
46a/3, 47b/9 ,49b/3, 49b/5,
57b/8, 58a/5, 59a/1, 64a/4

e.-diler 32a/7

e.-dük 21b/4, 57a/8, 97b/2

e.-dükleri 16a/9

e.-düm 79b/5

e.-meyem 84a/7

e.-mezem 74b/4

e.-mezler 101b/5, 97b/5

e.-mezlerdi 39a/7

e.-miş 73b/3

e.-mişdür 114b/7

e.-r 106b/2, 107a/5, 107a/7,
107a/8, 28a/6, 39b/6

e.-rsiz 62b/1

e.-rüz 30a/7

e.-ye 106a/9, 107b/1, 26b/9,
32a/8, 66b/4, 66b/5, 6b/3,
79b/7, 87b/4

e.-yeler 81b/5, 38b/3, 55b/4,
5a/3, 7b/6, 82a/4, 93a/1

e.-yen 38a/5

e.-yevüz 60b/5

eylemek(g) : Gerçekleştirmek,
oluşturmak, meydana
getirmek. 97a/1

e(g).-e 22a/3, 63b/7, 63b/9

e.-dür 115a/3

eyü : İyi. 71a/3, 115a/9,

e. ol- 23a/5

ezel :Ar. Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman, öncesizlik.

e.-de 15b/7

(F)

faḥr : *Ar.* Övünme, böbürlenme, büyükleme, şeref, onur, kıvanç.

f.-dur 12a/9

fā'ide : *Ar.* Fayda, menfaat, kazanç. 41b/4, 56b/3, 6a/5

f. gör- 'yarar sağlamak' 60b/8

f. ir- 19a/5

f. kı- 'yararı dokunmak' 31a/9, 35a/9, 56b/4

f. ol- 'yararlı olmak' 13b/8

f.-si 102a/5

fakīr: *Ar.* Zengin olmayan, parasız. 5b/3

fāni : *Ar.* Ölümlü, geçici. 66b/1

f. ol- 'ölümlü, geçici olmak' 66b/7

farḳ : *Ar.* Ayrılık, başkalık.

f. ol- 'farklı olmak' 58b/8

faşl : *Ar.* Ayrıntı; ayırma, ayrılma; kesme, kesinti, bölüm.

f.-ında 39b/2, 39b/9, 40a/7, 40b/2, 40b/7, 41a/4

f.-ını 40a/4

fāş : *Far.* Meydana çıkma, duyulma, açığa çıkma.

f. ol- 'ortaya çıkmak' 23a/7

fazā'il : *Ar.* Güzel vasıflar, erdemler.

f.-i 6a/1

feh̄m : *Ar.* Anlama, anlayış. 106a/9

f.-i 97b/8

felek(g) : *Ar.* Gökyüzü, sema.

f(g).-ine 59a/8, 59a/7

f.-lerde 58b/4

fenā : *Ar.* Yok olma, yokluk, geçip gitme.

f.-da 50b/1

ferah : *Ar.* Gönül açıklığı, sevinç, sevinme. 86b/9

f.-dur 87a/7

ferd : *Ar.* Tek, yalnız olan şey, çift olmayan, eşi bulunmayan.

f.-dür 44a/4

fer'ī : *Ar.* Asılla ilgili olmayan.

f.-dür 49a/7

ferište : *Far.* Melek. 50a/9, 5a/1

f.-ler 4a/4, 56a/4, 65b/5, 65b/8, 70b/9, 73b/3, 74a/8, 76b/1, 77a/6, 7b/5, 84b/3, 84b/6, 88a/2, 90a/6

f.-lerden 10a/5

f.-leri 90b/5, 91a/8, 50a/9

fermān : *Far.* Emir, buyruk.

- f.-in 29b/2
- feryād** : *Far.* Yardım istemek için çıkarılan yüksek ses, bağırışma. 106a/2
- f. it- ‘yüksek sesle bağırma’ 105a/6, 105a/9
- f. kıl-‘yüksek sesle bağırmak’ 90b/8
- fesād** : *Ar.* Bozukluk. 45a/4, 45a/9, 54b/1
- feza**^ç: *Ar.* Ucu bucağı bulunmayan boşluk, dünyanın sonsuz olan genişliği. 64a/8, 64b/2
- fısk** : *Ar.* Hak yolundan çıkma, Allah’a karşı isyan etme.45a/4
- fī**^ç: *Ar.* İçinde, -de .
- fī^ç zulmāt 50b/1
- fīl** : *Ar.* Bilinen büyük hayvan, fil. 101a/5, 60b/1
- filān** :*Ar.* Falan. 74a/1
- f.-iñ 74a/1
- fitne** : *Ar.* Bela,sıkıntı, mihnet.
- f.-bırağ(ğ)-‘ ortalığı karıştırmak’ 23b/7
- f.-ye 71b/8
- fuḫarā** : *Ar.* Fakirler, yoksullar.
- f.-yı 81a/5
- fuzūllık** : *Ar.*T. Fuzuli olma durumu. 99a/4
- (G)
- ğaddāre** : *Ar.* Çok gadreden, zulmeden, hain, merhametsiz, kıyııcı. 66b/2
- ğaffār** : *Ar.* Kullarının günahlarını affeden.
- ğ.-dırlar 107b/8
- ğāfil** : *Ar.* Gaflete düşen, ihmal eden, ilerisini düşünmeyen.
- ğ.-ler 54b/7
- ğ.-lerdendürler 15a/6
- ğaflet** : *Ar.* Gafillik, boş bulunma, dalgınlık, dikkatsizlik.
- ğ.-ıla 52a/7
- ğāyıt** : *Ar.* İnsan pisliği, insan tersi. 85a/7
- ğā’ib** : *Ar.* Görünmeyen, hazır olmayan, yok olan.
- ğ.dür 27b/3
- ğ. ol- ‘yok olmak, görünmemek’ 19a/9
- ğālib** : *Ar.* Galebe eden, üstün gelen, yenen. 14b/4, 94b/9, 53a/8
- ğ.-dür 14b/1

- ğ. ol- ‘üstün gelmek,
yenmek’ 58a/6, 96a/2
- ğani** : Ar. Zengin,varlıklı.
ğ. ol-‘zengin olmak’ 5b/3
- ğarķ** : Ar. Suya batma, batma,
boğulma. 60b/4
ğ. ol-‘batmak’ 93b/3, 71b/1,
67a/9
- ğayb** : Ar. Gizli olan, görünmeyen şey,
kayıp. 47a/9, 48b/1, 48b/5,
48b/5
ğ.-da 47b/2
- ğaybet** : Ar. Gıybet, kaybolma,
arkasından söyleme.
ğ.-ten 72b/7
- ğayr** : Ar. Ayrı, başka, özge. 115a/8
ğ.-ı 101b/8, 115a/6, 15b/4,
31a/6, 44a/7, 47b/1
ğ.-ısı 101a/5
- ğazā** : Ar. Din uğruna savaş. 52b/2,
52b/4
ğ.-sı 104a/6
ğ.-sında 33b/7
ğ. eyle- ‘ din uğruna
savaşmak’ 52b/4
- ğazab** : Ar. Dargınlık, kızgınlık,
darılma, kızma.
- ğ.-ı 5b/8
ğ.-da 52b/2
- gece** : Gece.(bk. **gice**) 44b/5
g.-den 49a/4
g.-deyiken 5b/7
g.-lerde 52a/9
g.-niñ 54b/5
- geç-**: Geçmek, geçip gitmek;
vazgeçmek.
g.-di 104a/6, 109b/9, 18b/2
g.-dük 45b/3
g.-e 57a/5, 71b/2, 72b/8
g.-eler 76b/1
g.-en 76a/8
g.-erdi 103b/9, 37a/1
g.-miş 30a/8, 52a/1, 61a/5
g.-se 57a/9, 83b/6
g.-üp 79b/5
g.-ürenler 52a/7
- gel-**: Gelmek, ulaşmak; geçmek.
g.! 75a/1, 31b/3
g.-di 103a/3, 104a/7, 110a/6
110b/2, 110b/6, 110b/8,
111a/3, 114b/1, 17a/4, 18a/6,
24a/9, 29b/7, 30b/2, 32a/8,
37a/7, 48a/4, 67b/2

g.-dik 29b/1, 45b/1	g.-mişdür 10b/2, 44a/8, 49b/1, 56a/1, 96b/7
g.-diler 22a/7, 95b/3	g.-mişsiz 29a/1
g.-dü 111a/1	g.-se 50a/5
g.-dük 22b/2, 23b/3	g.-ün 23a/1
g.-düñüz 23b/1, 23b/7, 29b/6	g.-ür 40a/7, 40a/9
g.-e 56b/7, 58a/3, 63a/6, 63a/8, 65a/6, 65b/7, 65b/9, 67a/6, 73a/4, 73a/8, 75a/4, 79a/6, 80b/1, 80b/6, 89a/2, 89a/3, 89b/8, 90a/8, 91a/1, 91a/4, 91b/5, 91b/6, 96a/5	g.-ürdi 23a/7
g.-ecek 52a/2, 61a/4	gelmeklük(g) : Gelmek.
g.-eler 14b/7, 81b/9, 84b/4, 84b/7, 88a/9, 90b/4, 90b/5	g.-lügen 15b/8
g.-elüm 34a/4, 38a/9, 70a/7	gemi : Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan taşıt. 60a/3, 60a/9
g.-en 105a/7, 51b/4	g.-de 59b/3, 60a/2
g.-enler 38b/2	g.-ler 60a/7
g.-esiz 84b/6	g.-leridür 60a/1
g.-medi 15a/4, 35a/7, 83b/7, 95b/2	g.-si 59b/9
g.-meye 54b/4, 54b/5, 61a/9, 63a/5	g.-sinde 59b/5
g.-mez 27a/9	g.-sini 60a/6
g.-mezler 15b/1	g.-ye 60b/1
g.-mezse 52b/3	ger : <i>Far.</i> Eğer, şayet.(krş.eger). 97a/5, 97a/8
g.-miş 110a/9, 55b/4, 56b/1	gerçek : Gerçek. 62b/6
g.-mişdi 25b/9	gerek- : Gerek olmak, lazım gelmek.
	g.-di 24b/7
	gerek : Gerek, gerekli. 107b/8, 107b/8, 28b/6 , 47a/1, 47a/3, 97a/1

g.-dür 100a/8	g.-e 89b/3
g.-mez 99b/5	gevde : Gövde, vücut.
g.-se 84a/7	g.-me 28a/3
getür- : Getürmek, hikâye etmek, nakletmek.	gey- : Giymek.(bk. giy-)
g.-di 106b/5, 52a/7, 8b/2	g.-üp 42a/1
g.-diler 26a/5, 26b/6, 27a/6 , 27b/5, 28a/3, 44b/9	geydür- : Giydirmek.
g.-dügi 50a/9, 50b/3	g.-mişler 80b/3
g.-düm 32a/1	gezdür- : Gezdürmek, dolaştırmak.
g.-eler 76b/2, 76b/3, 77a/6, 77a/7, 77a/8,77b/5, 78a/1, 78a/7, 78b/4, 79b/9, 80a/4, 80a/4, 80a/6, 80b/2, 80b/7, 80b/9 , 81a/1, 81a/2, 81a/3, 81a/4, 81a/5, 81a/6, 81a/7, 82a/3, 88a/3, 90a/7, 93b/7	g.-diler 23b/9
g.-elerdi 33a/6	ğill : <i>Ar.</i> Gizli kin ve garaz, düşmanlık. 81b/6
g.-elüm 27b/4	ğış : <i>Ar.</i> Karışıklık, hile. 81b/6
g.-en 56a/4, 65b/5, 65b/8	gibi : Gibi. 100a/5, 101a/5, 108b/2, 29a/2, 39a/5, 44a/9, 57a/3, 57b/1, 57b/7, 58b/5, 60a/6, 60a/9, 65a/7, 65b/3, 66a/4, 67a/3, 67b/3, 68a/2, 89a/1, 89b/2, 89b/5, 94b/2, 96a/8, 97b/8
g.-iñ 93b/5	g.-dür 16b/2, 47b/5
g.-sünler 26a/3	gice : Gece. (bk. gece). 41a/8, 49a/6, 49a/8, 49a/9, 49b/6, 49b/8, 50a/4, 50b/1, 51b/3, 54b/3, 55b/6, 58a/7, 58a/8, 58b/1, 58b/8, 100b/6, 115b/3
g.-ü gel- ‘getirmek’ 17a/4	g.-de 50a/3, 50a/6, 50a/6, 51b/7
g.-üp 16a/7, 32a/5, 5a/2	g.-idi 50b/3, 50b/6
g.-ür 42b/2, 42b/3, 42b/3	
g.-ürüz 47a/2, 47a/4	
get(ü)rül- : Gelmesi sağlanmak.	

g.-lerde 51b/6, 52b/4

g.-niñ 50a/8

g.-si 89b/5

g.-ye 58a/1

g.-yi 44a/3, 49b/3, 52a/6

gine : Yine.(krş.yene, yine) 93b/8

gir-: Girmek, başlamak; elde edilme, varmak.

g.! 31b/4, 32b/9

g.-di 24b/3, 32a/6

g.-eler 55a/3, 55a/9, 79b/9,
82a/2, 84b/8

g.-elerdi 33a/7

g.-eyim 24b/2

g.-iñ 89a/6

g.-sünler 93a/7

g.-üñ 92b/1

g.-üp 40b/4, 40b/5, 57b/4

g.-ürsem 31b/6

girmek : Girmek.

g.-dür 19b/5

g.-iken 94a/1

girü : Gerü, tekrar, sonra. 66a/9, 97b/3,
103a/6, 107a/7, 107a/8, 107b/1,
108a/7, 112a/2, 31b/4, 34a/4,
37a/7, 38a/9, 53a/5, 54a/8,

55a/3, 55a/5, 55a/9, 55b/1,

55b/8, 56b/7, 60b/6 , 68b/3,

70a/7, 84b/6, 84b/7, 85a/2,

85a/4, 87b/8, 88a/9, 89a/6,

90b/2, 91b/4, 98b/4

git(d)-: Gitmek, kaybolmak, yok olmak, geçmek.

g(d).-e 53b/3, 58a/7

g(d).-eler 71a/4, 77b/4, 77b/9,

78a/7, 78b/4, 78b/9, 80a/4,

85a/2, 87a/4, 87b/9, 87b/9,

91a/6, 91a/8

g(d).-er 54a/3, 97b/8

g(d).-erdi 109a/4

g(d).-erler 16b/6, 60a/8

g(d).-ersiz 22b/1

g.-di 104a/5 , 18b/2, 37a/6,
99a/5

g.-diler 35b/3

g.-dügi 20a/3

g(d).-iser 102a/8

g.-miş 56b/1

gitmek(g) : Yönelmek, çıkmak, ulaşmak.

g(g).-e 97b/3

giy-: Giymek.(bk. gey-)

g.-di 50a/7

gizlü : Gizli, saklı. 102b/5, 21b/5,
71b/8

g.-dür 10b/1

gög(ü)s : Göğüs.

g.-ine 71a/8

gök(g) : Gök, gökyüzü. 108b/4 , 42b/6,
7b/4, 56b/6

g.-e 50a/9, 55a/1, 55a/5, 55b/2,
56a/7

g.-de 12a/5, 12a/6, 12a/7, 12a/8,
12a/9, 12b/1, 43a/8, 59a/5

g.-den 29a/3, 34b/4

g(g.-i 4a/3, 66a/4

g(g).-inde 59a/4

g(g).-ine 50a/9

g.-ler 28a/4, 47b/2, 65a/7

g.-leri 108b/1

gökçek : Güzel, sevimli, hoş. 28a/5,
40b/8

gölge : Gölge. 71b/3, 83b/1

g.-lerde 83a/8

g.-si 71b/3

g.-sinde 82b/6

g.-ye 110a/8

gölgelen-: Gölgeli duruma girmek.

g.-e 71b/4

gönder-: Göndermek.

g.-di 24a/4, 84b/1

göñ(ü)l: Gönül, yürek, sevgi. 46b/5

g.-i 19a/8, 46a/5

g.-inden 83b/6

g.-leri 100a/1, 19b/9

g.-lerinde 83b/9

g.-lerine 14b/6

gör-: Görmek.

g.-di 111a/5, 17a/2, 25a/7 ,
98b/1

g.-diler 27a/5, 44b/6

g.-dü 109a/5, 110a/8, 110b/3,
110b/7, 111a/8

g.-düm 100b/6, 27b/9, 28a/4,
28a/5, 44b/6, 46a/3, 46a/6 ,
46a/9, 46b/3, 47a/4

g.-düñ 27b/8, 93b/8, 99a/1

g.-e 36b/2, 36b/3

g.-eler 55a/2, 55a/5, 55b/2 ,
56a/7, 60b/8, 81b/2, 88b/6,
90b/8

g.-elüm 26a/4, 26b/6

g.-enler 94a/2

g.-enleri 81a/5

g.-medi 17a/7

g.-mediler 101a/2, 18a/3, 35b/2	g.-diler 26a/1
g.-medim 93b/9	g.-em 89a/8
g.-medük 18b/4	götür- : Götürmek, taşımak, kaldırmak.
g.-meye 86b/6	g.-eler 4a/7
g.-meyeler 87a/8	g.-i 105b/9
g.-meyince 89b/1, 89b/1	göt(ü)rül- : Götürülmek.
g.-meyisersiz 90b/3, 91a/2	g.-e 54b/2 , 68a/1
g.-mez 23b/4, 69a/4	g.-miş 48b/4
g.-mezdi 17b/1	gövde : Gövde.(bk.gevde) . 49a/5
g.-mez ol-‘ görmemek’ 18b/1, 98b/2	göz : Göz 27a/4
g.-miş 48b/1	g.-i 27a/7, 28b/3
g.-mişsin 48b/5	g.-in 27a/2
g.-üp 46b/2	g.-inde 23a/4
g.-ürler 101b/1, 101b/3	g.-inden 27a/4
g.-ürsüz 30a/6, 69a/5, 29b/5	g.-leri 16b/2, 16b/4, 18b/1, 85b/3, 98b/2
görin- : Görünmek, açığa çıkmak.	g.-leriñ 26b/8
g.-e 86a/6, 86a/7, 88b/2	g.-lerini 17a/7
g.-meye 89a/3	g.-üñ aç-‘ 22b/8
görmek : Görmek, anlamak, sezmek, karşılaşmak, bakmak.	g.-üñden 48b/4
g.-de 82b/2	gözcülük : Gözcünün yaptığı iş. 52b/3
göster- : Göstermek, işaret etmek, belirtmek.	g. it- ‘ kollamak’ 52b/2
g.-di 25b/3, 32b/8, 44b/8, 46a/1	göz eremi : Gözün alabildiği kadar mesafe, göz irimi.
	g.-nce 74a/6
	gözsüz : Gözsüz, gözü olmayan. 26b/7

g.-leri 26b/5
g.-leriñ 22b/7
gözyaşı : Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru, sıvı damlacıklardan her biri. 91b/6
g.-n 52b/1
gümān : *Far.* Zan, sezme, sanma.
g.-lar 55a/8
gūne : *Far.* Türlü gidiş, tarz. 90a/2
gūr : *Far.* Mezar, kabir.74b/8
g.-da 58a/2
gūrisitān : *Far.* Kabristan, mezarlık.
g.-da 90b/1
g.-lardan 68a/1
g.-ları 46b/1
gūsl : *Ar.* Cünüblük, hayız ve nifas hâllerinden sonra din gereğince yıkanma, arınma.
ğ. eyle- ‘gusül abdesti almak’
81b/5
ğ.-ma 5a/5
guşsa : *Ar.* Keder, kaygı, tasa. 78b/1, 83a/3 , 87a/8
gūç(c) : Güç, kuvvet, takat.
g(c). -i 102a/2
g.-leri 63b/6

gūl-: Gülmek
g.-mezler 46b/4
g.-mezsiz 46b/4
gūlistān : *Far.* Gül bahçesi, gül tarlası.
g.-da 66b/4
g. kı1- ‘gül bahçesi yapmak’
8b/4
gūlmek : Gülmek. 46b/5
gūmūş : Gümüş.
g.-den 76b/5
gūn : Gün; gece, güneş. 103a/2, 103b/9, 104b/2, 105b/4, 109a/3, 110a/7, 110b/1, 17a/1, 17b/3, 18a/4, 23a/8, 25a/4, 25b/8, 28a/1, 37a/6, 45a/8, 48a/8, 52b/9, 53a/4, 53b/7, 54b/6, 55b/3, 64a/6, 67a/1, 6a/1, 82a/6, 92b/7
g.-de 37a/5, 60a/4, 70b/7
g.-dür 110a/9, 27b/3, 27b/9
g.-i 87b/5, 88a/2
g.-idür 69a/3, 79a/8, 79b/7
g.-inde 39a/9, 40a/7, 40b/6, 41a/1, 41b/5, 41b/8, 42b/9
g.-inden 114a/7
g.-ine 40a/5
g.-iniñ 76a/6

günāh : *Far.* Günah, dinî suç. 19b/4,
46b/7, 46b/7, 71a/6

g.-im 52a/4

g.-iñ 52a/1, 52a/2

g.-lardur 61a/4, 61a/5

g.-ları 92b/9, 98a/4

g.-larım 99a/5

g.-laruñuza 51b/5

g.-uñuz 21a/1

gündüz : Gündüz, gündüz vakti.
115b/3, 41a/7, 49b/7, 49a/7,

49a/8, 49b/1, 50a/1, 58a/9,
58a/9, 58b/1, 58a/7

g.-den 58a/1, 58b/8

g.-e 90a/2

g.-i 49a/4, 49b/5

g.-le 44a/3

güneş : Güneş. 110a/8, 52b/6, 52b/9,
53b/2, 53b/9, 54a/1, 54a/3,
54a/5, 54b/2, 55b/9, 56a/5,
56a/8, 56a/9, 56b/6, 57a/1,
57a/3, 58a/9, 65a/8, 71a/4,
83b/1, 86a/9, 58b/1

g.-den 58b/3

g.-e 109a/7, 55b/7, 58a/5,
58a/1

g.-i 43b/7, 59a/5

g.-iñ 52b/7, 58b/5, 58b/7

g.-ler 47b/3

günlük : O günkü, o günle ilgili. 60a/4

güt(d)- : Hayvan veya hayvan
sürüsünü önüne katıp
otlatarak sürmek.

g(d).-erdi 22a/8

güz : Sonbahar. 39b/2

güzide : *Far.* Seçkin, seçilmiş.

g.-si 3b/3

(H)

haber : *Ar.* Haber, söz, bilgi. 19b/1,
20b/9, 34a/9

h.-de 49b/1, 96b/7

h. eyle- ‘ haber vermek’
55b/4

h.-i 23a/7

h. vir-‘ haber vermek,
bilgilendirmek’ 95b/3

habīb : *Ar.* Sevgili, dost.

h.-im 9a/2

habir : *Ar.* Haberli, bilgili. 7a/6

hacc : *Ar.* İslam’ın beş şartından biri
olan muayyen zamanda
Mekke’deki Kabe-i Şerife’yi
ziyaret etmek üzere yola
çıkma. 46a/2

h̄.-dan 76a/2	h̄akīm : <i>Ar.</i> Alim, bilgin, her şeyi bilen. 9b/6
h̄ācēt : <i>Ar.</i> İstek, dilek; gerek; ihtiyaç. 11b/2, 50a/5	h̄akı̄k : <i>Ar.</i> Doğruluk, insaf.
h̄. dile- 'istemek' 45b/2, 51b/1	h̄.-ıyıçun 90a/1, 103b/4, 13a/7, 13a/7
h̄.-i 112b/9, 11b/3, 5b/6	h̄.-larda 72b/8
h̄.-im 8a/1	h̄akı̄kında : İlgili olarak, üzerine. 15b/6
h̄.-ler 112b/9, 51b/1	h̄.-dur 16b/9, 17b/2, 18a/4
h̄.-leri 11a/7, 23a/8	h̄.-n 72b/2, 72b/3, 72b/4
h̄.-ümüz 45b/2	h̄āl : <i>Ar.</i> Hâl, oluş, bulunuş, durum, şimdiki zaman. 10b/7, 33b/3
h̄.-üñ 7b/9	h̄.-de 19a/9, 32b/7, 36a/9, 71b/2
h̄ācētli : <i>Ar.</i> T. İstekli, ihtiyaç sahibi. 5b/5	h̄.-i 90b/8, 94a/2, 33b/3
h̄.-ler 23a/7	h̄.-im 99a/3
h̄ācīb : <i>Ar.</i> Kapıcı, perdecı. 84b/3	h̄.-imiz 52a/6
h̄.-ler 84b/4	h̄.-ine 70b/7, 70b/9, 98a/1
h̄ād : <i>Ar.</i> Sınır, kenar.	h̄.-leri 94b/5
h̄.-den 30a/8	h̄.-leridür 16b/3
h̄ādīs : <i>Ar.</i> Peygamberimizin kutsal sözü. 64a/3, 64b/4	h̄.-lerini 24b/5
h̄āfīf : <i>Ar.</i> Ağır olmayan, yeğni.	h̄.-üm 8b/1
h̄. ol- 'hafif olmak' 5b/8	h̄alāş : <i>Ar.</i> Bir yerden, bir şeyden kurtulma, kurtuluş. 5b/5
h̄ā'if : <i>Ar.</i> Korkan, korkak, ödle.	h̄alā'ik : <i>Ar.</i> Yaratıklar, insanlar. 25a/9, 25b/7, 56a/7, 65b/3, 72a/1, 89b/6, 90b/4
h̄.-ler 80a/6	
h̄akīkat : <i>Ar.</i> Hakikat, gerçek.	
h̄.-de 62b/3	

- h.-ı 37a/2, 70b/9, 72a/2,
72a/6, 75b/1, 90a/6
- h.-ın 67a/4
- hale** : *Ar.* Bazı yıldızların, özellikle ayın çevresinde görülen geniş ve aydınlık teker, ayla, ağıl.
h.-ler 73b/3
- hâlet** : *Ar.* Durum, hâl, suret, keyfiyet.
h.-de 7b/7
- hâliyâ** : *Ar.* Şimdiki zamanda, şimdiki hâlde. 25a/4
- halk** : *Ar.* Yaratma, yaratılma. 25a/7, 25a/8, 27a/4, 7b/1
h.-a 25b/5
h.-dan 19a/8
h.-ı 22a/3, 32a/8, 92a/5, 94a/4, 97b/2
h.-ın 114b/2, 71a/7
h.-ına 21b/8
h.-ınıñ 21b/8, 60a/2
h.-unu 22b/2, 90b/5
- hallî** : *Ar.* Hâlde mensup, tahlil ile ilgili olan. 23a/4
- halvet** : *Ar.* Yalnız, تنها kalma, tenhaya çekilme. 17a/2
h.-e gir- ‘ biriyle yalnız kalmak’ 55a/9
- h.-lerine 55a/3
- hamd** : *Ar.* Allah’a olan şükran duygularını bildirme. 3a/2
h.-a 18b/9
- hāmīle** : *Ar.* Gebe kadın.
h.-ler 65b/2
- hamīr** : *Ar.* Hamur.
h.-dür 86b/9
- hamiyyet** : *Ar.* Milli onur ve haysiyet.
h.-iñ 105a/8
- haml** : *Ar.* Ana karnındaki çocuk.
h.-in düşür- ‘ çocuk düşürmek’ 65b/2
- hamle** : *Ar.* Atılış, atılma, saldırış, saldırma.
h. kıl- ‘saldırmak’ 104b/7
- hamr** : *Ar.* Şarap. 87a/6
- hānedān** : *Far.* Kökten asil ve büyük aile.
h.-da 79a/6
- harābe** : *Ar.* Eski binaların yıkıntısı, çok harab ev. 109a/4
h. kal- 66b/3
h. ol- ‘ yıkılmak’ 41a/5
- harām** : *Ar.* Haram, dinde yasaklanmış olan.

- h.-dan 72a/9
- ḥarāret** : *Ar.* Sıcaklık.
- h.-i 71a/5, 71a/6
- ḥarbe** : *Ar.* Kısa mızrak, süngü.
104a/7, 105a/1
- ḥarc** : *Ar.* Vergi, gider, bir iş için kullanılan madde.
- h. it - 78a/5, 78a/3, 36b/9
- ḥareket** : *Ar.* Bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi, devinim.
- h.-e gel- ‘ sarsılmak’ 65a/6,
111a/1
- h.-e getir-‘ bir işin yapılmasına sebep olmak’
50a/9
- ḥarf** : *Ar.* Alfabe yi meydana getiren işaretlerden her biri. 9b/1
- h.-dür 6b/6
- h.-i 5a/1
- ḥāriş** : *Ar.* Heraset eden kimse, çiftçi, ekinci. 104b/4
- ḥāş** : *Ar.* Özgü, katışıksız en iyi cinsten, saf.
- h.-lar 48b/6
- ḥasbünallāh** : *Ar.* ‘Allah’ım bana yeter, Allah’ım sen bilirsin’ anlamında kullanılan söz.
65a/4
- ḥased** : *Ar.* Çekememezlik, kıskançlık.
h.-den 72b/5
- ḥasenāt** : *Ar.* İyilikler, hayırlı olan işler.
h.-ın 74b/3
- ḥāşıl** : *Ar.* Ortaya çıkan, elde edilen.
42a/8
- h. ol- ‘ortaya çıkarmak’
111a/7, 101b/2, 41a/2
- ḥaşlet** : *Ar.* İnsanın yaratılışındaki huyu, tabiatı, mizacı.
h.-ler 5a/9
- ḥaş(ı)m** : *Ar.* Düşman, muhalif, karşı taraf.
h. ol- ‘düşman olmak’ 106b/1
- ḥasret** : *Ar.* Hasret, özleyiş; üzüntü, keder. 35a/5
h.-leri 56b/5
- ḥastalık** : Sağlığın bozulması durumu, rahatsızlık, dert. 46b/6, 29b/6
- ḥasta** : Hastalık, kaza veya yaralanma dolayısıyla fizik veya ruh sağlığı bozulmuş ve tedavi edilmesi gereken kimse.
h.-dur 23a/1
h.-yıldı 32a/4
h.-lara 22b/6, 25b/3

- h. ol-‘ rahatsızlanmak, hasta olmak’ 46b/6
- hasūd** : *Ar.* Hasetçi, kıskanç, çekemeyen.
h.-lar 80b/7
h.-ları 80b/8
- hata** : *Ar.* Yanlış, yanlışlık; yanılma; günah
h. kııl-‘yanlış yapmak, yanılmak’ 99b/1
- hātır** : *Ar.* Zihin, kibir; keyif, hâl; gönül.
h.-ından 109b/9
h.-ıñ 9a/3
- hatm** : *Ar.* Hitama erdiren, bitiren; mühürleyen, mühürleyici.
h. kııl-‘herhangi bir kitabı baştan sonra okumak’ 3b/5
h. ol- 19a/1
- havf** : *Ar.* Korku, korkma. 42b/7, 78b/1
- hay** : *Far.* Vay, eyvah!
h. it-‘sızlanmak, bağırmaq’ 26b/4
- hayā** : *Ar.* Utanma, sıkılma; namus, edep. 100b/3
- hayāsızlık** : *Ar.T.* Utanmazlık, sıkılmazlık. 100b/4
- hayāt** : *Ar.* Dirilik, canlılık. 39b/1, 86b/8
h.-dan 64b/8
h.-dur 87a/6
h.-ında 33b/3
- hay(ı)r** : *Ar.* Hayır, iyilik, yararlı. 42b/3, 69a/7, 69b/1, 12b/3, 42b/2
h.-dan 21b/3, 36a/1, 96a/8
h.-ı 69a/6, 69b/1
h.-larını 20a/3
- hayme** : *Ar.* Çadır.
h.-si 86b/3
- hayrān** : *Ar.* Şaşkın , şaşakalmış, tutkun.
h. kal-‘ çok beğenmek’ 90b/4
- hayurlı** : *Ar.T.* Yararlı, hayrı olan.
h.-sı 9a/1
- hayvān** : *Ar.* Dirilik, canlılık. 66b/3, 67b/1, 110b/9
h. ol-‘canlı, diri olmak’ 97b/1
- hāzır** : *Ar.* Hazır, huzurda, meydanda. 5a/5, 68b/4
h. eyle-‘ hemen kullanılabilircek duruma getirmek’ 73b/3

h. ol- ‘ bir yerde var olmak,
kendi bulunmak’ 75a/1,
83b/7, 36a/1, 68b/7, 102a/3

hazine : *Ar.* Devlet malının, devlet
parasının saklandığı yer.

h.-ler 40a/8

h.-sidür 8a/5

hazinedār : *Ar.Far.* Hazinesinin idare ve
muhafazasına memur edilen
kimse.

h.-ları 81b/8

hazm : *Ar.* Kat’i karar, sebat,
direnme; doğru ve sağlam rey
ve karar.

h. ol-‘katlanmak, direnmek’
85b/1

hazret : *Ar.* Saygı saymak üzere
büyüklere verilen unvan.
114b/1, 3a/8, 17b/3, 17a/8,
3a/5, 40a/2, 44b/4, 18a/5,
38a/2, 48a/4, 48a/3, 50a/7,
48a/1, 20b/4, 36a/3

h.den 8a/7

h.-inden 94b/8

h.-ine 104b/8

h.-iniñ 12a/3

h.-leri 103b/6, 105a/2, 21a/8

h.-leriniñ 103a/3, 104b/6

hebā’ : *Ar.* Gayet ince toz, zerre; yok
yere, boş, nafile. 41b/1

hediye : *Ar.* Hediye, armağan.

h.-sin 85a/1

helāk : *Ar.* Ölme, mahvolma, yok
olma, çok yorulma.34a/8

h. kııl-‘yok etmek, öldürmek’
34b/8, 35b/2, 34b/7

h. ol-‘ölmek; çok yorulmak’
65b/4, 65b/5, 68b/3, 106a/1,
94a/9, 94a/5, 35a/3

hele : Madem, madem ki, hadi, hadi
görelim; sonunda. 28b/7

hem : *Far.* Hem, ve, bir de, aynı
zamanda.109b/2, 49b/2,
49b/2, 49b/4, 49b/5

hemān : *Far.* Hemen, derhâl, o anda,
çarçabuk; öyleyse, böylece.
105a/4, 37a/3

hemīşe : *Far.* Daima, her vakit, her
zaman. 54b/9, 57a/3

h.-dür 112b/7

henüz : *Far.* Yeni, şimdiye kadar, dahi.
110a/9, 110b/3, 110b/4, 83b/6

her : *Far.* Hep, bütünüyle, tamamıyla.
102a/6, 104a/9, 107a/1,
107b/8, 107b/9, 10b/3,
111a/6, 111b/6, 112a/1,
112a/2, 114b/7, 115a/5,

11b/2, 11b/7, 12a/4, 18a/5,
21b/3, 27b/9, 3b/2, 3b/4,
40b/6, 40b/8, 42b/1, 43b/3,
45b/7, 50a/6, 52b/9, 53a/4,
58b/3, 59a/6, 60a/7, 69b/3,
69b/8, 6a/1, 70b/8, 72a/8,
72b/7, 72b/8, 72b/9, 73a/8,
73b/6, 74a/6, 75b/5, 75b/7,
76a/5, 84b/3, 86a/1, 86a/1,
86a/2, 86a/4, 86a/5, 86b/3,
86b/4, 86b/5, 86b/5, 87b/5,
93a/7, 9b/1

hergiz : *Far.* Asla, hiçbir zaman.
46b/4, 84a/6, 94a/6

hesāb : *Ar.* Hesap, sayma. 67b/2

hevā : *Ar.* Heves, nefis, istek.

h.-dan 72b/1

h.-ya 65a/7

heybet : *Ar.* Heybet, korku ve saygı
uyandıran görünüş.

h.-den 65a/6

h.-inden 94a/4

hinzir : *Ar.* Domuz.

h.-a 80b/4

hısm : *Far.* Kızgınlık, öfke. 84a/6

hicāb : *Ar.* Utanma, sıkılma,
perde. 36b/1, 89b/3

hiç : *Far.* Hiç, hiçbir, önemsiz, yok
denecek kadar az. 105b/3,

107a/3, 108b/9, 110a/4,
15a/4, 22b/5, 35a/7, 36a/8,
43a/8, 46b/4, 46b/6, 51b/1,
58a/8, 61a/9, 67a/4, 68b/9,
69a/4, 71b/3, 74b/1, 75a/5,
75a/7, 79b/4, 84a/4, 93b/8,
93b/9

hidāyet : *Ar.* Hak yoluna doğru yola
kılavuzlama. 30b/6, 33b/1,
34a/1

hikāyet : *Ar.* Anlatma, roman, masal,
olmuş bir hadise. 109a/2,
22a/1, 44b/3, 47b/8, 69b/4,
98a/9

h.-den 111b/1

hikmet : *Ar.* Hakimlik; sebep.

h.-ünü 109b/5

hilāf : *Ar.* Karşı, zıd, yalan. 89a/9

hilāl : *Ar.* Yeni ay. 57b/1

h.-i 57b/7

hil'at : *Ar.* Kaftan, elbise, tören
elbisesi. 50a/6

h.-in 42a/1

h.-ını 50a/6

himār : *Ar.* Erkek eşek. 97a/9

h.-a 80b/4

h̄isāb : *Ar.* Hesap, sayma. 41a/1,
72a/7, 72a/8, 73a/7, 73a/7,
73a/7, 90a/4

h̄.-dur 68b/8, 73a/7

h̄. vir- ‘bir işin
sorumluluğunu yükseltmek’
112a/3

h̄iṭāb : *Ar.* Bir veya bir çok kimselere
ağızdan veya yazı ile
söyleme; *Qurʿān.* 65b/7,
65b/9, 73a/4, 15b/5, 91b/6,
90a/7

h̄.-dur 62a/7

h̄. kıl-‘seslenmek’ 31b/8,
32b/8

h̄ōd : *Far.* Kendi, bile, dahi, de, bizzat
(h̄o[d]). 102a/1, 13b/7,
28b/9, 31a/3, 98b/8, 81a/5,
48a/8, 63b/7

h̄ōr : *Far.* Değersiz, önemi olmayan.

h̄. ol-‘ değersiz olmak’ 96a/6

h̄orluk : *Far.T.* Zillet. 41a/2

h̄ōṣ : *Far.* Hoş, güzel, iyi. 82a/8

h̄oṣlık(ğ) : *Far.T.* Güzellik, iyilik.
93b/8

h̄(ğ).1 94a/1

h̄. kıl- ‘memnun etmek’ 93b/7

h̄üb : *Far.* Güzel, iyi. 82a/8

h̄ūd : *Far.* Zırh başlık, miğfer. 89a/9

h̄ulḳlu : *Ar.T.* Huyulu. 85b/7

h̄ulle : *Ar.* Cennet elbisesi. 77a/6, 86a/6

h̄.-ler 86a/6, 87b/8

h̄ūri : *Far.* Huri, cennet kızı. 86a/5,
86b/6

h̄.-ler 82a/3

h̄.-lerin 86a/8

h̄.-lerle 84b/5

h̄.-niñ 86a/5

h̄urmā : *Ar.* Hurma ağacının yemişi.
57b/2, 57b/3

h̄uṣūmet : *Ar.* Hasımlık, düşmanlık;
kıskançlık, çekememezlik.

h̄.-de 63a/3

h̄üccet : *Ar.* Senet, vesika, delil. 26a/4,
26b/1, 93a/5

h̄. eyle-‘delil göstermek’
106b/2, 62b/1

h̄.-i 19a/2

h̄.-içün 14a/3

h̄ükm : *Ar.* Hüküm, emir.

h̄. eyle-‘emiretmek, sözünü
geçirmek’ 39b/6

h̄.-iyle 115a/5

h̄üsn : *Ar.* Güzel, iyi, güzellik. 87b/6,
25b/5

h.-ühüz 88a/1	(İ)
(I)	i -: İmek, ek fiil.
ırak : Uzak. 20b/2, 46a/7, 44b/1	i(d).-i 105a/7, 111b/1, 11a/8,
1.-dan 21a/4, 46a/8	11b/6, 18a/4, 20a/8, 23a/4,
1.-ıdı 20a/8	23a/6, 26a/6, 28a/2, 31a/3,
1. ol- ‘uzaklaşmak’ 96a/6,	32a/4, 35a/2, 48a/8, 49b/5,
21b/1	50b/1, 50b/3, 50b/6, 7a/2,
	96b/9
ırmak(ğ) : Irmak, nehir. 86b/7	i(d).-iñüz90b/1
ı(ğ).-ından 87a/4, 87a/5,	‘ ibâdet : Ar. Allah’ın ibadetlerini
87a/7	yerine getirme, tapma,
1.-dandur 87a/2	tapınma. 42a/1, 42a/2,
1.-lar 82b/6, 86b/9	42a/4, 71b/5
1.-ları 88a/5	‘i.-e 32a/6
ışıla- : Işıldamak, parıldamak.	‘i. kıl-‘ibadetleri yerine
1.-dı 101a/3	getirmek’ 31a/7, 30b/9
ışlan- : Islak duruma gelmek.	‘ ibret : Ar. Kötü bir olaydan alınan
1.-a 109b/2	ders. 46b/2
1.-mamış 110b/5	‘i. al-‘ders almak’ 38b/2
ışmarla- : Emanet etmek, teslim etmek,	iç : İç, içeri; akıl, gönül; zaman, esna.
bırakmak; buyurmak, tembih	i.-i 44b/6, 86b/4
etmek; tavsiye etmek.	i.-inde 110a/2, 45a/8, 60a/4,
1.-rız 46b/9	68a/1, 71a/9, 83b/2, 86a/6,
‘ ıyāl : Ar. Birinin geçindirmek	86a/7, 86b/7, 89a/2, 93b/3
zorunda olduğu kişiler, aile.	i.-indeki 109a/6
72b/3	i.-inden 89a/1
	i.-ine 95a/8
	i.-lerinde 4a/7

i.-lerinden 81b/6	i(c).1 109a/1
iç- : İçmek.	i(c).-ımız 34b/5
i.-eler 39a/3, 81b/5, 82a/4, 87a/4, 87a/6, 87a/7, 88a/8, 88b/7, 89b/7, 95a/9	ihtiyār : <i>Ar.</i> Seçme, seçilme, katlanma. 69a/9
i.-esiz 89a/6	i. kıl- 'seçmek' 69b/1, 69b/2
i.-meziz 89b/1	ihyā : <i>Ar.</i> Diriltme, diriltirme, canlandırma. 9a/1
içerü : İçeri, iç bölüm. 24b/3, 84b/8	i. kıl- 'yaşatmak, sürdürmek' 8b/8
içün : İçin. 100a/4, 101a/2, 101b/5, 11a/2, 15b/7, 30a/6, 35a/6, 60a/9, 7b/4, 99a/5, 9b/6	iken : Durum ve zaman anlamı katan edat, iken. 28a/2, 4b/8, 63a/4, 74b/8
i.-dür 15b/6, 19a/2, 34a/3, 46b/7	iki : İki. 100b/3, 100b/5, 104a/8, 107b/7, 108a/5, 111b/8, 22a/5, 22a/6, 24a/8, 24b/4, 25b/9, 27a/1, 27a/2, 27a/3, 34a/7, 37a/3, 39a/8, 45a/7, 50a/8, 52a/8, 64a/1, 64a/2, 64a/5, 6b/6, 85b/9, 90a/6
içmek(g) : İçmek.	i.-si 28a/8, 54b/4, 56b/1, 58a/4, 64b/2
i(g).-üñdedür 82a/7	
i.-de 82b/1	
igeñde : Çok. 37b/2	
iḥfā : <i>Ar.</i> Gizlenme, gizleme, saklanma.	
i.-yıla 27b/6	
iḥlāş : <i>Ar.</i> Halis, temiz, doğru sevgi. 42b/6	ikinci : İkinci. 112a/1, 113b/4, 11a/6, 12a/6, 36b/6, 71b/5, 75a/9, 76b/9
iḥtilāf : <i>Ar.</i> ayrılık, uymayışlar, uymama, anlaşmazlık. 45a/3	i.-de 72b/1, 75b/9
i. ḳal- 'anlaşmamak' 63b/9	ikindü : İkinci, öğle ile akşam arasındaki zaman dilimi. 110a/8
iḥtiyāc : <i>Ar.</i> gereksinim, muhtaçlık, yokluk, yoksulluk.	ikrā' : <i>Ar.</i> Okutma. 14a/5

ikrām : *Ar.* Hürmet, saygı gösterme, ağırlama.

i. ol-‘ağırlanmak’ 33a/5

ikrār : *Ar.* Doğrulama, doğruca söyleme, kabul. 92b/9

i. eyle-‘açıkça söylemek’ 115a/3, 38b/3

‘**ilāc** : Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde, em, deva. 25b/3

i. kıl-‘ilaç yapmak’ 26b/3

ilahī : *Ar.* Allah’ım, ey Allah’ım. 79a/2, 112b/1, 33b/1, 89a/7, 89b/9, 96a/2, 96a/3, 97a/1

ile: İle, birlikte, vasıtasıyla; - e.100b/7, 102a/6, 102a/7, 104b/4, 63b/3, 91a/9

ilet(d)-: İletmek, ulaştırmak, götürmek, eriştirmek.

i.-diler 24a/2, 32b/2

i(d).-eler 71a/1, 72a/3, 73b/1, 77a/7, 91a/9, 91b/4, 95a/8

i.-e 56b/8

i.-üp 17b/7

i.-ürmiş 69b/9

ilerü: İleri, önce. 20a/2, 4a/4, 51b/4, 97b/2, 97b/3

illā: *Ar.* Yalnız, ancak, meğer. 29a/2, 35a/2, 35a/7, 35b/5, 36a/8, 61b/1, 63a/5, 68b/2, 69a/4, 71b/3, 99b/6

‘**ilm**: *Ar.* Bilme, biliş ; bir şeyin doğrusunu bilme. 18b/9, 111a/6

‘i.-i 44a/2

‘i.-inden 15b/2

iltifāt: *Ar.* Yüzünü çevirip bakma, dikkat; hatır sorma, gönül alma. 7b/6

i. kıl- ‘ilgilenmek, saygı göstermek’ 8b/3

iltimās: *Ar.* Kayırma, arka, kayırıcı; yapılmasını isteme.

i. kıl- ‘kayırmak, korumak’ 6a/4

‘**imāme**: *Ar.* Sarık; tesbih, çubuk gibi şeylerin baş tarafına geçirilen, çoğu kehribardan yapılmış olan uzunca kısım, başlık.

‘i.-sine 48a/6

‘i.-ñüzi 48b/3

īmān : *Ar.* İnanma, inanç; İslam dinini kabul etme. 114b/8,

115a/2, 115a/6, 15b/7,
32a/1, 32a/5, 33b/1, 44b/8

i.-a gel- ‘Müslümanlığı
kabul etmek’ 15b/8, 15b/1,
18b/8

i.-dan 100b/3, 75b/8

i. getir- ‘Müslümanlığı
kabul ettirmek’ 33a/6

i.-ıla 44a/1, 70b/1

i.-iñ 115a/8

imdi : Şimdi, artık, öyleyse, o
hâlde. 75a/1, 91a/5, 92b/1,
95b/4

in : En.

i.-i 56b/9

in-: İnmek, düşmek, nazil olmak.

i.-eler 88a/7

i.-er 50a/9

inan-: İnanmak, iman etmek.

i.-alar 63a/2

i.-mazlar 13b/7

i.-urlar 13b/6

inanma- : İnanma, inanma işi..

i.-yanları 81a/3

inanmak(ğ) : Bir şeyi doğru olarak
benimsemek.

i(ğ).-ıçun 13b/3, 13b/4,
13b/5, 13b/7

ince : İnce.75b/2

incü :İnci.

i.-den 86a/1, 86b/4

indür-: İndirmek, aşağı salmak.

i.-dü 3a/1, 3a/3

i.-dügümüzde 34b/4

i.-medi 29a/3

i.-medük 34b/2

iniş : İnme işi, yukarıdan aşağıya
gittikçe alçalan eğimli yer.
75b/7

inkār : *Ar.* Yaptığını saklama, gizleme,
yapmadım deme; reddetme,
tanımama. 74a/7

i. kııl- ‘yaptığını saklamak,
yadsımak’ 106b/2, 9a/3

iñle-: İnmek, sızlamak.

i.-di 7b/4

ins:*Ar.* İnsan. 66b/3

iñşāf :*Ar.* Merhamete, vicdana veya
mantığa dayanan adalet.

i.-a 14b/6

insān :*Ar.* Adam, iyi, olgun, vicdanlı
adam. 9a/9

i.-dan 9b/3

inşāallahü : <i>Ar.</i> Allah isterse, Allah nasip ederse. 25a/5	i.-eler 56b/6
intikām : <i>Ar.</i> Öç alma. 79a/7, 79b/4	i.-esiz 45b/9
i. al-‘öç almak 14b/2	i.-ince 46b/9
inzāl : <i>Ar.</i> İnme, indirilme ; Tanrı buyruklarının peygamberlere gökten inmesi. 4a/6	i.-meye 60b/5
i. ol-‘indirilmek’ 6b/4	i.-ür 41a/4
inzār : <i>Ar.</i> Sonunun fena olacağını haber vererek korkutma, ihtarda bulunma. 19a/1	irişdür- : Eriştirmek, kavuşturmak.
i.-iñ 19b/8	i.-eler 85a/2
i.-uñ 19a/5	i.-esiz 45b/9
ir : Erken, erken zaman. 55a/7, 55a/3	i.-üp 40a/1
ir- : Ermek, ulaşmak, varmak.	irişdürmek : Eriştirmek, kavuşturmak.
i.-e kıl- 11b/4	31a/8
i.-er 19a/5	irte : Sabah, ertesi gün.
irin : İrin, cerahat	i.-ye 41a/8
i.- le 100a/8	işbāt : <i>Ar.</i> Şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarma.
iriş- : Erişmek, ulaşmak.	7a/4
i.-di 105a/5, 109a/5, 35a/1, 7b/8	i. kıl-‘Doğrulamak’ 3a/4
i.-dügi 50b/6	(i)se : Olunca, olursa, olsa da, -ince, -diği için, -diği vakit. 13b/5, 13b/7, 83a/2, 83b/9
i.-dükden 46b/9	i.-ñüz 62b/6
i.-düm 13a/3	is(i)m : Ad, kişi. 10b/2
i.-e 58a/1, 5b 2, 63a/3	issi : Sıcak, sıcaklık, hararet. 37a/5
	i.-de 21a/3, 72a/1
	isti‘ānet : <i>Ar.</i> Yardım isteme. 6a/9

istiğfār :Ar. Allah'tan günahın bağışlanmasını isteme, estağfirullah deme, tövbe etme. 49b/9, 5a/3

istihzā:Ar. Biriyle eğlenme, alay etme. 35a/7

isti' māl:Ar. Kullanma. 107a/6

ıyş :Ar. Yaşayış, yaşama; yaşama tarzı ; zevk ve sefa .

ı.- leri 89b/8, 83a/2

iş : İş, durum, davranış.

i.-den 98b/2

i.-e 23b/1

i.-i 115a/5, 27b/1, 28b/6, 64b/9

i.-leri 97b/4

işāret: Anlam yükletilen şey, anlamlı iz.

i.-dür 43a/2

işit(d):- İşitmek, duymak ; dinlemek.

i(d).-e 82a/8

i(d).-eler 63a/2

i(d).-enler 6a/6

i.(d).-enlere 6b/2, 90a/2

i.-di 23b/6, 37a/6, 6a/1

i.-diler 33a/7, 35a/3, 4a/4

i.-medük 18b/5

i.-mez 23b/4

i.-sünler 14b/5

işle:- Bir şeye emek vererek onu daha elverişli duruma getirmek.

i.-mişlerdi 73a/8

i.-r 39b/5

işlemek : Bir şeye emek vererek onu daha elverişli duruma getirmek.

i.-dür 115a/5

it(d):- Etmek, yapmak. (bk. **et-**)

i.-di 104b/2, 45a/3, 6a/2, 93a/2,93a/3

i.-diler 28a/1, 45a/6, 78a/3

i.-diñ 36b/9

i.-dükleri 92b/9

i.-düñ 36b/8, 36b/9

i.-e 5a/4, 85b/1

i(d).-ebilür 10b/6

i(d).-eler 55a/9 ,6a/7, 76a/2, 76a/3, 55a/6, 67b/8, 68a/3, 82a/1, 84a/2, 84b/4, 84b/8, 89a/7, 92b/2, 95b/1, 95b/2, 95b/4, 95b/8, 95b/9, 55a/2

i(d).-elüm 91a/1

i(d).-em 26b/9, 6a/5

i(d).-endür 9a/2

i(d).-enler 52b/2, 71b/6,
71b/7, 77b/7

i(d).-er 54a/6, 41b/1, 41b/4

i(d).-erdi 105a/6, 106a/3,
37a/7, 37a/8

i(d).-erim 79a/4

i(d).-erken 63a/4

i(d).-erler 59a/6

i(d).-erseñüz 27b/1

i(d).-ersin 105a/9, 74a/7

i(d).-erüm 26b/4

i(d).-erüz 30a/1

i(d).-evüz 23b/5

i(d).-eydüñ 97a/8

i(d).-icek 109a/1

i(d).-ik 105b/4

i(d).-ince 5a/4

i.-medi 33b/4, 45b/4

i.-mediler 27b/4

i.-miş 72b/8

i.-mişsiz 24b/6

i(d).-üñ 73b/9

i(d).-üp 78a/5, 81a/8

itmek(g): Etmek, yapmak. 96a/8

i(g).-e 100a/4, 102a/2,
70b/8, 84b/4, 94a/2, 99b/5

i.-de 82a/9

ittibā' :Ar. Tabi olma, uyma, ardı sıra
gitme.

i. kı1- 'Uymak' 19a/6

ittifāk : Ar. Birleşme, uyuşma,
sözleşme.

i.-ı 18a/1

i.-ıla 29a/1, 47a/1

i.-iñiz 28b/9

'izzet :Ar. Yücelik, değer, itibar.

'i.-inden 114b/1

'i. kı1- 'itibar sahibi
yapmak' 88b/6 , 25b/7

(K)

ķabile : Ar. İptidai ve göçebe
insanlardan, aynı soydan
sayılan ve bir başa itaat
eden insan topluluğu, boy.
20a/7

ķab(i)r : Ar. Kabir, mezar.

ķ.-den 70a/8, 70b/1

ķ.-ine 48a/2

ķ.-lerinüñ 70a/8

ķabül :Ar. Kabul etme, razı olma,
uygun bulma. 57a/2

ķ. kı1-'kabul etmek' 19a/7 ,
19b/2, 61a/3

- ķ. ol-‘onaylanmak, kabul edilmek’ 45b/2
- ķabz:** *Ar.* El ile tutma, avuē iēine alma, kavrama.
- ķ. eyle-‘teslim almak, ele almak’ 110a/1
- ķabza :** *Ar.* Tutacak, tutamak yeri, sap.
- ķ.-sı 76b/5
- ķ.-sına 66a/5
- ķaç :** Herhangi bir Şeyin niceliēini sormak iēin kullanılan soru sıfatı. 113b/3
- ķaçan :** Ne zaman, ne zaman ki; o zaman, -diēında, -inca; nasıl. 108b/7, 109b/6, 54a/5, 61a/1, 61b/6, 62b/5, 65a/2, 73a/7, 88a/2, 95a/3, 95a/7
- ķadar :** *Ar.* Kadar.105a/9, 110a/7, 21b/1, 32b/4, 51b/8, 52a/2, 7b/1, 91b/5
- ķadd :** *Ar.* Boy. 35b/7
- ķadeh :** *Ar.* iēki bardaēı. 89a/3
- ķ.-ler 89a/1
- ķ.-lerden 88b/7
- ķ.-lerle 82a/3
- ķadem:** *Ar.* Ayak, adım.
- ķ. bas-‘bir yere varmak, ulaşmak’ 77b/1
- ķ.-üñüz 21b/1
- ķadim :** *Ar.* Eski.
- ķ.-inde 115b/1
- ķadır :** *Ar.* Kudret sahibi, kudretli, kuvvetli, güēlü. 107a/9, 108b/1, 108b/5, 98a/2
- ķ.-dür 107a/1, 107a/2, 108a/5, 108a/6, 108b/2, 111a/6, 111b/3, 113a/2, 97b/9
- ķ.-üz 34b/7
- ķāfir:** *Ar.* Hakk’ı tanımayan, bilmeyen; Allah’ın varlıēına ve birliēine inanmayan. 103a/2, 106a/7
- k.-ler 100a/2, 105a/7, 13b/3, 13b/6, 16a/6, 61b/6, 62a/8, 62b/4, 63a/1, 6b/7, 92b/1, 99b/3
- k.-lerdür 72a/6
- k.-lere 61a/1, 62a/8, 68b/5
- k.-leri 97a/6
- k.-leriñ 97b/8
- k.-lerüñ 16a/4, 16b/3
- ķaht:** *Ar.* Kıtlık, kuraklık; kuraklıktan dolayı mahsülün yetiŐmemesi. 29b/6
- ķak- :** Vurmak, çalmak.
- ķ.-dılar 32b/6

kağı- : Kızmak, azarlamak.

kağı.-dı 103b/4, 23b/6

kal-: Kalmak, sürmek, olduğu gibi durmak, bir duruma girmek.

ka.-a 57b/5, 65b/6, 66b/3,
66b/3, 66b/8, 73a/1, 76a/6

ka.-alar 65b/7, 70b/1, 72a/2,
72a/8, 74a/3, 90b/4

ka.-an 72a/1

ka.-dı 74b/1

ka.-duka 45b/4

ka.-madı 49b/4, 49b/6

ka.-maya 36a/8, 67a/4, 68b/9,
93a/6, 93b/4

ka.-miş 98b/3

ka.-mişlardur 63b/9

ka.-sa 50a/8

ka.-up 42a/4

ka.-ur 41b/9

ka.-urlar 49a/5

kalb : Ar. Yürek, yürek hastalığı,
gönül. 8a/4, 3a/7

ka.-i 3b/3, 3b/3

ka.-idür 13a/8

ka.-iñ 8a/4

kaldur-: Bulunduğu yerden ayırmak.

ka.-alar 67b/3

kalem : Ar. Kalem. 6a/3, 99a/6

kamu : Bütün, hep, her, herkes.

109a/2, 11b/3, 25b/6, 27a/4,
44a/4, 77b/8, 7a/7, 86b/2,
8b/2, 94a/1, 95a/1, 99a/4,
99a/3,

ka.-sı 34a/8, 35b/3, 65a/9,
85b/3

ka.-sından 13a/1, 79b/5

ka.-sını 43b/6

ka.-sınıñ 18a/9

kanat(d): Uçmayı sağlayan organ.

ka(d).-ı 88a/3

ka(d).-ıyla 56b/7 ,59a/1

kanda: Nerede, nereye. 54a/3, 60a/7,
69b/5, 7a/1, 83b/1

kandalık(ğ) : Nerede .

ka(ğ).-ın 110a/4

kandur-: Kanmasını sağlamak,
inandırmak, ikna etmek.

ka.-maduğa 37a/5

kanı: Hani, nerede.105b/1, 52a/5
66a/6, 77a/9, 77b/6, 78a/2,
78a/9, 78b/5, 80a/1, 80a/5,
80b/1, 80b/7, 36b/6

kañırlu : Bağlı. 91a/6

kanı : Hangi. 11a/4, 41b/8, 4b/8

kanı(ğ).-nuz 45b/7

kanlu : Kanlı, kana bulaşmış.79a/1

kapkara : Çok kara, her yanı kara, simsiyah. 53b/3, 56a/9

kapla-: Her yanını örtmek, istila etmek.

kapla-ya 93b/4

kapu : Kapı.56b/8

kapu.-dan 57a/1

kapu.-ları 46b/1

kapu.-nın 56b/9

kapu.-sı 28a/5, 46a/4, 56b/9, 85b/9

kapu.-sına 24a/9, 32b/2, 74b/8, 81b/8, 91b/4

kapu.-sında 17b/5, 84b/3

kapu.-yı 57a/2

kara : Toprak parçası . 43b/3

kara : Kara, rengi siyah. 111a/9, 16b/5, 49a/5, 72a/3, 72a/6, 73a/4, 81a/1, 81a/7

kara.-dur 30a/3

karābet : *Ar.* Yakınlık, hısımlık, akrabalık.

karābet-i 83a/1

karār : *Ar.* Durma, rahat; devamlılık, süreklilik. 53b/2

karār.-dur 46b/5

karargāh : *Ar.Far.* Bir yerde oturup karar kılınacak, dinlenilecek yer

karargāh.-ına 52b/6

karavaş : Hizmetçi, cariye, köle. 72b/3

kardeş : Kardeş.

kardeş.-dan 90b/7

kardeş.-ı 90b/7

karıl-: Karma işi yapılmak, karışmak.

karıl.-mış 109a/7

kar(ı)n : Karın.

kar(ı)n.-ı 100a/8

karındaş : Kardeş.

karındaş.-ım 100b/8

karındaş.-lar 96a/8

karış-: İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde, dağılmak, birbirinin içine girmek.

karış.-dı 104a/8

karşu : Karşı, -a doğru, karşılık olarak. 109a/7, 79a/6

karşu.-gel-'baş kaldırmak, karşı koymak' 81b/9

- ķ.-larından 88b/1
- ķ.-sına 36b/3, 5a/1
- ķaşd** : *Ar.* Niyet, kurma, bile bile yapma.
- ķ. eyle-‘amaçlamak, yapmak istemek’ 32a/7
- ķasem** : *Ar.* Yemin, and. 13b/3, 14a/1, 14a/2, 9b/9
- ķ.-den 13b/8
- ķasemsüz** : *Ar.T.* Yeminsiz, andsız. 13b/6
- ķaş** : Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar.
- ķ.-ı 85b/2
- ķat** : Yan, ön, huzur, yüce makam. 86a/2
- ķ.-ımda 74b/3
- ķ.-ımızda 68b/4
- ķ.-ına 103a/3, 23a/9, 24b/5, 25a/5, 80b/5, 80b/9, 81a/2, 81a/4, 81a/5, 81a/8
- ķ.-ında 112b/9, 115a/4, 115a/4, 23a/9, 25b/7, 42a/3, 47b/4, 53b/8, 54a/1, 68b/6, 73b/7, 75a/9
- ķ.-larına 18a/6
- ķ.-umuza 36a/1, 68b/6
- ķ.-umuzda 35b/6
- ķatı** : Çok şiddetli, kuvvetli. 30a/1, 95a/1
- ķati‘yet**:*Ar.* Kat‘ilik, kesinlik. 41a/8
- ķatı** : *Ar.* Öldürme
- ķ.-üm 105b/7
- ķatre** : *Ar.* Damla, damlayan şey. 47b/4, 106a/7, 107a/2, 65b/1, 86b/1, 94b/3
- ķatrān** : *Ar.* Katran.
- ķ.-dan 80b/3
- ķav(i)l** : *Ar.* Lakırdı,söz. 9a/8
- ķ.-de 11b/9, 9b/9, 9b/7
- ķ.-dür 64b/2
- ķav(i)m** : *Ar.* Kavim, kabile, akraba. 100b/6, 102a/6, 15b/1, 22a/1, 28b/8, 30b/4 32a/9, 33b/5, 35a/3
- ķ.-e 35a/1
- ķ.-i 14b/9, 17b/2, 17b/4, 17b/8, 74a/1
- ķ.-indenüz 45a/2
- ķ.-ine 105a/4, 15a/1, 34b/3
- ķ.-leri 35b/2, 83a/1
- ķ.-lersiz 29b/5
- ķ.-siz 30a/8, 45a/1
- ķ.-üm 33a/3
- ķ.-üme 33b/1, 34a/1

ķ.-üni 34b/7

ķayġu : Kaygı, üzüntü, endişe. 85a/6 ,
87a/8

ķayġulandır-: Kaygılanmasına sebep
olmak.

ķ.-masın 102b/3

ķayıt-: Geri dönmek, avdet etmek.

ķ.-tı 94a/2

ķayna-: Kaynamak.

ķ.-ya 65a/9

ķebir : *Ar.* Büyük, ulu.
k.-de 47b/1

ķe-ennehu : Sanki, güya. 16b/1, 7a/6,
9b/5

ķefāret : *Ar.* Bir günahı Allah'a
baġışlatmak umuduyla
verilen sadaka
veya tutulan oruç.
k.-dür 51b/6
k.-i 46b/7

ķefe : *Ar.* Terazı gözlerinden her biri.
k.-sine 75a/2
k.-sinde 73b/2, 73b/4

ķelām : *Ar.* Söz, lakırdı. 96b/1,
115b/1, 59a/3
k.-ı 14b/4
k.-unı 13b/9

ķelb : *Ar.* Köpek.96a/7

ķelici : Söz, lakırdı.
k.-dür 115a/9

ķelīm : *Ar.* Söz söyleyen,
konuşan.15b/9

ķelime : *Ar.* Bir fikri anlatan, bir veya
birkaç heceden
meydanagelen ses, söz.
111b/4, 15a/9, 111b/5,
115b/3
k.-de 9b/1
k.-den 74b/8, 74b/9
k.-dür 6b/5

ķellā : *Ar.* Hiç, asla, katiyen. 34b/5

ķemāl: *Ar.* Olgunluk, yetkinlik, tamlık,
eksiksizlik. 59b/2, 59b/7

ķenār : *Far.* Kıyı, çevre.
k.-ına 45b/1
k.-ında 34a/7, 76a/9, 82b/6,
88a/5
k.-ından 30b/3

ķendü : Kendi. 111a/9, 105a/4,
109b/2, 113a/2, 25a/8,
31a/3, 31b/3, 36b/2, 69a/1,
69a/4, 69b/3, 70b/8
k.-den 10a/4, 34b/3, 44a/7
k.-ler 30b/6, 39a/6

k.-lerden 89b/7
k.-lerdendür 25b/1
k.-lere 101b/9
k.-nden 106b/5
k.-ye 108a/4, 66a/9, 6a/2
k.-yi 104b/8

kendöz : Kendisi, zatı, şahsı, nefsi.
k.-ini 69b/9

kerāmet : *Ar.* Ağırılama, ikram. 68b/8
k.-leri 26a/1

kere : Kez, yol, defa, sefer. 93b/7

kerem : *Ar.* Cömertlik, başış, lütuf, el
açıklığı.
k.-üñ 38a/8, 90a/1

kerīm : *Ar.* Kerem sahibi, cömert.
19b/4, 38a/1

kes-: Kesmek, koparmak ; bitirmek.
k.-ecek 57b/3
k.-erler 108a/1
k.-erlerdi 100b/7
k.-mezler 57b/4

kesb : *Ar.* Çalışıp, kazanma.
k. et- ‘kazanmak, elde etmek’
36b/8
k. it-‘kazanmak, elde etmek’
92b/9

kez : Kez, defa, kere. 109a/1, 64a/1,
64a/1, 64a/2, 64a/7, 93b/9,
94a/6, 96b/6

kezzāb : *Ar.* çok yalan söyleyen, pek
yalancı. 79b/3

kıl : Bazı hayvanların derisinde, insan
vücudunun belli yerlerinde
çıkan üst deri ürünü olan ipliksi
uzantı.
k.dan 75b/2
k.-ı 85b/2

kıl-: Kılmak, yapmak, etmek. 110b/2,
110b/6, 21b/7, 33b/2, 98b/5,
99a/2
k.-a 14a/1, 19a/7, 32a/9,
36b/5, 36b/5, 53b/3, 56b/4,
69a/1, 89b/4, 98a/3
k.-alar 102a/4, 54b/5, 55a/1,
56a/6, 56a/9, 56b/3, 73b/8,
77a/8, 77b/5, 78a/1, 78a/8,
78b/4, 80a/1, 80a/5, 82a/3,
85a/3, 87b/6, 88b/6 , 90b/8
k.-alım 79a/9
k.-an19b/2
k.-ana 6b/2
k.-anlar 52a/8, 54b/7, 71b/6,
78a/6, 80a/2, 89a/4
k.-anlara 19b/3
k.-ar 103a/994b/8

ķ.-asız 21a/5, 29b/3

ķ.-avuz 19b/8, 22b/3, 22b/7,
23b/3, 27b/2, 60b/7

ķ.-aydı 86a/8 94a/4

ķ.-ayduñ 97a/5, 97b/2

ķ.-ayım 31a/7, 64b/8, 70a/5,
99a/3

ķ.-dı 109b/8, 104b/7, 109b/4,
110b/5, 110b/6, 11a/1, 11a/8,
11b/4, 12a/1, 14a/2, 18a/2,
22a/1, 22a/4, 25a/9, 25b/4,
27a/7, 31b/8, 32b/8, 34a/8,
35a/2, 38b/2, 3a/4 , 48a/2,
58a/5, 64b/4, 69b/1, 69b/2,
6a/5, 7a/5

ķ.-dıķ 16b/8, 55a/7, 8b/4,
95b/4

ķ.-dılar 18a/1, 23a/5, 27a/3,
27b/6, 32a/4, 33b/8, 35a/8,
36a/2, 45a/8, 79b/2

ķ.-dım 99b/1

ķ.-dıñ 101a/7

ķ.-duğına 40a/2

ķ.-duğu 40a/1

ķ.-duğunı 33a/5

ķ.-duđuñuzdan 21a/5

ķ.-duķ 35b/2, 38b/6, 55a/7

ķ.-duķların 102b/5

ķ.-duñ 36b/6

ķ.-ıñ 27b/4, 30b/5, 91a/2

ķ.-ırsavuz 96a/4

ķ.-madı 7b/7, 8b/3

ķ.-maduğından 61b/7

ķ.-maduķ 97b/4

ķ.-maduñ 37a/5, 38a/1

ķ.-mañuz 95b/4

ķ.-maya 31a/9, 35a/9, 56b/4

ķ.-mayısar 37a/3, 69b/4

ķ.-mazam 30b/9

ķ.-mazdı 25b/4

ķ.-mazlar 61a/3

ķ.-mazlardı 34a/3

ķ.-miş 72b/9, 76a/5, 93b/6,
93b/7, 72b/9

ķ.-mişça 3b/5

ķ.-mişdı 45b/6

ķ.-mişdıñ 89a/8

ķ.-mişıdı 68a/6

ķ.-mişlardır 71a/2

ķ.-mişsız 24b/6

ķ.-salar 10b/5

ķ.-sun 28b/4

ķ.-sunlar 28b/1

ķ.-uñ 23a/2, 25a/4, 51b/7

ķ.-up 28b/5, 30a/5, 55b/5,
56a/2, 6a/8, 8b/8

ķ.-ur 103b/3, 106b/2, 106b/2,
107a/7, 14b/3, 37a/8, 41a/8,
99a/7

ķ.-urđı 17a/3, 17b/1, 17b/4,
25b/5, 25b/7, 27b/7, 33b/5,
51b/8

ķ.-urız 27a/8, 49a/6

ķ.-urken 54b/3

ķ.-urlar 26a/5, 30b/7, 34a/2,
88a/7, 99a/4, 9b/2

ķ.-urlardı 26a/2

ķ.-urlarsa 9a/3

ķ.-ursız 26b/262b/5

ķ.-uruz 19b/7, 22b/9, 26b/3

ķılm-: Kılma işi yapmak.

ķ.-dı 53b/6

ķ.-mışdı 92a/9

ķılıç(c)): Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah.

ķ(c).-ıdur 51b/5

ķ.-dan 75b/2

ķılmak(ğ) : Kılmak, yapmak, etmek.
46a/3, 51b/4

ķ(ğ).-a 108b/5, 111b/2, 11b/4,
34b/7

ķ(ğ).-ıçun 68a/8

ķır-: Öldürmek, yok etmek.

ķ.-dılar 45a/9

ķırķ : Kırk sayısı. 45a/6, 64a/6, 64a/6,
66b/2, 67a/1, 67b/9, 91a/3, 64a/6

ķismet : Allah'ın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu.

ķ. ol-‘nasip olmak’ 106a/1

ķışsa : Ar. Hikâye

ķ.-sını 38b/1

ķış : Sonbahar ile ilkbahar arasındaki soğuk mevsim. 40b/6 , 41b/8

ķ.-da 52b/8

ķıyâmet : Ar. kıyamet, dünyanın sonu,

ölülerin mahşerde toplanacağı zaman. 39a/9, 40a/4, 40a/7,
41a/1, 41b/4, 42b/9, 56a/1,
58a/3, 63a/8, 63b/3, 69a/3,
76a/6,

ķ.-de 102a/6, 111b/2, 19b/7,
35a/6, 35a/8, 37a/4, 37a/7,
38a/7, 40a/1, 40b/3, 42a/1,
42b/2, 75a/7 90a/4, 90b/2
42b/6

ķ.-dedür 53b/1	111b/7, 112b/1, 115b/4, 11a/1,
ķ.-dür 61a/6	11b/2, 13b/2, 13b/3, 14a/5,
ķ.-e 106b/2, 53a/1, 53a/6,	14a/8, 14a/9, 14b/5, 15a/5,
58a/3, 58b/2, 68a/8, 63b/1	17b/8, 18a/4, 19a/5, 20a/8, 20b/1
ķ. ķop-‘kıyamet günü gelmek’	,20b/2, 21a/1, 21a/2, 22b/2,
53b/2, 57a/5, 59a/8, 63a/9,	23a/1, 23b/3, 23b/8, 25a/1,
63b/2, 63b/5, 68a/3	25b/1, 27b/8, 28a/3, 28b/7,
ķıyās: Ar. bir şeyi başka bir şeye	29b/1, 29b/3, 29b/5, 30b/5,
benzeterek hüküm verme,	30b/6 , 30b/9, 32a/2, 32a/3,
bu yolda verilen hüküm, bir	32a/8, 32b/4, 32b/8, 33b/5,
tutma.	34b/8, 35a/7, 36a/7, 36b/5,
ķ. eyle- ‘karşılaştırmak,	37a/3, 37a/8, 38b/2, 38b/7,
mukayese etmek’ 94b/5,	39a/2, 39a/4, 39a/5, 39a/9,
97a/1	39b/3, 40a/6, 41b/2, 42a/2,
ķız : Dişi çocuk.	42b/9, 43a/5, 43a/6, 43a/6,
ķ.-ların 82b/3	43a/7, 43a/8, 44a/7, 44a/8,
ķızıl : Parlak kırmızı renk.42b/5,	44b/2, 45a/1, 45b/6, 46a/3, 46a/6
76b/4, 86a/2, 88b/4	, 46a/9, 46b/3, 47b/3, 48a/7,
ķi : Ki, bağlaç. 107a/1, 37a/2, 60b/6,	48b/6, 49a/4, 49a/6, 49a/9,
77b/5, 80b/6, 100a/1, 100a/9,	49b/1, 49b/9, 4b/8, 50a/3, 50a/4,
100a/9, 100b/7, 101a/2, 101a/4,	50a/7, 50a/9, 51b/1, 51b/4,
101b/9, 103a/5, 105b/3, 105b/5,	51b/6 , 51b/8 , 52a/4, 52a/5,
105b/6, 105b/8, 105b/9, 106a/3,	52a/8, 52b/4, 52b/6, 53a/1,
106a/7, 106a/9 ,107a/1, 107a/3,	54a/3, 56a/1, 56a/5, 56a/8,
107a/9, 107b/3,107b/4, 108a/6,	56a/9, 57b/3, 57b/9, 58a/1,
108a/9, 108b/1, 108b/3, 108b/7,	58a/5, 58a/6, 59a/2, 60a/2,
109a/5, 109b/7, 109b/8, 110a/6,	60a/8, 60b/4, 60b/5, 61a/3,
110a/8, 110a/9, 110a/9, 110b/2,	61b/8, 62a/1, 62a/4, 62a/7,
110b/3, 110b/6, 110b/7, 110b/8,	62b/5, 63a/5, 63b/7, 63b/9,
111a/5, 111a/8, 111b/1, 111b/6,	64b/9, 65a/2, 65a/5, 65b/7,
	65b/9, 66a/5, 66a/7, 67a/3,
	67a/5, 67a/6, 67b/1, 68a/3,

68a/5, 68b/6, 69a/6, 69b/1,
69b/2, 69b/5, 6b/7, 70a/5 ,
70b/7, 71a/1, 71a/2, 72a/3,
72a/5, 72b/7, 72b/8 , 73a/4,
73a/6, 73a/7, 73b/8, 74a/1,
74a/3, 74a/7, 76b/8, 77a/4,
77a/8, 77b/2, 77b/8, 78a/2,
78a/4, 78a/8, 78b/2, 78b/4,
78b/5, 78b/7, 79b/6, 7a/5, 80a/1,
80a/2, 80a/5, 80a/7, 108a/5,
80b/1, 83b/2 ,84a/3, 84a/6,
84b/1, 85a/3, 85b/8, 86b/9,
87b/3, 88a/2, 89a/3, 89a/8, 8b/8,
90a/8, 91a/1, 91a/2, 91a/4,
91b/5, 91b/6, 92a/1, 92a/1,
92a/2, 92a/6, 92a/9, 92a/9,
92b/3, 93b/5, 93b/6, 96a/5,
97b/2, 97b/9, 98a/2, 99a/3,
99a/4, 99a/7, 99a/8, 99b/1,9a/5

kim : Ki, ilgi zamiri ; bağlaç. 97b/6

101a/3, 103a/1, 105a/9,
106b/6, 106b/7, 107b/8, 10b/5,
10b/7, 10b/8, 111b/9,
112a/1,112a/7, 112b/2, 112b/3,
112b/8, 113a/4, 113a/6,
113a/7, 113b/1, 113b/6,
114a/3, 114a/4, 114a/8,
114b/4, 114b/5, 114b/7,
114b/9, 115a/2, 115a/7,
115a/9, 115b/1, 11a/3, 13a/3,
13a/5, 13a/7, 14b/9, 15b/1,
17a/4, 18b/9, 20a/6, 20b/9,

21a/9, 21b/9, 24b/8, 28b/2,
30b/9, 31b/8, 34a/1, 34a/2,
35a/1, 35a/2, 37a/4, 3a/2,
40b/1, 41a/2, 41b/7, 41b/8,
42a/8, 42b/4, 44b/7, 45b/7,
46a/1, 46a/5,46b/5, 48a/9 4a/5,
4a/6, 4a/8, 4a/9, 4b/2, 50a/1,
50a/5, 54a/5, 55b/3, 57b/3,
59b/4, 5a/6, 64b/7, 6a/5,
71b/1,73a/8, 94b/9, 95b/7,
96b/7, 98b/1, 98b/5, 99b/9 ,
99b/9

kim : Kim, soru zamiri. 3b/4, 11b/7,
26a/6, 40b/6, 40b/8, 42b/1,
103a/9, 105b/3,67b/9

k.-dür 113b/6, 113b/9, 114a/1,
114a/2, 114a/4, 28a/7, 66a/9

k.-e 107b/8, 41b/4, 41b/4,
70a/5

k.- i 41b/6, 41b/6, 71a/3, 71a/3,
71a/7, 71a/8, 71a/8, 71a/9

k.-iñ 113a/3, 113a/5, 113a/7,
113b/1, 17b/8

k.-ini 12a/2, 12a/2

k.-lerdür 100b/8

k.-sin 98b/6

k.-üñle 37a/5, 93a/4

kimse :Herhangi bir kişi, kim
olduğu belli olmayan kişi. 10a/4,

10a/5, 110a/4, 24a/1, 39b/4,
47b/1, 60b/5, 69a/4, 70b/7, 75a/8

k.-dür 112a/8

k.-nden 112b/8

k.-ne 15a/4, 36a/8, 44a/7

k.-niñ 70b/7

k.-ye 61b/8, 69b/4, 75a/1, 84a/4

k.-yi 75a/8

kināyet: Ar. Kinayat,
kinayeler. 12a/2

kir : Herhangi bir şeyin veya
vücudun üzerinde biriken
pislik. 85a/8

kirāme'n- kātibīn : İşlenen günah
ve savapları yazmakla görevli
bulunan melekler. 20a/1

kirpük(g) : Kirpik.

k.-i 85b/2

kişi : Kişi, insan. 22a/5, 24a/3,
24a/8, 25b/9, 30b/3, 51b/1,
5a/9, 5b/1, 63a/8, 63b/1, 63b/2,
63b/4, 69b/8, 70b/8, 73b/6,
93b/6, 93b/9

k.-dür 32a/3

k.-ler 41a/6

k.-lersiz 22a/9, 23b/1

k.-nüñ 30b/3

k.-ye 19a/5, 28a/6

k.-yi 96b/7

kitāb: Ar. Kitap. 3a/1, 3a/3

k.-da 3a/3

k.-iñ 6b/1

ko-: Koymak, bırakmak, terk etmek,
izin vermek.(krş. **koy-**)

ķ.-dı 31b/8

ķ.-dılar 27a/2, 27b/5

ķ.-dum 70a/4

ķ.-rlar 57b/4

kol: Kol, el.

ķ.-ları 109b/4, 110b/8

ķoltuk(ğ) : Koltuk, omuz başının
altında, kolun gövde ile
birleştiği yer.

ķ(ğ).-ı 105a/3

ķon-: Konmak, konaklamak, oturmak,
yerleşmek.

k.-alar 81b/5

ķ.-dı 109a/8

ķoñsulık(ğ) : Komşuluk.

ķ(ğ).-ında 82b/7

ķop-: Meydana çıkmak, zamanı
gelmek, harekete geçmek.

ķ.-a 53b/2, 57a/5, 59a/8, 63a/9,
63b/2, 63b/4, 63b/5, 87b/7

ķ.-alar 70b/4

ķ.-ar 102a/6, 102a/7

ķ.-ardı 67b/9

ķ.-miş 68a/3

ķopmak : Meydana çıkmak, zamanı
gelmek, harekete geçmek.
68b/1

ķorķ-: Korkmak.

ķ.-a 19a/8, 19b/1

ķ.-tuķları 55b/3

ķ.-uñuz 61a/2

ķorķu : Korku. 14b/6

ķ.-da 99b/9

ķ.-dan 5b/1

ķ.-dasın 14b/9

ķ. düş- ‘endişelenmek,
korkmak’ 14b/6

ķ.-sından 71b/9, 47a/6, 52b/1,
94a/9

ķorķudul-: Korkutulmak.

ķ.-madı 14b/9

ķorķulu : Korku veren, korkutan.5b/1

ķorķut-: Korkutmak.

ķ.-madı 15a/5, 37a/2

ķ.-duķuñ 18b/7

ķ.-maduķuñ 18b/8

ķoy-: Koymak, bırakmak, terk etmek,
izin vermek.(krş: **ķo-**)

ķ.-alar 75a/3

ķ.-alardı 94b/2

ķ.-alum 17b/9

ķ.-dı 109b/2

ķ.-up 20a/3, 7b/3

ķoyun : Geviş getirenlerden, eti, sütü,
yağı ve derisi için yetiştirilen
evcil hayvan.22a/8

ķöñlek(g) : Gömlek, vücudun üst
kısmına giyilen kollu veya
yarım kollu, yakalı giysi.
80b/3

k(g).-i 79a/1, 79a/2

ķöře : *Far.* Birbirini kesen iki çizginin,
iki düzlemin oluşturduğu
açı.

k.-de 98b/1

k.-sinde 86b/5

ķöy : Köylük yer, köy yeri.

k.-e 109a/5

ķöyündür-: Deriyi ateşle yakmak.

k.-düm 70a/6

ķuçuř-: Kucaklaşmak.

<p>ğ.-alar 91a/3</p> <p>ğudret : <i>Ar.</i> Güç, Allah'ın ezeli gücü, zenginlik.109b/8, 66a/4</p> <p>ğ.-i 111a/4, 111b/6</p> <p>ğ.-indendür 111b/8</p> <p>ğ.-ine 59b/2</p> <p>ğ.-iyle 112b/4</p> <p>ğ.-ümüz 101a/3</p> <p>ğ.-ümüze 59b/7, 60a/1</p> <p>ğul: Kul, köle. 72b/3, 74a/9, 74b/2</p> <p>ğ.-lara 35a/6</p> <p>ğ.-ları 53a/9, 47a/9</p> <p>ğ.-larına 10b/9, 36b/4</p> <p>ğ.-larından 37a/7</p> <p>ğ.-um 37a/4, 74a/7, 74b/1,74b/2, 74b/7</p> <p>ğ.-una 3a/3</p> <p>ğulak(ğ) : Kulak.</p> <p>ğ(ğ).-ı 28b/3</p> <p>ğ(ğ).-unu 65a/1</p> <p>ğurb : <i>Ar.</i> Yakın olma, yakınma, yakın bulunma.68b/6, 68b/8</p> <p>ğ.-dan 68b/7</p> <p>ğurıl-: Kurma işine konu olmak veya kurma işi yapılmak.</p>	<p>ğ.-mış ol-'kurulmuş olmak' 73b/1</p> <p>ğursak(ğ) : Kursak, yiyeceklerin toplandığı torba biçiminde organ.</p> <p>ğ(ğ).-ında 67b/1</p> <p>ğurtar-: Kurtarmak, tehlikeden uzaklaştırmak, zarar görmesini engellemek.</p> <p>ğ.! 96a/3</p> <p>ğ.-alım 79b/1</p> <p>ğ.-am 25a/6</p> <p>ğ.-mayalar 31b/1</p> <p>ğurtul -: Kurtulmak, istenmeyenden uzaklaşmak veya ayrılmak.</p> <p>ğ.!32b/9</p> <p>ğuru : Kuru, yaş olmayan.</p> <p>ğ.-da 60b/1</p> <p>ğuru -: Islaklığını, nemini yitirip kuru duruma gelmek.</p> <p>ğ.-mış 109a/7, 39b/1</p> <p>ğ.-mışdur 42a/3</p> <p>ğ.-r 57b/6</p> <p>ğ.-sa 41b/8</p> <p>ğurut(d)-: Suyunu ve ıslaklığını giderip, kuru duruma getirmek.</p>
---	---

ķ.-masun 57b/5	(L)
ķ.-yup 39b/2	lā- cerem : <i>Ar.</i> Elbette, şüphesiz. 14a/2
ķuş : Kuş.	lā ilāhe illāllah : <i>Ar.</i> “Allah’tan başka ilah yoktur.” 115b/4
ķ.-lar 66b/4, 88a/7, 88a/8	lā’1 : <i>Ar.</i> Kırmızı, al. 82a/3, 88b/6
ķutlu : Uğurlu, hayırlı.101a/7	lāt : <i>Ar.</i> İslam’dan önce, Arapların Kabe’de bulunan putlarından biri.103b/4
ķuvvetlendür- : Güçlenmesini sağlamak, gücünü arttırmak.	lāyık : <i>Ar.</i> Yakışan, yaraşan, uygun. 1.-dur 112a/1
ķ.-dük 24a/7	l. ol-‘hak kazanmış olmak’ 15a/8
ķuyı : Kuyu.	lāzım : <i>Ar.</i> Gerek, gerekli. 1.-dur 30a/3
ķ.-da 72a/3	lebbeyk : <i>Ar.</i> ‘buyurunuz, emir sizindir efendim’ manasında kullanılan bir kelime. 77b/2, 77b/8 ,78a/5, 78b/2, 78b/7, 80a/2
ķüfr : <i>Ar.</i> Allah’a inanmama, imansızlık. 41b/1, 42b/8	leşker : <i>Far.</i> Asker.104a/8, 34b/4, 34b/4 1.-e 34b/5 1.-idür 102a/3 1.-ine 104a/9 1.-iniñ 105a/7 1.-iyile 104a/7
k.-i 44a/1	
k.-le 18b/9	
k.-üñüz 92b/1	
ķül : Yanan şeylerden arta kalan toz madde.	
k.-in 103a/8	
k.-ile 27a/2	
ķüllī : <i>Ar.</i> Bütünüyle, tamamıyla. 35b/9, 111b/8	
ķürsi : <i>Ar.</i> Oturulacak yer, taht. 79a/4, 86a/1, 86b/5	
k.-de 12b/3, 86a/2, 86b/5	
k.-ler 47b/3	
k.-ler 88b/4	

levh-i mahfūz : Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha ; ilm-i ilahi.

l.-da 21b/4

l.-dadur.10a/6

lezzet : *Ar.* Tat, çeşni. 64b/8

l.-lerinden 89a/4

libās : *Ar.* Elbise, esvap. 94a/8

l.-ına 48a/6

loğma : Ağıza bir defada alınıp götürülen yiyecek parçası, sokum.

l.-y1 63b/4

luğat : *Ar.* Kelime, söz. 10b/3

l.-da 10b/3

l.-ları 43b/4

l.-laruna 43b/5

(M)

ma' būd : *Ar.* Kendisine ibadet edilen , tapılan, Allah.

m.-lar 101b/8, 102a/6

m.-lara 31a/7

ma' dūm : *Ar.* Yok olan, mevcut olmayan.

m.-lar 109a/2

mağāra : *Ar.* İn, mağara, sığınak, sığınılacak yer .

m.-ya 32a/5

mağfıret : *Ar.* Allah'ın kullarının günahlarını bağışlaması, yargılaması. 19b/4

m.-ile 19b/3

mağrib : *Ar.* Garb, batı.

m.-de 56b/8, 76b/6

m.-dedür 53a/3

m.-den 55b/8, 56a/5, 56a/8, 57a/4

m.-e 55b/8, 56b/8

mağrūr : *Ar.* Gururlu, bir şeye güvenen, güvenilmeyecek şeye güvenip aldanan, kendini beğenen.

m. et- 'kibirlendirmek, gururlandırmak' 38a/9

m. eyle- 'Kibirleşmek, gururlanmak' 37a/9, 38a/5

maḥall : *Ar.* Yer.

m.-de 108a/6

m.-idür 49b/9, 50a/2

maḥbūs : *Ar.* Hapsolünmüş, bir yere kapatılmış. 5b/4

m.-lara 24b/2, 24b/3

maḥdūm : *Ar.* Oğul, evlat.

m.-ı 6a/2

m.-uñ 6a/8

maḥfūz : *Ar.* Hifzolunmuş, saklanmış.

(levh-i maḥfūz)

m.-da 21b/4

m.-dadur 10a/6

maḥlūk : *Ar.* Halk olunmuş,

yaratılmış, yaratık.115a/6,
115a/7, 44b/2

m.-dan 62a/4

m.-dur 115a/8

m.-ı 108b/2

maḥlūkāt : *Ar.* Yaratılmış şeyler,

canlılar, yaratıklar. 35b/9,
65b/4

m.-dur 108b/4

m.-ı 113a/1

maḥrūm : *Ar.* Bahtsız, nasipsiz.

m. ḳal- 'yoksun kalmak'
42a/4

maḥşer : *Ar.* Haşrolunacak,

toplanılacak yer ; kıyamette
ölülerin dirilip
toplanacakları yer.74a/1

m.-e 71a/4, 71a/1

maḥv : *Ar.* yok etme, ortadan
kaldırma, perişan etme.

m. ḳıl- 'yok etmek' 97a/5

m.ol- 'yok olmak' 86a/9

maḳām : *Ar.* Makam, yer, mevki.

m.-ına 50b/6

m.-uñuz 21a/2

maḳāmlu : *Ar.T.* Makam, mevki
sahibi. 59a/6

maḳbūl : *Ar.* Kabul olunmuş, alınmış,
alınan.50a/5

maḳdūr : *Ar.* Güç, kuvvet, kudret;
Allah'ın takdiri, kader. 96b/1

māl:*Ar.* Bir kimsenin tasarrufu altında
bulunan değerli ve gerekli
şey, varlık, servet.

m.-ların 78a/3, 78a/5

m.-uñı 36b/8

mālik : *Ar.* Sahip, bir şeye sahip, bir
şeyi olan. 101a/4 , 95b/5

m.-e 95b/5

m.-uñuz 62b/3

ma' lūm : *Ar.* Bilinen, belli.64a/6

m.-dur 21b/5

m. ol- 'içine doğmak' 49a/6 ,
111b/1, 20b/2 ,58a/5

ma' nā :Ar. Mana, anlam.(bk. ma' nī)
112a/7, 59b/4

m. eyle-' anlam çıkarmak'
114b/7

m.-sı 102a/5, 114a/8, 115a/2,
36a/7

mancılık(ğ) : Mancınık

m(ğ).-ıla 7b/3

ma' nī : Ar. Anlam.(bk. ma' nā).
111b/9, 112a/1, 60a/8

m.-si 64b/7

m.-sine 35b/7, 59b/8, 59b/8

m.-yedür 111b/9

māni' : Ar. Men' eden, alıkoyan, engel
olan.

m. ol-'engel olmak' 39b/4

maraz : Ar. Hastalık, bela,
dayanılması güç olan
durum.

m.-ıla 44a/2

ma' rifet : Ar. Herkesin yapamadığı
ustalık, her şeyde
görülmeyen hususiyet,
ustalıkla yapılmış olan şey.

m.-inde 115a/4

ma' rūf: Ar. Herkesçe bilinen,
tanınmış, belli. 25b/6, 45a/7,
54b/2

ma' şiyet : Ar. Asilik, itaatsizlik;
isyan, günah.38a/5, 41a/9,
42a/3, 50a/1, 54b/1

m.-ile 52a/7

m. kıl-'asilik etmek, günah
işlemek' 96a/4

maşlahat : Ar. İş, emir, husus,
keyfiyet.

m.-a 22b/1

m.-ı 53a/9

maşraba : Ar. Metal, toprak, plastik
vb.nden yapılmış, ağzı açık,
kulplu, bardağa benzeyen
küçük kap.

m.-ları 95a/8

m.-larla 95a/6

m.-yı 95a/7

maşrık : Ar. Güneşin doğduğu taraf,
doğu.

m.-da 76b/6

m.-dadur 53a/4

m.-dan 54a/9, 57a/4

ma' yüb : Ar. Ayıplanmış, ayıplanan
;bir eksiği, kusuru bulunan.

m.-dur 8a/7

mazlüm : Ar. Zulüm görmüş, halim
selim, sakin, sessiz.

- m.-lar 78b/7
- m.-ları 79b/8
- ma'zūr** : *Ar.* Özürlü, özrü olan.
- m. tut-‘ kusura bakmak,
affetmek, bağışlamak’ 99a/9
- mecāl** : *Ar.* Güç, kuvvet, takat.
- m.-i ol-‘güçlü olmak’ 70b/8
- m.-leri 63b/7
- mecīd** : *Ar.* Çok ulu, yüce, şefer sahibi.
- m.-inde 59a/3
- meded** : *Ar.* Yardım, imdat ; aman, eyvah!
- m. eyle-‘yardım etmek’ 7b/6
- m.-lerine 60b/5
- meger** : *Far.* Meğer, halbuki, oysaki.
- 60b/6, 62a/3, 63a/1, 65b/5
- mekr** : *Ar.* Mekr, hile, düzen.
- m.-den 72b/6
- mekkār** : *Ar.* Çok mekreden, hileci, düzenbaz.
- m.-e 66b/2
- mekteb** : *Ar.* Yazı yazacak yer, okul.
- m.-e 6b/9
- melekūt** : *Ar.* Hükümdarlık, saltanat, azamet. 111b/8.
- melik** : *Ar.* Padişah, hakan, hükümdar.
- 66a/8
- melūl** : *Ar.* Usanmış, bıkmış, bezmiş.102b/6
- m. ol-‘üzgün olmak’ 9a/4
- mel‘ūn** : *Ar.* Lanetlenmiş, kovulmuş.104a/1, 104a/2, 103b/4
- memāt** : *Ar.* Ölüm.
- m.-ında 33b/4
- men‘** : *Ar.* Yasak etme, bırakmama; durdurma; esirgeme, vermeme, önleme.
- m. eyle-‘yasaklamak’ 32a/8
- m. -it-‘yasaklamak’ 23b/5
- menāfi‘** : *Ar.* Menfaatler, yararlar, çıkarlar.
- m.-ye 39a/5
- menāzil** : *Ar.* Menziller, duraklar, konak yerleri.53a/1
- menfa‘at** : *Ar.* Fayda, kar, çıkar, yarar.
- 100a/1
- m.-ler 101a/9, 101b/3
- menşūb** : *Ar.* Bir kimseye, bir şeye nisbeti olan, bir şeyle ilgisi bulunan.14a/4
- menşūr** : *Ar.* Saçılmış, dağılmış.

- m. it- ‘saçmak, dağıtmak’
41b/1
- menzil** : *Ar.* Yolculukta dinlenmek amacıyla durulan yer, konak.
m.-i 20a/7, 52b/7, 52b/8, 52b/9, 57a/8
m.-ler 57a/7
m.-leri 57a/9
m.-lerinden 82a/2
- merfū’** : *Ar.* Kaldırılmış, yükseltilmiş.14a/7
- merkeb** : *Ar.* Rükubedilecek, binilecek şey, eşek. 71a/2
m.-ine 109a/3, 111a/8
m.-ler 60a/9
- mesāme** : *Ar.* Gözenek.
m.-sinde 39b/3
- mescid** : *Ar.* Secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük cami.20a/8, 37a/9
m.-e 20b/1, 20b/3, 21a/4, 46a/8, 71b/6
m.-lere 55b/4
m.-lerinden 20a/7, 46a/7
- meşel** : *Ar.* Örnek, benzer, nümune.106b/4
- meşelā** : *Ar.* Misal olarak, şunun gibi, söz gelişi.107a/4, 12a/5, 15b/3
- meşele** : *Ar.* Sorun.
m.-ñüz 24b/7, 25a/2
- meşh** : *Ar.* Şeklini değiştirerek çirkin bir hâle getirme.
m. eyle- ‘çirkinleştirmek, çirkin hâle getirmek’ 97b/2
m. it- ‘çirkinleştirmek, çirkin hâle getirmek’ 97a/8
- mest** : *Far.* Sarhoş.
m. ol-‘sarhoş olmak’ 50b/2
- meşakkat** : *Ar.* Zahmet, sıkıntı, güçlük, zor.
m. çek- ‘güçlüklerle karşılaşmak’ 41a/4
- meşgūl** : *Ar.* Bir işle uğraşan, iş görmekte olan. 82a/4
m. ol-‘vaktini vermek, uğraşmak’ 70b/9, 55a/ 4, 55b/1, 82b/9, 32a/6
- meşhūr** : *Ar.* Şöhretli, şöhret kazanmış, ün almış, ün salmış.
m. ol-‘tanınmak, ünlenmek’ 25b/6

mevcūd : *Ar.* Var olan, bulunan; hazır olan, hazır bulunan.

m. ol-‘var olmak, bulunmak’
109a/2

mevķıf : *Ar.* Durak, durulacak yer, istasyon.(bk. **mevķıf**)

m.-da 72b/9

mevķıf : *Ar.* Durak, durulacak yer, istasyon. (bk. **mevķıf**)

m.-da 72a/9

m.-dur 72a/7

mevt : *Ar.* Ölüm.

m.-de 4b/8

mevzi‘ : *Ar.* Bir şey konulacak yer, yer.

m.-de 12a/4

m.-dür 54a/8

meydān : *Ar.* Geniş, açık, düz, yer, alan.

m.-ına 67b/6

meyyit : *Ar.* Ölmüş. 27b/2, 5b/7

mezheb : *Ar.* Gidilen, tutulan yol; bir dinin şubelerinden her biri.

m.-dür 113b/3

m.-i 113b/5, 113b/9, 114a/1,
114a/2, 114a/3

m.-idür 113b/4

m.-indenim 113b/2

m.-indensin 113b/1

mezkūr :*Ar.* Zikredilmiş, adı geçmiş, anılmış.39a/3, 39a/6

m.-dur 64a/9

mi : Soru edatı. 7b/9, 31a/7, 47a/2,
47a/7, 74a/7, 74a/8, 74b/1,
87b/4, 37a/5, 64a/6, 70b/4,
84a/2, 85a/1

m.-dır 115a/6, 115a/7

m.-dur 22b/6, 51b/1, 97b/9

m.-sın 112a/5

m.-sız 46b/6, 75a/7

m.-ydı 92a/6

mi : Soru edatı. 95b/2,69b/8, 101b/5,
106a/7, 30a/6, 35b/2, 49a/8,
49a/8, 55a/6, 55a/7, 55a/7,
64a/1, 64a/1, 64a/6, 74a/8, 91b/9,
,93b/8, 99a/1

m.-dür 107a/9, 108b/1, 108b/5,
13b/3, 13b/4, 98a/2

m.-sin 105b/3, 112b/2, 8a/8

m.-sün 54a/3

miħnet : *Ar.* Eziyet, zahmet; gam, keder, sıkıntı.

m. iriş-‘sıkıntı vermek’31a/8

miķdār :*Ar.* Parça, kısım, bölük.

- m.-ı 107b/9, 47b/5, 54b/3,
54b/6, 55b/6, 66b/2, 67a/1,
70b/1, 70b/2, 72a/2, 72a/4,
72a/8, 73a/1, 73a/2, 74a/2,
74b/4,76a/5, 76a/6, 76a/7,
91a/4
m.-ıdur 58b/6, 58b/7
- mīl** : *Ar.* Yollardaki mesafeyi tayin için
dikilen nişan.86b/4
- millet** : *Ar.* Din, mezhep ; bir dinde
veya mezhepte bulunanların
topu.
m.-indensin 113a/5
m.-iyim 113a/6
- mi' rāc** : *Ar.* Göğe çıkma.
m.-a 44b/4
m.-a çık-'göğe yükselmek'
100b/6
- misāfir** : *Ar.* Misafir, yoldan gelen.
5b/2
- mişāl** : *Ar.* Örnek.114a/7
m.-iñ 114a/8
- misk** : *Ar.* Asya'nın yüksek dağlarında
yaşayan bir cins ceylanın
erkeğinin karın derisi
altındaki bir bezden çıkarılan
güzel koku.87b/7, 88b/3,
88b/8
m.-den 88b/2
- mişl** : *Ar.* Benzer, kat.
m.-ini 21b/8
- mizān** : *Ar.* Terazî, ölçü aleti.73b/1
m.-a 73a/9, 75a/1
- mu'allim** : *Ar.* Talim eden, öğretene,
öğretmen.
m.-den 6b/9
- mu'ariz** : *Ar.* Muaraza eden, karşı
gelen. 39b/4
- mu'arreb** : *Ar.* Arapçalaştırılmış,
Araplaşmış,
Araplaştırılmış.
m. ol-'Araplaşmak' 25b/8
- mu'āşeret** : *Ar.* Birlikte yaşayıp iyi
geçinme.
m. kıl- 'iyi geçinmek'25b/5
- mu'azzam** : *Ar.* Kocaman, koca;
koskoca, ulu. 6a/3 ,113a/8
- mu'cize** : *Ar.* Dini teyit maksadıyla ve
Allah'ın emriyle
peygamberler tarafından
yapılan ve halkı hayrette
bırakan harikulade işler,
hareketler, hâller.
m.-ler 25b/3
- muhācir** : *Ar.* Göçmen, göç eden , bir
ülkeden kalkıp başka bir
ülkeye göç eden.

m.-ler 77b/3

muḥāk : *Ar.* Her Arabî ayının son üç gecesini. 57a/9

muḥkem : *Ar.* Tahkim edilmiş, sağlam kılınmış, berk.13a/8

muhtaşar : *Ar.* İhtisar edilmiş, kısaltılmış, kısaltma, kısa. 37a/8, 96b/1

muntazır : *Ar.* İntizar eden, bekleyen, gözleyen.62b/9

m.-dur 65a/2

m. ol- ‘beklemek, gözlemek’ 21a/6

murād : *Ar.* İstek, dilek. 59b/9, 68b/7, 9b/4

muşavver : *Ar.* Tasvirli, resimli; tasarlanmış, düşünülmüş.107a/3

muṭī : *Ar.* İta eden, veren.

m.-lere 14b/3

muṭma’in : *Ar.* Gönlü kanmış, içi rahat, şüphesi yok.

m.-e 32b/8

muvāfaqat : *Ar.* Uygunluk, uygun bulma.

m. kı-‘uygun görmek, onaylamak’ 6a/8

muvāfık : *Ar.* Uygun, yerinde .50a/4

mübārek : *Ar.* Bereketli, feyizli. 17a/4, 33b/7, 33b/8, 48a/5, 48b/3, 51b/9, 85a/6, 9a/3

m. ol-‘hayırlı, uğurlu olmak’ 5b/3

mücrim : *Ar.* Cürüm işlemiş, suçlu.

m.-ler 91a/5

müdārā : *Far.* Yüze gülme, dost gibi görünme.24b/7, 25b/5

müdeşsir : *Ar.* Giyinmiş, bir örtüye bürünmüş. 12b/7

müfessir : *Ar.* Tefsir eden, açıklayan, kısa şeyi genişletip manasını meydana çıkarma.

m.-ler 9a/8

mühr : *Far.* Bir kimsenin, bir kuruluşun adının veya ünvanının kazılı bulunduğu damga, kaşe.

m. ur-‘mühürlemek’ 92b/4, 92b/7

mükerrem : *Ar.* Muhterem, aziz, sayın, saygıdeğer.113a/8

mülāzemet : *Ar.* Bir yere veya kimseye sınıksız bağlanma, gidip gelme, bir işle devamlı meşgul olma.

- m. kıl-‘gidip gelmek’
71b/6, 21a/5
- m. ol-‘meşgul olmak,
ilgilenmek’ 115b/3
- mülzem** : *Ar.* İlzam edilen, baskın
çıkarak susturulan,
susturulmuş kimse.
- m. ol-‘zorunlu olmak’
28b/2
- mü’min** : *Ar.* İman etmiş, İslam dinine
inanmış, İslam,
Müslüman. 4b/8, 50a/4,
98a/3
- m.-idi 31a/3
- m.-idiñüz 90b/
- m.-iñ 86b/3
- m.-ler 62b/7, 13b/4, 13b/5,
68a/7, 83b/8, 83b/9, 84a/1,
84b/5, 87a/3, 87b/7, 88b/7,
89a/7
- m.-lerdür 72a/4
- m.-lere 62b/4
- m.-leri 88b/6
- mümkīn** : *Ar.* Mümkün, olabilir,
olabilen.15b/8
- münādi** : *Ar.* Nida eden, tellal,
muezzin.
- m.-ler 56a/5, 56a/8, 73b/7,
77a/8, 77b/5, 85a/3
- münakkaş** : *Ar.* Tenkis edilmiş,
eksiltilmiş.
- m. ol-‘eksiltilmek’83a/3
- münekkī** : *Ar.* Temizleyici.100a/5
- münezzeh** : *Ar.* Tenzih edilmiş, temiz,
arı; uzak. 111b/5
- münezzil** : *Ar.* İnzal eden, aşağı
indiren, gökten
indiren.14a/5
- münīr** : *Ar.* Nurlandıran, ışık veren,
parlak. 12b/8
- münkād** : *Ar.* Boyun eğen.
- m. ol-‘boyun eğmek’ 16a/9
- münker** : *Ar.* İnkâr edilmiş, edilen,
kabul ve tasdik edilmeyen,
reddedilen.54b/2
- münkir** : *Ar.* İnkâr eden, kabul
etmeyen.
- m.-ler 14b/5, 9a/2
- m. ol-‘inkar etmek’ 68a/8,
7a/8
- müntakim** : *Ar.* İntikam alan, öc alan,
Allah.
- m.dür 14b/2

müntehā : *Ar.* Nihayet bulmuş, bir şeyin varabileceği en uzak yer.

m.-da 12b/1

münzel : *Ar.* İnzal olunmuş, aşağı indirilmiş, gökten indirilmiş.

m.-dür 14a/9

mürsel : *Ar.* İrsal olunmuş, gönderilmiş,

yollanmış.13a/9, 21b/9

m.-lerdensin 9b/6

mürtefi' : *Ar.* İrtifa eden, yükselen, yükselmiş.

m. ol- 'yükselmek' 98a/4, 99a/6

müsennā : *Ar.* İki kat, iki katlı, ikili, iki kısımdan meydana gelmiş.

m. kı1- 101a/7

müslimān : *Ar.* İslam dininde olan.112a/5, 28b/6

m.-sın 114a/7

müstakīm : *Ar.* Doğru, düz, dik. 13a/9, 13b/1

müstekar : *Ar.* Sabit, hiç değişmeyen, yerleşmiş, değişmez.

53b/1, 53b/5, 54a/7

müşk : *Far.* Misk kokulu. 85a/9

müşkil : *Ar.* Güç, zor, çetin.

m.-idi 10b/9, 11b/5

müşrik : *Ar.* Allah'a şerik, ortak koşanlar.92b/3

m.-ler 101b/8, 102a/2,

102b/3, 18a/3

mütāba'at : *Ar.* Birine tabi olma, arkasından gitme,

uyuma.30b/4

müteheccid : *Ar.* Teheccüd eden, gece uyumayıp namaz kılan.

m.-ler 54b/654b/8

mütekebbir : *Ar.* Tekebbür eden, kibirlenen, kendini beğenmiş.

m.-ler 66a/7, 80b/2, 80b/4

müvekkel : *Ar.* Vekil tayin edilen, vekil edilen kimse.

m. ol-'vekil olmak' 7b/5

müzemmil : *Ar.* Tezemmül etmiş, bir şeye sarılmış, sargılanmış.12b/7

müznibīn : *Ar.* Günah işleyenler, suç işleyenler.

m.-dür 12b/4

(N)

nafaqa : *Ar.* Yiyecek parası, geçimlik.

- n. kı1- ‘geçinecek kadar para temin etmek’ 78a/6
- n. vir- ‘geçinecek kadar para temin etmek’ 62a/6
- nā-gāh** : *Far.* Vakitsiz, ansızın, birdenbire.106b/1, 35a/2, 49a/5, 89b/1, 63a/3
- nām** : *Far.* Ad.
n.-dur 12b/2
- namāz** : *Far.* Namaz. 17a/9, 55a/6
n.-a 21a/6 ,55a/3
n.-da 21a/5
n.-dan 75b/9
n.-da tırnak ‘namaza başlamak’ 51b/8
n.-in 48a/1, 51b/3
n.-in kı1-‘namaz ibadetini yerine getirmek’ 54b/7, 46a/3, 41a/8, 17a/3, 17b/4
- nāme** : *Far.* Mektup.
n.-yi 75a/2
- nār** : *Ar.* Ateş, od. 96b/3
n.-ımla 98a/8
- nā’ra** : *Ar.* Yüksek sesle bağırma.
n. kı1- ‘yüksek sesle bağırma’ 89b/6
n.-ları 89b/6
- n. ur- ‘yüksek sesle uzun uzun bağırma’ 106a/2
- naşihat** : *Ar.* Öğüt.19a/7, 33b/4
n.-dur 99b/6
n. kı1- ‘öğüt vermek’ 30a/5
- nazar** : *Ar.* Bakma, göz atma, düşünme
n. it - ‘bakmak’ 73b/9, 70b/8
n. kı1- ‘bakmak, göz atmak’ 110b/2, 110b/6, 86a/8, 94a/4, 110b/6, 99a/7
- nāzil** : *Ar.* Yukarıdan aşağı inen, inici.
n. ol- ‘inmek’ 106a/4, 20a/9
- ne** : *Ne*, 110a/7, 114a/6, 114b/7, 13b/8, 15a/6, 15a/7, 21b/1, 22a/9, 22a/9, 23b/1, 26a/4, 26a/9, 26b/1, 27b/8, 30b/9, 33a/3, 36b/1,36b/6, 36b/7, 36b/9, 37a/9, 39b/5, 39b/6, 42b/1, 44b/2 ,44b/3,45a/1, 48b/2, 4a/5, 4a/6, 4a/7, 50a/5, 57b/3, 57b/5, 57b/9, 58a/1, 59a/7, 59a/7, 63b/6, 63b/7, 65a/3, 66b/3, 66b/4, 68b/6, 73a/8, 78b/1, 83b/4, 83b/9, 83b/9, 8a/2 , 97b/3, 97b/3, 99a/9

- n.-dür 112a/7, 114a/8,
114b/4, 114b/8, 115a/9,
69a/8, 69a/8, 97a/1
- n.-kim' ne kadar, her ne ki'
36a/2
- n.-ler 43a/8
- n.-ye 36b/8, 62a/3
- nebāt** : *Ar.* Toprakdan biten, çıkan her türlü bitki.
- n.-lar 40a/6
- necāt** : *Ar.* Kurtulma, kuruluş. 104b/2
- n. bul-' kurtulmak' 104b/3
- neden** : Neden, niçin. 36b/8
- n.-dür 111b/6
- nefes** : *Ar.* Soluk.85a/9
- n. ur-'soluk almak' 94a/6
- nefh** : *Ar.* Üfürme, Boru ve saireyi üfleme. 64b/2
- nefha** : *Ar.* Tatlı esinti, güzel koku. 64a/5, 64b/2, 64a/8
- nehy** : *Ar.* Yasak etme. 54b/2
- nefs** : *Ar.* Nefis, ruh, can, hayat. 8a/6, 32b/8
- n.-lerindendir 43a/7
- n.-üñ 73a/6, 8a/6
- n.-üñle 52b/4
- nem** : *Far.*Hafif ıslaklık, az yaşlık.
- n.-dir 8a/3
- n. ol-'nemlenmek' 48a/7
- nesne** : Nesne, şey, bir şey.100a/3, 108b/9, 10b/9, 112a/1, 21b/3, 36b/4, 37a/3, 37a/9, 49a/4, 63b/3, 6b/9, 75a/5, 83b/6, 86b/8, 8a/8, 98b/8, 98b/8, 63b/3
- n.-den 21a/1, 75b/7
- n.-ler 44a/7
- n.-lerden 101a/3, 43a/6
- n.-leri 72b/7
- n.-nüñ 108b/7, 3b/2
- n.-ye 111a/6
- n.-yi 107a/1
- n.-yile 39a/8
- nev'** : *Ar.* Çeşit, tür.
- n.-dür 14a/1
- nevbet** : *Far.* Sıra, sıra ile görülen iş. 3b/5
- nevmīd** : *Far.* Ümitsiz, ümidi kırık.
- n. ol-'ümitsiz olmak' 96a/8
- nice** : Nasıl, ne kadar, çok, hayli. (bk. **niçe**) 103a/7, 35b/2, 37a/8, 52a/6, 64b/8, 8a/7, 94a/2, 94b/5, 98b/9
- n.-kim ' her ne kadar' 17a/8

- n.-ler 41a/3
- n.-leri 93a/9, 93b/1, 93b/2, 93b/3
- niçe** : Nasıl, ne kadar, kaç, pek, çok.
(bk. **nice**). 101a/9, 110b/3, 112b/2, 28b/4, 41a/6, 64b/8, 99a/2
- niçün** : Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye. 46a/4, 46a/7, 46b/1, 47a/5, 52a/2, 84a/4, 97b/4
- nidā** : *Ar.* Çağırma, bağıрма. 80a/9, 89a/3, 110a/6, 110b/2, 110b/6, 110b/8, 80b/6, 91a/1, 91a/4
- n. kı-‘çağırma’ 56a/6, 56a/9, 73b/8, 77a/8, 77b/5, 78a/1, 78a/8, 78b/4, 80a/1, 80a/5, 85a/3
- n. ol-‘ses olmak’ 50a/9
- nifāk** : *Ar.* Münafıklık, iki yüzlülük, ara bozukluğu bozuşukluk.
42b/8
- n.-dan 100b/4
- nihāyet** : *Ar.* Sonuç.
n.-i 11a/4
- ni’met** : *Ar.* İyilik, lütuf, ihsan, bağış.
104a/9
- n.-ler 101b/5
- n.-lere 83a/5
- n.-leri 11a/2, 39a/6
- n.-leriniñ 11a/3
- n.-ümüze 39a/7
- n’it(d)** : (<ne it-) Ne etmek, ne yapmak.
n.-ersin 104a/2
- niteki** : Gerçekten, hakikaten.
(bk.**nitekim**) 58a/4
- nitekim** : Gerçekten, hakikaten.
(bk.**niteki**) 100a/5, 102a/8, 24a/4, 33b/6, 34a/9, 36a/2, 40a/2, 40a/9, 43b/5, 53a/2, 53b/6, 56b/1, 59a/3, 60b/8, 67b/3, 70a/1, 77a/4, 7b/2, 81a/9, 97b/1, 3a/8, 80a/8
- nūr** : *Ar.* Nur, aydınlık, parlaklık, ışık.49b/2, 49b/5, 49b/6, 89a/1
- n.-ı 49a/5, 49b/5, 53b/3, 56b/1, 58a/6, 58b/7, 59a/2, 86a/9, 89b/4
- n.-ımı 98a/8
- n.-ında 59a/2
- n.-ını 59a/1
- n.-lar 88b/9
- n.-ları 89b/2
- n.-umdur 98a/7

nuṭuf : Ar. Dölsuları, atmıklar, spermeler. 106a/8

nübüvvet : Ar. Nebilik, peygamberlik, Tanrı haberciliği. 50a/6
n.-ine 9b/8

nüzül : Ar. Aşağı inme, iniş. 82a/2
n.-ı 103a/1, 20a/6, 6b/7

(O)

o : O. 86a/6

o.-ñu 61a/2

o.-nda 94a/1

od : Ateş. 107b/4, 107b/8, 108a/2, 108a/3, 108a/3, 69b/6, 69b/6, 69b/8, 71a/6, 93a/9, 93b/3, 93b/4

o.-a 52a/9, 79a/5, 7b/3, 99a/8

o.-a yak-‘yakmak’ 103a/8

o.-dan 73b/5, 80b/2, 95a/6

o.-ı 70a/4, 8b/3

o.-ıla 108a/4

o.-ın 36b/3

o.-ına 96b/8

o.-ını 69b/9, 96b/5

o.-ınıñ 96b/4

o.-uñuzdur 96b/4

oğlan : Oğlan, evlat, erkek çocuk. 24b/8, 24b/9, 26b/6

o.-a 27a/3

o.-ları 111a/9, 83a/1

o.-larını 69a/6, 98a/1

oğlancık : Oğullara sevgiyle yaklaşıldığını belirten bir söz. 97b/8

o.-lar 65b/3

oğ(u)l : Oğul, erkek evlat.

o.-ı 32a/3

o.-u 74a/1

o.-um 22b/9

o.-dan 90b/7

o.-uñ 9a/1

oķı- : Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirmek; davet etmek, çağırmaq. (bk.oķı-)

o.! 14b/4, 5a/8, 73a/6

o.-sa 5a/9

o.-yalar 4b/2

oķı-: Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunlarıçözümlmek veya seslendirmek; davet etmek, çağırmaq. (bk.oķı-)

o.-dı 23a/9, 4a/4	14a/9, 14b/5, 14b/9, 15b/1,
o.-duğ 55a/7	16a/4, 16a/6, 19a/5, 21a/1,
o.-ğıl 14a/6	21b/9, 22a/1, 22a/6, 22b/5,
o.-madı 7a/1	23a/4, 23a/5, 24a/8, 24b/4,
o.-rdı 38a/3	27a/1, 27a/3, 27a/9, 27b/7,
o.-sa 11b/2, 14a/4, 3b/4, 5b/1,	28b/8, 30b/3, 30b/9, 31b/1,
5b/3, 5b/4, 5b/5, 5b/5, 5b 2	32a/3, 32a/5 , 32a/9, 32b/4,
o.-salar 4b/9	32b/7, 33a/9, 33b/5, 33b/9,
o.-yalar 4a/8, 5a/3	34a/6, 34b/6, 35a/1,35a/3,
o.-yan 5b/6, 73a/1	36a/9, 36b/3, 37a/4 ,38a/1,
o.-yanlara 6b/2, 90a/1	38b/8, 39a/3, 39a/4, 3a/2, 3a/3,
okumak(ğ) : Okumak.	41b/9, 43a/6, 44b/1, 44b/2,
o(ğ).-a 6a/1, 6a/6	44b/7, 45a/8, 48a/8, 48b/3, 4a/5 ,
o.-da 5a/8	50a/4, 50a/6, 51b/4, 51b/7,
okun-: Okuma işine konu olmak; okunmak.	52a/5, 53a/8, 54a/7, 54b/5,
o.-sa 14a/7, 35b/6, 5b/8	54b/8, 55b/3, 56b/9, 57a/1,
o.-urken 75a/9	57a/2 , 57a/9, 57b/5, 57b/6,
ol : O, teklik üçüncü kişi zamiri;	58a/2 , 59a/2, 59a/7, 60a/3,
sıfat.101a/3, 101a/4, 101a/7,	61a/1, 61b/8, 63a/1, 63a/2,
101b/2, 101b/5, 101b/9, 102a/1,	65a/5, 66a/6, 67a/2, 68a/5,
102a/2, 102b/3, 103a/7,103b/4,	68b/1, 69b/1, 69b/2, 6a/8, 70b/2
103b/9, 104a/2, 105b/6, 106b/9,	, 70b/7, 71b/1, 71b/2 , 72a/7,
107a/1, 107a/1, 107b/3 ,107b/5,	74a/9, 74b/5, 75a/2, 75a/3,
108a/5, 108a/9 ,108b/3, 109b/3,	75a/3, 75b/2 , 76b/7, 77a/6, 7a/1,
109b/4, 10b/2, 110a/2, 110a/9,	7b/7, 80a/1, 81b/3, 81b/5,
110b/4, 110b/4,110b/9 ,113a/2,	84a/3, 84a/9, 84b/4, 86a/7,
115a/8, 13a/2, 13a/3, 14a/6,	87a/1, 88a/3, 88a/8, 88b/8, 8a/5,
	8b/5, 8b/6, 91b/1, 91b/5, 92a/2,
	92a/9, 92b/7, 94a/3, 94b/2,
	94b/5, 95a/5, 97a/2, 97a/6,
	97b/7, 97b/8, 97b/9, 98b/6,

o.-na (bk.aña) 108a/2, 108b/9,
112a/1, 112b/8, 19a/9, 23a/2,
24b/7, 25a/2 33b/5, 36a/9,
39b/4, 3b/5, 44b/1 ,57b/7, 61b/9,
72b/2, 7b/5, 8b/3, 8b/4, 99b/5

o.-dur 103a/1, 105b/7, 112b/8,
115a/2, 11a/1, 13a/3, 20a/6,
21a/2, 6b/7, 84a/6, 99b/1

o.-lardan ‘bk. anlar’ 100a/1,
13b/7, 18b/2, 18b/8, 18b/9,
20a/2 , 26a/1, 31b/1, 31b/2,
33a/5, 44b/2 , 63a/3, 65b/9,
66a/1, 71a/1, 72a/3 , 72a/5,
78a/2, 78b/5, 83a/7, 101a/8,
19b/1

o.-ları ‘anları’ 96a/8

ol-: Olmak, meydana gelmek,
gerçekleşmek, bulunmak,
yaratılmak.

o.-a 105b/5,10b/5, 11b/3, 13b/8,
14b/5, 19a/6, 21a/2, 21a/2,
35b/6, 36b/1, 36b/2, 39a/5, 4a/6,
53b/3, 54b/1, 54b/2, 54b/6,
55b/6,55b/9 , 56b/5, 58a/4,
58a/5, 58a/6, 58a/7, 5b/3,5b/6,
5b/7, 5b/8, 5b/ 2, 60a/8, 60b/6,
61a/3, 62b/5, 63b/7, 64a/6,
65a/2, 65a/7, 65a/9, 66b/7,
67a/5, 6a/6, 70b/3, 70b/9, 71a/2,
71b/4, 73b/1, 73b/2, 73b/6,
73b/7, 74b/5, 75a/1, 75b/3,

75b/5, 75b/6, 75b/7 75b/8,
76a/8, 76a/8, 76b/3, 76b/4,
76b/5, 76b/6, 76b/7, 76b/9,
77a/2 77a/3, 81b/3, 81b/4,
81b/4, 81b/7, 82b/7, 83b/1,
83b/7, 84b/7, 85a/9, 85b/1,
85b/2, 85b/3, 85b/4, 85b/9,
86a/1, 86a/3, 86a/4, 86a/5,
86a/6, 86b/3, 86b/4, 86b/5,
86b/6, 88a/3, 88a/5, 88a/6,
88a/7, 88b/3, 88b/4, 89a/2,
89b/2,89b/5, 89b/9, 90a/4,
91b/1, 91b/6, 93a/6, 93a/7,
93b/3, 93b/6, 93b/7, 94b/5,
94b/6, 95a/1, 95a/1, 96a/8, 99a/9

o.-alar 100a/2, 28b/2, 35a/8,
36a/1, 55a/4, 55b/1, 55b/5,
56a/9, 59a/9, 5a/5, 65b/3, 65b/4,
65b/4, 65b/5, 68a/2, 68b/3,
68b/4, 68b/5, 68b/7, 71a/4,
71b/1, 73b/3, 73b/4, 73b/6,
75b/4, 77a/4, 81b/6, 82a/5,
82b/9 , 83a/5, 83a/7, 83a/8,
87b/6, 88b/5, 89b/7, 93a/5,
96a/8

o.-alardı 106a/1, 94a/9, 97b/1,
97b/1

o.-am 7b/1, 84a/6

ol.-an103a/6, 107a/9, 6b/4, 7b/5

o.-ana 6b/1

o.-anlar 67a/9, 68a/8

o.-anlardan 33a/5

o.-ar 15b/1

o.-asın 7a/9

o.-asız 21a/6

o.-avuz 96a/4

o.-aydı 33a/3, 58b/8, 86a/9,
86b/2, 94a/3, 94a/5, 94b/4,
97b/3

o.-dı 104a/6, 104a/8, 104a/9,
106a/4, 106b/1, 110a/3, 110a/4,
111a/2, 111a/2, 111a/3, 111a/7,
15a/8, 18b/1, 20b/1, 23a/5,
23a/7, 25b/6, 25b/8, 30b/9,
32a/6, 34a/9, 3a/7, 45a/4,
45b/2, 49a/6, 96a/2, 99a/6, 9b/4

o.-dılar 35a/3

o.-du 111b/1, 20b/2

o.-duğı 19a/9, 3a/7, 51b/2,
53a/7, 97b/7, 42a/9

o.-duğça 47a/1, 47a/3

o.-dum 84b/9

o.-duñuz 84a/2, 85a/1

o.-ımaz 75a/5

o.-ısar 37a/8

o.-iñ 115b/3

o.-ınca 54a/7, 72a/4

o.-ma 102b/7

o.-madı 64a/7

o.-madık 74b/9

o.-masın 9a/4

o.-masına 20a/9

o.-masun 104b/3, 83a/3

o.-maya 55a/1, 55a/4, 57a/3,
70b/8, 71a/3, 85b/2

o.-mayalım 84a/4

o.-mayaydı 108a/3

o.-mayup 16a/9

o.-maz 39b/4, 108b/9, 33b/6,
79a/7

o.-mazdı 58b/8

o.-mazım 105b/8

o.-miş 102a/3, 109a/6, 110b/8,
111a/9, 25a/8, 88a/1, 98b/2,
98b/4

o.-mişdi 48a/7

o.-mişdur 106b/7

o.-mişlardı 15b/3

o.-mişuz 96a/3

o.-sa 107b/9, 72b/8, 72b/9, 7a/8,
98a/4

o.-sun 23a/2, 51b/3, 84a/8,
84b/1

o.-uñ 32a/2, 96a/6

o.-unsa 106a/1

o.-unur 113a/3

o.-uñuz 20b/9

o.-up 35b/9, 42a/5, 50b/2,
67a/2, 77b/4, 77b/9, 78a/6,
78b/8, 80a/3, 80b/5, 88a/9

o.-ur 101b/2, 108b/9,
113a/1,11a/6 11b/1, 13a/5,
13a/6, 14a/5, 14a/8, 26b/3,
35b/7, 35b/7, 39b/2, 39b/3,
40b/2 , 40b/3, 40b/4, 40b/8,
41a/2, 41a/5, 42a/9, 42b/1,
42b/6, 42b/8, 46b/6, 46b/8,
47a/2, 47a/3, 47a/7, 50a/6,
50a/9, 52a/6, 53a/1, 53a/5,
54a/8, 57b/1, 57b/7, 76a/7,
79a/8, 87b/4, 97b/8, 98a/4,
9b/7

o.-uram 31b/7

o.-urdi 23a/8

o.-urlar 109a/2, 40b/5

o.-ursa 76a/5, 7b/1

o.-ursañuz 21b/1

olmak(ğ) :Olmak, yaşamı sürdürmek.
28b/6.

o(ğ).-içün 53a/9

olmaklık(ğ) : Olmaklık, olma
durumunun ortaya çıkması.

o(ğ).-ın 108b/7

on : On sayısı. 3b/5, 45a/7, 5a/1,
60a/4, 72a/7, 89b/5

onuncu : Onuncu.

o.-da 72b/6

orta : Orta, ara.

o.-sında 56b/6

oruç : Tanrı'ya ibadet amacıyla yeme,
içme vb. şeylerden belli bir
süre kendini alıkoyma.

o.-dan 76a/1

o. tut-'oruç ibadetini yerine
getirmek' 89a/4, 41a/7

ot : Ot, bitki. 67a/3, 94a/7

o.-dur 95a/3

otur-:Oturmak, durmak, kalmak,
yaşamak, tahta çıkmak.

o.-alar 83a/9

o.-mış 86a/5, 86b/6, 88b/5

o.-mışdım 54a/1

o.-mışdum 53b/8

o.-mışlardı 17b/5

o.-mışlarıdı 18a/4

o.-an 80b/8

o.-urken 25b/8

o.-urlar 83b/2

otuz : Otuz sayısı. 85b/4

(Ö)

öde- : Borcu alacaklıya vermek, tediye etmek.

ö.-ne 5b/4

ög : Akıl, us.

ö.-üñi 36b/7

öğren- :Bilgi edinmek.

ö.-medi 7a/1

öğret-:Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

ö.-düm 44b/9

öğüt(d) :Öğüt, nasihat. 99b/6

ö(d).-üni 19b/2

öl-: Ölmek.

ö.-eler 65b/9, 66a/2

ö.-esin 105b/6

ö.-eydüñ 62b/5

ö.-meden 98a/2

ö.-mez 47a/8

ö.-miş 110b/7, 19b/9, 27b/3

ö.-mişem 27b/9

ö.-enler 103a/5, 67a/2, 99a/3

ö.-enleri 108a/6

ö.-se 88a/2

ö.-sünler 65b/8

ö.-ür 47a/8

öldür-: Öldürmek.(bk. öldür-)

ö.-eler 34a/5

öldür-:Öldürmek.(bk. öldür-)

ö.-di 105a/5

ö.-diler 33a/9, 45a/5

ö.-elüm 17b/7, 17b/9

ö.-em 104a/3

ö.-ür 95a/4

ö.-ürüm 103b/5, 103b/8, 104a/4

öldürmek(g) :Öldürmek.

ö(g).-e 113a/1, 32a/7

öli :Ölü (bk. ölü).

ö.-yi 108b/5, 27a/8

ölü : Ölü (bk. öli). 27b/7, 39b/3

ö.-ler 40a/8

ö.-leri 111b/2, 19b/7, 40a/2, 43b/4

ö.- yi 28b/1 , 28b/4, 38b/6

ölüm : Hayatın sona ermesi, ahret yolculuğu, ebedî uyku. 47a/6, 47a/7, 85a/5, 98b/4, 98b/5, 99a/2, 99a/3, 46b/3

ömr :Ar. Ömür, hayat.

‘ö.-inde 24b/9

‘ö.-üñi 36b/6

‘ö. vir-‘hayat vermek’ 97b/6

öñ : Ön, önce, ileri.

ö.-inde 102a/4, 46b/1,73b/1,
83b/7, 93a/1, 93a/2, 93a/3

ö.-inden 37a/9

ö.-lerince 78b/9

ö.-leriñde 16b/8

ö.-leriñden 18a/1

ö.-lerine 88a/9

ö.-üñüzden 51a/2

öñdin : Önce, önceden, önden.25b/9,
35b/3, 4a/3

ör-: İplik, yün, tel, saz vb. ni birbirine
dolayarak veya geçirerek işlemek
veya tezgahta dokumak.

ö.-mişler 80b/3

ört-: Örtmek, bir örtüyle kapatmak.

ö.-di 17a/7

ö.-mişlerdür 16a/8

ö.-enleri 81a/2

örtücü : Örtücü, örtme işini yapan.

ö.-dür 50a/1

örtülü : Örtülü, örtülmüş, bir nesneyle
kapatılmış. 16b/2

örü tur- : Ayağa kalkmak, ayakta
durmak. 48a/5

öyle : Öyle, o şekilde. 109a/4, 110a/9

öz : Öz, kendi, kendisi.

ö.-üni 74a/6

‘**özr** : *Ar.* Özür. 93a/6

‘ö.-üñ 74b/1

(P)

pādişāh : *Far.* (<pād-şāh) Padişah,
hükümdar. 66a/5

p.-dur 111b/7

p.-ım 33a/4

p.-uñ 111b/6

p.-uña 38a/1

pādişāhluk(ğ) : Padişahlık,
hükümdarlık.

p(ğ).-ı 111b/7

p(ğ).-uñ 112a/2

pāk : *Far.* Temiz, arı, pak.

p. ol-‘temiz olmak’ 81b/7

pāre : *Far.* Parça. 27a/1, 57b/4

parmağ : Parmak. 74b/4

pekmez : Genellikle üzüm, dut, vb.
meyvelerin kaynatılarak
koyulaştırılmış biçimi. 39a/5

perākende : *Far.* Dağınık, darmadağın.

p. kııl- ‘dağıtmak’ 22a/4

p. ol-‘dağılmış’ 110b/8

perde : *Far.* Perde, örtü. 48b/4, 50a/2

p. eyle-‘örtmek, gizlemek’
104b/9

perhîz : *Far.* Dince yasak edilen şeylerden tamamıyla uzak kalma; incitici sözden kaçınma.

p. kıl-‘uzak kalmak’ 89a/4

pes : *Far.* Öyleyse, şimdi, sonra, sonuç olarak. 3a/5, 49b/6, 100a/3, 101b/4, 106a/1, 107a/8, 10b/6, 13b/8, 14b/4, 15b/1, 15b/5, 16a/6, 19a/1, 19b/2, 20b/2, 27a/1, 28b/5, 30a/3, 39a/7, 42b/8, 49a/6, 66b/7, 77b/2, 78a/5, 78b/6, 80b/7, 91a/3, 91a/5, 91b/5, 95b/1

p.-dür 7a/9

peşimân : *Far.* Pişman.

p. ol-‘yapılan işin olumsuz sonuç verdiğiğine inanmak’
35a/8, 42a/9

pey-â-pey : *Far.* Birbiri ardınca, azar azar. 89b/2

peydâ : *Far.* Meydanda, açıkta.

p. ol-‘açığa çıkmak’ 89b/2

peygamber : *Far.* Peygamber, Allah’ın emirlerini getiren haberci.
100a/5, 100b/5, 103a/2, 103b/1, 103b/5, 103b/9,

104a/1, 104a/3, 104b/4, 109a/3, 113a/4, 113a/6, 12a/3, 12b/8, 15a/2, 15a/4, 17a/1, 17a/5, 17a/8, 17b/3, 18a/5, 18b/1, 20b/4, 21a/7, 22a/2, 22b/1, 23b/2, 29a/1, 33b/6, 36a/2, 3a/8, 40a/2, 44b/3, 45a/6, 48a/1, 48a/3, 48a/8, 4a/8, 50a/5, 50a/7, 50b/9, 51b/7, 52a/3, 53b/9, 54a/2, 63a/6, 64a/4, 67a/3, 6b/8, 70b/6, 74a/3, 79a/5, 7a/1, 85b/5, 85b/6, 93b/5, 94b/8, 96b/2, 98a/5

p.-den 104b/1, 64b/4, 85b/8

p.-dür 52a/5

p.-e 81a/3, 99b/3

p.-i 12a/1, 17a/7, 18a/2, 45b/7

p.-iñ 113b/8, 11b/9, 17a/4, 47b/9, 48a/5, 7a/4, 9b/8

p.-ler 68a/7, 77a/3, 88b/5, 95b/2

p.-leri 45a/5

p.-sin 13b/1, 9a/5

peygamberlik: *Far. T.*

(bk. **peygamberlük**)

- Peygamberlik.
25b/4,26a/4, 26a/2
- peygamberlük** : *Far.T.* (bk.
peygamberlik)
Peygamberlik
p(g).-üni 22b/4
- p̄ir** : *Far.* Yaşlı, ihtiyar. 23a/4, 65b/3,
98b/1, 98b/3, 98b/6, 98b/7,
98b/9, 99a/1, 99a/9, 22a/9,
22b/5,22b/9
p.-ler 65b/4, 91b/1
p.-leri 91b/1
p. ol- 'yaşlanmak,
ihtiyarlamak' 97b/7, 98a/4
p.-üñ 23a/5
- p̄ire** : *Pire.* 22a/7, 85a/8
- p̄irlik** : *Far.T.* Yaşlılık,
ihtiyarlık.98a/7
p.-den 98a/1
- put** : Put, kimi ilkel toplumlarda,
doğüstü gücü ve etkisi
olduğuna inanılan, tanrı
olarak tapılan, genellikle
canlı bir varlığı, özellikle
insanı gösteren tahtadan,
taştan, topraktan yapılmış
yontu. 93a/1, 93a/2, 93a/3
p.-a 102a/7
- p.-lar 101b/9, 102a/1, 102a/3,
102a/7, 28b/1
p.-lara 23b/4
p.-larıñ 102a/2
p.-larıñ 102a/4
- rağbet** : *Ar.* İstekle karşılama; istek,
arzu.
r. it- 'istemek' 6a/7
- rāhat** : *Ar.* Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz
bir hâlde bulunma.
r.-da 40b/3
r. ol- 'üzüntülü, sıkıntılı
durumda olmamak' 40b/4
- rahîk** : *Ar.* Duru ve temiz şarap.
87a/2, 88b/3
- rahm** : *Ar.* Acıma, esirgeme, koruma.
r. eyle- 'acımak, korumak'
30a/7
- rahmet** : *Ar.* Acıma, esirgeme, koruma.
96b/6, 91a/8
r. bul- 'esirgenmek,
korunmak' 61a/3, 33a/6
r. eyle- 'merhamet etmek '
6b/3
r.-iñ 97a/2
r. kıl- 'esirgemek, merhamet
etmek' 14b/3

- r. ol-‘ esirgemek, merhamet etmek’ 60b/6
- rakş** : *Ar.* Dans etme.
r.-a 50b/3
- rāst** : *Far.* Doğru. 68a/6
- rāzī** : *Ar.* Rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen.
r. ol- ‘kabul etmek’ 84a/6, 84b/9, 84a/2, 85a/1, 84a/4
- recā** : *Ar.* Ümit, umma. 42b/7
- red(d)** : *Ar.* Geri döndürme, geri çevirme, döndürülme.
r. eyle- ‘kabul etmemek, geri çevirmek’ 7a/3
- remīm** : *Ar.* Çürümüş, çürük.
r. ol-‘çürümek’ 106b/7
- resūl** : *Ar.* Elçi; peygamber, yalvaç. 104b/6, 104b/8, 22a/6, 27a/1 , 35a/7, 3a/8, 53b/7, 54a/5
r.-ı 54a/4
r.-ler 32a/1
r.-lere 30b/5, 31b/8, 32a/8
r.-leri 29a/9, 32a/7, 32b/6, 35a/6
- resūlluk(ğ)** : *Ar.+T.* Peygamberlik, elçilik.
r(ğ).-a 29b/1
- revā** : *Far.* Yakışır, uygun, yerinde. 44b/1, 51b/1, 5b/6
r. ol- ‘yakışmak, uygun olmak’ 11b/3, 113a/1, 23a/8
- revān** : *Far.* Yürüyen, giden, su gibi akan.
r. ol- ‘akmak’ 91b/6
- rıfķ** : *Ar.* Yumuşaklık, yavaşlık, tatlılık. 24b/6
- rızā** : *Ar.* Hoşnutluk, memnunluk. 42b/7
r.-dur 8b/7
- rızk(ğ)** : *Ar.* Rızık, yiyecek, içecek şey.
r(ğ).-umı 66a/7
r.-umızı 45b/4
- ri‘āyet** : *Ar.* Gütme, gözetme. 72b/7
- risālet**: *Ar.* Elçilik, sefaret, peygamberlik.
r.-ine 3a/6,7a/6, 7a/7
r. kııl-‘ peygamberlik etmek’ 26b/2
r.-üñe 9a/2
r.-üni 3a/4, 7a/4
- rivāyet** : *Ar.* Söylenti, bir haber söz veya hadisenin hikâyesi. 85b/8

r.-de 86b/3	s.-e 50a/4
r.-dür 88a/2	şabā : <i>Ar.</i> Gün doğusundan esen hafif ve latif rüzgar. 41b/3
r.- eyle- ‘bir olayı anlatmak’ 64a/4	şabāh : <i>Ar.</i> Sabah, isim. 55a/1, 5b/6, 55a/4
r. -kıl- ‘bir olayı anlatmak’ 94b/8, 64b/4, 53b/6	sābık : <i>Ar.</i> Geçici, geçen, geçmiş. 15b/2
rūh : <i>Ar.</i> Ruh, can. 8a/3	s.-lar 77b/3
r.-uñ 8a/2	sābit : <i>Ar.</i> Hareketsiz, kımıldamayan, yerinde duran.
rūzgār : <i>Far.</i> Zaman, devir; dünya; yel.	s.-dür 18b/9
r.-ıla 57b/6	şab(ı)r : <i>Ar.</i> Sabır, tahammül.
rūzī : <i>Far.</i> Nasip, kısmet. 33b/1	ş. eyle- ‘tahammül etmek, dayanmak’ 8b/8
r. kıl-‘nasip etmek, eriştirmek’ 61b/7	ş. kıl-‘tahammül etmek, dayanmak’ 25a/4
rücū : <i>Ar.</i> Dönme, geri dönme, sözünden dönme.	saç : Baş derisini kaplayan kıllar, saç.
r.-ñuz 31a/1	s.-ı 85b/2
rūsvāy : <i>Far.</i> Rezil, itibarsız, haysiyetsiz.	ş.-ından 91b/3
r. ol-‘ rezil olmak’ 42a/5	ş.-lar 67a/8
(S)	saç- : Saçmak, dağıtmak, yaymak.
sa‘ādet : <i>Ar.</i> Mutluluk. 41b/5	s.-alar 81b/9
s.-e ulaş-‘mutluluk bulmak’ 41b/6	ş.-arlar 41a/3
sā‘at : <i>Ar.</i> Saat, zaman. 50a/3, 50a/6, 70b/2, 72a/4, 76a/7, 85a/6	ş.-dı 18a/9
s.-de 45a/5, 72b/8	s.-ıla 87b/8
s.-den 85a/6	

saçu : Saçı ; düğün ve şenliklerde ortaya saçılan inci, para, şeker, tahıl gibi şeyler. 81b/9

şadağa : *Ar.* Sadaka, zekat.62a/9, 71b/9

ş. vir- 'zekat, sadaka vermek' 71b/8, 24b/2, 61b/6

şaf : *Ar.* Dizi, sıra; camide cemaatin sırası. 5a/2

şafā : *Ar.* gönül şenliği, saflık, üzüntüsüz olma.

ş.-dur 12a/9

ş.-ları 89b/9

şag(I): Sağlam, sağlıklı.59b/6

ş. ol- 'sağlıklı olmak' 23a/2

şag(II): Sağ taraf. 73a/3, 73b/2, 91a/7, 36b/2

şagış-: Saymak, hesaplamak.

ş.-ınca 5a/1

şaglık : Vücut esenliği, esenlik, sıhhat. 85a/4

şahābe : *Ar.* Sahipler, sahip çıkanlar, tutanlar.

ş.-leri 51b/9

sāhir : *Ar.* Büyücü. 79b/3

şa'ik : *Ar.* Ardçı. 64b/2

şakal : Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü.

ş.-ından 91b/2

ş.-lar 67a/9

ş.-larından 18b/3

ş.-larını 23b/8

şakallu : Sakallı.111a/9, 111b/1

şakla-: Saklamak, sakınmak, esirgemek, korumak, muhafaza etmek.

ş.-duğumuz 59b/3

ş.-duğ 59b/5

ş.-ğil 97a/3

ş.-rız 60a/3

şal-: Salmak, göndermek, bırakmak, atmak, koymak.

ş.-arız 47a/4

ş.-dılar 24a/2, 26a/3

şalāt : *Ar.* Namaz.

ş.- ı hacc 46a/2

şalavāt : *Ar.* Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere saygı bildirmek için okunan dua. 5a/2

şālīh : *Ar.* Doğru, iyi, uygun. 71a/1,

ş.-ler 51b/4, 56b/3

salkum : Salkım, bie sap üzerinde bir arada bulunan meyve veya bu görünüş.

s.-ını 57b/3

s.-ınıñ 57b/2

şan- : Sanmak, zannetmek, düşünmek, farz etmek.

ş.-dı 110a/9

ş.-dular 25b/1

s.-ırdım 98b/8

saña : (bk. **sen**) ‘sana’ 102b/4

sarāy : *Far.* Saray, hükûmet konağı.

s.-ında 50a/6

şaru : Sarı. 42b/5, 47a/5

ş.-dur 47a/6

saṭ(ı)r : *Ar.* Yazı sırası. 76b/7

s.-da 76b/8, 76b/9, 77a/1

şav : Hikâye, kıssa.

ş.-ım 46a/2

sāyebān : *Far.* Sayvan, gölgelik ; büyük çadır; koruyan.

s.-lar 83b/2

şayf : *Ar.* Yaz. 6a/3

şayha : *Ar.* Bağırma, nara atma. 34b/8, 63a/2, 68b/2, 68b/3, 35a/2

ş. kıl-‘bağırma’ 34a/8

ş.-sından 63a/1, 68b/2

ş.-yı 63a/2

şayruluk : Hastalık. 85a/4

sebeb : *Ar.* Sebep, neden, bahane, vasıta. 6b/7, 102b/9, 92b/1, 87a/7, 87a/6, 20a/6, 87a/5, 20a/9

s.-den 3a/7, 48b/4

s. ol-‘neden olmak, yol açmak’ 6b/1

secde : *Ar.* Secde; genellikle namaz kılarken alını, el ayaklarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere getirerek alınan durum. 93a/1

s.-de 17a/5

s. it- ‘secde etmek’ 54a/6, 93a/3

s. kıl-‘secde etmek’ 102a/4, 54b/5, 54b/3

seç-: Benzerleri arasında hoş gideni seçip almak veya yararlanmak için ayırmak.

s.-eler 90b/7

sedd : *Ar.* Kapama, tıkama; tıkanma, kapanma, engel olma. 16b/9, 18a/2

s. kıl-‘engel olma, kapatma’ 18a/2

sefer : *Ar.* Yolculuk, savaşa gitme.
5b/3

segirt(d)- : Koşmak.

s(d).-eler 67b/6

sehv : *Ar.* Yanlış, yanılma.

s. it-‘yanılmak’ 24b/6

sekerāt : *Ar.* Sarhoşluklar. 4b/8

sekiz : Sekiz sayısı.57a/8

sekizinci : Sekizinci.

s.-de 72b/5

seksen : Seksen sayısı.52b/8, 52b/8 ,
6b/5

selām : *Ar.* Selam, esenleme. 22a/8,
84a/9

s.-im 45b/9

s. iriştir- ‘birine esenleme
haberi göndermek’45b/9

s. olsun’ esenlik dileklerim
ona ulaşsın’ 84a/8

selāmet: *Ar.* Salimlik, eminlik; korku
ve endişeden uzak olma.
59b/6

sellim sellim : Kıyamet günü
peygamberin duası. 76b/1

selsebil : *Ar.* 1)Tatlı ve hafif su
2)cennette bir çeşmenin adı .
87a/2

s.-den 88b/2

semāvāt : *Ar.* Gökler. 56a/3

sen : Sen, teklik ikinci kişi
zamiri.102b/6, 103a/5,
104b/3, 13a/8, 15a/5, 37a/4,
65a/3, 79a/9,79b/6, 98b/6,
98b/8, 99b/1, 9a/5, 9b/6

s.-a(**saña**) 105a/8, 38a/4,
73a/6, 74b/4, 7b/2, 8a/1,
98b/5

s.-den 25b/9

s.-i 102b/3, 102b/4, 103b/3,
103b/4, 103b/7, 104a/3,
104a/4, 14b/8, 31b/2, 31b/4,
37a/9, 44b/7, 46a/1, 68b/5,
98b/7

s.-iñ 114b/2, 19a/4, 19b/8,
38a/8, 52a/1, 74b/3, 7a/7 ,
89a/8, 98b/3, 99a/7, 9a/2

s.-iñle 7a/9, 87b/3

s.-iñle idim 37a/4

s.-üñ 19b/2

serāb : *Ar.* Ilgın.

s.-a 10a/2

serā-perde : *Far.* Saray perdesi, harem
daresinin önüne çekilen
büyük perde.

s.-lerine 87b/9

serāy : *Far.* Saray, büyük konak.

s.-larda 87a/1

ser-zeniş : *Far.* Başa kakma, takaza.

s. kıl- 'başına kakmak'
68a/8

şevāb : *Ar.* Allah tarafından mükafatlandırılan hareket; hayırlı hareket. 3b/6, 19b/3, 20b/3, 46a/9

sevgülü : Sevilen ve aşık olunan kimisi ; dost, yar, canan.

s.-dür 13a/1

seyr : *Ar.* Yürüme, yürüyüş, gitme, hareket.

s. it –'yürümek' 59a/6

seyyid : *Ar.* Efendi, bey, ağa; ileri gelen, baş; Hz. Hasan'ın soyundan olan kimse. 12b/2

şiddīk : *Ar.* Pek doğru, sözünün eri kimse.

ş.-lar 77a/3

şifāt : *Ar.* Sıfatlar, vasıflar. 16b/5

ş.-dadur 26a/9

ş.-ıyla 113a/2

şığa-: Sıvamak, okşamak.

ş.-dılar 23a/3

şihhat : *Ar.* Sahihlik, doğruluk, gerçeklik.

ş.-ı 44a/2

şilā-yı rah(i)m : Ana, baba ve akrabasını ziyaret vazifesini yapma.

ş.-den 72b/4

sımarla-: İsmarlamak, tevdi etmek, emanet etmek.

s.-dı 106a/4

şın-: Kırılmak.

ş.-du 100b/7

ş.-sa 107a/7

şımık : Kırık.

ş.-ları 107a/7

şırāt : *Ar.* Sıratköprüsü; üstünden geçip cennete gitmek için cehennem üzerine kurulacak olan dar ve zor geçilen köprü. 75b/1, 75b/4, 75b/4, 76a/9

ş.-a 75b/1

ş.-ı 76a/8, 13a/6, 13b/1, 76b/1

şidretü'l-müntehā : Arşın sağ yanında bir ağaçtır ki ötesine hiçbir mahluk geçemez.['şidret-ül-müntehā'yi beşeri ilmin son

haddi olarak izah edenler vardır; ötesi Allah'ın zât âlemidir.]

s.-da 12b/1

sil- : Silmek, temizlemek.

s.-di 59a/1

silk-: Sirkelemek, temizlemek.

s.-erlerdi 18b/4

sin : *Ar.* Sin harfi. 9b/3

sipās : *Far.* Şükretme, dua etma. 112a/7

sirāc : *Ar.* Işık, kandil, mum. 12b/7

sivrisiñek : Sivrisinek. 34b/6

siz : Siz, ikinci çokluk kişi zamiri. 95b/7, 107b/5, 26b/8, 27b/1, 29a/3, 29b/5, 62a/3, 62a/8, 84b/9

s.-de 47a/7

s.-den 100a/7, 30b/5, 51b/4, 62b/1, 84a/6, 84b/9, 92a/5

s.-e 20b/9, 26b/8, 29a/9, 29b/2, 30a/1, 30a/3, 30a/5, 61b/7, 62a/1, 62a/2, 62b/2, 84a/8, 84a/9, 85a/4, 92a/1, 92a/9, 95b/2

s.-i 23b/3, 25a/6, 26a/6, 26b/9, 27b/1, 29b/3, 29b/4, 29b/9, 30b/6, 51b/5, 84b/1

s.-iñ 24b/7, 25a/2, 28b/9, 30a/2, 31a/1, 31b/6, 32a/1, 47a/2, 48b/3, 51b/2, 62b/3, 92a/2, 96b/3

s.-iñle 29b/6

s.-lerden 36a/8, 45b/7

s.-üñiçün 107b/4

s.-üñledür 30a/2

şoñbet : *Ar.* Görüşüp konuşma, arkadaşlık.

ş.-dedür 84b/5

şol : Sol taraf. 73a/4, 73b/4

ş.-a 91a/6

şoñra : Sonra. 110a/5, 17a/8, 21a/6, 24a/3, 31b/7, 34b/3, 38b/2, 45a/6, 45b/5, 46a/2, 46b/9, 57a/5, 66b/9, 72a/2, 72a/5, 95b/6, 98a/1, 98a/2

şor- : Sormak, soruşturmak.

ş.-alar 72a/9, 72b/1, 72b/2, 72b/4, 72b/5, 72b/5, 72b/6, 72b/7, 76a/3, 76a/4

ş.-arsa 38a/7

ş.-dı 24b/5

ş.-dılar 27b/8, 69b/5

ş.-ılur 37a/4

ş.-salar 112a/6, 115a/8, 112a/5 112b/1, 113a/3,

113a/5, 113a/7 , 113a/9,
113b/2, 113b/5, 113b/8,
113b/9, 114a/2, 114a/6,
114a/8, 114b/3, 114b/8,
115a/6, 13b/2 , 49a/7, 68b/5

şorıcı : Sorgu meleği. 73a/7

şovuk : Soğuk.37a/5

ş.-da 21a/3

söyle- :Söylemek, konuşmak.

s.-di 31a/2, 32a/9, 68a/6

s.-diler 23a/9

s.-dün 69b/7

s.-meñ 96a/7

s.-meyeler 92b/8

s.-meyelüm 96a/7

s.-mez 105b/7

s.-r 106a/8

s.-rdi 33b/3

s.-rsiz 29a/4, 62a/9

s.-ye 36a/9, 92b/4

s.-yeler 92b/8

s.-yiser 37a/3

söz : Söz. 34a/4, 38a/9, 70a/7, 92b/7,
99b/1

s.-e 22b/5, 43a/2

s.-i 100a/5, 104a/5, 23b/5,
31a/2, 33a/7, 33b/2, 37a/6,
62a/5, 68a/7

s.-ine 92a/6

s.-leri 32a/9

s.-lerin 7a/3

s.-lerine 24a/1

s.-lerini 102b/5, 102b/6

şu : Su. 108a/4, 60a/3, 65b/1, 86b/1,
87a/5, 94b/2, 95a/5, 95a/7

ş.-da 58b/5

ş.-dan 107a/2

ş.-lardan 81b/5, 88a/8

ş.-ları 108a/1

ş.-sız 70a/9

ş.-yı 108a/4

ş.-yıla 107a/5, 37a/5, 96b/6

sū'āl : Ar. Soru.10b/5, 36b/5, 49a/7,
68b/5, 75b/7, 76a/2, 83a/9,
90a/4

s. it- 'soru sormak' 75b/9,
76a/1, 75b/8

s. it- 'soru sormak' 76a/2

s. kı1-'soru sormak' 36b/5,
69a/1, 37a/8, 37a/3

s. ol-'sorulmak 37a/8

sultān : *Ar.* Sultan, hükümdar. 23a/8,
23b/5, 25a/5, 25b/7, 25b/8,
26b/9, 28a/7, 28a/8, 28b/2

s.-ım 28b/1

şun-: Sunmak, uzatmak, el uzatmak,
uzanmak.

ş.-alar 88b/7

ş.-an 89a/3

şun^c : *Ar.* Yapış, yapma.

ş.-ı 112b/3

şūr : *Ar.* Boynuzdan yapılmış büyük
boru; kıyamette Hz.İsrafil'in
üfleyeceği boru. 64a/1, 64a/7,
64b/9

ş.-ın 64b/9

ş.-ın ur- 'üflemek, çalmak'

65a/5, 67a/5, 67b/5, 65a/2

ş.-dan 67a/5

sūrāşī : [?]

şurat : *Ar.* Sûret, yüz.

ş.-ı 43b/3

sūre : *Ar.* Kur'ân'ın ayrıldığı 114
bölümünden her biri. 3a/5,
3b/4, 4a/5, 6b/4

s.-de 7a/4

s.-lerdendir 6b/4

s.-nüñ 4b/9

s.-sini 4a/2

s.-yi 4a/7, 4a/8, 4b/9, 6a/6,
7a/3, 90a/1

şūret : *Ar.* Biçim, görünüş, kılık; tarz,
yol, gidiş.

ş. düz- 'resmetmek, resim
yapmak' 107a/2, 107a/3,
107a/4

ş.-ler 82a/8

ş.-lerini 97a/8

şūretlü : *Ar.+T.* Yüzlü, görünüşlü.
85b/5

suvar- : Sulamak, su vermek.

s.-ırken 63a/9

sūcūd : *Ar.* Secde kılanlar, secde edip
yere kapananlar.

s. kıl- 'secdeye varmak, secde
etmek' 25a/9

sūd : Süt. 87a/4

s.-inden 101b/4

sūkūt : *Ar.* Susma, söz söylememe.
100b/3

sümük : Doku hücrelerinin ve
üzerinde bulunan bezlerin
doku yüzeyinde nemli,
akıcı, kaygan bir tabaka
oluşturan salgısı. 85a/7

sündüs : *Ar.* Parlak renkli, çiçekli altın veya gümüş telle işlemeli, nakışlı olarak dokunmuş ipek kumaş.

s.-den 86a/3

sünnet : *Ar.* İyi ahlak, iyi tabiat; Hz. Muhammed'in sözleri, işleri ve tasvibleri.

s.-i 8b/7

s.-in 9a/1

s.-ini 8b/8

süñük(g) : Kemik. 103a/4, 103a/6

s(g).-i 103a/7, 105b/3, 106b/5, 86a/7

s.-ler 111a/1, 67a/7

s.-leri 106b/6, 106b/9, 107b/1, 109a/7, 109b/3, 109b/7, 110b/7

sür-: (I) Sürmek, bir maddeyi bir yüzey üzerine yaymak.

s.-di 48a/6

s.-e 88b/9

sür-: (II) Uzaklaştırmak, önüne katıp götürmek, kovmak, sürgün etmek.

s.-di 105a/4

s.-diler 79b/4

s.-eler 71a/1, 72a/3, 72a/7, 75b/2, 80b/6, 80b/9, 81a/2, 81a/4, 81a/6, 81a/9, 90a/6, 90b/5, 91a/7, 91b/3, 73a/9

s.-erler 108a/1

sürü-: Sürüklemek.

s.-yeler 91b/3

sürmelü : Sürme ile boyanmış olan. 85b/3

sürün-: Kovulmak, sürülmek,

s.-ü 71a/4

s.-ür 81a/8

(Ş)

şadırvan : *Far.* En çok cami avlularında bulunan, etrafı çok musluklu duvarla çevrili su haznesi.

ş.-lar 86b/9

şafi^c : *Ar.* Şefaatheden, kabahatli kimsenin afvı için araya girip yalvaran.

ş.-dür 12b/1

şāfi : *Ar.* Şifa veren, verici, hastayı iyi eden. 115a/4

şāfi^cī : *Ar.* İmâm-ı Şâfiî mezhebinden olan kimse. 113b/4

şāhid : *Ar.* Şahit, tanık. 12b/7

şahs : *Ar.* Kişi, kimse, şahıs. 69b/3

şā'ir : *Ar.* Şair, ozan.102b/4, 70a/1,
99b/4

ş.-lerdür 100b/9

ş.-leri 81a/8

şā'irlik : Şair olma durumu, ozanlık.
100b/4

şarāb : *Ar.* Şarap, içilecek şey. 89a/9,
82b/1

ş.-uña 110b/3

şāyed : *Far.* Eğer, olaki, olabilir ki,
olur ki. 101b/9

şāzılık : Meserret, sevinç, şenlik. 85a/5
ş.-da 83a/5

şecer : *Ar.* Ağaç. 108a/2

şecere : *Ar.* Soy, sop. 8b/5

şefā'at : *Ar.* Birinin suçundan
geçilmesi veya dileğinin
yerine getirilmesi için edilen
aracılık.79a/8, 79b/7

ş. eyle- 'aracılık etmek'
28a/6

ş.-i 31a/9

ş. it- 'aracı olmak' 26b/9

ş. kıl-'aracılık yapmak'
79a/9

şefi'ü'l-müznibīn: Günahların
bağışlatıcısı, Hz.Muhammed.
12b/4

şehīd : *Ar.* Din veya yüksek ülkü
uğrunda ölen kimse;
savaşta ölen.

ş. eyle- 'kutsal bir ülkü veya
inanç uğrunda öldürmek'
104b/9

ş. it- 'kutsal bir ülkü veya
inanç uğrunda öldürülmek'
45a/6

ş.-ler 77a/4, 88b/5

şeh(i)r : *Far.* Şehir, kent, ülke. 22b/2,
30b/3, 32b/2, 44b/5

ş.-e 22a/7, 25b/2, 29b/5

ş.-de 25b/6

ş.-i 23b/9

ş.-iñ 34a/7

ş.-lere 22a/4

şehvet : *Ar.* Şevket, aşırı istek, cinsel
istek.

ş.-e 40b/9

şekāvet : *Ar.* Bedbahtlık, bahtı karalık,
kutsuzluk. 41b/5

ş.-e 41b/7

ş.-ümüz 96a/2

şeker : *Far.* Şeker. 88a/4

şeksüz : *Ar.+T.* Şüphesiz, tereddütsüz.
112b/3

şekvā : *Ar.* Şikâyet, sızıltı, hoşnutsuzluk.

ş.-ya 115b/4

şems : *Ar.* Güneş. 53b/1, 53b/5, 54a/7

şer : *Ar.* Kötülük, fenalık, fena iş. 42b/3, 69a/8, 42b/3, 69b/2

ş.-den 36a/1

ş.-i 69a/7, 69b/2

ş.-lerini 20a/3

şerbet : *Ar.* Şerbet, içilecek tatlı şey. 82a/3, 88b/7

şerh : *Ar.* Açma, ayırma; açıklama.

ş. it- 'açıklamak' 94a/2, 96a/8

şerī'at : *Ar.* Doğru yol, Allah'ın emri, ayet, hadis ve icma-i ümmet esaslarına dayanan din kaideleri. 15a/7, 44b/9, 115a/5

ş.-dur 80a/7

şerīf : *Ar.* Şerefli, mübarek, kutsal. 7a/5, 8b/6

şerīk : *Ar.* Ortak. 39b/6

ş.-den 44a/6

şevk : *Ar.* Şiddetli arzu; keyif, neşe, sevinç. 42b/7

ş.-inden 86a/9

şey' : *Ar.* Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb. yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz.

ş.-in 111b/8

şeyb : *Ar.* Saç sakal ağarması, kocama, ihtiyarlık.

ş.-ünden 99a/7

şeyh : *Ar.* Yaşlı, ihtiyar, bir topluluğun reisi. 37a/1, 37a/6

şeytān : *Ar.* Şeytan. 92a/5

ş.-a 92b/2, 92a/1

şifā : *Ar.* Bedensel veya ruhsal bir hastalığın son bulması, hastalıktan kurtulma, onma.

ş. bul- 'iyi olmak, onmak' 22b/7, 23a/3, 32a/4

ş.-dur 87a/5

şif' (i)r : *Ar.* Anlama; şiir, edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz. 15b/9, 99b/5, 100a/5, 100a/4

ş.-le 100a/9

şikāl : *Ar.* El ve ayak zinciri. 107b/9

şikāyet : *Ar.* Sızlanma, yakınma.

ş. kıl- 'sızlanmak, yakınmak' 70a/5

şimāl : *Ar.* Sol, sol taraf; kuzey. 41b/3

şimden girü : Bundan sonra, bundan böyle. 85a/4, 89a/6, 90b/2, 98b/4

şimdi : Şimdi.105b/6

şire : *Far.* Şıra. 110b/4, 109b/1

şirîn : *Far.* Tatlı, sevimli, cana yakın , sempatik.

ş. ol-‘tatlı olmak’ 86b/2

şiş-: Şişmek.

ş.-erdi 51b/9

şol : Şu, o . 112a/8, 23b/4, 29b/5, 4a/8, 57b/1, 57b/2

şöyle : Şöyle, öyle, onun gibi, olduğu gibi.115b/1

şu : Şu.

ş.-ña 106a/3

ş.-nlar 4a/2

ş.-nlaruñ 42a/2

şuğ(u)l : *Ar.* İş, uğraşacak, megul olacak şey; dert, gaile.

ş.-dadur 82a/7

ş.-ları 82b/7

şüm : *Far.* Şom, uğursuz. 29b/3, 29b/4, 30a/6

şümlü : *Far. +T.* Uğursuz. 30a/2

şümlük : *Far. +T.* Şomluk, uğursuzluk. 30a/7

şühelü : *Ar. +T.* Kuşkulu. 40b/9

şühesüz : *Ar. +T.* Kuşkusuz, şüphesiz. 112b/3

şük(ü)r : *Ar.* Şükür, teşekkür, minnettarlık. 46a/1, 101b/4, 44b/7

ş. eyle- ‘şükretmek’ 11a/2, 97b/5 106a/9, 82a/4, 39a/7

ş.-im 52a/5

ş. kııl- ‘şükretmek’ 11a/5

(T)

tā : *Far.* Ta, ta ki, -e kadar, -e dek .106a/3, 14b/9, 15a/3, 16a/5, 28b/2, 29b/5, 33a/5, 33b/2, 38b/2,39a/2, 46b/9, 52b/6, 53a/1, 53a/6, 54a/7, 58a/3, 58b/2, 5a/3, 60b/7, 83a/2, 99b/9, 39a/4

ta‘ accüb : *Ar.* Şaşakalma. 109b/4

t.-dür 111b/5

t.eyle-‘şaşırmak’ 28a/9

ţ. kııl-‘şaşırmak, hayrete düşmek’ 110b/5

ta‘ ām : *Ar.* Yemek, aş. 40b/7, 40b/9, 85b/1, 95a/3, 95a/2, 61b/9

ţ.-ı 61b/7, 94b/5

ţ.-lar 40b/8

ţ.-uña 110b/2

tā'at : *Ar.* Allah'ın ibadetlerini yerine getirme, ibadet. 41a/6, 41a/9, 42a/3, 51b/6

t. kı1- 'ibadet etmek, Allah'ın ibadetlerini yerine getirmek' 38a/1, 51b/8

tābī' : *Ar.* Birinin arka sıra giden, ona uyan ; boyun eğen, bağlı kalan, birinin emrine uyan.

t. ol- 'birinin kontrolü altına girmek' 19a/6

tabī'at : *Ar.* Tabiat, yaratılış, huy, mizaç.

t.-in 86b/8

tābe : *Ar.* ' İyi ve temiz olsun' anlamına gelmektedir. 12b/6

t.-dür 12b/6

tāc : *Ar.* Hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık. 77a/6, 80b/3

t.-in urın- 'taç takmak' 42a/2

ta'cīl : *Ar.* Acele ettirme, çabuklaştırma.

t. kı1- 'hızlandırmak, tezleştirmek' 24b/6

tağ : Dağ.

t.-ı 44a/9, 50b/2

t.-ına 17b/7

t.-ında 50b/2

t.-ından 44a/8

t.-lar 47b/2, 65a/6, 88b/1, 94b/1

t.-larda 43a/9

t.-lardan 44b/1

t.larına 88a/4

tağayyür : *Ar.* Değişme, başkalaşma.

t. kı1-değişmek' 97a/9

tağıl- : Dağılmak.

t.-mı 109b/4

tağyīr : *Ar.* Başkalaştırma, değiştirme.

t. ol- 'değiştirmek' 110a/4

taḥfīf : *Ar.* Hafifletilme, yükünü azaltma.

t.-ile 35b/6

tāhir : *Ar.* Temiz, abdest ve guslü bozan şeylerden biri bulunmayan.

t. kı1- 'temizlemek, pak etmek' 60b/7

tā'ib : *Ar.* Tövbe eden, günahlarından dolayı pişmanlık duyan.

t.-ler 80a/3

taḥkīk : *Ar.* Doğru olup olmadığını araştırma. 35b/9

taḥrīr : *Ar.* Yazma, yazılma.

t.-ine 6b/1
taht : *Far.* Taht, hükümdarlık makamı.
t.-lar 83a/8
tahta : Tahta. 27b/5
taḥūr : *Ar.* Çok temiz, temizleyici.
82b/1, 89a/6, 89b/7
ṭ. ol- 'temiz olmak' 89a/2
tā'ife : *Ar.* Bölük, takım, güruh, fırka;
kavim, kabile. 52a/8, 71b/4
taḫ-: Takmak, bağlamak, tutturmak,
kuşanmak.
t.-mışlar 80b/8
tākat : *Ar.* Güç, kuvvet.
ṭ. ol- 'gücü, kuvveti
olmak' 97b/3
taḫdīr : *Ar.* Beğenme, değer biçme,
Allah'ın olmasını istediği
şeyler. 57a/7
t.-de 14a/4, 14a/8
t.-idür 53a/8
taḫsīrlik : *Ar.+T.* Kusurluluk. 76a/4
ṭ. kı1- 72b/9
taḫleb : *Ar.* İsteme, istenme, dileme,
istek. 15b/7
ta'lim : *Ar.* Öğrenme, öğretme,
öğretim, öğretilme.
t. eyle- 'öğretmek' 46a/3

tamām : *Ar.* Tamam, tam olarak,
bütün, eksiksiz. 57b/3, 110b/1
t. ol- 'tamamlanmak, son
bulmak' 53a/9, 53a/1, 53a/5,
21a/3, 93a/6, 111a/3, 98b/4,
11b/1, 11b/7
ṭamu : *Soğd.* Cehennem. 36b/3, 82b/9,
90a/5, 91a/5, 91a/9, 91b/4,
92a/9, 94a/5, 94a/7, 94b/1,
94b/9, 96a/8
ṭ.-da 12b/4, 49b/4, 49b/6,
69b/7, 83a/1
ṭ.-dağı 16b/3
ṭ.-dan 49b/8, 96b/7
ṭ.-dandur 49b/1, 49b/8
t.-ya 90a/5, 102a/7, 16b/5,
40b/4, 69b/6, 80b/5, 93a/7,
93a/8, 94a/1, 103b/8, 103b/3
ṭ.-ya sür- 'cehenneme
göndermek' 80b/9 81a/2,
81a/4, 81a/6, 81a/9, 90b/5,
91a/7
ṭ.-y1 43b/9, 94a/2
ṭamla-: Damlamak.
ṭ.-saydı 86b/1
ṭanıḫ : Tanık, şahit. (bk. **ṭanuḫ**)
ṭ.-dur 7a/5

tanıklık : Tanıklık, şahitlik. 92b/8,
9a/4, 28b/7

tanuk : Tanık, şahit. (bk. **tanık**)

. ol-‘şahit olmak ‘ 32a/2

tap -: Tapınmak, boyun eğmek, itaat
etmek, tabi olmak.

.-arları 66a/8

.-anlar 102a/7

.-maduk 92b/2

.-mañ 92a/1

.-uñ 92a/2

tapmak : Tapmak.

.-dan 23b/4

taraf : *Ar.* Yer, yön ; bölge, yer,
memleket, kıta.

.-ından 62b/7

ta‘rizen : *Ar.* Ta‘riz yoluyla, dokunaklı
söz söyleyerek, taş atarak.
31a/2

tart- : Tartmak.

t.-arlar 74a/2

taşdıĳ : *Ar.* Doğrulama,
gerçeklendirme, gerçek
olduĳunu söyleme. 27b/1

t. kıl- ‘doğrulama’ 29b/3,
28b/5

taşriĳ : *Ar.* Açık açık söyleme,
söylenme; açıktan açığa
söyleme. 12a/2

taş :Taş. 33a/8

.-ı 17a/3

.-ıla 32b/6

.-ını 63b/1

.-la 29b/9

taşra : Bir ülkenin başkenti veya
anakentleri dışındaki yerlerin
tümü, dışarı. 32b/4, 81a/7

. çık- ‘dışarı çıkmak’ 55a/5

tavar : Binek hayvanı, çiftlik hayvanı;
mal, eşya.

.-a 60b/2

.-ın 63a/8

.-iñiz 47a/2

.-lardan 101a/4, 101b/2

ayan -: Dayanmak.

.-up 104b/5

tażarru‘ :*Ar.* Kendini alçaltarak
yalvarma.

t. kıl- ‘Tanrıya yalvarmak’
25a/9

tāze : *Far.* Taze, körpe; sulu, yaş ;
genç.39b/2

t.-dür 110b/3, 110b/4

te'âlâ : *Ar.* 'Yüksek olsun' manasına gelen bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır : Allahü-te'âlâ, Hakk- te'âlâ ve tekaddes. 102a/8, 10b/3, 11a/1, 11b/3, 12a/1, 13a/4, 13b/2, 13b/9, 17a/6, 18a/1, 27a/3, 36b/1, 36b/4, 37a/2, 43a/1, 4a/2, 5b/1, 74a/3, 74b/1, 74b/2, 7a/2, 83a/2, 89b/4, 99b/4, 11b/6, 107a/9, 109b/7, 109b/9, 110a/5, 111a/5, 111b/2, 112a/8, 112b/7, 114a/9, 115a/4, 115b/1, 3b/4, 98a/5, 11a/5, 11a/8, 25a/5, 32b/7, 34a/5, 36a/9, 37a/7, 38a/6, 38b/1, 40a/9, 43b/1, 45b/4, 52a/9, 53b/4, 55b/7, 56b/1, 57b/7, 58b/9, 59a/4, 60a/1, 61b/8, 62a/1, 62b/6, 66a/3, 67b/4, 68a/5, 68b/6, 68b/9, 69a/5, 69b/4, 80a/8, 81a/9, 83b/7, 84a/1, 84a/5, 84b/8

t.-dan 6a/9

t.-dur 114a/4

t.-niñ 10a/1, 10b/4, 11a/2, 11b/8, 15b/2, 22b/3, 108b/7, 115a/7, 10a/2, 47a/8

t.-ya 114b/6

tebdîl : *Ar.* Değiştirme, değiştirilme, başka bir hâle getirme. 110a/3

tebessüm : *Ar.* Gülümseme.

t. eyle-'gülmek' 66b/4

tecellî : *Ar.* Görünme, belirme; kader, talih.

t. kııl- 'ortaya çıkmak' 89b/4

teferrüc : *Ar.* Açılma, ferahlama.

t. kııl- 'açıklamak' 109b/4

tefsîr : *Ar.* Yorum, Kur'ân-ı Kerim'in mana bakımından izahı. 47b/1, 10a/2

t.-inde 43b/1

tek : Sessiz, hareketsiz, uslu. 29b/9

tekebbürlük : *Ar. +T.* Kibirliklik.

t. eyle- 'kibirlemek' 16a/9

te'kîd : *Ar.* Kuvvetleştirme, sağlamlaştırma. 14a/2, 19a/1, 15b/6

t.-den 14a/1

t. kııl-'sağlamlaştırmak' 14a/1

tekye- Oturmak, yaslanmak.

t.-ler 83a/9

tekzîb : *Ar.* Yalanlama, yalan olduğunu söyleme. 102b/4

t. kııl-'yalanlamak' 22a/1, 95b/4

telaffuz : *Ar.* Söyleyiş, söyleniş.

t. kı1-‘söylemek’ 9b/2

telāvet : *Ar.* Kur’an-ı güzel sesle ve usulüne göre okuma. (bk. **tilāvet**)

telbīs : *Ar.* Ayıbını, kusurunu örterek bir şeyi sahtelendirme. 62a/5

te’līf : *Ar.* Uzlaştırma, barıştırma.

t. kı1- ‘barıştırmak’ 6b/2

temsīl : *Ar.* Benzetme.

t.-dür 16a/8

ten : *Far.* Ten, gövde, vücut, beden.

t.-i 86a/6, 86a/7

t.-ile 43b/9

t.-üñi 37a/4

tena‘um : *Ar.* Nimet içinde, bolluk içinde bulunarak rahat etme.64b/9

t.-a 82a/4

t. kı1- ‘rahat etmek’ 93b/6, 64b/8

ten-dürüst : *Far.* Vücudu sağlam, sağlam vücutlu, sağlam, kuvvetli. 26b/3, 37a/4

ten-dürüstī : *Far.* Vücut sağlığı, sağlamlık, kuvvetlilik.22b/8

tenzīh : *Ar.* Kusur kondurmama, kabahat ve kusuru yok etme.

t.-dür 111b/5

tenzīl : *Ar.* İndirme, azaltma, aşağı düşürme. 14a/4, 14a/5, 14a/3

ter : *Far.* Yaş, ıslak, rutübetli.

t.-e 71a/9

t.-ler 71b/1

terāzu : *Far.* Terazî. 63b/3, 73b/7, 75a/9

t.-ya 74a/1

tercümān : *Ar.* Çevirmen.

t. ol- ‘çevirmek, açıklamak’ 36b/1

t. it- ‘çevirmek’ 6a/5

terennüm : *Ar.* Yavaş ve güzel bir sesle şarkı söyleme.

t. eyle-şarkı söylemek’ 66b/5

t. kı1-‘şarkı söylemek’ 88a/7

tereşşuḥ : *Ar.* Sızma, sızıntı yapma, terleme.

t. it- ‘sızmak’ 85b/1

terk : *Ar.* Bırakma, bırakılma, koyuverme; vazgeçme, vazgeçilme.

t. it- ‘bırakmak’ 33b/4

terkīb : *Ar.* Birkaç şeyi birleştirip karışık meydana getirme.

t. ol- 'birleşmek' 111a/2

ter ü taze : *Far.* Pek latif, pek körpe. 110b/3, 39b/2

tesbīh : *Ar.* 'Sübhānallah' kelimesini söyleyerek Allah'a tazim etme. 5a/3, 85a/9, 50a/8

teslīm : *Ar.* Bir emaneti yerine verme, bir şeyi yeni sahibine verme. 8b/7

t. it- 'bir şeyi sahibine vermek' 5a/4

teşbīh : *Ar.* Benzetme, benzetilme. 57b/7

tevbe : *Ar.* Tevbe, bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme. 56b/8, 57a/2

t. kıl-tövbe etmek, işlenen bir suç veya günahı bir daha yapmamak için karar vermek' 80a/2

tevekkül : *Ar.* Şekillenme, kurulma, kuruluş, meydana geliş. 42b/7

tevḥīd : *Ar.* Bir kılma, bir etme, birleştirme.

t.-dür 115a/9

tez : *Far.* Çabuk olan, süratli. 55a/7

tıfliyyet : *Ar.* Çocuk sapaklığı, küçük çocuk hâlinde kalma. 98a/1

ṭīb : *Ar.* Güzel koku, güzel kokulu nesne, güzel koku için sürülen şey. 89b/2

tilāvet : *Ar.* Kur'an-ı güzel sesle ve usûlüne göre okuma. (bk. **telāvet**)

t.-e 55a/4

tiryāk : *Ar.* Zehirlenmeye ve bazı hastalıklara karşı kullanılan macun. 39b/9

tīz : *Far.* Tez, çabuk. 75b/2

tīzcek : Çabucak, derhal, hemen. 25a/1

toğ-: Doğmak, dünyaya gelmek.

ṭ.-ar 53a/1, 53a/4, 54a/9

ṭ.-alar 56a/5, 56a/8, 57a/4

ṭ.-uñ 55b/9

ṭ.-arlar 58a/2

toğra- : Doğramak, dilim dilim kesmek.

ṭ.-dı 109b/1

ṭ.-duğı 110b/4

ṭ.-ya 95a/9

toḥum: *Far.* Tohum, bitki oluşmasını sağlayan tane. 41a/3

t.-ın 41a/6

toprak :Toprak.

t. ol- 'ölümünün üzerinden çok zaman geçtiği için artık çürümüş olmak, toprağa karışmış olmak' 67a/2

topuk(ğ) : Topuk.

ı(ğ).-ına 93a/9

ı.-larına 71a/7

tır-: Durmak; ayağa kalkmak, toplanmak.

ı.dı 48a/5

ı.-urdu 104b/6

tüt-: Tutmak, yakalamak, kabul etmek, addetmek, muhafaza etmek, alıkoymak, karşısına ya da üstüne koymak.

ı.-a 93b/1

ı.-ar 86b/8

ı.-mış 73b/5

tün : Gece. 51b/3

türlü : Çok çeşitli özellikleri olan, çeşit çeşit, muhtelif.

t.-idi 28a/2

toğrı : Doğru, gerçek,yanlısız.92a/3 , 30b/7

toğrulanmak : Doğrulanmak, 114a/9

toksan : Doksan sayısı.10a/9, 6b/6, 74a/5, 75a/3

toğuz : Dokuz sayısı. 74a/5, 75a/3, 10b/1

toğuzuncı : Dokuzuncu.

t.-da 72b/6

tolu : Dolu, dolmuş, boş olmayan. 41a/5

ı.-sı 41b/1

tolun-: Dolunmak, bedir hâline gelmek.

ı.-dı 53b/9, 54a/1

ı.-ur 54a/6, 57a/1

ı.-urlar 58a/2

tomar : Ar. Dürülerek, boru biçimi verilmiş deriler veya kağıtlar.66a/4

ton : Don, elbise. 85a/8

ı.-uñuz 48a/7

toprak(ğ) : Toprak. 107a/9

ı. eyle-' 107a/8

ı(ğ).-ı 107a/5, 18a/8, 18b/3

ı.-dan 107a/3, 107a/4

tır-: Durmak; ayağa kalkmak, toplanmak.

ı.-a 73a/1, 95a/5

ı.-alar 67b/6, 70a/8,73a/2

.-avuz 46b/3	uçmak() : Cennet.
.-d 111a/4	u().-a 32b/9, 33a/6, 78b/3,
.-dlar 45a/7	78b/8, 80a/3, 84b/1, 87a/3,
.-m ol-‘durmak’ 73b/2	90a/5, 91a/9
.-u 67b/1	u().-a git(d)-‘cennete gitmek’
.-ur 95a/4	77b/4, 77b/9, 82a/2, 78a/7,
trmak : Durmak.	79b/9
.-dan 51b/8	u().-la 43b/9
tt- (I) : Varsaymak, farz etmek.	u().- 84b/2, 90a/4, 90b/6,
.-aym 52a/4	91a/7
tt-(II) : Tutmak, yakalamak, kabul	u.-da 49b/2, 49b/3, 85b/8
etmek, addetmek, muhafaza	u.-dan 49b/7
etmek, alkoymak, karısına ya	u.-dandr 49a/9, 49b/7
da stne koymak. 99a/9	ura- : Uramak, kısa bir sre kalmak.
.-a 93b/1, 93b/2	u.-dlar 22a/8
.-alm 17b/6	u.-yalar 88a/4
.-anlar 89a/4	uur : Zaman, vakit, ama, hedef.
.-ar 100a/2 , 41a/7	u.-dan 33a/8
.-arken 63b/1	‘ ubet :Ar. Ceza, ikence, eziyet,
.-avuz 46b/3	azap. 35a/1
.-d 34a/7	ula- : Varmak, gelmek.
.-la 65a/8	u.-ur 41b/6, 41b/7
.-mdur 65a/1	uladr- : Ulatrmak, ulamasını
(U)	salamak.
u -: Umak.	u.-d 24b/4
u.-alar 88b/1	‘ ulem : Ar. limler, bilginler.63b/9
	unut(d)- : Unutmak.

u(d).-a 94a/1
u.-dı 106b/6

ur-: Vurmak, değdirmek, giyinmek, takmak, koymak, atmak, batırmak.

u.-a 65a/5, 67a/5, 89a/1, 89b/3
u.-alar 91a/3, 92b/4, 92b/7
u.-am 99a/8
u.-aydı 94a/6
u.-dı 103a/8, 105a/3, 105b/3
u.-dın 48b/2
u.-ıcak 67b/5
u.-ıla 64a/1, 64a/2, 64a/2, 64a/7
u.-mışdur 105b/4
u.-up 106a/2
u.-ur 41a/5
u.-urlar 101a/8

‘**urcūn** : *Ar.* Kurumuř hurma dalı. 57b/1, 57b/2, 57b/5, 57b/6

urmağ(ğ) : Vurmak, değdirmek, giyinmek, takmak, koymak, atmak, batırmak.

u.-a 65a/2

urun-: Giyinmek.

u.-dığı 42a/2

‘**uryān** : *Ar.* Çıplak. 70a/9, 70b/4, 41b/9
‘u. ol-‘çıplak olmak’ 42a/5

uş : Us, akıl.
u.-sı 37b/6

uş : İşte, şimdi, ancak, çünkü. 27b/2, 45b/5, 84a/7, 9a/4

utan-: Utanmak.
u.-urum 98a/8

uy-: Uymak, itaat etmek.
u.-ayduñuz 92a/7
u.-masun 24a/1
u.-mayanlar 71b/9
u.-up 40b/9

uyan-: Uyanmak.
u.-alar 54b/9
u.-duķ 55a/8
u.-ır 67b/3
u.-mış 68a/2
u.-mışız 55a/3

uyķu : Uyku.
u.-dan 67b/2, 68a/2

uyu-: Uyumak.
u.-yaydı 96b/9

uzun : Uzun, uzunluk.97b/6
u.-ı 74a/6

uzunluk(ğ) : Uzunluk.

u(ğ).-1 54b/6, 76b/3

(Ü)

ü : *Far.* Ve. (krş. **ve**) 10b/4, 11b/6, 38a/6, 108b/4, 10a/1, 110b/3, 112a/7, 112a/8, 112b/7, 114a/4, 114a/9, 114b/6, 115a/3, 115a/7, 115b/1, 11a/1, 11a/2, 11a/5, 11a/8, 11b/3, 12a/1, 12b/7, 13b/2, 31a/3, 39b/2 3b/4, 45b/4, 47a/8, 50a/8, 41a/1, 81b/6 , 61b/8, 66a/3, 68b/6, 72b/3, 74b/1, 74b/2, 79b/3, 84a/1, 84a/5, 84b/8, 8b/7

üç : Üç sayısı. 10a/7, 10a/7, 10a/8, 10a/9, 10b/9, 28a/6, 45a/6, 52b/7, 53a/3, 54b/6, 55b/6, 64a/1, 64a/7, 64a/8, 6b/5, 75a/8, 75b/5, 76b/7, 80a/6, 80a/7, 85b/4, 91a/9

üçüncü : Üçüncü. 76b/9, 11b/3, 12a/7, 24a/8, 36b/7, 71b/6, 75a/9

ü.-de 75b/9, 72b/1

üçün : İçin, amacıyla, maksadıyla. 13a/6 60a/6

ün : Ses.

ü.-leri 96/7, 96a/8

ümmet : *Ar.* Ümmet, peygambere bağlı topluluk. 4a/5

ü.-imden 74a/4

ü.-indenim 113a/9

ü.-isin 113a/7

üst : Üst, beden, yüzey.

ü.-inde 70a/8, 75b/1, 83a/8

ü.-inden 71a/5

ü.-ine 71a/3, 74a/5, 87b/7, 91b/2

ü.-lerinden 93b/4

ü.-lerine 88b/9

üşür-: Üşürstürmek, musallat etmek.

ü.-diler 33a/8

üt- : Yakmak, alevden geçirmek.

ü.-di 103a/8

üzere : Üzerine, üzerinde, -den sonra. 13a/9, 13b/1, 94b/1

üzeri : Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan tarafı.

ü.-nde 5b/8

ü.-nde dur- 'bir işe önem vermek, bir işle yakından sürekli ilgilenmek' 75b/4

ü.-ne 104b/7, 27b/5

ü.-ñize 51b/2

üzerine : Üstüne.104b/7, 27b/5

ü.-ñize 51b/2

üzre : Üzerine, üstüne, -den sonra.

58a/6, 99a/4

üzüm : Üzüm.

ü.-i 109a/9, 109b/1

(V)

vācīb : *Ar.* Terki caiz olmayan, yapılması gerekli, yapılması şer'an lüzumlu olan.

v.-dür 29b/1, 29b/3

va'de : *Ar.* Bir iş için önceden belirlenen zaman, söz verme ; ecel. 89a/7, 62b/5

v.-dür 68a/5

v. kıl '-zaman vermek' 92a/9, 68a/6

v.-ñe 89a/9

vaḥdāniyet : *Ar.* Allah'ın bir oluşu.

v.-ine 38b/3

vāḥid : *Ar.* Yalnız, tek.

v.-dür 99b/7

vaḥy : *Ar.* Bir fikrin veya bir emrin Allah tarafından bir peygambere bildirmesi.

v. indür- 'Allah'ın bir peygambere emir veya haber göndermesi' 29a/3

va'īd : *Ar.* Birini iyiliğe sevk ve kötülükten uzaklaştırmak için korkutma, yıldırma.

v. ol- 'korkutmak' 15b/3

vāḳı'a : *Ar.* Vuku' bulmuş, olmuş bir iş, gerçek.

v.-lar 110a/3

vāḳi' : *Ar.* Vuku' bulan, olan, düşen; olagelen, rastlayan.

v. ol- 'vuku bulmak, gerçekleşmek ' 104a/9, 45a/4

vaḳ(ı)t : *Ar.* Vakıt, zaman , saat, günün muhtelif saatleri. 41b/9, 42a/9, 65a/5, 21b/9, 32a/5, 42a/2, 97b/7

v.-da 36b/4, 60b/7

v.-dan 114a/6

v.-dur 51b/2

v.-ı 104a/8, 67b/2

v.-in 55b/3

v.-iñ 98b/4

v.-ina 60b/8

v.-ında 109a/4

v.-ından 15a/2

vālide : *Ar.* Doğuran, ana.

v.-den 44a/5

vallāhī : ‘Allah için, Allah hakkı için ‘ anlamına gelen büyük yemin. 18b/4, 18b/4, 88a/1, 92b/2, 92b/3, 93b/9

var : Var, varlığı, hepsi, olancası, mal, varlık. 22b/6, 3b/3, 3b/3, 44b/2, 51b/1, 7b/9, 83a/2, 83b/9, 84b/3, 85a/4, 85a/5, 85a/5, 95a/3

v.-dir 56b/8

v.-dur 107b/7, 108a/3, 10a/3, 10b/4, 12a/4, 20b/3, 22b/6, 23a/1, 27b/2, 44a/9, 44b/1, 46a/9, 47a/9, 47b/3, 48b/6, 50a/4, 50a/6, 52b/7, 57a/8, 57b/9, 58a/1, 59a/3, 5a/9, 68b/6, 71b/1, 74b/3, 75a/4, 78b/1, 78b/1, 83b/3, 86b/7, 87b/5, 9a/9

v.-ıdı 103a/2, 109a/9, 103a/4, 105a/1, 23a/4, 26a/6, 49b/2, 49b/2, 49b/4, 49b/5

var-: Varmak, gitmek.

v.-a 54b/4

v.-alar 5a/6, 73a/2, 81b/2, 81b/8

v.-alım 17b/6

v.-am 104a/3, 25a/6

v.-dı 111a/6, 111a/8, 24b/1, 24b/5, 25a/7, 25b/2, 48a/2

v.-dılar 23a/3, 26a/5, 26b/6, 27a/6, 27b/4

v.-dım 69b/6

v.-iñ 55b/8

v.-iñuz 62a/1

v.-mada 20b/3

v.-madı 6b/9

v.-ur 54a/6, 54a/9, 59a/7, 59a/8

v.-urlar 20b/2

v.-uruz 47a/1

varmak : Varma, gitme, ulaşma.

v.-da 46a/8

varmaklık(ğ) : Gitmek, ulaşmak.

v(ğ).-a 63b/8

vaşf : *Ar.* Vasıf, nitelik, ayırıcı özellik. 113a/2

vāsıta : *Ar.* Aracı, arada bulunan, araya giren; araç, alet. 68b/9

vaşiyet : *Ar.* Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey.

v. eyle ‘öldükten sonra herhangi bir şeyin yapılmasını istemek’ 63b/7

v. kıl- ‘vasiyet bırakmak’ 45b/6	15b/4, 20a/3, 20a/3, 25b/5 21b/3, 21b/4, 22b/3, 23b/4, 25b/6, 29b/6, 30b/7, 31a/3, 31a/8, 33b/8, 39a/3, 39b/4, 39b/6, 3a/3, 40b/5, 40b/9, 41b/4, 41b/5, 41b/6, 42b/7, 42b/8, 42b/8, 43a/8, 43a/9, 44a/5, 44a/6, 46a/3, 47b/2, 47b/3, 48a/6, 4a/2, 4a/3, 4a/6, 4a/7, 4b/2, 53a/4, 53a/5, 54b/1, 55a/4, 55b/7, 55b/9, 56a/4, 56a/5, 56a/8, 56a/9, 57a/3, 58b/1, 58b/3, 58b/4, 59b/6, 60b/1, 64b/2, 65a/8, 65b/6, 66a/4, 66b/1, 66b/2, 66b/3, 66b/7, 67a/8, 67a/9, 67b/1, 69a/7, 69a/8, 6a/9, 6b/2, 73b/5, 77a/4, 77a/6, 77b/3, 78b/8, 79a/1, 79a/4, 79a/9, 79b/7, 79b/8, 80a/6, 80b/4, 83a/1, 83a/5, 83a/7, 83b/1, 86a/3, 86a/9, 86b/9, 87a/1, 87a/2, 87a/2, 87a/8, 87b/7, 88b/2, 88b/3, 88b/5, 89b/8, 89b/9, 90a/1, 90a/2, 90a/2, 90a/4, 91b/1, 91b/2, 93a/5, 93b/1, 93b/2, 93b/3, 94b/2, 97a/5, 97a/8, 97b/3, 97b/8, 99b/6, 77a/3
vaṭan : <i>Ar.</i> Yurt. v.-ına 5b 2 v.-umdan 79b/4	
vay : <i>Eyvah.</i> 67b/8 v. getir- ‘vay demek’ 52a/7	
va‘z : <i>Ar.</i> Bir kimseye kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek surette söz söyleme, dini öğüt. v. it- ‘öğüt vermek’ 37a/7	
vazgelmek : Vazgeçmek, ferağat etmek. v.-dür 114b/7	
vazife : <i>Ar.</i> Ödev, görev, bir kimsenin yapmak zorunda bulunduğu iş. v.-lerin 54b/9 v.-lerine 55b/1	
ve : <i>Far. Ve. (krş. ü)</i> 41b/3, 8b/5, 100b/3, 100b/4, 101a/5, 101a/8, 101a/9, 101b/4, 101b/4, 104a/5, 104b/2, 105b/7, 108b/1, 110b/3, 112b/4, 112b/7, 112b/8, 113a/2, 113a/8, 114b/7, 115a/4, 115a/4, 12b/8, 13a/4, 15a/7, 15b/4, 15b/4, 15b/4,	
	vech : <i>Ar.</i> Yüz, surat, çehre. 40b/1, 40b/6, 41a/2, 42a/8, 42b/1, 62a/5, 62a/5, 16a/8

- v.-e 42b/4
- v.-i 40a/6, 41b/2, 41b/7
- v.-ilendür 40a/5
- v.-ler 42b/8
- vedā'** : *Ar.* Ayrılma, ayrılış. (bk. **vidā'**)
- v. eyle- 'vedalaşmak, esenlemek' 63b/9
- v. it- 'vedalaşmak, ayrılmak' 91a/1
- vefāt** : *Ar.* Ölüm, ölme.
- v. eyle-'ölmek' 247b/9
- v. it-'ölmek' 45a/3
- vekīl** : *Ar.* Birinin, işini görmesi için yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse. 65a/4
- velākin** : *Ar.* Amma, fakat. 96b/1
- ver -** : Vermek.(bk. **vir-**)
- v.-irdi 61b/9
- vesāīṭ** : *Ar.* Vasıtalar.
- v.-i 8b/2
- veyl** : *Ar.* Vay! Yazık, vah vah ; cehennemde bir derenin adı. 105a/8
- vezīr** : Valilik, vekillik gibi yüksek rütbelerde bulunan 'paşa' ünvanını taşıyan kimse. 39b/6
- vidā'** : *Ar.* Ayrılma, ayrılış. (bk. **vedā'**) 91a/1
- vilāyāt** : *Ar.* Vilayetler, iller.
- v.-ında 107b/6
- v.umuza 23b/7
- vir-** : Vermek.(bk. **vermek**)
- v!.113a/4, 24b/2, 33b/1, 34a/1
- v.-di 69a/6, 103a/9, 24b/3, 27a/4, 34a/9, 38b/3, 69a/9, 7a/3
- v.-digi 62b/7
- v.-dik 106a/8, 106a/9, 106a/9, 97b/6
- v.-diler 22a/9, 95b/3
- v.-dim 7a/8, 84a/2
- v.-diñ 84a/3
- v.-dügi 20a/2
- v.-düm 28b/7, 62b/2, 9a/5
- v.-e 102a/1, 105b/1, 66a/9, 77b/8, 78b/2, 80a/2, 95b/7
- v.-eler 73a/3, 73a/4, 78b/7, 92b/9, 95a/7
- v.-elüm 61b/8, 62a/3
- v.-emesünler 17b/9
- v.-enler 71b/8
- v.-eyim 21a/1, 24b/2

v.-ibdün 21b/9	v.-en 19b/1
v.-ibdi 22a/5	(Y)
v.-ibdiler 96b/7	yā : Ar. ‘Ye’ harfinin adı.
v.-ibilmiş 13a/9	y.-dan 9b/2
v.-imedik 99b/5, 100a/4	yā : Ar. Ey. 100b/8, 102b/3, 103a/5,
v.-iñ 90b/9	105a/8, 105b/2, 106b/4,
v.-ir 103b/3	106b/9, 110a/7, 111b/5,
v.-irüm 103b/8	112b/2, 115a/6, 14a/6, 14b/4,
v.-medi 61b/8, 62a/2	14b/8, 21b/7, 9b/5 41a/5,
v.-mediñ 84a/4	41b/1, 47a/8, 48b/2, 9b/3
v.-meye 95b/6	52a/1, 54a/2, 55a/7, 5a/7,
v.-meyelüm 62a/6, 62b/1	5a/8, 65a/3, 70b/4, 70b/6,
v.-sün 62a/2	74b/2, 9a/9 75a/6, 7a/7, 7b/8,
v.-ibidük 14b/8, 100a/4	84a/3, 8a/7, 8b/5, 97b/1,
v.-ün 61b/6	98b/7
v.-üp 112a/3, 17b/8, 77b/2,	yabān : Far. Yaban, ıssız.
78a/4	y.-a şal- ‘kıra , açığa
v.-ür 3b/6, 62a/1	salıvermek, atmak, serbest
vīrān : Far. Yıkık, yıkılmış. 109b/3	bırakmak’ 47a/4
v.-lara 109a/6	y.-da 47a/3
v. ol- ‘haraplaşmak, yıkılmak	yābis : Ar. Kuru .40b/7
109a/6	yād : Far. Hatırlama, anma; hatır ,
virnek : Vermek. 61b/9	gönül.
v.-de 86b/8, 86b/9	y. it- ‘hatırlamak,
v.-dür 114b/6	anmak’ 13b/3
virül : Verilen.	y. kııl- ‘hatırlamak, anmak’
	9b/9, 12a/1, 14a/2, 11b/4,
	11b/5
	yağ- : Yağmak.

y.-a 87b/8, 89b/2

yağdur- : Yağdırmak.

y.-a 67a/2

yağmur : Yağmur. 48a/8, 67a/1

y.-a 7b/4

y.-dan 48a/7

y.-ın 48b/1, 48b/5

y.-lar 48b/6

y.-uyla 39b/1

yāhūd : *Far.* Yahut , veya , yoksa, ya da. 102a/5, 111b/7, 13a/6, 13a/7, 13b/4, 14b/1, 16b/2, 19a/8, 19a/9, 19b/8, 59b/7, 60a/8 ,

yak- : Yakmak.

y.-dı 103a/8

yakın : Yakın. 105b/6, 22a/7, 51b/5, 58a/3, 81b/2, 95a/8

y. gel- 'yaklaşmak' 56a/1

y. ol- 'yaklaşmak' 105b/5, 100a/2

yakīn : *Ar.* Sağlam bilgi, iyi kati olarak bilme. 111a/5, 111a/6, 111a/7, 42b/7

yākūt : *Ar.* Yakut, değişik renklerde değerli bir süs taşı.

y.-dan 76b/5, 86a/2, 88b/4

yalan : Yalan, yalancı, asılsız, uydurma. 105b/6, 29a/3, 70a/9

yalanla-: Haber vey sözün gerçek olmadığını bildirmek, yalan olduğunu açıklamak.

y.-duklarıyçün 35a/6

yalñ : Alev.

y.-ı 75b/3

yalvar - : Yalvarmak, ısrarla bir şeyi istemek.

y.-alar 55b/6, 56a/3, 95b/1, 95b/5

y.-alum 95b/8

y.-ası 95b/9

yan : Yan, yakın, taraf.

y.-ına 36b/2 , 96b/9

y.-ında 20a/8, 4b/9

y.-ından 96b/9

yan- : Yanmak.

y.-maz 52a/9

yaña : Yana, tarafa, yanda.104b/2, 112a/3

yaña.-dan 71a/7

y.-dur 31a/2

yandur -: Yakmak, tutuşturmak.

y.-am 98a/8, 99a/8

y.-urmuş 70a/1
y.-ursız 107b/5
yañıl- : Yanılmak, tanımayarak
aldanmak.
y.-miş 74a/8
yā'ni : *Ar.* Yani, sözün kıyası. 97a/9,
73a/6, 8a/1, 100a/7, 100b/3,
101a/4, 101b/2, 102a/3,
102b/4, 103b/2, 103b/7,
106a/6, 106b/4, 109b/6,
111b/5, 112a/8, 112b/6,
114b/2, 114b/5, 115b/3, 14a/5,
14a/9, 15a/1, 18b/7, 19a/6,
19b/9, 20a/4, 20b/1, 20b/9,
21a/9, 24a/7, 30a/5, 31a/6,
31b/9, 33a/3, 4a/1, 34b/2,
35b/5, 35b/8, 37a/3, 37a/9,
38a/4, 38a/8, 38b/7, 39a/5,
3a/2, 3b/2, 3b/3, 40a/4, 49a/5,
4a/2, 4b/1, 4b/7, 50a/3, 51b/3,
54b/7, 59b/3, 5a/8, 60a/9,
62a/1, 63a/4, 63a/8, 67a/7,
68b/8 70a/4, 73b/9, 7b/9,
82a/7, 82b/3, 82b/6, 82b/9,
83a/5, 83a/8, 87b/2, 8b/1,
8b/9, 95b/7, 98a/3, 98a/7,
99b/3, 99b/6

yap -: Yapmak, üretmek, imal etmek.

y.-alar 20a/9

yapraq(ğ) : Yaprak.

y(ğ).-ından 42a/4

yar - : Yarmak, yarık açmak, bölüp
ayırmak.

y.-dılar 33b/7, 79b/2

y.-ıla 65a/6 , 65a/7

yara : Keskin bir şeyle veya bir
vuruşla vücutta oluşan derin
kesik.105b/1

y.-dan 105a/9

yaradan : Allah. 44a/4

yaradıl - : Yaratılmak.

y.-duğın 106b/5

y.-mişdan 44a/5

yaramazlık(ğ) : Yaramaz olma
durumu.

y(ğ).-ın 38a/5

yārān : *Far.* Dostlar, sevgililer.

y.-iñ 24b/4

y.-larıdur 28a/8

yaraş - : Yakışmak, muvafık gelmek,
uygun düşmek, layık ve
münasip olmak.

y.-ur 112b/8

yarat - : Yaratmak.

y.-a 108b/2

y.-dı 108a/9, 108b/5, 10b/3,
31a/1, 43a/5, 43b/7, 43b/8,

43b/8, 43b/9, 44a/1, 44a/1,
44a/2, 44a/3 , 44a/4, 44a/7,
49b/3, 49b/6, 59a/5, 69a/6

y.-dik 106a/7

y.-du 13b/3

y.-duķ 60a/6

y.-duñ 101a/2, 60a/8

y.-ı bil- ‘yaratmaya gücü
yetmek, yaratabilmek ‘
108b/3

y.-mazdan 4a/3

y.-mışdur 43a/8, 43b/2

yardım :Kendi gücünü ve imkanlarını
başka birinin iyiliği için
kullanma, muavenet.(bk.
yardum)102a/1

y. it-‘ başka birine yardımı
dokunmak’ 77b/7

yardum : Kendi gücünü ve imkanlarını
başka birinin iyiliği için
kullanma, muavenet.(bk.
yardım) 32a/8

yarıl - : Yarılmak, üzerine yarık
açılmak.

y.-dı 45b/3

yarlığa - : Affermek, mağfiret etmek,
suç bağışlamak.

y.-duğunu 33a/4

yarlığan - : Günahı bağışlanmak,
mağfiret olunmak.

y.-dı 52a/4

y.-mışdur 52a/2

yarlığanmak : Günahı bağışlanmak,
mağfiret olunmak.

y.-dur 19b/4

yaşdık : Yastık.

y.-lar 86a/4

yaş : Taze, yaş.107b/4, 109a/9

yaş :Yaş, yaşanan yıl, ömür.

y.-ında 85b/4

yat - : Yatmak, uyumak, gömülmek,
hapiste kalmak, yerde
uzanmak.

y.-dı 110a/2

y.-dın 110a/7

y.-duğumuz 67b/9

y.-dum 110b/1

y.-madum 110b/1

y.-mışıdı 110b/1

y.-ursın 110b/2

yay : Ok atmaya yarayan, iki ucu
arasına kiriş gerilmiş, eğri ağaç
veya metal çubuk. 57b/7

yayak : Yaya, yayan, piyade. 71a/3

yaz :Yaz mevsimi.

y.-da 52b/9

yaz - :Yazmak, resmetmek.

y.-anlara 90a/1

y.-arlar 20a/1

y.-aruz 19b/9, 20a/5, 20b/1

y.-dı 74a/9

y.-duķ 21b/4

yazı : Yazı, yazılmış olan. 81b/2

y.-da 81b/3

yazıcı : Kâtip, yazar. 74a/8

yazıl - : Takdir olunmuş, mukadder.

y.-a 90a/5

y.-miş 73a/9, 98a/5, 74b/5

y.-mışdur 76b/8

y.-ur 21b/ 1

yazılı : Yazılı, yazılmış, yazılı

olarak.76b/7

ye- : Yemek.(bk. **yi-**)

y.-se 95a/4

y.-yeler 88a/9

yed- : Çekmek, yedekte götürmek.

y.-eler 91b/2

yedi : Yedi sayısı.27b/3, 27b/8, 27b/9,

6b/6, 71b/4, 75b/5

yedinci : Yedinci.12b/1, 28a/2, 71b/9

y.-de 72b/4, 76a/4

yedür - : Yedirmek.

y.-diler 79b/3

y.-miş 25a/1

yeg : Dahi iyi, daha üstün.

y.-dür 49a/8, 98b/5, 49a/8,

49a/9

yeglük(g) : Üstünlük, iyilik, faikiyyet, tefevvuk.

y.-ine 49b/8

yegrek : Daha iyi, müreccah, efdal,

elyak, üstün. 27a/4, 95b/9,

99a/8

yel : Yel, rüzgar.57b/4, 88b/8 ,87b/7

y.-e 103a/8

y.-i 41a/9

y.-leri 41b/3, 41b/3, 41b/5,

41b/6

yemiş : Meyve.

y.-inden 42a/4

yer : Yer, mekan, makam, kısım,

toprak, yer, ülke. (bk. **yir**)

7b/4, 108b/4

y.-de 12a/5, 36b/6, 36b/7

y.-den 20b/2

y.-e 111a/1, 90a/7

y.-i 39b/1, 4a/3, 66a/4

- y.-inde 111a/1, 111a/4,
55a/2, 55a/6, 55b/2
- y.-inden 52b/9
- y.-ine 110a/9, 27a/2, 72a/7,
85a/9
- y.-iñüzde 21a/9
- y.-ünde 58b/1
- yer altı** : Yerin yüzeyi altındaki bölümü.
y.-ndaki 40a/8
- yerlü** : Sabit ,taşınmayan, başka yere götürülmeyen. (bk. **yirlü**)
55a/2, 55a/6, 55b/2
- yeryüzi** : Yerkabuğu , dünya.
y.-nde 54a/9, 42b/5
y.-ne 40a/8
- yeşil** : Yeşil renk . 42b/5, 76b/4
- yet -** : Yeterli olmamak, yetecek ölçüde olmamak.(bk. **yit-**)
y.-mez 102a/2
- yeter** : İhtiyacı karşılayacak kadar olan, kafi .102b/7, 8b/1
- yetim** :Ar. Babası ölmüş olan, babasız.
y.-dür 6b/9
- yetişdür** -: Ulaştırmak, ulaşmasını sağlamak.
y.-evüz 29b/2
- y.-meyeler 7b/2
- yetmiş** : Yetmiş sayısı. 44a/9, 56b/9,
71b/1, 84b/3, 85b/9, 86a/2,
86a/6, 86b/4, 93a/8, 96b/5,
96b/6, 96b/9
- yıkıl** - : Yıkılmak, bozulmak.
y.-miş 109a/5
- yıl** : Yıl, sene. 110a/1, 110a/2, 45b/3,
4a/3, 64a/6, 66b/2, 68a/1,
70b/1, 70b/2, 72a/2,73a/1,
73a/2,74a/2, 76a/5, 76a/7,
91a/3, 95b/6, 96b/9
y.-da 47a/8, 53a/5
y.-dan 110a/5, 95b/6
y.-dur 110b/2
- yılan** : Yılan.
y.-larından 94a/5
- yıldırım** : Gök gürültüsü ve şimşekle görülen, hava ile yer arasındaki elektrik boşalması.
89a/1
- yılduz** : Yıldız.
y.-lar 55a/6, 55b/2, 65a/8
y.-lardan 58b/4
y.-ları 55a/2
- yıllık(ğ)** : Bir yıl için, senelik, senevi.
76b/3
y(ğ).- 1 75b/6, 75b/7, 75b/5

yırtıcı : Beslenmek için başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan.	45b/3, 45b/3, 65a/9, 86b/1, 93b/4, 94a/6
y.-dur 50a/2	y.-de 12a/1, 17a/3, 37a/1, 39a/2, 43a/8, 44b/2, 75a/8, 97a/9
yırtıl -: Yırtılmak.	y.-den 61a/7, 67b/9, 71b/2
y.-miş 67a/8	y.-e 73a/2, 7b/4
yi - : Yemek. (bk. ye-)	y.-i 39b/8
y.-ler 101a/9	y.-inde 111a/2
y.-lerdi 66a/7	y.-ler 101a/9, 47b/2, 65a/6
y.-se 41a/1	y.-lerdi 66a/7
y.-yeler 38b/8, 39a/3, 95a/5	y.-leri 108b/1
yigirmi : Yirmi sayısı. 57a/8, 6b/5, 80a/6, 80a/7	yırlü : Sabit ,taşınmayan, başka yere götürülmeyen. (bk. yerlü) 111a/1, 111a/2, 58b/1
yigit : Yiğit, genç. 28a/5, 98b/6	yit - : Ulaşmak, varmak. (bk. yet-)
y.-ler 91b/1	y.-er 73a/7
y.-leri 91b/2	yoğur -: Yoğurmak.
yigitlü : Gençli, yiğitli. 36b/7	y.-ur 107a/5
yigitlük(g) : Yiğit olma durumu, yiğitçe davranış, yüreklilik, cesaret.	yohsa : Yoksa, aksi taktirde. (bk. yoksa) 64a/1, 74a/8, 79a/3
y(g).-de 71b/5	yok(ğ) : Yok, var olmayan, bulunmayan. 102a/5, 28b/3, 28b/3, 28b/4, 39b/6, 39b/7, 46a/4, 74a/9, 74b/2, 85a/4, 85a/5, 85a/6, 85a/7, 85a/7, 85a/8, 92a/6, 97b/9
yimek : Yemek, yiyiş.	
y.-de 82a/7	
yine :Yine, tekrar tekrar. 110a/6	
yir : Yer, mekan, makam, kısım, toprak, yer, ülke. (bk. yer) 40a/6, 41a/5, 43a/6, 44b/1,	

- y.-dur 105a/8, 109a/1, 112b/9, 11a/4, 30a/8, 34b/5, 34b/5, 46a/6, 58a/6, 69a/3, 75a/2, 79a/7, 83b/1, 89a/9, 8a/1, 95b/5, 95b/9
- y.-idi 48a/8
- y(ğ).-umış 24b/9
- yoksa** : Yoksa, aksi taktirde. (bk. **yohsa**) 31b/4
- yokuş** : Aşağıdan yukarıya gittikçe yüksele n eğimli yer.75b/6
- yol** : Yol. 76b/3, 90a/6, 92a/3
- y.-a 30b/7, 91a/7
- y.-da 88a/4
- y.-dur 57a/1
- y.-ı 60a/4 91a/6
- y.-ına 77b/1, 78a/3, 78a/5
- y.-ında 52b/2
- yol-** : Çekerek yerinden çıkarmak, çekip çıkarmak.
- y.-dılar 23b/8
- yu-** : Yıkamak, temizlemek.
- y.-dılar 96b/6
- yukarı** : Yukarı.16a/7, 16b/2, 28a/4, 28a/4, 16b/4
- yüce** : Yüce, ulu, yüksek.21a/2
- yük** : Yük, taşınabilir eşya.101a/8
- yüñ** : Tüy, kuş tüyü. 65a/7
- y.-inden 101b/4
- yürü-** : Yürüme, gezmek, dolaşmak.
- y.-meye 53b/3
- y.-r 52b/6, 47a/3, 60a/4
- yüz** : Yüz, çehre. 61b/1 yüzün 104b/1
- y. ur- ‘ başvurmak, müracaat etmek’ 91a/3
- y. döndür- ‘ terk etmek, yüz çevirmek’ 93a/5
- y.-e yüz ur- ‘ yüz yüze, karşı karşıya gelmek’ 91a/3
- y.-i 81a/1, 91b/2, 81a/7
- y.-inde 65a/9, 94a/6
- y.-ine 86b/1
- y.-leri 16b/5, 72a/5, 72a/6, 95a/8
- y.-lerine 18a/9
- y.-üñüz 30a/3
- yüz** : Yüz sayısı.10a/7, 10a/8, 10a/9, 110a/1, 110a/2, 110a/5,110b/2, 45a/7, 52b/7, 52b/8, 53a/3, 58b/5, 6b/5, 6b/6, 80a/6, 80a/7
- y.-i 43b/2, 43b/3
- yüz-** : Yüzmek.
- y.-er 58b/5

- y.-erler 58b/4
- yüzlü** : Yüzü herhangi bir nitelikte olan, şerefli, itibarlı, hatırı sayılır.28a/6
- (Z)
- zāhir** : *Ar.* Görünen, görünücü, açık, belli, meydana. 54b/1
- z.-leri 81b/7
- z. ol- ‘ belli olmak, görünmek, ortaya çıkmak ‘89b/5, 45a/4, 42b/6, 42b/8
- zah(ı)m** : *Ar.* Yara.
- z.-dan 105b/7
- zahmet** : *Ar.* Sıkıntı, eziyet, rahatsızlık; zor, güç. 40b/5, 41a/3
- z. çek- ‘ güçlükle karşılaşmak, sıkıntıya katlanmak ‘ 41a/7, 52a/3
- z.-de ol-‘ sıkıntıda olmak ‘ 40b/2
- z.-inden 39b/9
- z. vir- ‘ sıkıntı vermek ‘ 105b/1
- za’îf** : *Ar.* Zayıf, güçsüz, takatsiz, kansız, arık. 6a/7
- z.-den 6a/4
- z.-leri 97a/2
- zā’il** : *Ar.* Sona eren, devamlı olmayan. 49a/5
- zākir** : *Ar.* Zikreden, zikredici, anan.
- z.-ler 80a/6
- zakḫūm** : *Ar.* Zakkum ağacı, agu ağacı, cehennemde yetişen bir ağaç.
- z.-dan 94b/3
- zālim** : *Ar.* Zulmeden, haksızlık eden.
- z.-lerden 79a/3, 96a/4
- zamān** : *Ar.* Zaman, vakit, çağ, devir.
- 100b/6, 104a/5, 107a/6, 45b/7, 55a/9, 57a/5, 59b/9, 60a/2, 90b/9
- z.-da 60a/7
- z.-dan 84b/5, 84b/7
- z.-dur 23a/1
- zār** : *Far.* Ağlayan, inleyen. 98b/3
- zarar** : *Ar.* Bir menfaatin bozulması veya kaybolması, ziyan, eksiklik.7b/2
- z. it- ‘ maddi ve manevi bakımdan kayba uğramak ‘ 41b/4
- zari’** : *Ar.* Zehirli bir ot, hurma ağacının dikenini. 95a/2
- z.-den 95a/5
- zārī** : *Ar.* Ağlayıp sızlanma.

- z. kıl-‘ feryad etmek,
inleyerek, hüngür hüngür
ağlamak’ 56b/3, 95b/4,
55b/5, 56a/2
- zārīlīk(ğ)** : *Far*:Tü Ağlayıp, sızlanmak.
z(ğ).-ından 56a/3
- zāt** : *Ar*: Sahip, malik.
- zāyi‘** : *Ar*: Elden çıkan, kaybolan,
yitik, zarar, ziyan.
z. kıl- ‘ zarar edenler,
kaybedenler ‘ 52a/8
- zebānī** : *Ar*: Cehennemlikleri
cehenneme atmaya memur
edilen melek.93a/7
z.-ler 75b/3, 73b/4, 91a/6,
95a/2, 95a/6, 95b/1
z.-lerden 94a/3
z.-lere 93a/6, 95b/1
- zebercet** : *Ar*: Zümrütten daha açık
yeşil olan ve zümrüt kadar
değeri olmayan bir süs taşı.
z.-den 76b/4
- zehī** : *Far*: Ne güzel, güzel bir
şekilde109b/8, 7a/5
- zehīr** : *Far*: Zehir, agu.79b/3
- zekāt** : *Ar*: İslamın beş şartından biri
olan, mal ve paranın paklığını
ve helalliğini sağlamak üzere
- kırkta birinin her yıl sadaka
olarak dağıtılması. 46a/2
z.-dan 76a/1
- zemherī** : *Ar*: Gün dönümünden
sonraki şiddetli soğuklar,
karakış. 39b/8
- zemzeme** : *Ar*: Ezgili, nağmeli ses,
nağme.
z.-si 50a/8
- zencebīl** : *Ar*: Zencefil, şarap. 87a/2
z.-den 88b/2
- zerre** : *Ar*: Pek ufak parça. 7b/1
- zevc** : *Ar*: Çift, tek karşılığı, bir çiftten
her biri, karı ve kocanın her
biri.
z.-den 44a/5
- zevç** : *Ar*: Hoşa giden hâl, haz, tat,
tadım.
z.-leri 89b/8
- zıdd** : *Ar*: Bir şeyin karşılığı, zıttı ;
nefret edilen şey, kerih.
z.-ı 108a/5
z.-dur 108a/5
- zik(i)r** : *Ar*: Anma, anılma.
z.-dür 99b/6
z.-e 19a/6
z.-inden 82b/9

- z. it- ‘ adını söylemek, sözünü söylemek, anmak ‘10b/6
- zincīr** : *Far.* Birbirine geçmiş bir sıra metal halkadan oluşan bağ.32b/1, 80b/8
- z.-ler 73b/5
- z.-lerinden 94b/1
- zindān** : *Far.* Zindan, tutukluların bulunduğu yer.24a/9
- z.-a 24a/2, 26a/3
- zindāncı** : *Far.+T.* Zindancıların bekçisi.
- z.-ya 24b/1
- zinhār** : *Far.* Mutlaka, kesinlikle. 24a/1
- zīrā** : *Far.* Çünkü, şundan dolayı. 100a/1, 11a/3, 15b/7, 18b/9, 30b/6, 33b/5, 34b/4, 39a/9, 49a/9, 62b/2, 67b/9, 75a/4, 80a/7, 83a/3, 87a/5, 87a/6, 87a/7, 99a/4
- ziyāde** : *Ar.* Artan, fazla kalan ; artma, çoğalma; çok, bol, aşırı fazla. 84a/5, 84a/7
- z. ol- ‘çoğalmak, artmak’ 56b/5, 89b/9, 88a/1
- ziyān** : *Far.* Zarar, kayıp.
- z.-ımız 46a/6
- ziyāret** : *Ar.* Görmeye gitme, görüşmeye gitme, gidilme.82a/9, 84b/4
- zuhūr** : *Ar.* Görünme, meydana çıkma, baş gösterme, türeme.
- z.-a gel- ‘ortaya çıkmak, türemek’ 40a/7
- zulm** : *Ar.* Bir şeyi kendi yerinden başka bir yere koyma, zulüm, haksızlık, eziyet. 69a/3, 75a/2
- z.-dan 76a/4
- z. eyle- ‘ eziyet etmek, işkence etmek ‘74b/4
- z.-ıla 78b/5
- z. kıl-‘eziyet etmek, işkence etmek ‘ 69b/4
- zulmāt** : *Ar.* Karanlıklar. 50b/1
- zulmet** : *Ar.* Karanlık.49b/2, 49b/4
- z.-i 49b/3
- zü-** : *Ar.* ‘Sahip’ anlamına gelip kelimelerin başına gelerek birleşik kelime meydana getirir.
- z.-ikrām 91a/8
- zürriyet** : *Ar.* Soy, sop,döl, sulp; çocuk. 59b/7, 59b/3
- z.-inden 113a/3
- z.-indenim 113a/5

z.-ini 59b/4

z.-üni 59b/2, 60a/2

2. ÖZEL ADLAR DİZİNİ

(A)

Abdullāh : *Ar.* Hz.Peygamberimizin babasının adı.

A.- dan 113b/7

Ādem : *Ar.* Dünyâda ilk yaratılan adam, ilk peygamber. 113a/4, 44b/3, 85b/3, 93a/4

Ā.-e 59b/4

Ā.-i 44b/2, 44b/6

Ā.-iñ 114a/1, 59b/4

Ā.-ler 109a/6

Ā.-ümüz 47a/8

Aḥmed : *Ar.* Hz. Muhammed'in isimlerinden biri.

A.-dür 12a/6

‘**Āiše** : *Ar.* Hz. Muhammed'in üçüncü eşi. Birinci halife Hz. Ebubekir'in kızı. 48a/4, 48a/9, 48b/1, 70b/3, 70b/5, 70b/6, 75a/5

‘**Alī** : *Ar.* Ebû Tâlib'in oğlu ve Peygamberimizin damadı ve ve amcazadesi, dördüncü halife.Hz.Muhammed'in İslam'a davetini kabul eden ilk erkektir. (bk. ‘**Ali bin Ebî**

Ṭâlib) 38a/2, 5a/7, 5a/8, 78b/2, 78b/3, 98b/3, 98b/6, 98b/7, 98b/9, 99a/9

‘A.-im 98b/7

Allāh : *Ar.* Tanrı, Rab, Mevlâ. 103b/3, 110b/9, 112a/8, 11b/6, 11b/7, 13a/5, 61b/7, 75a/4, 75a/5, 78b/3

A.-a 33b/6

A.-dan 101b/8, 62a/8

Antâkiyye : Antakya şehrinin adı. 21b/8, 34b/7

A.-ye 22a/5

‘**Arab** : *Ar.* Irak, Şam, Ceziret-ül-Arab, Hicaz, Yemen ile Mısır'da ve Afrika'nın şimalinde bulunan semitik kavmin umumî adı. 107b/6, 15a/1

‘A.-iñ 9b/1

‘**Azrâ'îl** : *Ar.* Ölüm meleği. 66a/1, 65b/6

‘A.-dür 114a/3

‘Ā.-iñ 114a/3

(B)

Behlül : *Ar.* Harûn-ür Reşîd'in kardeşi olup, delice hareketleriyle meşhur olmuştur. 69b/8, 69b/5

(C)

Cebrâ'il : *Ar.* Peygamberlere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri.100b/8, 66a/1, 35a/2, 56b/6, 58b/9, 65b/6, 7b/7

C.-e 34a/6 114a/5

(D)

Davûd : *Ar.* İsrâîl oğullarının bir hükümdarı ve peygamberidir. Sesi güzel ve şairdir. 85b/5

(E)

Ebā Sufyān : *Ar.* Kureyş'in bir kolu olan Benî Ümeyye'nin reisi, Muâviye'nin babası. Hz. Muhammed'in düşmanı iken sonradan Müslüman olmuştur. 105b/2, 105a/6

Ebāzer : *Ar.* İslamı ilk kabul eden sahabelerden birisidir.tam adı Ebu Zerr el- Gifari. (bk. **Ebūzerr-iGaffārī**) 54a/2

Ebī bin Hālf Dizhi : *Ar.* Asıl adı Ümeyye bin Halef. İslam dininin peygamberi

Muhammed'e karşı çıkan eski liderlerden birisidir. Mekke'nin ileri gelen ailelerinden Benî Cumah ailesindedir. İslam'ın Mekke döneminde Muhammed'e açıktan karşı çıkmıştır. 105a/2, 105a/4, 103a/1, 104a/6, 104b/1, 104b/6, 104b/9, 105a/8, 105b/2, 105a/3

Ebū Bekir : *Ar.* İlk halife. 77b/1, 77b/3

Ebū Cehl : *Ar.* Asıl adı Ömer olup Hz.Muhammed'e düşmanlığıyla meşhurdur. Bedir Savaşı'nda öldürülmüştür. 15b/3, 16b/9, 17a/1, 17b/1

E.-i 81a/3

E.-iñ 17a/6

Ebū Ed-Derdā : *Ar.* Hz. Muhammed'in Kur'an, fıkıh ve hadis ilimlerinde önde gelen ashabından birisi. Asıl adı Uveymir. Ebu'd-Derdā ailesi içinde en son Müslüman olandır.94b/7

Ebū Hanīfe : *Ar.* Hanefî mezhebinin kurucusu olup asıl adı

‘Nu‘man İbnü Sâbit’tir.
113b/2, 113b/4, 113b/5

Ebū Hüreyre : *Ar.* Āshab-ı kiramdan biri. 87a/9, 64a/3

Ebū Ke‘ab Varrāk : Semavî kitaplarının tamamını okuduğu, tasavvufa dair risaleler kaleme aldığı, aynı zamanda da divan sahibi olduğu kaydedilen mutasavvıftır. 38a/6

Ebū Kubeys : *Ar.* Mekke’de Ka‘be’nin yanında bulunan küçük tepe. Ka‘be’nin halen bulunduğu köşesine taşınmadan önce bu tepede bulunduğu inandır. 17b/7

Ebū Sa‘īd Hudrī : *Ar.* Medine’nin yerlilerinden ve Hz. Muhammed’in en genç sahabelerinden birisidir. 64b/3, 85b/7

Ebū Tālīb : *Ar.* Hz.Ali’nin babasının adı. 6b/8

Ebūzerr Gaffārī : *Ar.* İslamı ilk kabul eden sahabelerden birisidir. Tam adı Ebu Zerr el- Gifari. (bk. **Ebāzer**)
E.-den 53b/6

Emirū‘l Kays : *Ar.* Asıl adı Adi, Muleyka ya da Hunduç olan

arap şair. İslam öncesinin en seçkin şairlerindedir. Geçmiş konusunda tam bir kesinlik olmasa da Kinde kabilesi kralı Hucr’un en küçük oğlu olduğu varsayımı ağır basmaktadır.

E.-ı 81a/6

(F)

Fātima : *Ar.* Hz. Peygamberin ilk zevceleri Hz.Hatice’den dünyaya gelen dört kızının en küçüğü. 78b/9, 79b/6, 79b/7

Fir‘avn : *Ar.* Eski zamanlarda Mısır hükümdarlarına verilen unvan.Allahlık iddiasında bulunduğu için Hz.Mûsâ’nın mücadele ettiği hükümdar. 80b/5

F.-ı 80b/2

Furkân : *Ar.* Kur‘an-ı Kerîm.

F.-dadur 10a/9

(H)

Habīb : *Ar.* Hz. Muhammed’in unvanlarından. Sevgili , seven, dost anlamlarına gelir.

H.-dür 12b/2

Habīb-i Neccār : İslâmî kaynaklara göre Yasin sûresinde kıssası

- anlatılan kişi. 32a/3, 34b/3, 23a/6
- Ḥ.-a 32b/7
- Ḥ.-d1 30b/4
- Ḥ.-1 32b/1, 34a/5
- Ḥācī Hızır Beg** : Osmanlı alimi, İstanbul'un ilk kadısıdır. 6a/4
- Hak(k)** : *Ar.* Hak, Tanrı, Allah. 102a/8, 10b/3, 110a/5, 13a/3, 13a/6, 13b/9, 17a/6, 18a/1, 27a/3, 32b/7, 34a/5, 37a/2, 37a/7, 38b/1, 40a/9, 43a/1, 43b/5, 55b/7, 56b/1, 57b/7, 59a/4, 60a/1, 62b/6, 67a/1, 67b/3, 68b/9, 69a/5, 69b/4, 6a/9, 7a/2, 80a/8, 81a/9, 83a/2, 83b/7, 89b/4, 98a/5, 99b/4, 9a/5, 9b/6
- Ḥ.-a 105b/8, 16a/9
- Ḥ.-dır 28b/8
- Ḥ.-1 81a/2
- Ḥ.-in 5b/7
- Ḥālīk** : *Ar.* Yaratan, Tanrı. 107a/1
- Ḥ.-a 30b/9
- Ḥ.-dan 62a/4
- Ḥ.-dur 108b/3
- Ḥalītu' llāh** : *Ar.* Sadık dost, İbrāhīm aleyhisselām.
- Ḥ.-dur 113b/9
- Hāmid** : *Ar.* Allah'ın isimlerindedir.
- Ḥ.-dür 12a/6
- Hāriş** : Kaynaklarda Ebü'1 Hāriş diye de geçer. Hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. 104b/4
- Ḥasan** : *Ar.* Hz.Ali'nin ve Hz.Fatıma'nın büyük oğulları ve Hz. Nuhammedin ilk torunu. 78b/7, 78b/6
- Ḥ.-a 79b/8
- Ḥ.-uñ 79a/2
- Ḥicāz** : *Ar.* Arap yarımadasında Mekke ve Medine'nin bulunduğu ülke. 105b/9
- Hüseyn** : *Ar.* Hz. Muhammed'in torunu ve İmām-ı Alī'nin küçük oğlu. 78b/8
- Ḥ.-e 79b/8, 78b/6
- Ḥ.-niñ 79a/1
- (İ)
- İbn-i 'Abbās** : *Ar.* Hz. Muhammed'in tefsir ve fıkıh alanlarında otorite kabul edilen ve çok sayıda hadis rivayet edenler arasında yer alan sahabesi. 107b/5, 20a/5, 83b/4, 84b/2
- İbrāhīm** : *Ar.* Kur'an-ı Kerim'de bildirilen

peygamberlerdendir. 113a/6,
113b/9, 50a/5, 7b/6, 7b/8

İ.-i 7b/3

İmām-ı ‘Abdullah : *Ar.* Peygamber
Efendimiz Hz. Muhammed’in
amcasının oğlu Caferi
Tayyar’ın oğludur. Hasankeyf
Kalesini 600 yıllık Bizans
hakimiyetinden almak için
MS 638 yılında düzenlenen
akınlarda Hasankeyf’te şehit
düşmüştür.113b/7

İ.-dan 113b/7

İmām-ı ‘ā zām : *Ar.* İslam dininde ehl-
i sünnet mezheplerinin dört
büyük imamından biri olan
Hz.Numan bin Sâbit.113b/1,
113b/3, 113b/5

İmām-ı Şāfi‘ : *Ar.* İslam hukuku
bilginidir ve Şafii mezhebinin
kurucusudur.

İ.-113b/4

İmām-ı Taḥa : Silsile-i aliyyenin otuz
birincisidir. Peygamber
efendimizin
neslindedir.113b/6

İmām Vāhidī : *Ar.* Müfessir ve Arap
dili alimi. 43a/9

İncil : *Ar.* Allah’ın vahiy yoluyla dört
büyük peygambere yolladığı

mukaddes dört büyük
kitaptan Hz. İsâ’ya nazil
olanı.

İ.-de 10a/8, 12b/6

‘İsâ : *Ar.* Dört büyük peygamberden
biri olup kendisine vahiy
yoluyla İncil nazil olmuştur.
22a/2, 22b/1, 23b/2, 24a/3

‘İ.-nuñ 22b/3

İslām : *Ar.* Hz. Muhammed’in Allah
tarafından tebliğine memur
olduğu din. 104a/8, 114b/3,
114b/6, 77a/9, 77b/6, 80a/7

İ.-dur 13b/2

İsma‘îl : *Ar.* Kur‘an-ı Kerim’de
bildirilen
peygamberlerdendir.

Kendisine Allah’ın kurbanı
anlamına gelen ‘Zebihatullah’
da denir. Hz. İbrahim’in (a.s)
Hacer’den olan büyük oğlu.

İ.- 15a/1

İsrāfîl : *Ar.* Dört büyük melekten
kıyamet kopacağını
öttüreceği boru ile bildirecek
olandan biri. 65a/5, 65b/6,
66a/1, 63a/1

İ.-iñ 114a/2

İ.-dür 114a/1

İ.-e 67a/5

İ.-üñ 68b/2

(K)

Ka'be : *Ar.* Hicaz'da, Mekke-i Mükerrerme'de Harem-i Şerîf'in hemen hemen ortasında bulunan kutsal bina. 17b/5

Қ.-de 17a/9, 17b/4

Қābe-i Қавseyn : Hz.Muhammed'in Cenāb-ı Hakk'a olan yakınlık derecesinden kinaye. 50b/5

Қābil : *Ar.* Hz.Adem'in büyük oğlu olup kardeşi Habil'i öldürmüştür.

Қ.- i 80b/7

Қaf : *Ar.* Masallarda zümrüd-i anka kuşunun yaşadığı rivayet olunan dağ; Şark kavimleri kozmolojisinde Arzın etrafını çepeçevre kuşatan dağın adı.44a/8, 44a/9, 44b/5

Қарқалта : Hz. Muhammed'in Zebur'da geçen ismidir.

Z.-dur 12b/5

Қāsım : *Ar.* Allah'ın isimlerindedir, taksim eden, ayıran, bölen.

Қ.-dur 12b/3

Қur'ān : *Ar.* Hz.Muhammed'e inen kutsal kitap.3a/7, 13a/7, 14a/9, 9b/8, 9b/6, 99b/6

Қ.-a 19a/6

Қ.-da 12b/6, 24a/5, 34a/9, 58a/4, 64a/8

Қ.-dan 100a/1

Қ.-ı 14a/73b/5 55a/7

Қ.-ıla 99b/9

Қ.-iñ 3b/3

Қureys : *Ar.* Hz.Muhammed'in mensubolduğu Arap kabilesinin adı olup Ka'be'nin korunması bu kabileye aitti.17b/2, 17b/4

(L)

Laṭif : *Ar.* Allah'ın adlarındandır, hoş güzel nazik anlamlarına gelir.7a/6

(M)

Maḥmūd :*Ar.* Hamdolunmuş, sena edilmiş, övülmeye değer.

M.-dur 12a/7

Mecīd : *Ar.* Allah adlarındandır.

M.-inde 59a/3

Mekke : *Ar.* Hz. Muhammed'in doğduğu ve Kabe'nin bulunduğu şehir.104a/7

M.-de 6b/4, 105b/4, 21b/8
M.-den 105a/6

Mevmev : Hz. Muhammed'i n Tevrat'ta geçen isimdir.

M.-dür 12b/5

Mıṣa'b bin 'Umeyr : *Ar.* İslâm peygamberi Hz. Muhammed'in arkadaşlarındandır. Mekke'nin en zengin ailelerindedir. 104b/7

Mikâ'îl : *Ar.* Dört büyük melekten rızıkların taksimine memur olan.66a/1,65b/6

Misrec : Kur'an'da Yasin Suresi'nin 80. Ayetinde 'Size yeşil ağaçtan ateş çıkaran O'dur.' ayetinde geçen Merh ağacı tefsirde misrec olarak geçiyor.Elmalılı Hamdi Yazır'ın tefsirine göre bu ağaçlar (merh ve afar) yemyeşil olmalarına rağmen birbirlerine sürtündüklerinde ateş çıkaran iki ağaçtır. Yine mezkur tefsirde bu iki

ağacın birbirlerine sürtünmesi elektriği işaret eder. 107b/7

Muḥammed : *Ar.* Bir çok defalar hamd ü sena olmuş, tekrar tekrar övülmüş manasına gelen bu kelime Peygamberimizin adıdır.100a/3, 102b/3, 103a/5, 105a/5, 105b/4, 106b/4, 106b/9, 113a/8, 113b/8, 13a/7,14a/6, 14b/4, 14b/8, 21b/7, 50b/4, 6b/8, 76a/8, 76b/2, 77a/2, 7a/7, 85b/8, 59b/4, 9b/5,45b/8

M.-dür 12a/5

M.-e 15a/3

M.-i 99b/4

M.-üñ 17b/6

Mūsā : *Ar.* Allah'ın dört büyük kitaptan biri olan Tevrat'ı verdiği ve yeryüzünde dinini tebliğ edip hakim kılması için gönderdiği peygamberlerdendir. 45b/5, 50b/1, 45a/2

Muṣṭafā : *Ar.* Hz.Muhammed'in adlarındandı; ıstıfa edilmiş,

seçilmiş anlamlarına gelir.
45b/8, 50b/4, 76a/8

M.-dur 12a/8

M.-niñ 3a/6

(N)

Nūḥ : *Ar.* Kur'an-ı Kerim'de bildirilen peygamberlerdendir. İdris as'dan sonra gelen peygamberdir.

Peygamberlerinbüyükleri olan ve kendilerine Ülü'l-azm denilen altı peygamberden ikincisidir. 59b/5, 59b/9, 60a/6

(O)

‘Osmān : *Ar.* Dört büyük halifeden üçüncüsü İslam peygamberi Muhammed'in cennetle müjdelenmiş sahabelerinden birisi. 78a/3, 78a/6

(Ö)

‘Ömer : *Ar.* İslam peygamberi Muhammed'in sahabesi, İslam devleti'nin Ebu Bekir'den sonra gelen başkanı ve halifesidir. Ömer'ul Faruk diye anılır. Cesareti ve adaleti ile tanınır. 77b/7, 77b/8

(R)

Rab(b) : *Ar.* Allah. 84a/3

R.-üñüze 32a/1

R.-ena 92b/2

R.-î 74b/2

Raḥīm : *Ar.* Merhametli, esirgeyen, koruyan, acıyan ahrette mü'min kullarına keremiyle muamelede bulunan Cenāb-ı Hak. 14a/3, 84a/9

R.-den 14a/6, 72b/4

R.-dür 14b/1, 14b/3

Raḥmān : *Ar.* Dünyada her canlıya mü'min kafir ayırt etmeden merhamet eden Allah. 37a/9

R.-dan 19a/7

Resūlallah : *Ar.* Hz. Muhammed. 48b/2, 52a/1, 65a/3, 70b/4, 75a/6, 105a/1, 113a/8, 115b/5

R.-dan 113b/8

Rıḍvān : *Ar.* Cennet'in kapıcısı olan büyük melek. 73b/2

(S)

Sa‘īd bin Müseyyeb : *Ar.* Tam adı Said bin el-Müseyyeb'dir. Medine'de yaşamış hadis, tefsir ve fıkıh alanında tabiinin

önde gelen müçtehidlerinden.
87a/8, 87a/9

Şevbān : *Ar.* Peygamberimizin kölelikten efendiliğe yücelttiği, insanların en şereflieleri arasına kattığı ve Ehl-i Beyt'inden saydığı bahtiyar zatlardan biri.
22a/6

Süheyl : *Ar.* Müşriklerin ileri gelenlerinden olup Müslümanlar aleyhine yaptığı tahrik edici konuşmalarıyla meşhur hatiptir. Tam adı Süheyl bin Amr .

S.-iñ105a/1

Sürmeyil bin Hayf : [?]104b/4

(Ş)

Şem'un : *Ar.* İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden olduğu rivayet edilen mübarek zat. Şemsün diye de anılır.
25a/6, 26a/3, 26b/1, 26b/3, 26b/5, 27a/5, 24a/4, 24a/9, 26a/6, 26a/8, 26b/7, 27a/7, 27a/9, 27b/6, 28a/8, 28a/9, 28b/5

Şeybe : *Ar.* Hind bint Utbe'nin kardeşidir.

Şeyh Ebü'l-Hasān Nürî: *Ar.* Bazı kaynaklarda künyesi Ebü'l Hüseyin en-Nürî olarak geçer. Bağdat tasavvuf ekolünün en büyük temsilcilerindendir. Tasavvuf tarihinde ' Allah sevgisi ' yerine ' Allah aşkı' tabirini kullanan ilk mutasavvıftır.
37a/6

Şeyh Şebeli : *Ar.* Kaynaklarda Şeyh Şibli olarak da geçer. Şathiyeleriyle ünlü mutasavvıfın hayatı hakkında çok fazla bilgi yoktur. 37a/9

(T)

Tāhā : *Ar.* Kur'an-ı Kerim'in 20. Suresi. Hz. Ömer'e Müslüman olmadan önce okunan ilk sure. Hz.Ömer bu sureden etkilenmiş ve Müslüman olmuştur. 12b/8, 4a/2, 4b/2

Taḥrî : Tanrı, Allah . 107a/9, 108a/9, 108b/7, 109b/7, 109b/9, 10a/2, 111a/5, 111b/2,111b/6, 15b/2, 22b/3, 29a/3, 29a/9, 36a/8, 36a/9, 36b/4, 43a/5, 43b/1, 4a/2, 52a/9, 53b/4, 54a/4, 58b/9, 5a/9, 62a/1,

62a/2, 68a/5, 71b/9, 74a/3,
78a/9, 82b/1, 99b/7

T.-dan 14a/9, 31a/6, 47b/1,
50a/5, 84a/9, 87b/2

T.-dur 107b/3

T.-niñ 109b/5, 30a/5, 38b/2,
38b/5, 39a/8, 49a/3, 53a/8,
59b/2, 61b/1, 85a/1

T.-ñuz 26a/8

T.-sı 28b/8

T.-ya 101b/5, 25a/9, 44b/7,
46a/1, 51b/5, 55b/5, 56a/2,
82a/4, 95b/8, 46b/9

T.-y1 32a/2

T.-y1çun 71b/7

Tevrāt : *Ar.* Dört mukaddes kitaptan
Hz. Musa'ya indirileni.

T.-da 12b/4

T.-dadur 10a/7

Tūr : *Ar.* Hz. Musa'nın peygamberlikle
müjdelendiği ve Tevrat'ın
indiği dağ. 50b/2

Türkiye : Türkçe yazılmış.

T.-ye 6a/5

(U)

Uḥud : *Ar.* Medine yakınında bir dağ.
104a/6, 33b/7

Utbe : *Ar.* Hind bint Utbe , Ebū
Süfyān'ın karısı. 15b/3

(V)

Vahṣī : *Ar.* Hz. Hamza'nın Bedir
Savaşı'nda öldürdüğü
Tuayme'nin kardeşinin oğlu
olan Cübyr bin Mutim'in
kölesi. Uhud Savaşı'nda Hz.
Hamza'yı öldürmüştür.
Sonradan Müslüman olur.
80a/2

Velīd bīn Muğīre : İslam dininin ilk
yıllarında ve Mekke
döneminde adı geçen pagan.
İslam peygamberi
Muhammed'e açıktan cephe
alan Mekke paganlarının
azıllıklarından ve liderlerinden
birisi. 15b/4

V.-yi 81a/4, 81a/5

(Y)

Yahūdī : *Ar.* Yehuda'ya mensup olan,
Yahudi.

Y.-yi 81a/1

Yahyā : *Ar.* Kur'an-ı Kerim'de adı
geçen peygamberlerden biri.
22a/6

Yāsīn : *Ar.* Kur'an'ın 36. suresi. 83
ayettir. Mekke'de nazil

olmuştur. 11b/9, 4a/2, 4b/2,
8b/4, 9b/2, 9b/7, 9b/9

Y.-dür 12b/8, 3b/4

Y.-i 5a/8

Yûnus : *Ar.* Kutsal kitaplarda adı geçen hayatı efsanelerle karışık peygamberlerden biri.

Y.-uñ 50a/8

Yûsuf : *Ar.* İsrailoğullarından Hz. Yakub'un oğlu olup

kardeşleri tarafından kuyuya atılmıştır. 85b/5

(Z)

Zebûr : *Ar.* Hz. Davud'a indirilen kutsal kitap.

Z.-da 10a/8, 12b/5

KAYNAKÇA

- AKAR, Ali, Türk Dili Tarihi, Ötüken Yay, 2005
- EMİNOĞLU, Emin, Destân- Yusuf , İstanbul, Kültür Sanat Yay, 2008
- ERGİN, Muharrem, Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yay, İstanbul, 2003
- ERGİN, Muharrem, Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri İçin Türk Dil Bilgisi, İstanbul:Bayrak Yayınları, 1998.
- DEMİR, Nurettin; YILMAZ, Emine, Türk Dili El Kitabı, Grafiker Yay,Ankara, 2002
- DEVELLİOĞLU, Ferit , Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankara, Aydın Kitabevi Yay, 2007
- Derleme Sözlüğü , TDK Yayınları, Ankara , 1983
- ERCİLASUN, Ahmet Bican, Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk dili Tarihi Ankara, Akçağ Yay, 2011
- GÜLSEVİN, Gürer , Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, Ankara, TDK Yay, 1997
- KARAAĞAÇ, Günay , Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, Ankara, Akçağ Yay, 2012
- KORKMAZ, Zeynep , Türkiye Türkçesi Grameri, Ankara, TDK Yay, 2009
- NAZİMA, Ali; REŞAT, Faik , Mükemmel Osmanlı Lügatı, Ankara, TDK Yay, 2002
- ŞEMSEDDİN Sami, Kâmûs-ı Türkî, Ankara, TDK Yay, 2010
- Tarama Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara, 1988
- TEKİN, Talat; Ölmez, Mehmet, Türk Dillerine Giriş, İstanbul, Simurg Yay, 2003
- TİMURTAŞ, F.Kadri , Eski Türkiye Türkçesi, Ankara, Akçağ Yay, 2005
- Türkçe Sözlük , Ankara, TDK Yay, 2012
- Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopesi , c.17, 40, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yay, 2000

İnternet Kaynakçası

[http:// www. tdk. gov.tr](http://www.tdk.gov.tr)

[http:// www. yazmalar. gov.tr](http://www.yazmalar.gov.tr)

[http:// www. yok. gov.tr](http://www.yok.gov.tr)

EKLER

EK. Tıpkı Basım

سوان والدم حفظه منم
ایکون وقف اولقدر

سوان حفظه تفریف
مدریف ایده بر صبار
کتاب نقاب احوان
ریند استفادہ ایده مکر
دین ۴۴ بونفیر

A-821

۷۲-A-821

کرم شریف صوفی شریف

کرم شریف صوفی شریف
نیرہ خانہ مولد
تاریخہ شریف
بہاولی شریف

بہاولی شریف
بہاولی شریف
بہاولی شریف
بہاولی شریف
بہاولی شریف
بہاولی شریف
بہاولی شریف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَحْمَدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ أَنْزَلَ عَلَيَّ عَبْدِهِ

الْكِتَابَ الْكَرِيمَ الْحَكِيمَ وَشَرَفَهُ بِأَعْظَى

الرِّسَالَةِ وَالْفَضْلِ الْعَظِيمِ وَأَيَّدَهُ

فِي دَعْوَاتِ الرِّسَالَةِ بِالْبُرْهَانِ

الْقَدِيمِ فَقَالَ يٰسَيِّدُ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

عليه

عَلَيْهِ أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَكُلِّ التَّسْلِيمِ

وَعَلَى اللَّهِ وَأَصْحَابِهِ الْهَادِينَ إِلَى دِينِ الْوَعْدِ

شُكْرًا وَسُبْحَانَ مُحَمَّدٍ فِي قِيَاسِ أَوْ خَالِقِهِ

كَمْ نَفَعَ النَّسَاءَ حَيْثُ خَلَقَتْ أَوْ زَرْبَهُ

مَكْرَمَ قَلْبِي وَقَدَّرَ مَنَابِي أَدَمَ سِنَانِ

رَأْسِنَدِهِ حَيْثُ أَنْبِيَاءِي مُتَقَدِّ قَلْبِي

أَنْبِيَاءِ أَوْ سِنَدِهِ فَخَصَّ شَرِيفٍ وَكَوْهَرِ

طَيْفِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ

مُحَمَّدٍ مُصْطَفَايَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ

كِتَابِ أَنْدَرْدِي الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ
عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ بِعَنِي حَمْدًا لَوْ كُنَّا لَمَعْمُومِينَ
بِرِقْلَتِهِ كِتَابِ أَنْدَرْدِي وَأُولَى كِتَابِهِ
أَنَّكَ رِسَالَتِي أَسْبَابُ قَلْبِي أَنَّكَ
كُنَّ الْمُرْسَلِينَ دَرْدِي بِسَبِّ بُوَسْوَرَةَ حَضْرَتِ
مُصْطَفَى نَبِيِّكَ رِسَالَتِهِ دَلِيلِ
أَوْلَادِي عَنِي سَبِّدُنْ قَلْبِ قُرْآنِ أَوْلَادِي
نَبِيِّكُمْ بِعَبْدِ حَضْرَتِ رَسُولِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَرْدِي أَنْ لِكُلِّ شَيْءٍ قَلْبِي

وَقَلْبِ

3
وَقَلْبِ الْقُرْآنِ بَيْنَ مَنْ قَرَأَهَا كَتَبَ اللَّهُ بِعَنِي
قِرَاءَتِ الْقُرْآنِ عَشْرَ مَرَّاتٍ بِعَنِي هَرَسَنَنْدُكُ
قَلْبِ وَأَرْبَعِينَ كَرِيهَةً سِي وَأَرْبَعِينَ قَلْبِ
بَيْنَ دُرْهَرِكِيمِ بُوَسْوَرَةَ أَوْسَهُ اللَّهُ تَعَالَى
أَكَا أَوْ نَوْتِ قُرْآنِ خَتْمِ قَلْبِي شَجَرَةٍ
تَوَابِ وَيُرَدُّ أَنَّ اللَّهَ قَرَأَ طَلَهَ وَاسْمِ
قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِأَلْفِ عَامٍ
فَلَمَّا سَمِعَتِ الْمَلَائِكَةُ قَالَتْ طَوْبًا لِأُمَّتِهِ
نَزَلَ هَذَا عَلَيْهَا وَطَوْبًا لِأَجْوَابِ فِي

تَحَلُّ هَذَا وَطَوْبَى لَإِلْسِنَةِ تَحْلَمٍ بِهَذَا
بِعَنَى تَكْرِي تَعَالَى طَه وَبَيْنِ سَوْرَةِ سَبِي
بِرِي وَكُوَيْ بِرَمَزْدَنْ أَوْ كَدَنْ بِيَكِ بِنِيلِ
أَيْلِرُوا أُنْدِي چُونِكِي وَرَشْتَهَلَرُ اشْتِد بَلَرِ
أَيْنِد بَلِرْنَه بَخْلُوا أَوْلِ أَمْتِ كِيم بُو سَوْرَه
أَنْدَه أَنْزَالَ أَوْلَه وَنَه بَخْلُوا شُونَلَرُ كِيم
بُو سَوْرَه اِيْجَلَرْنَه كَوْرَلَرُ وَنَه بَخْلُوا
شُول دَلَلَرُ كِيم بُو سَوْرَه أَوْ قِيلَرُ دُخِي بَغْلَرُ
حَضْرَتِ عَلِيَه السَّلَامُ بُوْرَدِي كِيم اَنَّ أَهْلَ

الجنة

الجنة لَا يَقْرُونَ إِلَّا طَه وَبَيْنِ بَعْنَى جَنَّتِ
أَهْلَ طَه وَبَيْنِ أَوْ قِيلَرُ دُخِي بُوْرَدِي كِيم
أَيْمًا سَلِمَ قُرَيْ غَنْدَلِينِ وَهُوَ فِي سَكْرَاتِ
الْمَوْتِ نَزَلَ عَلَيْهِ بَعْدَ كُلِّ حَرْفٍ عَشْرَتُ
أَمْلَاكِ يَصْفُونَ بَيْنَ يَدَيْهِ صَفْوًا يَصَلُونَ
عَلَيْهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ وَيَشْهَدُونَ
إِذَا غَسَلَ وَيَتَّبِعُونَ جَنَازَتَهُ بِعَمِي
فَنَفِي مَوْسِكِي سَكْرَاتِ مَوْتِهِ اِيْكُنْ
بَايْنَدَه بُو سَوْرَه أَوْ قِيلَرُ بُو سَوْرَتِكْ

حرفي صاعيشجه اون فرشته فرستوسينه
صف بغلوب دور الرصلوات كوروب
تسبيح اوقيل استغفار ايلير تاجان
تسليم ايدجه چون جان تسليم ايد
غسلنه حاضر اولار جنازه سي
اردنجه بيله ورالردغي بورديكم
تا على اكثر من قرأت فان فيها خصله
يعني تا على جوق اوقى يسيني اذ اوقفه
خصلترو اردراج كشي اوقسه تكري

تعا

تعال اذ ديره قورقلوا كشي اوقسه قورقودن
اين اوله مسا فراوقسه وطنه اريشه
سفر مبارك اوله فقير اوقسه غني اوله
بورجلوا اوقسه بورجي اودره محبوس
اوقسه خدم بوله حاجتلوا اوقسه
حاجتي روا اوله صباح اوقين
كجيدكن حقا امانده اوله مست
اورزنده اوقسه عذاب خفيف اوله
اسير المؤمنين على كرم الله وجهه

چون بوفضا نلی استیدی هر کون اوقفتد
کند و به عادت آیدی دخی مخدوم
معظم صاحب السیف والقلم حاجی
حضر نیک بود حاجی ضعیفدن التماس
قلدیکم بونی ترکیه ترجمه ایدم فایده
عام اوله استدلر بوسوده اوقفتد
رغبت ایدم کو بوضعیف دعاچی دخی
اول مخدومک امره موافقت قیلوب
حق سبحانه و تعالی دن استعانت

دیوب

دیوب بوقیانیک تخمینه سبب اولانده
وتالیف قلانه و اوقیلر و استدلر
رحمت ایلیمه مینده و فضله و کرمیه
بوسوره مکه انزال اولان سوره کورده
سکسان اوج آیدر بوزیکرمی کلمه در
ایکی نیکیدی بوز طقسا التي حرفدر
اماسیب نزونی اولدر کی کافر لک
آیدر کردی محمد پیغمبر دکدر ابوطالب
بیمدر سکته و رمدی معدن سننه

اوقدی ادب او کونمندی اول قنده پیغمبر
در لرایدی حق سبحانه وقتا اندر لیک
سوزین رد ایلدی بوسوره ویریدی
پیغمبر لیک رسالتی بوسورده اثبات
قلدی زهی زان شریف که طابق در
انک رسالتیه خیر لطیف کانه ایدر
یا محمد اگر قوا عالم سنک رسالتیکه
سنکر اولسه چون دانق ویردم
بسدر چون بنده اولاسین بن سنکله

اولام

اولام خلق عالم دوشمن اولورسه ذره قدر
سکاضرر نیتند رسیلر نیکم جد لیک
ابراهیمی مخلصه قویوب اوده ایدر
یرکوک انک ایچون اکلدی یه یغون
موکل اولان فرشته لردیدر ایکا
مدد ایلیر ابراهیم انده التفات
قلدی اول حالتده جبر ایل علیه السلام
ایرشدی ایتدی یا ابراهیم هل لک
مأجده یعنی بکاحا جنک وارمی

۱۶
أَمَّا إِلَيْكَ فَلَا يَعْزِي سَكَ حَاجَتِهِمْ يُوقِدُ
أَيْدِي نَه دَلِيمِ أَيْدِي رُوحِكَ دِلَه
أَيْدِي رُوحِ أُنْكَ عَارِ بَيْدِ رُبِّهِمْ مَنُورِ
أَيْدِي قَلْبِكَ دِلَه أَيْدِي قَلْبِ أُنْكَ
خَرِيْنَه سَيِّدِ أَوَّلِ بِلُورِ أَوَّلِ بِلُورِ
أَيْدِي نَفْسِكَ دِلَه أَيْدِي نَفْسِ
مَعْيُودِ بَدْرِ يَا عَجِيْبِ حَضْرَتِكَ بِنَجَه
دَلِيمِ أَيْدِي كَبْشِ نَسْنَه دِلَمَزْمِسِينِ
أَيْدِي حَسْبِي مِنْ سُؤَالِي عَمَلُهُ بِحَالِي

يعني

۱۶
۸
يَعْنِي خَالِمِ بَدِي وَكَمْ بِي كَا يَتَرُ جَوْنِ أَرَادَنْ
قَمُوسًا يَطِي كَتُورِي بَزْدَنْ أَيْرِغَنَه
الْتِفَاتِ قَلْمِي بَزْدِي كَا أَوْدِي
أَكَا كَلَسْتَانِ قَلْدَقِ سِينِ
يَا مُحَمَّدُ أَوَّلِ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ تَرُونَدَه
سِينَدَنْ أَوَّلِ شَرِيفِ جَانِ دَنْ سَنْ
جَدُّكَ سَنَنْتِي لَقَلِيمِ وَرِضَا دَرِ
أُنْكَ سَنَنْتِي أَحْيَا قَلُوبِ صَدْرِ أَيْلَه كِه
خَيْرِ أَوْلَادِ مَنْ أَحْيَا سَنَنْتَه أَيْه يَعْنِي

أَوْغَلَكَ خَيْرَ لَوْ سَى تَأْسِينِكَ سُنَيْنِ أَحْيَا
أَيْدِنْدُرُ أَيْ جَيْمِ سُنْكَرُ كَرَسْنِكَ رِسَالَتِكَ
أَنْجَارُ قَلْوَرُ كَرَسَهُ شُبَارُكَ خَاطِرِكَ
مَلُولُ أَوْلَسَيْنِ أَوْشُ بِنِ طَانِقِ لَوْ
وَيَرْدُ تَكِهِ سُنْ حَقِّ سَغِيْرُ سِينِ
دَدِي لَيْسَ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ
أَنْكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ عَلَى صِرَاطِ
مُسْتَقِيمِ بَوْدَكَ مُمْشِرُ كَرَبَشِ قَوْلِ
وَلَرْدُرُ لَيْسَ يَا الْإِنْسَانَ دِيمَكْدُرُ

عربی

عَرَبِيكَ عَادِي تَدْرُ هَرُ كَلِمَةٍ بِرَحْرِفِ الْوَرُكُ
أَنْكَلَهُ تَلْفِظُ قَلْوَرُ كَرُ لَيْسَ يَا دَنْ
يَا الْدِي أَنْسَانْدَنْ سَيْنِ الْدِي لَيْسَ
أَوْلَدِي صُرْدُ مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ
وَالسَّلَامُ مَدْرُ كَاتَهُ أَيْدُرُ يَا مُحَمَّدُ
قُرْآنِ حَكِيمِ حَقِيقُونَ سُنْ مَسَلْدَرْدَنْ
سَيْنِ دِيمِكِ أَوْلُوْرُ بِرَقَوْلِهِ لَيْسَ
قُرْآنِ أَدِيدُرُ سَغِيْرُكَ بِنَوْتِهِ قُرْآنِ
بِرْكَ قَسَمِ يَادِ قَلْدِي بِرَقَوْلِهِ لَيْسَ

الله تعالیٰ نیک آدریندن بیدیدر
تفسیر سیرابا دیده آیدرتگری تعالیٰ
نیک درت بیک ادی واردر نیک
اذنیک کند ورن ارتق کیمسه بک
بیک اوین فرشته لردن ارتق کیمسه
بک بیک ادی کوح محفوظده در
اوج یوز ادی تورانده در او حیوز
ادی ربورده او حیوز ادی انجلده
اوج یوز ادی فرقانده در طمسان

طقوز

طقوز ادی اشکاره در بر ادی کوز لودر
اول اسیر اعظمدر اخبارده کلمشدر
حق تعالیٰ بیک در لو الغت برندی هر لغتک
بیک در لو اذ واردر الله تعالیٰ نیک
بیک ادی اوله سوال قلسه کر کیم
پس بوخده اذ ایله ان ذکر ایده بلور
حال بو کیم امر ایلدی ولله الاسماء
الحسنی فادعوه بها جواب بودر کیم
اوج نسنه قولرینه مشکل ایدی

19
اللَّهُ تَعَالَى اسَانِ قَلْبِي أَوَّلَ أَوْلَادِ زَكِيهِ
اللَّهُ تَعَالَى لِي نِعْمَتِي بِحُجُونِ شُكْرِ أَيْلِكَ
دُشْوَارِ اَيْدِي زِيَاكِيْمِ نِعْمَتِي لِي
زِيَايَتِ يُوقَدُ بِنَدْوَةِ عَاجِزِ قَلْبِي بِرِسْمِي
شُكْرِ قَلْبِي اللَّهُ تَعَالَى اسَانِ قَلْبِي
الْحَمْدُ لِلَّهِ دَمَكِ بَرَكَةِ اَوْلَادِ اَيْكِي
جَمِيْعِ حَاجَتِي عَرَضِ اَيْلِكَ دُشْوَارِ
اَيْدِي اللَّهُ تَعَالَى اسَانِ قَلْبِي رَبَّنَا
اِنْسَانِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً

وقنا

11
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ اَيْتِي بِرُكْلِهِ تَمَامِ اَوْلَادِ
هَرَكَةِ حَاجَتِ دِيْلِكُدَةِ بُوَايَتِي اَوْقَسَهُ
فَمُوَا حَاجَتِي رَوَا اَوْلَهُ اِحْسِنِي اللَّهُ تَعَالَى
بِحَمِيْعِ اَدْرِيْنِ يَا ذِ قَلْبِي اِرَهُ قَلْبِي
بِنَدْوَةِ عَاجِزِ اِنِّي يَا ذِ قَلْبِي مُشْكِلِ
اَيْدِي اللَّهُ تَعَالَى اسَانِ قَلْبِي اللَّهُ
دِيْمِكِ بِرُكْلِهِ تَمَامِ اَوْلَادِ هَرَكَةِ اللَّهُ دِيهِ
اللَّهُ تَعَالَى لِي جَمِيْعِ اَدْرِيْنِ دَمَشِ اَوْلَادِ
بِرِ قَوْلِهِ دِيْنِي بِنِعْمَتِكَ اَدْرِيْنِ بَرَادِرِ

اللَّهُ تَعَالَى بِكَ يَرُدُّ بِغَيْرِ إِذْقَلْدِي
 كَيْفِي تَصْرِحُ بِرُكْهِ كَيْفِي كَيْفِي بَرْلَه دَخِي
 بِغَيْرِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ حَضْرَتِكَ
 هَر مَوْضِعَهُ بَرْدُ لَوْ أَدَى وَارْدُ
 مَثَلًا بِرِيدَهُ مُحَمَّدٌ دُرٌّ أَوْلَى كُوَكُّهُ
 أَحْمَدُ دُرٌّ الْيَجْنِي كُوَكُّهُ حَامِدُ دُرٌّ
 أَوْجُنِي كُوَكُّهُ مُحَمَّدُ دُرٌّ دُرٌّ دُرٌّ
 كُوَكُّهُ مُصْطَفَى دُرٌّ بَشِيحِي
 كُوَكُّهُ صَفَادُ النَّجِيِّ كُوَكُّهُ فَخْرُ دُرٌّ

يَرْجِي

يَرْجِي كُوَكُّهُ شَفِيعُ رُسُلَاتِ الْمَشَاهِدِ
 حَبِيبِ دُرٍّ عَرَشَهُ سَيِّدُ الْأَنَا مَدْرُ
 كُرْسِيِّ خَيْرِ الْبَرِيَّةِ دُرٍّ جَنَّةِ قَامِدُ
 صَبُورَهُ شَفِيعِ الْمَدِينِ دُرٍّ تَوْرَاتِكَ
 مَوْمُودُ دُرٍّ لَوْرَدَهُ قَارِ قَلْطَا دُرٍّ
 اِنْجِيلِكَ طَابَ طَابَهُ دُرٌّ قُرْآنِكَ
 مَرْمِلُ مَدَنِي شَاهِدِ دَاعِي سِرَاجِ
 مُنِيرِ طَلْحَةِ وَيَسِينِ دُرٍّ بِغَيْرِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ
 وَالسَّلَامُ أَيْدِي بَنِيهِ أَدْلُومُ جَعْدُ

اَنَا مُوسَى عَبْدُكَ بِمَا سَأَلْتُكَ
أَوَّلَ ذِكْرٍ كَاتِلَهُ أَعْلَى عِلِّيَّينَهُ
أَرْتَدُّمُ أَوْلَادُ أَوْلَادِ كَرِيمِ حَقِّ سُبْحَانَهُ
وَتَقَالِي سُورِدِي سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى
بِعَبْدِهِ كَأَنَّهُ دَمِيمُكَ أَوْلُو كَرِيمِ اللَّهِ
أَدِي حَقِيقُونَ يَا حُودُ دِيمُكَ أَوْلُو
مُحَمَّدِ حَقِيقُونَ يَا حُودُ قُرْآنِ حَقِيقُونَ
أَرْكَانِي مُحْكَمِ قَلْبِي دُرِّ سِنِّ صِرَاطِ
مُسْتَقِيمِ أَوْلَادِكَ وَيَرِي بَلِيغِ مَرْسَلِ

پیغمبر

بِغَيْرِ سِنِّ صِرَاطِ مُسْتَقِيمِ أَوْلَادِهِ دِينِ
أَسْلَمِ مَدْرُكَ سُوْر سَلْرُ كِهْ اللَّهُ تَعَالَى
قَسَمُ يَا رَأْدُ قَهْ كَا فِرْ كَرِ اِنَا نَمِغِجُونَ مَدْرُ
يَا حُورُ مُؤَسِّلِرُ اِنَا نَمِغِجُونَ مَدْرُ
اَكْرُ مُؤَسِّلِرُ اِنَا نَمِغِجُونَ اِسْهْ مُؤَسِّلِرُ
قَسَمُ سُوْر دِي اِنَا نُورُ لِرُ اَكْرُ كَا فِرْ كَرِ
اِنَا نَمِغِجُونَ اِسْهْ اَنَلْرُ حُوْدِ اِنَا نَمِغِجُونَ
بِسْمِ قَسَمِدْكَ نَهْ فَايْدَهْ لَوْلَهْ جَوَابِ
بُوْدِرُ جُوْنِ حَقِّ تَقَالِي قَلْدِي كَلُوْمِنِي

تَاكِيْدِ قَلْبِهِ قَسَمٌ دَخِي تَاكِيْدِ دَنْ بُوْعُدُرُ
لَا جِرْمٌ قَسَمٌ يَا ذَقْلُدِي تَاكِيْدِ
حَجِيْبِيُوْنِ تَنْزِيْلِ الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ
تَنْزِيْلِ سَنُصُوْبِ اَوْ قُوْسِنَهٗ بُوْتَقْدِيْرَهٗ
اَوْ لُوْرِكِ اَقْرَأ تَنْزِيْلَ الْمُنْتَدَلِ يَعْنِي
اَوْ قَعْلَ يَا مُحَمَّدٌ اَوَّلَ عَزِيْزِ رَحِيْمِدُنِ
اَيْنِ قَسَاكِ اَكْرَمِ فَوْعِ اَوْ قَسِنَهٗ
بُوْتَقْدِيْرَهٗ اَوْ لُوْرِكِ هَذَا الْقُرْآنِ تَنْزِيْلِ
يَعْنِي بُوْقُرْآنِ مَنْزِلِدُرِ اَوَّلِ تَكْرِيْمِيْنِ كِهٖ

عزیز در

عَزِيْزِ دُرِّ رَحِيْمِدُرِ غَالِبِدُرِ يَا حُوْرُ
سَتَقِيْدُرُ عَاصِيْبِرُوْنِ اِنْتِقَامِ الْوُرُ
رَحِيْمِدُرِ مُطِيْعَلَهٗ رَحْمَتِ قَلُوْرُ
يَسْ اَوْ قِيْ يَا مُحَمَّدٌ بُوْعَاْلِبِ كَلَامِي
اَوَّلِ مُنْكَوْلَرِ اِسْتِ سَنْلَرِ اَوْلَا كِهٖ
كُوْ كَلَلَرِنَهٗ قُوْرُقُوَادُوْسْتَهٗ اِنْضَا فَهٗ
كَلَلَرُ لَسْتِيْدِرُ فُوْتَا مَا اَنْزَرَ اَبَا وُ هُمُ
فَسَمِ غَا فِلُوْنِ يَا مُحَمَّدٌ وَيَرْبُدُكَ سَبِي
تَا قُوْرُقُوَادِ سِنِ اَوَّلِ قُوْمِيْ كِيْمِ قُوْرُقُوَادِيْ

أَنْتَ لَكَ أَتَا لَرِي يَعْني عَرَبٌ قَوْمُهُ اسْمِعِيلُ
بِغَيْرِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ وَقَتْنِدَنْ
تَا مُحَمَّدَةً دَكْنِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ
هَجَّجٌ بِرِغْبِئِهِ كَلْدِي كَسْنَهُ أَنْ لَرِي
قَوْرُقْتَمْدِي سَنْ قَوْرُقُوْت أَنْ لَرِي كِ
غَا فِلْدَرْدَنْ دُرْكَرْ نَه دِينَ بِلُوْر كُرْ
وَنَه شَرَبِعَتْ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ
فَهَمْ لَا يُؤْمِنُونَ بَدْرَسِي لَا بِيْ أَوْلَدِي
كَلِمَةُ عَذَابِ أَنْ لَرِي كِ أَكْثَرُهُ

بِسْ

بِسْ أَوْلَادِهِ إِيْمَانَهُ كَلْمَهُ لَرِ أَوْلَ قَوْمِ كَيْمِ
تَكْرِي تَعَانِكَ عَلِيْدَنْ سَابِقِ أَهْلِ
وَعَيْدِ أَوْلِيْدِرْدِي مَثَلًا أَبُو جَعْلٍ
وَعُتْبَةَ وَشَيْبَةَ وَمُعَيْدِ وَغَيْرِ أَنْ لَرِي
أَمْثَالِ إِيْمَانِ كَلْمَهُ يَلْرَسِي خِطَابِ
أَنْ لَرِي حَقِيْقَةً تَأْكِيدِ حُجَّةِ إِيْمَانِهِ
طَلَبِ إِيْمَانِ إِيْمَانِ كَلْمَهُ دُرْكَرْ زِيْرًا أَرْزَدَهُ
أَنْ لَرِي إِيْمَانَهُ كَلْمَهُ لَكِي مُكَيِّبِ
دَكْلَدَنْ شَعْرُ كَلِمِ نَجْتِ كَسِي

رَاكِبًا فَتَتَدَسِّيَاهُ سَفِيدٌ كَرْدُونَ أَوْ تَوْجِ
أَرْحًا لَا تَسْتُ • أَنَا جَعَلْنَا فِي
أَعْيُنِهِمْ أَغْلًا لَا فِيهِ إِلَّا الْأَذْقَانِ
فَهَذَا مَقْحُونٌ • بَدْرَسَنِي أَوْلُ كَا فِرْلَكُ
بُوَيْنَه بَعْدُ قُ تَبْدِي تَا أَكْ كَرِينَه
كَرْنِ اللَّي سَلِه بَعْلُو دَرُ بَسْ أَوْلُ كَا فِرْلَكُ
بَسَلَرِي بُوَقْرُو أَكْتُورِبُ كُوزْ كَرِينِ •
أَوْ تَشَلَرُ دَرُ بُوَايْتِ بَرُوجِه تَمَشَلَرُ
حَقَّه مُنْقَادُ أَوْلِيُوبُ كَبْرَلِكُ الْمَلِكُ

كانه

كَانَهُ بُوَيْتَلَرِي بَعْلُو اللَّي بَسَلَرِي
بُوَقْرُو كُوزَلَرِي وَرَتَلُو أَكْبِدْرُ بَاخُودُ
كَأ فِرْلَكُ صَلُو دَرُ غِي حَالَلَرِيدُ
اللَّي بُوَيْتَلَرِي بَعْلُو كُوزَلَرِي بُوَيْتَلُو
بُوَزَلَرِي قَرَه بُوَصِفَتْ بَرَلَه طَمُوبِيَه
كِدْرَلَرُ • وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ
سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ
فَهُمْ لَا يَبْصُرُونَ • دَرُ قَلْدِقُ أَوْلُ كَرِيدُ
سَدُّ بُوَايْتِ أَبُو جَهْلٍ حَقَّقَدَه دَرُ

بِرُكُونِ أَبُو جَهْلٍ عَلَيْهِ اللَّعْنَةُ بِتَعْبِيرِ عَلِيٍّ
الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ كَوْرُودِي بِرِحْلَوْتِ
يَزِدَهُ نَمَازِ قَلُورُودِي بِرُبُوبِيكَ طَاشِي
كَوْرُودِي كَلْدِي كَمِ بِتَعْبِيرِ كِ مَبَارَكِ بِأَشْنَه
بِرَاعِيْدِي بِتَعْبِيرِ عَلَيْهِ السَّلَامِ سَجْدَه
أَبِي حَقِّ تَعَالَى جَلَّ وَعَلَى أَبُو جَهْلِكَ
كَوْرُودِي أَوْرُودِي بِتَعْبِيرِ كَوْرُودِي
أَنْدَنَ صَدْرَه بِحَكْمِ بِتَعْبِيرِ حَضْرَتِ
عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ كَعْبَه نَمَازِ

قلورودي

قَلُورُودِي أَبُو جَهْلٍ أَلِي كَوْرُودِي بَعْضِلَرُ
أَيْدُرُ بُوَايْتِ قُرَيْشِ قَوْمِ حَقِيْقَه دُرُ
بِرُكُونِ بِتَعْبِيرِ حَضْرَتِ عَلَيْهِ السَّلَامِ
كَعْبَه نَمَازِ قَلُورُودِي قُرَيْشِ قَوْمِ
كَعْبَه قِيُوسِيْنَه أَوْتُورِ مَسْتَلَرُودِي
أَيْدِيلِرُورُودِي مُحَمَّدُكَ أَصْحَابِي طُوْتَايِلِمُ
أَبُو قَبِيْسِ طَاعِنَه النَّوْبِ أَوْلَدُورُودِي
أَصْحَابِنْدَنَ كَلِكِدِ قَوْمِيْدِي وَبِرُوبِ
أَلْسَه قُوِيْلُومِ وَيَه مَسْتَلَرُ أَوْلَدُورُودِي

أَمْ لَيْزٌ كَمَا كَاتِبِينَ يَزَارُكَ أَنْ لَوْكَ
الْكِرْوَاوِيْرُدُو كِي عَمَلْدِي دِي دِي
قِيوِيْر كِي خِيْر كِي وَتَمْر كِي وَانَارِهِمْ
خَطَاهُمْ وَتَمَكْرُ يَعْنِي اذْمَلْرِي دِي دِي
يَزَارُزْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ
أَيُّرْ بُوَايْتِكِ سَبَبِ نَزُولِ اَوْلَادِ كِيْمِ
قَبِيْلَهُ اَنْضَارِيْ اَنْزَلِيْ مَسْجِدِ كَرِيْمِ
اِرَاقِ اِيْدِي دِي كِي كَرِيْمِ مَسْجِدِ اِيْنْتَدِ
اَوْيِيْهْ كَرِيْمِ بُوَايْتِكِ نَازِلِ اَوْلَسِنَهْ سَبَبِ

بو اولدی

بُوَاوَلْدِي يَعْنِي يَزَارُور اذْمَلْرِي كِي مَسْجِدِهْ
وَارَزْ كَرِيْمِ مَعْلُومِ اَوْلْدِي كِي اِرَاقِ يَزَارُور
مَسْجِدِهْ وَارْمَدَهْ تَوَابِ عَظِيْمِ وَارْدُور
بِيغْبَرِ حَضْرَتِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بِيوَرِ اَلَا اَخْبِرْكُمْ بِمَا يَحْكُو اللهُ بِهِ
لِلْخَطَايَا وَيَرْفَعُ بِهِ الدَّرَجَاتِ اِسْبَاغِ
الْوُضُوْءِ عَلَي الْمَكَارِ وَكَثْرَةِ الْخَطَايَا
اِلَى اَسَاجِدِ وَانْتِظَارِ الصَّلُوْءِ بَعْدَ
الصَّلُوْءِ يَعْنِي اَكَاةَ اَوْلُو كُوْر كِيْمِ سِرَّةَ خَبْرِ

٤٩
وَيَوْمَ نَبِّحُ بِأُصْوَاتِنَا الَّذِينَ يَبْهَتُونَ
عَفْوًا لَهُ مِقَادِرُ أَعْيُنِنَا وَأَنْزَلْنَا
صُورَةَ آسِدٍ أَدْنَىٰ أَيْدِينَا فَتَرَى الْإِنسَانَ
دَخَىٰ إِبْرَاقًا ذُنُوبًا أَرَادَ فِي سَبِيلِهِ
مُتَلَدًا لَوْلَا أَلْفُ مِائَةٍ أَوَّلًا لَنَبَّحْنَاهُ
فَضْحَكًا وَلَا نَكْرَهًا فَذُحْرُومًا خَالِبًا
وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ وَالسَّلَامَ
حَاضِرًا لَكَ بُيُوتَ الْمُكْرَمِينَ
إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ
وَأَنْزَلْنَاكَ فِي الْبَيْتِ الْمَكْرَمِ
وَأَنْزَلْنَاكَ فِي الْبَيْتِ الْمَكْرَمِ
وَأَنْزَلْنَاكَ فِي الْبَيْتِ الْمَكْرَمِ

نقدر

نَقَدَرُ أَرِاقَ أَوْلَادِكُمْ فَذُرِّيَّتِكُمْ
وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ
مُسْتَبِينٍ دَخَىٰ هَرَسَنَةً حَيْرِدُنْ وَشَرْدُنْ
بَيَانُ أَيْدِيكَ وَيَا زِدْ لَوْجَ حَفْوِ ظِلِّكَ
بُرْدُنْ كِرْ لَوْ دَكَلْدَرُ مَعْلُومُدْ
وَأَضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ
إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ بَيَانُ قَلْبِ مُحَمَّدٍ
مَكَّةَ خَلَقْنَاهُ أَنْطَاكِيَةَ خَلَقْنَاكَ مِثْلِي
أَوَّلَ وَقْتِ كَيْمِ أَلَدِكَ مَرْسَلٌ وَيَرْبُدُكَ

اول قور اولري تكذيب قلدي حكايت
 چون عيسى پيغمبر عليه وعلى سيدنا
 السلام خلقي دينه دعوت ايكم بشلدي
 اصحابي شهيدن پراكند قلدي
 اكي كيشي دختي انطاكيه يه ويريدي
 بري يحيي بري توبان اولدي اكي رسول
 چون شهره يقين كلد يلد بر يدي
 اوغراد يلد قيون كورددي سلام
 ويرديلد پير ايدي نكشيلر شيدنه

مصلحة

مصلحة كور سين ايدي يلد عيسى پيغمبر اصحابه
 كوز كلكم كه شهر خلقني دينه دعوت
 قلدوزن شكوي تعاليك بريكشي وعيسى
 نيك پيغمبر لكشي بولار بلدوروز
 اول پير ايدي هيچ بوسنه عداست
 واريدن ايدي يلد واردر حسنه
 دعا قلدوزن شفا بوللر كور سوزلرك
 كوزك اجاروزن ابر صلدي تند رست
 قلدوزون پير ايدي بسم بر او غلوم

وَأَرَدُ رَجُوقَ زَمَانِدُ زَكِ حَسْتَه دُرُ كَلَك
اَلَا بُرْدُ غَا قَلِكْ صَعِ اُولُسُون دِيدِي
وَأَرَدِيْلَرِ اَرْقَا سِنِي صِيغَا دِيْلَرِ شِفَا بُولْدِي
بَعْضِلَرِ اَيْدِي اُولُ پِي كُوْزِيْدَكْ خَلِي وَاْزَايِي
دُعَا قَلْدِيْلَرِ اَيُو اُولْدِي اُولُ پِي رُوكْ
اَدِي حَبِيْبِ بَحَارِدِي اَنْدَن بُونَلَرِكْ
خَبِرِ فَاشِ اُولْدِي حَا جَلَرِكْ كَلُوْرِدِي
حَا جَلَرِي رُو اُولُوْرِدِي بَرَكُوْنِ سُلْطَانِ
قَايْنَدَه سُوْليْدِيْلَرِ بُونَلَرِي قَايْنَه اُوْرُدِي

ايترو

اَيْتِي نَه اَكْتِيْلَرِ سِرِنْدَه اَشَه كَلْدُو كُوْز
اَيْتِي بِيْلَرِ عِيْلِي سَغِيْبَرِ اَصْحَابِنْدَه نُوز
كَلْدَكْ سِيْرِي دِيْمَه دُعُوْت قِيْلَه وُن
سُوْل كُوْرَمَز وَاْشِيْمَز بُونَلَرِ طَهْمَقْدَن
مَنْع اَيْدَه وُرُ سُلْطَانِ چُون بُوْسُوْرِي
اَيْتِيْدِي قَايْدِي اَيْتِيْدِي جَاْز وُكْرُ سِر
كَلْدُو كُوْز وَاْيْتِيْمَه فَيْتَه بَرَاغَه سِر
بِيُوْر دِي كِي دُو كَرِيْلَرِ صَقَلَلَرِيْنِي بُولْدِيْلَرِ
سَهْرِي كَرْدُوْر دِي كُوْر بُونَلَرِ جَاْز وُكْرُ دُر

زِنَهَارُ بُؤَلِكَيْنِ سُورِ كَرِيْمَةٍ كَيْسَهْ اَوْ مَسُوْن
 دِي دِيَلَرِ التَّدِيَلَرِ زِنْدَانَهْ صَلْدِيَلَرِ اَنْدَكْ
 صَكْرَهْ عَيْسِي عَلَيْهِ السَّلَامُ بُرِكِيْتِي
 دَخِي كُوْنْدَرُ دِي شَمْعُوْن اَدْلُو اَنْتَكُم
قُرْآنَهْ بِيُوْرِي اِذَا رَسَلْنَا اِلَيْهِمْ اَنْتِيْنِ
 فَكَذَّبُوْهُمَا فَعَزَّزْنَا بِنَايِْتِ اِي
 قُوْنِيَا هَا يَعْنِي قُوْتَلَنْدَرُ دُرُكْ
 اَوْلِ اِيكِي كِيْتِي اَوْ جِيْنِي بَرْدَهْ جُوْت
 شَمْعُوْن كَلْدِي اَوْلِ زِنْدَانِ قِيُوْسِيْنَهْ

واردی

وَارْدِي زِنْدَانِجِيَهْ اَيْدِي بَكَا دَسْتُوْر
 وِيْرِكِيْرِيْمِ مَحْبُوْسَلَرِ صَدَقَهْ وِيْرَهْ يَمِيْرِدِي
 دَسْتُوْر وِيْرِدِي اِيْحِي وَاكْرُدِي مَحْبُوْسَلَرِ
 اَكْكْ اَوْلَشْدَرُ دِي اَوْلِ اِي يَا رَا اَنْكْ
 قَايْتَهْ وَاْرْدِي حَالَلَدِيِي صُوْرُ دِي اَيْدِي
 سَهْوَا مِيْنِ سِيْرَتِيْجِيْلِ قَلِيْتِي سِيْرَتِيْجِيْلِ رَفِيْق
 مَدَارِ اَكْرُدِي سِيْرِيْكْ مَثَلَكُرْ اَكَا
 بَكُرْ رَكِيْمِ بَرَعُوْرَتِ اَوْغَلُوْنِ دُغْرُ دِي
 يُوْغْمِيْنِ اِحْرَامِيْنِ بَرَاغَلُوْنِ دُغْرُ مِيْنِ

۴

دَلِش كِه بِنَزَجَك بِيُوِيه اَمَتَك يَدِ دَرِش
بِعَارِزَه دُورِش سِرِيك مَشَكِر اَكَا
بَكُوَز النَّجِيل مَنِ الشَّيْطَانِ وَالنَّاسِخِ
مِنَ الرَّحْمٰنِ حَالِيَا بَرَج كُون صِدْرِ قَلْبِكَ
اِنْشَاءَ اللّٰهِ تَعَالٰى سُلْطَانِ قَاتِلَه
وَرَامِ سِرِي قُوْرَتِه اَنْدَن شَمْعُوْت
بُتْحَانِيَه وَارْدِي كُوْرْدِي خَلْقِ بُتْحَانِيَه
جَمْعِ اَوْلِيَش كَنْدُوْدِجِي خَلْقِ اَرَا سِنْدَه
تَكْرِبَه تَضَرَّحِ قَلْبِي سَبُوْدِ قَلْبِي خَلَاقِ

الذ

الذ صَنْدُوْلَرِه كَنْدُوْلَرِه نَدْر جُوْنِكِه
بُتْحَانْدَن جَقْدِي شَهْرَه وَارْدِي
مَعْجَمِ اَر كُوْسْتَرْدِي حَسْتَلَه عِلَاجِ
قَلْبِي اَمَّا سَبِيْغَبْر لَو دَعُوَا سِنِي قَلْبِي دِي
خَلْفَه مَدَارِ اَوْ حَسِن مَعَا شَرْتِ قَلْبِي دِي
شَهْرَه سَعُوْفِ وَ شَهْرَه اَوْلِي قَمُوَا
خَلَاقِ عَزِيْتِ قَلْبِي دِي سُلْطَانِ قَاتِلَه
سَقْرَبِ اَوْلِي بَر كُونِ سُلْطَانِ اَوْ تُوْر كُونِ
اَيْدِي سِنْدَن اَوْ كُونِ اَكِي كِسْتِي كَلِشْدِي

بُوکَرِ اَمْتَلَرِ اَنَلَرِ دَخِ کُوَسْتَرِ دِیَلِرِ اَمْتَا
 پِیغَبَرِ لُقِ دَعْوَا سِی قَلُو زَلُو رِی سُو دَرُم
 زِنْدَانَه صَلَدَلِرِ شَمْعُونِ اَیْتِدِی کُوَرَسَنَلِرِ
 کُوَر لُو م نَه حُجَّتْ بَرَلَه پِیغَبَرِ لُقِ دَعْوَا سِی
 قَلُو زَلُو کَر وَا رَدِیَلِرِ اَنَلَرِ کُوَر دِیَلِرِ
 شَمْعُونِ اَیْتِدِی سِرِی بُو نَدَه کِم وِرِی دِی
 اَیْتِدِی لِرِ ● اَللّٰهُ الَّذِی خَلَقَ کُلَّ شَیْءٍ
 وَ لَیْسَ لَه شَرِیْکٌ شَمْعُونِ اَیْتِدِی نَکَرِ کُو ز
 نَه صِفَتَه دُر اَیْتِدِی لِرِ بَیضَلِ مَالِیْشَا

دِی کِم

وَ حِکْمِ مَلَا یَرِ یَدِ شَمْعُونِ اَیْتِدِی نَه حُجَّتْ بَرَلَه
 دَعْوَا سِی رِی سَالَتِ قَلُو سِرِ اَیْتِدِی لِرِ اَبْرَصَلَه
 عِلَاجِ قَلُو زَلُو تَنَدَرِ سَتِ اَو لُو رِ شَمْعُونِ
 اَیْتِدِی اِنِی بِنَدَه خِی اَیْدَه رُم اَیْتِدِی لِرِ
 بَزِ کُو ز سِرِ لِرِ اَجَا رِ ز شَمْعُونِ اَیْتِدِی
 کُوَر لُو م وَا رَدِیَلِرِ بَر اَعْلُو نِ کُوَر دِیَلِرِ
 اَنَا دَرِنِ کُو ز سِرِ دَعْمِشِ شَمْعُونِ اَیْتِدِی
 سِرِ بُو نَدَه کُو ز لِرِ یَنِ اَجَا رِ سِکِرِ سِرِه ●
 شَفَاعَتِ اَیْرِمِ سُلْطَانِ سِرِی اَز اَر اَیْلِه

دردی پس اول ایکی رسول برز پان بلیجی
کلوه در دینار ای کوزین برنه قودیلر
دعا قلدیلر حق تعالی اول اغلا نه ایکی
کوز و پردی قمو خلق کوزین دن یکرک
کوز دیلر شعون ان بن دخی بلورم دیب
واردیلر برنجلین دخی کوز دیلر
شعون دعا قلدی انک دخی کوزی ایلر
بوتلر دیلر بر اولوی دری قلو زین
شعون ایتدی اول بنم المین کلمز

اکسز

اکسز بو ایسی اور سکر سیزی تصد بق
قلا وز ایتدی لر او ش بوند بر میت وارد
یدی کوند ر اولمش اتاسی غایب ددفن
ایتمدی لر کورم دری قلیک واردیلر
کوز دیلر بر تخته اور زینه قودیلر
بوتلر دعا قلدیلر شعون دخی اخضایله
دعا قلو ر دی اول اولو ادردلر
صور دیلر که نه کوز دیک ایتدی یدی
کوند ر اولمش یدی دره کوز دم هونک

اکسز

بِرُكُونِ بَكَاعَدَابِ اَيْدِي بِلِرْهَرِ عَدَابِ
بِرُتُورُ لَوِ اَيْدِي يَدِي دَرْدَه اِيَكِن
جَانِي كُودَمَه كُورُ دِيلَر اَيْدِي بِلِرْ كِه
يُوقُوقُ يُوقُوقُ بَقْدِمِ كُورُ دَمِ كُوكُلَر
قِيُوسِي اَجَلِسِن بِيَكِتِ كُورُ دَمِ كُوكُلَكِ
يُوزُ لَوِ بَوِ اَوْجِ كَشِيَه شَفَاعَتِ اَيْلِرْ
سُلْطَانِ اَيْدِي كِيدَر بُونُلَر اَيْدِي
بِرِي شَمْعُونِ اِيَكِسِي بَارِنَلَر اَيْدِي سُلْطَانِ
اَنْلَرِي بِلِدُوكِنَه نَجَبِ اَيْلَدِي شَمْعُونِ اَيْدِي

ای سلطانم

اَيْ سُلْطَانِمْ بُونُلَر دَخِي اُولُوِي دِرِي قَلْسُونُلَر
تَاكِيْمِ بُونُلَر دَخِي سُلْطَانِ اُولُوكُلَر سُلْطَانِ
اَيْدِي بُونُلَر نِي كُوزِي يُوقُوقُ قَدِ اَعْنِي يُوقُوقُ
دِلِي يُوقُوقُ اُولُوِي نِيچَه دِرِي قَلْسُونُ
شَمْعُونِ اَيْدِي بِيَسِ نَصِيْدِيْقِ قَلُوبِ
سُلْطَانِ اُولُوقُ كُوكُلَر بُونُلَر اِسْتِي جَارُوقُ
دِكِلَر اِهْلَه بِنِ طَانِقِ لِقِ وَيُورُ دَمِ كِه
بُونُلَر نِي تَكْرِيْمِي حَقْدَر بَرُورُ اُولُوقُومِ
اَيْدِي بِلِرْ سَتَرِكِ خُورِ اَتِفَاقِكِر بَرِ مَسْتَبِ

اَتَعَاقِلَهُ كَلْبَتِي سِرِّ بَرِي اَز دُورِهِ سِرِّ سَجَلِي
دَكَل سِرِّ اَبَرِي كِي اَدَمِ اَعْلَا فِي سِرِّ
تَكْرِي كُو كَدَن وَحِي اِنْدِ زَمَدِي سِرِّ يَلَان
سُو بَلِر سِرِّ فَقَالُوا اِنَّا اِلَيْكُمْ مَرْسَلُونَ
قَالُوا مَا اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا اَنْزَل
الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَكْذِبُونَ
قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ اِنَّا اِلَيْكُمْ لَمَرْسَلُونَ
وَمَا عَلَيْنَا اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ
رَسُولًا اَتَيْدُ بِكُرِّي بِلُورِ كَرِي سِرِّ

رسولغه

رَسُولًا لَغَه كَلْبَتِي بَرِي وَاجِبِدُ زَكِي
اَتَكَا رَه فَرَسَانِي يَتَشَدُورُ وَرُز سِرِّ
وَاجِبِدُ زَكِي بَرِي نَصْدِيقِ قِلَاسِزِ قَالُوا
اِنَّا نَطَيَّرُ نَابِكُمْ اَيْدِي بَلِر سِرِّ شَوْم
كُو رُو رَدِ شَوْل قَوْمَلِر سِرِّ تَا كِه سِرِّ نُو شَرِي
كَلْدُو كُو ز فَحَطَا وَبَلَا سِرِّ كَلِه حَسْتَا قِي
بِلِه كَلْدِي لِيْن كَرْتَنَقُو اَلَّذِي حَجَمْتَكُمْ
وَكَيْسْتَكُمْ مِّنَا عَذَابُ الْعِيْدِ
اَكُو نَك دُورِ مَز سَكُو سِرِّ طَا سِلَه دِ بَلِر

دخی سنه قتی عذاب ایدہ روز فالو اطاب برکم
معکم آیدیلر شو ملق سوزکله دوسریک
یوز کوز قره در کین سنه لار ندر
این ذکر تم بل استند قوم سرفوت
یعنی سنه نصیحت قلوب تکونک بر لکنی
بلدزد و کفر اچومی بزنی شوم کورر سنه
دخی رجم آیلر دیر سن بزدہ شو ملق
یقدر بلکه حد دن جمنن قوم سنه
وجاء من أقصى المدينة رجل يسعى

قال

قال يا قوم اتبعوا المرسلين اتبعوا من لا
يسئلكم اجرا وهم مهتدون كذبي
شهر کنار ندن بر کیتی اول کشینک
ادی حبیب نجاردی ای قوم سنا بعث
قلک رسولکله که سزدن اجر دیکر کر
زیرا که کند وکر هدیات بولمشلر دوسری
دخی طغری بوله دعوت قلو زکر و مالی لا
اعبد الا الذی فطرن والیه ترجعون
نه اولدی بکاکم عبادت قلدیم اول خالق که

بِجِي بَرَاتِي دَخِي سِرْبِك رُجُو عَكُوزِ اَنْزَن
 بِيكَادَرُ بُو سُو زِي اَنْزَن تَعْرِضًا سُو بِلْدِي
 وَكَنْدُ وَخُورِ عَابِدِ وَ مُؤْمِنِ اِي دِي
 عَاخِذُ سُو دُو نِي اِلَهَةَ اِنْ بُو دِنِ الرَّحْمٰنِ
 بَصِيْرًا لَاتُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا
 وَلَا يُنْقِذُوْنِي يَعْنِي تَكْرِيدَنْ غَيْرِي
 مَعْبُودِ لَرَهِي عِبَادَتِ قِلْدِيْمِ اَكْرَبِكَا
 بُو بِلَا وَ بَرِيحَتِ اِيْرَشِدِ رَمَكِ دِي سَه
 اَنْزَرِيْدِ شَفَاعَتِي بَكَا فَا نِدَه قَلْبِيَه

دَخِي

دَخِي اَنْزَرِيْجِي اَوَّلِ بَرُو دَنْ تُوْرَتَرِ مِيَه كُر
 اَنْزَن اَنْزَرِ اَيْتِي بُو نَزَرِ سِنِي اَز دِيْرِ مِشَلَر
 كَنْدُ وَ دِيْنَلَرِيَه دُو نَدَرِ مِشَلَرِ كَل
 كِيْرُو ا دِيْنِكِه كِيْرُو فُسْتَه سِنِي دِيَه كُرُو ز
 دِي دِيْلَرِ اَشْدِي اِيْنِي اِذَا لَقِيَ ضَلَالٍ مَبِيْنِ
 بِنِ سِرْبِكِ دِيْنِكِه كِيْرُو سَمِ اَشِكَا رَه
 صَدَا لَنْدَه اَو لُوْرَمِ اَنْدُ نَصْرَكِه اَنْزَرِي
 قُوْدِي دَخِي سُو لَلَرِ خِطَابِ قِلْدِي بَكِيْمِ
 اِيْنِي اَسْتُ بَرِيْتِكُمْ فَا سَمْعُوْنِ يَعْنِي اِي

رسوللہ بن سزیک رتکن ایمان کوردم
طابق اولک کر بن تکری بر بلورم
بوحیب بخارا اول کتید زکده او علی
حسته ایدی دعا قلدر کیشنا بولدی
اول وقت ایمان کتوب برتغاریه
کردی عبادت مشغول اولدی
چون رسوللری اولد زکده قصدا یلد یکر
کلدی کخلق منعیلیه رسوللری یاردم
قله نوسوزلری سولیدی اول قوم

حیب

حیب بخاری دوتکر بوینده زنجیر
دقتلر آلتدی لر شهر قیوسنه آصدیلر
بعضلر ایدر ایق آلتده اولدی لر
اول قدر دبدیلر کبر سطر طش
جفدی بعضلر ایدر بجاققلره دیوار
تقدیلر رسوللری طاشله دپلد یکر
حق تعالی اولخالده حیب بخارا جننی
کوستردی خطاب قلدی کبری انی نفس
مطمنده کبر او جماعه قورقول دنیا بلورن

قَبْلَ دُخْلِ الْجَنَّةِ قَالَ يَا بَيْتَ قَوْمِي بَهْلُوكُن
بِمَا عَفَّرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَ لِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ
يَعْنِي أَبِيدِي نَدِ اَوْلِيدِي نَسَمِ قَوْمِي بَلِيدِي
بَنِي پَارِشَاهِمِ يَا رَغْدُ غَنِي دَخِي بَنِي
اَكْرَامِ اَوْلَنْدَرْدَن قَلْدُ وُغْنِي تَا اَنْلَرْدَخِي
اِيْمَانِ كَتُورْ كَرْدِي رَحْمَتِ بُولُونِ وُجَاعَةِ
كِرْ كَرْدِي چُونِ بُوَسْرِي اَسْتَدِي لِرْ بِي
اَوْغُورْدَن طَاشِ اَوْشُورْدِي لِرْ دِيورْدَن
اَسْغَه اَتْدِي لِرْ اَوْلَدُورْدِي لِرْ اَوْلِ اَتْدِي لِرْ

الهي

الهي قَوْمَهُ دَخِي هِدَايَتِ وَيْرِيْمَانِ رُوْدِي
قَلْ دَرْدِي تَا جَانِي جَقِيْبَه بُوَسُوْرِي
سُوْبِلِرْدِي حَالِ حَيَاتِنْدَه دَخِي حَالِ
صَافْتِنْدَه دَعْوَتِ نَصِيحَتِ تَرَكَ اَمْتِدِي
اَوْلِ قَوْمِ كَا جَنَاقِلُورْدِي زِيَاكَه اَوْلِيَا
اَللّٰهُ دَه كِنِ اَوْلَمَزْتِكُمْ بِيغْدِرْ عَلَيْدِه السَّلَامُ
اَحْدَغْرِ اَسْنِدَه مُبَارَكَه بَاشِي يَا رْدِي لِرْ
وُبَارَكَه دِشِي جِقَارْدِي لِرْ جِنَالِرْ قَلْدِي لِرْ
اَوْلِ اَبْدَرْدِي اَللّٰهُمَّ اِهْدِنِي قَوْمِي

الهي

فَاتِمُّمُ لَا يَعْلَمُونَ بِعَنِي هَدَايَتٍ وَيُرْقَوْمُهُ كِم
بُوجَخَارِي كِم بَجَا قَلْوَزْ كَر بِلِيدِ كَلَرِي
اِيچُونْدُر اَكْر بِلِسَلَر بُو جَخَارِي قَلَز لَرِي
كِر وَا سُون بَا شِنَه بَا شِنَه كَلَا لَوْمُ
چُون جَبِي بَخَارِي اُولْدِيلِر حَق تَعَالِي
جَل جَلْوَلَه جَبْرَالِيه اَمْر اَلِي اُول
شَهْر كِ اِيكِي كِنَار نِدَه طُونْتَدِي
چَلْقَه دِي بَر صِيحَه قَلْدِي قَوْمُ سِي هَلَاك
اُولْدِي نِي كِم قُرَانَه خَبَر وِي رَدِي

وما انزلنا

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جَنْدٍ مِنْ
السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ بِعَنِي أَنْزَلْنَا
حَبِيبَ تَجَار قَوْمِنَه كَنْدُ وُودَنْ صُكْرَه
بِر لَشَكْر زِي اَبْر كُوكُوت لَشَكْر اَبْر كُوكُوت
كَلَا يِقْدُر لَشَكْر اِحْتِيَاجِمِر يُو قَدْر
بِر سُو رِسِيك بَر لَه اُول دُو شَمُو مُرِي
هَلَاك قَلْبَه قَار رَز اَنْطَا كِيَه قَوْمِي
بِر صِيحَه بَر لَه هَلَاك قَلْدُ قَكِه اِنْ كَانَتْ
اِلَا صِيحَه وَاحِدَه فَا ذَاهِم خَامِدُونَ

دَکَلْدِي اَوْلَ عَقُوْبِيْکُمْ اَوْلَ قَوْمِه اِيْرشِدِي
اِلَّا بِرِصِيْحِه اِيْدِيْکُمْ جَبْر اِيْلَ قَلْدِي نَاکَا ه
اَوْلَ قَوْمِ اِسْتِدْبَلْ هَلَاک اَوْلَد بَلْر

يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ
إِلَّا كَانُوا بِهِ سِنِينَ وَمَنْ آتَى حَسْرَتٍ غَاصِيَةٍ
قَوْلَهُ قِيَامَتَهُ رَسُولِي يَكُونُ لَدَى قَلْبِي يَحْيُونَ
كَيْ هَبَّجَ رَسُولَ كَلْدِي اِلَّا اَنْلَرِي اِسْتَهْزَا
قَلْد بَلْر قِيَامَتَهُ چُونِي سَبِيْمَان اَوْلَكْر
فَاِيْدَه قَلْبِيَه اَلْمَرْبُوْا كَمْ اَهْلَكْنَا

قبلهم

قَهْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ اَنْتُمْ اِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ
كُوْر مَدْبَلْرِي نِيْحَه قَوْمَلَرِي هَوَاك قَلْدَف
بُنْدَرَنْ اَوْلَكْدِيْن قَوْمِي كِتْد بَلْر اِيْرِيْق بُونَلْر
بَسْكَادُوْمَزْ كُرُوْا نَ كُلُّ مَا جَمِعَ لَدُنَا
مُحْضَرُونَ يَعْنِي دَکَلْدَر اِلَّا جَمِيْع بِيْزَمْ
قَا تَمْزُوْه جَمْع اَوْلَه لَمَّا تَخْفِيْضْلَه اَوْقَنْسَه
قَدْ مَعْنِيْنِه اَوْلُوْر مَا زَانِد اَوْلُوْر
يَعْنِي وَقَدْ كُلُّ مَا جَمِعَ لَدُنَا مُحْضَرُونَ
تَحْقِيْقُ كُلِّ مَخْلُوْقَاتٍ جَمْعُ اَوْلُوْب

قاله

بِزَمِّ قَائِمَةٍ حَاضِرٍ أَوْ لَا لِرُخَيْرِ دُنْ شَرِّ دُنْ
نِيحْمِ قَلْدِ بِلِرْ جِرَاسِنِ بُولُورِنِ كِمِ بَغِيْمِ بِلِرْ
حَضْرَتِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوْرِدِي
مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا سَيِّئَةٌ رُبَّمَا لَيْسَ بِنِيَّةٍ
وَبَيْنَ اللهِ تَرَجُّحَانِ فَيَنْظُرُ أَيْمَنَهُ فَيَلْوِي
إِلَّا مَا قَدَّمَ مِنْ عَمَلٍ وَيَنْظُرُ تَلْفَاهُ وَيُوجِّهَهُ
فَلَوْ يَرَى إِلَّا النَّارَ حَدِيثٌ تَعْنِي بُوْدُرُكِهِ
سُزَلِرْدُنْ هَبْجِ كَسْتَهْ قَلْبِيهِ إِلَّا تَكْرِي
تَعَالَى أَمَا سُؤْبَلِيهِ أَوْلَ حَالِدِهِ أَنْوَكَلَهُ تَكْرِي

تعالی

تَعَالَى أَرَأَيْتَهُ تَرَجُّحَانِ أَوْلَهُ تَرَجُّحَانِ
أَوْلَهُ صَاغِيَانِ بِنَانِدَهْ بَقَهْ كَذُوْا عَمَلِنِ كُوْنِ
قَرَشُوْسِنَهْ بَقَهْ صَمُوْا أُوْدِيْنِ كُوْنِ أَوْلِ
وَقَيْتَهْ تَكْرِي تَعَالَى قَوْلُورِنَهْ بَشِشْنَهْ
سُؤَالِ قَلَدِ أَوْلِ بُوْنِ سُؤَالِ قَلَدِ
عَمْرُوْكَ نِي يَزِدَهْ قَائِي قَلْدِكَ اِيْجِي
يَكْلُوْا كُوْكَ نِي يَزِدَهْ چُوْرْتَدِكَ أُوْجِي
مَا لِكِي نَدَنَ كَسَبِ اِنْدِيْكَ دُرْدِيْجِي نِيَهْ
خَرَجِ اِنْدِيْكَ بَشِيْجِي بَلْدُوْكَوْكَلَهْ نِي عَمَلِ اِنْدِيْكَ

بَرِيْرِدَه دَخِي اَوَّل مَا يَسْئَلُ الْعَبْدُ يَوْمَ
الْيَوْمِ مِنَ النَّعِيمِ اَنْ يُقَالَ لَهُ اَلَمْ نُنْصَحْ
جَسَدَكَ اَلَمْ نَزُوْلِكَ يَعْنِي نَسْنَه كِه
صَوْرِيكُوْر قِيَامَتَه بُو اَوْلَكِم تَوَكِي تَنْدُرْسْت
قَلْبِكُمِي اِسْتِي كُوْنَدَه صَوْق صَوْبِكِه قَنْدُر
مَدَقِي شَيْخِ اَبُو الْحَسَنِ نُوْرِي بَر كُوْن
وَعَظْمِ اِيْدُرْدِي حَقِّ تَعَالَى تَوَلَّوْلَرْدَن قِيَامَتَه
بِحْجَه دُرُو اَسْوَالِ قَلْبِيْر بِيَانِ اِيْدُرْدِي
شَيْخِ شَبَلِي رَحْمَةِ اللّٰهِ عَلَيْهِ مَسْجِدِ اَوَّل كُنْدَن

كجردی

كجردی دُوْرْدِي دِ كَلْدِي اَيْتِي اَي شَيْخِ
خَلَوْتِي اَكْتَدَه فُوْر فُوْمَه كِه حَقِّ تَعَالَى
چَوْقِ سُوْالِ قَلْبِيْر هَمَانِ اِيْجِي سُوْر سَلْبِيْر
اَيْتِيْر اَي قَلُوْمِ بِنِ سَنِكَلَه اِيْدِمِ سَن
كِيْمَكَلَه اِيْدِكِ شَيْخِ اَبُو الْحَسَنِ نُوْرِي
بُو سُوْرِي اَشْتِيْدِي دُشْتِي اَصْتِي كِيْدِي
چُوْنِ كِرُوْ اَعْقَلِي بَاسْتِنَه كَلْدِي اَيْتِي بُوْنَدَن
دَخِي مَخْتَصِرُ سُوْالِ اَوْلِيْس كِه مَا غَرَك
بَرْتِكِ الْكَرِيْمِ يَعْنِي نَه نَسْنَه سَخِي مَعْرُوْر اَلْبَدِي

اول کريم پادشاهک طاعت قلدک
 حضرت اميرالمؤمنين علي رضي الله عنه
 چون بوايت او قوردي الهي عترتک
 بجهلي بقم المعصيت دردي يعني سکا
 مغرور ايلين معصيت يراق لغين بلدکدر
 ابو کعب وراق ايتدي اگر الله تعالی
 قيامته بکام صور رسه ما عترتک
 برتک الکريم بز ايدم يعني سنک کرمک
 مغرور ايتدي کوراسوز باشنه کلام لوم

چون

چون حق تعالی اصحاب قدير وقته سني بيان
 قلدي تا کم صکره کلندر عذرت الا لکنکرتک
 وحدايتنه اقرار ايلبر بوايتي ويريدي
 وايتکم الارض المينه احبناها واخرجنا
 منها حيا فینه یا کون نکرک برکينه
 دليدر انله اولوي دري قلدق دخی
 اندن دانلر جقر دق يعني برودک کيه
 اول دانه کريده کور جعلنا فيها جنات
 من جميل واعناب وبقينا فيها من العيون

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا
 لِيُشْكُرُونَهُ دَعَى حَقْرَهُ يَرُدُّه جَسْمَكَ تَاك
 اِحْد و اول مزكور بسنا نلردن بيلر دعي
 اول طعا ملد نك الكريهه دوزر لر
 بجز كبي جاير كم ما نافية اوله يعنى
 بومذ كوز نعمتلى كندا ولردوز مدي
 انلر و كچون بس شكر ايلز لر دي نعمتم
 بوايت د ليلدن اكي نسنه بلكه تكرينك
 بركنه دعي قياست كونته زيرا كه

برفروتن

قَرُونِش بِي بِهَارِ بَعْمُورِ بِلَه حَيَاتِ بَفْتَلُونِ
 ترو اتازه اولوز كوز فصلنك قوردوب
 اولوستا سندن اولوز دكلدر كه
 اكا كيمسه مانع و معارض و لنز يفعل الله
 مايشاه و بحكم ما يربيد ندر كرسه انلر
 و نه ديلرسه حكم ايلر و زير يوق شريك
 يوق وهو الواحد القهار دعي كل شئ له
 اية تدل على انه واحد دعي بيري رسهرى
 زحمتندن بهار فصلنك جانته تر ياق

ایرشده و رب دري قلد و غواد ليدد قياسته
 اولو کري ديري قلد و غنه ننگم پيغبر حضرت
 صلى الله تعالى عليه وسلم بوور ما اشبع
 الربيع بالنشور يعني بهار فصلني قياست
 کوننه بکرتد و کي برقاج و جهلن در
 بروجه بودر کم يرا التند عني نباتلر
 بهار فصلنده ظهور کلور قياست کوننده
 دفي يرا التند کي اولور خزينه لر يريوزم
 کلور ننگم حق تعالى بوور و آخرجت

الارض

الارض اتقالها بروجه دفي بودر کم بهار
 فصلنده بعضلر رحمتده اولور بعضلر
 راخذده اولور قياسته دفي بعضلر
 جسته كيروب راحت اولور بعضلر طوي
 كيروب زحمت و عذابده اولور کر
 بروجه دفي بودر کيم هر کيم قش کوننده
 ياييس طعام سبه بهار فصلنده التند
 جرب کوجده تر طعاملر اولور هر کيم
 دنياده شهوة اويوب و سبهها و طعام

بِسْمِ قِيَامَتِ كُونِدَه عَذَابِ حِسَابِ
خَوَلَقِ حَاصِلِ اَوْلُو بَرِ وَجْهِ دَعِي بُودَرِ كِم
بَجَلِ نَحْوَمِ صَحَابِ اَكِن اَكِرْ كَرِ زَحْمَتِ
مَشَقَتِ جَكِرْ كَرِ بَهَارِ فَصْلِنَدَه اَنْتِ اِيْرَشُوْر
خَرَابِ اَوْلُوْر يَا جَكِرْ كَرِ بَرِ يَا مَلِكُوْر اُوْرُوْر
دِيْنِيَادَه دَعِي بِيْجَه كِشِيْلُوْر طَاعَتِ تَحْوِيْنِ
اَكِرْ زَحْمَتِ جَكِرْ كُوْنِدَرِ اُوْرُوْر جِ طُوْسُوْر
بِيْجَه اِيْرْتِيْ دَكِن نَهَارِ قَلُوْر قَطِيْعَتِ
بِلِيْ اَسْرُطَاعَتِ اِكْتِيْ مَعْصِيْتِ جَكِرْ كَرِ سِي

يا كافر

يَا كَفْرُ طَلُوْسِيْ هِبَاءِ مَسُوْر اِيْدَرِ نَعُوْر
بِاللّٰهِ مِنْ ذَلِكِ بَرِ وَجْهِ دَعِي بُودَرِ كِم بَهَارِدَه
شِمَالِ بِلَكِرِيْ اَسْرُ وَصَبَا بِلَكِرِيْ اَسْرُ
يَكِمَه فَايِدَه وَكِمَه صَرُرِ اِيْدَرِ قِيَامَتِ
كُوْنِدَه دَعِي سَعَادَتِ بِلَكِرِيْ اَسْرُ وَشَقَاوَتِ
بِلَكِرِيْ اَسْرُ كِيْ سَعَادَتَه اَوْلَا شُوْر وَكِيْ
شَقَاوَتَه اَوْلَا شَرِ بَرِ وَجْهِ دَعِي بُودَرِ كِم
تَنْبِيْ اَعْجَبْ كِم قِيْمِ كُوْنِدَه قَرُوسَه بَهَارِدَه
اَعْجَلَرِ نِيْشَارِ دَعِي وَفِيْتِ اَوْلِ عُرْيَانِ قَلُوْر

قیامتہ غائب عبادت خلعتن کیون
عبادت تاجن اورندو غنی وقت شونلر کیم
طاعت آغاچی بعصیت قانتک قورمشدر
عبادت یمسندن محروم قلوب یدر غندن
غیران الوبه رسوائ اولور بیت
خوش بوده گر محک بخر به اید بیان
تاسیه روی شوده هر که دروغش باشد
بر وجه دخی بودریم بهارده اکتلر حاصل
اولوروغنی وقت اکتلر اکتلر بشیمان

اولور

اولور بر وجه دخی بودریم هر کیم نه اکتی
انی کورر قیامتده دخی خیر اکت
خیر کورر شر اکت شر کورر الدنیا
مذرعه الاخره بر وجه دخی بودریم
بهارده یر یوزنده قزید بسئل صروا اف
کوک حج کلر ظاهر اولور قیامتده اخلد صر
ویقین ورضا و توکل و خوف و رجاء و شوق
و کفر و نفاق ظاهر اولور پس وجه کور
بزله بهاری قیامت کوننده بکرتدی کم

حَقِّ تَعَالَى وَآيَةَ الْأَرْضِ الْمَيْتَةِ أَحْيَيْنَاهَا
 دید و کج بوسوزه ایشا رتدر سبحان کرد
 خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا قَمَا تَنْبُتُ الْأَرْضُ
 وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ مَلَكًا
 تَكْرِيبًا بِرَتَدِي دُرْلُوا دُرْلُوا جِضَلَرِي
 اَوْلَ سَنَسَلَرِي نِكَمِ يَرِ بُوْرَزِ دِي اَنْلَرِدِي
 اَنْكُ نَضَسُ لَرِنْدِي دُرُوخِي اَنْلَرِدِي كِي
 هِيَجُ بَلِيَزِي كِي نَلَرِي اَنْمَشِدُرِي بَرِدِي وَكُوَكِي
 وَطَاعَلَرِدِي وَدِكُوَرِدِي اِمَامُ وَاحِدِي

تفسیرند

تفسیرند آید تکریم تعالی بیک دُرْلُوا
 جَنَّاوَزِ بَرَا تَمَشِدُرِ اَلْبُوْرِي دِكُرِدِي دُرْت
 بُوْرِي قُرُوْدِي هَرِ بَرِيكِ صُوْرَتِ بَرِ بَرِيه
 بَكْرَمِ اَوَاوَرِي دِي بَكْرَمِ لَعْنَلَرِي
 لَعْنَلَرِيه بَكْرَمِ نِيكَمِ بُوْرَزِ حَقِّ جَلِّ وَعَلَا
 وَخِلَافِ السِّنِّكُمْ وَالْوَالِيكُمْ دِي قُوْسِي
 بَرِ بَرِيه جِفْتِ بَرَانْدِي كُوْنَشِي اِيْلِه جِفْتِ
 بَرَانْدِي دُنْيَايِ اَخِرْتَلِه جِفْتِ بَرَانْدِي
 طَهْوِي اَوْجَاغَلِه جِفْتِ بَرَانْدِي جَانِ سَلِه

جفت برآندی کفری ایمانله جفت برآندی
صحت مصله جفت برآندی علم جملله
جفت برآندی کچه کوندزله جفت
برآندی بو مو جفتلری یاردن نزد دور
زوجدن و والد دن ویرا لشدن
و شریک دن بریدر وضا لایقون دخی
سنلر برآندی کمد و دن غیری کسنه
بلر اخبارده کلشدن ک قاف طاغندن
بشقه یمش قاف داعی کبی طاع واردن

اول

اول طاغردن آکار و ابراق بر واردن
اول برده بریدر لو مخلوق واردن انلر ادھی
بلورن ادم انلری بلور حکایت پیغبر
حضرت صلی الله علیه وسلم ایدر بعوجه
جقد و عجم کجه قاف داعی اردنک بر شری
کوردن ایچی دولو ادھی چون بنی کوردیلر
ایندیلر شکر اول تکریم سنی بن
کوسنردی ددیلز اندن بکلا ایمان
کوردیلر بن انلر شریعت اوکرتدوم

انڈن آیتدُم کہ نہ قوم سزا آیتدیلر بنی اسرائیل
قومندہ نون چون موسیٰ علیہ السلام
وفات آیتدی بنی اسرائیل آراسیندہ اختیاف
واقع اولدی فسق و فساد ظاهر اولدی
پیغبر لری اولدردیلر بر ساعتک
فرق اوج پیغبر شهید آیتدیلر انڈن صکره
یوز اون ایچی عابدی صورتدیلر امر معروف
قلدیلر اول کون ایچیندک انلری دخی
قر دیلر چون فساد آیتدی بز انلرک

اراسندن

اراسیندن جقدیق ذکر کنارنه کلدیک
حاجت دلدک حاجتمز قبول اولدی
یریا زلدی اشغ کچدک بریحی بیل برالتدک
قلدق الله تعالیٰ زرقری آسک آتمدی
انڈن صکره اوش بوند جقدیق موسیٰ
علیه السلام بزه ایلد وصیت قلمشدیک
شزلردن هر قنفرکم اهر زمان پیغبری
محمد المصطفیٰ صلی الله علیه وسلم
ایرته سز بیخ سلمو ابریند فوره سزدید

۴۶
اِنْفَا قَلَه وَا رُو رُز دُو شَرُو رُز كَرَا اَوْلَدِ قَه
كُو رُو رُز اَيْتِم سِرِيك طَوَارِكُو اَوْلُو رِي
اَيْتِي لُو اَوْلُو رِي اَيْتِم يُو رُز كَرَا اَوْلَدِ قَه
كُو رُو رُز اَيْتِم صِلَا رِي كُو رُو رُز بَكْرِي نِيك
بَكْرِي صُرُو اَيْتِم بَكْرِي كُو رِي بَكْرِي نِيك
صُرُو رُو اَيْتِم اَوْلُو م تُو رُو م سِنْدَن
اَيْتِم سِرُو اَوْلُو م چُو اَوْلُو رِي اَيْتِم يَلُو
بِيك يَلُو بَرَا دَرُو اَوْلُو رِي اَوْلُو رِي اَوْلُو رِي
نَدْر عَيْب عَالِمِنَه دَرُو اَوْلُو اَوْلُو لَرِي وُرُو رُو

بَكْرِي

۴۷
تَكْرِي دَن غَيْرِي كِي مَسَه بَلِي تَفْسِير كِي تَرُو اَيْتِم
عَالِم عَيْبَه دِي بَرُو وَا كُو طَرُو طَا غَرُو دَرُو كَرُو
وَعَرَشَلُو وَا كُو سِي لُو وَا يَلُو وَا كُو نَشَلُو وَا دَرُو
بُو عَالِم اَنِيك قِي تَه دَرُو قَا تَه بَرُو قَطْرَه
مِقْدَارِي كِي دَرُو بِي تِ اَسْمَان هَسْت
دَرُو اَيْتِم جِهَان كَار قَرْمَا يِي اَسْمَان
جِهَان كَار دَرُو رُو حُ بَسْت وَا بَالَا هَسْت
كُو هِي لُو بَلِي دَرُو رِي اَهَسْت حَكَا يَت
بَغْبَرِي لُو اَصْحَابِنَدَن بَرِي وَا نَات اَيْلَدِي

پيغمبر حضرت عليه السلام انك نمازین
 قلدی جنازه سینه قبره بکه واروی
 دفن ایلدی لر پیغمبر حضرت علیه السلام
 اوینه کلدی حضرت عائشه رضی الله عنها
 اور ووردی ان پیغمبر بله مبارک
 عما مسینه ولباسنه سوردی ایتری
 عجب که یغور دن طونگوز غم اولمشدی
 اول کون خور یغور یغور پیغمبر
 علیه السلام در حال بلدیکم عائشه

غیب

غیب یغورین کورمش ایتری ای عائشه
 باشکه نه اور ووردی ایتری یا رسول الله
 سزید مبارک عما مکر ایتری اول
 سبیدن کوز کدن بزده کور وولش
 غیب یغورین کورمش سن غیب عالمده
 دخی یغور کر و بولش واردر که حاضر
 بلور کر بیت غیب بری و ابی دیکرست
 ایمان و افتاب دیکرست نایدان
 الا که بر خاصان بدر باقیانی اللبس

مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ وَمَا لَا يَعْلَمُونَ بُوَكَّهَ إِشَارَتُهُ
 وَأَيُّهُمْ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمُ
 مُنْطَلِقُونَ دَفِي دَلِيلُهُ تَكْرِيهًا بِرَبِّكَ مَه
 بُوَسِّنَهُ أَنْ لَمْ يَكُنْ كُونُ ذِي جِقَارٍ وَرِز
 نَا كَاهُ قَرَّةٌ قَوْدَةٌ فَلَوْ لَمْ يَعْنَى نُورِي رَائِل
 فَلَوْ رَزَّ بَسْ مَعْلُومٌ أَوْلَدِي كَيْفَ أَصْلُهُ
 كُونُ ذِي فَرَعِدَةٍ سُوَالٌ أَلَا صَوْرَتُهُ
 كَيْفَ مِي كَرُّ كُونُ ذِي يَكْرُ جَوَاب
 كَيْفَ يَكْرُ زِيَارَةُ كَيْفَ أَوْجَاعُ دُنْدُرُ

کونز

كُونُ ذِي صِلُو دُنْدُرُ خَبْرُهُ كَلْبَشْدَرُ كِه
 أَوْجَاعُهُ هَمْ ظَلَمْتُ وَارِي هَمْ نُورُ وَارِي
 ظَلَمْتُ جَمْعُ أَيْلِدِي كَيْفَ أَنْزَنَ يَرْتَدِي أَوْجَاعُهُ
 ظَلَمْتُ قَالَمْدِي طَمُودَهُ دَفِي هَمْ ظَلَمْتُ وَارِي
 هَمْ نُورُ وَارِي نُورِي جَمْعُ أَيْلِدِي كُونُ ذِي
 أَنْزَنَ يَرْتَدِي طَمُودَهُ نُورُ قَالَمْدِي بَسْ كَيْفَ
 أَوْجَاعُهُ دُنْدُرُ أَوْجَاعُهُ جَمْعُ كُونُ ذِي
 طَمُودُهُ صِلُو دُنْدُرُ جَمْعُ كَيْفَ يَكْلُوكُنْه
 بَرْدُ لَيْلِ دَفِي بُوَدُّرُ كِه اسْتِنْفَازُهُ مَحَلْدُرُ

عَيْبِلَر اَوْ رُجْحِي دُر اَتَا كُونْدَر مَعْصِيَت
 حَجْدَر پَرْدَه بِر حَيْدَرُ الْكَلِيلُ لِلْغَاثِ شَقِيَن
 سَتْر نَالِيَت اَوْ قَاتَهَا تَدُوْم دَحِي بُرْدِيلْدَر
 كِيْجَه عَارْفَلَر بَا زَار كَا حِجْدَر بُرْدِيل
 دَحِي بُوْدَر كِيْم اِبْرَاهِيْم بَغِيْبَر عَلِيْهِ السَّلَام
 خَلْعَت سَر اَيْنَك بُنُوْت خَلْعَتِي كِيْجَه
 كِيْدِيْكَ فَلَاجِر عَلِيْهِ الْكَلِيلُ رَاي
 كُوْكَبَا يُوْنُسُك لَسْبِيْح زَمَن مَسِي
 كُوْكَ اَعْدُوْعِي فَرِشْتَلَر حَرْكَه كُوْرُوْ كِي

كيجه

كِيْجَه اِيْرِي فَنَادِي فِي الظُّلُمَاتِ مَوْلِي عَلِيْهِ
 السَّلَام طُوْر طَا غِنْدَه سَتْر اُولُوْ بَطَا عِي
 رُقْصَه كُوْرُوْ كِي كِيْجَه اِيْرِي وَرَاعَدْنَا
 مَوْلِي ثَلَاثِيْنَ لَيْلَه عَالَم فِي مُحَمَّدٍ مَصْطَفِي
 صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاب قَوْسِيْن
 مَقَامِنَه اِرْسِيْد كِي كِيْجَه اِيْرِي سُبْحَانَ
 الَّذِي اَسْرَى بَعْدِي كَيْلَا بَيْت اِيْ شَيْب
 جُوْمَن اَز تُوْرُوْر خُوْد يَاقْتَه اَم تَارُوْر
 قِيَامَت بَدَمِي فِي بَلْغَتِ بَغِيْبَر عَلِيْهِ السَّلَام

بُورِ دِيكِمِ اِنْ فِي الْاَيْلِ سَاعَةٌ لَا يُوَاقِفُهَا رَجُلٌ
سَلَّمَ لَيْسَلُ اللهُ خَيْرًا تِلَا اَعْطَاهُ اِيَّاهُ وَذَلِكَ
فِي كُلِّ لَيْلَةٍ يَعْنِي بَدْرُ سِتِي كَيْجَدَه بِرِ سَاعَتِ
وَارْدَرُ قَنِي مُؤْمِنِكِرِ اَوَّلِ سَاعَتَه مُوَاوِفِ
كَلَسَه تَكْرِيْدِيْنِ نَه حَاجَتِ دِلِرَسَه مَقْبُولِ
اَوَّلُورِ اَوَّلِ سَاعَتِ هَرِ كَيْجَدَه وَاوَرْدَرِ
دِي سَيِّغْبَرِ حَضْرَتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بُيُورِ دِي
كَيْجَنِكِ اِكِي بَحْشِي كَجَسَه بُيُجَشِي قَلَسَه
بِرِ فَرِشْتَه دُنْيَا كُوْنَه اَزِنْدَا اَوَّلُورِ كِرِ

هَج

هَجِ حَاجَتِ دِلِرِ كَيْسِي وَاوَرْدَرِ كِرِ حَاجَتِرِ رُوَا
اَوَّلُورِ عَنِي وَفِي دَرِ دِي بُيُورِ دِي سِرْبَرِ اَوَرْدَرِ
اَوَّلُورِ كَيْجَدَه دُوْرُقِي يَعْنِي طُوْنِ نَمَازِيْنِ
فَلَقِي كِرِ اَوَّلِ سِرْدَرِ اَبَلُو اَكْنِ صَاحِبِ عَادَتِرِ
دِي سِرِي تَكْرِيْبِي يَقِيْنِ فِلِدِرِ كَسَا هَلَرِ
كَفَارَتِرِ دِي بُيُورِ دِي كَيْجَدَه طَاعَتِ
قَلَسَه دِي سَيِّغْبَرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَيْجَدَه اَوَّلِ
قَدَرِ طَاعَتِ قَلُورِ دِي كِرِ نَمَازِدَه طُوْرِ مَقْدَرِ
مُبَارَكِ اَيَقَلَرِ سِرْدَرِ صَحَابِلِرِ اَبَرِ دَرِ

یا رسول الله سدا جیش کنا هک
کجلا کنا هک بر لغشیدر بچون بوقدر
رحمت جکر سن در کردی پیغمبر علیه
السلام ایدردیک طوتایم کنا هم بر لغشیدر
اخر شکر من قنی دردی اولدی پیغمبر در ایله
دیجلا بزم حالمز نجده اولور ای کجه
غفلتله کجور نلر وای کوندری معصیتله
صایع قنلدر بلو کوز که ایکی در لوا طایفه
اوده نایمز بری کجلا رده تکر و تکر

قور قوسندن

قور قوسندن کوز یا شین د و کتلر بری
غزاده کوز جلاک ایدنلر اگر غز اولنده
کوز جلاک اکدن کلمزه ساره باری
کجلا رده نفسکله غز ایلمک غزای
اکبر در و الشمس تجری مستقر لها
کونش نور تا قرر کا هه دکن بلیک
کونشک او جیوز التمش منزلی واردر
یوز سکسن منزلی قشده یوز سکسن
منزلی یازده کونش هر کون برندن

طَعْنُ تَا قِيَامَتَهُ دَكْنِ كِه مَنَارِلِ تَمَامِ اُولُوْر
زَنِيكُمْ يُوْرُوِي رَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ
اَوْجُوْزِ الشَّمْسِ مَعْرُوْبَهُ دُرُ اَوْجِ يُوْرِ الشَّمْسِ
دَشْرِقَتِه دُرُ هَر كُوْنِ بَرِيْدَن طَعْنُ وَبَرِيْدَن
دَوْلُوْرُوِي بَرِيْلَه تَمَامِ اُولُوْر كِرُوَا
اَوَلِنْدَن بَشَلَه تَا قِيَامَتَهُ دَكْنِ ذَلِكِ
تَقْدِيْرِ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ بُوَيْلَه اَوْلَه وَعِنِ
اَوَّلِ غَايِبِ دَا نَا تَكْرِيْمِيْرِ تَقْدِيْرِ دُرُ
قَوْلِكِي مَضْحِي تَمَامِ اَوْلَا خِيْجُوْن

بعضر

بَعْضِرْ اَيِدُرُ مَسْتَقَرِّ شَمْسِ قِيَامَتَه دُرُ
چُوْنِ قِيَامَتِ فُوْجِه كُوْنَشْ بَرَادَا وَه قَرَارُ
قَلَه اَيْرِقِ يُوْرُوِيَه نُوْرِي كِيْدَه بَقْعَه اَوْلَه
نَكْرِي تَعَالِي يُوْرُوِي اَوَا الشَّمْسِ كُوْرَتِ
بَعْضِرْ اَيِدُرُ مَسْتَقَرِّ شَمْسِ عَرْشِ الْمَلِكِ
دُرُ نِيْكُمْ رُوَايَتِ قَلِيْدِي اَبُو ذَرِّ عَضَارِيْدِن
رَضِيَ اللهُ عَنْهُ اَيِدِي بَر كُوْنِ رَسُوْلِ
عَلَيْهِ السَّلَامُ قَانِيْدَه اُولُوْر مَسْتَقَرِّ
كُوْنَشْ طُوْلُوْنِي كِي بَغِيْبَرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

قَاتِنْدَ اَوْتور مُسْتَدِم كُونش طُولُونِي
بِيغْبِرْ عَلَيْهِ السَّلَام اَيْتِي بِلَا بَا ذَر
بُلور مُسْتَدِم كُونش قَنَك كِدَر اَيْتَدِم
تَكْرِي بُلور دَخِي اَنِك رَسول بُلور
رَسول عَلَيْهِ السَّلَام اَيْتِي تَجَانِكُم كُونش
طُولور عَرشِ التَّه وَا رَزَّ اَنَدَه سَجْدَه اَبَر
تَاد وُسْتور اَوْلَجَه مُسْتَقْدَسْمِس اَوْل
مَوْضِعْدَر جُون دَسْتور اَوْلور كِرُوا
وَا رَزَّ سَشْرِ قَدْن طُولور جُون يَر يُون سَنَك

بعصيت

مَعْصِيَت جُوق اَوْلَه وَسَنَاد ظَاهِر جُوق
اَوْلَه اَمْر مَعْرُوف نَهِي مُنْكَر كُوتُرُوكَه كُونش
التَّه سَجْدَه قَلُور كَن بَر كِيَجَه مِقْدَار
دَسْتور كَلِمَه اَي دَخِي اَنَدَه وَا رَكِي
سَجْدَه قَلُور دَسْتور كَلِمَه اَوْل جَنَك
اَوْلح كُون مِقْدَارِي اَوْر نَلْغِي اَوْلَه مَسْجِدَه
يَعْنِي دُون نَمَارِيَن قَلِنْدَر بُلور لَر غَاوَلْدَر
اَنْدَرَن بِي خَلْدَر دَر دَر كُر اَوْل مَسْجِدَه كُر
اَو يَا نَلْر اَيْدَسْت اَلَا لَر هَمِيَشَه وَضِيظَلَرِيَن

ع

آدا قَلَد صَبَاحِ اَوْلِيَّهٖ جَعَلَهُ كَوْكَبًا
بَقَلَّرَ نَيْلُ زَلَمِي يَرْوَا بَرِيْدَهٗ كُوْرُوْ اِيْدَهٗ كُر
اِيْرَاوِيْمِيْزِ كُرَا حَلُوْتَلَرْنِيَهٗ كِرَهٗ كُرْمَا زَهٗ
وَتَدَوُوْتَهٗ مَشْغُوْل اَوْلَلَر صَبَاحِ اَوْلِيَّهٖ
كُرُوَا طَشْتَهٗ جَعَلَهُ كَوْكَبًا بَقَلَّرَ كُوْرُوْ
نَيْلُ زَلَمِي يَرْوَا بَرِيْدَهٗ اِيْدَهٗ كُرْمَا زَا كَسْمِي
قَلْدَقْ يَأْتُرَانِ تَرْحِي قَلْدِيْقْ اَوْ قَدَقْ يَأِيْرِي
اَوِيْنِدُوْقْ دِيْرَهٗ كُرُوْ دَرُوَادُوْرُوْ اَكَا نَكُرُوْ
اِيْدَهٗ كُرُوْ كُرُوَا خَلُوْتَهٗ كِيْنَهٗ كُرُوْ بَرُوْمَا نِ

دخی

دَخِي وَضِيْفَلَرْنَهٗ مَشْغُوْل اَوْلَلَر كُرُوَا جَعَلَهُ
كَوْكَبًا بَقَلَّرَ كُوْرُوْ كُرُوْ نَيْلُ زَلَمِي يَرْوَا بَرِيْدَهٗ
اَوْلَلَر وَقْتِيْنِ بَلَلَر كِيْمِ قُوْرُقُوْقَلَرِي كُوْت
كَلْمِيْشِ اَنْدَرْنِ بَرِيْر كَرِيْنَهٗ خَبَر اَيْلِيْلَر مَسْجِدِ
كِرَهٗ جَعَم اَوْلَلَر زَارِي قَلُوْبِ اَغْلَشْتَلَر كِيْمِيَهٗ
نَيْلُوَارَلَر چُوْنِ اَوْجِ كِيْچَهٗ مَقْدَارِي اَوْلَهٗ
حَقِّ تَقَالِي جَلْ جَلُوْ كِهٗ كُوْنَشَهٗ وَاِيَهٗ
اَصْر اَيْلِيَهٗ كُرُوَا مَغْرِبَهٗ وَاِيْرَا مَغْرِبِيْدَكْ
طُوْغَاكْ دِيُوَا مَر اَوْلَهٗ كُوْنَشِ وَاِيْحِي

اغسلتكم بلكم قيامت يقين كلستد
انلكم زاري فلوب اغسلتكم تكريم
يلوارك انلرين زاري لغندن سموات
اهلي وعرش كورن فرشتههد اغسلتكم
اي وكونش مغربن طوعلردغي مناديلر
ندا فللكم ات الشمس والقمر قد طلع
من المغرب انذن خلوق كوك بقوب كورلر
كه اي وكونش مغربن طوعلردغي مناديلر
ندا فللكم اي وكونش قيصه اولكر

نوري

نوري كيش اكي برارايه كلش نيكي حق تعالي
بوردي وجمع الشمس والقمر دنيا اهلي اغسلتكم
زاري قللكم صاحبلكم اغسلتكم غي فائده
قله انا عاصيلر اغسلتكم غي فائده قليمه
بلكم حسرتلري زياده اوله چون ايله
كونش كوك اورناسيندك اريستلر خبر ايل
عليه السلام كله قناديله كرواد وندوه
مغربه الله مغربك برقيو وارد در توبه
قبوسي ديركر اول قبونك ايبي تيمش

يُولَدُ رَيْبَهُ كَوْنُشْ أَوْلَ قِيُودُنْ طُولُ كُنُورِ
أَنْزَنَ أَوْلَ قِيُوبِي بَغْلِيلَرَ أَيْبِقِ تَوْبَهُ قَبُولِ
أَوْلِيَهُ أَنْزَنَ أَيُّ وَكُونُشْ هَيْبَتِكِهِ كَيْبِي
مَشْرِقِدِنْ طُولُ غُرْمَعْرِ بَدَنِ طُولُ غُلُونَلَرِ
أَنْزَنَ صُكْرَهُ أَرْزَمَانِ كَجَهْ قِيَامَتُ قُوبِي
وَالْقَمَرُ قَدَّرْنَا هُ سَنَازِلَ حَتَّى عَادَ كَمَا
الْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ إِلَيْهِ مَنْزِلَتُهُ تَقْدِيرِ
أَيْلَدُكَ أَيْلَكُ يَكْرِبِي سَكْرُ مَنْزِلِي وَفَدْرُ
أَوْلَ مَنْزِلَتِهِ كَجَسَّهُ مُحَاقِ دُوشَرِ

هلاک

هَذَا أَوْلُ شَوْلَا سَكِي عُرْجُونِ كَيْبِي أَوْلُورِ
عُرْجُونِ شَوْلِ خُرْمَا سَلْفُونِي دَيْبَهُ
ذِي رَكِيمِ خُرْمَا سَلْفُونِي فِي كَيْبِي سَجَاةٍ تَمَامِ
كَسْمَزَلَرِ بَرِ پَارَهُ قُورَلَرِ بِلَ كَرَبِ آخَا جِي
قُورُ تَمَسُونِ دِيُو أَوْلَ بَاقِي قَتْلَهُ عُرْجُونِ
ذِي رَكِيمِ رُوزِ كَارِ بِلَهُ أَوْلَ عُرْجُونِ قُورُورِ كَيْلُورِ
نَايِي كَيْبِي أَوْلُورِ حَقِّ قَهَالِي هِدُولِ أَكْ سَتَبِيهِ
أَيْلَدِي لَا السُّنْسِنِ بِنَعْنِي لَهَا أَنْ تَدْرِكِ الْعَمْرُ
وَلَا أَيْلِدُ سَابِقِ النَّهَارِ نَهْ أَيْ وَرَدُورِ كَدِ

هلاک

کوشنده برشته کیجه واردرکه کوند زدن
 او کورده بربری زدیجه طغزلو نورلر
 تا قیامتته دکن چون قیامت یقین کله
 کسی براریه جمع اوله نیکه قرانه بیان
 قلدی ایلدی معنی ایت بو اولکه کوشنده
 یقدرکه نوری ای اوزره غالب اوله
 کیجه کله و جمیع اوقات کوندز اوله
 هیچ کیجه بو نومیه بلکه ای کیجه ایندر
 کوش کوندز ایندر دخی کوندز بو نومیه

بلکه

بلکه ای و کوش کیجه کوندز برلوا برنده
 دوزلر تا قیامتته دکن وکل فی فلک
 یسجون هر برسی این و کوشندت
 دیلد زلردن فلک کرده یوزلر بالی
 صوره یوزر کی کوشنیک جرمی یوزلر
 دنیا مقدریدر اینک جرمی التمش
 دنیا مقدریدر اگر کوشنیک نوری
 برابر اولیدی کیجه کوندز دن فرق اولد
 تگری تعالی جبرائیل علیه السلامه

امرا بیلدی ایلک نوری قنادیله سئلدی
 نوری کسئلدی اول علامتک ایلک نوزده
 وارد رزینکیم کلام مجیدنک بوزدی
 فحونا ایه اللیل حق تعالی ای دنیا کوکنه
 برانری کونش دردیجی نوکنه برتری
 هربری مقاملو انقاسنده سیر ایدر لر
 نه بوانک فلکک وارده اول بونک
 فلکک وارده چون قیامت قویه اندن
 برار جمع اولار وایه یلم انا حملنا

ذریتم

ذریتمهم فی اظنک المستحون دخی دلیلد
 تکونیک کمال قدرته اندرک ذریتمی
 کیک صفلا دغمر یعنی ذریتم اصلیم
 ادم معنی بودرکم ادمک ذریتمی
 نوح کیسنده النی ای صقلدق اندن
 صاع و سلاست جعفر دق بویتم دلیلد
 بریم کمال قدرتمن یا حور ذریتم بوند
 اسلاف معلینه دخی برابر معلینه
 بعضر ایدر مراد نوح کسی دکلر بلکه بوزمان

ذریتم

كَمِيلٍ يُدْرِكُ حَقَّ تَعَالَى أَيْدِي نِيَمٍ قَدْ رَمَتْهُ
 دَلِيلُهُ رَكِبَ لَوْ زَمَانَ خَلْقِنَا ذُرِّيَّتِي كَيْدَهُ
 صَفَلَا رِيَزِ أَوْلَى كِي السِّزِ أَيْ قَسِرَ صَوَا
 اِجْنِدَهُ يَوْمَ رُزْ أَوْ كُونُكَ يَوْمِي بَرِّ كُونَهُ
 أَلْوَرِ وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ
 دَخِيَ يَرْتَدِفُ أُنْثَى كَيْحُونَ نُوحٍ كَيْسِي كَيْ
 كَيْلَهُ زَمَانَهُ بَنْزَرَ قَنَدَهُ دَلْرُ كَرْسَهُ
 كِدْرُكُ يَا حُودَ مَعْنَى بُوَيْلَهُ أَوْلَا كَيْ يَرْتَدِفُ
 أُنْثَى كَيْحُونَ كَيْ كَيْ مَرْكَبُهُ يَعْنِي أَنْتَ

ودوه

وَدَوَاهُ وَفَيْدَهُ دَكْرُودَهُ كَيْدَهُ بَنْزَرَ قَنَدَهُ
 طَوَاغِ بَنْزَرَ وَأَنْ نَشَأُ نَغْرَضَهُمْ فَلَا صَبْرَ فِجْ
 طَعْمٌ وَلَا نَهْمٌ يُنْقِذُونَ إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا
 إِلَى حِينٍ أَكْرَدُوا لَوْ سَكَرُوا كَيْ أُنْثَى عَمْرُفِ
 أَيْلُونُ كَيْ كَيْسَهُ مَدَدُ لَرِيْبَهُ اِبْرَشَمِيَه
 مِكْرُ كَرُودِ اِبْرَدُونَ رَحْمَتِ أَوْلَا كَيْ أُنْثَى كَيْ
 عَذَابِي تَأْخِذُ قَلِيلًا وَرَبُّ أَوَا قَاتِي وَقْتِكَ
 بَرِّزَ فَايِدَهُ كَوْرُكُ اِحْلَ وَقْتَهُ دَكْنِ رَنْتِكُمْ
 بِيُورِدِي وَإِذَا فَعَلْتُمْ أَنْتَقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ

وَمَا خَلَقَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ قُلْ إِنَّمَا أَدْرَأُكُمْ مِنَ الْغَيْبِ مَا نَبُؤُا هَؤُلَاءِ أَتَى اللَّهُ الْمَلَائِكَةَ بِالْأَنْبِيَاءِ مِنْ أَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ ذَكِيمٌ
 وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَهُودِ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا قُلْ عَلَى اللَّهِ قَوْلُهُمْ
 أُولَئِكَ رَحِمْتُ بُولَسِي دِيكِرُ قَبُولِ قَلْبِ لَرُ
 دِيَسْتَلِرُ مَا بَيْنَ أَيَدِكُمْ كَلْبُ كُنَاهِرُ
 وَمَا خَلَقَكُمْ كَيْفَ كُنَاهِرُ بَعْضُ
 أَيُّرُ مَا بَيْنَ أَيَدِكُمْ عَذَابٌ قِيَامَتُ
 وَمَا خَلَقَكُمْ يَرِدُنَ جَعْفُ عَذَابُ وَمَا
 تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَاتٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا
 عَنْهَا سَعِينِ هَبْ بَرَايَتِ كَلْبِهِ

تكريرا

تَكْرِيْرُ اَيْتَلِرُنْ اَلَا اَنْلِرُ اَنْزَنُ يُوْرُ دُنْدُرُ
 دِيْلِرُ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ
 قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوا وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوا اَنْفِقْ مِنْ كُوْرِهِ
 يَسْأَلُ اللّٰهُ اَطْعَمَ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ
 مُّبِيْنٍ وَيَقُوْلُوْنَ سَيُفْعَلُ الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ
 صٰدِقِيْنَ قُلْ اَنْزِلْ اَيْتِدِلِرُ صَدَقَةٌ وَيُرْكُ
 سِنَهُ اللّٰهُ رُوْرِيْ قَلْبُ غِنْدَتِ اَيْتِدِلِرُ طَعَامِ
 وَيَرِيْ لُوْمِ اَوَّلِ كَيْسِيْكَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَيُرْمَدِيْ
 دِلْسِيْدِيْ اَكَا طَعَامِ وَيُرْمَدِيْ وَيُرْمَدِيْ

یعنی بلیز که بره تگری و بره واریگر سینه
 دخی ویرسون چون تگری سینه ویرمدی
 بز تینه ویه لوم دکل سز مگر اشکان
 صلا لته که خالقن دکل سز مخلوقن
 دیلر سز بوسوزی تلبیس وجد بر له
 دیر کردی نطقه ویر میلوم دیوا اما اصح
 بود که ان انتم الای فی ضلال بین خطا بد
 الهدن کافر لک آیدر ای کافر لرسز اشکان
 صلا لته سز از غون سولر سز صدقه

ویر میلوم

ویر میلوم دیو حجت ایلر سز سوزدن دلد کروی
 بندن دکل کدر زینا سینه دخی بن ویر دم
 سزیک مالکر حقیقتک بندن العبد
 وما یملاکه لولا چون مؤمنله کافر لک
 آیدیلر وعده که قلو سز چن اوله بیدر
 اگر کر جلد ایسکر دیر بیلر انزن حق تعالی
 جل جلاله مؤمنلر طرفن جواب ویردیگر
 ساینظرون الای صیحه واحده فاولهم
 تاخذهم وهم یخصون مستظیلر دکل

كما فرك مكر اسرافيد صححه سندن اول
 صححه اسد كرا ندن انانكر اول صححه
 ناكاه ايرشه اندر اندر خصوصتده
 ايكن يعنى بازار ايدركن برايتده دى
 بورديكه لاتانكم الا بغته كليه الا
 اكسزده كله بغير عليه السلام بوردى
 تا فى الساعه والرجل يسفى ماشيه
 يعنى قيامت اكسزده كله بركنى صوارين
 صوارين قيامت قوبه والرجل يقوه

سَعْتَهُ

سَعْتَهُ بَرَكِيَّتِي طَائِشِي قَيْمَتَهُ طَوْتُرُ كُنْ
 قِيَامَتِ قُوبَةٍ وَالرَّجُلُ يَرْفَعُ مِيزَانَهُ بِبَرَكِيَّتِي
 تَرَاوُ اَيْلَهُ اَلَّذِي كَسَنَهُ طَائِرَتِ قِيَامَتِ
 قُوبَةٍ بِبَرَكِيَّتِي اَلَّذِي لَقِمَهُ اَعْرَبِيهِ اَلْمَدِينِ
 قِيَامَتِ قُوبَةٍ فَلا سَيِّطِعُونَ تَوْصِيَةً
 وَلا اِلَى اَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ نَكُوْجِي
 وَصِيَّتِ اَيْلَكَ نَحْوُ مَجَالِ لِي اَوْلَاهِ
 اَوْلِيَيْنَهُ وَاَرْتَقَلْفَهُ دُونَ اَهْلِيْلَهُ
 وِدَاعِ اَيْلَكَ عَمَّا اِخْتَلَفَ قَلْبُهُ دُرُكُ

صُورِ أَوْجٍ كَرَّمَ حَاوِرِيَهُ لَوْحَسَهُ اِبْنِي كَرَّمَ
 اَوْرِيَهُ بَعْضُ اَيْدِي اِبْنِي كَرَّمَ اَوْرِيَهُ
 بُوْحَدِيثٍ دَلِيلُ اَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ
 رَوَايَاتُ اَيْدِي بَغْدَادِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِوَرْدِي
 مَا بَيْنَ النَّحْتَيْنِ اَرْبَعُونَ اِبْنِي نَفْحَةَ اِرْسِنَدُ
 فَرَقَ اَوَّلَهُ فَرَقَ كَوْمِي فَرَقَ يَلِي مَعْلُومٌ
 اَوْمَدِي بَعْضُ اَيْدِي صُورِ اَوْجٍ كَرَّمَ اَوْرِيَهُ
 نَفْحَةَ فَرَحٍ دَلِيلُ بُوْبُو كَا قَرَانَهُ اَوْجٍ ذَا فِي
 مَدَّ كَوْرِدُ وَايَوْمَ بِنَفْحٍ فِي الصُّورِ نَصَقِ

ونفح

وَنَفْحٍ فِي الصُّورِ فَرَحٍ ثُمَّ نَفْحٍ فِيهِ اُخْرَى اَمَّا
 اَوَّلُ كِي قَوْلُهُ نَفْحٍ وَصَقِ وَنَفْحَةٍ فَرَحٍ اِبْنِي
 بَرْدُ اَبُو سَعِيدٍ خُدْرِي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ
 بُوْحَدِيثٍ رَوَايَاتُ قَلْبِي بَغْدَادِيِّ عَلَيْهِ
 السَّلَامُ كَيْفَ اَنْعَمَ وَصَاحِبُ الصُّورِ
 قَدَّ النَّقْمَةَ وَاَصْفَى سَمْعَهُ وَحَنَّا جَهْتَهُ
 يَنْظُرُ مَتَى يَوْمَ بِالنَّفْحِ مَعْنِي بُوْدَرِكِيمِ
 بِنَجْهٍ تَنْعَمُ قَلْبِي بِنَجْهٍ حَيَاتَرَنْ كَدَتْ
 اَلَا يَمْكِي صُورِ اِبْنِي صُورِيْنَ اُخْرِيَهُ الْمَشْدُ

قَدْ عَنِي ذِكْرِي طَوْتُ مَشْدُرِ الَّذِي أَشْفَعَهُ الْكَيْدُ
 مُنْتَظِرٌ ذِكْرِي حَتَّى أَمْرًا وَكَلِمَةً صَوْرًا أَوْ مَعْنَى
 آيَتِي يَا رَسُولَ اللَّهِ سَنَنْ نَبِيَّ رُسَيْنِ
 آيَتِي مَا يَدْرِكُونَ حَسْبَ اللَّهِ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ
 أَوَّلُ وَقْتِكُمْ إِسْرَافِيلُ صَوْرَتُهُ أَوْوَةٌ أَوَّلُ
 هَيْبَتُهُ نُبْرٌ يَأْرِي رَأْيَهُ حَرَكَتُهُ كَلِمَةٌ طَائِفَةٌ
 يُولِي كَيْفَ تَلَاهَا هَوَايَةُ بَرَّانٍ أَوَّلُهُ كَوَكَلٌ يَأْرِي رَأْيَهُ
 يَلْدَرَارٌ ذِكْرُهُ أَيْ وَكُونُشْ صَوْتُهُ ذِكْرٌ كَزْرَارٍ
 قَيْنِيهِ قَمُوسِي يُرَدِّدُ أَوَّلَهُ أَنْزَلَ يُرِيوُنِي ذِكْرَهُ

برقطه

بِرَقَطِهِ صَوْبُ بُولَمِيهِ أَمْرِي وَكَلِمَتِي أَمْرٌ وَرَدُّ كَلِمَتِي
 الْكَلْبُ يَنْزِلُ بِرَقَطِهِ حَامِلُهُ كَرَحْمَلِي دُونَ سَوْدِ كَرِي
 خَلَا نَفْسُ اسْرِكِ كَيْفِي أَوَّلُهُ أَوْ غَلَجِقَلَرٍ بِنِي
 أَوْلَا كَرِي بِنِي كَرِهَلَا كَرِي أَوَّلُهُ جَمِيعُ مَخْلُوقَاتِ
 هَلَاكِ أَوْلَا كَرِي مَكْرُ عَرْشِ كَمُورَنَ فَرَسْتَهَلَرِ
 قَلَادِ فِي جَبْرِائِيلَ وَسِيكَائِيلَ وَسِرَافِيلَ وَعِزْرَائِيلَ
 قَلَادِ لِرَعْلِيمِ السَّلَامِ أَنْزَلَ خِطَابَ كَلِمَتِهِ
 قَلِمَتِ عَرْشِ كَمُورَنَ فَرَسْتَهَلَرِ دَفِي أَوَّلُهُ
 دَفِي أَنْزَلَ فِي أَوَّلِهِ أَنْزَلَ خِطَابَ كَلِمَتِهِ

فَلَمَّتْ جَبْرًا لِمَا كُنْتُ أَسْرًا فَيَدْعُرُنِي بِسُلْطَانِ
 دَخِلْ أَوْلَكَ وَيَسْعَى وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْحَكْوَلِ
 وَالْأَكْرَامِ أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى جَلَّ جَدْوَلُهُ
 يَدِي وَكُوْنِي طُومَارًا كَيْ دُونَ قَدَرْتِ
 قَبَضَ سِنَهُ اللَّهُ أَيُّكُمْ أَنَا الْمَلِكُ يَا رِشَاءَ
 بَنِي إِسْرَائِيلَ الْجَبَّارُونَ الْمُتَكَبِّرُونَ قَتِي أَوْلِ
 جَبْرًا لِمَا كُنْتُ أَسْرًا فَيَدْعُرُنِي بِسُلْطَانِ
 أَيُّ قَدْرِهِ صَلْبًا لِرُدِّي لِمَنْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ مَلِكِ
 كَيْدًا رَدِيَةً كَرَفًا كُنْتُ وَبِهِ جَوَابُ وَبِهِ

الله

لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ أَنْزَلَ بُوْفَانِي وَبُوْفَانِي
 عَقَارَهُ وَمَكَانَهُ دُنْيَا قَرِيْبٍ يَلْمِضِدَارِي
 خَرَابَ قَلْبِهِ نَبِيْنَهُ الْإِنْسِ وَنَبِيْنَهُ قَلْبُهُ فَه
 كَأَيْسَرًا تَدْعُو لِيْلَيْ نَبِيْنَهُ الْإِنْسِ وَنَبِيْنَهُ قَلْبُهُ فَه
 تَنْزِيْمُ إِلَيْهِ بَيْتِ جَوْكِهِ كَوْلِ رَفْتِ وَكَلِيسَتَانِ
 دَرْ كَدَرْتِ لَسْتَوِي زَيْنِ لَيْسَ زَيْلِدُ سَرَكَدَرْتِ
 كَيْسُ بُوَجْمِ عَالَمٍ فَا فِي أَوْلِهِ وَأَوْلِي رُوَالِ
 بَاقِي قَلْبِهِ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ
 وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِجَانِبِي عَالِمٌ أَنْزَلَكَ

الله

حَقَّ جَلَّ وَعَلَا فَرِقْ كَوْنُ مِقْدَارِي يَغْمُورُ
 يَغْدُورُ أَوْ لُتُّاقِ أَوْ لُوبِ أَوْ لَنْدَرُ بَهَارِدَه
 يَنْدُرُ أَوْ تِ كَبِي يَنْدُرُ يَنْغَبَرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ سُورِدِيكُمْ
 خَلَا يَقِينُ أَعْضَا سِنْدِكُ هَبِجِ قَالِمِي جُورِي
 اسْتِرَافِكِهْ أَصْرُوكِ صُورِي وَرَهْ صُورِدُنْ
 أَوْ زَكَلِكِهْ يَا أَيُّهَا الْعِظَامُ اتَّخِذْتِ
 دَ الْجُلُودُ الْبَالِيَهُ يَحْنِي أَيُّ جُرُوسِ سَكُولِكِ
 وَأَيُّ مِي تَلِسِ دَرِي كَرِي أَيُّ دَعْلِسِ صَا جَلْدِ
 صَقَلْدِ وَأَيُّ دَرُودِيْنِكُ غَرْقِ أَوْ لَنْدَرِ

وای

وَأَيُّ حَيَوَانُ تُوْرَسَاغْنَدَهْ أَرِيَنْدَرُ طُوْرُنِكِهْ
 حِسَابِ وَتَقِي كَلْدِي أَنْزَنْ جُمَلِسِي أَوْ يَفُودُنْ
 أَوْ يَا لُورِي كَبِي بَاشْ قَالِدِرْ دَرِ كَرِي حَقِّ
 نَعْمَ سُورِدِي وَنُفُجِ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ
 مِرَا لَجْدَاتِ إِلَى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ صُورِ أَوْ يَجِدُ
 طُورَهْ كَرِ عَرَصَاتِ سَيْدَانِي سَكِرْ دَلْرُ قَالُوا
 يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ
 الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ أَيْدُرُ أَيُّ وَالِي
 بِنِي كَمِ قُوْرِي دِي يَا تَدُوْرُغْمَرُ يَرِدُنْ زِيْرَا فَرِقِ

بیل اینجند کورسنا نردون عذاب کورله
 چون دریلر او یقودن اوینش کی اولدر
 چون بلر که قیامت قومیش آید کر
 هذا ما وعد الرحمن وصدق المرسلون
 بو اول وعده ذکر تکر تعالی جل جلاله
 وعده قیامتی دخی راست سولیدی
 پیغمبر لو بعضلا آید بو سوزی بو منلر دیکر
 قیامت تکر اولنلر سرزنش قلیچون
 ان کانت الا صیحه واحده فاذا هم

جمع

جمع کدینا محضرون دکر اول قومین
 الا انما فیک بر صیحه سندن بر صیحه
 بیله هتوک اولکر بر صیحه بیله کیر وادری
 اولاکر دخی جمعی بزم قاتمزه حاضر
 اولاکر سوال اگر سورسلر سکه کما فرکه
 الله تعالی قتیله نه قرب وارد ذکر قاتمزه
 حاضر اولالو دیر بجواب فراد قربت
 قرب حسابدر قرب کراست دکر یعنی آره
 هیچ واسطه قائمه حق تعالی جل جلاله

كُنْزُ وَعَظْمَتِي بَرِّكَهٗ سُؤَالَ قَلْبِهِ فَالْيَوْمَ
 لَا تُظْلِمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْرَمُ إِلَّا مَا كُنْتُمْ
 تَعْمَلُونَ بَكُونُ قِيَامَتِ كُونِ زُظْلَمِ يَقْدَرُ
 هَيْجُ كَيْسَهٗ دَفِي جَزَا كُورُضِ إِلَّا كُنْدُوا
 عَمَلَكُورِ بَرِّكَهٗ كُورُ رُزْمِ حَقِّ تَعَالَى اَدَمِ
 اُغْلَنْدَرِي كِي يَرْتَرِي عَقْلِ وِرْدِي خَيْرِي
 وِشْتَرِي بِلْدَرْدِي دَفِي خَيْرِ عَمَلِكِ جَزَا سِي
 كُنْدَرِ وِشْتَرِ عَمَلِكِ جَزَا سِي نَدَرِ بِلْدَرْدِي
 اَنْزَنِ اَدَمِ اَوْغْلَنْدَرِي اَخْتِيَارِ وِرْدِي

اولکه

اُولَكِهٗ خَيْرِ اَخْتِيَارِ قَلْبِي خَيْرِ جَزَا سِي بُولِسَرِ
 اُولَكِهٗ شَرِي اَخْتِيَارِ قَلْبِي شَرِ جَزَا سِي بُولِسَرِ
 هَرِ شَخْصِ كُنْدُوا عَمَلِي بَرِّكَهٗ جَزَا سِي بُولِسَرِ
 حَقِّ تَعَالَى كِي مَسِيَهٗ ظَلَمِ فَلَيْسَرِ حَكَايَتِ
 بَهْلُولِ دَا فَا دَنْ صُورِ دِي كِهٗ قَنْدَهٗ اِيْرِي
 اِيْتَرِي صِلْوِيَهٗ رَرْدَمِ اِيْرِي كِهٗ اُوْدَا لَمْ اُوْدِ
 بُولِدَرِمِ اِيْتِدْبَلَرِ عَجَبِ سُوَيْدَرِكِ صِلْوَهٗ
 اُوْدَا كَسِلْوِيَهٗ بَهْلُولِ اِيْتَرِي هَرِ كِي شِي
 اُوْدِي نِي دُنْيَا دَنْ بِيْلَهٗ اَلْتَرْمِيشِ اَلِيْلَهٗ كُنْدُوا نِي

یَنْدُرْمِشْ نَعْمِ شَاعِرِ اَیْتِرْ بَیْتِ
 اَخَذْتُ نَارًا بِیَدِی وَضَعْتُهَا فِی کَبَدِی
 اِلٰی مَنْ اَشْکُو اَبِیْدِی اَخْرَقْتُ قَلْبِی بِیَدِی
 یَعْنِی اُوْدِی اَوْمِلَه اَلْدَمُ جِکْرْمَدَه قُوْدُم
 کِمَه شِکَا یَتِ قِدَا یَمِکَه اَوْمِلَه بِنِ بَنِی
 کِیُوْنْدُرْدَم وَا لَا تَحْزَنُ اِلَّا مَا کُنْتُمْ
 تَعْمَلُوْنَ کِرُوْا سُوْرًا بَاسِئَه کَلَه لُوْم چُوْن
 قَبِرْدَنْ طُوْر کُرْ قَبِرْ لَرِیْنِ اَو سِتِنْدَه
 بَاشْ اَجُوْ بَلَا یَنْ اَیْقَ عَرَبَا یَنْ اَجْ صُوْیْرِ

میلزید

بِنِکِ یَلِ مَقْدَارِی اَنْدَه قَلَه لَرِ قَبِرْدَنْ اَیْمَانِلَه
 جِقَانِلَه اَو لَرِ بِنِکِ یَلِ بَرِیَاعَتِ مَقْدَارِی
 اَو لَه عَائِشَه رَضِی اللهُ عَنْهَا اَیْتِرِی
 یَا رَسُوْلَ اللهِ عَوْرَتِکُرْدِ حَیْ عَرَبَا یَمِی قُوْیَا رُکُرْ
 اَیْتِرِی بِلِی عَائِشَه اَعْلَدِی اَیْتِرِی وَا فِضِیْحَاهُ
 دَرِی یَغْیَرْ عَلَیْهِ السَّلَامِ اَیْتِرِی یَا عَائِشَه
 اَعْلَمِکَه اَو لَرِ کُوْنْدَه کِیْمَسَه کِیْمَسِنِکِ حَالِنَه
 نَظَرًا تَمِکَه مَجَالِ اَو لَیْهَه هَر کِیْمَتِی کَنْدُوا
 حَالِنَه مَشْغُوْل اَو لَه اَنْدَه فَرِشْتَه لَرِ خَلُوْیْتِی

سُوْرُوْكَ حَسْبُكَ الدَّلَّ اَنْ لِّرَكَ عَمَلٍ صَاحِبِ
 فَلَئِنْ لَدُرَّ عَمَلُكَ فَرَكَبَ اَوْلَاهُ بِنَلِّ اَنْ لِّرَكَ كَيْفِ
 اَوْ عَمَلُكَ اَوْ لِيَا كَيْفِ يَبَاقُ كَيْفِ ذِي رِيَا اَوْ سِتْنَه
 سُوْرُوْكَ نُوْكَبِدَه لَر حَسْبُكَ جَمْعِ اَوْلَلَّر كُوْنُش
 حَرَارَتِي بَاشَلَرِي اَوْ سِتْنَدَك اَسْفَادَن
 اَوْ حَرَارَتِي اَرْقَا لَر نِدَه كُنَا هَاغَرِي
 بَرِي كَادَن خَلِقَن چُوغِي ذَر لِي كَرِي طَبَقَلَرِي
 دَكْنُ كَيْ بَلِيَه دَكْنُ كَيْ كُو كَسْنَه دَكْنُ
 كَيْ بَغَا زَن دَكْنُ تَن بَتَا لَر كَيْ تَر اِي جِنَدَه

عق

عَرَقَ اَوْلَلَّر اَمَّا اَوْلُ تَر لَر كَيْ جَمْعِ اَوْلَلَّر تَمِيْشَن
 اَرْشُوْنُ بَرِي دَن اَسْفَه كَجَه اَوْلُ حَا لَدَه
 هِيْجُ كُو لَكَه بُو لُو مِيْنَه اَلَا عَرَشُ كُو لَكَه سِي
 اَوْلَه اَمَّا يَدِي دُر لُو اَطَا نِفَه اَنْدَه كُو لَكَه لَنَه
 اَوْلُ عَا دَل بَكَلَر اِي كَيْفِي بَكْتَلَكَدَه عِبَادَه
 اِي دَلَلَر اَوْ جِي سَجَدَه چُو قُ مَدَا زَسْت قَلَلَر
 دُر دِي كَرِي چُوْنُ بَرِي بِلَه دُو سَلَق اِي دَلَلَر
 بَشِي كَر لُو اَصَدَدَه وِي بَلَلَر اَلْتَنِي فَتْنِيَه
 اَوْ مِيْلَر يَدِي كَرِي قُوْرُوْ سِنَدَن مَدَدَه

عق

اَعْلَيْنَا مَا بَاقِي قَلْبِنَا خَلْقِ اسْتِيَادَةِ
 بِيَدِ يَدِ مِقْدَارِي قَلْبِي اَنْزَلْ صُكْرَهُ خَلْقِي
 سُوْرَةُ بَرْقِ كُوَيْنِ الدُّرِّ اَنْزَلْ كِه
 مَوْجِدِ دُرِّ بَرَسَاعَتِ مِقْدَارِي اَوْجِدِ
 حَقِّقْ كَرِي مَوْجِدِي اِقْ اَنْزَلْ نَفْسِي حَقْلِي اَنْزَلْ
 كَا فِرْ كَرِ دُرِّ مَوْجِدِي قَرِ اَنْزَلْ خَلْقِي
 حِسَابِ يَرِي سُوْرَةُ اَوَّلِ اَوْنِ مَوْجِدِي
 هَرِي بِنْدِ بِيَدِ مِقْدَارِي قَلْبِي حِسَابِ
 سُوْرَةُ اَوَّلِ مَوْجِدِي حَرَامِدِ سُوْرَةُ

ايجيد

ايجيد هُوَا دُنْ سُوْرَةُ اَوْجِدِ
 اَنَا اَنَا حَقْدَنْ سُوْرَةُ دُرِّ ايجيد
 اَهْلُ عِيَالِ حَقْدَنْ بَشِيحِي قَوْلِ قَرَاوَنِ
 حَقْدَنْ سُوْرَةُ ايجيد صِلَا وَرِحْمَدَنْ
 سُوْرَةُ سَكْرِي ايجيد حَسَدَنْ سُوْرَةُ
 طَقُوْرِي ايجيد مَكْرَدَنْ سُوْرَةُ اَوْجِدِ
 غَيْبَتَنْ سُوْرَةُ هَرِي بُوَسْنَلِي رِيَايَتِ
 اَتْمِشْ اَوْلَسَهْ بَرَسَاعَتِهْ كِه هَرِي بُوَحَقْلَدَهْ
 تَقْصِيْرِي قَلْبِي اَوْلَسَهْ هَرِي مَوْجِدِي

بِنَدْوِی نَقْدَارِی طَوْرَه قَلَه اَنْزَنُ بِنَدْوِی اَوْ قِیَان
 بِرَه وَا رَدُّ بِنَدْوِی نَقْدَارِی دَخِی اَنْدَه طَوْدَا رَدُّ
 بَعْضَلَرِنِ صِنَاعِ اَلنَّه اَقِی بِنَدْوِی وِیْرَه لَرَبْعَطَلَرِ
 صَوْلِ اَلنَّه قَرَه بِنَدْوِی وِیْرَه لَرَحِطَابُ كَلَكِه
 اَقْرَأْ كِتَابَكَ كَفِی بِنَفْسِكَ الْیَوْمَ عَلَیْكَ
 حَسِیْبًا یَحْنِی اَوْ قِی بِنَدْوِی كِه نَفْسُكَ سَكَا
 حِسَابُ صَوْرِیجِی یَدْرَجْنِكُمْ بُوْخَطَابُ
 كَلَه بِنَدْوِی اَجَلَرُ دُنْیَا دَه هَر نَكَمِ اَشَلِشَلَرْدِی
 بُوْنَه یَزَلِش بُوْلَلَر اَنْزَنُ سَوْرَلَر مِیْزَانَه

المقدر

اَبَلَدُ لَر مِیْزَانِ عَرِشِ وَا كِنْدَه نَوْرِش اَوْلَه
 صِنَاعِ كَفَه سِنْدَه رِضْوَانِ طَوْرِش اَوْلَه
 فَرِشْتَه لَر حَلَه لَر بَر اَقْدَر لِحَاضِرِ اَلْمَلِشِ اَوْلَلَر
 صَوْلِ كَفَه سِنْدَه رِزَا بِنَدْوِی دَوْرِش اَوْلَا كَر
 اَللَّه اَوْ دَرْدَن بُو قَعُولُ وَا رِجْزِ لَر طَوْمِش
 اَوْلَا كَر هَر كِشِی عَمَلُ اَرْقَا سِنَه اَلْمَلِشِ اَوْلَه
 تَرَاو اَقَاتِنَك دَوْرِش اَوْلَه سُنَادِ یَلَدُ
 نَدَا قَلَد كِر اَنْظُرُوا اِلَی الْمِیْزَانِ فَاِنَّهُ یُوزَنُ
 عَمَلُ ابْنِ فُلَانِ ابْنِ فُلَانٍ یَعْنِی نَظَرَ اِبْرَاك

اَيُّ فَحْشٍ قَوْمِي تَرَانُوكِمِ فَلَا تَنْ اُغْلُوا فِلُونِكِ
 عَمَلِن تَار تَارَا كَرَانْدَه دَخِي بِنْدِي نِيلِ مَقْدَرِي
 قَلَه لَرِيغِيغِر عَلِيَه اَسْلَامِ يُوْرِدِيكِمِ تَكْرِي
 تَعَالَى جَل جَلْوَلَه بِنِمِ اَسْتَمْدَكِ بَرِي سِيئَلِكِ
 اَوْسْتِنْتَه طُغْيَانِ طَهْوَرِي جِي جِقَانِ
 هَرِي بِنِيكِ اُوْرُوْنِي كُوْرَا يَرِي نَجْهَ اُوْرَلَه
 اِيْدَه كِمِ اَيُّ قَلْمِ بُوَيْتِيْلَه اِنكَارِي اِيْدَرَسِنِ
 يُوْحْسَه يَا رَجِي فَرِشْتَه لَرِي يَكَلِشِي
 يَا رَدِي دِي رَسِنِ اُوْلُ قَوْلِ اِيْدَه يُوْفْتِ

بِسْمِ اللّٰهِ

اَللّٰهُ تَعَالَى اِيْدَه اَيُّ قَوْلُوْمِ هِيْجِ عُدْرَكِ قَلْدِي
 قَوْلِ اِيْدَه يُوْقِ يَا رَبِّ اَللّٰهُ تَعَالَى اِيْدَه اَيُّ قَلْمِ
 بِنِمِ قَائِمَه سَنِكِ حَسَنَاتِكِ دَخِي وَاْرَدُرِ
 بِنِ سَكَاظِمِ اِيْلَزِمِ وَيَا اَنْزِلْ بَرِي بِرِي مَقْدَرِي
 بَرِي جِي جِقَانِ اُوْلِي بِي دَه يَزِي لِيْشِ اُوْلَا
 اَسْهَه اَنْ لَا اِلَه اِلَّا اَللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنْ مُحَمَّدًا
 عَبْدُه وَرَسُوْلُه اَنْزِلْ اِيْدَه اَيُّ قَوْلُوْمِ
 دُنْيَا دَه اِيْكِي كُوْرِي قُوْسِيْنَه دَكِنِ بُوَكَلِدَنْ
 اِيْرُوْ اُوْلَمِدِيْقِ بُوَكُوْنِ دَخِي بُوَكَلِدَنْ اِيْرَمَزِمِ

کل امیدی ملایانه حاضر اوله بکون کیمسیه
 ظلم تقد ردی اندن اول نامه بر کفینسه
 قوی لر اول بریتی اول طقساک طقون
 بتیدن اغر کله زیر انده الله ادی اولدر
 الله اذبله هج سننه برابر اولیمز عایشه
 رضی الله عنها ایدی یار سول الله
 هج قیامتک اهلو کزی کار سیز ایدی
 اوج برده کسه کسه کیمیا اول بتیلر
 او قون کئی اکیخی ترا زواقانده اوجخی

صراط

صراط اوستینده انرن خلا بی صراط
 سور کراما اول قلدن ایجه قلدن تیز
 اولاجتم بالکی التند اوله زبا نیدر
 صراط اوزرنده دورش اوله لر صراط
 یدی جنیر اوله هر جبر اوج بیک یللوغی
 یوقش اوله بیک یللی دوز اوله بیک
 یللی آتیش اوله هر جبر ده بر سنسندن سوال
 اوله اول جبر ده ایمان دن سوال ایدر
 اکیچیک نما زدن سوال ایدر اوج جبر ده

زَكَاتُكَ سُؤَالَ اِيْدِهِ لَمْ دَرُجِيْهِ اَوْ رَجَدُكَ
 سُؤَالَ اِيْدِهِ كَرِجِيْهِ حَجْدُنْ سُؤَالَ
 اِيْدِهِ كَرِجِيْهِ اَبْدَسْتَدُنْ صَوْرَاكَ
 يَدِيْجِدْهُ ظَلْمَدُنْ صَوْرَاكَ اَكْرَقَسْرُوتْ
 قَلِيْشْ اَوْلُورْسَه هُوَ حِيْرَدَه بِيْكَ يَلِ مَقْدَرِيْ
 قَلَه فَيَا مَتْ كُوْنِيْكَ مَقْدَرِيْ اَلِيْ بِيْكَ
 يَلِ وُلُوْر اَنَا بَعْضَلْ اِيْدِيْ بَرِ سَاعَتْ مَقْدَرِيْ
 اَوْلَه صِرَاطِ اَوْلِ بِيْجِيْ مُحَمَّدٌ مِصْطَفِيْ اَوْلَه
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صِرَاطِ كَنَارِيْنِ دَوْنِ

سَلَم

سَلِمَ سَلِمَ دِيْ جُوْنِ صِرَاطِ حَجَلْ فَرِشْتَهْ
 عَمَّ كُوْرُوْر اَوْلِ مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَمَّكَ
 كَقُوْدَكَ اَوْزَنْ لِيْ بِيْكَ يَلِيْقُ يُوْلِ اَوْلَه
 عَمُوْرِيْ سِيْثَلْ زَبْرِ حَجْدُنْ اَوْلَه بَابِيْ قِرْلِ
 يَا قُوْنَدُنْ اَوْلَه قَبْضِيْ اَوْ كَسْتَدُنْ اَوْلَه
 زَبْرِيْ اَعِيْ شَرْقَه زَبْرِيْ اَعِيْ مَغْرِبَه اَوْلَه
 اَوْلِ حَلْمَه اَوْجِ سَطْرِيْ يَزِيْلُوْ اَوْلَه اَوْلِ
 سَطْرَه بُوِيْزِيْ سِيْذَرِكِ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
 اِيْجِيْ سَطْرَه الْحَمْدُ لِلَّهِ اَوْلَه اَوْجِيْ

سَطْرَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ
 أَوْلَهُ مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِلْمُ دِينِكَ
 دُورُ مَشْرِئِ أَوْلِهِ جَمِيعُ نَبِيِّكَ لَوْ صَدَّقْتَ
 وَشَهِدَكَ أَنْزَلَهُ أَوْلَاكَ لَمْ يَتَّكُمُ بِيَوْمِهِ
 أَدَمُ وَمِنْ دُونِهِ تَحْتَ لَوَايِ أَنْزَلَتْ بَرِيَّةُ
 وَبِرَحْمَةٍ وَبِرِجَالِهِ كَوْرَكَ فَرَسَتْهُ أَوْل
 عَلِيٍّ كَوْرَكَ حَتَّى جَاوَدَانِ أَيْلِدَارِ أَنْزَلَتْ
 بِرَعْلَمِ دَعَى كَوْرَكَ مَنَادٍ يَلْدُنَا قَلْدَرُ كِه
 آيِنِ السَّابِقُونَ فِي الْإِيمَانِ قَتَى اسْلَامُ

يولنه

يُولِنَهُ أَوْلَ قَدَمُ بَصَانْدَرُ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُ جَوَابُ وَيَرْبُ أَيُّهُ كِه لَبْتِكَ بِسَب
 سَابَقَلْدَرُ وَمَهَا جِرْكَرُ أَبُو بَكْرٍ عَلِيٍّ دِينِكَ
 جَمْعُ أَوْلُوبِ أَوْ جَمَاعَهُ كِيدَهُ كَرَأَنْزَلَتْ بِرَعْلَمِ
 دَعَى كَوْرَكَ مَنَادٍ يَلْدُنَا قَلْدَرُ كِه آيِنِ الْدِينِ
 بَصُرُونَ دِينَ الْإِسْلَامِ قَتَى اسْلَامُ دِينِنَهُ
 يَرِدُ أَدْنَلَرُ عَمْرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَوَابُ
 وَيَرْبُ كِه لَبْتِكَ قَمُوعَا دِيدَلَجَلْدَرُ عَمْرُ عَلِيٍّ
 دِينِنِكَ جَمْعُ أَوْلُوبِ أَوْ جَمَاعَهُ كِيدَهُ كَر

أَنْدَنْ بِرَعْلَمَ دَخِي كَوْرَكَ نِدَا قَلَّلْ إِيْنِ الدِّينِ
 يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَتَى أَنْلَرَ كِه
 مَا لَكَرَيْنَ دِينَ يُولِنَهُ خَرَجَ أَنْدَبْرَ عُمَا ن
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَوَابُ وَيَرْبُ أَيُّ كِه
 إِيْتَاكَ بِسَرِّ دِينَ يُولِنَهُ مَا لَكَرَيْنَ خَرَجَ أَيُّ ب
 نَفَقَهُ قَلَّلَكَرَ عُمَا ن عَلِي دَبْنَدَكُ جَمْعُ أَوْلُوبُ
 أَوْجَاغَهُ كِدَهُ كَرِ أَنْدَنْ بِرَعْلَمَ دَخِي كَوْرَكَرَ
 نِدَا قَلَّلَكَرَ إِيْنِ أَوْلِيَا ءِ اللَّهِ الدِّينِ لَا خَوْفَ
 عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ قَتَى تَكْرِي دَوْسْتَلَرِي كِه

انلر

أَنْلَرَ نَهْ خَوْفٌ وَأَرْدَرُ نَهْ غَضَبُهُ وَأَرْدَرُ
 عَلِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَوَابُ وَيَرْبُ كِه لَبِيكَ أَنْدَنْ
 أَوْلِيَا ءِ اللَّهِ عَلِي عَلِي دَبْنَدَكُ جَمْعُ أَوْلُوبُ أَوْجَاغَهُ
 كِدَهُ كَرِ أَنْدَنْ بِرَعْلَمَ دَخِي كَوْرَكَرَ نِدَا قَلَّلَكَرَ كِه
 إِيْنِ الدِّينِ قَتَى لَوْ ظَلَمَّا قَتَى أَنْلَرَ كِه ظَلَمَلَهُ
 دَبْنَدَكُ يَلِرُ بِسَرِّ حَسَيْنِ حَسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
 جَوَابُ وَيَرْبُ كِه لَبِيكَ مَظْلُومَلَرُ حَسَيْنِ
 وَحَسَيْنِ عَلِي دَبْنَدَكُ جَمْعُ أَوْلُوبُ أَوْجَاغَهُ
 كِدَهُ كَرِ فَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَوْ كَرِ نَجْمَهُ

انلر

بِرَأْسِكَ حَسْبِكَ قَتَلُوا كَوَكَلِي وَبِرَأْسِكَ
 حَسْبِكَ اُغْلُوا كَوَكَلِي اَيْدِي اَلْهِى
 بِنِيْمِ دَادِي ظَالِمِ الدُّرْدَنِ الْبُوَيْرِ يُوْحَسَهُ
 بِرَاةِ اَيْدِي رِيْمِ جَنَّتِ وَعَرَشِ وَكُوْرِي
 اَوْدَه بِنَه دِيْدِي اَنْزَن بِنَعْبَرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 قَرَشُوا كَلَه اَيْدِي اَيْ حِكْر كُوْشَم بِيْمِ حَانْدَانِك
 اِنْتِقَام يُوْقْدُوْر بِيْرِدَه دِيْكِي اَوْلَز بِيْرِدَه
 شَفَاعَتِ اَوْلُوْر يُوْكَوْن شَفَاعَتِ كُوْنِدُوْر
 بِيْن وَسَن شَفَاعَتِ قَلُوْمِ غَاصِلِي غَدَابِك

قورترلم

قورترلم اَيْ حِكْر كُوْشَم بِكَا جُوْق جَفَاكِر
 قَلْدِيْلِر دِيْشُوْمِي جِقَار دِيْلِر يَاشِي يَار دِيْلِر
 زَهِيْدِيْدُوْر دِيْلِر سَا حِرُوْ كَذَاب دِيْلِر
 وَطَمْدَن سُوْر دِيْلِر هِيْم بِيْرِيْن اِنْتِقَام
 اَلْمَدْم مَوَسِيْنَدَن كُجُوْب عَضُوْ اَيْلِدْم اَيْ
 فَاطِمَه سَن دَفِي عَفُوْ اَيْلِك دُوْ كُوْن عَفُو
 وَشَفَاعَتِ كُوْنِدُوْر فَاطِمَه دَفِي عَفُوْ اَيْلِيَه
 مَظْلُوْمَلَرِي حَسَنَه وَحَسِيْنَه بَغِيْشَلِيَه
 اَوْجَاغَه كِيَه لَر اَنْزَن بِيْعَلْم دَفِي كُوْر كَر

نِدَائِلِكُمْ اَيْنَ الدِّينِ تَابُوا وَاخْلَصُوا قَتِي اَوْل
 تَوْبَةٍ فَلْيَنْدُ وَاخْشَى جَوَابٍ وَيَرَى كِه لَبْتِكُ جَمِيع
 تَابِلْدُ اِنِكَ عِلْمِ دِينِكَ جَمْعِ اَوْلُوْبِهِ وَاَجْمَاعِ
 كِه كُرْبِعِلْمِ دِي كُورُكُرْبِعِلْمِ دِي كُورُكُرْبِعِلْمِ
 نِدَائِلِكُمْ اَيْنَ الذَّاكِرُونَ الْخَائِفُونَ قَتِي
 ذَاكِرُكُمْ وَاخَائِفُكُمْ اَوْجُوزِكُمْ قِي عِلْمِ كُورُكُرْ
 زِيَاكِهِ اِسْلَامِ اَوْجُوزِكُمْ قِي شَرِيْعَتُدُرْ
 نَبِيكُمْ حَقِّ تَعَالَى بِيُوْرِي وَسِيْقِ الدِّينِ
 اَتَقْوَارِبَتُهُمْ اِلَى الْجَنَّةِ زُمَّرًا اَنْزَلْنَا سِنْدًا

كلكم

كَلِمَةً اَيْنَ الْجَبَّارُونَ الْمُنْكَبِرُونَ قَتِي جَبَّارُكُمْ
 مُنْكَبِرُكُمْ فِرْعَوْنَ كُورُهُ كُرْبَاشَتَهُ اَوْدَدَنَّ
 بِرِتَاجِ اَوْرُشَلِيمَ قَطْرًا اَنْزَلْنَا كُورُكُمْ كَيْدُ رَشِيْدُكُمْ
 بِرِخْنِزِيْرِهِ بِنْدُ رَشِيْدُكُمْ جَبَّارُكُمْ وَسُكْرُكُمْ
 فِرْعَوْنَ قَاتَتَهُ جَمْعِ اَوْلُوْبِ طَا مُوِيَه
 سُورَةُ كُرْ اَنْزَلْنَا كَلِمَةً اَيْنَ الْحَاسِدُونَ
 قَتِي حَسُوْدُكُمْ بَسْ قَابِلِي كُورُكُمْ بُوِيْنَتِهِ
 اَوْرُزَنَّ رِخْمِيْرَ طَهْمِيْنِ اَنْزَلْنَا حَسُوْدُكُمْ
 قَاتَتَهُ كُورُكُمْ طَوِيْرُ سُورُكُمْ اَنْزَلْنَا كَعْبِيْرًا

اَشْرَفِي يَهُودِيٍّ كَتُورَكَ يُوْزِي قَه اِلِي بَعْلُوَا
حَقِي اَوْرَتَنَلَرِي قَاتِنَه كَتُورَكَ صُطُوْه سُوْرَكَ
اَنْدَا بُوْجُهَلِي كَتُورَكَ بِيْعَبَرَه اِنَا نَمِيْنَلَرَه
قَاتِنَه كَتُورَكَ صُطُوْه سُوْرَكَ اَنْدَا وَلِيْدِيْن
مُغِيْنَه كَتُورَكَ فُقْرَا وَ خُوْر كُوْرَتَنَلَرِي قَاتِنَه
كَتُورَكَ صُطُوْه سُوْرَكَ اَنْدَا اَمِيْر الْعِيْسِي
كَتُورَكَ يُوْزِي قَا نَدِيْلِي اَغْرِيْنَدَن طَشْتَه
سُوْرُوْر شَا عِرْ لَرِي قَاتِنَه جَمْع اِيْدُوْب
طُوه سُوْرَكَ نَتِيْم حَقِي تَعَالِي بُوْرَكِي

يوم

يَوْمَ نَدْعُوْ كُلَّ اَنْاسٍ مُّشْرِبِيْنَم بِاِمْنَانِيْم جُوْن جَنَّتْ
اَهْلِي جَنَّتَه يَقِيْن وَ اَرْكَرْ بَرْدُوْز يَارِي كُوْرَكَ
اَوَّل يَارِيْنَه اَعْجَلْ تَمِيْن اَوَّلَا جَجْكَرْ
اَجَلِيْن اَوَّلَه جَسْمَلَر اَقْرَاوْلا اَعْجَلْ دِيْنَه
قُوْتَلَر اَوَّل صُوْرَدَن اِيْجَلْ غَسْل اَيْلِيْكَ
اِيْجَلْرِيْنَدَن غَلْ وَ غَشْ جِقَارِي اَوَّلَا كَر
ظَاهِر لَرِي بَا طِنَلَرِي يَا ك اَوَّلَه بَر اَقْلَرَه
بِيْنَلَر جَنَّتَه قِيُوْسِنَه وَ رَكَرْ جَنَّتَه خَرِيْدَر لَرِي
بُوْتَلَر قُرْشُوْ اَكَلَر بَا شَرِيْنَه سَا جُوْ سَا جَلَر

آید که سلاّم علیکم طیبتم فا دخلوها خالدين
 چون او حجاجه کین که مندر کردن نزل
 قلا که حور بکر لعل قد حله شربت کور
 ایچلر تکریم شکر ایلر تنقه مشغول
 اوللر ان اصحاب الجنة الیوم فی شغل
 فاکهون بدرستی حبت اهل بوکوت
 شغلده در یعنی بکنه ایچمکنه در
 خوش او زکر استمکنه خوب صورتلر
 بقمقه در دوستلری زیارت اتمکنه

شرابا

شرابا طهور ایچمکنه تکریم دیزارین
 کورمکنه بعضلر آیدن فی شغل دیمک
 فی اختصار لایسکار یعنی بکر قز لریک
 بکارتن المقده فی ظل اولاشجار
 علی شطوط الانهار فی جوار الجبار
 یعنی ایچلر کولکه سنه ارمقلر کنارند
 جبار عالم قو کتولعند شغللری بو اول
 بعضلر آیدلر فی شغل عن ذکر اهل النار
 یعنی مشغول اوللر طمو اهلنک ذکر ندرن

اَكْرَمُ مَوْدَةٍ اَوْ غُلْبَةٍ وَقَوْمِي وَفَرَا بِي
 وَاِيسَه حَقِّ تَعَالَى اَنْ لِّرِي كَدَرِيه تَاغِي لِرِي
 مُنْقَصُ اَوْ مُسَوِّدِي وَاِيَا زِي اَجْتِ غُصَّه
 اَوِي دَكَلِدَر فَا كِهُون نَا عَمُون قَبَل فَرِحُون
 يَعْني نَعْمَلَر وَسَا زَلَقَد اَوْلَر هَم
 وَاَزُو اَجْهَم فِي ظِلَالِ عَلَي اَلَا رَا نِيك شِكُون
 اَنْ لَر وَا هَل لَرِي دِي اَعَا جِ دِي بِنَد اَوْلَر
 يَعْني كُو لَكُر دَه اَوْلَر تَحْتَلَر اَوْ سَتَدَك
 تَكِيه كَر اَوْ تَقَدَر لَر سَوَال جَنَّتَك اِي

وَكُونش

وَكُونش يُوقَدَر كُو لَكِه قَنَد اَوْلَه جَوَاب
 بُو رَرِه سَا يَا نَلَر اِي جَنَد اَوْ تُو رَرَك
 لَهْم فِيهَا فَا كِهَةٌ وَلَهْم نَا يَدِ عَوْن وَا رَدَر
 اَنْ لَر جَنَّتَك نَه دِي كَسَلَر اِي نِي عِنَا س
 رَضِيَ اللهُ عَنْهُ اَيْ دِي جَنَّت اَهْلِيك
 بَرَسَنَه كُو كَانِدَك كِهْسَه هَنُو زِي لِنَه
 كَلَمَرِيْن اَوْ كِنَدَه حَا ضِر اَوْلَه حَقِّ تَعَالَى
 جَل جَل اَوْلَه اِي دَه اِي مُؤْمِنَلَر دِي لَك بِنَد
 نَه دِي كَسَر مُؤْمِنَلَر كُو كُو لَر نَد نَه وَا اِي سَه

دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَى آيَةُ أَيُّ مُؤْمِنٍ دَلِيلٌ وَكَرِي
 وَيُرَدِّمُ بَنَدَنَ رَاضِي أَوْلَادُ وَكَوْزِي آيَةُ كَرِي
 يَا رَبِّ الْعَالَمِينَ أَوْلَادُ عَطَاكَ لِي زَيْدٌ وَيُرَدِّدُكَ
 هَبْ كَيْسِيهِ وَيُرَدِّدُكَ بِحُجُونِ رَاضِي أَوْلِيَاءِي
 دَلِيلُ اللَّهِ تَعَالَى آيَةُ بُؤْدَنَ زَيْدَا دَه
 أَوْلَادُكَ سِرْدَنَ رَاضِي أَوْلَامُ هَرَكِي خَشِيمُ
 إِيْلِيمُ دَجِي زَيْدَا دَه كَوَكْسَه أَوْش بَنَدَن
 سِرِّ سَلَامُ أَوْلَسُونُ سَلَامُ قَوْلَا مِنْ رَبِّ
 رَحِيمُ مِنْهُ أَوْل رَحِيمُ تَكْرِيْدَن سَلَامُ

اولسنکه

أَوْلَسْنِكُ سِرِّي أَوْجَاغَه كَوْنَدَ زِدِي
 اِبْنِ عَتَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ آيَتِي أَوْجَاغِكُ
 هَرَقُوسِنَدَه يَمِش حَاجِبُ وَأَرْدَجِي فَرَشَهَلَرُ
 زِيَارَتِ أُمَّتِكُمْ كَلَلَرُ أَوْل حَاجِبِدَ آيَةُ كَرِي
 مُؤْمِنَلَرُ حُودَلِرِكَلَه صَحْبَدَه دَر بَرِزْمَانَدَن
 دَجِي كَلَه سِرْدِي دَلِيلُ فَرَشَهَلَرُ كِرُوا دَوْلَدُ
 بَرِزْمَانَدَن كِرُوا كَلَلَرُ دَسْتُورُ أَوْلَه
 اِيْحُو آيَتِي كَرِي آيَةُ كَرِي اللَّهُ تَعَالَى آيَتِي
 أَيُّ دُوسْتَلِرِمُ سِرْدَنَ رَاضِي أَوْلَامُ سِرْدَجِي بَنَدَن

راضی اولد و کز چو نکر نیک هدیه سن
دوستلرینه ایرشید و در د و ندر کور اکبر
اندن منا دیلر ند قللر که ای جنت اهلی
شمدن کروا سن صغلق وار صید و لوق یوق
دیرلک وار اولم یوق شایق وار
صیغو یوق ساعت ساعتدن مبارک
بویل یوق غایط یوق سمک یوق بلغم یوق
بت بیه یوق کیز یوق طون اسکک یوق
نفس برینه تشبیح اوله در کیکل مشک

ترشح

ترشح ایله انکه طعام حضم اوله جنت
اهلنک قلی اولیه ساچی فاشی گریکی اوله
کوزری سورسوا اوله قوسی ادم علیه
السلام بویلو اوله اونوز اوج یاشنک
یویغدر علیه السلام صورتلوا داود
بغیر علیه السلام اولوا محمد علیه
السلام خلقلوا ابو سعید خدری رضی الله
عنه بغیر دت روایت ایدی که او جاقده
اک ادنا سنک تمش یکی قوسی اوله

هَرَبِرِي بُرْدَانِ اَنْجُودَن هَرَبِرِنْدَه بُرْكَوَر سَوَا اَوْلَه
 قَزَل ياقوتَدَن هَرْكَوَر سَيِدَه يَمِش قَات
 دُو شَك اَوْلَه دِي بَادَن وَسَنَد سَدَن
 چَوْرَه سِنَدَه بَصَد قَلد اَوْلَه هَرَبِرِنْدَه
 بَرِجُورِي اَوْتُور مِش اَوْلَه هَرْجُور نِيك اَكِنْدَه
 يَمِش حَلَه اَوْلَه اَوْتَلَكِر اِيچِنْدَه تَنِي كُور نِيَه
 تَنِي اِيچِنْدَه صُوكُوتِي كُورَنَه اَكْر اَوْلَه
 حُور يَلدِي رِي بُور نِيَا يَه نَظَر قَلبِي اَنَك
 شُوقِنَدَن اِي وَكُوشَن نُورِي صُوحُو اَوْلِيدَه

اگر

اَكْر اَغَز كَر زَدَن بَرِ قَطَه صُورِي بُورَنَه صَلَدَه
 سَيِدِي قُوحُو اِي دَكِر لَر شَدِي رِن اَوْلِيدَه
 بَرِ رُو اَبْتَدَه هَر مُونِدَه بَرِ خِيَمَه سِجَا اَوْلَه بُرْدَانَه
 اَنْجُودَن هَر بَرِ سِنَدَه اِيچِي يَمِش مِيل اَوْلَه
 هَر كُوشَه سِنَدَه بَرِ كُور مِي اَوْلَه هَر كُوشِيَه
 بَرِجُورِي اَوْتُور مِش اَوْلَه بَرِي رِي رِي كُور مِيَه
 دَهِي جَنَت اِيچِنْدَه دَرْت اَرِمَاق وَا زِدَر دَرْت
 نَسَنَه طَبِيعَتِن طُور حَيَات وِر مَكَدَه بَالَدَر
 فَرَح وِر مَكَدَه حَمُودَر بَا قِي اَرِمَا قَلد وِشَادَر وَا نَلَكَم

ملاحظه

بوسیتان کرده و سر پرده آقا را اول درت
 از مقدندر اما از تجیل و سلسبیل و رقیق
 بکار کردی ای دیر چون مؤمنان او جماعه
 کینه کرد اول سود ایرما غندن اجلر
 زیرا سبب شفا در آذن صور ایرما غندن
 اجلر زیرا سبب حیات در آذن حمر
 ایرما غندن اجلر زیرا سبب فرخدر
 ابرق غصه و قیغوا کور میگر سعیدین
 مسیب رضی الله عنه آیتدی ابوهریره

رضی الله عنه

رضی الله عنه دخی آیتدی اسئل الله ان یجمع
 بینی و بینک فی سوق الجنة یعنی تکریدت
 دلر مکه سنکله بنی جنت یازارنده جمع
 ایلنه آیتدی جنته یازار اولور صی آیتدی
 وارد هر جمع کونی جنت یازارنده
 جمع اولدر حسن یازارین قید کرد عرش التذک
 بریلر قویه مؤمنلر اوستینه مسک و عنبر
 ساچله خلکریغه براقلر بنکر کرو اولرینه
 کینه کرد سر پرده سر پرده کرینه کینه کرد

اهلکری و الله حسنک زیاده اولمش دیر
 روایتد ز کجقن جمع کونی اولسه فرشته
 براقدر کورکر اول براقدرین فنادی اوله
 بولله شکر طاعلرینه اوغز بکر التلرتدن
 ایرتقلری اقر اوله کنارینه انواع ددکوا
 حجکلر اجمیش اوله اغاچلر بداغنده
 قوشلر ترتم قیلورکر اوله براقلردن انکر
 اول صولردن اچکلر اول قوشلر پریان
 اولوب اولکرینه کلر ییه لکر کوا

براقدر

براقدر پندر اوچلر قوشلر تدرن طغکر
 کورنه مسکدن زنجیلدن و سلسبیلدن
 و ریجوق جشمی انده اقر اوله مسک
 دپه لریدن قزل یاقوتدن کرسیلر اوله
 پیغبلر لر و شهیدلر او نورمش اولاکر
 چون مؤمنلری کورکر عزت قیلر اهل
 قد حردن شربت صونا کر مؤمنلر اچکلر
 اندن بریل جقه اول مسک دپه لریت
 بونلرین اوستلرینه صوره اندن نورکر

یلدرم کبی برق اوره نور ایچندن قد خلد
 کله ایچند شرابا طهور اوله انا
 قدح صونان کورنمیه ندا کله ای دنیا
 لذت لردن پرهیز قلندر اوریج طورتلر
 دلی دوداغی دپسرتلر چکر پیریان ایدلر
 کزک شمدن کیر و اشرا با طهور ایچه سیر
 مؤمنلر اینه کر الهی بنه دنیا ده وعده
 قلمشده نکه جنتک دیزاز کوشترم سنک
 وعده که خود خلاف یوقدور بر شراب

اجمزر

اجمزر دیزاز کوز سینجه ناکاه بر بلوب
 کبی پید اوله طیب یغه نور لری پیارچی
 برق اوره بلوت اجه حیات کتور اوله
 حق تعالی جل جلاله نور ی تجلی قله
 ایک اون دردی کچه سی کبی ظاهرا اوله
 خدیق غریب اوله کرفعه لری عرشه چقه
 کند و کردن بی خبر اولر شرابا طهور اچلر
 عققلری باشلرنیه کله عشلری وزوقلری
 وصفکاری زیاده اوله الهی لطفک

کَرَمُكَ حَقِيقُونَ بُوَسُوْرِيْ يَا زَلَّوْهُ وَاَقِيَانُوْهُ
 وَاَسْتَدْنُوْهُ بِجُوْنٍ وَّيُجِبُهُ كُوْنُهُ جَمَالُكَ
 اَرَزَانِيْ قُلْ يَا اَكْرَمُ الْاَكْرَمِيْنَ جُوْنٌ
 قِيَامَتُهُ سُوْالٌ وَّحِسَابٌ اَوْلَهُ اَوْجَابُ
 اَهْلِيْ اَوْجَمَاعُهُ صَلُّوْا اَهْلِيْ صَلُوِيْ يَا زَيْلَهُ
 فَرِيْشَتَهَلْ خَلَايِقِيْ سُوْرَكَ اَيْكِيْ يُوْلُكْ
 اَيْرُوْلُدِيْ نِيْ كُوْرَكَ اَنْدَنُ خِطَابُ
 كَلِمَةٍ وَاَمْتَا زُوْ اَلْيَوْمِ اَيْتَمَا الْمَجِيْ مُوْتٌ
 اَيْرِيْلِكَ بُوَكُوْنُ اَيْ بَدْكَ اَرُوْ دُنْيَا دَهْ

موسلمريد

مُؤْمِنِيْ اَيْلَهُ اَيْدِيْ كُوْر كُوْرِسْتَانُوْهُ بَلِهْ اِدْ كُوْر
 قِيَامَتُهُ بَلَسِيْز شَمِيْدَنُ كِرُوْ اَيْرُوْلُوْرِيْ
 اَيْرِقْ بَرِيْ بَرِيْ كِرِيْ كُوْر مَلِيْسَرِيْز جُوْنٌ
 بُوَنْدَنُ كَلَلْ خَلَايِقِيْ خَيْرَانُ قَلَلْ عَدَابُ
 فَرِيْشَتَهَلْ كَلَلْ صَلُوِيْ سُوْرَكَ خَلْقِيْ
 اَوْجَمَاعُ اَهْلِيْدَنُ اَيْرُوْلُوْ سُوْرَتِيْ دُوْ سَدَنُ
 اَتَايْ اَوْعَلَدَنُ قَرْدَانِيْ قَرْدَانِيْ سَمَلَرُ
 بُوَحَالِيْ كُوْرَكَ فَرِيَادُ قَلَلْ وَاَوِيْلُوْ وَاَحْسَرَقَا
 بَارِيْ بَرِيْزَمَانُ مَهْلَتُ وَاَبْرِيْكَ بَرِيْزَمُوْرَلَهْ

وَاذِخْ اِيَّاهُ لَوْمْ نَبَدَّا كَلِمَةً دَسْتُوْرُوْدُوْرُوْدَاغ
 قَلِيْكَ كِهْ اَبَدُوْ بَرِيْ كُوْنُوْ كُوْرُوْ مَلِيْسُوْرُوْ سِيْز
 پَسُوْ قُوْچُوْ شَلُوْرُوْ يُوْنُوْ يُوْزُوْ اُوْرَاكُوْ قَرُقُوْ يَلُوْ
 مِقْدَارُوْ اَغْلَشَلُوْ اَنْدُوْنُوْ نِدَاكَلُوْ كِهْ وَاَسْتَازُوْ
 اَيْرِيْلُوْ اَمِيْ اَيُوْ حُجْرُوْمَلُوْ تَسِيْ طَمُوْ اَهْلِيْنِيْكَ
 بُوْ يِيْ فِكْرُوْ اَيُوْ يُوْ يُوْ صُوْ كِهْ كَرُوْ زَبَا نِيْلُوْ
 طَمُوْ يُوْ سُوْرُوْ اُوْ جَمَاعُوْ اَهْلُوْ صَاغُوْ يُوْلُوْ
 كِهْ لُوْ رَحْمَتُوْ فَرِيْشْتَهَلُوْ اَعْنَزُوْ اَزُوْ اَكْرَامُوْ
 اِيْلُوْ اُوْ جَمَاعَهْ اِيْلُوْ كَرُوْ طَمُوْ اَهْلُوْ اُوْجُوْ بُوْلُوْ

اوله

اُوْلُوْ بَدُوْ كَرُوْ وَيَكْتُوْرُوْ عُوْرُوْ تَلُوْ اُوْلُوْ بَدُوْ كَرُوْ
 صَعَا لِيْذُوْ نُوْ يَدُوْ كَرُوْ وَيَكْتُوْرُوْ يُوْزُوْ اُوْسْتِيْنَه
 سُوْرُوْ عُوْرُوْ تَلُوْ سَاجِيْدُوْ نُوْ سُوْرُوْ يَلُوْ
 طَا مُوْ اَقُوْ سِيْنَهْ اِيْلُوْ كَرُوْ اَوَا صِلَتُوْ دِيْلُوْ
 دَسْتُوْرُوْ كَلَهْ پَسُوْ اُوْلُوْ قَدْرُوْ اَغْلَشَلُوْ كِهْ
 كُوْرُوْ يَانِيْ رُوْ اَنْ اُوْلُوْ خِطَابُوْ كَلَهْ كِهْ
 اَلْمُرَاْعَهْدُوْ اَلنِيْمُوْ يَابِيْ اَدَمُوْ اَنْ لَا تَعْبُدُوْ
 اَلشَيْطَانَ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنُوْ وَاَنْ
 اَعْبُدُوْ يُوْ هَذَا صِرَاطًا مُسْتَقِيْمًا دِيْمُدُوْ

۲۵

سِنَّهُ اِىْ اَدَمَ اَوْ غَلَبَكَ شَيْطَانٌ بِطَمَعِكَ
اَوَّلُ سِرِّكَ دُشْمَانُكَ دَرِجَاتُكَ
بُودُورِ طَغْرِ تُولِ وَقَدْ اضَلَّ مِنْكُمْ
جِدًّا كَيْتَرًا اَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ بَدْرُ سِنِّي
اَزْ دَرْدِي شَيْطَانُ سِرْدَنُ جُوقِ خَلْفِ
عَقْلُكَو زَيْفِيدِ بِيكِرِ دُشْمَانُ سُونِ
اَيَايِدُكَو هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ
اِصْلُوهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ
بُودُورِ اَوَّلِ طَانُوكِ سِرِّهِ وَعَدَّ قَلْمِي سِرِّهِ

كِر

كِرْكَ اِيْمَدِي بُوَكُونُ كَفْرُوكُ سَبَبُ بَرِّ لَهْ كَا فِرَارِ
اَيِدَهْ كِرْبِزِ شَيْطَانِ طَمَعُوكِ وَاللّٰهُ رَبِّنَا
مَا كُنَّا مُشْرِكِيْنَ وَاللّٰهُ كِهْ مُشْرِكِ دَكِلْدَرِ
اَغْزَلَرِيْنَهْ مُهْرِ اَوْرَهْ لَرِ اَعْنَا سِي سُوَيْلِيَهْ
اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلٰى اَفْوَاهِهِمْ وَنَكَلِمُنَا اَيْدِيَهُمْ
وَنَشْهَدُ اَرْجُلَهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ
اَوَّلُ كُوْنِ اَغْزَلَرِيْنَهْ مُهْرِ اَوْرَهْ لَرِ سُونِ
سُوَيْلِيَهْ سُوَيْلِيَهْ اَيْقُرِي طَانِقَلِقِ
وَيِهْ كِرْ كَسْبِ اَتْرِكَلَرِي كُنَا هَلَرِي اَقْرَارِ

ایلکد ال ایده بنمله پوت اوکنده سجده
 اتری ایق ایده بنمله پوت اوکنده دوردی
 باش ایده بنمله پوت اوکنده سجده اتری
 پچانه آدم دنیاره کیمکله دوستان
 اولار و یوزد و ندر لر چون حجت
 تمام اولار ایق عدد قلمیه زبا نیکر
 امر اولد طوی کر سونلر دیواهر زبانی
 بر دفعه بتمش بیلر عاصی بی صلوی
 دو شون بر نیچه لری اود طویوغنه دکن

دوت

دکن توت و بر بخاری دینه دکن طوت و بر بخاری
 بلنه دکن طوت و بر بخاری بو غارنه دکن
 دوت و بر بخاری اود ایچنه عرف اوله
 اود اوستلرندن قلیبا جتمعه بر قالمیه
 پیغبر علیه السلام بورد دیکر اگر کوری
 دنیا اهلندن بر کستی که تنعم قلمش اوله
 خوشلق قلمش اوله بر کن جتمه کورکر
 کنه جقار لر ایده هیچ خوشلق کوردکی
 دیکر والله هیچ کوردم دیکر بر کستی بر کر

طوبی کر مکلن تو خوشبختی او ندن عزیز کر
 صلی شرح اتمک قیدر کورنلر حال خجده
 اولیدی کر اول ربا نیندن بودنیایه
 بری نظر قیدی دنیا خلق اندک هیتبندن
 هلاک اولیدی اگر طوبی اولاندن برسی
 برکز نفس اوریدی بریوزنده هرگز
 اوت بتییدی اگر طوبی اولاندن برسندن
 لباس اولادی دنیا ده اصلادی دنیا
 اهل فورقوسندن هلاک اولادی

اکر

اگر طوبی زنجیر زندن برین صلندر اوزنه
 قیالردی صوبکی ایدی واکر اول
 زقوندن بر قسطم دنیا به دمله ییدی
 دنیا اهلندک در لکی اهی اولیدی اندک
 طعام اول اوله قیاس ایلمه حاللری نیجه
 اوله اللهم عاقنا من عذاب النار
 ومن عذاب الاخرق ابوالدرداء رضی الله
 عنه روایت قیلور پیغمبر حضرتندن صلی الله
 علیه وسلم که طوبی اولاندن اهلن خلق غالب

اوله قمر عذاب لر دن اجلق عذاب قتی اوله
اغشله طعام دلیکر زبا بند ضریع دیر کر
طعام وار او ددر برتیک بند چنی دوق
ای بیسه بو غارنده مورر اولد و زر چون
اول ضربیدن بیلر بغازله صولون صوا
دلیکر زبا بندر او ددن مشر بکر که
صوویه کر قجان مشربه اغز کرینه
یقین ایلد کر یوزلری مشربلری اجینه
دوشه اجلد بغیر صاقلرین طغرایه دوکله

پس

پس دولر زبا بندر بیلو اولر زبا بندر آید کر
الهیاتیکم نذیر سنن پیغمبر کر کله می آید کر
کله یلر خلد ویردیلر بز دو تمدک اندری
تکذیب قلدیق آید کر امدی زاری قلماکوز
چان یقدر اندن مالکم بیلو اولر مالک لردی
بیلر بیل جواب ویرمییه بیلر بیلدن صکر
جواب دیر کم انکم ما کون یعنی سیر
اکلنجیلر سیر اندن آیه کر تکریم بیلو اولوم
دیلر اندن تکریم بیلو اولوم بیلو اولوم

رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ
اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ
أَذَى النَّاسِ وَالْجِنِّ وَالشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
أَكْرَمَ مَخْلُوقَاتِ فَلَوْ سَوَّيْتَ ظُلْمَ الْمَلَكُوتِ أَوْلَاهُ وَمَنْ
دَبَّرَ جَوَانَ كَلْبِكَ أَحْسَبُ أَهْلَهَا وَلَا تَكَلِّمُونِ
مُحِبِّينَ وَاللَّهِ أَيْرَقُ أَوْلَاكَ أَيْرَقُ نَجْمًا
سَوْبِكَ أَيْرَقُ سَوْبِ لَيْلِيَوْمِ أَنْزَلِي كَلْبِ
أَوْلَاكَ كَيْ أَوْلَاهُ خَيْرِدَنْ تَوَمِّدِ أَوْلَاكَ
قَرْنًا شَلَطُوا عَذَابِي شَرَحَ أَمْتًا

مقدور

مَقْدُورٍ بَشَرًا دَبَّرَ وَاللَّهِ مَخْتَصِرَ كَلَامٍ بُوْدُرُ
يَعْبُدُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِبُورِزِ أَنْ نَارَكُمْ هِنَ جَزْوُ
مِنْ سَبْعِينَ جَزْوً مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ بَدْرُ سِتِي سِرْدِي
أَوْ كَوْزِ دُرِّ دُنْيَا دَهْ دُرِّ جَهَنَّمَ أَوْ دُنْكَ
يَتَمِّشُ جَزْوً يَتَمِّشُ جَزْوً يَتَمِّشُ جَزْوً يَتَمِّشُ جَزْوً
يَتَمِّشُ كَزْرَجَتِ صَوْبِيْلَهُ بُوْدِيْلَ أَنْ بُوْدِيْلَا يَمِ
وَيُرِيْدُ خَيْرَ كَلْبِيْلَتِكُمْ بَرَكِيْتِي صُكُوْدَنْ
حَقَّقَ لَرُوِي بُوْدِيْلَا أَوْ دِيْنَهُ بِرَاطْرُدِي
يَتَمِّشُ بِلَا أَوْ بِيْلَا يَدِي بَرِيْلَانْدَنْ بَرِيْلَانْتَهُ دُوْمِيْدِي

بُوَدَنْ قِيَّاسُ الْبَلَدِ كَرَّكَ طَمُوعًا بِجَدِّهِ الرَّهْمِيِّ
 رَحْمَةً بِنَلَهْ بَرِ ضَعِيفَةٍ أَوْلَ عَزَابَتِكَ
 صَفَلَعْلُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ • وَلَوْ نَشَاءُ
 لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ
 فَأَنَّى يُبْصِرُونَ وَكَرَدِ لَسِيدُكَ مَحْوِ قَلْبِكَ
 أَوْلَى كَافِرِي وَ لَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَا مِنْ عَلَى
 مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ وَلَا يَرْجِعُونَ
 وَكَرَدِ لَسِيدُكَ صَوْتِ لَيْلِي مَسْخِ اِبْدِيدِكَ
 يَعْنِي خَيْرِ قَلْبِكَ دُورِ دُكَلِي بِرِدِّ حِمَارِ

اولا لردی

أَوْلَا كَرْدِي يَا جِوَانِ أَوْلَا كَرْدِي تَبِعْتُمْ بُولُودَنْ
 اِبْلَرُوكَ خَلَقِي مَسْخِ اِلْدُكْ بُولَارِي قَلْبِكَ
 نَهْ اِبْلَرُوا كَيْمَكَ طَاقَتَهُ أَوْلَا يَرِي وَنَهْ كَبْرُوا
 دَوْمَكَ جُونِ بُوَ اِسْلَرِي بُوَنَدَكْ قَلْبِكَ نَبْجُونِ
 شُكْرًا بَلْزَكَرُ وَمِنْ نَعْمَتِهِ نَكْسَهُ فِي الْخَلْقِ
 أَفَلَا يَعْقِلُونَ كَيْمَكُمْ أَوْ زُونَ عُمُرُ وَيَرِي دَلِيدِ
 أَوْلِ بِنِي اَوْلَدِ رَحْمِي وَقْتِ دُونْدُونَ وَزَعَقِي
 وَفَهْمِي كَدِرًا اَوْ غَلْبَتِي كَبِي اَوْلَا اَوْلَا كَافِرِ لَرِيدِ
 عَقْلِي بُوَفْدِرِكَ بَلَلْ اَوْلَا قَادِرِ دَرَادِمِ

اَوْغَلَنَلِرْ فِي بِنْدِ كِدَنْ صُكْرَه طِضَلَيْتْ حَالِه
 دُونَه زِدْ قَادِرْ دَكَلْدِرْ كِه اَوْلَدَتْ صُكْرَه
 دِرِي تَلَه بَعْضَلِرْ اَيْرُزِيعِي چُون مَوُ مِنْ
 پِيْر اَوْلَسَه اَزَنْ قَلَمْ مَرْفَعْ اَوْلُورْ كُنْاهَلَرِي
 يَا زَلَيْشِ پَخْبِرْ عَلَيْهِ السَّلَامْ اَيْتِرِي حَقِّي تَلَه
 اَيْرُ الشَّيْبِ نُوْرِي وَاَنَا اسْتَحْيِي اَنْ اَحْرَقْ
 نُوْرِي بِنَارِي يَعْنِي پِيْر لِيْزِ بَخْمْ نُوْر مَدُو
 اَوْ تَا نُوْرِي كِه نُوْرِي نَارِ مِلَه يَا نَدُوْرَمْ
 حِكَايَتِ بَرَكُوْنِ عَلِي كَرِيْمِ اللهُ وَجْهَه

بريد

پِيْر پِيْر كُوْرُوِي كِمْ بَرَكُوْشَدَه دُوْشَمِش
 كُوْرُوِي كُوْرَمَزْ اَوْلَشْ اَلْ اَيَاقْ اَيْتِدَنْ
 قَلَيْشِ زَارِ زَارِ اَغْلَا عَلِي اَيْتِرِي اَيِ پِيْر سِنْدِه
 وَقْتِيْرَ تَمَامْ اَوْلَشِ شَمْدَنْ كِرُوْ اَوْلُومْ
 اَرْدُوْ اَقْلِكُمْ سَكَا اَوْلُومْ يَكْدُرْ دَرُ لَكْمُوْرْ
 اَوْلِ پِيْر اَيْتِرِي اَيِ كَيْتِ سِنَنْ كَيْمِيْنِ عَلِي اَيْتِرِي
 عَلِي بِيْنِ اَبِي طَالِبِمْ پِيْر اَيْتِرِي يَا عَلِي بِنِ سِنِي
 نَسْنَه بَلُوْر سِنْدُوْرَمْ سِنِ خُوْد سِنَه بَلْمَزْ
 اَيْمِشِ سِنِ عَلِي اَيْتِرِي اَيِ پِيْر بِنْدَنْ بَخَه

بَلِّغْ لِلَّذِي كُودِدَكَ بِئِرَ آيَتِي بَلِّغْ لِلَّذِي كُودِدَكَ
 بَلِّغْ أَوْلُوْمَ أَرْزُوا قَلِ دِيرْسِنِ بِنِ بِنِجَه
 أَوْلُوْمَ أَرْزُوا قَلِ دِيرْسِنِ بِنِ بِنِجَه
 أَوْزَكِ أَرْزُوا قَلِ دِيرْسِنِ بِنِ بِنِجَه
 بَأْسَمَدِنِ كَيْدِي كُنَا هَلِيمِ اِبْجُونِ اَغْلِيمِ
 قَلَمِ بِنْدِنِ مُرْتَفِعِ اَوْلَادِي اَرْحَمِ الرَّاحِمِينَ
 بَلِّغْ نَظْرَ قَلْوَرِ اِهْرَامِ سِنْدِكِ شَيْبِكِدِكِ
 اَوْتُوْرِكِمِ اَوْدِهْ يَا نَدْفِدَمِ بُوْرِنِ يَكْرَاكِ
 اَوْلَا عَلَيَّ اَيْدِي اَيِّ بِيْرِمَعْدُوْر طُوْتِ

بن

بِنِ حَطَا قَلْدِمِ سُوْرَا وُلْدِكِ سَنِ دِيرْسُونِ
 وَمَا عَلَّمْنَا هُ الشُّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ
 لِلْعَالَمِيْنَ وَقُرْآنِ مَبِيْنٍ يَعْنِي بِيْعَلِيْنَ كَافِرِكِرْ
 شَاعِرِ دِيرْ كِرْدِي حَقِّ تَعَالَى اَيْدِي بِنِ مُحَمَّدِي
 شِعْرًا نَمَكِ وَيَرْبُدُكَ دَفِي كَاشِعِرْ كِرْكِرْ دِكَلْدُرْ
 بُوْقُرْآنِ اِلَّا ذِكْرُ دُرْ يَعْنِي اَوْلُوْتِ وَنَصِيْحَتِهْ
 تَكْرُوْرٍ وَاِحْدُوْرٍ لِيَنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقِّقِ
 الْعُقُوْلَ عَلَيَّ الْكَافِرِيْنَ وَيَرْبُدُكَ بِنِ مُحَمَّدِ
 تَاكِيْمِ قُوْرْقُوْنِ بُوْقُرْآنِ اِلَّا ذِكْرُ كِيْمِ

بن

کوه کلری دریدر زبیر که قرآن زن نطقت آنکر
 طوتار دخی کافر لر عذابه یقین اولاکو
 بسم محمد صلی الله علیه وسلم بونسنه
 ایچون وریدک شعرا تمکه وریمد لک
 شعور متصیلر سوز محمد دکلر نیکم پیغیر
 علیه السلام بیوردی لان یمتلی خوف
 احدکم قحاحیند من ان یمتلی شعرا یعنی نردن
 بریکوزین قرن از کله دولسه کر کلدن
 آندن که شعیر که طوله دخی بیوردیکی

الحاء

الحیا و السکوت شعبتان من الایمان
 والبداء والبیان شعبتان من النفاق
 یعنی حیا و سکوت بما نذن ایکی بود اقدر
 دخی حیا سزوق و شاعر لوق نفاقدت
 ایکی بود اقدر پیغیر علیه السلام ایدر
 معراجہ جعفر غم زمان کچه بر قوم کوردنم
 که دور قلدرین سندن و ایله کسر کردی
 آیتیم یا قریند انیم جبرائیل نونکر کیمکر دور
 آیتدی شاعر کردد اولمیر و انا خلفنا لهم

كورر و لهم فيها منافع و مشارب أفلا
 يشكرون يعني حاصل اولور اول صوا كردن
 انك دروا دروا انفقند كورر كر
 يوكندن و سودندن و آتندن پس شكر
 ايلز لرحي تكريم اول نعمتدرا بچون
 و اتخدوا من ذك الله الحية اعلمهم ضرورن
 لا يستطيعون نصرهم و هم لهم جند
 محضون مشركر اللهدن غيري معبود كر
 دوتار كر شايدره اول بوتلر كند و لكن

تَعَمَلْتِ اَيدينا انما فهم لها ما يكون
 اى عجب كورر مد يدك يار تدك انك كچون
 اول نسنلر د نكم قدرتمز اشلد ي
 يعني اول طوار لر ذنكم مالك دورر لر
 دوه كبي ميد كبي و غير سي كبي
 و ذللكم فيها ر كوبهم و منها ياكلون
 دخي ستن قلبك اول قوتلو اجا نور لر
 انك بعضينه بزلر و يوك اورر كر
 و بعض سنلر بزلر دخي بچه دروا انفقند

كورر لر

بِرِدْمِ وَيْهِ دِيوَا اَوْلُ بُوْتَلَرُ خُوْدَا نَلَرِهْ بَرِدْمِ
اَتْمَكِهْ كُوْجِي تِيْمَزْ اَوْلُ مُشْرِكَلَرِ بُوْتَلَرِيكْ
لَشْكُرِيْدِرْ حَاضِرْ اَوْلُشْ بَعْنِي بُوْتَلَرُ
اَوْكِنْدِهْ سَبْحَكْ قِلَاكْ بُوْتَلَرِيكْ اَنَلَرِهْ
فَايْدَهْ سِي بُقْ يَا خُوْدْ مَعْنَا سِي بُوْدُرْ
هَرْ قَوْمِ قِيَا مَتَكْ مَعْبُوْدَلَرِيْلَهْ قُوْپُرْ
بُوْتَهْ صَلْبَنَلَرْ بُوْتَلَرِيْلَهْ قُوْپُرْ دِي صِلُوْپِي
كِدِي سَرْتِكِيْمْ حَقْ تَعَالِي بُوْرُوْدِي
اَتِكِيْمْ وَمَا تَعْبُدُوْنْ مِرْدُوْنِ لَلّٰهُ حَصْب

بِحَمْدِ

بِحَمْدِ اَسْتَدْهَا وَاِرْدُوْنْ فَلَاحِي نَكْ
قَوْلُهُمُ اَنَا نَعْلَمُ مَا لَيْسَ رُوْنْ وَمَا يُعْلَمُوْنْ
بِاَلْحَمْدِ قِيغُوْلَنْدِي رِيْسِيْنِ سِنِي اَوْلُ مُشْرِكَلَرُ
بَعْنِي سَكَا شَاعِرْ دِدُكَلَرِي سِنِي تَكْذِيْبْ
قِلْدَقَلَرِيْنْ بَرِيْلُوْرِيْزِكِرْلُوْ اَسُوْرَلَرِيْنِي
دِي اَشْكَا رَهْ سُوْرَلَرِيْنِي سِنِ مَلُوْكْ
اَوْلَمَهْ بَرِيْلِدِرْ كُوْمُرِيْتِيْرْ اَوْلُ كُرِيْرَكْ
الْاِنْسَانُ اَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ
فَاِذَا هُوَ خَصِيْمٌ مِّبَيْنَ بُوْاِيْتِكْ سَبَبِ

نزول اولدو رکیم ابي بن خلف در کردی
برکات فر و ایدی بر کون پیغمبر صلی الله
علیه وسلم حضرت لایق قاتنه کلدی
النک بر جوروک سکوک وار ایدی
ایتدی یا محمد سن دیر سنکه اولندر
کروا دریلور بویله اولان سکوک
بجه دریلور ردی اندن اول سکوک
اوردی اوندی اوده یقدی کولن یله
ویردی ایتدی بونی کیم دری قلاز

پیغمبر

پیغمبر صلی الله علیه وسلم دخی ایتدی
الله یحییک ثم یعنک الی النار یعنی
الله سنی دری فلور دخی طوی ویر
اول ملعون قادی لانت حقیقون سنی
اولدور ورم دخی پیغمبر صلی الله علیه
وسلم حضرت لری دخی ایتدی بل اقلک
وارسلک الی النار یعنی بلکه بن سنی
اولدور ورم دخی طوی ویر یرم اندن
پیغمبر علیه السلام بر کون کردی اول

مَلْعُونُ بَرَاتِ بَسَلَرْدِي بَغْدَرْ عَلَيْهِ السَّلَامُ
أَيْدِي بَسَلِيُوبِ نِدْرَسِينِ أَوْلِ مَلْعُونِ
أَيْدِي بَسَلَرْمِ وَأَرْمِ سَبِي أَوْلِدِ وَرْمِ بَغْدَرْ
عَلَيْهِ السَّلَامُ أَيْدِي بَلَكِ بِنِ سَبِي أَوْلِدِ وَرْمِ
بُوسُوزِي دَدِي وَكَتِي بَرِزْمَاتِ
كُجْدِي أَحَدِ غَزَا سِي أَوْلِدِي أَبِي بِنِ خَلْفِ
مَكَّةَ لَشْكْرِيْلَهُ أَنْزَ بَلَهَ كَلْدِي چُونِ حَرْبِ
وَقْتِي أَوْلِدِي إِكِي لَشْكُرِ قَرَشْدِي سِلَامِ
لَشْكْرِيْنَه هَرِزِمَتِ وَقَعِ أَوْلِدِي

أبي بن

أَبِي بِنِ خَلْفِ بَرَاتِ بَزْدِي يُونِ بَغْدَرْ دَكِ
يَكَا أَيْدِي وَأَيْدِي بُو كُونِ بَكَا نَجَاتِ
أَوْلَسُونِ أَكْرَسَكِ نَجَاتِ بُولُورَسَكِ
بَغْدَرْ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَارِثِلَه سُرْمِيدِ بِنِ حَنِيفِ
رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَرَسِيْدَه طَيَا لُؤْبِ
طُورُورِي أَبِي بِنِ خَلْفِ رَسُوْلِ حَضْرَتِ لَزِيْلِكِ
أَوْرِيْنَه حَمَلَه قَلْدِي مِصْعَبِ بِنِ عَمِيْرِ
رَضِيَ اللهُ عَنْهُ كَنْدُوِي رَسُوْلِ حَضْرَتِه
بِرُوْهَ أَيْلِدِي أَبِي بِنِ خَلْفِ إِخِي شَهِيْدِ أَيْلِدِي

أبي بن

رَحْمَتٍ وَبِرِّهِ جَلَّوْبَرِيًّا دَلَّوْرَقِي عَارِيكَ
 دَرِي أَبِي بِنِ خَلْفِ ابْتِدِي يَا أَبَا سُفْيَانَ
 هَبْجِ بَلْوَرِ مَسْنِكِ بَجَا سَكُو كِي كِيْمِ اَوْرِدِي
 مُحَمَّدًا اَوْرِ مَسْدُرِ بَرْكُونِ مَكْنِ اِبْدِيكَ
 بَجَا ابْتِدِي كِي بَقِيْنِ اَوْلَا بِنِي الْمِدَّتِ
 اَوْلَسِيْنِ شَمْدِي بَقِيْنِ بَلْدِ مَكْرِ اَوْلِ بَدَانِ
 سُوْبَلِزِ بِنِي قَاتِلُوْمِ اَوْلَدِ رُوْبِنِ بُوْرِ حَمِدَتِ
 دَرِي اَوْلَزِمِ حَقَاكِهِ بُوْجَرِ اَحْتَدَنْ بَرَّالْمِ
 دُوْبَا زِيْمِكِهِ اَكْرُ كُوْرِي حِجَا زِ اَهْلِيْنَه

سَهَابِكِ الْمِنْدِ بَرْحَرَبِهْ وَاْرَا بِي رَسُوْلُ اللهِ
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ حَضَرَ تَلْرِي الْاَدِي اَبِي بِنِ
 خَلْفِ دِرْ هِنِكِ قُلُوْعِي التَّنْدِ اَوْرِدِي
 اَبِي هَمَانَ اَبْنِ سُوْرِدِي كَنْدُ وِقَوْمِنَه
 اِبْرَشْدِي بِنِي مُحَمَّدِ اَوْلَدِ رُوْرِي دِيوَا
 فَرِيَا دِ اِبْدِ رُوْرِي اَبُوْ سُفْيَانَ لَهْ مَكْدَنْ
 كَنْ كَا فِرْ كَرِ كَشْكُرْنِيكَ بَكِيْدِي اِبْتِدِي
 وَاَيْلِ سَكَا يَا اَبِي بِنِ خَلْفِ حَمِيْتِكَ بَعْدُ
 كِيْمِ بُوْ قَدْرِيَا رَدَنْ فَرِيَا دِ اِبْدِ رَسِنِ

رحمت

قَسَمْتُ أَوْلَئِنَّهُ هَلَاكٌ أَوْلَا لَرَوِي بَسْ
 بُوَيْلَهُ دِيُوبُ نَعْمَ أَوْ رُوْبُدُورُ رُكُنُ فَرَاوُ
 اِيْدِرِي تَأَشُوْكَ دَكِيْكُمْ جَانِ جَهَنَّمِ
 صِمَارُ لَوِي بُوَابِيْتِ أَنْكَ جَوَابِيْدَهُ نَا زِلْ أَوْلِيْ
 أَوْلَمُ رِيْ أَلَا نِسَانُ أَيْ أَوْلَمُ يَعْلَمُ هَذِي
 الْكَافِرُ أَنَا خَلَقْنَا مِنْ نَطْفَةٍ يَعْنِي
 بَلَنْزَمِي بُوَكَا فَرَكُمُ بِيْرِي أَنْتِيْقُ بَرَقَطْرِي
 نَطْفَدَنْ أَلْ أَيْقُ وَرِيْدِيْكَ سُوْبِلِرْ دِيْل
 وَرِيْدِيْكَ عَقْلُ فَنَمُ وَرِيْدِيْكَ شُكْرُ أَيْلِيْ

سَيِّدِنَا

سَيِّدِنَا كَاهُ خَصِيْمِ أَوْلَدِي أَشِيْكَانَ جِدَالِ
 فِلُوْرُ حَجَّتْ أَيْلِدُ قِيَانَتَهُ أَنْكَارُ قِلُوْرُ
 وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيْ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ حُجِّي
 الْعِظَامُ وَهِيَ رَسِيْمٌ يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ بِنْتِ مَثَلِ
 كُوْرِي سَكُوْكَ كَتَدُوْتَدَنْ يَرَادُ لِدَغِيْنِ
 أَوْتَدِيْ أَيْدِيْكُمْ دِرِلِدَهُ بُوْ سَكُوْكَ لَرِي
 كِيْمُ رَسِيْمٌ أَوْلَمُ شِدْرُ قُلُوبِيْ حِيْمَا
 الَّذِي أَنْشَاهَا قَوْلُ مَرْتَرٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ
 عَلِيْمٌ أَيْتِ يَا مُحَمَّدُ دِرِلِدَهُ أَوْلَمُ سَكُوْكَ لَرِي

اول خالق که هر شسته بلور اول قادر در ذکر
 بر قطعه سودن بر صورت دوزری قادر
 ذکره طبرقدن صورت دوزن هیچ مصور
 سودن دوزن طبرقدن دوزن مشد
 بر دابق طبراعی صویله بغیر با بقی الیر
 آنزن بر دق دوزن بر زمان استعمال
 قاور صینسه صینقلری جمع الیر دو کر کروا
 طبراق الیر کروا بر دق دوزن پس
 تکرری عالی قادر در ذکره طبراق اولان

سکولری

سکولری جمع ایلله کروا جان بغیشلیه
 الذی جعل لكم من الشجر الاخضر نارا
 فاذا انتم منه توقدوون اول تکرید ذکره
 سیزو کچون یا ش انجدن اون جقر دیکه
 سیز اول انجدن یا ندور سیز ابن عباس
 رضی الله عنه ایدی عرب ولا یتند
 ایکی اغاج واردن برینه مسرج برینه
 عنقار دیز لر هر کیمه کم کرک لوه کرک
 اولسه هر بندن بر شقال مقدری

کسر کسور لری آفر کن بر برینه سور زل
 او د جعفر شیخ احضر آکا دیرر بعضدر
 آیزر آنجده او دواردر اگر او د اولیا بد
 صوی کند ویه حکمییدی او دله صوا
 صیددر اول قادر دریم ایچی صیدی
 بر محله جمع آیلدی قادر دریم اولنلری
 کرو ادیرلک اولیس الندی خلق الشہوات
 و الارض بقا دیر علی ان یخلق مناهم
 بلی و هو الخلاق العظیم اول تکریمه بریدم

کوکلی

کوکلی دیر لری قادر د کلدریم انلر وک
 کبی مخلوق یرده بلی قادر در
 اول خالیقه دریم یرادی بلور عالمدر
 چون یر و کون اعظم مخلوقا قدر اخی
 یرادی اولوی دری قلغه قادر د کلدر
 ائنا امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن
 فیکون بیدرستی تکریم تعالی اندر امری
 بودریم چنی بر نینند اول قلیق د کسه
 اولور آکا هیچ نسنه دشوار اولمز

آلله احتياحي نو قدر بر کره امر اید بچک
قو بعد و ملر موجود اولور لر حکایت
عزیز پیغیر علیه السلام بر کون من کینه
بون کدردی اولد و قنده زخراسته
کویه ایشدی کوردیکه دیوارلری بقیلین
ویران اولسن اجنده کی ادملر ویراندلر
قرلین شکو کلری کونسته قرشوا قوروشو
عزیز بر دیوار دینک قوندی بلسینده
براز یاش اوزنی واریدی اتمکی واریدی

اوزنی

اوزنی شین ایلدی اتمکی طوغه دی بر جغه
قویدی صلته هم کند و درنی ارشدی
دیلنه اول ویران اولری اول سکو کلری
اول طغلیش قو کلری تفریح قلدی تعجب
ایلدی تکرینک حکمتی انزن ایلدی اتی بجی
هذه الله بعد موتها یعنی چن درلد
تکری تعالی بونلر بیکر سکو کلری اغر مشن
زه قدرت که بونلری دردی قله دی دی
بو انزیشه خاملرین کجدی تکری تعالی

تکرینک

عزيرك جانني قبض ايلدي يوز ييل عزير انده
 تيدي اول يوز ييل بچنك بني اشرا ييله
 آراسنده چوق واقعل اولدي جوق تبديل
 تغير اولدي هيچ كيمسه عزير يلك قند
 لعين بيلديلر يوز ييلدن صنگه حوق تقالا
 عزيرك جانني يينه بغشلمدي ندا كلدي بگر
 يا عزير نقد ريندين ايتدي بركون چون
 گولكجه بقدي كوددي بگر كوش اكدوا
 بيرينه كلش ايله سندن بگر هون اول كوندرك

تمشدي

تمشدي ايتدي بركون تمام ياندم با اتمدم
 ندا كلدي بگر يوز ييلد ريتور سين نظر قل صلما ك
 وشرا بگر هونوز بچه تر و اتازه در كوزدي بگر
 اول شيره هونوز تازه در اول طغرا دغني
 اتمك اصلنمش عزير تعجب قلدي
 ندا كلدي بگر اشكو كه نظر قل نظر قلدي
 كوددي بگر اشكي اولمش سكو كلري جروسن
 قوللري براكند اولمش ندا كلدي بگر اي
 حيوان دور الله آمله اول جروسن

سَكُو كَلْبُ يَزُو اَيْرِنْدَه حَكْمَه كَلْمَه بَرِين بَجْمَع
اَوْلْدِي تَرْكِيْب اَوْلْدِي يَزُو اَيْرِنْدَه بَتْدِي
اَنْدَن اَعْصَانَتَمَام اَوْلْدِي اَنْدَن جَان كَلْمَه
يَزِنْدَه مَوْرُدِي اَعْرُودِي عَزِيْر بُو قَدَرْتِي
كُوْرُدِي اَيْتِي يَقِيْن بَالِد مَكْم تَكْرِي تَعَالِي
هَر نَسِيْنَه قَادِر دَد عَلْم اَلْيَقِيْن وَاْرُدِي
عِيْن اَلْيَقِيْن دَخِي حَاصِل اَوْلْدِي عَزِيْر
فَرْكِيْنَه بِنْدِي اَوْيْنَه وَاْرُدِي كُوْرُدِي بِيْمَر
اَوْغَلْنَلْرِي اَوْ صَقَلُو اَوْلْمَش كَنْدُو اَوْ قَه

صَقَلُو

صَقَلُو اَيْدِي بُو حَكْم اَيْتَدَن مَعْلُوْم اَوْلْدِيْم
تَكْرِي تَعَالِي قِيَامَتَه اَوْلُوْرِي دَرِي قَلْبَه
قَادِر دَر فَسْجَان اَلْدِي بِيْدَه مَلِكُوْت
كُل شَيْءٍ وَاَلَيْه تَرْجِعُوْن سَجَان كَلْمَه
تَنْزِيْهِيْدَر يَا كَلْمَه تَعْجَبُوْرَه يَعْنِي مَنْزَه
تَكْرِيْم قُدْرَتِ نَدُوْرَه يَا دِشَاهَك
يَا دِشَاهَك يَا خُوْد عَجَب يَا دِشَاهَدِيْم
قُدْرَتِيْنِدَه نَدُوْرَه مَلِكُوْت كُل شَيْءٍ اِيْمِي
مَعْنِيَه دَر بَر مَعْنِي بُوْرُوْرِيْم اَشْكُوْر

دُرُكِهِ جَلَّ جَدُّهُ لَهُ أَكْرَمُ سُلُوكِ سَلَّمَ اللَّهُ
 بِلُورِ سَيْنِ أَيْتِكُمْ بِلُورِمْ يَا بِنَجَّةِ بِلُورِ سَيْنِ
 أَيْتِكُمْ شَكُورُ شَبَّهْتُ أَنْكَ صُغَى
 وَقَدْ رَتَيْلَهُ أَكْلُدُمْ قَوْلُهُ تَقَى لَهْ يَزَلْ
 وَلَا يَزَالُ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ
 وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّبْعُ الْبَصِيرُ يَعْنِي
 اللَّهُ تَعَالَى هَمَيْشَهْ دُرُ هَمَيْشَهْ لَكَ
 أَكَا يَرَأُشُورُ وَأَوْلَدُكُمْ أَنْكَ كَسْنَدَكَ
 حَاجَتِي يُقَدِّرُ جَمِيعَ حَاجَتِكَ أَنْكَ قَاتِنَكَ

أَكَا لَا يَقْدُرُ هَرَنْسَنَهْ إِيكُنِي مَعْنَى بُوْدُرِكُمْ
 هَرِ يَا دِشَاهُ لُفُكُ يَا دِشَاهُ لُكِي كِرُرَا
 أَنْدَرُ يَكَا دُوْرُ حِسَابُ وَيُرُوبُ جَزَا
 بُولِسَرُ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالْأَضْوَابِ

بَابُ أَكْرَمُ سُلُوكِ سَلَّمَ اللَّهُ
 آيَةُ الْحَمْدِ لِلَّهِ أَكْرَمُ سُلُوكِ الْحَمْدِ لِلَّهِ
 دَرُ مَعْنَى نَدْرُ أَيْتِكُمْ سِيَّاسُ وَشِنَا
 سِيدُرُ يَعْنِي اللَّهُ تَعَالَى سُؤْلُ كَسْنَدِ

علم حال

دُرِكِ

رَوَا أَوْلَادُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ جَمَلَهُ فَخَلُّو قَاتِ
 قَا دِرْدُرُ وَأَوْلَادُكُمْ وَأَصْفِيَلَهُ وَصَفِ
 أَوْلَادُكُمْ أَكْرَسُورَسَلَرُ كَرِكُ ذُرِّيَتِيذِكُ
 سِيْنِ جَوَابُ وَيُكِيْمُ أَدَمُ بَغِيْبَرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 ذُرِّيَتِيذِكُمْ أَكْرَسُورَسَلَرُ كَرِكُ مَلِكُ
 تِنْدِكُ سِيْنِ أَيَّتِكُمْ أِبْرَاهِيْمُ بَغِيْبَرُ مَلِيْتِيْكُمْ
 أَكْرَسُورَسَلَرُ كَرِكُ أَيَّتِي سِيْنِ أَيَّتِكُمْ
 مَعْظَمُ وَمَكْرَمُ مُحَمَّدُ رَسُوْلُ اللهِ عَلَيْهِ
 السَّلَامُ أَمْتِنِيذِكُ أَيَّتِكُمْ أَكْرَسُورَسَلَرُ

كرد

كِرْدُ مَذْهَبِيذِكُ سِيْنِ أَيَّتِكُمْ أَيَّامُ أَعْظَمُ
 أَبُو حَنِيفَةَ مَذْهَبِيذِكُ عَمُّ أَكْرَسُورَسَلَرُ
 جَمِيْعُ مَذْهَبِيذِكُ أَوْلَادُ أَيَّامُ أَعْظَمُ
 أَبُو حَنِيفَةَ أَيَّتِي أَيَّامُ شَارِفِيْ مَذْهَبِيذِكُ
 أَكْرَسُورَسَلَرُ أَيَّامُ أَعْظَمُ أَبُو حَنِيفَةَ مَذْهَبِيْ
 كِرْمَدُ أَيَّتِكُمْ أَيَّامُ تَحِيْدِيذِكُ أَيَّامُ مَحِيْ
 دِيْ أَيَّامُ عَبْدِ الْهَدِيذِكُ أَيَّامُ حَبِيْبِهِ اللهُ
 مُحَمَّدُ رَسُوْلُ اللهِ أَكْرَسُورَسَلَرُ بَغِيْبَرُ
 مَذْهَبِيْ كِرْمَدُ أِبْرَاهِيْمُ خَلِيْلُ اللهِ وَرَأْسُورَسَلَرُ

اذ نزل مذهبكم كيمدراينكم انرا فليدر
 اگر سوسر سلاسر اينك مذهبكم كيمدر
 اينكم عزرا ايندر عزرا اينك مذهب
 كيمدر اينكم الله تعالى در جل جلاله
 جبرائله امر اينك قوله تعالى الذين
 عند الله لا سلامم اگر سوسر سلاسر و نذرك
 بزوا مسلمان سين مسيال كونندك بزوا
 اگر سوسر سلاسر مسيالك مهناسي ندر اينكم
 طغف و لنق الله تعالى جانله امر

ايلدي

امر ايندي حضرت عزرت نذرك امر كلدي
 خلقك جانلرين الست برتكم يعنى سناك
 يزور كار كدر ديري اگر سوسر سلاسر
 ندر اينكم هو لا يتقار لا في الله
 والاجتناب عن نواهيه يعنى بركم
 اسلام الله تعالى بيون ويرمكدر
 و هر يك منع اينشدرد انذرك و انكلا كدر
 اگر سوسر سلاسر احكام ايمان ندر
 اينكم الايمان قران باللسان و تصديق

سُوْلِيهِ كَسِيْمِ اللّٰهِ تَعَالٰى كَلَامٍ قَدِيْمِكَ
 يُوْرُوْا وَالزَّمْهَدِ كَلِمَةَ التَّقْوٰى
 يَعْنٰى كَيْفَهُ كُوْنْدَزْمَلُوْرِيْتِ اُولٰٓئِكَ كَلِمَةُ
 التَّقْوٰى دِيْمَسْتُوْرِكِي لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللّٰهِ

كسبم شريفه ضدي تبه مانك
 مولدي تا تجيد
 الله روزگ صامی
 معاصی
 وفاقا غنیستیم
 معاصی

بِالْقَلْبِ وَعِنْدَ الشَّافِي رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْهِ
 عَمَلٌ بِالْاَرْكَانِ مَعْنٰسِي اَوْلَادِكُمْ اِيْمَانٌ
 اِقْرَارٌ اَيْلِكُدُّرٌ دَلِيْلُهُ دَعْوَةٌ مَقْدُوْرٌ اللّٰهُ
 تَعَالٰى قَاتِيْنَكَ وَمَعْرِفَتُهُ وَسَافِي قِيْتَنَكَ
 قَدِ اِيْتِي شَرِيْعَتٌ حُكْمًا اَشْمَلِكُدُّرٌ
 اَكْرَسُوْرَسَلْرًا اِيْمَانٌ مَخْلُوْقٌ مِدْرُ بَاغِيْرِي
 مَخْلُوْقٌ مِدْرُ اِيْتِيكُمْ اللّٰهُ تَعَالٰى نِيْلِكَ عَطَا سِدْرٌ
 اَوْلًا عَمْرٍ مَخْلُوْقٌ مِدْرُ اَكْرَسُوْرَسَلْرًا اِيْمَانًا
 بَا اِيْتِي نَدْرُ اِيْتِيكُمْ اَبُو اَوْحَدٌ دُرُوْا اَوْ كَيْفِيْدُرُ

شيكم

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Şeyma KUPLU
Uyruğu : T.C
Doğum Tarihi ve Yeri : 14.07.1990 Sivas/Merkez
e-posta : seyma.edb@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	2012
Yüksek Lisans	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	2020

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
2017-	MEB	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı KPDS ( ) YÖKDİL ( ) IELTS ( )